

John Frederick Lewis

40

Probably Italian,
12th century

Civ

Manuscrit du 11e Siècle.

145

C'est le nouveau testament en latin.

Phillipps MS

9246

Factum est autem in illo tempore ut Amrafel
rex Sennaar et Arioch rex Ponti et Chodor
lahomor rex Elamitarum et Thadal
rex Gentium inirent bellum contra Bara
regem Sodomorum et contra Bersa regem Gomorrae
et contra Sennaab regem Adamae et contra Semeber
regem Seboim et contra regem Balae ipsa est
Segor

[illegible] Jucundus [illegible] in tota lege [illegible] perfecta [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] facti est [illegible]

[illegible] sermo [illegible]
[illegible]

Bibliothecae Sap[illegible] Coll[illegible]
[illegible] 17[illegible]
11

A

..set. enos. cainan. malaleel. iared. enoc. matusal-
lamec. noe. S. sem. arfaxat. sale. eber. falec. rehu.
sarug. nahor. thare. habram.

Iste fuit mechanice. siue adulterine.

Lanificans armat. colit agros. nauigat atque.
venatur medicans petit ars quoque mechat theatra.

Saturni martis incommoda dant in horis.
hora iouis lucrum. ueneris dat pignus amoris.

phys. memoria & absentiarum.

Ordo est confudit. si pastorem ouis ferat. si magister discipulus.
si filius uel patrem. Ordo est ita primus super aliis [illegible]
aut pluribus. sic sacerdotalis dignitas regia potestati.

Septenarius itaque numerus ex ternario et quaternario constare uidetur.
ex impari s. et pari. Primus enim impar est ternarius et primus par
quaternarius. Ternarius autem numerus in diuinis uoluminibus perfectionem
habet. quia uel trinitatem que unus et uerus est deus. uel fidem. spem. et ka-
ritatem. uel et tres fidelium ordines. uirginum s. continentium et bo-
norum coniugatorum demonstrat. Quaternarius uero quoque in multis perfectionem
habeat. principalem tamen intentionem. sunt quippe iiii mundi notissimas
partes. sunt et quatuor principales uirtutes. i. prudentiam. fortitudinem. tem-
perantiam atque iustitiam. Sed et iiii. flumina paradisi. [illegible]
iiii euangelia consummat innotescit. [illegible]
iiii. cardines celi comprehendit. Sunt fides spes et karitas [illegible] iiii
principalium uirtutum summa perficiat. [illegible]
ardeant. iiii. euangeliorum preceptis se subdidit. [illegible]
hunc septenarium uniuersaliter esse figurat [illegible]

Senarius perfectus numerus completur partibus suis. i. sexta sui parte [illegible] et di-
midia. que sub unum et duo et tria [illegible] summa [illegible]
faciunt. Hoc aliter autem senarium numerum reperit quod sit partibus suis di-
uidit. tota eius summa compleatur. Quoniam a sexta sui parte. i. ab u-
no in denarium. A tertia autem in tricenarium. Ad dimidia uero multi-
plicatus in tricenarium [illegible] qui conuertitur denarium [illegible]
Sed ut solidetur rursum a sexta sui parte quod in denarium [illegible]

Epl(isto)a pauli disposita

[illegible] xpc [illegible]
ascendit [illegible] manant [illegible]
non [illegible] fides [illegible] de passione . x . xpc [illegible]
[illegible] coronam . oculi flen[tes] . clamat e[st] [illegible] audiuit [illegible]
[illegible] Facie[m] eius [illegible] spurcitias [illegible] dedit maxillas
percutientib[us] . genas suas uellentib[us] . nec faciem suam auertit a increpantib[us]
[illegible] conspuentib[us] eis . [illegible] gustauit acetum cum felle . [illegible]
[illegible] portauit crucem . brachia fuerunt extensa [illegible]
[illegible] flagellis [illegible] pectus pugnis percussum . latus lancea
perforatum . [illegible] omnia ossa sua . cruentatus [illegible] ad columpnam
[illegible] de capite fluxit [illegible] spinarum
[illegible] sudore qui factus est sudor eius sic sudor sanguinis decurrentis
[illegible] flagella [illegible] manib[us] et pedib[us] per clauos [illegible] per
[illegible] a planta pedis usque ad verticem sursum non est in eo
sanitas [illegible] passus est x . ut nostra omnia repararet . [illegible]
dolores [illegible] ihesu [illegible] doleres . tu [illegible]
[illegible] quod te adducit in delicias [illegible]
[illegible] ploras et ego rideo . tu [illegible] et ego [illegible]
[illegible] uigilas . et ego uolo [illegible]
[illegible] uestimento tuo et ego induor purpura [illegible]
[illegible] ego splendide epulor . tu sitis . et ego [illegible]
[illegible] et ego delicijs affluo . tu [illegible] et ego [illegible]
[illegible] retributio .

Denarius [illegible] in singulis [illegible] inter
[illegible] consumat . [illegible] Senarius numerus
[illegible] quia in mundi origine [illegible] die [illegible] sexto die opus
[illegible] quo [illegible] ad ymaginem suam fecit .
Denarius numerus ideo perfectus est . quia lex in . x . preceptis concludit[ur].
[illegible] culpa non amplius [illegible] . x . uerba cohibet . atque
[illegible] operatores [illegible] denario remunerant .
Sexagenarius ideo perfectus est . quia [illegible] in . vj . diebus operant[ur]
[illegible] decalogi mandatis concludunt . atque [illegible]
[illegible] terra bona fructum sexagesimum reddit .
Centenarius ideo perfectus est quia dum decalogi mandata decies
multiplicata [illegible] omnium perfectionis summam
concludit.

Sancti spiritus assit nobis gratia.

Prologus sancti Ieronimi presbyteri.

Plures fuisse qui evangelia scripserunt et Lucas evangelista testatur dicens: Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem rerum que in nobis complete sunt, sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt sermonem et ministraverunt ei; et perseverantia usque ad presens tempus monimenta declarant, que a diversis auctoribus edita diversarum heresen fuere principia, ut est illud iuxta Egyptios et Thomam et Mathiam et Bartholomeum, duodecim quoque apostolorum et Basilidis atque Apellis ac reliquorum quos enumerare longissimum est. Cum hoc tantum in presentiarum necesse sit dicere, extitisse quosdam qui sine spiritu et gratia dei conati sunt magis ordinare narrationem quam historie texere veritatem. Quibus iure illud propheticum potest coaptari: Ve qui prophetant de corde suo, qui ambulant post spiritum suum, qui dicunt: Hec dicit dominus, et dominus non misit eos. De quibus et salvator in evangelio Iohannis loquitur: Omnes qui ante me venerunt fures fuerunt et latrones. Qui venerunt, non qui missi sunt. Ipse enim ait: Veniebant, et ego non mittebam eos. In venientibus presumptionis temeritas est, in missis obsequium servitutis. Ecclesia autem que supra petram domini voce fundata est, quam introduxit rex in cubiculum suum et ad quam per foramen descensionis occulte misit manum suam, similis damule hinnuloque cervorum, quattuor flumina paradisi instar eructuans, quattuor angulos et anulos habet, per quos quasi archa testamenti et custos legis domini lignis immobilibus vehitur. Primus omnium Matheus est publicanus cognomento Levi, qui evangelium in Iudea hebreo sermone edidit, ob eorum vel maxime causam qui in Iesum crediderant ex Iudeis et nequaquam legis umbram succedente evangelii veritate servabant. Secundus Marcus interpres apostoli Petri et Alexandrine ecclesie primus episcopus, qui dominum quidem salvatorem ipse non vidit, sed ea que magistrum audierat predicantem iuxta fidem magis gestorum narravit quam ordinem. Tertius Lucas medicus natione Syrus Antiochensis, cuius laus in evangelio, qui et ipse discipulus apostoli Pauli in Achaie Boetieque partibus volumen condidit, quedam altius repetens et, ut ipse in proemio confitetur, audita magis quam visa describens. Ultimus Iohannes apostolus et evangelista, quem Iesus amavit plurimum, qui supra pectus domini recumbens purissima doctrinarum fluenta potavit, et qui solus de cruce meruit audire: Ecce mater tua. Is cum esset in Asia et iam tunc hereticorum semina pullularent, Cherinthi et Ebyonis et ceterorum qui negant Christum in carne venisse, quos et ipse in epistola sua antichristos vocat et apostolus Paulus frequenter percutit, coactus est ab omnibus pene tunc Asie episcopis et multarum ecclesiarum legationibus de divinitate salvatoris altius scribere et ad ipsum dei verbum non tam audaci quam felici temeritate prorumpere. (*margin:* ut ita dicam) Unde ecclesiastica narrat historia, cum a fratribus cogeretur ut scriberet, ita facturum se respondisse, si indicto ieiunio in commune omnes deum precarentur. Quo expleto, divina revelatione saturatus illud proemium e celo veniens

erucuiau. In principio erat uerbum et cetera.
Hec igitur .iiii. euglia multo ante predicta
ezechiel quoque uolumen probat. in quo prima
uisio ita contexitur. Et in medio sicut si
militudo .iiii. animalium. et uultus eorum
facies hominis. et facies leonis. et facies uituli. et facies aquile.
Prima hominis facies matheum significat. qui quasi
de homine exorsus est scribere. Liber generationis ihu
xpi filii dauid filii abraham. Secunda marcum. in quo uox
leonis in heremo rugientis auditur.
Vox clamantis in deserto parate uiam domini rectas facite semitas eius.
Tercia uituli. que euuangelistam lucam a
zacharia sacerdote sumpsisse inicium
prefigurat. Quarta iohannem euuangelistam. qui sump
tis pennis aquile. et ad altiora festi
nans. de uerbo dei disputat. Cetera que
sequuntur in eundem sensum proficiunt. Cru
ra eorum recta. et pennata pedes. et quo
spiritus ibat ibant. et non reuertebantur. et
dorsa eorum plena oculis. et scintille ac lampades in
medio discurrentes. et rota in medio rote. et in sin
gulis .iiii. facies. Unde et apokalip
sis iohannis post expositionem .xx. iiii. senio
rum. qui tenentes cytharas et phialas
adorant agnum dei. introducit fulgura
et tonitrua. et vii. spiritus discurren
tes. et mare uitreum. et .iiii. anima
lia. plena oculis dicens. Animal primum simile leoni
et secundum simile uitulo. et tercium simile homini
et quartum simile aquile uolanti. Et post paululum.
Plena inquit erant oculis. et requiem non
habebant die ac nocte dicentia. sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens
qui erat et qui est et qui uenturus est. Quibus cunctis
perspicue ostenditur .iiii. tantum debere
euuangelia suscipi. et omnes apocripho
rum nenias. mortuis magis hereticis
quam ecclesiasticis uiuis canendas esse.

Sancti ...

B **Item prologus ieronimi in nouum testamentum.**

Beatissimo pape da
maso ieronimus.
Nouum opus facere me cogis
ex ueteri. ut post exemplaria
scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam
arbiter sedeam. et quia inter se uariant.
que sint illa que cum greca consentiant ue
ritate decernam. Pius labor. sed pe
riculosa presumptio. iudicare de
ceteris. ipsum ab omnibus iudicandum. senis
mutare linguam. et canescen
tem iam mundum ad inicia retrahere
paruulorum. Quis enim doctus pariter uel indoctus
cum in manus uolumen assumpserit. et
a saliua quam semel inbibit uiderit
discrepare quod lectitat. non statim e
rumpat in uocem. me falsarium me
clamans esse sacrilegum. qui audeam aliquid
in ueteribus libris addere. mutare.
corrigere. Aduersus quam inuidiam du
plex causa me consolatur. quod et tu qui
summus sacerdos es. fieri iubes. et
uerum non esse quod uariat. etiam male
dicorum testimonio comprobatur. Si enim
latinis exemplaribus fides est adhi
benda. respondeant quibus. Tot sunt enim
pene exemplaria quot codices.
Sin autem ueritas est querenda de pluribus. cur
non ad grecam originem reuertentes.
ea que uel a uiciosis interpretibus
male edita. uel a presumptoribus imp
eritis peruersius emendata. uel a libra
riis dormitantibus aut addita sunt.
aut mutata corrigimus. Neque uero
ego de ueteri disputo testamento.
quod a lxx senioribus in grecam lin

graecam linguam versum tertio gradu ad nos
usque pervenit. Non quaero quid Aquila, quid Sy-
machus sapiant, quare Theodo-
tion inter novos et veteres me-
dius incedat. Sit illa vera interpretatio
quam apostoli probaverunt. De novo nunc
loquor testamento, quod graecum esse non du-
bium est, excepto Mattheo apostolo,
qui primus in Iudaea evangelium Christi hebraicis
litteris edidit. Hoc certe cum in nostro ser-
mone discordat et diversos rivu-
lorum tramites ducit, uno de fonte
quaerendum est. Praetermitto eos codices
quos a Luciano et Esycio nuncu-
patos paucorum hominum asserit
perversa contentio, quibus utique nec in veteri
instrumento post LXX interpretes emenda-
re quid licuit, nec in novo profuit
emendasse, cum multarum gentium
linguis scriptura ante translata doce-
at falsa esse quae addita sunt. Igitur haec
praesens praefatiuncula pollicetur quattuor tantum
evangelia, quorum ordo iste est, Ma-
theus, Marcus, Lucas, Iohannes, codi-
cum graecorum emendata collatione, sed et
veterum. Quae ne multum a lec-
tionis latinae consuetudine discre-
parent, ita calamo temperavimus ut his
tantum quae sensum videbantur mutare
correctis, reliqua manere pateremur
ut fuerant. Canones quoque quos Cesa-
riensis episcopus Eusebii Alexandri-
num secutus Ammonium in X numeros
ordinavit, sicut in graeco habentur expressimus.
Quod si quis de curiosis voluerit nos-
se quae in evangeliis vel eadem vel vicina vel
sola sint, eorum distinctione cognoscat.
Magnus siquidem hic in nostris codicibus

error inolevit, dum quod in eadem re
alius evangelista plus dixit, in alio qui-
a minus putaverint addiderunt. Vel dum
eundem sensum alius aliter expressit,
ille qui unum e quattuor primum legerat, ad
eius exemplum ceteros quoque existimaverit
emendandos. Unde accidit ut apud nos
mixta sint omnia, et in Marco plu-
ra Lucae atque Matthei, rursum in
Matheo Iohannis et Marci, et in ceteris
reliquorum quae aliis propria sunt inveni-
antur. Cum itaque canones legeris
qui subiecti sunt, confusionis errore sub-
lato et similia omnium scies et singulis
sua quaeque restitues. In canone primo con-
cordant IIII Matheus, Marcus, Lucas,
Iohannes. In secundo tres Matheus, Marcus, Lu-
cas. In III tres Matheus, Lucas, Iohannes. In IIII tres
Matheus, Marcus, Iohannes. In V duo Matheus,
Lucas. In VI duo Matheus, Marcus. In VII
duo Matheus, Iohannes. In VIII duo Lucas, Marcus.
In IX duo Lucas, Iohannes. In X propria unusquisque
quae non habentur in aliis edidere. Sin-
gulis vero evangeliis ab uno incipiens
usque ad finem librorum dispar numerus
increscit. Hic nigro colore per-
scriptus sub se habet alium ex minio
numerum discolorem, qui ad X usque pro-
cedens indicat prior numerus in quo
sit canone requirendus. Cum igitur aperto
codice, verbi gratia illud sive illud capitulum
scire volueris cuius canonis sit, statim
ex subiecto numero doceberis, et recur-
rens ad principia in quibus canonum est
distincta congeries, eodemque statim canone
ex titulo frontis invento, illum quem
quaerebas numerum eiusdem evangelistae, qui et ipse
ex inscriptione signatur invenies, atque

e uicino cetero͡r in nris inspe
ctis. qs nus e regione habeat ad
notabilis. Et ē scieris recurres
ad uolumina singlor. & sini mo
ra repertis nuis. quos an̄ signas
reperies & loca in quib' l' eade; l'
uicina dixert. Opto ut in xp̄o ualeas
& mei memineris pp beatissime.

Item ꝓlogus.

Sciend tn̄. ne qs ignar ex
similitudine nuor errorem in
uoluatq. sicubi in libro notatione
canonū distinctor. in canone
qd lib; tres euglste. bis. t l' quer.
aū & ampli eund num p ordi
nē habuerit annotatū. & qr
eachio dispatres. q. id q. tres u
l' in eod loco simil dixerint. qr
tocies in corpe sui uoluminis
ponat. quotiens diuisi nui in eo
canone positi s. q p dictor nu
meror continuatas similitudine.
Jt. si in uno quib; eor. aū & duob'
idē in canone nus. bis. ter. qr.
aū eo aplis repiat in ordine col
locat & dispares in ceteris inueni
ant. dubiu n erit. qn id. q. ille
illor ue canonis numus. bis.
ter. qr. repertus ab his in uolumi
ne simil dictū ẽ. alt alii ue ex
sociās uno atq; eod sensu loqnt.
quotiens similiter in nuor annum
atione distinctiā. Et hoc in omiu
.x. canonu collatione, fuabit.
Cetm in decimo. qm pa singlor
continentur tmu. n pot q idq
patio ee. qd soliu e.

Eusebi'. Carpiano fri in
dño salt. Ammonius qde
alexandrin'. mag studio
atq; industria. unū nb p. iiii. euglis
dereliq. Namq; tū euglor sensus
excepto os siles opertentes; ma
thei euglo qi ad unū cogregato ad
nexuit. ita ut eord qnū ad teno
rem ptin; lectionis. series iam sol'
interrupt ee uidentur. Vero ut sal
uo corpe sui reliqu ordor. h est
euglor pa & familiaria loca in
qb; ead siltr dixert. scire posses ac
uere disserere. accepta occa
sione ex p dicti uiri studio. alia
roe decē nūo in titlos dsigui.
Quor p'mus. iiii. in se contin; nuos. i
qb' l' ead l' silia ab uniulsis dicta s.
matho. marco. luca. ioha. Scds. in qb
.iii. mathis. mar. lu. Terci. in qb;
.iii. math. lu. jo. Qrt. in qb. iii.
math. mar. jo. Qnt. in qb. duo.
math. lu. Sext. in qb; duo. math.
mar. Septim'. in qb;. ii. math. lo.
Octau. in qb. ii. math. lu. Non'.
in qb. ii. lu. joh. decim. in qb;
singli. d quibda pe scpserunt.
Eqd subiectorum titlor id ẽ arg.
clara u eor narratio h ẽ. Et ē
p singla loca euglor. qda nus
ex nigro colore uidet appolit.
paulati incipies a pmo. deī a
scdo. ptio a tcio. & p ordine li
bror ad finē usq; pcedes. Itaq;
p singlos nuos supputatio p mi
nii distinctio; uniuecu inserta
signat cū d. x. titul' appositus
nus assignet. uelut. si idem

pmū· certū ē· duo po· si u q lo·
7 eod m usq; ad decē. Sig e
uolumo uno qlig; d· iiii· euglis
ctib; exēplo ueluti insiste 7 re
scire q illis dixit. 7 loca pa
agsce. singlar· in qb eadē sūt
plocuti· eius de sensu q tene
relegns pposui num· qsitug;
eū in titulo· q demonstrat ti
tuli subnotatis· gtinuo scire
potis· ex supscriptis· qs i fronte
notatas inuenies· qui aut
qr d his q ingrs illa dixit·
ueniens ā 7 ad reliq euglia
p eund nlm· q gtinens uide
bis apposito p singla nuos ang
eos in q pusq; locis illa dixis
se repperies. ARGUMENTUM

Mattheus ex iuda sic ex
ordie p pon· i eug in
iuda p scpsit. c uocato
ad dm ex publicais ac
tib fu· duo i geniatoe x pnci
pia psumes· uni· c pa circcisi
o i carne· alti· c f cor electo
fu· 7 ex utsq· patb x· Sicq;
qternario numo trformit
posito· pncipiu a edendi fid
i electiois tps porrigns· 7 ex e
lectioe usq; i trsmigtionis
die dirigens· atq; a trsmi
gtiois die us; i xpm dfini
ens· decur sa; aduent dni
ostend gnatio; · u 7 nuo sa
tisfaciens 7 tpi· 7 se q eet
ostenderet· 7 di i se opus mo
strans· 7 i his quoz gen po
suit: x opantis a pncipio te
stimoniū n negaret. Quarum
omnium; re tps· ordo· nus· dispo·
ratio· qd fidi necessariu; ē·
ds x ē· q fcs ē ex muliere·
fcs sub lege. nat ex ugine·
passus i carne· oia i cruce
fix· ū triumphas ea i sem; ipo·
resurgns i corpe· 7 patis nom
i patb; filio· 7 filii nom· pat
restitues i filiis· sin pncipio
sin fine· ostendns unu secu ł os· unū se ēē c pa·
patre ēē· qr un ē· i q euglo
utile ē dsidantib dm· sic pa
ł media· ł pfca qgscere. ū 7
uocatio; apli· 7 op eu glie· 7
dilcone di· i carne nascentis·
p uniusa legentes intelligat
atq; id i eo i quo apph endis.
7 apphende appetunt recog
scant· nb e h i studio argu ·4·
menta fuit· 7 fide fce rei q
trade· 7 opantis di intelligen
dam diligt ēē dispositione
qrentib n tacere.

LIBER·

Generatiois ihu x·
filii dd· filii abra
ham. a. g. ysaac.
y. a g. iacob. Ja.
a g. iudā 7 fres ei.
Judas a phares 7 haram d tha
mar· Pha· a g· esrom· e· a g·
aram· Aram a g· aminadab·
am· a g· naason· na· a g· salmō.
Sal· a g· booz d raab· B· a g·
obeth ex ruth· O· a g· yesse·
y· a g· dauid rege· dd a rex
g· salomone ex ea q fu urie.

p reducere hinc per ipsa loca

M a

Salomon autem genuit roboam. Roboam autem genuit abiam. Abias autem genuit asa. Asa autem genuit iosaphat. Iosaphat autem genuit ioram. Ioram autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioatham. Ioatham autem genuit achaz. Achaz autem genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manassen. Manasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosiam. Iosias autem genuit iechoniam et fratres eius in transmigratione babylonis. Et post transmigrationem babylonis iechonias genuit salathiel. Salathiel autem genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azor. Azor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan. Mathan autem genuit iacob. Iacob autem genuit ioseph uirum marie, de qua natus est ihc qui uocatur xpc.

Omnes ergo generationes ab abraham usque ad dauid generationes xiiii. et a dauid usque ad transmigrationem babylonis generationes xiiii. et a transmigratione babylonis usque ad xpm generationes xiiii. Xpi autem generatio sic erat.

Cum esset desponsata mater ihu maria ioseph, antequam conuenirent inuenta est in utero habens de spiritu sancto. Ioseph autem uir eius cum esset iustus et nollet eam traducere, uoluit occulte dimittere eam. Hec autem eo cogitante, ecce angelus domini in somnis apparuit ei dicens. Ioseph fili dauid, noli timere accipere mariam coniugem tuam. Quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. Pariet autem filium et uocabis nomen eius ihm. ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ecce uirgo in utero habebit et pariet filium et uocabunt nomen eius emanuel, quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens autem ioseph fecit sicut precepit ei angelus. et accepit coniugem suam. et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum. et uocauit nomen eius ihm.

Cum ergo natus esset ihc in bethleem iude, in diebus herodis regis, ecce magi ab oriente uenerunt ierosolimam dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum. Uidimus enim stellam eius in oriente. et uenimus adorare eum. Audiens autem herodes rex turbatus est. et omnis ierosolima cum illo. et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi xpc nasceretur. At illi dixerunt. in bethleem iude. Sic enim scriptum est per prophetam. Et tu bethleem terra iuda, nequaquam minima es in principibus iuda. Ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel. Tunc herodes clam uocatis magis, diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuit eis. et mittens illos in bethleem dixit. Ite. et interrogate diligenter de puero. et cum inueneritis renuntiate michi. ut et ego ueniens adorem eum. Qui cum audissent regem abierunt. Et ecce stella quam uiderant in oriente antecedebat eos usque dum ueniens staret supra ubi erat puer. Uidentes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno ualde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum maria matre eius. et procidentes adorauerunt eum. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus et mirram. Et responso accepto in somnis ne redirent ad herodem, per aliam uiam reuersi sunt in regionem suam. Qui cum recessissent, ecce angelus domini apparuit ioseph in somnis dicens. Surge et accipe puerum et ma-

Nos diuinarum scripturarum ... est. non primogenitum nisi eum uocet quem fratres sequuntur, sed eum qui primus natus sit.

Tres distinctiones in generatione xpi signant fidem trinitatis quam gaudium et altum uirtutem doctrina legis et eum ... Tres est fides trinitatis. x. iiii. doctrina euangelii. x. legis instructionem.

Omnes itaque generationes ab abraham usque ad xpm generationes xlii.

Secundum hieronimum multi ...

ut per generationem ioseph origo marie monstraretur.

ne ut adultera lapidaretur.

ut fugiens in egyptum haberet solatium. ut partus eius diabolo celaretur.

dum eam prenoscit non de uirgine, sed de coniuge generatum, quam a ioseph.

Sed quia firmiter conuenire unum esse ... officio ... qui ...

sed non sequitur post ea conuenisse, sed scriptura ostendit quod factum non sit.

de operatione spiritus sancti non quod ... de sem.

non de accipi, sed habebit ... neque accepturus est.

Pena generis famam restituit solatia prestat. hoc est cur sponsa uirgo maria fuit.

Confessio peccatorum testimonium est conscientie timentis deum, qui enim timet iudicium dei, non erubescit peccata confiteri. Perfectus timor soluit omnem pudorem. Confessio peccati pudorem habet, et ipsa erubescentia est grauis pena. ideo iubemur confiteri peccata, ut uerecundiam patiamur pro pena. nam hoc ipsum pars diuini iudicii est.

x. Seruus dei non debet habere uestimentum ad decorem, sed tantum ad tegendam nuditatem. nec cibum ad delectationem sui ad uoluptatem, sed tantum ad corporis necessitatem.

ꝑ plo. ī ge filioꝝ. s. morꝰ. ꝺ ꝗb n̄ ult recipe ꝯsol. n̄ sunt. q̄ sc̄it eos ſp̄ uiuos. q̄ h̄ret sc̄i ēēnt ī uīta mortali. eos q̄ timore martirii recessert a fid. ꝯ eos ꝗ

n̄ studiose ꝑpara. s; renuisso hēmore ꝯgebar. [illegible]

The **u s.**

ei. ꝯ fuge ī egiptū. ꝯ esto ibi. usq; duꝫ dicā t. futuꝫ ē ē. ū h'o des q̄rat puer' ad ꝑdend̄ eū. Q' ꝯsurgens accep̄ puer' ꝯ ma. ei nocte. ꝯ secessit ī egipt. et erat ī ubi; ad obitū h'od. ū adimpleret' q̄ dict' ē a dn̄o ꝑ ꝓpham dicentē. Ex egipto uo. fi. meū. Tc̄ h'od' uidn̄s q̄ illus' eet a magis. irat' ē ualde. ꝯ mittens occid ōs pu'os q̄ erāt ī bethleē. ꝯ ī ōib' finib; ei a bymatu ꝯ īfra. s' tps q̄ exq̄sierat a mag. Tūc adipler' ē. q̄ dict' ē ꝑ yer'. ꝓph. dic. Vox in rama au. ē. plo. ꝯ ulu. mult. rachel plo. fi. s. ꝯ n̄ol. ꝯsol. q̄ n̄ s̄. **Ca. iii.**

Defuncto ā h'od. ecce appa. ang. d' ī sōnis ioseph dicn̄s. Surge ꝯ ac. pu. ꝯ ma. ei. et uade ī t'rā isrl'. defuncti s̄ ē q̄ q̄rebāt aīam pu'i. Q' ꝯsurgens accep̄ puer' ꝯ ma. ei. et ueñ ī t'rā; isrl'. audiēs ā q̄ ar chelaus regnaret ī iudea p' h'od patre suo. timuit illo ire. Et amonit' ī sōnis. secessit ī ꝑtes galilee. ꝯ ueniēs habitauit ī ciuitate q̄ uocat' nazareth. ū adiplet' q̄ dictū ē ꝑ ꝓphas. q̄ nazareus uocab'. In dieb' ā ill'. ueñ iohs bapt'. ꝑdicans ī d'sto iude dicēs. Penitentiā agite. ap. ē. r. c. h' ē ē. d' q̄ dict' ē ꝑ ysaiā ꝓph. dicentē. Vox clamant' ī d'sto. parate uiā d'. r. fa. se. ei. Ipe ā iohs hebat uestimtū d' pil' camelor. ꝯ zonā pelliceā c̄ca lūbos ei. Esca ā ei' e. lo. ꝯ mel sil. Tc̄ exibat ad eū ir'lia. ꝯ ōis iudea. ꝯ regio c̄ca iordanē. ꝯ baptiza bant' ab eo ī iordāe ꝯfi. pe. sua. Vidn̄s ā mltos pharisæor. ꝯ saduceor. uenientes ad baptm̄ suū. dix eis. ꝓgenies uiparū. q̄s demonstrauit uob' fuge a uētura ira. Facite ḡ fructū dig' p'nie. ꝯ ne uelitis dice int' uos. patrē hā ab'. Dico ē ub. q̄ ꝑ d's d' lapi. is. ſu. fi. ab'. Iā ē securis ad rad. dice arboꝝ posita ē. Oīs ḡ arbor q̄ n̄ fa. f. b. exci. ꝯ ī igni. m. Ego quid' baptizo uos in aq̄ ī p'niam. q̄ ā p' me uentur' est. fortior me ē. c' n̄ sum dign' cal. portare. Ipe baptizab' uos ī spu s. ꝯ igne. Cuius uentilabrū ī ma. sua. ꝯ ꝑmudab' aream; suā. ī hor. pal. ā ꝯb. ig' ī exti guibili. Tunc ueñ ih'c a galilea ī iordanē ad ioh. ut baptizaret' ab eo. Iohs ā ꝓhibebat eū dicēs. Ego a te debeo baptizari. ꝯ tu uenis ad me. R'dn̄s ā ih'c dix ei. Sine m. sic ē dec; nos imp. om. iu. Tc̄ dimisit eū. Baptizat' ā ih'c ꝯfestī ascend' d' aq̄. ꝯ ecce apti s̄ ei celi. ꝯ uidit spm̄ di d'scendentē sic columbam. ꝯ uenientē sup se. Et ecce uox d' cel' dicēs. hic ē fi. m's di. ī q̄ m' ꝯplacuit. **IIII.**

Tunc ih'c duct' ē ī d'sertū a spu. ū temp. a dy. Tc̄ ieiu.

Lana ē ī dicm̄ luxie mollicis. Q' p'niam ꝑdicat h'itu p'nie ꝑtendit. ī pil' ā ē asp'itas. ū tō ꝯ uilitas uestis ꝯ cibi laudet'. q̄r usus ī diuitib' arguit'.

Discrecio ē ī p'nia q̄ timore di ꝯ metu penæ ān oc'os ponit. ſeroꝛes artis ī p'icudis sic doloꝛ cordis ī flet erupit. q̄ sin doloꝛe nlla ē uulna. sic uitalia rub'oꝝ n̄ fiunt ecū morum. Tra ē q̄ ſentit. ſentiens ſanare d'r.

Fac fc'ūs p'ie dig' n̄ q̄tm; s; dig'. q̄ n̄ d; eē par fructus boi opis et ā n̄ l' mm peccaui. ē q̄ gui cerai. s. uidi d' abraham gl'antes noli se peccores agnoscere. q̄ ꝯ ioh. Ne uel. ꝯ c. ꝯb ubi ad huilitat' oēs puocat. q̄ ī supbia nlla ē p'nia.

Margin glosses (right): Sāctus gallice epē dic ī illo [illegible] arbores habēt folia lata ꝯ ꝑ vendāt amal n̄ q̄s opit n̄ ablui. sacrer colaris ꝯ mellici sapis. q̄ n̄a frigida fricam edunt. q̄ d' mel sil. ta gens herem. ꝯ sa ꝯ essen. Ira ultio extrema q̄ p̄ peccat n̄ effug. q̄ hic ad lam a penit. n̄ recurrit. i. filii d'i q̄ n̄c ꝑpaniā q̄ peccat. ꝯ nd iudicab. omne ho. q̄ n̄c n̄ fa. f. b. i. lauo int' corpa uta mou. ad p'niam. s. fortior me ē q̄ dꝯ. ego ā puruſ ho. ventilabrū. i. ꝑtas iudici. s. eccl'ia. i. boñ. area sua ꝯ ꝯgab t'tic. paleas. i. malos. ut q̄ ho nat' eē ta ne iusticiā leg' adimpl. Ob' iplice causa. ū hēb' p'ri. iii. ꝯgbart'. ū q̄s ui. ꝯ regeneratio. ꝯ fert. spē. ī b' ī aq̄. ū spm̄ s' dari ī baptismate. Jero. Columba sup cap' ih'u sed. ne q̄s putaret uoce fc̄m ad ioh. s; ad dnm. haū dubiū q̄ a spu sc'o q̄ seq' ut tē. a dya. duct' ā n̄ inuit aut capt' s; uoluntate pugn.

v occasio tēptādi daret diabo

xl · dieb' · 7 xl · no · p'ea esuriit.
Et accedēs tēptator · dix ei · Si
filī di es · dic ut la · isti pa · fiat.
Q' rñdns ait · Scēpt ē · n i so · pa ·
v · ho · s, i oi u'bo q p · ex o · di ·
Tc assūpsit eū diabolu' i scā ci ·
uitatē · 7 statuit eū s pinaclm
tēpli · 7 dix ei · Si filī di es · m ·
te · de · Scripī ē · e · q · angl'is s'
m · d te · 7 i m · tol · te · ne offen
das ad la · pe t · Ait illi ihc rur
sum · Scēpt ē · n tēptab do · d · t ·
Itm assūpsit eū dya · i mō · ex
celsu; uald · 7 ostēd ei oīa r
mdi · 7 glo · eor · 7 dix ei · H oīa
t dabo · si p ca · ado · me · Tunc
dix illi ihc · Vade sathas · scēpt
ē · Dnm d · t ado · 7 illi · so · s ·
te · Tc reliq eū diabl's · 7 ecce āgli
accesserūt · 7 ministrabat ei ·
Cv āt audiss; ihc q iohs tdit'
ess; · secessit i galileā · Et relicta
ciuitate nazareth · uen 7 hita
uit capharnaū maritimā · i fini
b' zabulō 7 nep · v adiplēr qd
dic ē p ysaiā pph · Tra zabulō
7 t · nep · uia mar t trās iordanē
galilee gētiū · pls q d · i te · u ·
l · m · Et sedētib; i re · u m · l · o ·
ē · eis · Exīn cep ihc pdicare 7
dice · Pniā; agite · ap · ē r c ·
Ambulans āt ihc iux ma · gal ·
uid duo frs · symonē q uocat'
petr' · 7 adreā frem ei' mittē
tes rete i ma · Erāt ē piscato
res · 7 ait ill · Venite p me · 7 fa
ciā uos pi · ho · At illi cōti · relic
te · secuti s eū · Et pcedēs in ·
uid alios duo frs · iacob zebe
dei · 7 ioh; frem ei' i naui cū
zebedeo patr eor reficiētes
retia sua · 7 uocau eos · Illi āū
statī rel re · 7 pa · se · s eū ·
Et circuibat ihc tota galileā ·
docēs i synagog eor · 7 pdicās
euāg regni · 7 sanans omnem
languorē 7 om · i firmitatē i
pp · Et abiit opinio ei' i tota sy
ria · 7 obtuler ei oēs male ha
bētes · uariis languorib' 7 tor
mēt cōp hnsos · 7 q demoīa ha
bēt · 7 lunaticos 7 paliticos · 7
curau eos · Et secute s eū tbe
mlte d galilea 7 decapoli · 7 de
ir'lmis · 7 d iudā · 7 d trās iordanē ·
Videns āt ihc turbas · ascend' i
mōtē · 7 c sedisset; · ac · ad eū
discipli ei · 7 apies os suū · d · e · d ·
Beati paup spū · q · ip · ē r · c ·
B · mites · q · ipi possidebūt trā ·
B · qui lugēt · q · ip · cōsolabunt ·
B · q esuriūt 7 si · iu · q · ip · sat ·
B · misericordes · q · ip · m · cōse ·
B · mūdo cord · q · ipi dm uidebt ·
B · pacifici · q · filii di uocabūt ·
B · q pse cō; pu · pp iu · q · ip · ē r · c
B · estis c maledixerīt uob' ho ·
7 psecuti uos fuint · 7 dixint
oē malū adusu uos · m · pp me ·
Gaudete 7 exultate · q · m · uēa
co · ē i cel · Sic ē psecuti s pphē ·
q fuer āt uos · Vos estis sal t ·
Qd si sal euanuit i q saliet · ad
nihil ual; ult · n u m · f · 7 c · ab
ho · Vos ē · lux m · N p ciuitas
abscōdi s m · po · n; accēdūt luc

na · et po · ea sub mo · s[ed] s[upe]r cand
labru[m] · ut luceat o[mn]ib[us] q[ui] i[n] do · s[unt].
Sic luceat lux u[estra] co[ram] ho[minibus] · ut ui[deant] o
[pera] u[estra] b[ona] · et gl[orificent] pa[trem] u[estrum] q[ui] i[n] c[elis] e[st] · Nolite
putare · q[uonia]m ueni soluere lege[m]
au[t] p[ro]ph[et]as · n[on] ueni sol[uere] · s[ed] adimple
re. Am[en] q[ui]ppe dico u[o]b[is] · don[ec] t[ra]nseat
cel[um] et t[er]ra · yota unu[m] au[t] unu[s] apex
n[on] p[re]t[er]ibit a lege don[ec] o[mni]a fiant. Q[ui] [er]go
soluerit unu[m] d[e] mandat[is] istis mi[nimis] et
do[cuerit] s[ic] ho[mines] · minim[us] uo[cabitur] i[n] r[egno] c[elorum] · Q[ui] au[tem]
fecerit et do[cuerit] · h[ic] mag[nus] uo[cabitur] i[n] r[egno] c[elorum] · Dico
a[utem] u[o]b[is] · q[uia] n[isi] ha[bundauerit] iu[stitia] u[estra] pl[us] q[uam] sc[ribarum] · et pha[riseorum]
n[on] int[rabitis] i[n] reg[num] c[elorum] · Audistis q[uia] dic[tum] e[st]
antiq[ui]s · n[on] occides. Q[ui] a[utem] occid[erit] · re[us] erit
iu[dicio] · Ego a[utem] dico u[o]b[is] · q[uia] o[mni]s q[ui] irascit[ur]
fr[atr]i suo · re[us] e[rit] iudicio · Q[ui] a[utem] dixerit
fr[atr]i suo · racha · re[us] erit co[n]cilio · Q[ui]
a[utem] dix[er]it fatue · re[us] e[rit] geh[enne] · ig[ni]s · Si
[er]go offers mu[nus] t[uum] · ad al[tare] · et ibi recor
da[tus] fu[eris] · q[uia] fr[ater] tu[us] h[abet] ali[quid] ad[uersum] te · relinq[ue] i
bi m[unus] t[uum] · an[te] al[tare] · et uad[e] p[ri]us reconciliari f
r[atri] t[uo] · et t[un]c ueniens of[fer] · m[unus] t[uum] · Esto co[n]su
ciens aduersario tuo cito · du[m] es c[um]
eo i[n] uia · ne forte t[ra]dat te iudi
ci · et iudex t[ra]dat te minist[ro] · et in
carcere[m] mittaris · Am[en] dico t[ibi] · no[n]
exies in[de] don[ec] reddas nouis[si]m[um] q[uadrantem].
Aud[istis] · q[uia] dic[tum] e[st] · an[tiquis] · n[on] mechaberis.
Ego a[utem] dico u[o]b[is] · q[uia] o[mn]is q[ui] ui[derit] mul[ierem] ad
co[ncupiscendum] ea[m] · ia[m] me[chatus] e[st] ea[m] i[n] c[orde] s[uo] · Q[uod] si o
cul[us] tu[us] dex[ter] scan[dalizat] te · erue eu[m] et
p[roice] a [te] · Expedit e[nim] t[ibi] · ut peat unu[m] m[em]
bro[rum] · q[uam] tot[um] corp[us] tuu[m] mittat[ur] in
geh[ennam] · Et si dextra man[us] tua scan[dalizat] te
abscide ea[m] et p[roice] a te · Expedit e[nim] t[ibi] u[t]
peat unu[m] m[embrorum] t[uorum] · q[uam] tot[um] co[rpus] t[uum] eat
i[n] geh[ennam] · Dictu[m] e[st] a[utem] · Q[ui]cu[m]q[ue] dimiserit

uxore[m] sua[m] d[et] illi libellu[m] rep[udii].
Ego a[utem] dico u[o]b[is] · q[uia] o[mn]is q[ui] dimi
serit ux[orem] s[uam] · excepta ca[usa] forni
cationis · fac[it] ea[m] mechari · Et q[ui]
dimissa[m] duxerit adult[er]at · Iteru[m]
aud[istis] · q[uia] dic[tum] e[st] · an[tiquis] · n[on] piurabis · red
des a[utem] d[omi]no iuramenta tua · Ego a[utem]
dico u[o]b[is] · n[on] iurare o[mn]i[n]o · n[eque] p[er] cel[um]
q[uia] thron[us] di e[st] · n[eque] p[er] t[er]ra[m] q[uia] sca
bellu[m] ped[um] ei[us] e[st] · n[eque] p[er] ier[oso]limam
q[uia] ciuitas e[st] mag[ni] regis · n[eque] p[er] cap[ut]
tuu[m] iurabis · q[uia] n[on] potes unu[m] capil
lum alb[um] face[re] au[t] nigru[m]. Sit au[tem]
s[er]mo u[este]r · e[st] · e[st] · n[on] · n[on] · Q[uod] a[utem] his ha
bundanti[us] e[st] · a malo e[st]. Audistis
q[uia] dic[tum] e[st] · an[tiquis] · oc[u]l[u]m p[ro] oc[ulo] · d[entem] · p[ro] den[te].
Ego a[utem] di[co] · u[o]b[is] · n[on] resistere malo · s[ed]
si q[ui]s p[er]cusserit te i[n] dextra[m] max
illa[m] · p[re]be illi et al[teram] · Et ei q[ui] uult tec[um]
i[n] iudicio co[n]tendere · et tunica[m] tua[m]
tol[lere] · di[mitte] · ei et pal[lium] · Et q[ui]cu[m]q[ue] angaria
uerit mille passus · uade c[um] eo
alia duo · Et uolenti mutuari a
te · ne auertaris · Aud[istis] · q[uia] dic[tum] e[st] ·
Diliges p[ro]xim[um] tuu[m] · et o[dio] · h[abebis] · i[nimicum] · t[uum]. — [margin:] et amic[os]
Ego a[utem] dico u[o]b[is] · diligite i[n]imicos
u[estros] · b[e]n[e]facite his qui od[erunt] · u[os] · et o[rate]
p[ro] p[er]se[quentibus] et cal[umniantibus] uos · ut sitis filii p[atris]
u[estri] · q[ui] i[n] c[elis] e[st] · Q[ui] sole[m] suu[m] oriri — [margin:] fac[it]
sup[er] bo[no]s et ma[los] · et pluit sup[er] iu
stos et i[n]iustos · Si e[nim] diligitis
eos qui uos dilig[unt] · q[ua]m m[er]cede[m]
habebitis · Nonne et publicani
h[oc] faciu[n]t · Et si salutau[er]itis fr[atre]s
u[est]ros t[antu]m · q[ui]d ampli[us] facitis ·
Nonne et ethnici hoc faciunt ·
Estote [er]go p[er]fecti · sic[ut] et pater — [margin:] uos
uester celestis p[er]fectus est.

vi VI

Attendite ne iusticiam u(estram) fa(ciatis) co(ram)
ho(minibus) ut uideamini ab eis alioquin mercedem non ha
bebitis apud patrem u(estrum) q(ui) i(n) c(elis) e(st). Cum ergo
facis elemosinam noli tuba canere an
te te. sicut ypocrite faciunt in synago
gis et in uicis ut (honorificentur)
ab hominibus. amen dico uobis. rece(perunt) m(ercedem) s(uam).
Te a(utem) faciente el(emosinam) n(esciat) s(inistra) tua
q(uid) fa(ciat) dex(tera) t(ua). ut sit el(emosina) t(ua) in absc(ondito).
et p(ate)r tu(us) q(ui) uid(et) in absc(ondito) re(ddet) t(ibi).
Et cu(m) orati(s) non eritis sicut ypocrite
q(ui) amant in synag(ogis) et in angulis pla
tearum stantes orare ut ui(deantur) ab ho(minibus). amen
di(co) ub(is) re(ceperunt) m(ercedem) s(uam). Tu a(utem) cu(m) oraueris
intra in cu(biculum) et cl(auso) ho(stio) ora pa(trem) tu(um)
et p(ate)r tu(us) q(ui) ui(det) in absc(ondito) re(ddet) t(ibi). Oran
tes a(utem) nolite multum loq(ui) sicut
ethnici. putant e(nim) q(uod) in multilo
quio suo exau(diantur). Nolite ergo assimilari
eis. Scit e(nim) p(ate)r u(este)r q(uid) op(us) sit ub(is).
ante q(uam) petatis eu(m). Sic a(utem) uos orabi
tis. P(ate)r n(oste)r q(ui) es i(n) c(elis). Sc(ificetur) n(omen) t(uum).
adueniat r(egnum) t(uum). fiat uol(untas) t(ua). sicut i(n)
c(elo) et i(n) t(erra). Panem n(ostrum) supersubstan
tialem da n(obis) ho(die). et di(mitte) n(obis) d(ebita) n(ostra)
sicut et n(os) d(imittimus) de(bitoribus) n(ostris). et ne n(os) i(n)d(ucas) i(n) t(emptationem).
s(ed) li(bera) n(os) a malo. Si e(nim) dimiseri
tis hominibus pec(cata) eo(rum). dimittet et
ub(is) p(ate)r u(este)r ce(lestis). delicta u(estra). Si a(utem)
non dimiseritis ho(minibus) n(ec) p(ate)r u(este)r di(mittet)
ub(is) pecca(ta) u(estra). Cu(m) a(utem) ieiunatis nol(ite)
fi(eri) sicut ypo(crite) tristes. Exterminant e(nim) fa
cies. ut appareant ho(minibus) ieiunan
tes. amen di(co) u(obis) q(uia) re(ceperunt) m(ercedem) s(uam). Tu a(utem)
cu(m) ieiunas. unge ca(put) t(uum) et fa(ciem) tua(m)
laua. ne uidearis ho(minibus) ieiunans.
s(ed) p(at)ri t(uo) q(ui) e(st) i(n) absc(ondito). et p(ate)r tu(us) q(ui)
uid(et) in absc(ondito) re(ddet) t(ibi). Nolite thesau
rizare ub(is) thesauros in t(er)ra. ubi
erugo et tinea d(e)molit(ur). et ubi fu
res effodiunt et furantur. Thesau
rizate a(utem) ub(is) th(esauros) in celo. ubi neq(ue)
e(rugo) n(eque) t(inea) d(emolitur). et ubi fu(res) n(on) effo(diunt) n(ec) fu(rantur).
Ubi e(nim) e(st) thes(aurus) tu(us) i(bi) e(st) et cor tuu(m).
Lucerna corporis tui e(st) ocl(us) tu(us). Si
Si ocl(us) tu(us) fu(er)it simplex. totu(m)
cor(pus) tu(um) lucid(um) erit. Si a(utem) o(culus) tu(us) neq(uam)
fu(er)it. to(tum) cor(pus) t(uum) tenebrosu(m) erit.
Si ergo lum(en) q(uod) i(n) te e(st) tenebre s(unt). ipse
teneb(re) q(uan)te eru(n)t. Nemo p(otest) duob(us)
do(minis) s(er)uire. aut e(nim) unu(m) odio hab(ebit).
et alt(eru)m dilig(et). aut unu(m) sustinebit.
et al(terum) contempnet. N(on) potestis deo ser
uire et mamone. Ideo dico ub(is) ne
solliciti sitis a(nim)e u(est)re q(uid) manduc(etis)
n(eque) corpori u(est)ro q(uid) induamini.
Nonne a(n)i(m)a plus e(st) q(uam) esca. et corp(us)
pl(us) q(uam) uestimentu(m). Respicite uo
latilia celi. q(uia) n(on) ser(unt) n(eque) metu(n)t.
n(eque) cong(regant) i(n) horrea. et p(ate)r u(este)r celest(is)
pascit illa. Nonne uos mag(is) plus
estis ill(is). Q(ui)s a(utem) u(est)r(u)m cogitans
p(otest) addicere ad sta(turam) s(uam) cu(bitum) unu(m). Et
de uestimento q(ui)d solliciti estis.
Considerate lilia ag(ri) q(uo)m(odo) c(rescunt). n(on) la(borant) n(eque)
nent. Dico a(utem) ub(is) q(uonia)m n(ec) salomon i(n) o(mni)
g(loria) s(ua) coo(pertus) e(st) sicut un(um) ex istis. Si a(utem) fe
nu(m) ag(ri) q(uod) hodie e(st). et cr(as) in clib(anum) m(ittitur)
d(eu)s sic uestit. q(ua)nto mag(is) uos m(odice)
fidei. Nolite ergo solliciti e(ss)e dicen
tes. q(uid) man(ducabimus) aut q(uid) bi(bemus) aut q(uo) op(eriemur).
h(ec) e(nim) o(mn)ia gentes inq(ui)runt. Scit e(nim) p(ate)r
u(este)r q(uia) hi(s) o(mnibus) indigetis. Q(ue)rite ergo
p(ri)m(um) reg(num) dei et i(ustitiam) ei(us). et h(ec) o(mnia) ad(icientur) ub(is).
Nolite ergo solliciti e(ss)e in crastinu(m).
Crastinu(s) e(nim) dies sollicit(us) erit sibi ipsi.

Recep(erunt) m(ercedem) s(uam). hono(rem)
q(uem) per ypocrisim sua(m) ad
q(ui)siuerunt. n(on) i(n) tanto glori(am)
q(ue) e(st) pec(catu)m. q(uia) sic ppoc(ri)t(e) me
rent pec(catu)m. S(ed) laudib(us) hom(inum)
u(e)l ad q(uod)tale bonu(m). q(uod) p(ro)p(ter)
caru(m) merc(ed)e ad tale. q(uo)d
s(ummum) b(onum) e(st) S(ed) h(oc) q(ui)d m(er)cede
n(on) ten(ent) i(n) p(er) aliq(uid) q(ue) reddere
p(re)mium ad s(ummum) b(onum) deo q(ui)q(ue)
t(ur) aliq(uo) ope. Un(de) not(andum)
q(uo)d dix(it) d(omi)n(u)s recep(erunt) n(on) m(er)
uer(unt). Un(de) g(lori)e m(er)ced(em)
su(am) re(ceperunt). h(ec) e(st) q(ui) op(er)ib(us) s(uis)
q(ue)sieru(n)t. h(oc) receperu(n)t
S(ed) q(ui) e(st) h(oc) q(uod) q(ue)siere. ut
i(n)uen(iant) g(lori)e. laudes q(uas) ab
hominib(us) amauerunt.

Sufficit diei malicia sua. VII.
vii Nolite iudicare: ut non iudice
mini. Nolite condempnare: et non
condempnabimini. In quo enim iudi
cio iudicaueritis. et in qua mensura mensi
fueritis remetietur uobis. Quid autem uides
festucam in oculo fratris tui. et trabem que
est in oculo tuo non uides. Aut quomodo di
cis fratri tuo. frater sine eiciam festu
cam de oculo tuo. et ecce trabes in
oculo tuo est. Ypocrita eice primum trabem
de oculo tuo et tunc uidebis eicere festucam de o
culo fratris tui. Nolite sanctum dare ca
nibus neque mittatis margaritas uestras ante porcos ne
forte conculcent eas pedibus suis et conuersi
dirumpant uos. Petite et dabitur
uobis. querite et inuenietis. pulsate et aperietur uobis.
Omnis enim qui petit accipit et qui querit inuenit.
pulsanti aperietur. Aut quis est ex uobis ho
mo quem si petierit filius suus panem. numquid
lapidem porriget ei. aut si petierit piscem.
numquid serpentem porriget ei. Aut si pe
tierit ouum. numquid dabit illi scorpionem. Si ergo uos
cum sitis mali nostis bona data dare fi
liis uestris quanto magis pater uester qui in celis est dabit
spiritum bonum petentibus se. Omnia ergo que
cumque uultis ut faciant uobis homines et uos
facite illis. Hec est enim lex et prophete. Intrate
per angustam portam. quia lata et spacio
sa uia est que ducit ad perdicionem; et multi
sunt qui intrant per eam. Quam angusta por
ta et arta est uia que ducit ad uitam.
et pauci sunt qui ueniunt per eam. Atten
dite a falsis prophetis qui ueniunt ad uos
in uestimentis ouium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A
fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt
de spinis uuas. aut de tribulis ficus.
Sic omnis arbor bona fructus bonos facit.
mala autem arbor fructus malos facit. Non potest
arbor mala fructus bonos facere. neque ar
bor bona fructus malos facere. Omnis ergo arbor que non
facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur.
Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui
dicit michi domine domine. intrabit in regnum celorum. sed qui facit
uoluntatem patris mei. qui in celis est. ipse intrabit in regnum celorum.
Multi dicent michi in illa die. domine.
domine. nonne in nomine tuo prophetauimus. et in
nomine tuo demonia eiecimus. et in nomine tuo
uirtutes multas fecimus. Et tunc confite
bor illis. quia numquam noui uos. Disce
dite a me qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui au
dit uerba mea hec. et facit ea. assimila
bitur uiro sapienti qui edificauit domum suam supra petram.
Et descendit pluuia et uenerunt flumina.
et flauerunt uenti. et irruerunt in do
mum illam. et non cecidit. fundata enim erat supra pe
tram. Et omnis qui audit uerba mea hec. et non facit ea.
similis erit uiro stulto. qui edificauit domum
suam supra harenam. Et descendit pluuia et ue
nerunt flumina et flauerunt uenti et irruerunt in domum illam et ceci
dit. et fuit ruina eius magna. VIII.
Et factum est cum consummasset ihesus uerba viii
hec. admirabantur turbe super doctrina
eius. Erat enim docens eos sicut potestatem ha
bens. et non sicut scribe eorum et phari
sei. Cum autem descendisset ihesus de mon
te. secute sunt eum turbe multe. Et ecce Ħ. u.
leprosus ueniens adorabat eum dicens.
Domine. si uis potes me mundare. Et ex
tendens manum ihesus tetigit eum dicens.
Volo. mundare. Et confestim mundata est
lepra eius. Et ait illi ihesus. Vide. nemini dixeris.
sed uade et ostende te sacerdotibus. et offer
munus quod precepit moyses in testimonium illis.
Cum autem introisset ihesus capharnaum. ac
cessit ad eum centurio. rogans eum et lu. vi.

dicens. Domine. puer meus iacet paralitic'
in domo. et male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego
veniam. et curabo eum. Et respondens centurio ait.
Domine non sum dignus ut intres sub tec-
tum meum. sed tantum dic verbo et sanabitur puer meus.
Nam et ego homo sum sub potestate habens constitu-
tus. habens sub me milites. et dico
huic vade. et vadit. et alio veni. et
venit. et servo meo fac hoc. et facit. Au-
diens autem hec ihesus miratus est. et sequentibus
se dixit. Amen dico vobis. non inveni tantam fi-
dem in israel. Dico autem vobis quod multi ab oriente et
occidente venient. et recumbent cum abraham et ysaac et ia-
cob in regno celorum. filii autem regni eicientur in te-
nebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit ihesus centu-
rioni. Vade. et sicut credidisti fiat tibi.
Et sanatus est puer illius in illa hora.
Et cum venisset ihesus in domum petri. vidit so-
crum eius iacentem et febricitantem. et
tetigit manum eius. et dimisit eam febris.
et surrexit. et ministrabat eis. Ve-
spere autem facto. obtulerunt ei multos de-
monia habentes. et eiciebat spiritus ver-
bo. et omnes male habentes curavit. ut
adimpleretur quod dictum est per ysayam prophetam dicen-
tem. Ipse infirmitates nostras accepit.
et egrotationes nostras portavit. Videns
autem ihesus turbas multas circum se. iussit i-
re trans fretum. Et accedens unus scriba
ait illi. Magister. sequar te quocumque ieris. Et
dixit ei ihesus. Vulpes foveas habent. et vo-
lucres celi nidos. filius autem hominis non habet. ubi caput suum reclinet.
Alius autem de discipulis eius ait illi. Domine.
permitte me primum ire et sepelire
patrem meum. Ihesus autem ait illi. Sequere
me. et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.
VIII Et ascendente eo in navicula;
secuti sunt eum discipuli eius. Et
ecce motus magnus factus est in mari.
ita ut navicula operiretur fluctibus.
Ipse vero dormiebat. Et accesserunt.
et suscitaverunt eum dicentes. Domine.
salva nos perimus. Et dicit eis. Quid timi-
di estis modice fidei. Tunc surgens
imperavit ventis et mari. Et facta est tran-
quillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes.
Qualis est hic quia venti et mare obediunt ei.
Et cum venisset trans fretum in regionem
gerasenorum. occurrerunt ei duo habentes
demonia. de monumentis exeun-
tes. seui nimis. ita ut nemo pos-
set transire per viam illam. Et ecce cla-
maverunt dicentes. Quid nobis et tibi ihesu
fili dei. Venisti ante tempus torquere nos.
Erat autem ab illis non longe grex por-
corum multorum pascens. Demones autem
rogabant eum dicentes. Si eicis
nos. mitte nos in gregem porcorum.
Et ait illis. Ite. At illi exeuntes.
abierunt in porcos. Et ecce impetu
abiit totus grex per preceps in mare.
et mortui sunt in aquis. Pastores
autem fugerunt. et venientes in civitatem.
nuntiaverunt omnia. et de hiis qui demonia
habuerant. Et ecce tota civitas exiit
obviam ihesu. et viso eo rogabant.
ut transiret a finibus eorum. Et X.
ascendens in navicula; transfretavit.
et venit in civitatem suam. Et ecce offer-
ebant ei paraliticum iacentem in lecto. Videns
autem ihesus fidem illorum. dixit paralitico.
Confide fili. remittuntur tibi peccata tua. Et
ecce quidam de scribis dixerunt intra se.
Hic blasphemat. Et cum vidisset ihesus
cogitationes eorum dixit. Ut quid cogita-
tis mala in cordibus vestris. Quid est

Marginal notes:
R q. v.
q. v.
q. v.
q. ii.
ysai. C. liii. dne q cr d.
filius enim hominis magno
[illegible] mortuum sepelire [illegible] patrem [illegible] adulationis [illegible]
ix
q. v.
ysa. C. [illegible] Ego sum

facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua
an dicere surge et ambula. Ut scia
tis autem quia filius hominis habet potestatem in terra di
mittendi peccata, tunc ait paralitico.
Surge tolle grabatum tuum et vade
in domum tuam. Et surrexit et abiit in domum suam.
Videntes autem turbe timuerunt et glo
rificaverunt deum qui dedit talem potestatem hominibus.
Et cum transiret inde ihesus vidit hominem se
dentem in theloneo matheum nomine et
ait illi sequere me. Et surgens secutus
est eum. Et factum est discumbente eo in domo.
et ecce multi publicani et peccatores
venientes discumbebant cum eo ihesu
et discipulis eius. Et videntes pharisei
dicebant discipulis eius. Quare cum pub
licanis et peccatoribus manducat magister vester?
At ihesus audiens ait. Non est opus sanis
medicus sed male habentibus. Euntes
autem discite quid est misericordiam volo et non sacrificium.
Non enim veni vocare iustos sed peccatores ad pe
nitentiam. Tunc accesserunt ad eum di
scipuli iohannis dicentes. Quare nos
et pharisei ieiunamus frequenter, di
scipuli autem tui non ieiunant? Et ait
illis ihesus. Numquid possunt filii sponsi
lugere quamdiu cum illis est sponsus. Veni
ent autem dies cum auferetur ab eis spo
sus et tunc ieiunabunt. Nemo autem immit
tit commissuram panni rudis in vesti
mentum vetus. tollit enim plenitudinem
eius a vestimento et peior scissura
fit. Neque mittunt vinum novum in ve
teres utres. alioquin rumpuntur
utres et vinum effunditur et utres
pereunt. sed vinum novum in utres novos mittunt
et ambo conservantur. Hec illo loquente
ad illos ecce princeps unus accessit

et adoravit eum dicens. Domine filia
mea modo defuncta est. sed veni et pone ma
num super eam et vivet. Et surgens
ihesus sequebatur eum et discipuli eius.
Et ecce mulier que sanguinis fluxum
patiebatur xii annis accessit
retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dice
bat enim intra se. Si tetigero fimbriam
vestimenti eius tantum salva ero. At ihesus
conversus et videns eam dixit. Confide
filia. fides tua te salvam fecit. Et
salva facta est mulier ex illa hora.
Et cum venisset ihesus in domum principis
et vidisset tibicines et turbam tu
multuantem dicebat. Recedi
te. non est enim mortua puella sed
dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta
esset turba intravit et tenuit manum
eius et surrexit puella. Et exiit fa
ma hec in universam terram illam. Et
transeunte inde ihesu secuti sunt duo
ceci clamantes et dicentes. Mi
serere nostri fili david. Cum autem venisset in domum
accesserunt ad eum ceci. Et dixit eis
ihesus. Creditis quia possum hoc fa
cere vobis? Dicunt ei. Utique domine.
Tunc tetigit oculos eorum dicens. Secundum
fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt o
culi eorum. Et comminatus est illis ihesus
dicens. Videte ne quis sciat. Illi
autem exeuntes diffamaverunt eum
in tota terra illa. Egressis autem illis
obtulerunt ei hominem mutum demo
nium habentem. et eiecto de
monio locutus est mutus. Et mira
te sunt turbe dicentes. Numquam
sic apparuit in israel. Pharisei autem
dicebant. In principe demoniorum

M. v.
Hec est mulier que ... Lu. v.
que sumptus suos expenderat in
medicos et non potuit libe
rari. quia curiales et phisici in
genio suo confidentes
non in dei gratia non curant.

De illis duobus cecis ... M.
et de muto demoniaco.
Alii de aliis cecis.

[illegible]

Jo q. c. iiii.

xi. R. G. iiii. z vi. lu. ix.

thoma. i. abyssus. q. [illegible] dubitauit. [illegible] resurrectionis [illegible]

Scarioth. i. memoria mortis. l. merces.

q. d. p'mis predicare [illegible] [illegible] p'mis [illegible]

G. vi. lu. ix.

eic demones. Et circuibat ihc oms
ciuitates et castella. docens in
sinagogis eorum et predicans euglm
regni. et curans om lan. et o. i.
Videns autem turbas. misertus est eis.
quia erant uexati. et iacentes sic
oues non habentes pastorem. Tunc dic
discip. suis. Messis quidem mul. o. a. p.
Rogate ergo do. messis ut m. o. i
XI. me. sua. Et conuocatis xii. d.
su. dedit illis potestatem spirituum im
mundorum. ut eicerent eos. et cura
rent om lan. et om. inf. Xii.
autem aplorum noia sunt hec. Primus simo.
qui uocatur petrus. et andreas frater eius.
Iacobus zebedei. et iohs frater eius. phi
lippus et bartholomeus. thomas et
matheus publicanus. Iacobus alphe
i. et Taddeus. Symon cha
naneus. et iudas scarioths.
qui et tradidit eum. hos xii misit ihs
precipiens eis et dicens. In uiam gen
cium ne abi. et in ci. sa. ne intra.
sed potius ite ad oues que p. do. i. Ex
euntes autem predicate dicentes quia a.
r. c. Infirmos curate. mor. sus.
lep. m. demo. ei. Gratis accep.
g. d. Nolite possidere aurum. neque ar
neque pecuniam in zo. u. n. per. neque
duas tu. neque calciamenta. neque virgam.
Dignus est enim operarius cibo suo. In quamcumque
autem ciuitatem aut cas. intraueritis.
interrogate quis in ea dignus sit. et ibi
ma. do. exe. Intrantes autem domum.
salu. eam dicentes. Pax huic do. Et
si quidem fuerit do. illa digna. ueniet pax
uestra super eam. Si autem non fuerit dig.
ad uos pax u. reu. Et quicumque non re

ceperit uos neque audierit sermones
uestros. exeuntes de domo uel de ciuita
te. excu. pul. de pedibus uestris. Amen
di. uobis. tolerabilius erit terre sodo
morum et go. in die iudicii quam illi ci.
Ecce ego mitto uos sicut o. in m. lu. Esto
te ergo pru. s. s. et s. s. co. Cauete
autem ab hominibus. Tradent enim uos in con.
et in sy. sua fla. uos. et ad presides et
re. ducemini propter me in te. illis et gen.
Cum autem tradent uos. nolite cogitare
quomodo aut quid loq. dabitur enim uobis in illa ho.
quid lo. Non enim uos estis qui loquimini sed s.
pa. u. qui lo. in u. Tradet autem frater fratrem
in mortem. et pater filium. et insurgent
filii in parentes. et morte eos af
ficient. Et eritis odio omnibus ho. propter
nomen meum. Qui autem perseu. usque in fi. h. s. e.
Cum autem persequentur uos in una ciui
fug. in al. Amen di. uobis. non consum
mabitis ciuitates. i. donec ueni
at filius ho. Non est discipulus super ma
gistrum nec seruus super do. suum. Sufficit disci
pulo. ut sit sicut ma. eius. et seruus
sicut do. eius. Si patremfamilias bel
zebub uocauerunt quanto magis do
mesticos eius. Ne ergo timueritis
eos. Nihil enim opertum quod non re. neque oc.
quod non sciatur. Quod dico uobis in tene
bris. di. in lu. et quod in au. au. p. s.
t. Et nolite timere eos qui occidunt
cor. a. a. n. p. oc. Sed potius eum time
te. qui potest a. et cor. p. in gehennam. Non
ne duo passeres asse ueneunt.
et unus ex illis non cad. super terram sine pa
tre uestro. Vestri autem et capilli ca
pitis omnes numerati sunt. Nolite ergo ti
mere. multis passeribus me

liores estis uos. Omnis ergo qui confitebitur
me co. ho. confitebor et ego e. c. p. m.
q. e. i c. Qui autem negauerit me co. h.
negabo et ego eum co. p. m. q. i c.
e. Nolite arbitrari quia uenerim
pacem mittere in terram. non ueni mit-
tere pa. sed gladium. Veni enim se-
parare hominem aduersus patrem suum
et filiam aduersus ma. suam. et nurum
adu. socrum suam. et inimici hominis
do. eius. Qui amat patrem suum aut
ma. plus quam me. non est me dignus. Et
qui amat filium aut filiam super me.
non est me d. Et qui non accipit crucem suam
et sequitur me. non est m. d. Qui inuenit
animam suam perdet illam. et qui perdiderit a-
nimam s. propter me. inueniet illam. Qui
recipit uos me recipit. et qui me recipit.
re. eum qui me misit. Qui recipit pro-
phetam in nomine prophete. m. p. accipiet.
et qui re. iustum in no. iu. m. i. a. Et
quicumque dederit potum uni ex minimis
istis calicem aque frigide tantum in nomine dis-
cipuli. amen di. u. non perdet m. suam. XII.

C Et factum est cum consummasset ihesus pre-
cipiens. xii. dis. suis transiit inde. ut
doceret et predicaret in ciuitatibus eorum.
Iohannes autem cum audisset in uinculis opera Christi.
mittens duos de dis. suis ait illi. Tu es
qui uenturus es. an alium expectamus. Et respondens
ihesus ait ill. Euntes renuntiate
iohanni que audistis et uidistis. Ceci
uident. claudi amb. leprosi mu.
surdi audiunt. mor. re. pau. eu.
et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.
Illis autem abeuntibus. cepit ihesus dicere ad
turbas de iohanne. Quid existis in
desertum uidere. harundinem uen-
to agitatam. Sed quid existis ui-
dere. hominem mollibus uestitum.
Ecce qui mollibus ue. in do. re. sunt.
Sed quid exi. ui. prophetam. Etiam
dico uobis et plusquam prophetam.
hic est enim de quo scriptum est.
Ecce mitto angelum m. ante fa-
ciem tuam. qui preparabit uiam tuam ante te.
Amen dico uobis. inter natos mul.
non surrexit maior iohanne bap.
Qui autem minor est in regno celorum
maior est illo. A diebus autem
iohannis baptiste usque nunc. regnum
celorum uim patitur. et ui. ra. illud.
Omnes enim prophete et lex. usque ad iohannem
prophetauerunt. Et si uultis recipere.
ipse est helias qui uen-
turus est. Qui habet aures au-
diendi au. Cui autem similem estimabo ge. istam.
Similis est pueris sedentibus in foro. qui
clamantes coequalibus dicunt. Cecini-
mus uobis et non saltastis. lamentauimus
uobis et non planxistis. Venit enim iohannes
neque manducans neque bibens. et dicunt
demonium habet. Venit filius ho. man-
ducans et bibens. et dicunt. Ecce homo
uorax. et potator uini. et publi-
canorum et peccatorum amicus. Et iustifi-
cata est sapientia a filiis suis. Tunc
cepit exprobrare ciuitatibus in quibus
facte sunt plurime uirtutes eius. quia non egis-
sent penitentiam. Ve tibi corrozaim
ve tibi bethsaida. quia si in tyro et sy-
done facte essent uirtutes que facte sunt in
uobis. olim in cinere et cilicio penitentiam egis-
sent. Verumtamen dico uobis. tyro et
sydoni. remissius erit terre sodo-
morum ergo in die iudicii quam uobis.

Et iustificata. i. ego dei uirtus et dei sapientia iuste facte intelligor ab apostolis.
Exprobrare est in faciem obiicere.
Corrozaim. i. misterium meum. bethsaida. domus fructuum uel uenatorum.
Tyro. i. angustia
Sydon. uenatio.

Et tu capharnaum numquid usque in
celum exaltaberis? usque in infer-
num descendes. quia si in sodo-
mis facte fuissent virtutes que fac-
te sunt in te, forte mansissent usque
in hanc diem. Verumtamen dico vobis quia
terre sodomorum et gomorre remissius
erit in die iudicii quam tibi. In illo tempore
respondens ihesus dixit. Confiteor tibi domine
pater celi et terre quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvu-
lis. Ita pater quoniam sic placitum fuit ante te.
Omnia mihi tradita sunt a patre meo.
Et nemo novit filium nisi pater, neque
patrem novit quis nisi filius et cui volu-
erit filius revelare. Venite ad
me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos.
Tollite iugum meum super vos et discite a me quia
mitis sum et humilis corde. et invenietis requiem
animabus vestris. Iugum enim meum suave est et onus meum leve.

XIII

In illo tempore abiit ihesus per sata sabbato.
discipuli autem eius esurientes cepe-
runt vellere spicas et manducare.
Pharisei autem videntes dixerunt ei.
Ecce discipuli tui faciunt quod non
licet eis facere sabbatis. At ille
dixit eis. Non legistis quid fecerit
david quando esuriit et qui cum eo erant.
quomodo intravit in domum dei et panes
propositionis comedit. quos non licebat ei
comedere neque his qui cum eo erant nisi
solis sacerdotibus. aut non legistis in
lege quia sabbatis sacerdotes in tem-
plo sabbatum violant et sine crimine
sunt. Dico autem vobis quia templo maior
est hic. Si autem sciretis quid est misericordiam
volo et non sacrificium, numquam condempnasse-
tis innocentes. Dominus est enim filius hominis

ex. h' sit manus tua ad accipiendum porrecta, et ad dandum
collecta. qui non dicit [illegible] frustra per preces rogaturus
ad deum manus expandit, qui eas ad pauperes p[illegible]

et sabbati. Et cum inde transisset venit in
synagogam eorum. et ecce homo habens
manum aridam. et interrogabant
eum dicentes. Si licet sabbatis cu-
rare? ut accusarent eum. Ipse autem
dixit illis. Quis erit ex vobis homo qui habet ove-
m unam et si ceciderit hec sabbatis in fove-
am nonne tenebit et levabit eam?
Quanto magis melior est homo ove.
Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait
homini. Extende manum tuam. Et ex-
tendit. et restituta est sanitati sic-
ut altera. Exeuntes autem pharisei consi-
lium faciebant adversus ihesum quomodo eum
perderent. Ihesus autem sciens recessit inde.
et secuti sunt eum multi et curavit
eos omnes. et precepit eis ne manifestum eum
facerent. ut adimpleretur quod dictum est
per ysaiam prophetam dicentem. Ecce puer
meus electus quem elegi dilectus
meus in quo bene complacuit anime mee.
Ponam spiritum meum super eum et
iudicium gentibus nuntiabit.
Non contendet neque clamabit neque
audiet aliquis in plateis vocem
eius. Harundinem quassatam non confrin-
get et linum fumigans non ex-
tinguet. donec eiciat ad vic-
toriam iudicium. et in nomine
eius gentes sperabunt. Tunc ob-
latus est ei demonium habens cecus
et mutus et curavit eum ita ut
loqueretur et videret. Et stupebant
omnes turbe et dicebant. Numquid hic
est filius david. Pharisei autem audien-
tes hec dixerunt. Hic non eicit demo-
nes nisi in beelzebub principe
demoniorum. Ihesus autem sciens cogita

i. Capharnaum i. villa pul-
cherrima.

Vn̄ iohe. c. xxx[illegible]
Sodoma secundum via iusti-
ficata est [illegible] i. [illegible]
operatione.

Responsio tacite obiectioni.
[illegible] iudeis [illegible]
verb. [illegible] a se.

[illegible] accessu [illegible]
ad patrem.

Charitatem predicatione [illegible]
et miraculis [illegible]
iohannis [illegible] ad illa [illegible]
[illegible] alio anno i. post mor-
te iohannis [illegible]
[illegible] C. xiii.
Lu. v.
[illegible] iii.

[illegible] incrementa
dies.

[illegible] Si figurale [illegible]
defendere sacerdotes [illegible]
[illegible] cur spirituale non
potest discipulos defendere [illegible]
credentes.

[illegible] per [illegible] non exiit.

Extende [illegible]
nihil plus [illegible]
curationi [illegible]
[illegible]

C. cxlviii.

[illegible] non
[illegible]
[illegible]
[illegible]
dene [illegible]
confringet.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
gavit.

tiones eorum dixit eis. Omne regnum di-
uisum contra se desolabitur. et omnis ciuitas
et domus contra se diuisa non stabit. Et
si sathanas sathanam eicit. aduersus
se diuisus est. Quomodo ergo stabit
regnum eius. Et si ego in beel-
zebub eicio demonia. filii
uestri in quo eiciunt. Ideo ipsi iudi-
ces uestri erunt. Si ego in spiritu dei e-
H icio demones. igitur peruenit in uos regnum
dei. Aut quomodo potest quisquam intrare domum
fortis. et uasa eius diripere. nisi
dom prius alligauerit fortem. et tunc uasa
eius diripiet. Qui non est mecum contra me
est. et qui non congregat mecum spargit. Ideo dico uobis.
Omne peccatum et blasphemia re-
mittetur hominibus. spiritus autem blasphe-
mia non remittetur. Et quicumque dixerit uerbum contra
filium hominis. remittetur ei. qui autem dixe-
rit contra spiritum sanctum. non remittetur ei. neque in hoc s(eculo)
neque in futuro. Aut facite arborem
bonam et fructum eius bonum. aut facite arbo-
rem malam et fructum eius malum. Siquidem ex fructu
arbor cognoscitur. Progenies uiperarum
quomodo potestis bona loqui cum sitis mali.
Ex habundantia enim cordis os loquitur. Bo-
nus homo de bono thesauro profert bona.
malus autem homo de malo thesauro profert mala.
Dico autem uobis quod omne uerbum ociosum
quod locuti fuerint homines reddent de eo rationem in die
iudicii. Ex uerbis enim tuis iustificaberis.
et ex uerbis tuis condempnaberis. Tunc
responderunt ei quidam de scribis et phari-
C seis dicentes. Magister uolumus a
te signum uidere. Qui respondens ait illis.
Generatio praua et adultera signum querit.
et signum non dabitur ei nisi signum Ione prophete. Sicut enim
fuit Ionas in uentre ceti tribus diebus et tribus noctibus. ita

erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus no-
ctibus. Viri niniuite surgent in iudi-
cio cum generatione ista. et condemp-
nabunt eam. quia penitentiam egerunt in
predicatione Ione. Et ecce plus quam
Ionas hic. Regina austri surget
in iudicio cum generatione ista. et condemnabit eam. qui-
a uenit a finibus terre audire sapientiam
Salomonis. Et ecce plus quam Salomon hic.
Cum autem inmundus spiritus exierit ab homine.
ambulat per loca arida. querens
requiem. et non inuenit. Tunc dicit. Re-
uertar in domum meam unde exiui. et
ueniens inuenit eam uacantem scopis
mundatam et ornatam. Tunc uadit et assumit
septem alios spiritus secum nequiores se. et in-
trantes habitant ibi. et fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pes-
sime. Adhuc illo loquente ad turbas. ecce
mater eius et fratres stabant foris. querentes Loq
loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater
tua et fratres tui foris stant. querentes te.
At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est
mater mea et qui sunt fratres mei. Et exten-
dens manum in discipulos suos. ait. Ecce mater
mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit uolun-
tatem patris mei qui in celis est. ipse meus frater et so-
ror est. In illo die exiens Iesus C. XIIII.
de domo. sedebat secus mare. et con-
gregate sunt ad eum turbe multe. ita
ut in nauiculam ascendens sederet. et
omnis turba stabat in littore. Et locutus
est multa in parabolis dicens. Ecce exiit
qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat.
quedam ceciderunt secus uiam. et uene-
runt uolucres et comederunt ea. Alia
autem ceciderunt in petrosa. ubi non habebant
terram multam. et continuo exorta sunt.

Et in hac parabola docetur discretio vi. scilicet bona voluntas. et cautela. et patientia. et discretio. et longanimitatem. et iusticia.

Parabola est rerum naturaliter inter se discrepantium sub aliqua similitudo.

quia non habebat altitudinem terre. So-
le autem orto estuaverunt. et quia non habe-
bant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas.
et creverunt spine. et suffocaverunt ea.
Alia vero ceciderunt in terram bonam. et dabant fruc-
tum. aliud centesimum. aliud sexagesimum. aliud tricesimum. Qui habet
aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli
dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris illis? Qui
respondens ait eis. Quia vobis datum est nosse
misteria regni celorum. illis autem non est datum.
Qui enim habet dabitur ei et habundabit. qui autem
non habet. et id quod videtur habere auferetur
ab eo. Ideo in parabolis loquor illis. ·v·
quia videntes non vident. et audien-
tes non audiunt neque intelligunt.
ut adimpleatur in eis vaticinium ysaie prophete dicen-
tis. Auditu audietis. et non intelli-
getis. et videntes videbitis. et non vide-
bitis. Incrassatum est enim cor populi huius. et auri-
bus graviter audierunt. et oculos suos clau-
serunt. nequando oculis videant. et auribus
audiant. et corde intelligant. et conver-
tantur et sanem eos. Vestri autem beati ocu-
li qui vident. et aures vestre quia audi-
unt. Amen quippe dico vobis quia multi pro-
phete et iusti cupierunt videre que vos vide-
tis. et non viderunt. et audire que auditis et non audierunt. Vos
ergo audite parabolam seminantis. Omnis
qui audit verbum regni. et non intelligit. venit
malus et rapit quod seminatum est in corde
eius. hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem
supra petrosa seminatus est. hic est qui verbum
audit. et continuo cum gaudio accipit
illud. non habet autem in se radicem. sed est temporalis.
Facta autem tribulatione et persecutione propter
verbum continuo scandalizatur.
Qui autem in spinis seminatus est. hic est qui audit
verbum. et sollicitudo seculi istius et
fallacia divitiarum suffocat verbum.
et sine fructu efficitur. Qui vero in terram bo-
nam seminatus est. hic est qui verbum audit. et intelligit.
et fructum affert. et facit aliud quidem
centesimum. aliud autem sexagesimum. aliud autem tricesimum.
Aliam parabolam proposuit eis dicens. ·ii· p.
Simile factum est regnum celorum homini qui semi- C
navit bonum semen in agro suo. Cum autem
dormirent homines. venit inimicus eius
et superseminavit zizania in medio tritici et
abiit. Cum autem crevisset herba. et fruc-
tum fecisset. tunc apparuerunt et
zizania. Accedentes autem servi pa-
trisfamilias dixerunt ei. Domine non-
ne bonum semen seminasti in agro tuo. Unde
ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus ho-
mo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei. Vis imus
et colligimus ea? Et ait. Non. ne forte
colligentes zizania. eradicetis
simul cum eis et triticum. Sinite utraque
crescere usque ad messem. et in tempore mes-
sis dicam messoribus. Colligite primum
zizania. et alligate ea fasciculos ad
comburendum. triticum autem congregate in horreum meum.
Et aliam parabolam proposuit eis dicens. ·iii· p.
Simile est regnum celorum grano synapis.
quod accipiens homo seminavit in agro suo.
quod minimum quidem est omnibus seminibus.
Cum autem creverit. maius est omnibus holeri-
bus. et fit arbor. ita ut volucres
celi veniant et habitent in ra-
mis eius. Aliam parabolam locutus est eis. ·iiii· p.
Simile est regnum celorum fermento quod accep-
tum mulier abscondit in farine
satis tribus. donec fermentatum est totum.
Hec omnia locutus est ihesus in parabolis ad tur-
bas. et sine parabolis non loquebatur eis.
ut adimpleretur quod dictum est per prophetam

dicentem. Aperiam in parabolis os meum
eructuabo absondita a constitu-
tione mundi. Tunc dimissis turbis
venit in domum. Et accesserunt ad eum dis-
cipuli eius dicentes. Edissere nobis
parabolam zizaniorum agri. Qui respondens
ait. Qui seminat bonum semen est filius ho-
minis. Ager autem est mundus. Bonum vero semen hii sunt
filii regni. Zizania autem filii sunt nequam. Ini-
micus autem qui seminavit ea est diabolus.
Messis vero consummatio seculi est. Messo-
res autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur
zizania et igni comburuntur. sic erit in
consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos
suos. et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui fa-
ciunt iniquitatem. et mittent eos in ca-
minum ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc ful-
gebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Qui habet
aures audiendi audiat. Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro. quem qui invenit
homo abscondit. et pre gaudio illius vadit et vendit
universa que habet et emit agrum illum. Iterum. Simile
est regnum celorum homini negotiatori querenti bonas margaritas.
Inventa autem una preciosa margarita. abiit
et vendidit omnia que habuit et emit eam.
Iterum. Simile est regnum celorum sagene misse
in mare. et ex omni genere congreganti.
Quam cum impleta esset educentes
et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa. ma-
la autem foras miserunt. Sic erit in con-
summatione seculi. Exibunt angeli
et separabunt malos de medio iustorum.
et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit
fletus et stridor dentium. Intellexistis hec omnia?
Dicunt ei. Etiam. Ait illis. Ideo omnis
scriba doctus in regno celorum similis est
homini patrifamilias. qui profert de
thesauro suo nova et vetera. Et factum est

cum consummasset Iesus parabolas istas.
transiit inde. Et veniens in patriam suam
docebat eos in synagogis eorum.
ita ut mirarentur et dicerent. Unde
huic sapientia hec et virtutes? Non-
ne hic est fabri filius? Et fratres eius Ia-
cobus et Ioseph et Symon et Iudas.
Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt?
Unde ergo huic omnia ista. Et scanda-
lizabantur in eo. Iesus autem dixit eis.
Non est propheta sine honore nisi in pa-
tria sua et in domo sua. Et non
fecit ibi virtutes multas propter incredu-
litatem illorum. In illo tempore. XV.
Audivit Herodes famam Iesu. et tetrarcha
ait pueris suis. Hic est Iohannes bap-
tista ipse surrexit a mortuis. et ideo vir-
tutes operantur in eo. Herodes enim tenuit
Iohannem. et alligavit eum. et posuit in car-
cere propter Herodiadem uxorem fratris sui.
Dicebat enim illi Iohannes. Non licet tibi habere eam.
Et volens illum occidere. timuit populum.
quia sicut prophetam eum habebant. Die autem
natalis Herodis. saltavit filia
Herodiadis in medio. et placuit Hero-
di. Unde cum iuramento pollicitus est
ei dare quodcumque postulasset ab eo.
At illa premonita a matre sua.
Da mihi inquit hic in disco caput Iohannis Baptiste. Et
contristatus est rex. Propter iuramentum autem
et eos qui pariter recumbebant iussit
dari. Misitque et decollavit Iohannem in
carcere. Et allatum est caput eius in
disco. et datum est puelle. et illa
tulit matri sue. Et accedentes
discipuli eius tulerunt corpus eius et se-
pelierunt illud. et venientes nuntia-
verunt Iesu. Quod cum audisset Iesus se-

Scandala n
ter. doctre. u
bn vivens.

C.

cessit in inauicla i loc desert
seorsu. Et cu audissent turbe secute
s pedestres d ciuitatib. Et exi
ens uid turbas multas. et miser
tus e eis. et curauit languores eor.
Vespe a facto. accesser ad eu disci
puli ei dicentes. Desertus e loc.
C ia et hora pterit. Dimitte turba
ut euntes i castella emat sibi
escas. Ihc a dix eis. n hnt ne
cesse ire. date ill uos mandu
care. Rnder ei. n habem hic
ni. v. panes. et duos pisces. Qi
ait eis. afferte illos huc m. Et
c iussisset turbas discube s fenu.
acceptis. v. panib. et duob pis.
aspiciens i cel. bndix et freg. et
ded discipulis panes. discipli
a apposuer turb. Et manduca
uert oms. et saturati s. Et tuler
reliquias. xii. cophinos fragmentor
plenos. Manducantiu a fuit nus. v.
milia uiror. excep mulier et puer.
C Et stati iussit discipulos suos as
cende i nauicla. et pcede eu
trans fretu donc dimitter turbas. Et
dimissa turba. ascend i monte. so
l orare. Vespe a facto. sol erat i.
Nauicla a i medio mari iacta
bat fluctib. Erat e ill contrius
uent. Qrta a uigilia noctis ue
nit ad eos. ambulans sup mare.
Et uidentes eu s mare ambu
lante. turbati s dicentes. qr phan
tasma e. Et p timore clamauer.
Statimq; ihc locut e eis dicens.
Habete fiducia. Ego su. no
lite timere. Rndns a petr dix.

Dne. si tu es. iube me ue. ad
te. s. a. At ipe ait. Veni. Et
descendens petr d nauicla. am
bulabat sup aqs. ut ueniret ad ihm.
Videns a uentu ualidu. tim.
Et c cepisset m. cla. di. Dne. saluu
me fac. Et cotinuo ihc extendens
man. apphend eu. et ait illi. Modice
fidei. qre dubitasti. Et cu
ascendisset i nauicla; cessauit uent.
Qi a i nauicla erat. uener et
adorauer eu dicentes. Ve. fili di es.
Et c transfretassent. uener i terra
genesar. Et c cognouisset eu uiri
loci illi. miser i uniuersa reg
illa. et obtuler ei oms male hntes.
et rogabat eu. ut l fimbria; uesti.
ei tangent. Et qcuq; tetiger. saluu
facti s. Tunc accesser ad XVI.
eu ab ierlis scribe et pha. dic.
Qre discipli tui. tnsgrediunt
tradicioes senior. n e lauant
man. c pa. man. Ipe a rndns
ait ill. Qre et uos tnsgredi
mini mandatu di. p tradicione
ura;. Na ds dix. Honora pa. t.
et ma. t. et qui ma. pa. l m. mor
mo. Vos a dicitis. Qicq; dixit
pat l mat. munus qdcq; e ex me.
t. pderit. et honorificab patre
suu aut matre sua. et irritu fe
cistis mandat di. p tradicio; ura;.
Ypocrite. bn pphau d uob ysa. di
cens. Ppls hic la. me ho. cor a
eor l. e a me. Sin ca a colt me.
docentes doctrinas et mandata ho
minu. Et conuocati ad se turbis.
dix ei. Audite et intelligite.

…ciosᵒ audi
…2 ÷ q l'obscu
…e dicta ma
…lbe: vl' ma
…stre dicta …
…ur obscure
…ntellige

n qd intrat i os. coinq. ho. s; qd pce
dit ex ore h co. ho. Tc accesser
ad eu discip ei. ⁊ dixerunt ei. Scis.
q pharisei audito h ubo scan. s.
At ille rndens ait. Oms plantatio q
n plantau pr ms celestis eradica
bit. Sinite illos. ceci s duces ce.
Cec a si ceco du. pst; a. i fo. ca.
Rndens a petr dix. Edisse nb pa
bola ista. Adhuc ⁊ uos sin intelle
cti estis. N intelligitis q oe q i os
intrat i uen. uad. ⁊ i secessum mitt.
Qe a pcedt d ore. d corde exeunt
⁊ ea coinqnat ho. D corde e exe
unt cogitacoes male. homicidia.
adultia. fornicoes. furta. falsa
testioia. blasphie. h s q co. ho.
N lotis a ma. man. n co. ho. Et
egressus in ihc. secessit i ptes tyri
⁊ sy. ⁊ ecce mul. cha. a finib;
illis egssa. cla. dics. Miserere mi.
do. fi. dd. Filia ma a demoio uex.
Q n rd ei ub. ⁊ accedentes dis
cipli ei. rogabant eu dicentes.
Dne. dimitte ea. q cla. post
nos. Ipse a rndens ait. N sum missus
nisi ad oues q perier. do. is. At il
la uen ⁊ adorau eu dics. Dne.
adiuua me. Q rndens ait. N e
bon sume pa. fi. ⁊ mi. ca. ad m.
At illa dix. Etia dne. na ⁊ catel
li. edut d mi. q ca. d m. do. s. Tc
Rndns ihc ait illi. O mulier m.
e fides t. f. t. s. uis. ⁊ sanata e
fi. ei ex il. ho. Et c transiss; inde ihs.
uen sec mare gal. ⁊ ascendns
i mon sedeb i. ⁊ accesser ad eu
turbe mlte hntes sec mutos. ce
cos. claudos. debiles. ⁊ alios mltos.
⁊ piecer eos ad pedes ei. ⁊ curau
eos. ita u turbe mirarent. uiden
tes mutos loquentes. cecos uidentes
claudos ambulantes. ⁊ magnifica
bant dm isl. XVII.

Ihc a conuocatis discip suis dix.
Misereor turbe: q tduo ia
pseuant mec. ⁊ n ha. q. m.
Et dimittere eos ieiunos nolo.
ne dfi. i uia. ⁊ dict ei discip.
Vn g i dsto nb panes tantos.
u saturem turba tanta; ⁊ ait
ill' ihc. Qt panes hetis. At illi
dixer. vii. ⁊ paucos pisciclos.
⁊ pcep turbe. u discuberent sup
tra; ⁊ accipies. vii. panes. ⁊
pisces. ⁊ gs agens. freg. ⁊ dedit
disci. s. ⁊ disci. deder pplo.
Et comeder os. ⁊ sat s. Et q sup
fuit d fragmentis. tuler. vii. spor
tas plenas. Erat a q manduca
uerant. iiii. milia hoiu; ext
puulos ⁊ mu. Et dimissa tba.
ascend i nauicla; ⁊ uen i fi
nes magedon. Et accesser
ad eu pharisei ⁊ saducei tep
tantes. ⁊ rogauer ut sig de
celo ostender eis. At ille rds
ait ill'. Facto uespe dicitis. Sere
nu erit. rubicud e e celu.
⁊ mane. hodie tepestas. ru
tilat e i triste celu. Facie g ce
li iudicare nostis. sig a tepe
scire n potestis. Gnatio mala
⁊ adulta. sig qrit. ⁊ sig n da.
ei. n sig. io. ⁊ relictis ill' abiit.
Et c uenisset discip ei tnsfretu.

obliti ꝫ panes accipe. Q̄ dix̄ ill.
Intuemini. ⁊ cauete a fermento
phariseoꝝ. ⁊ saduceoꝝ. At illi
cogitabant int̄ se dicentes. q̄ pa
nes n̄ accepim. Sciens a ihc dix.
Q̄d cogitatis int̄ uos modice
fidei. q̄ panes n̄ hetis. n̄dum
intelligitis n̄; recordamini. v.
panū. ī. v. m. ho. ⁊ q. cophinos
sumpsistis. n̄; vii. panū. ī. iiii.
m. ho. ⁊ q. sportas sumpsistis.
Q̄re n̄ intelligitis. q̄ n̄ d̄ pane
dixi uob. cauete a fer. ph. ⁊ sa.
T̄c intellexer̄. q̄ n̄ dixat cauen
dum a fermento panū. s; a doc
trina phar. ⁊ sad. Venit a ihc ī
p. cesaree phil. ⁊ interrogabat
dis. suos. di. Quē dicunt ho. ēē fi.
ho. At illi dixer̄. Alii. ioh;
bap. alii a helia. alii u̇ ieremi.
aū unū ex p. Dix̄ ill ihc. Vos a
q̄ me ē. dicitis. Rn̄dens sym. pe.
dix. Tu es x̄ fili dei uiui. Rn̄dens
a ihc dix̄ ei. Beat̄ es sy. bariona.
q̄ ca. ⁊ san. n̄ re. t. s; pr̄ m. q̄
i cel̄ ē. ⁊ ego dico t. q̄ tu es pe.
⁊ s. h. pe. edi. ec. m. ⁊ porte
inf. n̄ p. ad. eā. ⁊ t da. cla. r. c.
⁊ q̄dq; ligau̇is s. t. er̄ lig. ⁊ ī c.
⁊ q̄dq; solu̇is s. t. e. so. ⁊ ī cel.
Tunc p̄cep̄ disci. s. u̇ nemini
dicerent. q̄ ipe eēt ihc x̄. Ex
in cep̄ ihc ostnde dis. s. q̄
opret eū ire ih̄r̄lmā. ⁊ multa
pati a senioribȝ ⁊ scribis. ⁊ p̄nci
pibȝ sacerdotū. ⁊ occidi. ⁊ die
. iii. resurge. Et assumens eū pe-
trus. cep̄ illū increpare dicens.

Absit a te dn̄e. n̄ erit t h. Q̄ c
u̇sus dix̄ pet̄. Vade retro me sath.
scandalū es m̄. q̄ n̄ sapis ea q̄ di
s. s; ea q̄ s homi. T̄c ihc dix̄ d.
s. Siq̄s uult p̄ me ue. ab. sem.
⁊ tol. cru. s. ⁊ seq me. Q̄ e uoluit
a. s. s. f. p̄d; il. Q̄ a p̄didit a. s.
p̄p me. inue. eā. Q̄d ē p̄dest
hoi. si m. u. lu. aīe u̇. s. det. pa.
Aut q̄ dab ho c. p. a. sua. Fili ē
ho. u. ē ī g. pa. s. c an. s. ⁊ t̄c
r. v. s. o. s. dm̄ di. ub. s q̄da d̄
hic st̄. q̄ n̄ g. m. do. ui. fi. ho. in
R. s. XVIII. Et post dies. vi. xvii
assumpsit ihc petrū ⁊ iaco
bū ⁊ ioh; fr̄ē; ei. ⁊ dux̄ illos ī
monte excelsū; seorsū;. ⁊ trasfi
guratus ē an eos. Et resplenduit
facies ei sic sol. uestimenta a ei
fca s alba sic nix. Et ecce appa
ruit eis moyses ⁊ helias c̄ eo
loquētes. Rn̄dens a petr̄ dix̄ ad
ih;. Dn̄e bon̄ ē nos h ēē. si uis
fa. hic. iii. tab. t. unū. mo. u. ⁊
he. v. Adhuc eo loq̄nte. ecce
nubes lucida obumbrauit eos.
⁊ ecce uox d̄ nube dicens. hic ē
fili m̄s di. ī q m b. c. ip. au. Et
audientes discip̄. ceciderū ī
facies suā. ⁊ timuer̄ ualde.
⁊ accessit ihc. ⁊ tetigit illos. dix;
ill. Surgite. nolite time. Le
uantes a oclos suos. neminē
uider̄ n̄ solū ih;. Et d̄scendntibȝ
ill d̄ monte. p̄cep̄ ihc dicens. Nēi
dixitis uisio;. don fi. h. a. m. re.
Et interrogauer̄ eū discip̄ dicen
tes. Q̄d g̃ scribe dicūt q̄ heliā

oportet primum venire. At ille re-
spondens ait illis. Helias quidem ven-
turus est. et restituet omnia. Dico autem
vobis quia helias iam venit. et non cognoverunt
eum. sed fecerunt in eo quecumque voluerunt. Sic
et filius hominis passurus est ab eis. Tunc
intellexerunt discipuli eius quia de iohanne
baptista dixisset eis. Et cum venisset ad
turbam. accessit ad eum homo genibus
provolutus ante eum dicens. Domine mise-
rere filio meo quia lunaticus est. et ma-
le patitur. Nam sepe cadit in ignem
et crebro in aquam. Et obtuli eum disci-
pulis tuis. et non potuerunt curare eum.
Respondens autem ihesus ait. O generatio in-
credula et perversa. quousque ero vo-
biscum. usque quo patiar vos.
Afferte illum huc ad me. Et increpavit
illum ihesus. et exiit ab eo de-
monium. et curatus est puer ex il-
la hora. Tunc accesserunt ad eum
discipuli secreto. et dixerunt. Quare nos
non potuimus eicere illum. Dicit illis.
Propter incredulitatem vestram. Amen quippe
dico vobis. si habueritis fidem sicut granum
synapis. et dicetis monti huic. Transi
hinc. et transibit. et nichil impossibile
erit vobis. Hoc autem genus demoniorum non eicitur nisi
per orationem et ieiunium. Conversantibus autem
illis in galilea. dixit eis ihesus. Filius hominis
tradendus est in manus hominum. et occident
eum. et die tertia resurget. et contrista-
ti sunt vehementer. Et cum venissent
capharnaum. accesserunt qui didrag-
ma accipiebant ad petrum. et
dixerunt ei. Magister vester non solvit didrag-
ma. Ait etiam. Et cum intrasset domum.
prevenit eum ihesus dicens. Quid tibi videtur
symon. Reges terre a quibus accipi-
unt tributum vel censum. a filiis suis an
ab alienis. Et ille dixit. Ab alienis.
Dixit ei ihesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem
non scandalizemus eos. vade ad mare.
et mitte hamum. et eum piscem qui primus
ascenderit. tolle. et aperto ore eius in-
venies staterem. illum sumens da eis
pro me et te. XVIII. In illa
hora accesserunt ad ihesum discipuli dicentes.   Michael
Quis putas maior est in regno celorum. Et advo-
cans ihesus parvulum. statuit eum in medio eorum et di-
xit. Amen dico vobis. nisi conversi fueritis. et efficiamini
sicut parvuli. non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo
humiliaverit se sicut parvulus iste. hic
est maior in regno celorum. Et qui susceperit unum
parvulum talem in nomine meo. me suscipit.
Qui autem scandalizaverit unum de pusillis
istis qui in me credunt. expedit ei ut suspen-
datur mola asinaria in collo eius. et demergatur in profundum maris.
Ve mundo a scandalis. Necesse est enim
ut veniant scandala. Verumtamen ve homini illi
per quem scandalum venit. Si autem manus tua vel
pes tuus scandalizat te. abscide eum et proice abs te.
Bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum.
quam duas manus vel duos pedes habentem mitti
in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te.
erue eum et proice abs te. Bonum tibi est cum uno
oculo in vitam intrare. quam duos oculos habentem mitti
in gehennam ignis. Videte ne contempna-
tis unum ex his pusillis. Dico enim vobis
quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei
qui in celis est. Venit enim filius hominis salvare   Finis
quod perierat. Quid vobis videtur. Si fue-
rint alicui centum oves. et si erraverit
una ex eis. nonne relinquit nonaginta
novem in deserto vel in montibus. et vadit que-
rere eam que erravit. et si contigerit ut
inveniat eam. Amen dico vobis quia gau-
debit super eam magis quam super nonaginta novem.

nonag q n erraueru. Sic n e uo
luntas an patre ur. q i ce. e.
ut pereat un d pusill istis. Si au
peccauit i te fr tu. uad & corr eu
int te & ipm solu. Si te au. lucr
eris fr tuu. Si a n te audier.
adhibe tec adhuc unu l duo
testes. ut i ore du l t. tes stet
oe v. Q si n au. eos. dic eccle.
Si a eccla n aud. sit t sic eth
& pub. Am di ub. qcq alligaui
tis sup t. er ligata & i ce. & qcq
solueritis s. t. e. sol & i celo. Itm
dico ub. q si duo ex ub 9senser
int s sup tra. d oi re. qcq peti
erint. fiet ill a pa. mo q i cel e.
Vbi e s duo l tres 9g. i no m.
i su i me. eor. Tc accedns ad
eu petr dix. Dne qcies pecca
it i me fr m. & dimitta ei.
us septies. Dic illi ihc. N dico
t sept. s us septuagies septie.
Ideo assimilat e r c. XX.
hoi regi. q uoluit rone po. c. s. s.
Et c cepisset rone po. oblat e ei u.
q debeb. x. m. talenta. Cu a n no
hab unde redderet iussit eu dns e
uenundari. & uxore ei & filios. &
oia q hebat & reddi. Pcidns au
s ille. ro. eu di. Patia h e i me.
& o. r. t. M isert a s illi. dimi
sit eu. & dbitu dimisit ei. Egss au
a seru ille. inueni un d 9suis s.
q dbebat ei c. de. s tenens
suffocab eu. Redd q debes. Pci
dens a s ille 9seru ei. ro. eu d.
Patia h a i me. & o. r t. Ille a
nolu. s abiit & misit eu i carc.
don redder debitu. Vidnes a
9serui ei q fiebat. 9tristati s uald.
& uener & narrauer oia dno suo.
oia q fca fuerant. Tc uocau illu d s.
& ait illi. Sue neq. oe dbi
tu di t q ro. me. n o oport
& te mis. 9. tui. sic & e tui m. su.
& irat d ei. tradid eu tortorib. q
adus red. uni. dbi. Sic & pr ms
celestis. faci ub. si n remiseritis
unqsq fri suo d cordib urs. Et
fcm e c 9summasset ihc smoes istos.
migrauit a galilea. & uen i fines
iudee trans iordane. & secute s
eu turbe mlte. & cau eos i. &
accesser ad eu phari. teptantes
eu & dicentes. Si lic hoi dimit
te uxore sua. qcq ex ca. Q re
dens ait eis. N legistis q q fec ab
inicio masclm & fem fec eos &
dix. Ppt h dimittet ho pa. & ma.
& adhereb uxori sue. & er duo i car
ne una. Itaq ia n s duo. s una
caro. Q g ds 9iunx. ho n seper.
Dic illi. Q g moises madauit
dare libellu rep. & dimittere
& ait ill. Qm moises ad duricia
cord urs pmisit uob dimitte
uxores uras. ab inicio a n fu s.
Dico a ub. q qcq dimisit ux. su.
n ob fornicao. & alia dux. e me
chat. & q dimissa duxit mechat.
Dic ei discip ei. Si ita e ca hois
c uxore. n exped nube. Q dix.
Non omnes capiunt uer istd.
s qb dat e. S e eunuchi. q de
matris utro s nati s. & s eu. q fci
s ab hoib. & s eu. q se castrauer
ppt regm ce. Q p cape capiat.
Tc oblati s ei et puuli. ut

man' ei inponz · 7 orar; · Dis
cipli a · incpabar eos · Ihc u' ait
ill' · Sinite puulos ue · ad me · 7
nolite ph · eos · ad me uenire · Ta
liu e · e · rx · ce · 7 c iposuiss; eis
man' · abijt in · Et ecce un' ac
cedns · ait illi · Mag' boe · q bon
facia · u habea uita etna · Q' vi
dix ei · Q' me intrrogas d bono ·
Vn' e bon ds · Si a uis ad uita in
gdi · sua madata · Dic illi · Q'
Ihc a dix · N homicidiu facies ·
n adultab · n facies furt · n fl
testi dices · honora pa · t · 7 m · t ·
7 diliges px' · t · sic teip · Dix illi
adolescens · Oia h custodiui · Q'
adhuc m de · ait illi ihc · Si vi
pfcs ee · uad 7 u · o · q ha · 7 da p ·
7 heb th i ce · 7 ueni 7 se · me ·
Cu a audiss; adolescens abiit t
stis · erat e mltas hns pssioes ·
Ihc a discip · s · Am di · ub · q di
ues difficile intb i rx · c · 7 ita
dico ub · facili e ca · p fo · a · tn ·
q di · intr · i rx · c · Audits a his
discipli · mirabat ualde dicentes ·
Q's g potit salu ee · Aspiciens
a ihc dix eis · ap hoes h imp
sibile e · ap dm a · oia psibilia
s · Tc rndns petr dix ei · Ecce
nos re · oia · 7 se · su · te · Q'g nb ·
Ihc a dix ill · Am di · ub · q uos
q reliquisti o · 7 se · e · me · i re
generatioe c sedrit fi · ho · i se ·
ma · s · se · 7 uos sup se · xii · iudi ·
xii · tb is · Et oms q reliqrit dom ·
t fr · aut sor · aut pa · aut ma · aut
uxo · aut fil · aut ags · pp n meu
c · ac · 7 u · e · p · Multi a erit pi
nouissimi · 7 no · pmi · XXI ·

Simile e r · c · ho · patrifa · q ex XX
iit p mane · gdu · op · i u · sua ·
Qumtioe a fca ex dnario diur
no · mis eos i u · sua · 7 egssus cca
hora tcia · uid alios stantes i foro
ociosos · 7 ill' dix · Ite 7 uos i u ·
m · 7 q · iustu fu · da · ub · Illi a
abierut · Itm a exiit cca sexta
7 nona hora · 7 fec silr · Circa
undecima u exiit · 7 inuen alios
stantes · 7 dic ill · Q'd h' statis
to · d · o · Dicut ei · Q'a neo nos · c ·
Dic ill · Ite 7 uos i u · m · Cu a
sero fcm eet · d dns uinee · pcu
rato suo · Voca opaios · 7 re · ill
m · icipies a no · us; ad pos · Cu
uenissent q q cca · xiam · hora u ·
acceperut sing · dnarios · Venien
tes a 7 pi · arbitrati s · q pl eent
accepturi · acceperut a 7 ipi sin · de ·
Et accipientes · murmurabat adusus
patrefamilia dntes · Hi no
uissimi una hora fecerut · 7 pes
illos nb fecisti · qui port · pon · diei
7 estus · At ille rndens uni eoz
dix · Amice · n facio t iuria ·
Nonne ex dnario guenisti mecu;
Tolle q tuu e 7 uad · Volo a 7
huic nouissimo dare sic 7 t ·
An n lic; m q uolo fac · An oc
ul nequa e · q ego bo su; · Sic erit
nouissimi pi · 7 pi no · Multi e
s uo · pa · u el · Et ascends ihc
irlam · assumpsit xii · disci
secreto · 7 ait ill · Ecce ascendi
m irlima · 7 fili ho · tradet pn
cipib; sacedot · 7 scrib · 7 gd eu
morte · 7 tradet eu gntib ad
illudnd · 7 fla · 7 cru · 7 die · iii · re ·

Tunc accessit ad eum mater filiorum
zebedei. adorans et petens aliquid
ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Que
ait illi. Dic ut sedeant hii duo
filii mei. unus ad dexteram et unus
ad sinistram in regno tuo. Respondens
autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis.
Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?
Dicunt ei. Possumus. Ait illis. Calicem
quidem meum bibetis. sedere autem ad dex
teram et ad sinistram meam non est meum
dare vobis. sed quibus paratum est a patre meo.
Et audientes x. indignati sunt de duobus fratribus.
Ihesus autem vocavit eos ad se et ait illis.
Scitis quia principes gentium dominantur
eorum. et qui maiores sunt potestatem ex
ercent in eos. Non ita erit inter vos.
sed quicumque voluerit inter vos maior fi
eri sit vester minister. et qui voluerit inter
vos primus esse. erit vester servus. sicut filius
hominis non venit ministrari. sed ministra
re. et dare animam suam redemptionem pro multis.
Et egredientibus illis ab iericho se
cuta est turba multa. Et ecce duo
ceci sedentes secus viam. audierunt
quia ihesus transiret. et clamaverunt
dicentes. Domine miserere nostri fili
david. Turba autem increpabat eos ut ta
cerent. At illi magis clamabant
dicentes. Domine miserere nostri fili david. Et
stetit ihesus et vocavit eos et ait. Quid
vultis ut faciam vobis? Dicunt illi. Domine
ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem ihesus
tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt
et secuti sunt eum. XX.I. ca.
Et cum appropinquasset ierosolimis et venisset
bethfage ad montem oliveti.
tunc misit duos discipulos dicens eis.
Ite in castellum quod contra vos est. et statim
invenietis asinam alligatam et pullum
cum ea. Solvite et adducite mihi. Et si
quis aliquid vobis dixerit. dicite quia dominus his
opus habet. et confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum
est. ut adimpleretur quod dictum est per
prophetam dicentem. Dicite filie syon.
Ecce rex tuus venit tibi mansuetus et pi
et sedens super pullum asine. asinam et pul
lum filium subiugalis. Euntes autem disci
puli fecerunt sicut precepit illis ihesus. Et
adduxerunt asinam et pullum. et posue
runt super eos vestimenta sua. et eum
desuper sedere fecerunt. Plurima autem
turba straverunt vestimenta sua in via.
alii autem cedebant ramos de arbori
bus et sternebant in via. Turbe
autem que precedebant et que sequebantur cla
mabant dicentes. Osanna fi
lio david. benedictus qui venit in no
mine domini. osanna in altissimis. Et cum C
intrasset ierusalem. commota est universa
civitas dicens. Quis est hic? Populi autem dicebant.
Hic est ihesus propheta a nazareth gali
lee. Et intravit ihesus in templum dei.
et eiciebat omnes vendentes et ementes
in templo. et mensas numulariorum. et
cathedras vendentium columbas ever
tit. et dixit eis. Scriptum est. Domus mea
domus orationis vocabitur. Vos autem fecistis illam speluncam la
tronum. Et accesserunt ad eum ceci et claudi
in templo. et sanavit eos. Videntes autem
scribe et principes sacerdotum mirabilia
que fecit. et pueros clamantes in templo.
et dicentes. osanna filio david. indig
nati sunt. et dixerunt ei. Audis quid isti di
cunt? Ihesus autem dixit eis. Utique. Numquam
legistis. quia ex ore infantium
et lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis.
abiit foras extra civitatem in betha

niam. ibique remansit. et docebat eos
de regno dei. Mane autem reuertens in ci
uitatem esuriit. Et uidens fici arbo
rem unam secus uiam. uenit ad eam. et
nichil inuenit in ea. nisi folia tantum. et
ait illi. Numquam ex te fructus nascatur
Sept. in eternum. Et arefacta est continuo ficulnea.
Et uidentes discipuli mirati sunt dicentes quomodo con
tinuo aruit. Respondens autem ihesus ait eis. Amen
dico uobis. si habueritis fidem. et non hesitaueri
tis. non solum de ficulnea facietis. sed
et si monti huic dixeritis. tolle et
iacta te in mare. fiet. Et omnia quecumque
petieritis in oratione credentes accipie
tis. Et cum uenisset in templum. accesse
runt ad eum docentem principes sacerdotum et
seniores populi dicentes. In qua potestate hec
facis. et quis tibi dedit hanc potestatem. Respon
dens ihesus dixit illis. Interrogabo uos et
ego unum sermonem. quem si dixeritis michi.
et ego dicam uobis. in qua potestate hec fa
cio. Dicite michi. Baptismus iohan
nis unde erat. e celo. an ex hominibus.
At illi cogitabant inter se dicentes.
Si dixerimus. e celo. dicet nobis. Quare ergo
non credidistis illi. Si autem dixe
rimus ex hominibus. timemus turbam. omnes
enim habent iohannem sicut prophetam. Et respondentes
ihesu dixerunt. Nescimus. Ait illis et
ipse. Nec ego dico uobis in qua potestate hec
facio. Quid autem uobis uidetur. Homo quidam
habebat duos filios. et accedens
ad primum dixit. Fili. uade hodie. opera
re in uinea mea. Ille autem respondens ait.
Nolo. Postea autem penitentia motus abiit
in uineam. Accedens autem ad alterum dixit
similiter. At ille respondens ait. Eo domine.
et non iuit. Quis ex duobus fecit uolun
tatem patris. Dicunt. Primus. Dicit
illis ihesus. Amen dico uobis. quia publicani
et meretrices precedent uos in regnum dei.
Venit enim ad uos iohannes in uia iustitie.
et non credidistis ei. publicani autem et mere
trices crediderunt ei. Vos autem uidentes.
nec penitentiam habuistis postea. ut crederetis ei.
Aliam parabolam audite. XXIII. C.
Homo erat paterfamilias. qui planta
uit uineam. et sepem circumdedit ei. et
fodit in ea torcular. et edificauit tur in me. al.
rem. et locauit eam agricolis. et peregre profectus est.
Cum autem tempus fructuum appropinquasset. mi
sit seruos suos ad agricolas. ut accip
erent fructus eius. Et agricole apprehen
sis seruis eius. alium ceciderunt. alium oc
ciderunt. alium uero lapidauerunt. Iterum
misit alios seruos plures prioribus. et fe
cerunt illis similiter. Nouissime autem misit ad
eos filium suum dicens. Verebuntur filium meum.
Agricole autem uidentes filium. dixerunt
intra se. Hic est heres. uenite occidamus
eum. et habebimus hereditatem eius. Et
apprehensum eum eiecerunt extra uineam. et
occiderunt. Cum ergo uenerit dominus uinee.
quid faciet agricolis illis. Aiunt illi. Malos
male perdet; et uineam suam locabit aliis agricolis qui
reddant ei fructum temporibus suis. Dicit eis ihesus. Numquam
legistis in scripturis. Lapidem quem reprobauerunt edi
ficantes. hic factus est in caput anguli. A domino factum est istud.
et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico uobis. quia
auferetur a uobis regnum dei. et dabitur gen
ti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem
istum confringetur. super quem uero ceciderit con
teret eum. Et cum audissent principes
sacerdotum et pharisei parabolas eius. cogno
uerunt quod de ipsis diceret. Et querentes
eum tenere timuerunt turbas. quoniam sicut prophetam eum habebant.
Et respondens ihesus dixit iterum in parabolis
dicens. Simile factum est regnum celorum

hoī regi qui fecit nuptias filio suo. Et mi
sit seruos suos uocare inuitatos ad
nuptias. et nolebant uenire. Iterum
misit alios seruos dicens. Dicite in
uitatis. ecce prandium meum para
ui. tauri mei et altilia occisa. et omnia
parata sunt. uenite ad nuptias. Illi autem
neglexerunt. et abierunt. alius in
uillam suam. alius uero ad negotiationem suam.
Reliqui uero tenuerunt seruos eius. et
contumeliis affectos occiderunt. Rex
autem cum audisset iratus est. et missis ex
ercitibus suis perdidit homicidas illos. et
ciuitatem illorum succendit. Tunc ait
seruis suis. Nuptie quidem parate sunt,
sed qui inuitati erant non fuerunt digni. Ite ergo
ad exitus uiarum. et quoscumque inueneritis
uocate ad nuptias. Et egressi serui eius
in uias congregauerunt omnes quos inuenerunt
bonos et malos. et implete sunt nuptie
discumbentium. Intrauit autem rex ut
uideret discumbentes. et uidit ibi hominem
non uestitum ueste nuptiali. et
ait illi. Amice quomodo huc intra
sti non habens uest. nup. At ille ob
mutuit. Tunc dixit rex ministris.
Ligatis manibus et pedibus eius mit
tite eum in te. ex. ibi erit fletus et stridor d.
Multi autem sunt uocati. pauci uero electi. XX

Tunc abeuntes pharisei IIII
consilium inierunt ut caperent eum in
sermone. Et mittunt ei disci
pulos suos cum herodianis dicentes.
Magister scimus quia uerax es. et uiam dei
in ueritate doces. et non est tibi cura de aliquo. non enim re
spicis personam hominum. Dic ergo nobis. quid
tibi uidetur. Licet censum dari cesa
ri. an non. Cognita autem ihc nequicia e
orum ait. Ostendite mihi numisma
census. At illi obtulerunt ei denari
um. Et ait illis ihc. Cuius est ymago
hec et superscriptio. Dicunt ei. Cesaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari.
et que sunt dei deo. Et audientes mirati sunt.
Et relicto eo abierunt. In illo die
accesserunt ad eum saducei. qui di
cunt non esse resurrectionem. et interroga
uerunt eum dicentes. Magister. Moises dixit.
Si quis mortuus fuerit non habens filium
ut ducat frater eius uxorem eius illi. et
suscitet semen fratri suo. Erant autem
apud nos vii. fratres. et primus uxore duc
ta defunctus est. et non habens semen reliquit
uxorem suam fratri suo. Similiter secundus
et tercius usque ad septimum. Nouissi
me autem omnium et mulier defuncta
est. In resurrectione ergo cuius erit de vii.
uxor. Omnes enim habuerunt eam. Respondens
autem ihc ait illis. Erratis nescien
tes scripturas. neque uirtutem dei. In l' uirtute
resurrectione autem neque nubent. neque nu
bentur. sed sunt sicut angeli dei in celo.
De resurrectione autem mortuorum non
legistis quod dictum est a deo dicente
uobis. ego sum deus abraham et deus ysaac.
et deus iacob. Non est deus mortuorum.
sed uiuentium. Et audientes turbe
mirate sunt in doctrina eius. Phari
sei autem audientes quia silentium
imposuisset saduceis. conuenerunt in
unum. Et interrogauit eum unus ex
eis legis doctor. temptans eum. Ma
gister quod est mandatum magnum in lege.
Ait illi ihc. Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo. et in tota anima tua.
et in tota mente tua. Hoc est maximum et
primum mandatum. Secundum autem simile est huic.
Diliges proximum tuum sicut te ipsum. In his

l' vniu[er]sa
duob' mādatis tota lex p[e]n[d]et
& p[ro]ph[et]e. C[on]gregatis aut[em] pharíseis.
interrogauit eos ih[esu]s dicens.
Q[ui]d uob[is] uid[etur] d[e] x[rist]o. Cui[us] filius e[st]. D[icun]t
dicit ei. D[aui]d. Ait ill[is]. Q[uo]m[od]o ergo d[aui]d
i[n] sp[irit]u uocat eu[m] d[omi]n[u]m dic[en]s. dix[it]
d[omi]n[u]s d[omi]no. m[e]o. se[de] ad dext[eram] m[eam]. d[onec] p[onam]
i[n]imicos t[uos]. sca[bellum] pe[dum] tuor[um]. Si ergo
d[aui]d in sp[irit]u uocat eu[m] d[omi]n[u]m. q[uo]m[od]o
filius ei[us] e[st]. Et nemo poterat ei r[espon]de[re]
u[er]bu[m]. n[e]q[ue] ausus fuit q[ui]sq[uam] ex illo
die amplius eu[m] int[er]rogare.

Tu[n]c locut[us] e[st] ih[esu]s ad t[ur]bas & ad dis
cip[u]los suos dic[en]s. Sup[er] cathedra[m]
moy[si] sederu[n]t scribe & pha[risei]. O[mn]ia ergo
q[ue]cu[m]q[ue] dixerint uob[is]. s[er]uate & faci
te. s[ecundu]m u[er]o opa eor[um]. no[lite] fa[cere]. dicu[n]t
e[nim] & n[on] faciu[n]t. Alligant a[utem] on[er]a g[ra]
uia & i[m]portabilia. & i[m]ponu[n]t i[n] hu
[meros] ho[minum]. digito a[utem] suo nolu[n]t ea [con]tinge
re [?] mou[er]e. O[mn]ia u[er]o op[er]a sua faciu[n]t.
ut uideant[ur] ab ho[min]ib[us]. Dilata[n]t
e[nim] phylacteria sua. & magnifi[cant] fi
mbrias. Amant a[utem] p[ri]mos accubit[us] in ce
nis. & p[ri]mas cath[edras] i[n] sy[nagogis]. & salut[ationes] i[n]
foro. & uo[cari] ab ho[minibus] rabbi. Uos
a[utem] nolite uo[cari] rab[bi]. Un[us] e[nim] e[st] ma
gister u[este]r. O[mne]s a[utem] uos f[rat]res estis.
& pa[trem] no[lite] uo[care] uob[is] s[upe]r t[er]ra[m]. Un[us] e[nim]
e[st] p[ate]r u[este]r q[ui] i[n] cel[is] e[st]. n[ec] uo[cemini] ma
g[ist]ri. ma[gister] u[este]r un[us] e[st] x[ristus]. Q[ui] maior
e[st] u[estru]m. erit mi[nister] u[este]r. Q[ui] a[utem] se
exaltau[er]it humiliab[itur]. & q[ui] se h[umiliaverit] ex[altabitur].

XXV.

Ue uob[is] scribe & pha
risei. ypocrite. q[ui] clauditis
r[egnum] c[elorum] a[n]te ho[min]es. Uos e[nim] n[on] intratis. n[ec]
introeuntes sinitis intrare. Ue
uob[is] s[cribe] & ph[arisei]. ypo[crite]. q[ui] comeditis
do[mos] uiduaru[m]. orationes lo[n]gas oran
tes. p[ro]p[ter] h[oc] amplius accipietis iudi
ciu[m]. Ue uob[is]. s[cribe] & ph[arisei]. ypo[crite]. q[ui] cir
cuitis mare & arida[m]. u[t] facia
tis unu[m] p[ro]selitu[m]. & c[um] f[uer]it fac[tu]s. facit[is]
eu[m] filiu[m] gehe[nne]. duplo q[uam]
uos. Ue uob[is] duces ceci. q[ui] dici
tis. q[ui]cu[m]q[ue] iurau[er]it p[er] t[em]plu[m] nich[il] e[st].
q[ui] a[utem] iurau[er]it i[n] auro t[em]pli. deb[et].
Stulti & ceci. quid e[nim] mai[us] e[st]. au
rum. a[n] t[em]plum q[uod] s[an]c[t]ificat aur[um].
Et q[ui]cu[m]q[ue] iurau[er]it i[n] altari. nich[il] e[st].
q[ui]cu[m]q[ue] a[utem] iurau[er]it i[n] dono q[uod] e[st] s[upe]r illud.
deb[et]. Ceci. q[ui]d e[nim] maius e[st]. don[um].
an altare. q[uod] s[an]c[t]ificat donu[m].
Qui ergo iurat in altari. iurat i[n] eo.
& in o[mn]ib[us] q[ue] s[un]t sup[er] illud. & q[ui] iura
u[er]it i[n] t[em]plo. iurat i[n] illo. & in
eo q[ui] h[ab]itat i[n] ip[s]o. & q[ui] iurat i[n]
celo. iurat i[n] throno d[e]i. & i[n]
eo q[ui] sed[et] sup[er] eu[m]. Ue uob[is]. s[cribe]
& ph[arisei]. ypo[crite]. qui decimatis menta[m].
& anetu[m] & ciminu[m]. & reliq[ui]
stis q[ue] g[ra]uiora s[un]t legis. iudi
ciu[m] & m[isericordi]am. & fidem. H[ec] opor
tuit face[re]. & illa n[on] o[mi]tt[er]e.
Duces ceci excola[n]tes culice[m].
camelu[m] a[utem] glucientes. Ue
uob[is]. s[cribe] & ph[arisei]. ypo[crite]. q[ui] mu[n]datis q[uod]
d[e]foris e[st] calicis. & parapsidis. int[us]
a[utem] pleni estis rapina & i[n]mun
dicia. Pharysee cece. mu[n]da
p[r]i[us] q[uod] int[us] e[st] calicis & parapsidis.
ut fiat & id q[uod] d[e]foris e[st] mundu[m].
Ue uob[is] s[cribe]. & ph[arisei]. ypo[crite]. q[ui]a similes
estis sepulc[ri]s d[e]albatis. q[ue] foris
parent ho[min]ib[us] speciosa. int[us]
u[er]o plena s[un]t ossib[us] mortuor[um]. & o[mn]i
spurcicia. Sic & uos a foris q[ui]de[m]
peretis ho[min]ib[us] iusti. int[us] a[utem] pleni

l' excolantes.

estis ypocrisi et iniquitate. Ve uobis
scribe et pharisei ypocrite qui edificatis se-
pulchra prophetarum et ornatis mo-
numenta iustorum et dicitis. Si fuisse-
mus in diebus patrum nostrorum non essemus
socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque
testimonio estis uobismetipsis quia filii
estis eorum qui prophetas occiderunt. Et
uos implete mensuram patrum uestrorum.
Serpentes genimina viperarum quomodo
fugietis a iudicio gehenne. Ideo Ecce
ego mitto ad uos prophetas et sapientes et scribas.
et ex illis occidetis et crucifigetis et
ex eis flagellabitis in synagogis uestris et per-
sequemini de ciuitate in ciuitatem. ut ueniat
super uos omnis sanguis iustus qui effusus est super
terram a sanguine abel iusti usque ad san-
guinem zacharie filii barachie quem occidistis inter templum et al-
tare. Amen dico uobis. uenient hec omnia super gene-
rationem istam. XXVI. Ierusalem Ierusa-
lem; que occidis prophetas et lapidas eos qui ad
te missi sunt. quotiens uolui congrega-
re filios tuos quemadmodum gallina
congregat pullos suos sub alas et no-
luisti. Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta.
Dico enim uobis. non me uidebitis amodo
donec dicatis. Benedictus qui uenit in nomine domini.
Et egressus ihesus de templo ibat. et acces-
serunt ad eum discipuli eius ut ostenderent ei
edificationes templi. Ipse autem respondens dixit
eis. videtis hec omnia. Amen dico uobis. non
relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruatur.
Sedente autem eo super montem oliueti accesse-
runt ad eum discipuli secreto dicentes.
Dic nobis quando hec erunt et quod signum aduen-
tus tui et consummationis seculi. Et respondens
ihesus dixit eis. Videte ne quis uos se-
ducat. Multi enim uenient in nomine
meo dicentes ego sum christus et multos seducent. Audi-

turi estis prelia et opiniones pre-
liorum. Videte ne turbemini. Oportet
enim hec fieri. sed nondum est finis. Consurget enim gens
in gentem et regnum in regnum. et erunt pestilentie et
fames et terremotus per loca. Hec autem omnia initia
sunt dolorum. Tunc tradent uos in tribulationem.
et occident uos. et eritis odio omnibus
gentibus propter nomen meum. Et tunc scanda-
lizabuntur multi. et inuicem
tradent. et odio habebunt inuicem.
Et multi pseudoprophete surgent et se-
ducent multos. Et quoniam habundabit
iniquitas refrigescet caritas multorum. Qui autem perse-
uerauerit in finem. hic saluus erit. Et predicabitur hoc
euangelium regni in uniuerso orbe. in testi-
monium omnibus gentibus. et tunc ueniet
consummatio. Cum ergo uideritis [l' audi]
abhominationem que dicta est a daniele desolationis
propheta stantem in loco sancto. qui legit in-
telligat. tunc qui in iudea sunt fugiant
ad montes. et qui in tecto non descen-
dat tollere aliquid de domo sua. et qui in
agro non reuertatur tollere tunicam suam.
Ve autem pregnantibus et nutrientibus in
illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga
uestra hyeme uel sabbato. Erit enim tunc
tribulatio magna qualis non fuit ab initio mun-
di usque modo neque fiet. Et nisi breuiati fuis-
sent dies illi non fieret salua omnis
caro. Sed propter electos breuiabuntur
dies illi. Tunc si quis dixerit uobis. ecce
hic est christus. aut illic nolite credere.
Surgent enim pseudochristi et pseudopro-
phete. et dabunt signa magna et prodigi-
a ita ut in errorem inducantur si fieri
potest etiam electi. Ecce predixi uobis. Si
ergo dixerint uobis ecce in deserto est. no-
lite exire. ecce in penetralibus
nolite credere. Sicut enim fulgur exit

ab oriente · et paret usque in occiden
te · ita erit adventus filii ho. Ubicumque
fuerit corpus · illuc congregabuntur et aquile. Statim autem post
tribulationem dierum illorum · sol obscura
bitur · et luna non dabit lumen suum · et
stelle cadent de celo · et virtutes celorum commovebuntur.
Et tunc parebit signum filii ho. in celo. Et
tunc plangent omnes tribus terre · et videbunt
filium ho. venientem in nubibus celi.
cum virtute multa et maiestate. Et
mittet angelos suos cum tuba et voce
magna · et congregabunt electos eius a iiii.
ventis · a summis celorum usque ad ter
minos eorum. Ab arbore autem fici
discite parabolam · Cum iam ramus eius
tener fuerit · et folia nata · scitis
quia prope est estas. Ita et vos cum videritis
hec omnia · scitote quia prope est in ianuis.
Amen dico vobis · quia non preteribit generatio
hec · donec omnia fiant hec. Celum et terra transi
bunt · verba autem mea · non preteribunt. De die autem
illa et hora nemo scit neque angeli
celorum · nisi pater solus. Sicut fuit in di
ebus noe · ita erit adventus filii ho.
Sicut enim erant in diebus ante diluvium
comedentes et bibentes · et nubentes
et nuptum tradentes · usque ad eum di
em quo intravit noe in archam · et non
cognoverunt donec venit diluvium · et tulit
omnes · ita erit et adventus filii ho. Tunc
duo erunt in agro · unus assumetur · et unus
relinquetur. Due molentes in mola.
una assumetur · et una relinquetur. Duo in lecto
unus assumetur · et unus relinquetur. Vigilate ergo.
quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit.
Illud autem scitote quia si sciret paterfami
lias qua hora fur venturus esset · vigilaret utique et
non sineret perfodi domum suam. Ideo et vos estote
parati · quia qua nescitis hora filius ho.

venturus est. Quis putas est fidelis servus
et prudens · quem constituit dominus suus super famil
iam suam · ut det illis cibum in tempore?
Beatus ille servus quem cum venerit dominus suus · inve
nerit sic facientem. Amen dico vobis · quoniam
super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit
malus servus ille in corde suo. moram
facit dominus meus venire · et ceperit percute
re conservos suos · manducet autem et bibat cum
ebriosis · veniet dominus servi illius in die qua non
sperat · et hora qua ignorat · et dividet
eum · partemque eius ponet cum ypocritis.
illic erit fletus et stridor dentium. Tunc simile erit

¶ C.

regnum celorum · x. virginibus · que accipientes lampades suas
exierunt obviam sponso et sponse. V. autem ex
eis erant fatue · et v. prudentes. Sed · v. fa
tue acceptis lampadibus · non sumpserunt
oleum secum. Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis
cum lampadibus. Moram autem faciente sponso · dormita
verunt omnes et dormierunt. Media autem nocte · cla
mor factus est. ecce sponsus venit exite obviam ei.
Tunc surrexerunt omnes virgines ille · et
ornaverunt lampades suas. Fatue autem sapientibus dixerunt.
Date nobis de oleo vestro · quia lampades nostre extinguuntur.
Responderunt sapientes · vel prudentes · dicentes.
Ne forte non sufficiat nobis et vobis · ite
potius ad vendentes · et emite vobis. Dum autem irent
emere · venit sponsus · et que parate erant · in
traverunt cum eo ad nuptias · et clausa est ianua.
Novissime vero veniunt et relique virgines dicentes.
Domine domine aperi nobis. At ille respondens ait.
Amen dico vobis · nescio vos. Vigilate
itaque · quia nescitis diem neque horam.

¶ C.

Sicut enim homo peregre proficiscens · vocavit servos suos · et
tradidit illis bona sua. Et uni dedit · v. talenta ·
alii autem duo · alii vero unum · unicuique secundum
propriam virtutem · et profectus est statim. Abiit autem qui
· v. talenta acceperat · et operatus est in eis.
et lucratus est alia v. Similiter qui duo acceperat lu

ē alia duo. Q. aūt unū ac. abiēs
fod in t̃. 7 absc͡d pec. dn̄i sui. Post
multū u° tp̄is uen̄ dn̄s s̃uor illor
7 posuit ronē c̄ eis. Et accedēs
q. v. ta. ac. obtulit a. v. ta. dic̄s.
Dn̄e. v. tal. t̃didisti m̄. ec. alia
.v. lu. su. ait illi dn̄s ei. Euge s̃.
bone 7 fidelis. q2 sup pau. fui. fi
ut m̄ in gau. dn̄i tui. Accessit aūt 7 q
duo tal. ac. 7 ait. Dn̄e. ii. tal
tal. m̄. ec. a. ii. sup lu. su. ait
illi dn̄s ei. Euge s̃. bo. 7 fi. q2 sr̄
pau. fui. fi. s̃. m. te. c. int̃ i
gau. dn̄i tui. Accedens aūt 7 q unū
tal. acce. 7 ait. Dn̄e scio q2 ho
dur̄ es. metis ubi n̄ semīasti. 7 cōg
gas ubi n̄ sparsisti. 7 timēs abii. 7
abscōdi talētū tuū i t̃ra. ecce ha
bes q tuū ē. Respōdens aūt dn̄s ei dixit
ei. Serue male 7 pig. sciebas
q2 meto ubi n̄ semīo. 7 cōgrego ubi n̄
sparsi. Oportebat g̃ te cōmittere
pecuniā meā nummulariis. et
ueniēs ego recepissē utiq3 qd
meū ē cū usura. Tollite itaq3 ab
eo tal. 7 date ei q h3 x. talenta.
Omi eni hn̄ti dab. 7 habundab.
ei aūt q n̄ h3. 7 qd uidet h̃re au
feret ab eo. 7 inutilē s̃uū ei
cite i te. ex. ibi erit fl. 7 s. dn̄.
.C. Cū aūt uenerit fili ho. i maiesta
te sua. 7 oēs angli ei c̄ eo. tunc
sedebit sup sedem maiestatis sue
7 cōgregabunt aūt eū oēs gentes. 7 se
pabit eos ab inuicē sic pastor
segregat oues ab hedis. 7 statuet
oues quidē a dext. s. hedos aūt a si
nist. s. Tunc dicet rex his q a dext. eī
s. Venite bn̄dicti pa. m. p. reg.
q uob patū ē a cōstit m̄. Esuriui.

ē. 7 dedistis m̄ manducare. Sitiui.
7 de. m̄ bibe. hospes erā. 7 colle
gistis me. Nud. 7 op̄uistis me.
Infirm. 7 uisitastis me. I carce
re erā. 7 uenistis ad me. Tc̄ respōdeb
ei iusti dicētes. Dn̄e qn̄ te ui
dim esurientē 7 pauim te.
sitientē. 7 ddim t. potū. Qn̄ do
aūt te uidim hospitē. 7 collegim
te. aū nudū. 7 cooperuim te. Aū
qn̄ te uidim infirmū. aū i car
cere. 7 uenim ad te. Tc̄ respōdens rex
dicet ill. Am̄ di. ub. q̄diu uni ex
minimis m̄. fecistis uni d his fr̄ib
meis. m̄ fec. Tc̄ dicet rex 7 his q
a sinist. s. erūt. Discedite a me
maledicti i ig. et. q p̄pa. ē dy. 7 a.
ei. Esuriui ē 7 n̄ de. m̄ mand.
Sitiui 7 n̄ dedi. m̄ bibe. hospes
erā. 7 n̄ collegistis me. Nud. 7 n̄
cooperuistis me. Infirm. 7 i car.
7 n̄ uisitastis me. Tc̄ respōdebūt 7
ipi dicētes. Dn̄e qn̄ te uidim
esurientē. aū sitientē. aū hospi
tē aū nudū. aū infirmū l' in
carcere. 7 n̄ ministrauim t.
Tc̄ respōdeb ill dicēs. Am̄ di. ub.
q̄diu n̄ fecistis uni d minorib
his. n̄ m̄ fecistis. Et ibūt hii in
suppliciū et̃nū. iusti aūt i uitā et̃na.

Et fc̄m ē c̄ cōsumasset XXVII.
ih̃c s̃mones hos oēs. dix d. s.
Scitis q2 p biduū pascha fiet.
7 filius ho. tradet ut crucifigatur.
Tc̄ cōgregati s̃ p̄ncipes sacdotū
7 seniores pp̄. i atriū p̄ncipis
sacdotū q dicebat cayphas. 7
cōsiliū fecerūt. ut ih̃m do. te. 7
oc. Dicebant aūt. N̄ i die festo.

Ne forte tumult' fieret i ppl'o. Cu
a eet ihc i bethania i domo sy
monis lepsi. accessit ad eum
mlier habns ala. ung. pciosi.
7 effud sup cap ipi recubntis.
Videntes a discip. idignat s di
centes. Vt q pditio h. Poteru
e istd uenundari m. 7 d. pau.
Sciens a ihc ait ill'. Q'd mo
lesti estis huic mulieri. Op' e
bonu. op. e i me. Na sp pau
pes hetis ubcu. me a n sp
habtis. Mittns a h ungntu
h in corp' meu ad sepe. m. fe:
Am di. ub. ubiq; pdicat fuit
h eug'm i toto mdo. dicet' 7 q
h fec i memoria ei. Tunc
abiit un d'. xii. q dicebatur
judas scarioth. ad pnceps
sacdotu. 7 ait ill'. Q'd uultis
m dare. 7 e ub eu tradam.
At illi gstituert ei. xxx. ar.
7 ex in qrebat oportunita
tem. ut eum traderet. Prima
a die azimoz. accesserut di
scipli ad ihm dicentes. Vbi
uis paremus tibi gmedere
pascha. At ihc dix. Ite i ci
uitate ad qdam. 7 di. ei.
Magr dic. Temp' meu ppe
ap' te fa. pa. c dis. meis. 7
fecert discip. sic gstituit ill'
ihc 7 parauert pascha. Ve
spe a fco. discubebat c. xii.
discipls s'. Edntib' ill' dix.
Am di. uob. q. un u'm me
tditur' e. Q' gtristati ualde.
ceperut singli dice. Nuq ego
sum dne. At ipe rdens ait.

Q'i intingit mec ma. i parapsi
de. hic me tradet. Filius qde
ho. sic script' e de eo uad. ve a
hoi illi p que fi. ho. tdet'. Bo
nu erat ei. si nat' n eet ho ille.
Rdns a iudas q tdid eu dix.
Nuq ego su rabby. Ait illi. Tu
dixisti. Cenantib; a eis accep
ihc pane. 7 bndix ac fregit.
dedq; discip s'. 7 ait. Accipite
7 comedite. h e corp' meu. 7 acci
piens calice. gs eg 7 ded ill' di
cens. Bibite ex hoc o's. h e e
sangs ms noui testamti. q
p uob multis effundet' in
rem. p. Dico a ub. n biba a
m d h genimine uitis. us; i
die illu. c illd biba nobcu no
uum i reg pat's mi. XXVIII.

Et ymno dicto exiert i mo
te oliueti. T c dix ill' ihc. O's
uos scandalu patiemini i me.
i ista nocte. Scpt e e. Pcucia
pastore 7 disp. o. g. Postq a re
sur. p. uos i ga. Rdns a petr' ait
ill'. 7 si o's scandalizati fu. i te.
ego n. scan. Ait illi ihc. Am dico
t q. i h nocte. anq gal. c. t me
ne. At illi pe. Et si opor. m. m.
tec. n te ne. Sil' 7 o's disci.
dixer. T c uenit ihc c ill' i uilla
q d' gethsemany. 7 dix di. s'.
Sedete h. don uada illuc 7 o.
7 assupto petro 7 duob' filiis Ze
bedei cep gtristari 7 mest' ee. T c ait
ill'. Tristis e a. m. us; ad m. Sus
tinete hic. 7 uigilate mec. 7
pgssus pusillu. pcid i facie sua
orans 7 dicg. Pat mi. si psibile e

transeat a me calix iste. Verumtamen
non sic ego uolo. sed sic tu. 7 uenit ad
discipulos suos. 7 inuenit eos dor
mientes. 7 dixit petro. Sic non po
tuistis una hora uigilare mecum. Vigilate
7 orate ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem
promptus est. caro autem infirma. Iterum abiit
secundo. 7 orauit dicens. Pater si non potest hic
calix transire nisi bibam illum fiat uoluntas tua. Et
uenit iterum 7 inuenit eos dormientes. Erant enim
oculi eorum grauati. 7 relictis illis iterum ab
iit. 7 orauit tercio eundem sermonem
dicens. Tunc uenit ad discipulos suos. 7 dicit illis.
Dormite iam 7 requiescite. Ecce appro
pinquauit hora 7 filius hominis tradetur in
manus peccatorum. Surgite eamus.
ecce appropinquabit qui me tradet. Ad
huc ipso loquente. ecce iudas unus
de. xii. uenit. 7 cum eo turba multa cum
gladiis 7 fustibus missi a principibus sa
cerdotum 7 senioribus populi. Qui autem tradidit
eum dedit eis signum dicens. Quemcumque os
culatus fuero. ipse est tenete eum. 7 confestim
accedens ad ihm dixit. aue rabbi.
7 osculatus est eum. 7 dixit illi ihc. Am
ice ad quid uenisti. Tunc accesserunt
7 manus iniecerunt in ihm. 7 tenuerunt
eum. 7 ecce unus ex his qui erant cum
ihu. extendens manum. exemit
gladium suum. 7 percutiens seruum
principis sacerdotum. amputauit
auriculam eius dextram. Tunc ait illi ihc. Con
uerte gladium tuum in locum suum. Omnes
enim qui acceperint gladium gladio peribunt. An putas
quia non possum rogare patrem meum
7 exhibebit mihi plusquam. xii. legiones
angelorum. Quomodo ergo implebuntur scrip
ture prophetarum. quia sic oportet fieri. In
illa hora dixit ihc turbis. Tamquam

ad latronem existis cum gladiis 7 fustibus comp
rehendere me. Cotidie apud uos sedebam
docens in templo. 7 non me tenuistis. Hoc
autem totum factum est. ut implerentur scripture
prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo
fugerunt. At illi tenentes ihm. du
xerunt ad caypham principem sacerdotum
ubi scribe 7 seniores conuenerant.
Petrus autem sequebatur eum a longe. usque
in atrium principis sacerdotum. 7 ingressus
intro sedebat cum ministris. ut uideret
finem. Principes autem sacerdotum 7 om
ne concilium querebant falsum testimonium
contra ihm. ut eum morti traderent. 7 non in
uenerunt. cum multi falsi testes accessissent.
Nouissime autem uenerunt duo falsi testes 7
dixerunt. Hic dixit. possum destruere tem
plum dei. 7 post triduum reedifica
re illud. Et surgens princeps sac
erdotum ait illi. Nichil respondes ad ea que
isti aduersum te testificantur. Ihc autem
tacebat. 7 princeps sacerdotum ait illi.
Adiuro te per deum ut dicas nobis. si tu uiuum.
es xpc filius dei. Dicit illi ihc. Tu dixisti.
Verumtamen dico uobis. amodo uidebitis fi
lium hominis sedentem a dextris uirtutis
7 uenientem in nubibus celi. Tunc
princeps sacerdotum scidit uestimenta
sua dicens. Blasphemauit. Quid adhuc
egemus testibus. Ecce nunc audistis
blasphemiam. quid uobis uidetur. At illi respon
dentes dixerunt. Reus est mortis. Tunc
expuerunt in faciem eius. 7 colaphis eum
ceciderunt. Alii autem palmas in faciem
eius dederunt dicentes. Prophetiza nobis xpe
quis est qui te percussit. Petrus uero sede
bat foris in atrio. 7 accessit ad illum
ancilla una dicens. 7 tu cum ihu
galileo eras. At ille negauit

coram omnibus dicens. Nescio quid dicis.
Exeunte autem illo ianuam. vidit eum
alia ancilla. et ait his qui erant
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iterum negavit cum iuramento. quia non
novi hominem. Et post pusillum accesserunt
qui stabant. et dixerunt petro. Vere et
tu ex illis es. nam et lo. t. m. t. fa.
Tunc cepit detestari et iurare quia
non novisset hominem. Et continuo gallus
cantavit. Et recordatus est petrus verbi
ihesu quod dixerat. Priusquam gallus cantet.
ter me ne. et egressus foras
flevit amare. Mane autem facto consi
lium inierunt omnes principes sacerdotum
et seniores populi. adversus ihesum. ut eum
morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum
et tradiderunt pon. pil. presidi. Tunc
videns iudas qui eum tradidit. quia dap
natus esset. penitentia ductus. retulit
xxx. argenteos principibus sacerdo
tum et senioribus populi dicens. Pec
cavi. tradens sanguinem iustum.
At illi dixerunt. Quid ad nos. Tu vi
deris. Et proiectis argenteis in templo.
recessit et abiens laqueo se suspendit.
Principes autem sacerdotum acceptis
argenteis dixerunt. Non licet eos
mittere in corbonam. quia pretium sanguinis est.
Consilio autem inito. emerunt ex illis agrum
figuli. in sepulturam peregrinorum. Propter hoc
vocatus est ager ille acheldemach. hoc
est ager sanguinis. usque in hodiernum diem. Tunc
impletum est quod dictum est per ieremiam
prophetam dicentem. Et acceperunt xxx. argenteos
pretium appreciati. quem appreciaverunt
a filiis israel. et dederunt eos in agrum
figuli. sicut constituit mihi dominus. Ihesus autem
stetit ante presidem. et interrogavit eum

preses dicens. Tu es rex iudeorum. Dicit ei
ihesus. Tu dicis. Et cum accusaretur a princi
pibus sacerdotum et senioribus. nihil respondit.
Tunc dicit illi pilatus. Non audis quanta adversus
te dicunt testimonia. Et non respondit ei ad ul
lum verbum. ita ut miraretur preses vehe
menter. Per diem autem sollempnem consueverat
preses dimittere populo unum vinctum quem
voluissent. Habebat autem tunc unum vinc
tum insignem qui dicebatur barrabas.
qui propter homicidium missus fuerat in car
cerem. Congregatis ergo illis dixit pilatus. Quem
vultis dimittam vobis. barraban.
an ihesum qui dicitur christus. Sciebat enim quod per
invidiam tradidissent eum. Sedente autem
illo pro tribunali. misit ad illum uxor
eius dicens. Nichil tibi et iusto illi. Mul
ta enim passa sum hodie per visum propter
eum. Principes autem sa. et seniores per
suaserunt populis ut peterent barrab.
ihesum vero perderent. Respondens autem preses ait
illis. Quem vultis vobis de duobus di
mitti. At illi dixerunt. Barrabam.
Dicit illis pilatus. Quid igitur faciam de ihesu
qui dicitur christus. Dicunt omnes. Crucifigatur. Ait
illis preses. Quid enim mali fecit. At illi
magis clamabant dicentes. Cruci
figatur. Videns autem pilatus quia nichil
proficeret. sed magis tumultus fieret.
accepta aqua lavit manus coram populo
dicens. Innocens ego sum a sanguine iusti huius
vos videritis. Et respondens universus populus
dixit. Sanguis eius super nos. et s. fi. no.
Tunc dimisit illis barrabam. ihesum autem fla
gellatum tradidit eis ut crucifigeretur.
Tunc milites presidis XXVIII.
suscipientes ihesum in pretorio congre
gaverunt ad eum universam cohortem.
et exuentes eum clamidem coccineam

Et plectentes coronam de spinis po
suerunt super caput eius. et harundinem in
dextra eius. et genuflexo ante eum
illudebant dicentes. Aue rex iudeorum.
Et expuentes in eum. acceperunt harun
dinem et percutiebant caput eius. Et postquam
illuserunt ei. exuerunt eum clamide.
et induerunt eum uestimentis suis. et du
xerunt eum ut crucifigerent. Exeuntes
autem inuenerunt hominem cyreneum
nomine symonem. hunc angariauerunt
ut tolleret crucem eius. Et uene
runt in locum qui dicitur golgotha
quod est caluarie locus. Et dederunt ei uinum
bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset
noluit bibere. Postquam autem crucifixe
runt eum. diuiserunt uestimenta eius
sortem mittentes. ut impleretur quod
dictum est per prophetam dicentem. Et
sedentes seruabant eum. Et inpo
suerunt super caput eius causam ipsius scrip
tam. Hic est ihesus rex iudeorum.
Tunc crucifixi sunt cum eo duo latro
nes. unus a dextris et unus a sinistris.
Pretereuntes autem blasphemabant eum mo
uentes capita sua et dicentes. Vah
qui destruis templum dei. et in triduo illud
reedificas. Salua temet ipsum. si filius
dei es descende de cruce. Similiter
et principes sacerdotum cum scribis et senioribus
illudentes dicebant. Alios saluos fecit.
se ipsum non potest saluum facere. Si rex israel
est. descendat nunc de cruce et credi
mus ei. Confidit in deo. liberet eum nunc si
uult. dixit enim quia filius dei sum. Idipsum
autem et latrones qui crucifixi erant cum
eo. improperabant ei. A sexta autem hora
tenebre facte sunt super uniuersam terram
usque ad horam nonam. Et circa horam no

et audientes
nam clamauit ihesus magna uoce dicens. Hely.
Hely. lemasabacthani. hoc est deus meus
deus meus ut quid me dereliquisti. Quidam autem illic
stantes dicebant. Heliam uocat iste.
Et continuo currens unus ex eis. acceptam
spongiam impleuit aceto. et imposuit
arundini. et dabat ei bibere. Alii
autem dicebant. Sine uideamus an ueniat
helias liberans eum. Ihesus autem iterum clamans
uoce magna. emisit spiritum. Et ecce uelum
templi scissum est in duas partes. a sum
mo usque deorsum. Et terra mota est. et
petre scisse sunt. et monumenta aperta
sunt. et multa corpora sanctorum qui dormierant
surrexerunt. Et exeuntes de monumen
tis post resurrectionem eius uenerunt in sanctam
ciuitatem. et apparuerunt multis. Cen
turio autem et qui cum eo erant custodien
tes ihesum. uiso terremotu et his que fie
bant. timuerunt ualde. dicentes. Vere
filius dei erat iste. Erant autem mulieres
multe a longe. que secute erant ihesum
a galilea ministrantes ei. inter quas erat maria mag.
et maria iacobi et ioseph mater. et mater
filiorum zebedei. Cum autem sero factum esset.
uenit quidam homo diues ab arymathia
nomine ioseph. qui et ipse erat discipulus
ihesu. Hic accessit ad pilatum. et pe
tiit corpus ihesu. Tunc pilatus iussit red
di corpus. Et accepto corpore inuoluit
illud in syndone munda. et posuit illud
in monumento suo nouo quod exciderat
in petra. Et aduoluit saxum magnum ad
hostium monumenti et abiit. Erat
autem ibi maria magdalene et altera maria.
sedentes contra sepulcrum. Altera autem
die que est post parasceuen. conuenerunt
principes sacerdotum et pharisei
ad pilatum dicentes. Domine. Recor

Et tamen cum monumenta aperta sunt. non ante resurrexerunt. quam dominus resurgeret.
primogenitus mortuorum. Et hii credendi sunt cum domino
ascendere ascendisse simul cum eo.

dati sumus quia seductor ille dixit ad
huc vivens: post tres dies resurgam.
Iube ergo custodiri sepulchrum usque
in tertium diem: ne forte veniant disci-
puli eius et furentur eum et dicant plebi: surrexit a mortuis: et
erit novissimus error peior prio-
re. Ait illis Pilatus: Habetis custodiam:
ite custodite sicut scitis. Illi autem ab
euntes munierunt sepulchrum,
signantes lapidem cum custodibus.
C. Vespere autem sabbati quae lucescit in prima sab-
bati venit Maria Magdalene et altera Maria videre se-
pulchrum. Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus
autem domini descendit de celo: et accedens revol-
vit lapidem et sedebat super eum. Erat autem aspectus eius
sicut fulgur: et vestimentum eius candidum sicut nix.
Prae timore autem eius exterriti sunt custodes
et facti sunt velut mortui. Respondens autem
angelus dixit mulieribus: Nolite
timere vos: scio enim quod Iesum qui
crucifixus est quaeritis: non est hic:
surrexit enim sicut dixit.
Venite et videte locum ubi erat
positus erat dominus. Et cito euntes
dicite discipulis eius quia surrexit:
et ecce praecedit vos in Galilaeam: ibi eum vi-
debitis: ecce praedixi vobis. Et exierunt cito cum
timore et magno gaudio currentes
nuntiare discipulis eius. Et ecce Iesus
occurrit illis dicens: Avete. Illae autem ac-
cesserunt et tenuerunt pedes eius et ad-
oraverunt eum. Tunc ait illis Iesus: No-
lite timere. Ite nuntiate fratribus
meis ut eant in Galilaeam: ibi me vide-
bunt. Quae cum abissent, ecce quidam de
custodibus venerunt in civitatem, et nun-
tiaverunt principibus sacerdotum omnia quae
facta fuerant. Et congregati cum senioribus
consilio accepto pecuniam copio-
sam dederunt militibus dicentes: Di-
cite quia discipuli eius nocte venerunt
et furati sunt eum nobis dormientibus. Et
si hoc auditum fuerit a praeside, nos suade-
bimus ei et securos vos faciemus. At
illi accepta pecunia fecerunt sicut erant
docti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudae-
os usque in hodiernum diem. C. Undecim autem disci-
puli abierunt in Galilaeam in montem ubi constitu-
erat illis Iesus. Et videntes eum adora-
verunt: quidam autem dubitaverunt. Et accedens
Iesus locutus est illis dicens: Data est mihi omnis
potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete
omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti:
docentes eos servare omnia quaecumque man-
davi vobis. Et ecce ego vobiscum sum usque
ad consummationem seculi.

Explicit.

Marcus evangelista dei et Petri in
baptismate filius atque in
divino sermone discipulus
sacerdotium in Israel secundum carnem agens
levita conversus ad fidem Christi
evangelium in Italia conscripsit ostendens in
eo quid et generi suo deberet et Christo. Nam in-
itium principii in voce propheticae
exclamationis instituens ordinem
leviticae lectionis ostendit ut praedi-
cans praedestinatum Iohannem filium Zacha-
riae in voce angeli annuntiantis e-
missum non solum verbum caro factum
sed corpus domini in hominem per verbum divi-
nae vocis animatum initio evangelicae
praedicationis ostenderet, ut qui haec legens
sciret cui initium carnis in domino Iesu
adventantis habitaculum caro deberet
agnoscere atque in se verbum vocis quod in
consonantibus perdiderat inveniret. Denique
et perfecti evangelii opus intrans et a bap-

tismo domini predicare inchoans. non
laborauit in natiuitate carnis quem
in prioribus uidimus dicere. sed totum com-
plens expone desertum. ieiuni
um numeri. temptationem diaboli
congregationem bestiarum. et ministe
rium protulit angelorum. quibus insti
tuens nos ad intelligendum sin
gula in breui compingens. et aucto
ritatem facte rei demeret. et perfi
ciendo opus plenitudinem non
negaret. Denique amputasse sibi
post fidem pollicem dicitur. ut sacerdotio
reprobus haberetur. Sed tantum consentiens
fidei predestinata potuit electio.
ut nec sic in opere uerbi perderet quod prius
meruerat in genere. Nam et alexan
drie episcopus fuit. cuius per singula opus
scire. et euangelii in se dicta dispo
nere. et disciplinam in se legis agno
scere. et diuinam in carne domini
naturam intelligere. que in nos primum
oportet requiri. deinde inquisita
uolumus agnosci. habentes mercedem
exortationis. quoniam qui plantat et
qui rigat unum sunt. qui autem
incrementum prestat deus est.

Quatuor euangelia unum sunt. et unum
quatuor. Ita et marci liber dicitur
euangelium. et similiter aliorum. quia unum omnia
et omnia unum. Sed notandum quod quatuor sunt
que continent. de quibus sancta euangelia contexuntur.
scilicet precepta. mandata. testimonia. ex
empla. In preceptis iusticia. in man
datis caritas. in testimoniis fides.
in exemplis perfectio. Preceptum homini
in iuuentute ab hoc est declina a ma
lo. Mandatum est. unde hic. Mandatum no
uum do uobis. ut dicitur. id est hoc est fac bonum.

et karitatem imple. Testimonia
que sunt in ore duorum uel trium testium. unde
hic. Iohannes testimonium perhibet de me.
Sed habeo testimonium maius iohanne. quia pater ipse qui
in me manet testimonium perhibet de me et cetera.
Exempla ut discite a me quia mitis sum et hu-
militate corde. sic et per ut et alibi.
Exemplum dedi uobis ut et uos ita faciatis.
De his omnibus dicendum. Preceptum dei uni.
historia maxime precepta continet.
In leuitico mandata. ut non. quia qui diligit pro
ximum legem impleuit. In testimonia tua
intellexi. et testimonium de fide. quia
plus fides autem quia oculis carnis testimoni
um indiget. Ut in eo. iudicia domini uera
iustificata in se ipsa. unde sic sunt iudiciorum
nostrorum exempla iustificata. sicut in
iudicium dei comparata hominis. unde id ali
quando iudicium tuum timui. Ideo est iudi
cio iudicatorum iudicabit de nobis.
In his .iiii. continentur sunt. timor. fides.
spes. et karitas. Timore namque incipimus.
fide firmamur qui incipimus. spe erigimur.
caritate consummamur. Timor est pro
cepta. est karitas. Hec sunt .iiii. men
ses. quos dixit. adhuc messe per quatuor. dicis.
Homines .iiii. menses sunt usque ad messem.
Ut igitur nos precepta dei atque mandata
testimonia et exempla custodien
tes. maiores per iudicium mereamur cum
gaudio fructum. quod in lacrimis timo
ris seminauimus in terra. nos
portantes manipulos caritatis. cum
gaudio metamus in celo. Euangelium
dicitur bona annunciatio. prope ad regnum
dei et remissionem peccatorum: unde
penitentiam agite et credite euangelio.
et appropinquabit regnum celorum.

Marc(us) eu(an)g(e)l(ist)a d(e)i . pet(ri) disci
pl(u)s . leuitic(us) g(e)n(er)e (et) sac(er)do(s)
i(n) ytalia h(oc) sc(r)ipsit eu(an)gl(ium) . p(ri)m(us) alex
andrie ep(iscopu)s . c(uius) p(er) singula opus eu(an)gl(ii)
dicta scire . (et) i(n) se disponere disci
plina(m) i(n) se legis (co)gnosce(re) (et) diuina(m)
d(omi)ni i(n)carnatione i(n)tellige(re) de(bem)us .
q(ui)d scilicet p(ri)m(us) math(eus) . q(ui) fremit ut
leo . q(ui) uolat ut aq(ui)la . q(ui) disce(r)nit ut
ho(mo) . q(ui) imolat ut sac(er)dos . q(ui) rigat
ut flum(en) . q(ui) florescit ut ag(er) . q(ui) fer
uet ut uinu(m) . (christu)s e(st) de q(u)o loq(uu)ntur . (est) ho(mo)
nascendo . uitul(us) moriendo . leo
resurgendo . (et) aq(ui)la (est) ascendendo .
Huc marcu(m) maiores n(ost)ri pene
i(n)tactu(m) p(re)terieru(n)t . q(uia) pene ead(em) q(uae)
math(eus) narrat . lic(et) q(ui)bus da(m) sint
distincta testimoniis . ut alter
alia alia alit(er) tangat aial(ia) . (et) to
ta rota eade(m) uia sequitur . (et) ubi(que)
ad i(n)uice(m) uultib(us) sese a(n)i(m)alia (con)
tinent . I(n) p(ri)mo n(am)q(ue) canone marc(us)
c(um) matheo lucaq(ue) (con)mutat(ur) (et) iohe(ne) .
I(n) s(e)c(un)do c(um) matheo (et) lu(ca) . I(n) iiii c(um) ma
theo (et) io(hanne) . I(n) vi . s(e)p(arati)m (con)mutat(ur) c(um) ma
theo . ut duo animali i(n) uno uerte(n)t(ur) .
i(n) . xi . ix . capitulis . I(n) . viii . ca(non)e (con)mu
tat(ur) c(um) luca . i(n) . xiii . cap(itulis) . I(n) p(ro)p(r)i(us) u(bi) q(uam)
maxi(m)e u(bi)q(ue) explanare dispo
no . xviii . cap(itulis) . i(n) modo spaciatu(r) .
q(uae) simul o(mn)ia . cc . xxx . iii . s(unt) capitula .

Marc(us) pet(ri) discipul(us) **Item**
rogatu roma(n)or(um) sc(r)ip(sit) eu(an)g(eliu)m .
ut q(uod) petrus u(er)bo p(re)dicauerat (con)
seruare(t) i(n) p(er)petuu(m) memoria
litt(er)ar(um) . Ter(ti)o q(uod) math(eus) i(n) p(ri)nci
pio eu(an)gl(ii) sui dic(it) . filii d(aui)d . fi
lii ab(raham) . marc(us) a(utem) i(n) suo p(ri)ncipio
d(icit) filii d(e)i . ut paulati(m) a minio
r(i)b(us) ad maiora surgam(us) . Ter(ti)o ma
the(us) q(ui) humana(m) genera(ti)o(n)e(m) sc(r)ibit
(con)ueniens eu(m) filiu(m) ho(m)i(n)is dicit .
Marc(us) a(utem) q(ui) libru(m) suu(m) ab inicio
eu(an)glice p(re)dicatio(n)is i(n)choat . co(n)
ueniens eu(m) filiu(m) d(e)i appellat . Eu(an)
g(e)l(iu)m e(st) soli d(e)i e(st) . ut notand(um) q(uod) eu(an)
gliste uno sp(irit)u scripserit . s(ed) di
uersu(m) s(ibi) scribendi . (et) i(n)iciu(m) (et)
fine(m) statuerit . Math(eus) e(nim) a natiui(tate)
incip(it) . (et) i(n) resurrectione fin(it) . Mar
c(us) ab inicio p(re)dicatio(n)is (christi) us(que) ad as
sensio(n)e(m) . (et) discipulor(um) p(re)dicatio(n)e(m) p(er)
ueni(t) . luca(s) a(utem) a natiui(tate) ioh(annis) b(aptiste) us(que)
ad ascensio(n)e(m) d(omi)ni . c(um) discipuli in
ier(usa)l(e)m expectant aduentu(m) sp(iritu)s s(an)c(t)i .
Joh(anne)s a(utem) a nat(iuitate) u(er)bi d(e)i i(n)choat . (et) i(n)
resurrectio(n)e d(omi)ni eu(an)g(eliu)m (con)summat .

I(n)cip(it) Marcus .

· euan(gelium) ·

INICIVM . IHV .
XPI . filii dei . sic sc(r)ip(tu)m (est) in
ysaia p(ro)ph(et)a . **Ecce** e(go) mit
to angl(um) meu(m) an(te) facie(m) tua(m) .
q(ui) p(re)parab(it) uia(m) an(te) te . tua(m) an
te . Vox clamantis i(n) d(e)s(er)to .
parate u(iam) . d(omi)ni . r(ec)t(as) fa(cite) se(mitas) ei(us) . **Fuit**
ioh(anne)s i(n) d(e)s(er)to p(re)dicans (et) baptiza(n)s .
baptism(um) p(e)nit(enti)e i(n) remissione(m)
peccator(um) . Et egrediebant(ur) ad eu(m) ie
rosolymite uniuersi . (et) o(mn)is re
gio iudee . (et) baptizaban(tur) ab
eo i(n) yordane flumi(n)e . (con)fitentes
p(e)cc(at)a sua . (et) erat ioh(anne)s uestitus
pil(is) cameli . (et) zo(na) pel(lic)e(a) c(ir)c(a) lu(mbos) ei(us) .
(et) locustas . (et) mel siluestre
edebat . (et) p(re)dicabat dicens .
Veniet fortior me p(ost) me . c(uius)
n(on) su(m) dig(nus) p(ro)cu(m)bens sol(uere) cor(rigiam) cal

legistis quid fecerit David, quando necessi-
tatem habuit, et esuriit ipse et qui cum
ipso erant? quomodo introivit in domum
Dei sub Abiathar principe sacer-
dotum, et panes propositionis manduca-
vit, quos non licebat edere nisi sacerdo-
tibus, et dedit eis qui cum eo erant? Et
dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est,
et non homo propter sabbatum. Itaque dominus est
filius hominis etiam sabbati. Et introi-
vit iterum in synagogam: et erat ibi homo
habens manum aridam. Et observabant
eum, si sabbatis curaret, ut accusa-
rent eum. Et ait homini habenti manum
aridam: Surge in medium. Et dicit illis:
Licet sabbatis bene facere, an male?
animam salvam facere, an perdere? At illi
tacebant. Et circumspiciens eos cum ira,
contristatus super caecitate cordis eorum,
dicit homini: Extende manum tuam. Et
extendit, et restituta est manus illi.
Exeuntes autem pharisaei statim cum Herodi-
anis consilium faciebant adversus eum
quomodo eum perderent. Et Iesus secessit ad
mare cum discipulis suis: et multa turba
a Galilaea et Iudaea secuta est
eum, et ab Ierosolymis, et ab Idumaea,
et trans Iordanem: et qui circa Tyrum
et Sidonem multitudo magna, audi-
entes quae faciebat, venerunt ad eum. Et
dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret
propter turbam, ne comprimerent eum. Mul-
tos enim sanabat, ita ut irruerent in
eum ut illum tangerent, quotquot ha-
bebant plagas. Et spiritus immundi,
cum illum videbant, procidebant ei: et
clamantes dicebant: Tu es filius Dei.
Et vehementer comminabatur eis ne
manifestarent eum. Et ascendens

in montem, vocavit ad se quos voluit ipse:
et venerunt ad eum. Et fecit ut essent
duodecim cum ipso: et ut mitteret eos praedi-
care. Et dedit illis potestatem curandi
infirmitates, et eiciendi daemonia.
Et imposuit nomen Symoni nomen Pe-
trus: et Iacobum Zebedaei et Iohannem
fratrem Iacobi, et imposuit eis
nomina Boanerges, quod est filii toni-
trui: et Andream, et Phylippum, et
Bartholomaeum, et Mathaeum, et Thomam,
et Iacobum Alphei, et Tathaeum, et
Symonem Chananeum, et Iudam
Scarioth, qui tradidit illum. Et veniunt
ad domum: et convenit iterum turba, ita
ut non possent neque panem manducare.
Et cum audissent sui, exierunt tene-
re eum: dicebant enim: Quoniam in furorem
versus est. Et scribae qui ab Ierosolymis des-
cenderant, dicebant: Quoniam Belzebub
habet, et quia in principe daemonum eicit daemonia. Et
convocatis eis in parabolis dicebat eis:
Quomodo potest Satanas Sathanan eicere?
Et si regnum in se dividatur, non potest sta-
re regnum illud. Et si domus super semet
ipsam dispertiatur, non potest domus illa
stare. Et si Satanas consurrexerit in
semetipsum, dispertitus est, et non poterit
stare, sed finem habet. Nemo potest vasa
fortis ingressus in domum diripere,
nisi prius fortem alliget, et tunc domum eius
diripiet. Amen dico vobis, quoniam omnia
dimittentur filiis hominum peccata,
et blasphemiae quibus blasphemaverint. s. in domum.
Qui autem blasphemaverit in spiritum sanctum, non habet
remissionem in aeternum, sed reus erit
aeterni delicti. Quoniam dicebant: Spiritum
immundum habet. IIII. C. IIII
Et veniunt mater eius et fratres, et

[Margin notes, left:] [...]dinis sanguinea. / [...]d. alia descensio. / [...]sanguinea / [...]o vero pisces / clamabant dicentes.

[Margin note, right:] hic est catalogus ap[...] ordinatus [...] apostolorum.

lep. 7 mudat e. 7 cominat est
ei. Statimq; eiec illu. 7 d illi.
Vide nemi dixis. s; uad ostnde
te pncipi sacdotu. 7 offer p
emudatioe tua q pcep moy
ses i tes. ill. At ille egssus cep
pdicare 7 diffamare smone
ita ut ia n pst manifeste i ciuita
te introire. s; foris i dsts lo
cis ee. 7 cuueniebat ad eu undiq;.
Et itm intrau i capharnau p
dies. viii. 7 auditu e q eet i do
mo. 7 cuuenert multi. ita ut n cape
ret dom. n; ad ianua. 7 loqba
tur eis ubu. 7 uenert ad eu fe
rntes paraliticu q a. iiii. portabat.
7 cu n posset offerre eu illi pre
turba. nudauert tectu ubi erat.
7 patefacietes submisert grab
tum i q paraliticus iacebat. Cu au
uidiss; ihc fid; illoz. ait paral
tico. fili dimittunt t pecca.
7 erat illic qda d scbis sedntes.
7 cogitantes i cordib; s. Qd hic
sic loquit. Blasphemat. Qs
pot dimitte pcca. n sol ds. Qo
stati cgto ihc spu suo. q sic co
gitauert int se. dic ill. Quid
ista cogitatis in cordib; urs.
Qd e facili dice paralitico. di
mittunt t pcca. an dice. Surge
tolle gr. t. 7 ambula. Vt a sciati
q potestate h; fili ho. i tra
dimittndi pcca. ait paralitico.
Tibi dico. surge. tol. gr. t. 7 ua
de i do. tua. 7 stati ille surre
xit 7 sublato grabato. abiit co
ra oib;. ita ut amirarent oms.
7 honorificarent dm dicentes.
q nuq sic uidim. Et egssus est
rursus ad mare. oisq; turba ue
niebat ad eu. 7 docebat eos.
7 c pteriret. uid leuin alphei
sedente ad theloneu. 7 ait illi.
Sequere me. 7 surgns secut e eu.
7 factu e c accuberet i domo illi.
multi publicani 7 peccatores si
mul discubebat c ihu. 7 dis
ciplis ei. Erat e multi. q 7 se
qbant eu. 7 scbe 7 pharisei
uidntes q manducaret c pec
catorib. dicebat discip ei. Qr
e c pub. 7 pec. man. 7 bibit
ma. ur. Hoc audito ihc ait ill.
N necce hnt sani medico. s;
q male hnt. N e ueni uo. iu.
s; pec. Et erant discip iohis 7
pharisei ieiunantes. 7 ueniut 7
dicet illi. Qre discipli iohis 7
phariseoz ieiunat. tui a n ie.
7 ait ill ihc. Nuq possunt filii
nuptiaz q diu spons c ill e ie
iunare. Qnto tpe hnt secu
sponsu. n possunt ieiunare. Ve
ent a dies c auferet ab eis sp. 7
tc ie. i ill dieb;. Nemo a uesti
mtu pani rudis assuit uesti
mto ueti. alioq aufert supple
mtu nouu a ueti. 7 maior
scissura fit. 7 nemo mittit. no
vi. i u. ue. alioq uin dirup
utres. 7 ui. effu. 7 v. pibunt.
s; vi. no. i v. no. mitti d;.

Et factu e itm c. III.
sabbis ambularet p sata. 7
discipli cepunt pgdi. 7 uelle
spicas. Pharisei a dicebant. Ecce q 7 manducare
faciunt. q n lic. 7 ait ill. Nuqd
discipli tui sabbis

est minus omnibus seminibus que sunt in terra et cum
seminatum fuerit ascendit in arborem
et fit maius omnibus holeribus et facit ra-
mos magnos ita ut possint sub
umbra eius celi aves habitare. Et
talibus multis parabolis loquebatur
eis verbum prout poterant audi-
re. Sine parabola autem non loquebatur
eis. Seorsum autem discipulis suis disserere-
bat omnia. Et ait illis illa die cum
sero esset factum. Transeamus contra. Et
dimittentes turbam assumunt
eum ita ut erat in navi et alie
naves erant cum illo. Et facta est pro-
cella magna venti et fluctus mit-
tebat in navem ita ut impleretur
navis. Et erat ipse in puppi super
cervical dormiens et excitant
eum et dicunt ei. Magister non ad te per-
tinet quia perimus. Et exurgens
comminatus est ventis et dixit ma-
ri. Tace obmutesce. Et cessa-
vit ventus et facta est tranquillitas magna. Et
ait illis. Quid timidi estis. Nec-
dum habetis fidem. Et timuerunt
magno timore et dicebant ad
alterutrum. Quis putas est iste quia
ventus et mare obediunt ei.
Et venerunt trans fretum maris in re-
gionem gasenorum. Et exeunti
ei de navi statim occurrit de mo-
numentis homo in spiritu inmundo qui do-
micilium habebat in monumentis.
et neque catenis eum quisquam iam poterat
ligare. quia sepe compedibus et ca-
tenis vinctus dirupisset cate-
nas et compedes comminuisset. et
nemo poterat eum domare. et semper
nocte ac die in monumentis et

in montibus erat clamans et concides
se lapidibus. Videns autem Iesum a longe
cucurrit et adoravit eum et cla-
mans voce magna dixit. Quid mihi et tibi
Iesu fili Dei altissimi. Adiuro te
per Deum ne me torqueas. Dicebat enim
illi. Exi spiritus inmunde ab homine. Et
interrogabat eum. Quod tibi nomen. Et dicit ei.
Legio mihi nomen est quia multi sumus.
Et deprecabatur eum multum ne expel-
leret se extra regionem. Erat autem
ibi grex porcorum circa montem in agris
pascens. Et deprecabantur eum spiritus
dicentes. Mitte nos in porcos ut
in eos introeamus. Et concessit eis sta-
tim Iesus. Et exeuntes spiritus inmun-
di introierunt in porcos et magno
impetu grex precipitatus est in mare
ad duo milia et suffocati sunt in
mari. Qui autem pascebant eos fuge-
runt et nuntiaverunt in civitatem
et in agros. Et egressi sunt videre quid esset
facti. Et veniunt ad Iesum et vident
illum qui a demonio vexabatur
sedentem vestitum et sane mentis.
et timuerunt. Et narraverunt illis
qui viderant qualiter factum esset ei qui
demonium habuerat et de porcis.
Et rogare eum ceperunt ut discederet
de finibus eorum. Cumque ascenderet
navem cepit illum deprecari qui a
demonio vexatus fuerat ut esset cum
illo. Et non admisit eum sed ait illi.
Vade in domum tuam ad tuos. et
nuncia illis quanta tibi Dominus fecerit
et misertus sit tui. Et abiit et
cepit predicare in decapoli.
quanta sibi fecisset Iesus. et mira-
bantur omnes. Et cum transcendisset Iesus

foris stantes miserunt ad eum uoca-
tes eum. Et sedebat circa eum turba. et
dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui
foris querunt te. Et respondens ait eis. Que
est mater mea et fratres mei. Et circumspiciens
eos qui in circuitu eius sedebant
ait. Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim
fecerit uoluntatem dei. hic frater meus et soror
mea et mater est. Et iterum cepit
ihesus docere ad mare. Et congregata est
ad eum turba multa. ita ut in nauem
ascendens sederet in mari. et omnis
turba circa mare super terram erat.
Et docebat illos in parabolis multa. et
dicebat illis in doctrina sua. Audite
Ecce exiit seminans ad seminandum.
Et dum seminat. aliud cecidit circa uiam.
et uenerunt uolucres et comederunt illud. Aliud
uero cecidit super petrosa. ubi non habuit terram
multam. et statim exortum est. quoniam non ha-
bebat altitudinem terre. et quando exor-
tus est sol exestuauit. et eo quod non haberet
radicem exaruit. Et aliud cecidit inter
spinas. et ascenderunt spine et suf-
focauerunt illud. et fructum non dedit.
Et aliud cecidit in terram bonam. et dabat fruc-
tum ascendentem et crescentem. et
afferebat unum xxx. et unum lx.
et unum c. Et dicebat illis. Qui habet aures
audiendi audiat. Et cum esset singularis. inter-
rogauerunt eum hii qui cum eo erant.
xii. parabolam. Et dicebat illis. Uobis
datum est nosse misterium regni dei. illis
autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt.
Ut uidentes uideant. et non ui-
deant. et audientes audiant et non
et non intelligant. ne quando conuertantur.
et dimittantur eis peccata. Et ait
illis. Nescitis parabolam hanc. Et

quomodo omnes parabolas cognoscetis. Qui semi-
nat uerbum seminat. Hii autem sunt qui circa uiam ubi
seminatur uerbum. et cum audierint. con-
festim uenit sathanas. et aufert uerbum quod
seminatum est in cordibus eorum. Et hii sunt
similiter qui super petrosa seminantur. qui cum audi-
erint uerbum. statim cum gaudio accipi-
unt illud. et non habent radicem in se. sed
temporales sunt. Deinde orta tribulatione et per-
secutione propter uerbum. confestim scanda-
lizantur. Et alii sunt qui in spinis seminantur. hii
sunt qui uerbum audiunt. et erumpne seculi
et deceptio diuitiarum. et circa reli-
qua concupiscentie introeuntes suf-
focant uerbum. et sine fructu efficitur.
Et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt. qui au-
diunt uerbum et suscipiunt. et fructi-
ficant. unum xxx. et unum lx. et unum c.
Et dicebat illis. Numquid uenit lucerna ut
sub modio ponatur aut sub lecto.
Nonne ut super candelabrum ponatur. Non est
aliquid absconditum. quod non reueletur. nec
factum est occultum. sed ut in palam ueniat.
Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis.
Uidete quid audiatis. In qua mensura
mensi fueritis remetietur uobis. Qui enim habet. dabitur ei.
Et qui non habet. etiam quod habet auferetur ab eo.
Et dicebat. Sic est regnum dei. quemadmodum
si homo iaciat sementem in terram. et
dormiat. et exurgat nocte et
die. et semen germinet. et increscat.
dum nescit ille. Ultro enim terra
fructificat primum herbam. deinde
spicam. deinde plenum frumentum in spi-
ca. Et cum se produxerit fructus. statim ł exie
mittit falcem. quoniam adest messis.
Et dicebat. Cui assimilabimus regnum dei.
aut cui parabole comparabimus illud. Sicut gra-
num synapis. quod cum seminatum fuerit in terra. + cum

circuibat ihesus castella in circuitu do
cens. Et uocauit xii. et cepit eos
mittere binos. et dabat illis potesta
tem spirituum inmundorum. et precepit illis ne
quid tollerent in uia. nisi uirgam tantum. non
peram non panem. neque in zona es. sed cal
ciatos sandaliis. et ne indue
rentur duabus tunicis. Et dicebat eis.
Quocumque introieritis in domum. illic
manete donec exeatis inde. Et quicumque
non receperint uos. nec audierint. ex
euntes inde. excutite puluerem de
pedibus uestris in testimonium illis. Et exeuntes pre
dicabant ut penitentiam agerent. et de
monia multa eiciebant. et un
gebant oleo multos egros. et sana
bant. Et audiuit herodes rex.
manifestum enim factum est nomen eius. et
dicebat quia iohannes baptista resurrexit
a mortuis. et propterea uirtutes ope
rantur in illo. Alii autem dicebant quia pro
pheta est quasi unus ex prophetis. Quo audi
to. herodes ait. Quem ego de
collaui iohannem. hic a mortuis re
surrexit. Ipse enim herodes misit ac
tenuit iohannem. et uinxit eum in carcere.
propter herodiadem uxorem philippi fratris sui. quia
duxerat eam. Dicebat enim iohannes herodi.
Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodi
as autem insidiabatur ei. et uolebat
eum occidere nec poterat. Herodes autem
metuebat iohannem. sciens eum uirum
iustum et sanctum. et custodiebat eum.
Et audito eo multa faciebat
et libenter eum audiebat. Et cum dies
oportunus accidisset. herodes na
tali suo cenam fecit. principibus et
tribunis et primis galileae. Cumque
introisset filia ipsius herodiadis. et

imitatio affirmantis
dubitantis

C

saltasset. et placuisset herodi. simulque
recumbentibus. rex ait puellae.
Pete a me quod uis. et dabo tibi. Et
iurauit illi. Quia quicquid petieris dabo tibi licet
dimidium regni mei. Quae cum exisset.
dixit matri suae. Quid petam. At
illa dixit. Caput iohannis baptistae. Cumque in
troisset statim cum festinatione ad
regem. petiuit dicens. Volo ut protin
us des mihi in disco caput iohannis baptistae.
Et contristatus est rex propter iusiurandum
et propter simul recumbentes. noluit
eam contristare. sed misso spicula
tore praecepit afferri caput iohannis in
disco. Et decollauit eum in carcere.
xpm. loqui
et attulit caput eius in disco.
et dedit illud puellae. et puella dedit matri
suae. Quo audito discipuli eius ue
nerunt. et tulerunt corpus eius. et posuerunt
illud in monumento. VI.

C

Et conuenientes apostoli ad ihesum.
renuntiauerunt omnia quae egerant
et docuerant. Et ait illis. Veni
te seorsum in desertum locum. et requi
escite pusillum. Erant enim qui ue
niebant et redibant multi. v lat.
et nec spatium habebant manducandi. v iudas
Et ascendentes in nauim. abierunt
in desertum locum seorsum. Et uiderunt eos
abeuntes. et cognouerunt multi. Et pe
destres de omnibus ciuitatibus concur
rebant illuc. et praeuenerunt eos.
Et exiens uidit turbam multam ihesus et
misertus est super eos. quia erant sicut
oues non habentes pastorem. Et cepit illos doce
re multa. Et cum iam hora multa fieret
accesserunt discipuli eius dicentes. De
sertus est locus hic. et iam hora praeteriit.
Dimitte illos ut euntes in proxi

rurſ ī naui trāſfretū. conuenit
turba multa ad eū. ⁊ erat circa
mare. ⁊ uenit quidā de archiſina-
gogiſ noīe iairuſ. ⁊ uidenſ eū
procidit ad pedeſ eius. ⁊ deprecabatur
eū multū dicēs. quia filia mea ī ex-
tremis ē. ueni impone manū
ſuper eā. ut ſalua ſit ⁊ uiuat. ⁊
abiit cū illo. ⁊ ſequebatur eū tur-
ba. ⁊ comprimebat eū. Et mulier
que erat ī profluuio ſanguiſ. annis
xii. ⁊ fuerat multa perpeſſa a cō-
pluribꝰ medicis. ⁊ erogauerat
omnia ſua. nec quicquā profecerat. ſed magis
deteriuſ habebat. cū audiſſet de ihū.
uenit in turba retro. ⁊ tetigit ue-
ſtimentū eius. dicebat enī. quia ſi uel
ueſtimentū eius tetigero. ſalua ero.
Et ſtatim ſiccatus ē fons eius ſanguiſ.
⁊ ſenſit corpore. quod ſanata eſſet a
plaga. Et ſtatim cognoſcens ihc in ſe-
metipſo uirtutē que exierat de
illo. conuerſus ad turbā aiebat.
Quiſ tetigit ueſtimenta mea. Et
dicebant ei diſcipuli ſui. Vides
turbā comprimentē te. ⁊ dicis quis
me tetigit. Et circumſpiciebat
uidere eā que hoc fecerat. Mulier autē
timenſ ⁊ tremenſ. ⁊ ſciens quod ſana
facta eſſet in ſe. uenit ⁊ procidit an-
te eū. ⁊ dixit ei omnem ueritatē. Ihc
autē dixit ei. filia. fides tua te ſal-
uā fecit. uade ī pace. ⁊ eſto ſana a pla-
ga tua. Adhuc eo loquente.
ueniunt ad archiſynagogū di-
centes. quia filia tua mortua ē.
Quid ultra uexas magiſtrū.
Ihc autē uerbo quod dicebatur audito.
ait archyſinagogo. Noli timere.

tantummodo crede. ⁊ nō admiſit quemquā ſequi
ſe. niſi petrū ⁊ iacobū. ⁊ iohannem
fratrem iacobi. ⁊ ueniunt in domū
archiſynagogi. ⁊ uidet tumul-
tū. ⁊ flentes. ⁊ eiulantes mul-
tum. ⁊ ingreſſus ihc ait. Quid
turbamini ⁊ ploratiſ. Pu-
ella nō ē mortua. ſed dormit.
⁊ irridebant eū. Ipſe uero eiec-
tis omnibꝰ. aſſumit patrē ⁊ matrē
puelle. ⁊ qui ſecū erant. ⁊ ingredi-
untur ubi puella erat iacens. ⁊
tenens manū puelle. ait illi.
tabyta cumy. quod ē interpretatū.
puella tibi dico ſurge. ⁊ confeſtim
ſurrexit puella ⁊ ambulauit.
Erat autē annorū. xii. Et obſtu-
puerunt ſtupore maximo.
⁊ precepit illis uehementer. ut nemo
id ſciret. ⁊ dare illi man-
ducare. Et egreſſus inde. ab-
iit in patriam ſuā. ⁊ ſequebantur eū
diſcipuli ſui. ⁊ facto ſabbato. cepit ī ſyna-
goga docere. ⁊ multi audientes.
mirabantur in doctrina eius dicen-
tes. Vnde huic hec omnia. ⁊ que ē ſapientia
que data ē illi. ⁊ uirtutes tales
que per manus eius efficiuntur. Nonne
iſte ē faber filius marye. frater
iacobi ⁊ ioſep ⁊ iude. ⁊ ſymoniſ.
Nonne ⁊ ſorores eius hic nobiſcū
ſunt. ⁊ ſcandalizabantur ī illo. ⁊
Dicebat illis ihc. Quia nō ē propheta
ſine honore niſi ī patria ſua. ⁊ ī cog-
natione ſua. ⁊ ī domo ſua. ⁊ non
poterat ibi ullā uirtutē facere.
niſi paucos infirmos impoſitis
manibꝰ curauit. ⁊ mirabatur propter
incredulitatē illorū. Et cir-

c

hiſ factuſ m̄ta. 7 diceb̄ ill'. Bn̄
irritū̄ faciſ̄ p̄cep̄tū̄ dī. v̄ traditi
one ur̄ā ſeruetiſ. Moiſeſ ē dix̄.
Honora pat̄ .t. ⁊ mat̄ .t. 7 q̄ mal'
pa. aū ma. mo. mor̄. Voſ ā di
citiſ. Si dixerit homo (i. filius) pat̄ aut
mat̄. corban. q̄ ē donū. q̄dc̄q;
ex me ē t̄ p̄dt̄. ⁊ ult̄ n̄ dimitti
tiſ eū q̄c̄q; facē pat̄ aū mat̄. re
ſcindenteſ ūb̄ dī p̄ tradic̄o; ur̄a; q̄
tradidiſtiſ. ⁊ ſilia h̄ m̄ m̄ta faci
tiſ. Et aduocās it̄m turba. di
ceb̄ ill'. Audite me o͞s ⁊ i͞ntelligite.
Nih; ē ex hōem intr̄ās ī eū. q̄d
poſſit eū coīqnare. ſ; q̄ d̄ hōie
p̄cedt̄ d̄ hōe. illa ſ̄ q̄ coīcant
hōem. Si q̄ſ h; aure au. au. Et
c̄ intraſſ; ī dom a t̄ba. int̄roga
bant eū diſcip̄ eī parabolā. 7 ait ill'.
Sic ⁊ uoſ iprudenteſ eſtiſ. Nn̄e
intelligitiſ q̄ o͞e extrinſecē intrā
enſ ī hōe. n̄ p̄t eū coīcare. q̄ n̄
intrat ī cor eī. ſ; ī uentrē. ⁊ in
ſeceſſu exit. purgāſ o͞s eſcas.
Diceb̄ ā. q̄m d̄ hōe exeunt illa
coīcant hōem. Ab intus ē d̄ corde
hoīum cogitac̄oēſ male p̄cedūt.
adulteria. fornicac̄oēſ. homicidia.
furta. auaricia. nequicie. doluſ.
ipudicicia. oculuſ maluſ. blaſph̄
mia. ſupbia. ſtulticia. Om̄a hec
mala. ab int̄ p̄cedt̄. ⁊ coīcant
hōem.

Et inde (VII) ſurgēſ. abiit ī fines tyri. ⁊
ſy. 7 ingreſſuſ dom. neminē uo
luit ſcire. ⁊ n̄ potuit latē. Mu
lier ē ſtatī ū audiuit d̄ eo. c̄ fi
lia hebat ſp̄m imūd̄. intrauit
⁊ p̄cid̄ ad pedes eī. Erat eīi
mulier gentil'. ſyrophenyſſa.
genē. 7 rogabat eū ut d̄mo
niū eicēt d̄ filia eī. Q̄ dix̄ illi.
Sine p̄uſ ſanari filioſ. N̄ ē ē
bon̄ ſu. pa. fi. ⁊ mi. ca. At illa
r̄ndēſ dix̄ eī. Vtiq; dn̄e. Nam
⁊ ca. e. ſub mēſa d̄ micis p̄uor.
7 ait illi. P̄p̄ hūc ſmonē. uade
exiit ē d̄moniū a filia tua.
7 c̄ abiſſ; dom ſuā. inuenit
puellā iacentē ſup̄ lectū. ⁊
d̄moniū exiſſe. Et it̄m ex .C.
iens d̄ finib̄ tyri. uen̄ p̄ ſydo
nē ad mare gal'. int̄ me. fi.
d̄capoleoſ. 7 adducūt eī ſur
dū ⁊ mutū. ⁊ d̄p̄cabant eū
ū imponat ei manū. Et ap
p̄hendenſ eū d̄ t̄ba ſeorſu;
miſit digitoſ ſuoſ ī auricl'aſ
eī. ⁊ exſpuenſ tetig linguā eī.
Et ſuſpicieſ ī celum ingemiu
⁊ ait illi. Ephetha. q̄ ē adaperi.
7 ſtatī apte ſunt aureſ eius
⁊ ſolutū ē uīn. lin. eī. ⁊ lo. rec.
7 p̄cep̄ ill'. ne cui dicerent.
Quanto ā eiſ p̄cipiebat. ta
to mag̃ pluſ p̄di. ⁊ eo. am. ā.
di. Bene oīa fe. ⁊ ſ. f. a. ⁊ m. l.

In illis dieb̄ it̄m c̄ turba m' .C.
ta eēt c̄ibū. nec hēret q̄
manducarent. conuocatiſ
diſcip̄. ait ill'. Miſereor
ſup̄ turbā. q̄ ia triduo
ſuſ. me. nec ha. q̄ ma. 7
ſi dimiſero eoſ ieiunoſ ī do. ſua.
defi. ī uia. Quidā eīi ex
eiſ d̄ longe uenerūt. Et

s. boni

i. inq̄uat

(i.) audit̄oreſ ſui p̄cc..
⁊ n̄ diabl'; ſ; ..
ſcit occulta n̄ p̄ ex..
..ia ſig.

i. iuidia. l' ſpūa ..

n.

mas uillas, 7 uicos, emant sibi cibos
quos manducent. Respondens ait illis. Date
illis manducare. 7 dixerunt ei. Euntes
emamus denariis cc. panes, 7 da
bimus eis manducare. 7 dicit eis. Quot
panes habetis. ite 7 uidete. Et cum
cognouissent dicunt ei. Quinque. 7 duos
pisces. 7 precepit illis ut accumbere fa
cerent omnes secundum contubernia
super uiride fenum. Et discubuerunt
per centenos in partes. 7 quinquagenos.
Et acceptis .v. panibus, 7 duobus pisci
bus. intuens in celum benedixit panes
7 fregit. 7 dedit discipulis suis. ut pone
rent ante eos. 7 duos pisces di
uisit omnibus. 7 manducauerunt omnes.
7 saturati sunt. 7 sustulerunt reliquias frag
mentorum .xii. cophinos plenos. 7 de
piscibus. Erant autem qui manducauerunt .v. mil.
uirorum. 7 statim coegit discipulos suos.
ascendere nauim. ut precederent eum
transfretum ad bethsaidam. dum ipse
dimitteret populum. 7 cum dimisisset
eos. abiit in montem orare. Et
C. cum sero esset. erat nauis in me
dio mari. 7 ipse solus in terra. Et
uidens eos laborantes in remiga
do. erat enim eis contrarius uentus. 7 circa
quartam uigiliam noctis. uenit ad eos.
ambulans supra mare. 7 uolebat eos
preterire. At illi ut uiderunt eum
ambulantem supra mare. putauerunt
phantasma esse. 7 exclamauerunt.
Omnes enim uiderunt eum. 7 conturbati sunt.
7 statim locutus est cum eis. 7 dixit illis.
Confidite ego sum. nolite ti
mere. 7 ascendit ad illos in nauim.
7 cessauit uentus. 7 plus magis intra

se stupebant. Non enim intellexerunt
de panibus. 7 erat cor eorum obce
catum. 7 cum transfretassent uene
runt in terram genesareth. 7 applicu
erunt. Cumque egressi essent de naui.
continuo cognouerunt eum. 7 percurrentes
uniuersam regionem illam. ceperunt in gra
batis eos qui se male habebant circum
ferre. ubi audiebant eum esse.
Et quocumque introibat in uicos. uel in uillas.
aut ciuitates. in plateis ponebant
infirmos. 7 deprecabantur eum. ut uel
fimbriam uestimenti eius tangerent. 7 quotquot tangebant
eum salui fiebant. Et conueniunt
ad eum pharisei. 7 quidam de
scribis uenientes ab ierosolimis. Et
cum uidissent quosdam de discipulis eius co
munibus. id est non lotis manibus. manduca
re panem. uituperauerunt. Phary
sei enim 7 omnes iudei. non crebro la
uent manus non manducant. tene
tes traditionem seniorum. 7 a foro subaudi redeuntes
nisi baptizentur non comedunt. 7 alia
multa que tradita sunt illis seruare. bap
tismata calicum. 7 urceorum. 7 era
mentorum. 7 lectorum. Et interroga
bant eum scribe 7 pharisei dicentes.
Quare discipuli tui non ambulant
iuxta traditionem seniorum. sed communibus
manibus manducant panem. At ille
respondens dixit eis. Bene prophetauit ysaias
de uobis ypocritis. sicut scriptum est. Populus
hic labiis me honorat. cor autem eorum longe est a
me. In uanum autem me colunt. docen
tes doctrinas 7 precepta hominum.
Relinquentes enim mandata dei. tene
tis traditiones hominum. baptismata
ta urceorum. 7 calicum. 7 alia similia.

saluam faciet eam. Quid enim proderit homi-
ni si lucretur mundum totum. et detrimentum anime
sue patiatur. Aut quid dabit homo commuta-
tionis pro anima sua. Qui enim me confessus
fuerit et uerba mea in generatione ista
adultera et peccatrice. et filius hominis
confitebitur eum cum uenerit in gloria pa-
tris sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis. Amen dico
uobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gu-
stabunt mortem donec uideant regnum dei ueniens in
uirtute. Et post dies sex assum-
sit ihesus petrum et iacobum et iohannem. et
duxit illos in montem excelsum solos.
et transfiguratus est coram ipsis. Et uesti-
menta eius facta sunt splendida et can-
dida nimis uelut nix qualia fullo non
potest super terram candida facere. Et
apparuit illis helias cum moyse et e-
rant loquentes cum ihesu. Et respondens pe-
trus ait ihesu. Rabbi bonum est nos
hic esse. et faciamus hic tria tabernacula. tibi u-
num. moysi unum et helie unum. Non enim sciebat quid
diceret. Erant enim timore exterriti.
Et facta est nubes obumbrans eos. Et
uenit uox de nube dicens. Hic est filius meus
karissimus audite illum. Et statim circumspi-
cientes. neminem amplius uiderunt.
nisi ihesum tantum secum. Et descendentibus illis
de monte. precepit illis ne cuiquam que ui-
dissent narrarent. nisi cum filius hominis a
mortuis resurrexerit. Et uerbum con-
tinuerunt apud se. conquirentes quid esset.
cum a mortuis resurrexerit. Et interro-
gabant eum dicentes. Quid ergo dicunt
pharisei et scribe. quia heliam opor-
tet uenire primum. Qui respondens ait
illis. Helias cum uenerit primo restituet
omnia. Et quomodo scriptum est in filium hominis. ut
multa patiatur et contempnatur. Sed

Mitto quod in celis chorus sanctorum uel ... dicitur post sextam uisionem ... dilectatur humanam transfiguratam. et duorum societas ad puerum ostensa.

i. disputantes

dico uobis. quia helias uenit. et fecerunt
illi quecumque uoluerunt sicut scriptum est de eo.
Et ueniens ad discipulos suos uidit
circa eos turbam magnam. et scribas con-
quirentes cum illis. Et confestim omnis populus
uidens ihesum stupefactus est. et expa-
uerunt. et accurrentes salutabant
eum. Et interrogauit eos. Quid inter uos
conquiritis. Et respondens unus de turba dixit.
Magister attuli filium meum ad te
habentem spiritum mutum. Qui ubicumque ap-
prehenderit eum allidit illum. et spumat
et stridet dentibus. et arescit. Et
dixi discipulis tuis. ut eicerent illum.
et non potuerunt. Qui respondens ait illis. O
generatio incredula. quamdiu apud uos ero.
quamdiu uos patiar. Afferte illum
ad me. Et attulerunt eum. Et cum uidisset
illum. statim spiritus conturbauit eum. et elisus
in terram uolutabatur spumans. Et
interrogauit patrem eius. Quantum temporis
est. ex quo ei hoc accidit. At ille ait.
Ab infantia. Et frequenter eum et in
ignem et in aquas misit. ut eum perderet.
Sed si quid potes. adiuua nos miser-
tus nobis. Ihesus autem ait illi. Si potes
credere. omnia possibilia sunt credenti. Et
continuo exclamans pater pueri cum
lacrimis aiebat. Credo domine. ad-
iuua incredulitatem meam. Et cum uidisset ihesus concur-
rentem turbam. comminatus est spiritui
inmundo. dicens illi. Surde et mu-
te spiritus. ego precipio tibi exi ab eo.
et amplius ne introeas in eum. Et ex-
clamans et multum discerpens eum.
exiit ab eo. Et factus est sicut mortu-
us ita ut multi dicerent quia mortuus est.
Ihesus autem tenens manum eius eleuauit
eum. et surrexit. Et cum introisset domum.

pecc[...] stultus ... ignauus ...

q[...] d[...] p[...] ... d[...] quatenus ... mag[...] ... abolo ... uel excur[...] ... uidie; ... uel libid[...] ... cupiditat[...]

fides c[...] ... capit ... fiat ...

i. s. mundo

in firmus ... nox ... si mortus ...

responderunt ei discipuli sui. Unde istos
quis poterit saturare panibus
hic in solitudine. Et interro
gavit eos quod panes habetis.
Qui dixerunt. Septem. Et precepit
turbe discumbere super terram. Et
accipiens vii. panes gratias agens fregit.
et dabat discipulis suis. ut apponerent. Et
apposuerunt turbe. Et habebant
pisciculos paucos. et ipsos benedixit.
et iussit apponi. Et manducaverunt et sa
turati sunt. Et sustulerunt quod superaverat de
fragmentis vii. sportas. Erant autem
qui manducaverant quasi iiii.or milia. et dimisit eos.
Et statim ascendens navim cum discipulis
suis. venit in partes Dalmanutha. Et
exierunt pharisei. et ceperunt conqui
rere cum eo. querentes ab illo signum
de celo. temptantes eum. Et ingemiscens
spiritu ait. Quid generatio ista
signum querit. Amen dico vobis. si dabitur
generationi isti signum. Et dimittens
eos. ascendit iterum navim. et abiit trans
fretum. Et obliti sunt panes sumere. et
nisi unum non habebant secum in navi. Et
precipiebat eis dicens. Videte. caue
te a fermento phariseorum. et a fermento Herodis.
Et cogitabant ad alterutrum dicentes. quia
panes non habemus. Quo cognito. Ihesus ait
illis. Quid cogitatis. quia panes non
habetis. Nondum cognoscitis. nec intelli
gitis. Adhuc cecatum habetis cor
vestrum. Oculos habentes non videtis. et
aures habentes non auditis. Nec re
cordamini quando v. panes fregi in v.
milia. et quot cophinos fragmentorum sustu
listis. Dicunt ei. xii. Quando et vii.
panes in iiii.or milia. quot sportas fragmentorum tuli

stis. Et dicunt ei. vii. Et dicebat
eis. Quomodo nondum intelligitis. Et veni
unt Bethsaida. et adducunt ei cecum.
et rogabant eum ut illum tangeret. Et appre
hensa manu ceci. eduxit eum extra
vicum. et expuens in oculos eius. inposi
tis manibus suis. interrogavit eum si aliquid
videret. Et aspiciens ait. Video
homines velut arbores ambulan
tes. Deinde iterum inposuit manus super
oculos eius. et cepit videre. Et restitu
tus est. ita ut videret clare omnia. Et
misit illum in domum suam. dicens. Vade
in domum tuam. et si in vicum introieris.
nemini dixeris. Et egressus est Ihesus et discipuli
eius in castella Cesaree Philippi. et in
via interrogabat discipulos suos. dicens.
Quem me dicunt esse homines. Qui respon
derunt illi dicentes. Alii Iohannem Baptistam. alii
Heliam. alii vero quasi unum ex prophetis. Tunc
dixit illis. Vos autem quem me esse dicitis.
Respondens Petrus ait. Tu es Christus. Et com
minatus est eis. ne cui dicerent de illo.
Et cepit docere eos. quoniam oportet filium
hominis multa pati. et reprobari a se
nioribus. et summis sacerdotibus. et
scribis. et occidi. et post tres dies re
surgere. Et palam verbum loquebatur. Et
apprehendens eum Petrus. cepit increpare.
Qui conversus ad discipulos suos. comminatus est videns
tus est Petro dicens. Vade retro me
Sathanas. quia non sapis ea que Dei sunt. sed que
sunt hominum. Et convocata turba
cum discipulis suis. dixit eis. Si quis vult
post me sequi. deneget semetipsum.
et tollat crucem suam. et sequatur me. Qui enim voluerit
animam suam salvam facere. perdet eam. Qui autem perdi
derit animam suam propter me et evangelium.

[Right-margin glosses:]
quia non videbat quia fuit cecus
qui carnales
qui dixit
scilicet esse filium Dei

si uxor dimiserit uirū. ⁊ aliū nup
serit mechat̄. Et offerebāt illi par
uulos. ut tangeret eos. Discipli aūt cō
minabant̄ offerentib'. Quos cū uidisset
ihc indigne tulit ⁊ ait ill'. Sinite par
uulos uenire ad me ⁊ ne ꝓhibueritis eos. Taliū
ē enī r. dī. Am̄ dī u. q̄sq̄s n̄ ꝑcepe
rit regnū dī uelut puulus. n̄ intrabit
illud. Et cōplexans eos. ⁊ īponens
manꝰ sup illos bn̄dicebat eos. Et

·c·

cū egressus eēt ī uia pcurrens q̄dā
genuflexo an̄ eū. rogabat eū. Ma
gist' bone. q̄d faciā ut uitā etnā pci
piā. Ihc aūt dix illi. Qd me dicis

conparatiōe dī. q̄ solꝰ bonꝰ essentie. alii p ꝑ. boni.

bonū. Nemo bonꝰ. nisi solꝰ deꝰ. Pcepta
nosti. ne adulteres. n̄ occides. ne
furtū facias. n̄ flsm testim̄ dixis. ne
fraudē feceris. honora patrē tuū ⁊ mrē t.
At ille rn̄dens ait illi. Magr. oīa hec ɔs
uaui a iuuentute mea. Ihc aūt
intuitꝰ eū dilexit eū. ⁊ dixit ei. Vnū
tibi deē. Vade q̄cūq; habes uende.
⁊ da paupib. ⁊ hab. thes. ī celo. ⁊ ue.
se. me. Qui ɔtristatꝰ ī ūbo. abiit

cū tristicie

merens. Erat eī ṗssessiōes habens
multas. Et circūspiciens ihc. ait
d. s. Q̄m difficile q̄ pecuniā hñt
ī regnū dī introibunt. Discipli
aūt obstupescebant ī ūb ei'. At ihc
rursus rn̄dens ait ill'. Filioli. q̄m
difficile ē ɔfidentes ī pecuniis
ī regnū dī introire. Facilius ē camel'
p forā acꝰ tn̄sire q̄ di. i. ī reg. dī. ⁊
quidā admirabant mag. dicentes
ad semetipos. ⁊ q̄s pōt saluꝰ fi.
⁊ intuens illos ihc. ait ill'. Ap ho
mines ip̄ssibile ē. s; n̄ ap dm̄.
Et cepit ei petrꝰ dicere. Ecce
nos dimisimꝰ oīa. ⁊ se. sū. te.
R. ihc ait. Am̄ dī uob. nemo ē

q̄ relīq̄rit domū. aūt fr̄s aūt sor. aūt
pa. aūt ma. aūt filios. aūt agros ꝓp
me ⁊ ꝓp euḡm. q̄ n̄ accipiat centi
es tantū. Nūc ī tēpe h. domos.
⁊ fr̄s ⁊ sor. ⁊ pa. ⁊ ma. ⁊ filios. ⁊
agros. cū ṗsecutiōib. ī sclo futuro
uitā eternā. Multi aūt erunt
pmi nouissimi. ⁊ no. pi. VIII.
Erant aūt ī uia ascendentes
ierlimā. ⁊ pcedebat illos
ihc. ⁊ stupebant. ⁊ sequentes ti
mebant. Et assumens itm̄ xii. ce
pit eis dice. q̄ ei eēnt uentura.
Q ecce ascendim' ierlim; ⁊ fili'
ho. tradet pncipib' sacdotū ⁊ scri
bis. ⁊ senioribus. ⁊ ɔdēpnabūt eū
morte. ⁊ tradent eū gentib'. ⁊ illu
dent ei. ⁊ ɔspuent eū. ⁊ flagella
bunt eū. ⁊ interficient eū. ⁊ tcia
die resurget. Et accedūt ad eū ia
cob' ⁊ iohs filii zeb. dicentes. Magr
uolum' ut q̄dcūq; petierim'. facias
nob. At ille dix ill'. Qd uultis ut
faciā uob. ⁊ dixerunt. Da nob ut
unꝰ ad dexterā tuā. ⁊ aliꝰ ad si
nistrā tuā sedeam' ī glā tuā.
Ihc aūt dix eis. Nescitis q̄d petatis.
Potestis bibe calicē q̄ ego bibo.
aūt baptismo baptizari quo ego
baptizor. At illi dixerunt ei. Possu
m'. Ihc aūt ait eis. Calicē q̄dē bi
betis. ⁊ baptismo q̄ ego baptizor
baptizabimini. sedere aūt ad dex
terā meā l' ad sinistrā. n̄ ē m.
dare. uob. s; q̄b; paratū ē. Audie
tes aūt x. indignati sūt d' iaco
bo ⁊ iohe. Ihc aūt uocans eos.
ait ill'. Scitis q2 hii qui ui
dentur pncipari gentib; dn̄an
tur eis. ⁊ pncipes eoꝝ habent

discipuli eius secreto interrogabant eum.
Quare nos non potuimus eicere eum. Et
dixit illis. Hoc genus in nullo potest exire nisi in
oratione et ieiunio. CA. VIII.
Et inde profecti pretergrediebantur in
galileam. nec volebat quemquam
scire. Docebat autem discipulos suos.
et dicebat illis. Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum et occident
eum et occisus tertia die resurget.
At illi ignorabant verbum. et timebant
eum interrogare. Et venerunt capharnaum. Qui cum domi essent. interrogabat eos. Quid in via tractabatis. At illi tacebant. Siquidem inter se
disputaverant in via. quis eorum esset
maior. Et residens vocavit xii.
et ait illis. Si quis vult primus esse. erit
omnium novissimus et omnium minister. Et
accipiens puerum statuit eum in medio
eorum. Quem cum complexus esset ait illis.
Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in
nomine meo me recipit. et quicumque me
susceperit non me suscipit sed eum qui
me misit. Respondit illi Iohannes dicens. Magister. vidimus quendam in nomine tuo eicientem demonia qui non sequitur nos et prohibuimus eum. Ihesus autem ait. Nolite prohibere eum. Nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo. et possit cito male loqui de me. Qui enim non est adversum
vos. pro vobis est. Quisquis enim potum dederit
vobis calicem aque frigide in nomine meo.
quia Christi estis. amen dico vobis non perdet mercedem suam.
Et quisquis scandalizaverit unum ex
his pusillis credentibus in me. bonum est
ei magis si circumdaretur mola asinaria in
collo eius. et in mare mitteretur.

Et si scandalizaverit te manus tua
abscide illam. Bonum est tibi debilem introire in
vitam. quam duas manus habentem ire in gehennam in
ignem inextinguibilem. ubi vermis eorum
non moritur et ignis non extinguitur. Et si pes
tuus scandalizat te. amputa illum. Bonum
est claudum introire in vitam eternam quam duos pedes
habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis.
ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur.
Quod si oculus tuus scandalizat te. eice illum.
Bonum est tibi luscum introire in regnum dei. quam
duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. ubi vermis eorum
non moritur et ignis non extinguitur. Omnis enim igne salietur.
et omnis victima sale salietur. Bonum
est sal. Quod si sal insulsum fuerit. in
quo illud condietis. Habete in vobis sal.
et pacem habete inter vos. Et inde
exurgens venit in fines iudee
ultra iordanem. Et conveniunt iterum
turbe ad eum. et sicut consueverat iterum
docebat eos. Et accedentes pharisei
interrogabant eum. Si licet
viro dimittere uxorem. temptantes
eum. At ille respondens dixit. Quid vobis
precepit moyses. Qui dixerunt. Moyses
permisit libellum repudii scribere et
dimittere. Quibus respondens ihesus ait. Ad
duriciam cordis vestri scripsit vobis
preceptum istud. Ab inicio autem creature
masculum et feminam fecit eos. Et dixit
propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit
uxori sue. et erunt duo in carne una.
Itaque iam non sunt duo. sed una caro.
Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Et in domo
iterum discipuli eius de eodem interroga-
verunt eum. Et ait illis. Quicumque dimi-
serit uxorem suam et aliam duxerit.
adulterium committit super eam. Et

In pede per sensum vitare scandala proximorum debemus. si autem de in-
nocente scandalum sumitur. utilius nasci permittitur quam veritas re-
linquitur. vii Scandala non vitantur. doc. iv. ... vi.

uiderunt ficum aridam factam a radi
cib;. Et recordatus petrus. dixit
ei. Rabbi. ecce ficus quam maledixi
sti aruit. Et respondens ihc ait illi. Ha
.C. bete fidem dei. Amen dico uob. quia
quicumq; dixerit huic monti. tollere et
mittere in mare. et non hesitauerit in
corde suo. s; crediderit. quia quodcumq; dixe
rit fiat. fiet ei. Propterea dico uob.
Omnia quecumq; orantes petitis. credite quia
accipietis. et ueniet uob. Et cum stabitis
ad orandum. dimittite si quid habetis
aduersus aliquem. ut et pater uester qui in celis est.
di. uob pec. u. Quod si uos non dimi
seritis. nec pater u. qui in celis est. dimit
tet u. p. u. Et ueniunt rursus
ierusalem. et ambularet in templo.
accedunt ad eum summi sacerdotes et
scribe et seniores. et dicunt illi. In qua
potestate hec facis. et quis tibi dedit
hanc potestatem ut hec facias. Ihc autem respondens
ait illis. Interrogabo uos et ego unum
uerbum. et respondete mihi. et dicam uob in qua
potestate hec faciam. Baptismum iohannis
de celo erat an ex hominib;. Respondete
mihi. At illi cogitabant secum dicentes.
Si dixerimus de celo. dicet. Quare
ergo non credidistis ei. Si dixerimus ex
hominib;. timebant populum. Omnes enim
habebant iohannem; quia uere propheta esset. Et
respondentes. dicunt ihesu. Nescimus.
Et respondens ihc ait illis. Neq; ego dico
uob in qua po. h. fa. Ca. X.

Et cepit illis in parabolis loqui. Vi
neam pastinauit homo. et circum
dedit sepem. et fodit lacum. et edifi
cauit turrim. et locauit eam agricolis
et peregre profectus est. Et misit ad agri
colas in tempore seruum. ut ab agricolis acci
peret de fructu uinee. Qui appre
hensum eum ceciderunt. et dimise
runt uacuum. Et iterum misit ad illos
alium seruum. et illum in capite uulnera
uerunt. et contumeliis affecerunt. Et
rursum alium misit. et illum occiderunt.
et plures alios. cedentes quosdam.
alios uero occidentes. Adhuc ergo unum
habens filium karissimum. et illum misit ad
eos nouissimum dicens. quia uerebuntur
filium meum. Coloni autem dixerunt ad
inuicem. hic est heres. uenite oc
cidamus eum. et nostra erit hereditas. Et
apprehendentes eum. eiecerunt eum extra
uineam. et occiderunt. Quid ergo faciet
dominus uinee. Veniet et perdet colo
nos. et dabit uineam aliis. Nec scrip
turam hanc legistis. Lapidem quem repro
bauerunt edifi. h. fa. ē ī ca. an. a
do. fcm ē is. et ē mi. ī o. n. Et
querebant eum tenere. et timuerunt
turbam. cognouerunt enim quia ad eos
parabolam hanc dixerit. et relicto
eo abierunt. Et mittunt ad
eum quosdam ex phariseis et he
rodianis. ut eum caperent in uerbo.
Qui uenientes dicunt ei. Magi
ster scimus quia uerax es. et non curas quemquam.
Nec enim uides in faciem hominum. sed
in ueritate uiam dei doces. Licet dari
tributum cesari an non dabimus. Qui
sciens uersutias eorum ait illis. Quid
me temptatis. Afferte mihi de
narium. ut uideam. At illi ob
tulerunt ei. Et ait illis. Cuius est
ymago hec. et inscriptio. Dicunt
ei. Cesaris. Respondens autem ihc ait illis.
Reddite ergo que sunt cesaris cesari. et que sunt
dei deo. Et mirabantur super eo.

potestatē ip̄or. Nō ita ē aūt ī uob.
s; q̇cūq; uoluit fi maior. erit
ur minist̄. ēt q̇cūq; uol' ī uob
p̄m ēē. erit omnium s̄uus. Nā
⁊ fili ho. n̄ uen̄ ut ministrare
t̄ ei. s; ut ministraret. ⁊ daret
a. s. red. p m. Et ueniunt
yericho. ⁊ pficiēte eo de
iericho. ⁊ discipl'is ei ⁊ plu
rima multitudine. fili thy
mei barthymeus cec' sedeb' s̄c
uiā. mēdicās. Q' cū audisset q
ihc nazarenus ē. cep clamare
⁊ dice. fili dd ihu. miserere
mei. ⁊ cōminabant ei multi ut
taceret. at ille multo mag clam.
fili dd. miserere m. Et stās ihc
pcep illū uocari. ⁊ uocāt cecū
dicētes ei. animequior esto.
surge. uocat te. Q' piecto
uestimēto suo. exiliēs uen̄ ad
eū. ⁊ rn̄ ihc dix illi. Q'd t̄ uis
ut faciā. Cecus aūt dix ei. Rab
boni. ut uideā. Ihc aūt ait ill.
Vade. fides tua te sal. f. Et
ↄfestī uid. ⁊ sequebatur eū ī
uia. Et cū appropinq̄ret ie
rosolē ⁊ bethanie. ad montē
oliuarū. mittit duos ex d. s.
⁊ ait ill. Ite ī castellū q. ↄ uos
ē. ⁊ statī introeuntes illuc. inue
nietis pullū ligatū. sup q̄ nēo
adhuc hominū sed. Soluite.
⁊ adducite illū. ⁊ si qs uob. di
xerit q̄ facitis. dicite q dn̄o
necessari ē. ⁊ ↄtinuo dimit
tet illū huc. ⁊ abeuntes. inuene
rūt pullū ligatū an ianua;

foris ī biuio. ⁊ soluūt eū. ⁊ q̇dā
d illic stantib'. dicebāt ill. Q'd
facitis soluentes pullū. Q' dixe
rūt ill. sic pceperat ill ihc. ⁊ di
miserūt eis. ⁊ adduxerūt illū ad
ihm. ⁊ imposuerūt illi uest. sua.
⁊ sed sup eū. Multi aūt stra
uerūt uest. s. ī uia. alii aūt frond.
cedebāt d arb. ⁊ st̄ ī uia. ⁊ q̇ pre
ibāt ⁊ sequebant. cla. dicentes
Osāna. bndict q u. ī no. dn̄i.
Bndictū q uenit regnū patris n̄ dd.
osanna in excel. Et introiu
it ierlm ī teplū. ⁊ circūspectis
oib'. cū iā uespa eēt hora. exiuit
ī bethaniā; cū xii. ⁊ alia die cū
exiret a bethania esuriit. Cūq;
uidisset alonge ficū. hn̄te fo
lia. uen̄ si q'd forte iueniret ī
ea. ⁊ cū uenisset ad eā. nihil inuen̄
pt folia. Nō ē erat tps ficor.
Et rn̄. dix ei. Iā n̄ amplius in
etnū q̇sq̄ fructū ex te ma
ducet. ⁊ audiebāt discipli ei.
⁊ ueniunt ierlm;. Et cū intro
isset ī teplū. cep eicere uen. ⁊
em. ī teplo. ⁊ mēsas numula
rior ⁊ cathedras uendentiū co
lūbas euertit. ⁊ n̄ sineb' ut q̇sq̄m
transferret p teplū. ⁊ doceb' eos
dicēs. Nōne scpt ē. q dom m. dom.
or. uo. cun. gentib;. Uos aūt fe.
illā spe. la. Q' audito. pncipes
sacdotū ⁊ scribe. q̄rebāt q̄m eū
pderent. Timebāt ē eū. q uni
uersa tba admirabat sup doctrīa
ei. Et cū uespa fcā eēt. egrediebāt
d ciuitate. ⁊ cū mane tnsirent.

cōe. uendentiū mercadi q. n̄ dō dicatum.

Et cum egrederetur de templo, ait illi unus
ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapi-
des, et quales structurae. Et respondens Iesus
ait illi: Vides has magnas aedifica-
tiones? Non relinquetur lapis super la-
pidem, qui non destruatur. XI.
Et cum sederet in monte Oliveti
contra templum, interroga-
bant eum separatim Petrus et Ia-
cobus et Iohannes et Andreas: Dic nobis
quando ista fient? et quod signum erit quando
haec incipient consummari? Et respondens
Iesus coepit dicere illis: Videte ne
quis vos seducat. Multi enim veni-
ent in nomine meo dicentes: quia ego
sum, et multos seducent. Cum
audieritis autem bella et opinio-
nes bellorum, ne timueritis. Opor-
tet enim haec fieri: sed nondum finis. Ex-
surget enim gens super gentem, et erunt
terraemotus per loca, et fames. In-
itium dolorum haec. Videte autem
vosmetipsos. Tradent enim vos in
conciliis, et in synagogis vapulabitis,
et ante reges et praesides stabitis
propter me in testimonium illis. Et
in omnes gentes primum oportet praedica-
ri evangelium. Et cum duxerint vos tra-
dentes, nolite cogitare quid loquamini: sed
quod datum vobis fuerit in illa hora loqui-
mini. Non enim vos estis loquentes,
sed Spiritus Sanctus. Tradet autem frater fratrem in
mortem, et pater filium, et consurgent
filii in parentes, et morte afficient eos.
Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit.
Cum autem videritis abominationem de-
solationis stantem ubi non debet,
qui legit, intelligat: tunc qui in Iudaea
fugiant ad montes; et qui super tectum,
ne descendat in domum, nec introeat
ut tollat quid de domo sua: et qui in
agro erit, non revertatur retro tollere
vestimentum suum. Vae autem praegnantibus
et nutrientibus in illis diebus. Orate
vero ut hieme non fiant. Erunt enim tri-
bulationes tales, quales non fuerunt
ab initio creaturae, quam condidit Deus usque nunc,
neque fient. Et nisi breviasset Dominus
dies, non fuisset salva omnis caro: sed
propter electos, quos elegit, breviavit dies.
Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic
est Christus, ecce illic, ne credideritis. Ex-
surgent pseudochristi et pseudopro-
phetae, et dabunt signa et portenta
ad seducendos, si fieri potest, etiam
electos. Vos ergo videte: ecce prae-
dixi vobis. Sed in illis diebus post tribula-
tionem illam, sol contenebrabitur,
et luna non dabit splendorem suum,
et stellae caeli erunt decidentes, et
virtutes quae sunt in caelis movebuntur.
Et tunc videbunt Filium hominis veni-
entem in nubibus cum virtute magna
et gloria. Et tunc mittet angelos
suos, et congregabit electos suos a
quattuor ventis, a summo terrae usque
ad summum caeli. A ficu autem disci-
te parabolam. Cum iam ramus eius te-
ner fuerit, et nata fuerint folia, cogno-
scitis quia in proximo est aestas.
Sic et vos cum videritis haec fieri,
scitote quod in proximo sit in ostiis.
Amen dico vobis, quia non transibit
generatio haec, donec omnia fiant.
Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

Et veniunt vel venerunt ad eum sadu-
cei qui dicunt resurrectionem non esse. et
interrogabant eum dicentes. Magister
moyses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus
fuerit. et dimiserit uxorem. et filios
non reliquerit. accipiat frater eius uxo-
rem eius. et suscitet semen fratri suo.
Septem ergo fratres fuerunt. et primus accepit
uxorem. et mortuus est non relicto semine.
et secundus accepit eam et mortuus est. et
nec iste reliquit semen. et tercius si-
militer. Et acceperunt eam septem et non
reliquerunt semen. Novissime
omnium mortua est et mulier.
In resurrectione ergo cum resurrexerint
cuius de his erit uxor? Septem enim ha-
buerunt eam. Et respondens ihesus ait illis.
Nonne ideo erratis. non scientes scrip- g pa
turas. neque virtutem dei. Cum enim a
mortuis resurrexerint. neque
nubent neque nubentur sed sunt sicut
angeli in celis. De mortuis autem quod
resurgant. non legistis in libro moy-
si super rubum. quomodo illi dixit deus in-
quiens. Ego sum deus abraham
et deus ysaac. et deus iacob. Non est deus
mortuorum sed vivorum. Vos ergo
multum erratis. Et accessit
unus de scribis. qui audierat illos
conquirentes. et videns quoniam bene re-
spondit. interrogavit ihesum. quod primum
esset omnium mandatum. Respondit ei.
quia primum omnium mandatum est. Audi israel.
dugunt multi
dominus deus tuus unus est. Et diliges do-
minum deum tuum ex toto corde tuo. et ex
tota anima tua. et ex tota mente tua. et ex
tota virtute tua. Hoc est primum mandatum.
Secundum autem simile est huic. Diliges

proximum tuum tamquam teipsum. Maius horum aliud preceptum
non est. mandatum. Et ait illi scriba.
Bene magister. In veritate dixisti.
quia unus est deus. et non est alius preter eum. Et
ut diligatur ex toto corde. et ex toto
intellectu. et ex tota anima. et ex tota
fortitudine. et diligere proximum tamquam
seipsum. maius est omnibus holocausto-
matibus et sacrificiis. Ihesus autem videns
quod sapienter respondisset. dixit illi. Non
longe es a regno dei. Et nemo iam
audebat eum interrogare. Et
respondens ihesus dicebat docens in templo. Quomodo
dicunt scribe xpm esse filium david.
Ipse david dicit in spiritu sancto. Dixit dominus domino
meo. sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pe-
dum tuorum. Ipse ergo david dicit eum dominum
et unde est filius eius. Et multa tur-
ba eum libenter audiebat. et dicebat
eis in doctrina. Cavete a scribis.
qui volunt in stolis ambulare. et
salutari in foro. et in primis cathe-
dris sedere in synagogis. et primos
recubitus in cenis. Qui devorant
domos viduarum. sub optentu
prolixe orationis. hii accipient pro-
lixius iudicium. Et sedens ihesus
contra gazophylacium. aspiciebat
quomodo turba iactaret es in gazo-
phylacium. Et multi divites iac-
tabant multa. Cum venisset autem una
vidua pauper. misit duo minuta.
quod est quadrans. Et convocans discipulos su-
os. ait illis. Amen dico vobis. quoniam hec
vidua pauper. plus omnibus misit.
qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex
eo quod habundabat miserunt. Hec vero de pe-
nuria sua omnia que habuit misit totum

Non respondit [illegible] filium [illegible]
C.
Volunt [illegible] argu[illegible]
diviciarum custodia.

eo omnes. Et ait illis. Hic est sanguis
noui testamenti. qui pro multis
effundetur. Amen dico uobis. quia iam non
bibam de hoc genimine uitis. usque
in diem illum. cum illud bibam nouum
in regno dei. Et ymno dicto. exierunt
in montem oliuarum. Et ait illis ihesus. Omnes
scandalizabimini in me in nocte
ista. quia scriptum est. Percutiam pastorem
et dispergentur oues. Sed postquam surrexero precedam uos
in galileam. Petrus autem ait ei. Et si omnes scan-
dalizati fuerint. sed non ego. Et ait illi
ihesus. Amen dico tibi. quia tu hodie
priusquam gallus bis uocem dederit. ter
me es negaturus. At ille amplius
loquebatur. Et si oportuerit me commori
tibi non te negabo. Similiter autem et omnes dice-
bant. Et ueniunt in predium cui nomen
gethsemany. et ait discipulis suis.
Sedete hic. donec orem. Et assumit
petrum et iacobum et iohannem secum. et cepit
pauere et tedere. Et ait illis. Tristis
est anima mea usque ad mortem. Sustine-
te hic et uigilate. Et cum processis-
set paululum. procidit super terram et
orabat. ut si fieri posset transiret
ab eo hora. Et dixit. Abba pater. omnia
possibilia sunt tibi. transfer calicem hunc a
me. Sed non quod ego uolo. sed quod tu.
Et uenit et inuenit eos dormientes.
Et ait petro. Symon dormis. Non
potuisti una hora uigilare.
Vigilate et orate. ut non intretis
in temptationem. Spiritus quidem promptus est
caro autem infirma. Et iterum abiens
orauit eundem sermonem dicens. Et
reuersus denuo inuenit eos dor-
mientes. Erant enim oculi eorum gra-

uati. et ignorabant quid responderent ei. Et
uenit tertio. et ait illis. Dormite iam
et requiescite. Sufficit. Venit hora.
ecce filius hominis tradetur in manus pec-
catorum. Surgite eamus. Ecce qui
me tradet prope est. Et adhuc eo lo-
quente. uenit iudas scaryoth.
unus ex xii. et cum illo turba multa cum
gladiis et lignis. missi a summis sa-
cerdotibus. et scribis et senioribus.
Dederat autem traditor eius signum dicens.
Quemcumque osculatus fuero. ipse est tenete eum et
ducite caute. Et cum uenisset. sta-
tim accedens ad eum ait. Aue rab-
by. et osculatus est eum. At illi manus
iniecerunt in eum et tenuerunt eum.
Unus autem quidam de circumstantibus educens
gladium. percussit seruum summi
sacerdotis. et amputauit ei auri-
culam. Et respondens ihesus ait illis. Tam-
quam ad latronem existis cum gladiis et
lignis comprehendere me. Cotidie
apud uos eram in templo. et non me
tenuistis. Sed ut adimpleantur
scripture. Tunc discipuli eius relin-
quentes eum. fugerunt omnes. Adole-
scens autem quidam sequebatur eum amic-
tus syndone super nudo. et te-
nuerunt eum. At ille reiecta syn-
done. nudus profugit ab eis. Et ad-
duxerunt ihesum ad summum sacer-
dotem. et conuenerunt in unum omnes
sacerdotes. et scribe et seniores.
Petrus autem a longe secutus est eum
usque intro in atrium summi sacer-
dotis. et sedebat cum mini-
stris. et calefaciebat se ad
ignem. Summi uero sacerdotes

locus
Carnale est cadere. diabolicum
iacere. vnde omnes cadunt. sed non omnes
iacent.

Vallis pinguium. uel thauri p.
obsc. ea. et uerb. uel eccl. ea.

Sic dormiunt ... et
corpore. uel non ... magnitudine
... Somnum ...
... oculis in eis.

Non ait non temptemini. sed ut
non intretis in temptationem. id est
ut temptatio uos non absorbeat nec in
suos casses teneat.
Cassis. macula retis.

Hylarius. Filius et spiritus sanctus quoniam non habent a se. De die illo nesciunt a se. patrem autem qui est a se sciunt a se.
Ieronimus. Vigilia opus est mentis ante mortem corporis.

Unus nullo non nullo. noe in / triune. vel nunc. ...

C

De die autem illo vel hora nemo
scit, neque angeli in celo, neque filius nisi
pater. Videte, et vigilate et orate.
nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo
qui peregre profectus est, reliquit domum suam
et dedit servis suis potestatem cuiusque operis
et precepit ianitori ut vigilet. Vi-
gilate ergo: nescitis enim quando dominus domus
veniat, sero, an media nocte, an
gallicantu, an mane, ne cum vene-
rit repente inveniat vos dormi-
entes. Quod autem vobis dico, omnibus di-
co: vigilate. XII.

Scit filius de die illo, sed apostolis et aliis electis nosse non expedit, ut semper incerti de adventu iudicis sic se preparent quasi alia die iudicandi. Scit ergo filius sibi, sed non vobis, ut semper sitis solliciti.

Erat autem Pascha et azima
post biduum. Et querebant summi
sacerdotes et scribe quomodo eum
dolo tenerent et occiderent. Dice-
bant autem: Non in die festo, ne forte
tumultus fieret in populo. Et cum esset betha-
nie in domo Symonis leprosi et recu-
beret, venit mulier habens alaba-
strum unguenti nardi spicati pre-
ciosi, et fracto alabastro effudit
super caput eius. Erant autem quidam indig-
ne ferentes intra semetipsos
dicentes: Ut quid perditio ista un-
guenti facta est? Poterat enim unguentum
istud venumdari plus quam trecentis dena-
riis et dari pauperibus. Et freme-
bant in eam. Ihesus autem dixit: Sinite
eam; quid illi molesti estis? Bonum
opus operata est in me. Semper enim pauperes
habebitis vobiscum, et cum volu-
eritis potestis illis bene facere; me
autem non semper habebitis. Quod habuit hec fe-
cit: prevenit ungere corpus meum
in sepulturam. Amen dico vobis, ubicumque pre-
dicatum fuerit hoc evangelium in univer-

...armor candidus qui unguenta incorrupta conservat.

S.

so mundo, et quod fecit hec narrabitur
in memoriam eius. Et Iudas Scari-
othis unus de XII abiit ad sum-
mos sacerdotes ut proderet eum illis.
Qui audientes gavisi sunt et promiserunt
pecuniam se daturos. Et querebat
quomodo illum oportune traderet.
Et primo die azimorum quando pascha
immolabant, dicunt ei discipuli:
Quo vis eamus et paremus tibi ut co-
medas pascha? Et mittit duos
de discipulis suis et dicit eis: Ite in ci-
vitatem, et occurret vobis homo lage-
nam aque baiulans; sequimini eum,
et quocumque introierit dicite domino domus
quia magister dicit: Ubi est refectio (diversorium)
mea, ubi pascha cum discipulis meis
manducem? Et ipse demonstrabit
vobis cenaculum grande stratum,
et illic parate nobis. Et abierunt dis-
cipuli eius et venerunt in civitatem et inve-
nerunt sicut dixerat illis, et paraverunt
pascha. Vespere autem facto venit cum
XII. Et discumbentibus eis et man-
ducantibus ait Ihesus: Amen dico vobis
quia unus ex vobis tradet me, qui man-
ducat mecum. At illi ceperunt con-
tristari et dicere ei singillatim:
Numquid ego? Qui ait illis: Unus ex XII
qui intingit mecum manum in catino.
Et filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de
illo. Ve autem homini illi per quem filius hominis
tradetur. Bonum erat ei si natus non
fuisset homo ille. Et manducantibus illis
accepit Ihesus panem et benedicens fregit
et dedit eis et ait: Sumite, hoc est
corpus meum. Et accepto calice
gratias agens dedit eis, et biberunt ex

Dampnum unguenti vult compensare precio magistri.

ex. Sequatur lupus secessum ovis quem capit. Ovis que de ovili egreditur lupi patet morsibus.

ex. Melius bonum fuerit ut non sit, quam ... perficeret ille.

Gratias agens benedixit ... XIIII passionis quod pena aliene dignitatis fuisset
quod nihil dignum passione egit, ut ostendat quod eis iniunxit unde illis pro culpe flagella sustinere debeat. I. Sanguis novi testamenti ... emendat.

Insultant. ne faciat salutem inchoauit

hic ex propriis occidendum. ut nos a flagellis liberet.

XIIII.

ut reges efficiam.

magis clamabant. Crucifige
eum. Pilatus autem volens satisfacere
populo. dimisit illis barrabam. et
tradidit illis ihesum flagellis cesum.
ut crucifigeretur. XIIII.

Milites autem duxerunt eum in
atrium pretorii. et convocant
totam cohortem. et induunt eum
purpura. et imponunt ei plec-
tentes spineam coronam. Et
ceperunt salutare eum. Ave rex
iudeorum. Et percutiebant caput
eius harundine. et conspuebant
eum. et ponentes genua ado-
rabant eum. Et postquam illuserunt ei.
exuerunt eum purpura. et indu-
erunt eum vestimentis suis. et edu-
cunt illum. ut crucifigerent eum.
Et angariaverunt pretereuntem
quempiam. symonem cyreneum
venientem de villa. patrem
alexandri. et rufi. ut tolleret
crucem eius. Et perducunt eum in
golgotha locum. quod est interpretatum
calvarie locus. Et dabant ei
bibere myrratum vinum. et non ac-
cepit. Et crucifigentes eum di-
viserunt vestimenta eius. mitten-
tes sortem super eis quis quid tolleret. Erat
autem hora tertia. et crucifixerunt
eum. Et erat titulus cause eius in-
scriptus. rex iudeorum. Et cum eo
crucifigunt duos latro-
nes. unum a dextris. et v-
num a sinistris eius. Et imple-
ta est scriptura que dicit. Et cum
iniquis reputatus est. Et pretereuntes
blasphemabant eum moventes

gentaliter

iudeis

in iiii ordines vel in iiii presbiteris; in alia parte tunicam.

hic assumit.

hic reputat

capita sua et dicentes. Vah. qui de-
struit templum dei. et in tribus diebus re-
edificat. Salvum fac temetipsum
descendens de cruce. Similiter
et summi sacerdotes. illudentes ad
alterutrum cum scribis dicebant. Alios
salvos fecit. seipsum non potest salvum
facere. Xpistus rex israel descendat
nunc de cruce. ut videamus et
credamus. Et qui cum eo crucifi-
xi erant. convitiabantur ei. Et
facta hora sexta. tenebre facte sunt per
totam terram usque in horam nonam.
Et hora nona. exclamavit ihesus vo-
ce magna dicens. Eloy. eloy. le-
mahabacthany. Quod est interpretatum.
Deus meus. deus meus ut quid dereliquisti me. Et
quidam de circumstantibus audientes
dixerunt. Ecce heliam vocat. Cur-
rens autem unus et implens spongiam
aceto. circumponensque calamo
amaritudine dulcedinem
potum dabat ei dicens.
Sinite videamus si veniat he-
lias ad solvendum eum. Ihesus
autem emissa voce expiravit.
Et velum templi scissum est in duo.
a summo usque deorsum. Videns
autem centurio qui stabat ex adverso.
quia sic clamans expirasset ait. Vere
hic homo filius dei erat. Erant autem
et mulieres de longe aspicientes.
inter quas erat maria magdale-
ne. et maria iacobi minoris. et io-
seph mater et salome. Et cum esset in
galilea. sequebantur eum. et mini-
strabant ei. et alie multe que
simul cum eo ascenderant ierosolimam.
Et cum sero factum esset. quia erat

fraudulenter et illusio.

vel hora lapsus vel hora sexta vel hora tertia vel hora tertia

dolo et malicia

nos cum illa. vel cum illa.

deum et hominem confitetur.

mos fuit mulieribus cepturis de sua substantia ministrare

In matutino dampnatur ipse xpistus.
Et matutinum celebrat ipse psalmis.
Qui resurrexit prima canitur ad fidei.
Tertia est cantata tertia cruciamina passus.
Sexta tenebre mundi per clymata facte.
Et deus in nonis divinus spiritum emisit.
Vespere clauditur xpistus sacro in busto sepultus.
Xpisto bissena custodia tradita hora.

ꝯ oēꝯcilium q̄rebāt aduſ͛ ihm
teſtimoniū. ut eū mort̄ t̄derent
n̄ inueniebāt. Multi ē teſtimō
nium fſm dicebāt aduſ͛ eū. ꝯ
ꝯuenientia teſtimōa n̄ erāt. Et
quidā ſurgentes. fſm teſtimō
n̄ ferebāt aduſ͛ eū dicentes. Q̄m
nos audiuim̄ eū dicentē ego diſ
ſoluā h̄ templū manufctm. ꝯ poſt
t̄duū aliū n̄ manufctm edificabo.
ꝯ n̄ erāt ꝯuenientes teſtim.
[Et exurgens] ſum̄ ſac̄dos ī mediū.
interrogauit ihm dic̄. N̄ rn̄des q̄c
q̄ ad ea q̄ t̄ obiciunt ab hiſ.
Ille aūt tacebat ꝯ nih̄ rn̄d. Rurſu
ſum̄ ſac̄dos interrogauit eū. ꝯ dix
ei. Tu es xp̄c filius dī benedicti. Ihc
aūt dix ei. Ego ſum. ꝯ uidebitis
filium ho. ſe. a dex. uir. dī. ꝯ uenī
entē ī nu. ce. Sum̄ aūt ſac̄dos
ſcindens ueſtimēta ſua. ait. Q̄d
adhuc deſideram̄ teſtes. Audiſtis
blaſphemiā. Q̄d uob̄ uidet̄. Qui
oēs condempnauerūt eū eē reū
mortis. ꝯ ceperūt quidā ꝯſpue
re eū. ꝯ uelare faciē ei. et
colaphis eū cedere. ꝯ dicere ei.
Pphetiza. ꝯ miniſtri alapis eū ce
debant. ꝯ cū eēt petrus ī atrio
deorſū. uenit una ex ancillis
ſumi ſacerdotis. ꝯ cū uidiſſet pe
trū calefacientē ſe. aſpici
ens eū ait. ꝯ tu cū ihu nazare
no erāt. At ille negauit eū dic̄.
Neq; ſcio. neq; noui q̄d dicas. ꝯ ex
iuit foras āte atriū. ꝯ gallus cā
tauit. Rurſus aūt cū uidiſſet eū an

cilla. cep̄ dicere circūſtantibus q̄ ex
illis ē. At ille iterū negauit. ꝯ poſt
puſillū. rurſus q̄ aſtabāt dicebāt
petro. Uere ex illis es. nā ꝯ galileus es. Il
le aūt cep̄ anathematizare. ꝯ iura
re. q̄ neſcio hoīem iſtū q̄ dici
tis. ꝯ ſtatim iterū gallus cantauit. ꝯ
recordatus ē petrus uerbi q̄d dixerat
ei ihc p̄ q̄ gallus cantet bis. ter
me negabis. ꝯ cepit flere. Et confeſtim mane
facientes ꝯſiliū ſum̄i ſacerdotes
cū ſenioribus ꝯ ſcribis. ꝯ uniuerſo ꝯcilio.
uincientes ihm. duxerūt ꝯ
tradiderūt pilato. ꝯ interrogauit
eū pilatus. Tu es rex iudeorū.
At ille rn̄. ait illi. Tu dicis. Et
accuſabāt eū ſum̄i ſacerdotes in
multis. Pilatus aūt rurſus interrogauit
eū dic̄. N̄ rn̄des q̄cq̄. Uides
ī q̄tis te accuſant. Ihc aūt amplius
nih̄ rn̄d. ita ut miraretur pilatus.
Per diē aūt feſtū ſolebāt dimittere
unū ex uinctis q̄ſ; petiſſent.
Erat aūt q̄ dicebatur barrabas
q̄ cū ſedicioſis uinctus erat. qui
in ſedi. fe. ho. ꝯ cū aſcendiſſet
turba. cep̄ rogare ſic ſemp facie
bat. Pilatus aūt rn̄ eis dic̄. Uultis
dimittā uob̄ regē iudeorū. Sci
ebat ē q̄ p̄ inuidiā tradidiſſet
eū ſum̄i ſacerdotes. Pontifices
aūt concitauerūt turbā. ut magis
ut cum emularis
barrabā dimitteret eis. Pilatus aūt ite
rū rn̄ns ait. Q̄d ḡ uultis faciā
regi iudeorū. At illi iterū clama
uerūt. Crucifige eū. Pilatus uero di
cebat eis. Q̄d ē mali fec. At illi

Acc

Barrabas ꝯ ihc. ſ. bar
hu ē duo hirci. unꝰ apo
pompei. i. emiſſari ē pecc
ppli ī deſertū inferni abſolutꝰ
dimittit. Alt. i. ihc. p
peccis abſolutꝰ uꝰ agnꝰ
occid. p ſ dni ſp mactat.
p diaboli q̄ ē magis eē
effrenata ī tartara
p̄cipitat.

Sic igl
ciupit ē
ī h; ardndi
natiā. ſic
caudatū ē n̄
uen culpā.

ſeē ald.

ſat q̄ nō
uenī loc
lūpnie.
ꝯru eapi.
ngr ī ſama
mg.

let
ſit mexea
biles.

nō lauar;
uelam cor
ū n. auſſ;
ſap n. ſana
ſ. ada.

tribulatio

ſenſus

Lucas Syrus natione antiochensis arte medicus discipulus apostolorum postea paulum secutus usque ad confessionem eius serviens domino sine crimine fuit. Nam neque uxorem umquam habens neque filios lxxxiiii annorum obiit in bithinia plenus spiritu sancto. Qui cum iam scripta essent evangelia per matheum quidem in iudea per marcum autem in ytalia. sancto instigante spiritu in achaie partibus hoc scripsit evangelium significans etiam ipse in principio ante hoc alia esse descripta. Cui extra ea que ordo evangelice dispositionis exposcit ea maxime necessitas laboris fuit ut primum grecis fidelibus omni prophetatione venturi in carnem christi dei manifestata humanitas ne iudaicis fabulis intenti in solo legis desiderio tenerentur. neve hereticis et stultis sollicitationibus seducti exciderent a veritate elaboraret. Dehinc ut in principio evangelii sui iohannis nativitate presumpta evangelium scriberet. et in quo electus scriberet indicaret contestans in se completa esse que ab aliis essent inchoata. Cui ideo post baptismum filii dei a perfectione generationis in christo implete. repetende a principio nativitatis humane potestas permissa est. ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat per nathan filium david introitu recurrentis in deum generationis admisso. indisparabilis dei predicans in hominibus christus suum opus perfecti hominis redire in se per filium faceret. qui per david patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce non immerito etiam scribendorum actuum apostolorum potestas in ministerio datur. ut deo in deum pleno et filio proditionis extincto. oratione ab apostolis facta sorte domini electionis numerus compleretur. sicque paulus consummationem apostolicis actibus daret. quem diu contra stimulos recalcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat. sciens tamen quod operantem agricolam oportet de suis fructibus edere. vitavimus publicam curiositatem. ne tam volentibus deum videremur quam fastidientibus prodidisse.

Prologus.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem que in nobis complete sunt rerum. sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis. visum est et mihi assecuto omnia a principio diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile. ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem.

Fuit in diebus Herodis regis iudee. sacerdos quidam nomine zacharias de vice abia. et uxor illi de filiabus aaron et nomen eius elisabeth.

parasceue quod est ante sabbatum. uenit
ioseph ab arimathia. nobilis (fide)
decurio. qui et ipse erat expectans
regnum dei. et audacter introiuit ad
pilatum et petiit corpus ihu. Pilatus
autem mirabatur si iam obiisset. et accersi
to centurione interrogauit eum
si iam mortuus esset. et cum cognouisset
a centurione. donauit corpus
ioseph. Ioseph autem mercatus syndo
nem mundam. et deponens eum in
uoluit sindone. et posuit eum
in monumento quod erat excisum
in petra. et aduoluit lapidem ad hos
tium monumenti. Maria autem ma
gdalene. et maria ioseph. aspicie
bant ubi poneretur. XV.

Et cum transisset sabbatum. maria
mag. et ma. ia. et sal. eme
runt aromata. ut ue. un. ihm
et ualde mane u. sab. ue. ad mo.
orto iam sole. et dicebant ad inuicem.
Quis re. nobis la. ab ho. monumenti.
Et respicientes. ui. re. la. Erat
quippe mag. ual. et introeuntes
in monumentum uiderunt iuuenem
sedentem in dextris. coopertum stola
can. et obstu. Qui dicit illis. Nolite
expauescere. Ihm queritis na.
crucifixum. Surrexit. non est hic. Ecce
locus ubi posuerunt eum. Sed ite dicite
dis. ei. et petro. quia pre. uos in ga. Ibi
eum uidebitis. sic dixit uobis. At
ille exeuntes fugerunt de monu
mento. Inuaserat enim eas tremor et
pauor. et nemini quicquam dixerunt.
Timebant enim. Surgens autem ihc ma-
ne prima sabbati. ap. primo. ma. mag.
de qua eiecerat uii. demonia. Illa uadens
nuntiauit his qui cum eo fuerant. lu
gentibus et flentibus. Et illi audi
entes quia uiueret. et uisus esset
ab ea. non ~~audierunt~~ crediderunt.
Post hec autem duobus ex eis ambula
ntibus. ostensus est in alia effigie.
ambulantibus in uillam. Et illi eun
tes nuntiauerunt ceteris. nec illis cre
diderunt. Nouissime recumben
tibus illis xi. apparuit illis ihc. et exprobra
uit incredulitatem illorum et duri
ciam cordis. quia his qui ui. eum resurrexisse
non crediderunt. Et dixit illis. Euntes
in mundum uniu. pre. euang. omni creature.
Qui crediderit et bap. fu. saluus erit.
Qui autem non crediderit. condem. Signa autem
eos qui cre. hec sequentur. In nomine meo
demonia eicient. linguis loquen
tur nouis. serpentes tollent.
Et si mortiferum quid biberint. non eos
no. Super egros ma. impo. et
bene ha. Et dominus quidem ihc postquam
locutus est eis. assumptus est
in celum. et sedet a dextris dei.
Illi autem profecti. predicauerunt
ubique. domino cooperante. et ser
monem confirmante sequentibus signis.

Glosa. Sig. a. hec hodie etc.
spiritualiter fac. dum per exorcismum
gratiam. manum credentibus impon. et
malignos spiritus expellit. Linguis lo.
dum fideles uetus uite scelera
uerba relinquunt. et sancta misteria
consonant. et dei laudes et potentiam
quantum ualent extollunt. Serpentes tollunt dum maliciam ex
cordibus proximorum sed bonis exortationibus auferunt.
Si mor. quid bi. dum pestiferas persuasiones audiunt. non ad
operationem usque perducunt. Super eg. ma. in. dum proximos in
bono opere confirmant. exemplo bone operationis robo
rant. super eg. ma. in. et bene habent.
Hec miracula tanto maiora quanto spiritualia. Per hec enim
anime suscitantur non corpora.

(Left margin:) indu… a / sig mor. / …uum.

(Lower gloss, left column:) …simplici / …destruix… / …abtro diuini dampnatur. quia nec in tumulis possit / …se diuicus. Moraliter. Munda syndone ihm in / uoluit qui eum pura mente suscepit.

(Right margin:) uel succedet; credulitas

(Right margin:) C. Omni humane genti. quia homo habet ad / commune omni creature: angelis / pecoribus. lignis. lapidibus. / lignis et aque. calido et frigido / humido et arido. quia / minor mundus homo dicitur.

(Right margin:) Propter obedientiam. obe / dientia signa connu / merantur.

Exurgens aut maria i diebus ill'
abiit i montana cu festinatione
7 salutauit elizab;. 7 factu e ut au
diuit salutatione marie elizab;. ex
.b. ultauit infans i utero ei'. Et reple
ta e spu sco elizab;. 7 exclama
uit uoce mag 7 dix. Bndic
ta tu int mu. 7 b. f. u. t. Et
unde h m. ut ueniat mat dni
mei ad me. Ecce e ut fca
e uox salutatois tue i aurib'
meis exultauit i gau. i. i u. m.
7 beata q credidisti. qm pficie
tur ea que dicta s tibi a
dno. 7 ait maria. Magnifi
cat aia mea dom. 7 exu. s. ms
i deo sa. m. qr res hu. an. sue.
ecce e ex h b. me di. o g.
qr fec m. m. q po. e. 7 s. n.
ei. 7 mia ei a p. i p. ti. eu.
Fec po. i bra. s. dis. su. m. c.
sui. Depo. po. d se. 7 ex hu.
Esurientes im. bo. 7 di. di.
i. Suscep is. pu. s. re. m. sue.
Sic lo. e ad pa. no. a. 7 s. ei. s.
Mansit aut maria cu illa q si
mensib' trib'. 7 reuersa e i domu sua.
.c. Helizab; aut impletu e tps pari
endi. 7 peperit filiu. Et audier
uicini 7 cognati ei'. qr magnifica
uit dns mia sua cu illa. et
congratulabantur ei. 7 factu e die
viii. uener circucide pueru
7 uocabant eu noie patris sui
zachariam. 7 respondens mat ei dix.
Nequaq. s; uocabit iohs. 7 dixer
ad illa. qr nemo e i cognatione
tua q uocet hoc noie. Innu
nuebant aut patri ei' que uellet uoca
ri eu. Et postulans pugillare.
scripsit dicens. Iohs e nomen ei'. Et
mirati s uniuersi. Apertu e aut
ilico os zacharie 7 lingua ei'
7 loquebatur bndicens dm. Et
fcs e timor mag sup oms uici
nos eor. 7 sup oia montana
iudee diuulgabantur oia uba
h. 7 posuerunt oms q audierant i
corde suo dicentes. Quis puta
puer iste erit. Etenim man'
dni erat cu illo. 7 zacharias
pr ei' impletus e spu sco. 7 pphe
uit dicens. Benedictus d. ds is.
qr uisi. 7 fec re. pleb. s. 7 e
rexit cor. sal. nob. i do. da. p. s.
Sic lo. e p os scor q a. s. s. p. ei.
Sal ex inimicis n. 7 d ma. o. q
o. nos. ad faci. m. cu pa. n. 7 me
morari te. s. sci. Iusiu. q iu.
ad ab. pa. n. da. se nob. Ut sin
ti. d ma. i. no. li. s. illi. i scitia
te 7 ius. co. ipo. om. di. no. Et
tu puer p. al. uo. p. e an fa.
do. p. ui. ei. ad danda scia;
sal. plebi ei' i re. pec. eor.
P uiscera mi. di. nri. i qb' ui. nos
ori. ex alto. Illuminare his q in
te. 7 i um. mor. se. ad di. pe.
no. i uia pacis. Puer aut cre
scebat 7 confortabatur spu. 7 erat
i desertis locis us; i die osten
sionis sue ad isrl. Factu e Lc. ii. d.
aut i dieb' ill'. Exiit edictu a ce
sare augusto. ut describeret uni
uersus orb. Hec descriptio pma
fca e a pside syrie cyrino.

Erat a ambo iusti an dm̄ · icē
dentes ī oib maadatꝭ dn̄i sine
qrela · 7 n̄ ill' filius · eo q eēt ely
habeth st'il' · 7 ambo pcessisset erat
ī dieb ss̄ . Factū ē a cum
sacdotio fungeret' hacharias
ī ordie uicis sue an deū · sm
ɔsuetudinē sacdotii sorte ex
iit ū incensū poneret · igssus ī
teplū dn̄i · Et oīs mltitudo
ppli erat orās foris · hora in
censi · Appuit a illi angls dn̄i
stans a dextris altaris icensi ·
7 hacharias turbat' ē uidns
7 timor irruit sup eū · Ait a
angls ad illū · Ne timeas ha
charia · qr exaudita ē oro tua
7 elysab; uxor tua pa · t · fi ·
7 uocab nom ei ioh · Et eīt t
gaudiū 7 exultatio · 7 m · ī na
ei gau · Erit ē mag coram d ·
7 uin 7 sicā; n̄ bib; · 7 spu sco
replebit' adhuc ex utero ma
tris sue · 7 mltos filior ist'
ɔuertet ad dnm dm̄ ipor ·
Et ipe pced; an illū ī spu et
uirtute elye · ū ɔūtat corda pa
trū ī filio · 7 icredulos ad pru Edibile
dentiā iustor · pare d · pl' p ·
Et dix hacharias ad anglm ·
Vn h sciam · Ego ē sū senex ·
7 uxor mea pcessit ī dieb;
ss · Et rn̄dns angls dix ei ·
Ego sū gabrl q assto an dm̄ ·
7 miss' sū loq ad te · 7 h eu
angliare t · 7 ecce eris ta
cens · 7 n̄ potis loq · us; ī die
q h fiet · p eo q n̄ credidisti u
bis meis q implebunt' tpe suo ·
Et erat pleb exspctās hachariā ·
7 mirabant' q tardaret ipe
ī teplo · Egssus a n̄ poterat loq
ad illos · 7 ɔgnoūt q uisionē
uidiss; ī teplo · 7 ipe erat in
nuēs ill' · 7 pmasit mut' · Et
fcm̄ ē ut impleti s dies offi
cii ei · abiit ī dom sua · Post
hos a dies ɔcep elysab; uxor
ei · 7 occltabat se m̄sib; · v ·
dics · qr sic fec m dns ī dieb
qb; respex auferre obpbri
um meū int' hoīes . In mēse · C ·
a · vi · missus ē angls gabriel a
do ī ciuitatē gal' · c n̄ nahareth
ad ūginē dspōsatā uiro · c n̄
uir c nom erat io · d do · dd ·
7 nom ūginis maria · Et igs
sus angls ad eā dix Aue g
pl · d · t · bn · t · ī mul' · Que c
audiss; turbata ē ī sone ei
7 co · q̄lis eēt ista sal' · 7 ait
ei ang' · Ne timeas maria · I
ue · eīn g · ap do · Ecce ɔcipi
es 7 pa · fi · 7 uo · n · ei iesum ·
Hic erit mag · 7 fi · al · uo · Et
dab illi d · ds sed dd pa · ei · 7 re
ī do · ia · ī et · 7 reg ei n̄ erit finis ·
Dix a maria ad an · Quō fiet
istud qr uirū n̄ ɔgsco · 7 rn̄ ang
dix ei · Sps scs supueniet in te · et
uirt' al ob · t · Ideo; 7 q nasce
tur ex te scm̄ uocabit' fili di ·
7 ecce elysab; ɔgnata tua · 7 ipa
ɔ · fi · ī sec · sua · 7 hic mss · sext'
ē illi q uo · st' · qr n̄ e ip · a · d · o ·
u · Dix a · m · Ecce a · d · f · m s · v · t ·

reuelationem multorum in israel et in
signum cui contradicetur. Et tuam ipsius
animam pertransibit gladius ut reue
lentur ex multis cordibus cogitationes.
Et erat [anna] prophetissa filia phanuel
de tribu aser. Hec processerat in diebus
multis. et uixerat cum uiro suo
annis vii. a uirginitate sua. Et
hec uidua erat usque ad annos oc
toginta .iiii. que non discedebat a
templo. ieiuniis et orationibus seruiens
nocte ac die. Et hec ipsa hora
superueniens confitebatur domino. et
loquebatur de illo. omnibus qui expectabant
redemptionem israel. Et ut perfece
runt omnia secundum legem domini. reuersi sunt in ga
lileam. in ciuitatem suam nazareth.
Puer autem crescebat [corpore]. et confortabatur [spiritu].
plenus sapientia. et gratia dei erat cum illo.
Et ibant parentes eius per omnes annos
in ierusalem. in die sollempni pasche.
.C. Et cum factus esset ihesus annorum .xii.
ascendentibus illis secundum consuetudinem
diei festi ierusalem. consummatisque
diebus cum redirent. remansit puer
ierusalem. et non cognouerunt parentes eius.
Existimantes autem illum in comitatu
esse. uenerunt iter diei. et requirebant
inter cognatos et notos. Et non inuenientes.
regressi sunt in ierusalem requirentes eum.
Et factum est post triduum inuenerunt
eum in medio doctorum in templo se
dentem. audientem illos. et interro
gantem. Stupebant autem omnes qui audie
bant eum. super prudentia eius. et respon
sis eius. Et uidentes ammirati sunt.
Et dixit mater eius ad illum. Fili quid feci
sti nobis sic. Ecce pater tuus et ego do
lentes querebamus te. Et ait ad illos.
Quid est quod me querebatis. Nescie
batis. quia in his que patris mei sunt opor
tet me esse. Et ipsi non intellexe
runt uerbum quod locutus est ad illos.
Et descendit cum illis. et uenit naza
reth. et erat subditus illis. Et
mater eius conseruabat omnia uerba hec. confe
rens in corde suo. Et ihesus proficiebat
sapientia. et etate et gratia apud deum et homines.

ANNO autem .xv. Ca. iii. iii
imperii tiberii cesaris procuran
te pontio pilato iudeam. tetrar
cha autem galilee herode. philippo
autem fratre suo. tetrarcha yturee et
traconitidis regionis. et lysania
abylene tetrarcha. sub principi
bus sacerdotum anna et caypha.
factum est uerbum domini super iohannem filium za
charie in deserto. Et uenit in omnem
regionem iordanis. predicans baptis
mum penitentie in remissionem peccatorum. sicut
scriptum est in libro sermonum ysaie prophete.
Vox clamantis in deserto. parate uiam domini.
rectas facite semitas eius. Omnis uallis imple
bitur. et omnis mons et collis humilia
bitur. et erunt praua in directa. et aspera in
uias planas. Et uidebit omnis caro sa
lutare dei nostri. Dicebat autem ad tur .C.
bas que exibant ut baptizarentur
ab eo. Genimina uiperarum. quis
ostendit uobis fugere a uentura ira.
Facite ergo fructus dignos penitentie. et ne
ceperitis dicere patrem habemus
abraham. Dico enim uobis. quia potens. potens
est deus de lapidibus istis suscitare
filios abrahe. Iam enim securis ad radi
cem arborum posita est. Omnis ergo ar
bor non faciens fructum bonum. exci
detur et in ignem mittetur. Et interrogabant eum

Et ibant ut profiterentur singuli in
regionem suam civitatem. Ascendit
autem et ioseph a galilea de civita
te nazareth in iudeam civita
tem david que vocatur bethlehem eo quod
esset de domo et familia david. ut
profiteretur cum maria desponsata sibi
uxore pregnante. Factum est autem cum
essent ibi impleti sunt dies ma
rie ut pareret filium suum primoge
nitum. et pannis eum involvit.
et reclinavit eum in presepio quia non
erat locus in diversorio. Et pasto
res erant in regione eadem vigilan
tes et custodientes vigilias noc
tis super gregem suum. et ecce angelus domini
stetit iuxta illos. et claritas dei
circumfulsit illos. et timuerunt
timore magno. et dixit illis angelus.
Nolite timere. Ecce enim evan
gelizo vobis gaudium magnum quod erit
omni populo. quia natus est vobis hodie sal
vator. qui est christus dominus in civitate
david. et hoc vobis signum. invenietis infantem
pannis involutum. et positum
in presepio. et subito facta est cum an
gelo multitudo celestis exer
citus laudantium deum et dicentium.
Gloria in altissimis deo. et in terra pax
ho. bo. vo. Et factum est ut disce
ssit angeli ab eis in celum. Pasto
res loquebantur ad invicem. Trans
eamus usque bethlehem. et videamus hoc
verbum quod factum est. quod fecit dominus et
ostendit nobis. Et venerunt festi
nantes. et invenerunt mariam
et ioseph. et infantem positum in
presepio. Videntes autem cognoverunt
de verbo. ut dictum erat illis

de puero hoc. et omnes qui audierunt mi
rati sunt. et de his que dicta erant a
pastoribus ad ipsos. Maria autem
conservabat omnia verba hec. conferens in
corde suo. et reversi sunt pastores
laudantes et glorificantes deum.
in omnibus que audierant et viderant. si
cut dictum est ad illos. Et postquam
consummati sunt dies viii. ut circum
cideretur puer vocatum est nomen eius ihesus.
quod vocatum est ab angelo priusquam in utero
conciperetur. Et postquam impleti
sunt dies purgationis eius. secundum legem
moysi. tulerunt illum in ierusalem. ut
sisterent eum domino. sicut scriptum est in
lege domini. quia omne masculinum adaper
iens vulvam. sanctum domino vocabitur. et
ut darent hostiam secundum quod dictum est in le
ge domini par turturum aut duos
pullos columbarum. et ecce homo erat
in ierusalem cui nomen symeon. et homo iste
iustus et timoratus expectans conso
lationem israel. et spiritus sanctus erat in illo.
Et responsum acceperat a spiritu sancto. non
visurum se mortem. nisi prius videret
christum domini. Et venit in spiritu in templum.
Et cum inducerent puerum ihesum pa
rentes eius. ut facerent secundum consuetu
dinem legis pro eo. et ipse accepit
eum in ulnas suas et benedixit deum et
dixit. Nunc dimittis s. t. d. s.
v. t. in pace. quia viderunt o. m.
sal. t. q. pa. an. fa. om. po. l.
ad re. gen. et glo. ple. t. isr.
Et erat pater eius et mater miran
tes super his que dicebantur de illo.
Et benedixit illis symeon. et dixit ad
mariam matrem eius. Ecce
positus est hic in ruinam et in resur

n̄ cōntiū · ꝯ cōntiū

[Margin glosses, left: q̄ alii s; non nullus — militie — carne]

[Margin glosses, right: dn̄i l' marie — ut offerret eum et consecraretur — difficile iusticia sine timore custoditur non penali s; qui p[er]man; in s.s. quia iustus quanto plus deum diligit tanto ipsum sollicitius offendere cavet. — d. — l' illi. — l' unicuique · ꝯ ...]

ubo di. 7 dux illu diabol. 7 ostn
dit illi oia reg orb tre 7 ait illi.
i momto tpis. 7 ait illi. Tibi
dabo potestate hac uniusa et
gliam eo4 q m tdita s. 7 cui
uolo do illa. Tu g si adoraus me
ra erit t oia. 7 rndns ihc. dix
illi. Scptu e. dominu dm adorab.
7 i so s. Et duxit eu i ierlm 7 sta
tuit eu s pinnaclm templi
7 dix illi. Si fili di es. mitte te
hinc deorsum. Scptu e e. q ang
lis mdauit de te. ut gseruent
te. ne forte offendas. ad l. p. t.
7 rndns ihc ait illi. Scptu e. no
temp. do. de. t. 7 gsumata oi
teptatioe. diabol recessit ab
illo usq; ad tps. Et regssus e
ihc i uirtute spc i galilea.
7 fama exiit p uniuersam
regione d illo. Et ipe doce
bat i synagogis eo4. 7 mag
ficabat ab omnib;. Et uenit
nahareth ubi erat nutritus.
7 intrauit s gsuetudine sua
die sabbi i synagoga. 7 sur
rexit legere. Et tradit
e illi liber pphe ysaie. Et
ut reuoluit libru. inuenit
locu u scpt erat. Sps dni
sup me. pp qd unx me eugli
hare paupib mis me. 7 sa
nare gtitos. 7 pdicare cap
tiuis remissione pcco4. 7
cecis redde uisu. dimitte g
fractos i remissioe. 7 pdica
re anu d acceptabile. 7 die
retributioi;. Et c plicuisset
libru. reddid eu minist et

sed. 7 omniu i synagoga oc
culi erat intedentes in eu.
Cep a dice ad illos. q hodie
impleta e h scpta i aurib;
uris. 7 os illi testimoniu;
dabat. 7 mirabat i ubis gre
q pcedebat d ore ipi. Et di
cebat. Nonne hic e fili ioseph.
7 ait ill. Utiq; dicetis m hac
similitudine. Medice cura te
ipm. Qnta audiuim fca in
capharnau. fac 7 hic i patria
tua. Ait aut. Am di
uob. q nemo p. ac. e i pa. sua.
I ueritate dico uob. multe uidu
e erat i dieb helie i isrl. qn
clausu e celu anis tb. 7 msib
.vi. c fca eet fames mag in
oi tra. 7 ad nulla illa4 missus
e elyas. n i sarepta sydonie
ad mulierem uidua. Et multi
lepsi erat in isrl sub helyse
o pphe. 7 nemo eo4 munda
tus e. n naaman syrus. Et os
repleti s i synagoga ira.
h audientes. Et surrexert
7 eiecert illu extra ciuita
te. 7 duxert illu usq; ad sup
ciliu motis. sup q ciuitas il
lo4 edificata erat. ut pcip
tarent eu. Ipe a tnsies p
mediu illo4 ibat. Et descn
dit i capharnau ciuitate
galilee. ibiq; doceb eos sabbm.
Et stupebat i doctna ei. qr i
potate erat smo ipi. Et in
synagoga erat ho hns dmo
niu inmudu. 7 exclamau
uoce mag dics. Sine q nb

turbe dicentes. Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas. det non habenti. et qui habet escas. similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur. et dixerunt ad illum. Magister quid faciemus? At ille dixit eis. Nichil amplius quam constitutum est vobis faciatis. Interrogabant autem et milites dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait illis. Neminem concutiatis. neque calumpniam faciatis. et contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne ne forte ipse esset christus. respondit iohannes dicens omnibus. Ego quidem baptizo vos aqua. Veniet autem fortior me post me. cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne. Cuius ventilabrum in manu eius et purgabit aream suam. et congregabit triticum suum in horreum. paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem et alia exortans euuangelizabat populum. Herodes autem tetrarcha galilee cum corriperetur ab eo de herodiade uxore fratris sui. et de omnibus malis que fecit herodes adiecit et hoc super omnia. et inclusit iohannem in carcere.

C. Factum est autem cum baptizaretur omnis populus. et ihesu baptizato et orante apertum est celum. et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum. et vox de celo facta est. Tu es filius meus dilectus. in te complacuit michi. Et ipse erat incipiens quasi annorum xxx. ut putabatur filius ioseph. Qui fuit heli. qui fuit mathat. qui fuit

deus meus. vel scandens.

addens. levi. Qui fuit melchi. qui fuit ianne. qui fuit ioseph. Qui fuit mathathie. qui fuit amos. qui fuit naum. Qui fuit esly. qui fuit naggee. qui fuit mathat. Qui fuit mathathie. qui fuit semei. qui fuit ioseph. Qui fuit iuda. qui fuit iohanna. qui fuit resa. Qui fuit zorobabel. qui fuit salathiel. qui fuit neri. fuit melchi. qui fuit addi. qui fuit chosam. Qui fuit elmodam. qui fuit her. qui fuit ihesu. Qui fuit eliezer. qui fuit iorim. qui fuit mathath. Qui fuit levi. qui fuit symeon. qui fuit iuda. Qui fuit ioseph. qui fuit iona. qui fuit heliachim. Qui fuit melcha. qui fuit menna. qui fuit matatha. Qui fuit nathan. qui fuit david. qui fuit yesse. Qui fuit obeth. qui fuit booz. qui fuit salomon. Qui fuit naasson. qui fuit aminadab. qui fuit aram. Qui fuit esrom. qui fuit phares. qui fuit iude. Qui fuit iacob. qui fuit ysaac. qui fuit abrahe. Qui fuit thare. qui fuit nachor. qui fuit seruch. Qui fuit ragau. qui fuit phalech. qui fuit heber. Qui fuit sale. qui fuit caynam. qui fuit arfaxat. Qui fuit sem. qui fuit noe. qui fuit lamech. Qui fuit matusale. qui fuit enoch. qui fuit iareth. Qui fuit malaleel. qui fuit caynam. qui fuit enos. Qui fuit seth. qui fuit adam. qui fuit dei. IIII.

IESUS autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane. et agebatur a spiritu in desertum diebus xl. et temptabatur a diabolo. et nichil manducavit in diebus illis. et consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus. Si filius dei es. dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum ihesus. Scriptum est. quia non in solo pane vivit homo. sed in omni

rex meus. deprecans. avctus. donum dei. vicena mea. mensura dei. rex eius. donum.

honorans. consolans vel consolatio. adiuvante. obediens. augmentum.

dominus gratia est vel donis. principes. princeps vel magister babilonis. peticio mea deus. rex meus. robustus vel violentus. divinus. vigilans vel vigila vel pellicea. deus meus adiutor. adiutorium. audiens tristicia vel signum. columba vel dolens. dei mei resurrectio.

descendit vel dantes. incensum. lux. fortis. sensibilis.

populus voluntatis. exercitus vel celsus. sagitta. divisio.

redemptio lux. lex vel corrigens vel comprehendens. pater vel pater. dividens vel divisus.

ūbo dī. ⁊ dux illū diabol᷒. ⁊ ostē
dit illi oīa reg͛ orbꝭ t͛re ⁊ ait illi.
ī momēto t͡pis. ⁊ ait illi. Tibi
dabo potestatē hāc uniūsā et
gl͛am eorū. q͛ m̄i t͛dita s̄. ⁊ cui
uolo do illa. Tu g͛ si adoraūis me
erit t̄ oīa. ⁊ r͛ndn̄s ihc dix
illi. Sc͛ptū ē. dominū d͛m adorab.
⁊ illi soli s͛. Et dux eū ī ih͛rlm ⁊ sta
tuit eū s͛ pinnaclm templi
⁊ dix illi. Si filī dī es. mitte te
hinc deorsum. Sc͛ptū ē ē. q͛ ang
lis mādauit de te. ut ɔs͛uent
te. ne forte offendas. ad l. p. t.
⁊ r͛ndns ihc ait illi. Sc͛ptū ē. nō
temp. do. de. t. ⁊ ɔsūmata oī
temptatiōe. diabol᷒ recessit ab
illo usq; ad tp̄s. Et regressus ē
ihc ī uirtute sp͛c ī galileā.
⁊ fama exiit p͛ uniuersam
regionē d͛ illo. Et ipē doce
bat ī synagogis eorū. ⁊ mag
nificabat͛ ab omnib;. Et uenit
nazareth ubi erat nutrit᷒.
⁊ intrauit s͛ ɔsuetudinē suā
die sabbi ī synagogā. ⁊ sur
rexit legere. Et tradit᷒
ē illi liber p͛phe ysaie. Et
ut reuoluit librū. inuenit
locū ub͛ sc͛ptū erat. Sp͛c dn̄i
sup me. p͛pt͛ qd unxit me euuāgli
zare paup͛ib; misit me. ⁊ sa
nare ɔtritos. ⁊ p͛dicare cap
tiuis remissionē peccatorū. ⁊
cecis reddere uisū. dimittere ɔ
fractos ī remissiōe. ⁊ p͛dica
re annū dn̄i acceptabilē. ⁊ diē
retributionis. Et cū plicuisset
librū. reddidit eū ministro et

sedit. Et omnium ī synagoga oc
uli erant intendentes in eū.
Cepit aūt dicere ad illos. q͛ hodie
impleta ē hec sc͛ptura ī aurib;
ur͛is. Et oms illi testimoniū
dabant. ⁊ mirabant͛ ī ūbis g͛re
q͛ p͛cedebant d͛ ore ip͛i. Et di
cebant. Nonne hic ē filius ioseph?
Et ait illis. Utiq; dicetis m̄i hanc
similitudinē. Medice cura te
ipm. Quanta audiuimus fc̄a in
capharnaū. fac ⁊ hic ī patria
tua. Ait aūt. Amen di
co uob. q͛ nemo p͛pha acceptus ē ī p͛ria sua.
In ueritate dico uob. multe uidu
e erant ī dieb; helie ī isrl̄. qn
clausum ē celū annis tribus. ⁊ mensib;
.vi. cū facta esset fames mag͛ in
oī t͛ra. ⁊ ad nullā illarū missus
ē elyas. nisi ī sarepta sydonie
ad mulierem uiduā. Et multi
lep͛si erant in isrl̄ sub helyse
o p͛pha. ⁊ nemo eorū mūda
tus ē. nisi naaman syrus. Et oms
repleti s̄ ī synagoga ira.
hec audientes. Et surrexerunt
⁊ eiecerunt illū extra ciuita
tē. ⁊ duxerunt illū usq; ad sup
cilium montis. sup q͛ ciuitas il
lorū edificata erat. ut p͛cipi
tarent eū. Ipse aūt transiens p͛
mediū illorū ibat. Et descen
dit ī capharnaū ciuitatē
galilee. ibiq; docebat eos sabbatis.
Et stupebant ī doctrina eius. q͛a
potestate erat sermo ip͛ius. Et in
synagoga erat hō hn̄s demo
niū inmundū. ⁊ exclamauit
uoce mag͛ dicens. Sine. q͛d nob

ac te ihu nazarene? venisti
perdere nos. Scio te qui sis dei.
Et increpavit illum ihc dicens. Obmu-
tesce. et exi ab illo. Et cum proiecisset
illum demonium in medium. exiit
ab illo. nihilque ei nocuit. Et
factus est pavor in omnibus. et colloquebantur
ad invicem dicentes. Quod est hoc
verbum. quia in potestate et virtute im-
perat inmundis spiritibus et exeunt.
Et divulgabatur fama de eo in om-
nem locum regionis. Surgens autem de
synagoga. introivit in domum symonis.
Socrus autem symonis tenebatur
magnis febribus. et rogaverunt
illum pro ea. Et stans super illam impe-
ravit febri. et dimisit illam. Et con-
tinuo surgens ministrabat illis.
Cum sol autem occidisset. omnes qui habebant
infirmos. variis languoribus du-
cebant illos ad eum. At ille singulis
manus inponens. curabat eos. Ex-
iebant autem demonia a multis cla-
mantia et dicentia. quia tu es fi-
lius dei. Et increpans non sinebat
ea loqui. quia sciebant ipsum esse
xpm. Facta autem die. egressus ibat
in desertum locum. et turbe requirebant
eum. et venerunt usque ad ipsum. et de-
tinebant illum ne discederet ab eis.
Quibus ille ait. quia et aliis civita-
tibus oportet me evangelizare regnum
dei. quia ideo missus sum. Et erat predi-
cans in synagogis galilee.
Factum est autem cum turbe irrue-
rent in eum ut audirent verbum
dei. et ipse stabat secus stagnum
genesareth. Et vidit duas naves
stantes secus stagnum. Piscatores autem

descenderant et lavabant retia.
Ascendens autem in unam que erat sy-
monis. rogavit eum ut a terra re-
duceret pusillum. Et sedens docebat
de navicula turbas. Ut cessavit autem
loqui. dixit ad symonem. Duc in altum.
et laxate retia vestra in capturam. Et
respondens petrus dixit. Preceptor per
totam noctem laborantes nichil
cepimus. in verbo autem tuo laxabo rete.
Et cum hoc fecissent. concluserunt multi-
tudinem piscium copiosam. Rumpe-
batur autem rete eorum. Et annuerunt so-
ciis qui erant in alia navi. ut veni-
rent et adiuvarent eos. Et ve-
nerunt et impleverunt ambas na-
viculas ita ut mergerentur. Quod
cum videret symon petrus. procidit ad
genua ihu dicens. Exi a me quia ho-
mo peccator sum domine. Stupor enim circum-
dederat eum. et omnes qui cum eo erant in cap-
tura piscium quam ceperant. Similiter autem
et iacobum et iohannem filios zebedei.
qui erant socii symonis. Et ait ad sy-
monem ihc. Noli timere. ex hoc
iam homines eris capiens. Et subductis
ad terram navibus. relictis omnibus
secuti sunt eum. Et factum est cum esset in
una civitatum. et ecce vir ple-
nus lepra. et videns ihm et procidens in
faciem. rogabat eum dicens. Domine si vis.
potes me mundare. Et extendens
manum ihc. tetigit eum dicens. Volo. [ibi pietas]
[ibi maiestas] mundare. Et confestim discessit lepra
ab eo. Et ipse precepit illi. ut nemini diceret.
sed vade ostende te sacerdotibus. et offer
pro emundatione tua. sicut precepit mo-
yses in testimonium illis. Perambulabat
autem magis sermo de illo. Et conveniebant

navim

symo

H

pene.

Sic huius vite sue maculas
erubescens. et confessionem
verecundia non reprimens. sed de-
tecto vulnere remedium
querens

§ Tetigit per humilitatem
nos docens ullam spiritus
per aliud corporis immunditiam
vel maculationem.

§ Tangit non dedignatur. im-
non diffisus. adhibuit opus te-
monium. § Volo di-
per fortitudinem. Imperat per
virtutem. tetigit per manum
chevon.

ad eum turbe multe ut audirent
eum et curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipse autem secedebat in desertum et
Et factum **V.** orabat.
est una dierum. et ipse sedebat
docens. Et erant pharisei seden-
tes et legis doctores qui venerant
ex omni castello galilee et iudee et
ierusalem. et virtus domini erat ad sanan-
dum infirmos. Et ecce viri por-
tantes in lecto hominem qui erat
paraliticus. et querebant eum inferre
et ponere ante eum. Et non invenientes
qua parte eum inferrent pre tur-
ba. ascenderunt supra tectum. et per te-
gulas summiserunt illum in lecto
in medium ante ihesum. Quorum fidem
ut vidit dixit. Homo. remittuntur
tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare
scribe et pharisei dicentes. Quis
est hic qui loquitur blasphemias. Quis
potest dimittere peccata nisi solus deus. Ut
cognovit autem ihesus cogitationes eorum
respondens dixit ad illos. Quid est facilius
dicere. Quid cogitatis mala in cordi-
bus vestris. Quid est facilius dicere. di-
mittuntur tibi peccata tua. an dicere.
surge et ambula. Ut sciatis autem
quia filius hominis potestatem habet in terra dimitten-
di peccata. ait paralitico. Tibi dico
surge. et tolle grabatum tuum. et am-
bula in domum tuam. Et confestim consurgens
coram illis tulit lectum suum in quo iace-
bat. et abiit in domum suam magni-
ficans deum. Et stupor apprehendit
omnes. et magnificabant deum. Et reple-
ti sunt timore dicentes. Quia vidimus
mirabilia hodie. Et post hec exi-
it. et vidit publicanum nomine levi in
theloneo sedentem. et ait illi. Se-
quere me. Et relictis omnibus. sur-
gens secutus est eum. Et fecit ei levi
convivium magnum in domo sua. Et
erat turba multa publicanorum et
aliorum qui cum illis erant discumbentibus.
Et murmurabant pharisei et scri-
be eorum dicentes. ad discipulos
ihesu. Quare cum publicanis et pec-
catoribus manducatis et bibitis. Et
respondens ihesus dixit ad illos. Non egent
qui sani sunt medico. sed qui male habent.
Non enim veni vocare iustos. sed peccatores ad pe-
nitentiam. At illi dixerunt ad illum. Quare dis-
cipuli iohannis ieiunant frequenter. et
obsecrationes faciunt. similiter et pha-
riseorum. tui autem edunt et bibunt. Quibus
ipse ait. Numquid potestis filios spon-
si dum cum illis est sponsus. facere ieiuna-
re. Venient autem dies cum ablatus
fuerit ab illis sponsus. tunc ieiuna-
bunt in illis diebus. Dicebat autem et simili-
tudinem ad eos. quia nemo com-
missuram a vestimento novo im-
mittit in vestimentum vetus. alioquin
et novum rumpit et veteri non convenit
commissura a novo. Et nemo mit-
tit vinum novum in utres veteres.
alioquin rumpet vinum novum utres
et ipsum effundetur. et utres peribunt.
Sed vinum novum in utres novos mit- nova … missura. … … …
tendum est. et utraque conservantur. Et nemo
bibens vetus vult statim novum.
dicit enim vetus melius est. **F**actum est autem
in sabbato secundo primo. cum transiret per
sata. vellebant discipuli eius spi-
cas. et manducabant confricantes
manibus. Quidam autem phariseorum di-
cebant illis. Quid facitis quod non licet

in die sabbati. Et respondens ihc dixit ad
eos. Nec hoc legistis quod fecit David cum
esurisset ipse et qui cum eo erant.
quomodo intravit in domum dei et panes pro
positionis sumpsit et manducavit et
dedit eis qui cum eo erant quos non licebat
manducare nisi tantum sacerdotibus.
Et dicebat illis quia dominus est filius hominis
etiam sabbati. Factum est autem et in alio sabbato
ut intraret synagogam et doceret.
Et erat ibi homo et manus eius dextra erat
arida. Observabant autem scribe et pha
risei si in sabbato curaret ut
invenirent unde accusarent eum. Ipse
vero sciebat cogitationes eorum et ait homini
qui habebat manum aridam. Surge
et sta in medio. Et surgens stetit.
Ait autem ad illos ihc. Interrogo vos
si licet sabbato bene facere an male.
animam salvare an perdere. Et circum
spectis omnibus dixit homini. Extende
manum tuam. Et extendit et resti
tuta est sanitati manus eius. Ipsi
autem repleti sunt insipientia et colloque
bantur ad invicem quidnam facerent de
ihu. Factum est autem in illis diebus exiit
in montem orare et erat pernoctans
in oratione dei. Et cum factus esset dies vo
cavit discipulos suos et elegit xii ex ipsis
quos et apostolos nominavit. Symonem quem
cognominavit petrum et andream
fratrem eius iacobum et iohannem philippum
et bartholomeum matheum et thomam
iacobum alphei et symonem qui vocatur
zelotes. Judam iacobi et iudam
scarioth qui fuit proditor. Et de
scendens de monte cum illis stetit in
loco campestri et turba discipulorum
eius et multitudo copiosa plebis

Extendit ad pau / peres manum / de ad proximum / ... / instructiose / ... / in medio ... / ... / ad acci... / et ad dandum col / lecta.

Aridus manus pro peccatis rogatur manus ad dominum extendi. que eas ad pauperes pro posse non extendit.

ab omni iudea et ierusalem et maritima
et tyri et sydonis qui venerant ut au
dirent eum et sanarentur a languo
ribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus
inmundis curabantur. Et omnis turba
querebat eum tangere quia virtus de illo ex
iebat et sanabat omnes. Et ipse ele
vatis oculis in discipulos suos dicebat.
Beati pauperes spiritu quia vestrum est regnum dei.
Beati qui nunc esuritis quia saturabimini.
Beati qui nunc fletis quia ridebitis.
Beati eritis cum vos oderint ho (corde)
mines et cum separaverint vos et exprobrave (nomen crucifixi)
rint et eiecerint nomen vestrum tamquam
malum propter filium hominis. Gaudete et
exultate in illa die. ecce enim merces vestra multa
est in celo. Secundum hec enim faciebant pro
phetis patres eorum. Verumtamen
Ve vobis divitibus qui habetis consolationem vestram.
Ve vobis qui saturati estis quia esurietis.
Ve vobis qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis.
Ve cum benedixerint vobis homines. Secundum
hec faciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed
vobis dico qui auditis. Diligite in
imicos vestros benefacite his qui oderunt vos. Be
nedicite maledicentibus vobis. orate
pro calumpniantibus vos. Et qui te percu
tit in maxillam prebe ei et alteram.
Et ab eo qui aufert tibi vestimentum
et tunicam noli prohibere. Omni autem
petenti te tribue. Et qui aufert
que tua sunt ne repetas. Et prout vul
tis ut faciant vobis homines et vos similiter
facite illis. Et si diligitis eos qui
vos diligunt que vobis est gratia. nam et pec
catores hoc faciunt. se diligentes
diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis
bene faciunt que vobis est gratia. Siquidem et pec
catores hoc faciunt. Et si mutuum de

Syrancia febre libidin... / et accusa ... ped / ... quasi sub tecto ... / tuo.

Christum tangere est in eum fidel... / credere. ad christum tangi est ei i / ... Qui sic / tangit et tangitur. spe ipse / ... sanatur.

Quia propter divitias ... / ... propter panem vite ... / propter spe celestium gaudiorum ... / esurie. paupertati ... / ... est.

Qui non vestrum factum est regnum / et nulla alia causa

Sed nichil ... que / virtutes ... / servare non ... / Sed omnes propter ... est sua / ... non ... non argu... / sed quibus bene gesta lauda... / pseudo ...

scilicet exterius. scilicet interius

Quia caritati parvus sit. d; / ... verbatim ... / ... / ... sua / ... resistere sapien... / ... / malorum.

Quoniam tamen est cum vobis ... caritati quam hic estimatur. ut si
magna hic caritate magis sit. si parva parva. si nichil nichil.

dederi[n]t his a q[ui]b[us] sp[er]atis recipe
q[ue] ub[i] g[ratia] e[st]. Na[m] ȝ peccatores peccatorib[us];
fenera[n]t[ur]. ut recipiant equalia. g[rati]a
Veru[m]t[amen] diligite inimicos u[est]ros.
ȝ b[e]n[e]facite. ȝ mutuu[m] date.
nih[il] in[de] sp[er]antes. ȝ erit m[er]ces u[est]ra
multa. ȝ eritis filii altissimi.

his q[ui] habe[n]t uos.

q[ui]a ip[s]e benign[us] e[st] sup[er] ingratos et

·C·

malos. Estote [er]g[o] mi[sericor]des. sic[ut]
[et] p[ate]r u[este]r m[isericors] e[st]. Nolite iudi
care ȝ n[on] iudi[cabimini]. Nolite [con]dep
nare ȝ n[on] [con]dep[n]abimi[ni]. Dimit
tite. ȝ dimittet[ur] ub[is]. Date ȝ
dabit[ur] ub[is]. Mensura[m] bona[m] ȝ [con]fer
ta[m]. ȝ coagitata[m] ȝ sup[er]effluen
te[m] dabunt i[n] sinu[m] u[est]r[u]m. Ead[em]
q[ui]ppe mensura q[ua] m[en]si fueritis. re

ut.

metiet[ur]. Dicebat a[utem] ȝ ill[is] simil[itu]
dine[m]. Nu[m]q[ui]d pot[est] cec[us] cecu[m] du
cere. Nonne ambo i[n] fovea[m]
cadu[n]t. Non e[st] discip[u]l[u]s sup[er] ma
gistru[m]. P[er]fect[us] a[utem] o[mn]is erit. si sit si
cut mag[iste]r ei[us]. Q[ui]d a[utem] uides fe
stuca[m] i[n] oc[u]lo frat[r]is tui. tra
be[m] a[utem] q[uae] i[n] oc[u]lo tuo e[st] n[on] [con]sid[er]as.
Aut quom[od]o potes dicere fr[atr]i
tuo. fr[ater] sine eicia[m] festuca[m] de

tuo
tbe

oc[u]lo. ȝ ip[s]e i[n] oc[u]lo tuo tr[abe]m no[n]
uides. Ypocrita. eice p[ri]mu[m] t[ra]be[m]
d[e] o[culo] tuo. ȝ t[un]c p[er]spicies. ut e
ducas festuca[m] d[e] o[culo] f[ratris] t[ui]. Non e[st]
e[nim] arbor bona q[uae] fac[it] fruct[us] ma
los. n[e]q[ue] arbor mala fructus
bonos faciens. Unaq[ue]q[ue] e[nim] arbor
d[e] fructu suo [con]gnoscit[ur]. Neq[ue] e[nim] de
spinis collig[un]t fic[us]. n[e]q[ue] d[e] rubo ui[n]
demia[n]t uua[m]. Bon[us] ho[mo] d[e] bono
thesauro cordis p[ro]fert bonu[m]. ȝ
mal[us] ho[mo] d[e] malo thesauro p[ro]f[er]t
malu[m]. Ex habu[n]da[n]tia e[nim] cordis

cordis os loq[ui]t[ur]. Q[ui]d a[utem] (vocatis) dicitis me d[omi]ne
d[omi]ne. ȝ n[on] facitis q[uae] dico. O[mn]is q[ui]
ueni[t] ad me. ȝ aud[it] s[er]mones meos
ȝ facit eos. ostenda[m] ub[is] cui similis e[st]. V[erbum] s[e]c[un]d[u]m[?]
Similis e[st] ho[min]i edificanti dom[um]. qui
fod[it] in altu[m] ȝ fundame[n]ta. posuit
s[upe]r petra[m]. I[n]undatio[n]e a[utem] fc[t]a illi
sum e[st] flum[en] domui illi. ȝ non
potuit ea[m] moue[re]. fundata e[nim]
erat s[upe]r petra[m]. Q[ui] a[utem] aud[it] ȝ n[on] fac[it].
similis e[st] ho[min]i edificanti dom[um] s[upe]r t[er]ra[m]
sine fundame[n]to. i[n] q[ua]m illisus est
fluui[us]. ȝ [con]tinuo [con]cidit. ȝ fc[t]a
e[st] ruina dom[us] illi[us] mag[na]. VI.
Cu[m] a[utem] implesset o[mn]ia u[er]ba
sua i[n] aures pleb[is]. i[n]trauit in
capharnau[m]. Centurio[n]is aut[em]
cuiusda[m] s[er]uus male h[ab]ens erat
moriturus. qui illi erat p[re]cios[us].
ȝ cu[m] audisset d[e] ih[es]u. misit ad eu[m]
seniores iudeor[um]: rogans eu[m] ut
ueniret ȝ sanaret s[er]uu[m] eius.
At illi cu[m] uenissent ad ih[esu]m. ro
gaba[n]t eu[m] sollicite. dicentes
ei. q[ui]a dignus e[st] ut hoc ei p[re]
stes. diligit enim gente[m] n[ost]ra[m];
ȝ synagoga[m] n[ob]is ip[s]e edificavit.
Ih[esu]s a[utem] ibat cu[m] ill[is]. ȝ cu[m] ia[m] n[on] lon
ge esset a domo. misit ad eu[m]
centurio amicos. dic[en]s. D[omi]ne
noli uexari. n[on] e[nim] sum dign[us].
u[t] sub tectu[m] meu[m] intres.
P[ro]p[ter] q[uo]d ȝ meip[su]m n[on] su[m] dignu[m]
arbitratus. ut uenire[m] ad te.
s[ed] dic uerbo. ȝ sa[nabitur] pu[er] m[eu]s.
Na[m] ȝ ego ho[mo] sum sub potest
ate [con]stitut[us]. h[abe]ns sub me mi
lites. ȝ dico huic uad[e] ȝ uad[it].
ȝ alio ueni ȝ uenit. ȝ s[er]uo meo

VII.

sach; 7 fac. Quo audito ihc
mirat' ē. 7 cũusus sequē
tib; se dixit. Amē d. ub
nec in isrl' tantā fide inueni.
7 reu'si q missi fuerāt domū.
inuenert' s'uū q languerat
sanū. 7 fcm̄ ē deinceps ibat
ihc. ī ciuitatē q uo. naym. 7
ibāt ē illo dis. ei. 7 t'ba copio
sa. Cū aūt appinqret porte
ciuitatis. ecce defunctus effe
rebat' fili' unic' matis sue.
7 hec uidua erat. 7 turba ci
uitatis multa ē illa. Quā cū
uidisset dns. mia mot' sup eā
dix illi. Noli flere. 7 accessit
7 tetig loculū. hii aūt q porta
bant steterūt. 7 ait. Adoles
cens. t' dico surge. 7 resedit
qui erat mortuus. 7 cepit loq.
7 dedit illū mat' sue. Accep aūt
oēs timor. 7 magnificabāt
deum dicentes. q̄ pph̄a mag
surrexit in nob. 7 q̄ deus uisi
tauit plebē suā. Et exiit
hic s'mo ī uniu'sam iudeā d
eo. 7 circa omnē regionē.
7 nuntiauert' ihu dis. eius
de oīb his. Et conuocauit duos
d discipulis suis iohs. 7 misit ad
ihm dicēs. Tu es q uenturus
es. an aliū expectam'. In ip
sa aūt hora curauit multos a lā
guorib' 7 plagis. 7 sp'itib;
inmūdis. 7 cecis multis do
nauit uisū. 7 rndns dix ill.
Euntes renuntiate ioh. que
uidistis 7 audistis. q̄ ceci
uident. claudi ambulāt lep
si mundant'. surdi audiunt.
mortui resurgunt. paup'es
euglizant'. 7 beat' ē. qui non
fuit scandalizat' ī me. Et cū
discessissent nuntii iohis. cep
dice' d iohe ad turbas. Qid
existis in desertū uide'. ha
rundinē uento agitatam.
S; q exiistis uide. hoīem mol
lib; indutū uestimtis. Ecce
q in ueste p'ciosa s. 7 de
liciis. ī domib; regū s. S;
quid exiistis uide' ī dsertum.
pph̄am. Utiq. dico uob. 7
plusq pph̄am. hic ē d q scrip
tū ē. Ecce mitto angłm me
um an faciē tuā. q p'parab
uiā tuā an te. Dico aūt ub.
Int' natos mul'. maior pph̄a
iohe bap. nemo ē. Qui aūt
minor ē ī reg di. maior ē
illo. 7 oīs pplš audiēs
7 publicani iustificau'ut
deū. baptizati baptismo iohis.
Pharisei aūt 7 legis p'iti ɔsiliū
spreuert' ī semetipos. non
baptizati ab eo. Cui ergo
similes dicā homines gen
ationis h. 7 cui sites s. Siles
s pueris sedentib; in foro. 7
loquentib' ad inuicē 7 dicentib.
Cantauim' ub tibus. 7 ñ salt
astis. lamentauim' 7 ñ plorastis.
Venit ē iohs bapta ñ manduc
cans panē. ñ; bibns uinū. 7
dicitis. dmoniū hē. Venit
fili' ho. manducās 7 bibns. 7
dicitis. ecce ho deuorator.
7 bibns uinū. 7 amic' publi

Cū aūt ad eū uenissent uiri dixerūt
iohes baptista misit nos ad te di
cens Tu es q uenturus es an aliū expec
tamus

i. manifestatio

·i· ab oib' iustis̃ iniusticia
p'mittitb;

canaꝝ ꝛ peccoꝝ· ⁊ iustificata
ē sapīa ab filiis suis· omnib'.

·C· Rogabat aūt ihm̄ quidā d' pha
rysei̅s· ut c̄ illo manducaret· ⁊
ingressus domū pharisei discub'.
Et ecce mli'er q̄ erat ī ciuita
te peccatrix· ut cog̃ uit q̄ ihc accu
buisset ī domo pha· attulit ala
bastrū unguenti· ⁊ stās ret' sec
pedes ei' lacrimis cep̄ rigare
pe· ei'· ⁊ ca· ca· sui t'· ⁊ os· p· ei'
⁊ un· ungeb'. Videns aūt phari'
q̄ uocauat eū· ait int' se. Hic
si esset ꝓpha· sciret utiq; q̄ et
q̄lis eēt mli'er q̄ tang̃ eū· q̄
peccatrix ē· ⁊ r̄ñdns ihc dixit
ad illū. Symon· hēo t' ad di
cē. At ille ait. Mag̃ dic. Duo
d'bitores erāt cuidā pheña
tori· unus d'bebat d'narios
q̄ngentos· ⁊ ali' q̄nq̄ginta· n̄ h̄ntib'
ill' un̄ redderent· donau' utrisq;.
Q's ḡ eū pl' dilig̃· R̄ndns aūt
pha· dix̃. Estimo· q' is· ē pl'
donauit· ⁊ ille dix̃ ei· Recte
iudicasti· ⁊ conuersus ad mu
lierē dix̃ symoi. Vides hanc
mulierē· intraui ī domū tu
ā· aq̄ pedib' meis n̄ dedisti· h̄ a
lacrimis rigau' pedes meos· ⁊
capill' suis t'sit. Osculm̄ m̄ n̄ de
disti· h̄ aūt ut intrau· n̄ cessau'
osculari pedes meos. Oleo cap̄
meū n̄ unxisti· h̄ aūt ungueto
unx' pedes meos. Pp̄ q̄ dico t'
remittunt' ei pecca multa· q̄
dilex̃ multū; Cui aūt min' di
mittit'· min' dilig̃· Dix̃ aūt
ad illā. Remittunt' t' p· t'

⁊ cep̄ūt q̄ simul accūbebant
dicere int' se. Q's ē hic· q̄ ⁊
pecca dimittit· Dix̃ aūt ad mulie
rē· fides tua te sal· f· u· ī pa.
Et f̄cm̄ ē d'inceps· ⁊ ipse it' faci
ebat p ciuitates· ⁊ castella· p̄
dicans ⁊ euglizans reg̃ dī.
⁊ ·xii· c̄ illo· ⁊ mulieres aliq̄
q̄ erāt curate a sp̄tib' malig
nis· ⁊ īfirmitatib'. Maria
q̄ uocat' magdal'e. d' q̄· vii· de
monia exierāt. ⁊ iohāna v
xor cuze p'curatoris herod'.
⁊ susanna· ⁊ alie mulieres
q̄ ministrabant ei· d' faculta
tib; suis. Cū aūt t'ba plurima co ·C· LX· VII·
uenirent· ⁊ d' ciuitatib' ꝓpe
rarent ad eū· dix̃ p similitudinē.
Exiit qui seminat seminare
semē suū· ⁊ dū seiat· aliud cecid' V' n̄ me
sec' uia· ⁊ conculcatū ē· ⁊ uolucs moria
celi comederūt illd'. ⁊ aliud ce mans
cidit sup' petrā· ⁊ natū aruit retinet
q̄ n̄ habebat humorē. ⁊ aliud q̄ ope et
cecid' int' spinas· ⁊ simul exor de negligi
te spine suffocauerūt illud
⁊ aliud cecid' int' rā bonā· et
ortū fec̄ fructū centuplū.
H̄ dicens clamab'. Q' h; aures
audiendi audiat. Interroga
bant aūt dis· ei' q̄ esset h̄ pabola.
Quib' ille dix̃. Vob' datū ē
nosse myst'ia r· dī· ceteris aūt
ī pabol'· ut uidentes n̄ uid
ant· ⁊ audientes n̄ intelli
gant. H̄ aūt ē pabola. Semē ē
uerbū dī. Qui aūt sec' uiam·
hii s̄ q̄ audiunt· d'inde uenit
diabolus· ⁊ tollit u'bū d' corde

credentes salui fiant. Nam qui supra petram: qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum. et hii radices non habent: qui ad tempus credunt, et in tempore temptationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hii sunt qui audierunt, et a sollicitudinibus et diuitiis et voluptatibus vite euntes suffocantur, et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hii sunt qui in corde bono et optimo (audientes) verbum dei retinent, et fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accendens operit eam uase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes uideant lumen. Non enim est occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur et in palam ueniat. Videte ergo quomodo audiatis. Qui enim habet, dabitur ei: et quicumque non habet, et quod putat se habere, auferetur ab eo. Venerunt autem ad eum mater et fratres eius, et non poterant adire eum pre turba. Et nuntiatum est ei: Mater tua et fratres tui stant foris, uolentes te uidere. Qui respondens dixit ad illos: Mater mea et fratres mei hii sunt qui uerbum dei audiunt et faciunt. Factum est autem in una dierum: et ipse ascendit in nauiculam et discipuli eius, et ait ad eos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. Nauigantibus autem illis obdormiuit, et descendit procella uenti in stagnum, et complebantur, et periclitabantur. Accedentes autem suscitauerunt eum dicentes: Preceptor, perimus. At ille surgens increpauit uentum et tempestatem aque, et cessauit, et facta est tranquillitas magna. Dixit autem illis:

Ubi est fides uestra? Qui timentes mirati sunt ad inuicem dicentes: Quis putas est hic, quia et uentis imperat et mari, et obediunt ei? Et nauigauerunt autem ad regionem Gerasenorum, que est contra Galileam. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi uir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis, et uestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is ut uidit Iesum, procidit ante illum: et exclamans uoce magna dixit: Quid mihi et tibi est Iesu fili dei altissimi? Obsecro te, ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui inmundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, et uinciebatur catenis, et compedibus custoditus, et ruptis uinculis agebatur in deserto a demonio. Interrogauit autem illum Iesus dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio, quia intrauerant demonia multa in eum. Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum pascentium in monte: et rogabant eum ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illos. Exierunt ergo demonia ab homine, et intrauerunt in porcos: et impetu abiit grex porcorum per preceps in stagnum, et suffocatus est. Quod ut uiderunt pastores qui pascebant, fugerunt et nuntiauerunt in ciuitatem et in uillas. Exierunt autem uidere quod factum est, et uenerunt ad Iesum, et inuenerunt hominem sedentem, a quo demonia exierant, uestitum ac sana mente, ad pedes eius, et timuerunt. Nuntiauerunt autem illis et qui uiderant quomodo sanus factus esset a le-

(margin: l. nobis.)

Videte. Ut in uerbo predicatoris studiose attendatis et continue ruminetis. Ut aliis predicare sufficiatis. Qui enim habet amorem uerbi dabitur ei et sensus intelligendi quod amat. Qui autem non habet amorem audiendi etsi naturali ingenio uel labore uel studio se intelligere putat, nulla tamen ueritatis scientie dulcedine delectatur.

gione. & rogauit illum omnis multi
tudo regionis gasenorum ut dis
cederet ab ipsis. quia timore magno
tenebantur. Ipse autem ascendens in
nauim reuersus est. & rogabat illum uir
a quo demonia exierant. ut cum eo esset.
Dimisit autem eum ihc dicens. Redi in
domum tuam. & narra quanta tibi
fecit deus. Et abiit per uniuersam ci
uitatem. predicans quanta illi fe
c. vii. cit ihc. Factum est autem cum redisset ihc
excepit illum turba. Erant enim omnes expec
C. tantes eum. Et ecce uenit uir
cui nomen iayrus. & ipse princeps syna
goge erat. & cecidit ad pedes ihu.
rogans eum ut intraret domum eius. quia fi
lia unica erat illi. fere annorum xii.
& hec moriebatur. Et contigit dum iret
a turbis comprimebatur. Et mulier quedam
erat in fluxu sanguinis. ab annis
xii. que in medicos erogauerat omnem
substantiam suam. nec ab ullo potuit cu
rari. accessit retro. & tetigit fim
eius bria uestimenti. & confestim stetit
fluxus sanguinis eius. Et ait ihc. Quis
est qui me tetigit? Negantibus autem
omnibus. dixit petrus & qui cum eo erant.
Preceptor turbe te comprimunt &
affligunt. & tu dicis quis me tetigit.
Et dixit ihc. Tetigit me aliquis. Nam et
ego noui uirtutem de me exisse.
Uidens autem mulier quia non latuit. tre
mens uenit. & procidit ante pedes
eius. & ob quam causam tetigerit eum.
indicauit coram omni populo. & quemad
modum sanata sit. At ipse dixit ei.
Filia fides tua te saluam fecit. uade in pace.
Adhuc eo loquente. uenit quidam ad
principem synagoge dicens ei. quia

mortua est filia tua. noli uexa
re magistrum. Ihc autem audito hoc
uerbo. respondit patri puelle. Noli
timere. crede tantum & salua erit.
Et cum uenisset ad domum. non permisit
secum quemquam intrare. nisi petrum & io fidi. s. y k
hannem & iacobum. & patrem puel epc. y eet
le & matrem. Flebant autem omnes
& plangebant illam. At ille dixit.
Nolite flere. non est mortua puella
sed dormit. Et deridebant eum q n ldt
scientes quia mortua esset. Ipse
autem tenens manum eius clamauit
dicens. Puella surge. Et reuersus
est spiritus eius & continuo surrexit.
Et iussit illi dari manducare. ad testioniu
Et stupuerunt parentes eius. quibus pre inte: ne
cepit ihc ne alicui dicerent quod fantasma h
factum fuerat. viii. inal cibu
viii. c
Conuocatis autem xii. apostolis de
dit illis uirtutem & potes
tatem super omnia demonia. & ut lan
guores curarent. Et misit illos
predicare regnum dei. & sanare in
firmos. Et ait ad illos. Nihil
tuleritis in uia. neque uirgam. neque
peram. neque panem. neque pecuniam.
neque duas tunicas habeatis. Et
in quamcumque domum intraueritis. ibi
manete. & inde ne exeatis. Et
quicumque non receperint uos. exeuntes
de ciuitate illa. etiam puluerem
pedum uestrorum excutite
in testimonium super illos. Egressi
autem circuibant per castella. euangeli
zantes & curantes ubique.
Audiuit autem herodes tetrarcha omnia
que fiebant ab eo. & hesitabat
eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes

surrex a mortuus. a qbda u
q elyas apparuit. ab aliis a
q pp̄ha un d antiqs surrex.
Et ait herodes. Ioh ego decol
laui. Qs ē iste d quo audio
talia. Et querebat uidere eū.
(narratio viii) Et reuersi apli narrauerunt ei
quecumque fecerunt. Et assumptis
illis secessit seorsū. in locū desertum
tum. qui ē bethsaide. Qd cū
cognouissent turbe. secute sunt eum. Et
excepit illos. et loqbatur illis de
regno dei. et eos qui cura in
digebant sanabat. Dies autem cep
at declinare. Et accedentes xii.
dixerunt illi. Dimitte turbas. ut
euntes in castella. uillasque. q
circa sunt. diuertant et ueniant
escas. quia hic in loco deserto sum.
Ait autem ad illos. Vos date illis
manducare. At illi dixerunt.
Non sunt nobis plusquam. v. panes et duo
pisces. nisi forte nos eamus et ema
mus in omnem hanc turbam
escas. Erant autem fere uiri. v.
milia. Ait autem ad discipulos suos. Fa
cite illos discumbere per conuiuia
quinquagenos. Et ita fecerunt. et omnes
discubuerunt. Acceptis autem v.
panibus et duobus piscibus. respexit
in celum. et benedixit. et fregit. et
distribuit discipulis suis. ut ponerent
ante turbas. Et manducauerunt
omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod sup
fuit illis. fragmentorum cophini
xii. Et factum est cum esset solus o
rans. erant cum illo et discipuli.
Et interrogauit illos dicens. Quem
me dicunt esse turbe. At
illi responderunt et dixerunt. Iohannem
baptistam. alii autem heliam. alii quia
propheta unus de prioribus surrexit. Dixit autem
illis. Vos autem quem me esse dicitis. Re
spondens symon petrus dixit. xpm dni.
At ille increpans eos. precepit ne cui
dicerent. dicens hoc. quia oportet filium ho
minis multa pati et reprobari a senioribus
et principibus sacerdotum et scribis. et oc
cidi. et die tercia resurgere. Dice
bat autem ad omnes. Si quis uult post me ue
nire. abneget semetipsum et tollat
crucem suam et sequatur me. Qui enim
uoluerit animam suam saluam facere. perdet eam. Nam qui per
diderit animam suam propter me. saluam faciet eam. Quid
enim proficit homini si lucretur uniuersum
mundum. seipsum autem perdat. et detrimentum sui
faciat. Nam qui me erubuerit et ser
mones meos. hunc filius hominis erube
scet. cum uenerit in maiestate sua
et patris. et sanctorum angelorum. Dico autem
uobis. uere. sunt aliqui hic stantes. qui non
gustabunt mortem. donec uideant
regnum dei. viiii.
Factum est autem post hec uerba. fere dies
viii. et assumpsit petrum et ia
cobum et iohannem. et ascendit in montem. ut ora
ret. Et facta est dum oraret species
uultus eius altera. et uestitus eius albus ful
gens. Et ecce duo uiri loquebantur
cum eo. Erant autem moyses et helias.
uisi in maiestate. et dicebant ex
cessum eius quem completurus erat in ierusalem.
Petrus uero et qui cum eo erant grauati erant
a sompno. Et euigilantes uiderunt
maiestatem eius. et duos uiros qui
stabant cum illo. Et factum est cum discede
rent ab illo. ait petrus ad ihm.

Dne bonu e nos hic ee. faciam
h' tria tabnacla. t' un. 7 mo. u. 7
el u. nesciens q'd diceret. H' a eo
loqnte. fca e nubes. 7 obumbrau
eos. 7 timuert intrantib; illis in nube.
7 uox fca e d nube dicens. hic e fili
ms dil'. ipm audite. 7 du fieret uox
inuent e ihc sol'. 7 ipi tacuert. 7
nem[...] dixert i ill' dieb. q'cq' ex
his q uidant. Fcm e a in seqnti
die dscendntib; ill' d monte. oc
currit ei turba multa. 7 ecce
uir d turba exclamau dicens.
Magr. obsecro te. respice in fi
liu meu. q unic e m. 7 ecce
sps apphnd eu. 7 subito clamat.
7 elidit. 7 dissipat eu c spuma.
7 uix disced dilanians eu. 7 roga
ui discip tuos ut eicert eu. 7
n potuert. Rndns a ihc dix. O
gnatio infidel. 7 puisa. usq'quo
ero ap uos. 7 patiar uos. Ad
duc huc filiu tuu. 7 c accedet.
elisit illu dmoniu 7 dissipau.
.C. Et icrepauit ihc spm in
mundu. 7 sanau puer. 7 red
didit illu pat' suo. Stupebat a
om's i magnitudine di. omibq; mi
rantib' in oib; his q faciet. dix
ad discip. suos. Ponite uos in cor
dib' uris smones istos. Filius e
ho. futur e ut tradat i man' ho
minu. 7 illi ignorabat ub istud.
7 erat uelatu an eos. ut non
sentirent ill'd. 7 timebat inter
gare eu d h. Intrauit a cogitatio
i eos. q's eor maior eet. At
ihc uidens cogitatoes cordis eor.
apphend puer. 7 statuit eu

sec se. 7 ait ill'. Q'cq; suscepit
pueru istu i noie meo. me re
cipit. 7 q'cq; me recip. recipit
eu q me misit. Na qui minor
e int' uos oms. hic maior. Rnds
a iohs dix illi. Pceptor. uidim'
qnda i noie tuo eicient de
monia. 7 phibuim' eu. q n seq'
te nobiscu. 7 ait ad illu ihc.
Nolite phibe. Q' e n e
ad'usum uos. p uob e. Fcm e a
du cplerent dies assumptionis ei'.
7 ipe faciem sua firmau ut iret
i ierlm. 7 misit nuntios an cspect
u suu. 7 euntes intrauert ciui
tate samaritanor. ut parare
illi. 7 n receperut eu. q facies ei'
erat euntis i ierlm. Cu uidis
sent a discip li ei'. iacob' 7 iohs
dixert. Dne uis dicim' ut ignis
descendat d celo. 7 csumat il
los. 7 cusus increpauit illos di
cens. Nescitis cui' sps estis.
Fili ho. n uen aias pdere sed
saluare. 7 abierunt ad a
liud castellu. Factu e a am
bulantib; ill' i uia. dix q'da
ad illu. Sequar te q'cq; ieris.
7 ait illi ihc. Vulpes foueas
hnt. 7 uo. ce. ni. fi. a h. n h; u
c. s. re. Ait a ad altm. Seq're
me. Ille a dix. Dne. pmitte
m pm ire. 7 sepelire patre
meu. Dixq; ei ihc. Sine ut
mor. se. mor. suos. tu a uade
annuntia regnu di. 7 ait alt. Seqr
te d. s; pm pmitte m ire 7
renuntiare his q domi s. Ait ad
ill' ihc. Nemo mittens m. s. ad a.
7 aspiciens retro [...] ap. e regno di.

x. Post h' a' d'signavit dñs . X.
& alios . lxx . ii . & misit illos bini
an faciẽ suã ĩ omnẽ civitatẽ
& locũ q° erat ipe venturus. Et
dicebat ill'. Messis qd' multa . ho
parii aũ pauci. Rogate ḡ dñm
m . ũ m . op' ĩ messẽ suã . Ite
ecce ego mitt' uos sic ag' int'
lupos . Nolite portare sacculũ
n; pam . n; cal' . & neminẽ p
viã salutaveritis . In q̃q; domũ
intraveritis . p'm dicite pax
huic domui . Et si ibi fuerit
fili' pacis . reqescet sup illũ;
pax ũ . Si aũ ad uos revertet'
In ead' aũ domo manete . edẽ
tes & bibentes q̃ ap' illos s̃ . Dig
÷ ẽ op' m' sua . Nolite trãsi
re de domo ĩ dom' . Et in q̃q;
civitatẽ intrav'itis & suscep'
int uos . manducate q̃ appo
nunt' uob' . & curate ĩfirmos
qui s̃ ĩ illa . & dicite ill' . App
pinquavit ĩ uos reg' dĩ . In q̃q; aũ
civitatẽ ĩtrav'itis & nõ re
cepint uos . exeuntes ĩ pla
teis eĩ dicite . & pulverẽ q̃
adhesit nob' d' civitate ũra ex
tergimus ĩ uos . Tam sciote h'
q' appinq' reg' dĩ . Dico ub' . q'
sodomis in illa die remissius
erit q̃ illi civitati . Ve t' coe
rozaim . ve t' betsaida . q' si
& ĩ tyro . & ĩ sydone f'ce fuiss
sent virtutes q̃ in ub' f'ce s̃ .
oli ĩ cilitio & cine sedentes
peni rerent . Verũm tyro &
sydoni re . erit ĩ iudicio q̃ ub' .
Et tu capharnaũ us; ad celũ
exaltata . us; ad infernũ d'mge
ris . Qui uos aud' . me aud' . & q̃ uos
sp'n' . me sp'n' . Qui aũ me sp'n' . sp'n'
eũ q̃ me mis' . Reũsi s̃ aũ lxxii .
c̃ gaudio dicentes . D' . & d'mõia
subiciunt' nob' ĩ noĩe tuo . & ait ill' .
Videbã sathã . sic fulg' d' celo
cadentẽ . Ecce dedi ub' potes
tatẽ calcandi s' s'pentes & scor
piones . & s' omnẽ virtutẽ ĩi
mici . & nih' ub' nocebit . Verũ
tam ĩ h' nolite gaude' q' sp'c
ub' subiciunt' . gaudete aũ q' noĩa
ũ scp'ta s̃ ĩ cel' . In ipa hora . ex
ultavit sp'u sco & dix' . Confiteor t'
p'r . d' celi & t're . q̃ abscondisti h'
a sapientib' & prudentib' . & re .
ea parvul' . q' sic placuit aũ te .
Oĩa m' t'dita s̃ a patre mo .
& nẽo scit q's sit fili' . n' p'r . & q̃
sit p'r n' fili' . & cui voluit filius
revelare . Et c'vsus ad dis' suos
dix' . Beati oculi q̃ vident quod
videtis . Dico ẽ uob' . q' multi
p'phe & reges voluert' vide' q̃ uid'
tis & n' viderũt & audire q̃ audi
tis & n' audierũt . Et ecce quidã
legis p'it' surrex' . temptãs eũ &
dicens . Mag'r q̃ faciendo vitã
et'nã p'sidebo . At ille dix' ad eũ .
In lege q̃ scriptũ ẽ . Quo m' leg' . C.
Ille r'ndens dix' . Diliges d'nm
dñm tuũ ex toto cord' tuo . & ex
to . aĩa tua . & oĩb' virib' tuis . &
oĩ mẽte tua . & p'ximũ tuũ sic
teipm . Dix' illi ihc . Recte r'
dist' . h' fac & vives . Ille aũ uo
lens iustificare seipm . dix' ad
ihm . Et quis ẽ m' p'ximus .

Suspiciens autem ihesus dixit. Homo quidam
descendebat ab ierusalem in iericho. et in
cidit in latrones. Qui etiam despoliaverunt
eum. et plagis impositis abierunt
semivivo relicto. Accidit autem ut
sacerdos quidam descenderet eadem
via. et viso illo preterivit. Similiter
et levita cum esset secus locum. et videret
pertransiit. Samaritanus autem quidam iter
faciens. venit secus eum. et videns eum
misericordia motus est. Et appropians alliga
vit vulnera eius. infundens oleum et
vinum. Et imponens illum in iumentum suum
duxit in stabulum suum et curam eius egit.
Et altera die protulit duos denari
os et dedit stabulario et ait.
Curam illius habe. et quodcumque supero
gaveris. ego cum rediero reddam tibi.
Quis horum trium videtur tibi proximus
fuisse illi. qui incidit in latrones.
At ille dixit. Qui fecit misericordiam in
illum. Et ait illi ihesus. Vade. et tu
fac similiter. Et factum est dum
irent. et ipse intravit in
quoddam castellum. et mu
lier quedam Martha nomine excepit
illum — in domum suam. Et huic erat
soror. nomine ~~Maria~~. Que etiam
sedens secus pedes domini audiebat
verbum illius. Martha autem satage
bat circa frequens ministeri
um. Que stetit et ait. Domine non est tibi
cure quod soror mea reliquit me so
lam ministrare. Dic ergo illi ut
me adiuvet. Et respondens dixit illi dominus.
Marta. Marta. sollicita es et turbaris
erga plurima. Porro unum est ne
cessarium. ~~Maria~~ optimam partem elegit.
que non auferetur ab ea. XI.

Et factum est dum esset orans. ut
cessavit. dixit unus ex discipulis suis ad eum.
Domine. doce nos orare. sicut et iohannes
docuit discipulos suos. Et ait illis. Cum
oratis dicite. Pater noster qui es in
celis. Sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua. sicut in celo et in terra.
Panem nostrum cotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis
debita nostra. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos
inducas in temptationem.
Et ait ad illos. Quis vestrum habebit
amicum. et ibit ad illum media nocte
et dicet illi. Amice commoda mihi
.iii. panes. quoniam amicus meus venit ad
me de via. et non habeo quod ponam ante illum.
Et ille de intus respondens dicat. Noli
mihi molestus esse. iam hostium clau
sum est et pueri mei mecum sunt in cubi
li. non possum surgere et dare tibi.
Et ille si perseveraverit pulsans. di
co vobis. et si non dabit illi surgens
eo quod amicus eius sit. propter improbita
tem illius surget et dabit ei quod
quot habet necessarios. Et ego vobis
dico. Petite et dabitur vobis. querite — orando. vel vere
et invenietis. pulsate et aperietur vobis. — credendo.
Omnis enim qui petit accipit. et qui querit in — bene vivendo.
venit. pulsanti aperietur. Quis autem ex — perseverando.
vobis patrem petit panem. numquid lapi
dem dabit illi. Aut piscem. numquid pro
pisce serpentem dabit illi. Aut si peti
erit ovum. numquid porriget illi scor
pionem. Si ergo vos cum sitis ma
li. nostis bona data dare fi
liis vestris. quanto magis pater vester de
celo dabit spiritum bonum petentibus
se. Et erat ihesus eiciens demoni
um. et illud erat mutum. Et cum
eiecisset demonium. locutus est mutus.

Et admirate sunt turbe. Quidam autem ex
his dicebant. In belzebub prin-
cipe demoniorum eicit demonia. Et
alii temptantes. signum de celo que-
rebant. Ipse autem ut vidit cogitatio-
nes eorum. dixit eis. Omne regnum in se
divisum. ipsum desolabitur. et domus supra
domum cadet. Si autem sathanas
in se ipsum divisus est. quomodo stabit regnum
eius. quia dicitis me in belzebub ei-
cere demonia. Si autem ego in belze-
bub eicio demonia. filii vestri in quo
eiciunt. Ideo ipsi iudices vestri erunt.
Porro si in digito dei eicio demo-
nia. profecto pervenit in vos regnum dei.
Cum fortis armatus custodit atrium suum in
pace sunt ea que possidet. Si autem fortior
illo superveniens vicerit illum. universa
arma eius auferet in quibus confidebat.
et spolia eius distribuet. Qui non est me-
cum. adversum me est. et qui non colligit
mecum dispergit. Cum immundus spiritus ex-
ierit ab homine. ambulat per loca
inaquosa. querens requiem. et non in-
veniens dicit. Revertar in domum
meam unde exivi. Et cum venerit
invenit eam scopis mundatam.
Tunc vadit et assumit vii alios spiritus
nequiores se. et ingressi habitant
ibi. Et fiunt novissima hominis illius
peiora prioribus. Factum est autem cum hec di-
ceret. extollens vocem quedam mu-
lier de turba. dixit illi. Beatus
venter qui te portavit. et ubera que su-
xisti. At ille dixit. Quinimmo. beati qui
audiunt verbum dei. et custodiunt illud. Turbis autem concur-
rentibus cepit dicere. Generatio hec
nequam est. Signum querit. et signum non dabitur
ei nisi signum ione prophete. Nam sicut ionas fuit
signum ninivitis. ita erit et filius
hominis generationi isti. Regina austri
surget in iudicio cum viris gene-
rationis huius. et condempnabit illos. quia
venit a finibus terre audire sapi-
entiam salomonis. Et ecce plus quam salomon
hic. Viri ninivite surgent in
iudicio cum generatione hac. et con-
dempnabunt illam. quia penitentiam ege-
runt ad predicationem ione. Et
ecce plus quam iona hic. Nemo accendit .c.
lucernam et in abscondito ponit. neque
sub modio. sed super candelabrum.
ut qui ingrediuntur lumen videant.
Lucerna corporis tui est oculus tuus.
Si oculus tuus fuerit simplex. totum
corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam
fuerit. et corpus tuum tenebrosum
erit. Vide ergo ne lumen quod in te est.
tenebre sint. Si ergo corpus tuum
totum lucidum fuerit. non habens aliquam partem
tenebrarum. erit lucidum totum.
et sicut lucerna fulgoris illumi-
nabit te. Et cum loqueretur. roga-
vit illum quidam phariseus. ut pranderet
apud se. Et ingressus recubuit. Pha-
riseus autem cepit intra se dicere. reputans
quare non baptizatus esset ante prandium. .i. lavatus
Et ait dominus ad illum. Nunc vos pha-
risei quod deforis est calicis et cati-
ni mundatis. quod autem intus est vestrum
plenum est rapina et iniquitate.
Stulti. nonne qui fecit quod deforis est.
et quod intus est fecit. Verumtamen quod id
superest. date elemosinam. et ecce
omnia munda sunt vobis. Sed ve vobis
pharisei. qui decimatis mentam et
cyminum et rutam. et omne holus.
et preteritis iudicium et caritatem.

Hec autem oportuit facere. et illa non omit-
tere. Ve uobis phariseis. qui dili-
gitis primas cathedras in synago-
gis et salutationes in foro. Ve uobis qui
estis ut monumenta. que non appa-
rent. et ambulantes homines supra ne-
sciunt. Respondens autem quidam legis peritorum ait
illi. Magister hec dicens et nobis contu-
meliam facis. At ille ait. Et uobis
legis peritis ue. quia oneratis
homines oneribus que portari non
possunt. et ipsi uno digito uestro
non tangitis sarcinas. Ve uobis
qui edificatis monumenta prophe-
tarum. patres autem uestri occiderunt
illos. Profecto testificamini quod
consentitis operibus patrum uestrorum.
quoniam quidem ipsi occiderunt eos. uos
autem edificatis sepulchra eorum. Propter-
ea et sapientia dei dixit. Mittam ad
illos prophetas et apostolos. et ex illis oc-
cident et persequentur. ut inquiratur
sanguis omnium prophetarum qui effusus
H est a constitutione mundi a genera-
tione ista. a sanguine abel iu-
sti. usque ad sanguinem zacha-
rie qui periit inter altare et
edem. Ita dico uobis requiretur ab
hac generatione. Ve uobis legis peri-
tis. qui tulistis clauem scientie. et
ipsi non introistis. et eos qui introibant
C prohibuistis. XII. CAP

Cum hec ad illos diceret. cepe-
runt pharisei et legis periti gra-
uiter insistere. et os eius oppri-
mere de multis insidiantes
ei. et querentes capere aliquid ex ore
eius ut accusarent eum. Multis autem
turbis circumstantibus. ita ut se
inuicem conculcarent. cepit dicere
ad discipulos suos. Attendite a fer- C
mento phariseorum quod est ypocrisis.
Nichil autem opertum est quod non reueletur. neque
absconditum quod non sciatur. Quoniam que in te-
nebris dixistis. in lumine dicentur. et
quod in aurem locuti estis in cubiculis
predicabitur in tectis. Dico autem uobis ami-
cis meis. ne terreamini ab his
qui occidunt corpus. et post hec non habent am-
plius quid faciant. Ostendam autem uobis quem
timeatis. Timete eum qui postquam
occiderit. habet potestatem mittere in
gehennam. Ita dico uobis hunc timete.
Nonne .v. passeres ueneunt dy-
pondio. et unus ex illis non est in obli-
uione coram deo. sed et capilli capi-
tis uestri omnes numerati sunt. Nolite ergo
timere. multis passeribus pluris
estis uos. Dico autem uobis. omnis quicumque confite-
bitur me coram hominibus. confitebor et ego
eum coram patre meo qui est in celis. Qui autem nega-
uerit me coram hominibus denegabitur coram
angelis dei. Et omnis qui dicit uerbum in fili-
um hominis. remittetur ei. Ei autem qui in
spiritum sanctum blasphemauerit. non remit-
tetur. Cum autem inducent uos in
synagogas. et ad magistratus et
potestates. nolite solliciti esse
qualiter aut quid respondeatis. Spiritus enim sanctus
docebit uos in ipsa hora. quid oporteat
uos dicere. Ait autem quidam de turba.
Magister dic fratri meo ut diuidat
mecum hereditatem. At ille dixit ei.
Homo quis me constituit iudicem aut
diuisorem super uos. Dixitque ad
illos. Uidete et cauete ab omni
auaricia. quia non in habundantia
cuiusquam uita eius est ex his que possidet.

Dixit autem similitudinem ad illos dicens.
Hominis cuiusdam divitis uberes fruc
tus ager attulit. et cogitabat
intra se dicens. Quid faciam. quia non
habeo quo congregem fructus meos.
Et dixit. Hoc faciam. Destruam hor
rea mea. et maiora faciam. et
illic congregabo omnia que nata sunt
mihi [illegible] et bona mea. et dicam
anime mee. Anima habes multa
bona posita in annos plurimos.
requiesce. comede. bibe. epu
lare. Dixit autem illi deus. Stulte.
hac nocte repetent animam
tuam a te. que autem parasti cuius erunt. Sic
est qui sibi thesaurizat. et non est
in deum dives. Dixitque ad discipulos suos.
Ideo dico vobis. nolite solliciti esse
anime vestre quid manducetis. neque corpori
vestro quid induamini. Anima plus
est quam esca. et corpus plus quam vesti
mentum. Considerate corvos. quia non semi
nant neque metunt. quibus non est cella
rium neque horreum. et deus pascit
eos. quanto vos pluris estis illis.
Quis autem vestrum cogitando potest adi
cere ad staturam suam cubitum unum. Si
ergo quod minimum est non potestis. quid de
ceteris solliciti estis. Considerate
lilia agri quomodo crescunt. non labo
rant neque nent. Dico autem vobis. quia
nec salomon in omni gloria vestiebatur
sicut unum ex istis. Si autem fenum
quod est hodie in agro. et cras in clybano
mittitur deus sic vestit. quanto ma
gis vos pusille fidei. Et vos
nolite querere quid manduce
tis. aut quid bibatis. Et noli
te in sublime tolli. Hec enim
omnia gentes inquirunt mundi. Pater
autem vester scit. quia his omnibus indigetis.
Verumtamen querite regnum dei. et hec omnia
adicientur vobis. Nolite timere pusillus
grex. quia complacuit patri vestro dare
vobis regnum. Vendite que posside
tis. et date elemosinam. et faci
te vobis sacculos qui non veterescunt.
thesaurum non deficientem in celis.
quo fur non appropiat. neque tinea
corrumpit. Ubi enim est thesaurus vester. ibi
et cor vestrum erit. Sint lumbi vestri
precincti. et lucerne ardentes in manibus vestris.
Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a
nuptiis. ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei. Be
ati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vi
gilantes. Amen dico vobis quod precinget se et faciet illos discum
bere et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia
et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit beati sunt servi illi.
Hoc autem scitote quia si sciret paterfamilias qua
hora fur veniret vigilaret utique. et non sineret per
fodi domum suam. Et vos estote parati quia qua hora
non putatis filius hominis veniet. Ait autem ei petrus.
Domine ad nos dicis hanc parabolam an ad
omnes. Dixit autem dominus. Quis putas est
fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus
super familiam suam ut det illis in tempore tritici
mensuram. Beatus ille servus quem cum ve
nerit dominus invenerit ita facientem. Vere dico vobis quia
supra omnia que possidet constituet illum. Quod
si dixerit servus ille in corde suo. mo
ram facit dominus meus venire. et sic ceperit
percutere pueros et ancillas. et
edere et bibere et inebriari. ve
niet dominus servi illius in die qua non sperat.
et hora qua nescit. et dividet eum.
partemque eius cum infidelibus ponet.
Ille autem servus qui cognovit voluntatem domini
sui. et non preparavit. et non fecit secundum voluntatem

tatem eius. vapulabit multis. Qui autem non
cognovit et fecit digna plagis vapulabit
paucis. Omni autem cui multum datum est.
multum requiretur ab eo. et cui commen-
daverunt multum. plus petent ab
eo. Ignem veni mittere in terram. et quid
volo nisi ut ardeat? Baptismo autem
habeo baptizari. et quomodo coartor
usque dum perficiatur? Putatis quia pacem
veni mittere in terram? Non dico vobis.
sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque
in domo una divisi. tres in duos
et duo in tres dividentur. pater in
filium. et filius in patrem suum. mater in
filiam. et filia in matrem. socrus in
nurum suam. et nurus in socrum suam.
Dicebat autem et ad turbas. Cum vide-
ritis nubem orientem ab occasu.
statim dicitis. nimbus venit. et ita fit.
et cum austrum venientem. dicitis
quia estus erit. et fit. Ypocrite. faciem
celi et terre nostis probare. hoc
autem tempus quomodo non probatis? Quid autem
et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum
est? Cum autem vadis cum adversario tuo
ad principem. in via da operam li-
berari ab illo. ne forte trahat
te apud iudicem. et iudex tradat te
exactori. et exactor mittat te in
carcerem. Dico tibi non exies inde don-
ec et novissimum minutum reddas.

Aderant autem quidam XIII.
in ipso tempore nuntiantes illi de
galileis. quorum sanguinem pilatus
miscuit cum sacrificiis eorum. et re-
spondens dixit illis. Putatis quia hi gali-
lei pre omnibus galileis peccatores fuerunt
quia talia passi sunt? Non dico vobis.
sed nisi penitentiam egeritis.
omnes similiter peribitis. sicut illi decem
et octo. super quos cecidit turris in sy-
loa. et occidit eos. Putatis
quia et ipsi debitores fuerunt preter
omnes homines habitantes in ierusalem? Non
dico vobis. sed si non egeritis penitentiam.
omnes similiter peribitis. Dicebat autem
hanc similitudinem. Arborem fici
habebat quidam plantatam in vinea sua.
et venit querens fructum in illa et non
invenit. Dixit autem ad cultorem vinee.
Ecce anni tres sunt ex quo venio querens
fructum in ficulnea hac et non inve-
nio. Succide ergo illam. ut quid etiam
terram occupat? At ille respondens dixit illi.
Domine. dimitte illam et hoc anno. usque
dum fodiam circa illam. et mittam ster-
cora. et siquidem fecerit fructum. sin autem
in futurum succides eam. Erat autem in syna-
goga eorum docens sabbatis. et ecce
mulier que habebat spiritum infirmi-
tatis annis xviii. et erat
inclinata. nec omnino poterat sursum re-
spicere. Quam cum vidisset ihesus. voca-
vit ad se. et ait. Mulier dimis-
sa es ab infirmitate tua. Et im-
posuit illi manus. et confestim erec-
ta est et glorificabat deum. Respondens autem
archisynagogus indignans quia sabbato
curasset ihesus. dicebat turbe. Sex
dies sunt in quibus oportet operari. In
his ergo venite et curamini. et non
in die sabbati. Respondit autem ad illum dominus
dixit. Ypocrite. unusquisque vestrum in
sabbato non solvit bovem su-
um aut asinum a presepio. et ducit
adaquare? Hanc autem filiam abra-
he quam sathanas alligavit. ecce

xviii. annis. non oportuit solui
a uinculo isto die sabbati. Et cum hec
diceret. erubescebant omnes aduer
sarii eius. Et omnis populus gaudebat
in uniuersis que gloriose fiebant ab
eo. Dicebat ergo. Cui simile est regnum
dei. et cui simile esse existimabo illud.
Simile est grano synapis. quod acceptum
homo misit in hortum suum et cre
uit. et factum est in arborem magnam.
et uolucres celi requieuerunt in ra
mis eius. Et iterum dixit. Cui simile es
timabo regnum dei. Simile est fermen
to. quod acceptum mulier abscondit in
farine sata tria. donec fermenta
retur totum. Et ibat per ciuitates et
castella docens. et iter faciens in
ierusalem. Ait autem illi quidam. Domine. si pau
ci sunt qui saluantur. Ipse autem dixit ad il
los. Contendite intrare per angustam
portam. quia dico uobis. multi querent
intrare et non poterunt. Cum autem intra
uerit paterfamilias et clauserit
prima; hostium. incipietis foris stare
et pulsare hostium dicentes. Domine.
aperi nobis. Et respondens dicet uobis. ne
scio uos unde sitis. Tunc incipietis
dicere. Manducauimus coram te
et bibimus. et in plateis nostris docu
isti. Et dicet uobis. Nescio uos
unde sitis. Discedite a me omnes
operarii iniquitatis. ibi erit
fletus et stridor dentium. cum uideritis abra
ham. et ysaac et iacob. et omnes prophetas
in regno dei. uos autem expelli foras
et uenient ab oriente et occi
dente. et ab aquilone et austro.
et accubent in regno dei. Et ecce
sunt nouissimi. qui erunt primi et
v juda

vel lat
sunt primi qui erunt nouissimi. In ipsa
die accesserunt quidam phariseorum di
centes illi. Exi et uade hinc. quia
herodes uult te occidere. Et ait illis.
Ite dicite uulpi illi. Ecce ei
cio demonia. et sanitates perficio.
hodie et cras. et tercia die consumor.
Uerumptamen oportet me hodie et
cras et sequenti die ambulare.
quia non capit prophetam perire extra ierusalem.
Ierusalem ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos
qui mittuntur ad te. quotiens uolui
congregare filios tuos quemadmodum auis nidum su
um sub pennis. et noluisti. Ecce
relinquetur uobis domus uestra deserta. dico autem uobis. quia non
uidebitis me. donec ueniat cum di
cetis. Benedictus qui uenit in nomine domini.
Et factum est cum intraret **xiiii.**
in domum cuiusdam principis pha
riseorum sabbato. manducare panem.
et ipsi obseruabant eum. Et ecce ho
mo quidam ydropicus erat ante illum. Et
respondens ihesus dixit ad legis peritos et
phariseos. dicens. Si licet sabbato
curare. At illi tacuerunt.
Ipse uero apprehensum eum sa
nauit ac dimisit. Et respondens
dixit ad illos. Cuius uestrum asinus
aut bos in puteum cadit. et non
continuo extrahet illum die sabbati.
Et non poterant ad hec respondere illi.
Dicebat autem et ad inuitatos pa
rabolam. intendens quomodo
primos accubitus eligerent. dicens
ad illos. Cum inuitatus fueris. ad nuptias.
non discumbas in primo loco. ne forte
honoratior te sit inuitatus ab
eo. et ueniens is qui te et illum
uocauit dicat tibi. Da huic

locum. Et tunc incipias cum rubore no
vissimum locum tenere. Sed cum vocatus
fueris, vade recumbe in novissimo
loco, ut cum venerit qui te invitavit
dicat tibi: Amice, ascende superius.
Tunc erit tibi gloria coram simul discum-
bentibus. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur,
et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei
qui se invitaverat: Cum facis pran-
dium aut cenam, noli vocare ami-
cos tuos, neque cognatos, neque fratres tuos,
neque vicinos divites, ne forte
et ipsi te reinvitent, et fiat tibi retri-
butio. Sed cum facis convivium, vo-
ca pauperes, debiles, claudos,
et beatus eris quia non habent unde retri-
buere tibi. Retribuetur enim tibi in re-
surrectione iustorum. Haec cum
audisset quidam de simul discumben-
tibus, dixit illi: Beatus qui manduca-
bit panem in regno Dei. At ipse dixit
ei: Homo quidam fecit cenam magnam, et
vocavit multos. Et misit
servum suum hora cenae dicere
invitatis ut venirent, quia pa-
rata sunt omnia. Et coeperunt simul ex-
cusare. Primus dixit illi: Vil-
lam emi, et necesse habeo exi-
re et videre illam. Rogo te habe
me excusatum. Et alius dixit:
Iuga boum emi quinque, et eo probare
illa. Rogo te habe me excusatum. Et alius
dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum ve-
nire. Et reversus servus nuntiavit haec
domino suo. Tunc iratus pater fa-
milias dixit servo suo: Exi cito in
plateas et vicos civitatis, et pau-
peres ac debiles et caecos et claudos
introduc huc. Et ait servus:

Domine, factum est ut imperasti, et adhuc
locus est. Et ait dominus servo: Exi
cito in vias et saepes, et compelle
intrare, ut impleatur domus mea.
Dico autem vobis quod nemo virorum illorum
qui vocati sunt gustabit cenam meam.
Ibant autem turbae multae cum eo, et con-
versus dixit ad illos: Si quis ve-
nit ad me et non odit patrem suum et
matrem et uxorem et filios et fratres et sorores,
adhuc autem et animam suam, non potest meus esse
discipulus. Et qui non baiulat crucem suam
et venit post me, non est me dignus. non potest meus esse discipulus.
Quis enim ex vobis volens turrim aedifi-
care, non ne prius sedens computat
sumptus, qui necessarii sunt, si ha-
beat ad perficiendum? Ne posteaquam
posuerit fundamentum et non po-
tuerit perficere, omnes qui vident in-
cipiant illudere ei, dicentes: Quia hic
homo coepit aedificare et non potuit consummare.
Aut quis rex iturus committere
bellum adversus alium regem, non ne
prius sedens cogitat si possit cum
decem milibus occurrere ei qui cum viginti
milibus venit ad se? Alioquin
adhuc illo longe agente, le-
gationem mittens rogat ea quae
pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis
qui non renuntiat omnibus quae possidet
non potest meus esse discipulus.
Bonum est sal. Si autem sal XV. XV.
evanuerit, in quo condietur?
Neque in terram neque in sterquilinium uti-
le est, sed foras mittetur. Qui habet
aures audiendi audiat. Erant autem appro-
pinquantes ei publicani et pecca-
tores ut audirent illum. Et murmu-
murabant scribae et pharisaei

dicentes. Q̄ͥa hic peccatores recip.
& manducat cū ill. Et ait ad illos
parabolā istā dicēs. Q̄s ex uob hō
qui hꝫ .c. oues. & si pdiderit un.
ex ill. nōne dimittit .lxxxx.
ix. ī d̄s̄rto. & uad ad illā q̄ p. d.
donec inueniat eā. Et cū inuenerit eā im
ponit ī hum̄os suos gaudens. Et
ueniens domū conuocat amicos &
uicinos dicēs. Congratulamini m.
q̄ī inueni o. m. q̄ pierat. Dico
uob. q̄ ita gaudiū erit ī celo
sup u. pec. pen. ag. q̄ s. xc. ix.
iustis. q̄ n̄ indigent pnīa. Aut
q̄ mulier hn̄s dragmas .x. &
si pdiderit drag. unā. nōne ac
cend lu. & e. do. & q̄. di. do. ī.
illā. Et cū inuenerit conuocat amicas
& uicinas dicēs. Cong. m. q̄ inue.
dragmā q̄ pdideram. Ita dico
uob. gaudiū erit corā anglis d̄i.
sup. u. p. p. agente. Ait aut.
C. Homo quidam hūit duos filios.
& dixit adolescentior ex ill patri.
Pat. da m̄ por. sube. q̄ me con
ting. Et diuisit ill substantiā.
Et nō p̄ multos dies. congregatis
oīb; adolescentior filius peg
pfectus ē. ī regionē longin
quā. & ibi dissipauit subam
suā. uiuendo luxuriose. Et
postq̄ consumasset oīa. facta ē fa
mes ualida ī regiōe illa.
& ipe cepit egere. Et abiit & ad
hesit uni ciuiū regiōis illi.
& misit illū ī uillā suā ut pasce
ret porcos. Et cupiebat im
plere uentrē suū d̄ siliq̄s
quas porci manducāt. & nemo
illi dabat. Ipe aūt ī se reuersus
dix. Q̄nti mercenarii ī do. pa.
mī hab. pa. ego aūt hic fa. pereo.
Surgā & ibo ad pa. m. & dicā ei.
Pater, peccaui in celum &
& corā te. & iā n̄ sum dig uocari
filꝰ tuꝰ. Fac me si. v. ex m̄. tuis.
Et surgens. uenit ad patrē suū.
Cū aūt adhuc longe eēt uidit
illū pr̄ suꝰ. & mīa motꝰ ē. Et accur
rens cecid sup collū ei. & oscu
latus ē eū. Dixitq; ei filꝰ. Pat
peccaui ī cel. & co. te. & iā n̄ su
dig uo. fi. tu. Dix aūt pr̄ ad suos
suos. Cito pferte stolā pmā. · ꝯ induite illū ·
& date anulū; ī manu . ei. & cal.
ī pedes. Et adducite uitulū
saginatū. & occidite. & man
ducem̄ & epulem̄. q̄ hic filiꝰ
mꝰ mortuꝰ fuat. & reuix. pie
rat & inuent ē. Et ceperūt omes
epulari. Erat aūt filiꝰ ei senior
ī agro. Et cū ueniret & ad ppi
domui. audiuit simphoniā &
chor. & uocauit uñ d̄ suis. & int
rogauit q̄ h eent. Isq; dix illi.
Fr̄ tuꝰ uenit. & occid pat tuꝰ ui
tulū sag. q̄ saluū illū recepit.
Indignatꝰ ē aūt. & nolebat introire.
Pat ergo ei egressus cep rogare.
eū. At ille rn̄dens dix pat suo.
Ecce tot ānis seruio t. & nūq̄
mandat tuū pt̄iui. & nūq̄ dedi
sti m̄ hedū. ut cū amicis meis
epularer. S; pq̄ hic filiꝰ tuꝰ q̄
deuorauit subam suā cū meretrib;
uenit. occidisti illi uitulū saginatū.
uitulū. At ipe dix ei. Fili tu
sēp mecū es. & oīa mea tua s̄.

epulari et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus fuerat et revixit, perierat et inventus est. Dicebat autem ad discipulos suos. Homo quidam erat dives qui habebat villicum. Et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona illius. Et vocavit illum et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuae, iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se. Quid faciam, quia dominus meus aufert a me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam, ut cum amotus fuero a villicatione recipiant me in domos suas. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo. Quantum debes domino meo? At ille dixit. C cados olei. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam et sede cito et scribe L. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait. C choros tritici. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam vel litteras tuas et scribe lxxx. Et laudavit dominus villicum iniquitatis quia prudenter egisset. Quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est. Et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis, quod verum est quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est quis dabit vobis? Nemo servus duobus dominis potest servire: aut enim unum odio habebit et alterum diliget, aut uni adhaerebit et alterum contemnet. Non potestis deo servire et mammonae. Audiebant autem haec omnia pharisaei qui erant avari, et deridebant illum. Et ait illis. Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, deus autem novit corda vestra, quia quod altum est hominibus abhominabile est ante deum. Lex et prophetae usque ad Iohannem; ex eo regnum dei evangelizatur et omnis in illud vim facit. Facilius est autem caelum et terram praeterire, quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam et ducit alteram moechatur, et qui dimissam a viro ducit moechatur.

XVI.

Homo quidam erat dives et induebatur purpura et bysso et epulabatur cotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus, cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa divitis et nemo illi dabat; sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos cum esset in tormentis vidit Abraham a longe et Lazarum in sinu eius. Et ipse clamans dixit. Pater Abraham miserere mei et mitte Lazarum ut intinguat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi A-

braha. fili recordare quia re-
bo. in ui. t. et laz. si. ma. Nunc a
hic consolatur tu uero cruciaris.
Et in his omnib; inter nos et uos chaos
magnum firmatum est. ut hi qui uo
lunt hinc transire ad uos non
possint. neque inde huc transmeare.
Et ait. Rogo ergo te pater. ut mit
tas eum in do. pa. mei. Habeo enim
.v. fratres ut testetur illis. ne
et ipsi ueniant in loc hunc tormen
torum. Et ait illi abraham. Habent mo
ysen et prophetas au. illos. At ille dixit.
Non pater abraham. sed si quis ex mortuis
ierit ad eos penitentiam agent.
Ait illi abraham. Si moysen et
prophetas non audiunt. neque si quis
ex mortuis resurrexerit
credent. Et ait ad dis. su.
Impossibile est ut non ueniant sca
dala. ve autem illi per quem ueniunt
Utilius est illi. si lapis molaris
inponatur circa collum eius et proiciatur
in mare. quam ut scandalizet
unum de pusillis istis. Attendite
uobis. Si peccauerit frater tuus increpa
illum. Et si penitentiam egerit. di
mitte illi. Et si septies per
cauerit in die in te. et si uii.
in die conuersus fuerit ad te dicens.
penitet me dimitte illi.
Et dixerunt apostoli domino. Adauge
nobis fidem. Dixit autem dominus. Si habu
eritis fidem sicut granum synapis.
diceretis huic arbori moro. e
radicare et transplantare in
mare. et obediret uobis. Quis autem
uestrum habens seruum arantem. aut
pascentem boues. qui regresso de

agro. dicat illi statim transi et recu
be. et non dicat ei. para quod cenem.
et precinge. et ministra mihi donec
manducem et bibam. et post haec tu
manducabis et bibes. Numquid gratiam
habet seruo illi. quia fecit quae sibi impera
uerat. Non puto. Sic et uos
cum feceritis omnia quae precepta sunt uobis.
dicite. Servi inutiles sumus
fecimus quod debuimus facere. Et fac
tum est dum iret in ierusalem. transie
bat per mediam samariam et ga
lileam. Et cum ingrederetur quoddam
castellum. oc. ei .x. uiri leprosi qui
steterunt a longe. et le. uo. dicentes.
Ihesu preceptor. mise. nostri. Quos ut
uidit dixit. Ite ostendite uos
sacerdotibus. Et factum est dum irent
mundati sunt. Unus autem ex illis
ut uidit quia mundatus est regressus est cum
magna uoce magnificans deum. Et
cecidit in faciem ante pedes eius gratias
agens. Et hic erat samaritanus.
Respondens autem ihesus dixit. Nonne .x.
mundati sunt. et .ix. ubi sunt. Non est in
uentus qui rediret et daret gloriam
deo. nisi hic alienigena. Et ait
illi. Surge. uade. quia fides
tua te sal. fe. Interrogatus autem
a phariseis quando uenit regnum
dei. respondit eis et dixit. Non
uenit regnum dei cum obseruatione
neque dicent. ecce hic. aut ecce illic.
Ecce enim regnum dei intra uos est. Et
ait ad dis. suos. Uenient dies.
quando desideretis unum diem filii hominis
et non uidebitis. Et dicent uobis. Ecce
hic. aut ecce illic. Nolite ire.
neque sectemini. Nam sicut fulgur co

ruscans de sub celo in ea que sub
celo sunt fulget: ita erit filius ho-
minis in die sua. Primum autem oportet eum
multa pati, et reprobari a genera-
tione hac. Et sicut factum est in
diebus Noe, ita erit et in diebus filii
hominis. Edebant et bibebant, uxo-
res ducebant, et dabantur ad
nuptias, usque ad diem qua intra-
vit Noe in arcam: et venit di-
luvium et perdidit omnes. Similiter sicut
factum est in diebus Loth: edebant
et bibebant, emebant et ven-
debant, plantabant et edifica-
bant: qua die autem exiit Loth
a Sodomis, pluit ignem et sul-
phurem de celo et perdidit omnes. Secundum
hec erit qua die filius hominis revela-
bitur. In illa hora qui fuerit in
tecto, et vasa eius in domo, non
descendat tollere illa: et qui in agro,
similiter non redeat retro. Memo-
res estote uxoris Loth. Qui-
cumque quesierit animam suam sal-
vare, perdet eam: et quicumque perdi-
derit illam, vivificabit eam.
Dico vobis: in illa nocte erunt duo
in lecto: unus assumetur, et alter re-
linquetur: duo in agro: unus assumetur, et alter
relinquetur. Respondentes autem dicunt illi:
Ubi domine? Qui dixit illis: Ubicumque
fuerit corpus, illuc congregabuntur aquile. Dicebat
autem et parabolam ad illos, quoniam oportet
semper orare et non deficere, dicens:
Iudex quidam erat in quadam civita-
te, qui deum non timebat, et hominem
non verebatur. Vidua autem quedam erat
in civitate illa, et veniebat ad
eum dicens: Vindica me de adversa-
rio meo. Et nolebat per multum tempus.
Post hec autem dixit intra se: Et si deum non
timeo, nec hominem revereor: tamen quia
molesta est mihi hec vidua, vin-
dicabo illam, ne in novissimo
veniens suggillet me. Ait autem
dominus: Audite quid iudex iniquitatis
dicit. Deus autem non faciet vindic-
tam electorum suorum clamantium
ad se die ac nocte, et patientiam
habebit in illis? Dico autem vobis quia cito
faciet vindictam illorum. Verum-
tamen filius hominis veniens, putas in-
veniet fidem in terra? Dixit autem ad
quosdam qui in se confidebant
tamquam iusti, et aspernabantur ceteros,
parabolam istam: Duo homines ascen-
derunt in templum ut orarent:
unus phariseus et alter publicanus.
Phariseus stans, hec apud se orabat: Deus
gratias tibi ago, quia non sum sicut ceteri
hominum: raptores, iniusti, ad-
ulteri: velut etiam hic publicanus.
Ieiuno bis in sabbato: decimas
do omnium que possideo. Et publi-
canus a longe stans, nolebat
nec oculos ad celum levare: sed percutiebat pectus
suum dicens: Deus propitius esto mihi pec-
catori. Dico vobis: descendit hic iustifica-
tus in domum suam ab illo: quia omnis qui
se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur.
Afferebant autem ad illum et infantes
ut eos tangeret. Quod cum viderent
discipuli, increpabant illos. Ihesus
autem convocans illos dixit: Sinite
pueros venire ad me, et nolite eos
vetare: talium est enim regnum dei.
Amen dico vobis: quicumque non acceperit regnum
dei sicut puer, non intrabit in illud.

uno.
Duo molentes in
mola unus assum-
metur et alter relinquetur.

Et interrogauit eum quidam princeps
dicens. Magister bone. quid faciens ui
tam eternam possidebo. Dixit autem
ei ihesus. Quid me dicis bonum.
Nemo bonus nisi solus deus. Mandata
nosti. Non occides. non mechaberis. non
furtum facies. non falsum testimonium dices. Ho
nora patrem tuum et matrem. Qui ait. hec
omnia custodiui a iuuentute mea. Quo audi
to ihesus ait illi. Adhuc unum tibi
deest. Omnia quecumque habes uende
et da pauperibus et habebis thesaurum in celo. et
ueni. sequere me. His ille auditis.
contristatus est quia diues erat ualde.
Videns autem illum ihesus tristem factum.
dixit. Quam difficile qui pecunias
habent in regnum dei intrabunt. Facilius
enim camelus per foramen acus transit. quam
diues intrare in regnum dei. Et dixerunt
qui hec audiebant. Et quis potest saluus
fieri. Et ait illis. Que impossi
bilia sunt apud homines. possibilia sunt apud
deum. Ait autem petrus. Ecce nos
dimisimus omnia. et secuti sumus te. Qui
dixit eis. Amen dico uobis. nemo
est qui reliquit domum aut paren
tes. aut fratres. aut uxorem aut
agros. propter regnum dei. et non re
cipiat multo plura in hoc tempore.
et in seculo uenturo uitam eternam.

Assumpsit autem XVII.
ihesus xii. et ait illis. Ecce
ascendimus ierusalem. et consummabuntur omnia que
scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tra
detur enim gentibus et illudetur. et flagellabitur.
Et postquam flagellauerint occident eum. et die tertia
resurget. Et ipsi nichil horum intellexe
runt. Erat autem uerbum istud
absconditum ab eis. et non intel
ligebant que dicebantur. Factum est autem
cum appropinquaret iericho. cecus
quidam sedebat secus uiam mendicans.
Et cum audiret turbam pretereuntem.
interrogabat quid hoc esset. Dixerunt
autem ei. quod ihesus nazarenus transiret.
Et clamauit dicens. Ihesu fili dauid.
miserere mei. Et qui preibant incre
pabant eum ut taceret. Ipse uero
multo magis clamabat. Fili dauid.
miserere mei. Stans autem ihesus. iussit
eum adduci ad se. Et cum appropi
quasset. interrogauit illum dicens. Quid
tibi uis faciam. At ille dixit.
Domine. ut uideam. Et ihesus dixit illi.
Respice. fides tua te saluum fecit.
Et confestim uidit. et sequebatur
illum magnificans deum. Et omnis
plebs ut uidit. dedit laudem deo.
Et ingressus. perambulabat
iericho. Et ecce uir nomine
Zacheus. et hic erat princeps
publicanorum. et ipse diues.
Et querebat uidere ihesum quis esset.
et non poterat pre turba. quia sta
tura pusillus erat. Et pre
currens ascendit in arborem
sycomorum. ut uideret illum. quia
inde erat transiturus. Et cum
uenisset ad locum. suspiciens
ihesus uidit illum. et dixit ad eum.
Zachee festinans descende. quia
hodie in domo tua oportet me manere.
Et festinans descendit. et excepit
illum in domum suam gaudens.
Et cum uiderent omnes murmu
rabant quod ad hominem peccatorem diuertisset.
Stans autem zacheus. dixit ad ihesum.
Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus

et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum.
Ait Ihesus ad eum. Quia hodie
salus huic domui facta est. eo quod et ip
se sit filius Abrahe. Venit enim filius hominis
querere et salvum facere quod perierat.
Hec illis audientibus: adiciens pa
rabolam dixit. eo quod esset prope
Ierusalem. et quia existimarent
quod confestim regnum dei manifesta
C. retur. Dixit ergo. Homo quidam nobilis
abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum
et reverti. Vocatis autem x. servis suis.
dedit illis x. mnas. Et ait ad illos.
Negotiamini dum venio. Cives autem
eius oderant illum. et miserunt legatio
nem post illum dicentes. Nolumus hunc
regnare super nos. Et factum est ut
rediret accepto regno. et
iussit vocari servos quibus dedit
pecuniam. ut sciret quantum
quisque negotiatus esset. Venit
autem primus dicens. Domine mna
tua x. mnas acquisivit.
Et ait illi. Euge serve bone
quia in modico fuisti fidelis. eris potes
tatem habens super x. civitates. Et
alter venit dicens. Domine mna tua
et huic ait fecit v. mnas. Et tu esto super
v. civitates. Et alter venit dicens.
Domine. Ecce mna tua quam habui re
positam in sudario. Timui enim
quia arta via que ducit ad vitam; et quanto altior gradus tanto gravior casus
te. quia homo austerus es. tollis
quod non posuisti. et metis quod
non seminasti. Dicit ei. De ore tuo
te iudico. serve nequam. Scie
bas quod ego homo austerus sum
tollens quod non posui. et metens
quod non seminavi. et quare non dedisti pe
cuniam meam ad usuram. et ego veniens

cum usuris utique exegissem illam.
Et adstantibus dixit. Auferte ab
illo mnam. et date illi qui x. mnas
habet. Et dixerunt ei. Domine. habet x. mnas.
Et ait illis. Dico vobis. quia omni habenti
dabitur. et habundabit. ab eo autem qui non
habet. et quod habet auferetur ab eo. Verum
tamen inimicos meos. illos qui nolu
erunt me regnare super se. adduci
te huc. et interficite coram me.
Et his dictis. precedebat ascen
dens Ierusalem. Et factum est dum
appropinquasset dominus ad Bethphage
et Bethaniam. ad montem qui vo
catur Oliveti. misit duos dis
cipulos dicens. Ite in castellum quod contra vos est.
in quod introeuntes invenietis pul
lum asine alligatum. cui nemo umquam
hominum sedit. Solvite illum et ad
ducite. Et si quis vos interrogaverit.
quare solvitis. sic dicetis ei. Quia
dominus operam eius desiderat. Abierunt autem
qui missi fuerant. et invenerunt sicut
dixit illis stantem. Solventibus autem illis
pullum. dixerunt domini eius ad illos.
Quid solvitis pullum. At illi di
xerunt. Quia dominus eum necessari
um habet. Et duxerunt illum ad Ihesum.
et iacientes vestimenta sua super
pullum. inposuerunt Ihesum. Eunte
autem illo. substernebant vesti
menta sua in via. Et cum appropinquaret
iam ad descensum montis Oliveti.
ceperunt omnes turbe descendentium
discipulorum gaudentes laudare
deum voce magna. super omnibus quas vi
derant virtutibus. dicentes. Be
nedictus qui venit rex in nomine domini
pax in celo. et gloria in excelsis. Et

quidam phariseorum de turbis dix
erunt ad illum. Magister increpa di
scipulos tuos. Quibus ipse ait. Di
co vobis. quia si isti tacuerint. lapi
des clamabunt. Et ut appropinqua
vit. videns civitatem. flevit super
illam dicens. Quia si cognovisses et tu.
Et quidem in hac die. que ad pacem
tibi. nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
quia venient dies in te. et circum
dabunt te inimici tui vallo.
et circumdabunt te undique. et coan
gustabunt te undique. et ad terram
prosternent te. et filios tuos qui in
te sunt. Et non relinquent in te lapidem
super lapidem. eo quod non cognoveris tempus
visitationis tue. Et ingressus in
templum cepit eicere vendentes in il
lo. et ementes. dicens illis. Scriptum
est. quia domus mea domus orationis vocabitur. Vos
autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat cot
tidie docens in templo. Principes autem
sacerdotum. et scribe. et princi
pes populi querebant illum perdere. Et
non inveniebant quid facerent illi.
Omnis enim populus suspensus erat
audiens illum. Et factum est in una
dierum. docente illo populum et
evangelizante in templo. convene
runt principes sacerdotum. et scribe
cum senioribus. et aiunt dicentes
ad illum. Dic nobis in qua potestate
hec facis. aut quis est qui dedit tibi hanc
potestatem. Respondens autem dixit ad
illos. Interrogabo vos et ego
unum verbum. Respondete mihi. Bapti
smus iohannis de celo erat an
ex hominibus. At illi cogitabant
inter se dicentes. quia si dixerimus e

celo. dicet. quare ergo non credidistis
illi. Si autem dixerimus ex hominibus. plebs
universa lapidabit nos. Certi sunt
enim iohannem prophetam esse. Et responderunt se
nescire unde esset. Et ihesus ait illis.
Neque ego dico vobis in qua potestate hec facio. dico
Cepit autem dicere ad plebem parabolam
hanc. Homo quidam plantavit vine
am. et locavit eam colonis. Et
ipse peregre fuit multis temporibus.
Et in tempore vindemie misit
ad cultores vinee servum suum.
ut de fructu vinee darent illi.
Qui cesum dimiserunt eum inanem.
Et addidit alterum servum mittere.
Illi autem hunc quoque cedentes. et afficien
tes contumeliis. dimiserunt illum
inanem. Et addidit tercium mittere.
Qui et illum vulnerantes eiecerunt.
Dixit autem dominus vinee.
Quid faciam. Mittam
filium dilectum. forsitan cum hunc vide
rint verebuntur. Quem cum vi
dissent coloni. cogitaverunt
inter se dicentes. Hic est heres.
occidamus eum ut nostra fiat he
reditas. Et eiectum illum extra
vineam occiderunt. Quid ergo faciet
illis dominus vinee. Veniet et perdet
colonos istos. et dabit vineam ali
is. Quo audito. dixerunt illi. Absit.
Ille autem aspiciens eos ait. Quid
est ergo hoc quod scriptum est. Lapidem quem repro
baverunt edificantes. hic factus est in caput anguli.
Omnis qui ceciderit super illum lapidem con
quassabitur. Super quem autem ceciderit commi
nuet illum. Et querebant princi
pes sacerdotum et scribe mittere
in illum manus in illa hora. et ti

inuenirent p̄p̄. Consequenter ē q̄d
dr̄ ipōs dixerit similitudinē istā.
cviii. Et obsuantes. C.XVIII.
miserunt insidiatores. q̄ se
iustos simularent. ut caperent eū
i sermone. 7 traderent eum p̄nci
patui. 7 potestati p̄sidis. Et int̄
rogauerunt illū dicentes. Ma
gister scimus q̄a recte dicis.
7 doces. 7 n̄ accipis p̄sonā. s; in
ueritate uiā dī doces. Licet
nob̄ tributū dare cesari ann̄.
Considerans aūt dolū illorū dix̄ ad
illos. Quid me temptatis. Ostēn
dite m̄ denariū. Cui͡ h̄t ymā
ginē 7 sc̄ripcionē. Respondentes
dixerunt. Cesaris. 7 ait ill̄. Red
dite ergo q̄ s̄ cesaris cesari. 7 q̄ s̄ dī dō.
Et n̄ potuerunt uerbū eī rep̄hen
dere corā plebe. Et mirati in
responso eī tacuerunt. Accesser̄
aūt quidā saduceorū q̄ negant
eē resurrectionē. 7 interroga
uerunt eū dicentes. Magister mo
yses scripsit nob̄. si frater alicui͡ mor
tuus fuerit h̄ns uxorē. 7 h̄ sin
eā filius fuerit. ut accipiat frater eī͡
uxorē. 7 suscitet semen defunc
to fr̄i suo. Septē ergo ap̄ nos
fr̄es erant. 7 p̄mus accep̄ uxorē. 7
mortuus ē sine filiis. Et sequens
accep̄ illā. 7 ip̄e mortuus ē. si
ne filio. Et tercius accep̄ illā. si
militer 7 oēs. vii. mortui s̄. No
uissima omniū. mortua ē 7
mulier. In resurrectione ergo cui͡
eorū erit uxor. Siquidē. vii. ha
buerunt eā uxorē. Et ait ill̄
ih̄c. Filii h͡͡͡͡ sc̄li nubunt. 7 tra
duntur ad nuptias. Illi uero q̄ digni
hebuntur sc̄lo illo 7
resurrectione ex mortuis.
n; nubent. n; ducent uxores.
n; ē ult̄ mori poterunt. Equa
les ē anglis s̄. 7 filii sunt dī. cū
sint filii resurrectionis. Q̄a aūt
resurgunt mortui. 7 moises
ostendit sec̄ rubū. sic dicit
dn̄m dm̄ abrahā. 7 dm̄ ys. 7 dm̄
iacob. Deus aūt n̄ ē mortuorū sed
uiuorū. oēs ē uiuunt ei. Respondentes
aūt q̄dā scribarū dix̄. Magister bn̄
dixisti. Et amplius n̄ audebant
eū q̄cq̄ interrogare. Dix̄ aūt
ad illos. Quomodo dicunt xp̄m filiū
dd̄ eē. Et ip̄e dd̄ dicit i libro
psalmorū. Dix̄ d. do. mo. sed a
dex. m. do. po. i. t. s. p. tuorū.
Dauid ergo dn̄m uocat ill̄. Et q̄m
filius eī ē. Audiente aūt omni
p̄p̄o. dix̄ dis. s̄s. Attendite a scribis.
qui uolunt ambulare i stol̄ et
amant salutationes i foro. 7 p̄mas
cathedras i synagogis. 7 p̄mos
discubitus in conuiuiis. q̄ deuor
ant domos uiduarū. simulan
tes longa orationē. hii accipient
dampnationē maiorē. Respi
ciens aūt uidit eos q̄ mittebant
munera sua i gazophilaciū. diuites.
Vidit aūt q̄ndā uiduā paupercu
lam. mittentē era minuta
duo. 7 dix̄. Vere dico uob̄. q̄a
uidua h̄ paup. pl̄q̄ oēs misit.
Nā oēs hii ex habundanti s̄. mi
serunt i munera dī. h̄ aūt ex eo q̄
deest illi. omnē uictū suū
q̄ h̄uit misit. Et q̄bsdā di

centibus de templo quod lapidibus
bonis et donis ornatum esset
dixit. Hec que videtis venient
dies in quibus non relinquetur lapis super
lapidem qui non destruatur. Interro
gaverunt autem illum dicentes. Pre
ceptor quando hec erunt. et quod sig
num cum fieri incipient. Qui dixit.
Videte ne seducamini.
Multi enim venient in nomine meo di
centes. quia ego sum et tempus appro
pinquabit. Nolite ergo ire post
illos. Cum audieritis prelia et
sediciones nolite terreri. Oportet primum hec fi
eri. sed non dum statim finis. Tunc dicebat
illis. Surget gens contra gentem et regnum
adversus regnum. et terremotus magni
erunt per loca. et pestilencie et fames. terroresque
de celo et signa magna erunt. Sed
ante hec omnia inicient vobis manus
suas et persequentur tradentes in syna
gogas et custodias. trahentes
ad reges et presides propter nomen
meum. Continget autem vobis in testi
monium. Ponite ergo in cordibus
vestris non premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim
dabo vobis os et sapienciam cui non pote
runt resistere et contradicere omnes adversarii vestri. Trade
mini autem a parentibus et fratribus et
cognatis. et amicis. et morte af
ficient ex vobis. Et eritis odio
omnibus propter nomen meum. Et capillus de ca
pite vestro non peribit. In paciencia vestra possidebitis animas vestras.
Cum autem videritis circumdari ab
exercitu Ierusalem. tunc scitote quia
appropinquabit desolacio eius. Tunc qui
in Iudea sunt fugiant ad montes. et
qui in medio eius discedant. et qui in
regionibus non intrent in eam. quia

dies ulcionis hii sunt. ut implean
tur omnia que scripta sunt. Ve autem pre
gnantibus et nutrientibus in illis diebus. Erit
enim pressura magna super terram et ira
populo huic. Et cadent in ore gla
dii. et captivi ducentur in omnes gentes.
Et Ierusalem calcabitur ab omnibus gentibus.
donec impleantur tempora nacionum.
Et erunt signa in sole et luna et stellis
et in terris pressura gencium pre confusione sonitus maris
et fluctuum. arescentibus hominibus pre timore
et expectacione que supervenient universo orbi.
Nam virtutes celorum movebuntur. Et tunc vide
bunt filium hominis venientem in nu
be cum potestate magna et maie
state. His autem fieri incipientibus.
respicite et levate capita vestra quoniam appro
pinquat redempcio vestra. Et dixit illis similitudinem. Vi
dete ficulneam et omnes arbores. Cum pro
ducunt iam ex se fructum. scitis quoniam
prope est estas. Ita et vos cum videritis hec fi
eri. scitote quoniam prope est regnum dei. Amen
dico vobis. quia non preteribit generacio hec donec
omnia fiant. Celum et terra transibunt. verba autem
mea non transibunt. Attendite autem vobis ne
forte graventur corda vestra in crapula et
ebrietate. et curis huius vite. et super
veniat in vos repentina dies il
la. Tamquam laqueus enim superveniet in
omnes qui sedent super faciem omnis terre.
Vigilate itaque omni tempore orantes.
ut digni habeamini fugere omnia ista
que futura sunt. et stare ante filium hominis.
Erat autem diebus docens in templo.
noctibus vero exiens morabatur in
monte qui vocabatur oliveti. et
omnis populus manicabat .i. mane expo
veniens accedebat ad eum in
templo audire eum. CXVIIII

Appropinqbat a dies fe
sti ah' imoz q d' pascha.
Et qrebat p'ncipes sacer
dot' 7 scribe. qm ihm int'. Ti
mebat u' plebe. Intrauit a sa
thanas i iuda. q cognominabat'
scarioth. un' d' xii. 7 abiit 7
locut' e c' p'ncipib' sa. 7 magi
stratib;. q'admod ill' t'der'
eis. Et gauisi s. 7 pacti s' illi
pecunia dare. et spopod'.
Et qrebat oportunitate. ut
t'deret eu' sine turb'. Venit a
dies ah' imoz i q necesse erat
occidi pascha. 7 misit petru' et
iohm dicens. Euntes pate nb
pascha ut manducem'. At illi
dixert. Ubi uis pem'. Et dix'
ad illos. Ecce introeuntib;
ub' i ciuitate. occurret ub' ho
amphora aq' portans. Sequi
mini eu' i domu' i q intrat.
7 dicetis patrifamilias dom'. Dic'
t' magr'. Ubi e diuersoriu' u'
pascha c' dis' meis manduce'.
Et ipse ub' ostnd; cenaclm gra'
magnu' stratu'. 7 ibi pate.
Euntes a inuenert' sic dixit
ill'. 7 pauert' pascha. Et cum
facta e't hora. discubuit.
7 xii. cu' eo apli. Et ait illis.
Desiderio d'sideraui h' pascha
man' u'. an'q pa. Dico e ub'
q ex h' n' manducabo illud.
donec impleat' i reg'
di. Et accepto calice. gs egit
7 dix. Accipite 7 diuidite i
ter uos. Dico e ub' q n' bibam
d' genia'e uitis. don' reg'm
di ueniat. Et accepto pane
gs egit 7 freg'. 7 ded' ei di
cens. H' e corpus meu' q p
ub' tradet'. H' facite i mea'
comemorone. Silit' 7 calice
p'q cenau' dic'. H' e noui
testamti i m' sang'e. q pro
ub' fundet'. Uerumtn ecce
man' t'dentis me. mec' e i
mensa. Et quid fili' ho. s'c'd q diffi
nitu' e uad'. uerumtn ve homi
ni p q t'det'. Et ipsi ceperunt
querere int' se. qs eet ex
eis. q h' ess; facturus. Fca est
a et contentio int' eos. quis eoz
uidet' ee maior. Dix' a eis.
Reges gentiu' dnant' eoz.
q po' ha' sup eos. bnfici uo'.
Uos a n' sic. s; q maior e i ub'.
fiat sic minor. 7 q p'cessor
e. sic ministrator. Na' quis
maior e. q recubit. an qui
ministrat. Nonne q recubit.
Ego a i medio ur'm su' sic q
ministrat. Uos a estis q p'ma
sistis mec' i temp' m'. 7 ego dis'.
ub'. sic dispo' mihi pr' m's reg'm.
u' eda'. 7 bi's m' m' i reg' m'.
7 sedatis s' xii. tro'. iud' xii.
trib' isrl'. Ait a dns. Symo.
Symo. ecce sathas expetiu'
uos. ut cribraret sic trit'.
Ego a rogaui p te. u' n' d'fi.
fi' t'. et tu ali'. c. c. f. t'. Q'
dix' ei. D'. tec' par su'. 7 in
carcere. 7 i mort' ire. Et ille
dix'. Dico t' petre. n' canta
bit gall' hodie. don' t' abneges
nosse me. Et dix' eis. Qndo

misi uos sine sacculo et pera et
calciamentis. numquid aliquid defuit
uobis. Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter
et peram. et qui non habet gladium uen
dat tunicam suam et emat. Dico
enim uobis. quoniam adhuc hoc quod scriptum est:
oportet impleri in me: et quod
cum iniquis deputatus est. Etenim
ea que sunt de me finem habent. At
illi dixerunt. domine. ecce duo gladii
hic. At ille dixit eis. Satis est. Et
egressus ibat secundum consuetudinem in
montem oliuarum. Secuti sunt autem et
discipuli eius. Et cum peruenisset ad lo
cum. dixit illis. Orate ne intretis in temp
tationem. Et ipse auulsus est ab eis
quantum iactus est lapidis. et positis geni
bus orabat dicens. Pater. si uis. transfer
calicem istum a me. Verumtamen non
mea uoluntas sed tua fiat. Apparuit
autem illi angelus de celo. confortans eum.
Et factus in agonia prolixius orabat.
Et factus est sudor eius sicut gutte
sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset
ab oratione et uenisset ad discipulos suos. in
uenit eos dormientes pre tristicia. Et
ait illis. Quid dormitis. Surgi
xx. c. te. orate ne intretis in temptationem. Adhuc
eo loquente. ecce turba. et qui uoca
batur iudas unus ex xii. antece
debat eos. Et appropinquauit ihesu ut
oscularetur eum. Ihesus autem dixit ei. Iu
da. osculo filium hominis tradis. Videntes
autem hi qui circa ipsum erant quod fu
turum erat. dixerunt ei. domine. si percu
timus in gladio. Et percussit unus ex
illis seruum principis sacerdotum. et ampu
tauit auriculam eius dextram. Respondens autem
ihesus ait. Sinite usque huc. Et

cum tetigisset auriculam eius sanauit
eum. Dixit autem ihesus ad eos qui uene
rant ad se principes sacerdotum. et
magistratus templi. et seniores. Quasi
ad latronem existis cum gladiis et
fustibus. cum cotidie fuerim uobis
cum in templo. et non extendistis manus
in me. Sed hec est hora uestra et pote
stas tenebrarum. Comprehendentes
autem eum. duxerunt ad domum principis
sacerdotum. Petrus uero sequebatur a longe. Ac
censo autem igni in medio atrii. et
circumsedentibus illis. erat petrus
in medio eorum. Quem cum uidisset
ancilla quedam. sedentem ad lumen.
et eum fuisset intuita dixit. Et hic
cum illo erat. At ille negauit e
um dicens. Mulier non noui illum. Et
post pusillum. alius uidens eum dixit. Et
tu de illis es. Petrus uero ait. O
homo non sum. Et interuallo facto quasi
hore unius alius quidam affirmabat
dicens. Vere et hic cum illo erat.
nam et galileus est. Et ait petrus. O
homo. nescio quid dicis. Et continuo
adhuc illo loquente. gallus cantauit.
Et conuersus dominus. respexit petrum.
Et recordatus est petrus uerbi
domini. sicut dixerat. quia priusquam gallus cantet.
ter me negabis. Et egressus foras fle
uit amare. Et uiri qui tenebant
illum. illudebant ei cedentes.
Et uelauerunt eum et percutiebant fa
ciem eius. et interrogabant eum
dicentes. Prophetiza. quis est qui te
percussit. Et alia multa blas
phemantes dicebant in eum. Et
ut factus est dies. conuenerunt
seniores plebis. et principes sa

sacerdotum et scribe. et duxerunt eum
in concilium suum dicentes. Si tu es christus
dic nobis palam. Et ait illis. Si uobis
dixero non creditis michi. Si autem et interro
gauero non respondebitis michi. Ex hoc autem
neque dimittetis.
erit filius hominis sedens a dextris uirtutis
dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius
dei? Qui ait. Vos dicitis quia ego
sum. At illi dixerunt. Quid ad
huc desideramus testimonium? ipsi
enim audiuimus de ore eius. Et surgens
omnis multitudo eorum duxerunt
illum ad pilatum. Ceperunt autem accusa
re dicentes. Hunc inuenimus sub
uertentem gentem nostram. et prohi
bentem tributa dari cesari. et
dicentem se christum regem esse. Pilatus autem
interrogauit eum dicens. Tu es rex
iudeorum? At ille respondens ait.
Tu dicis. Ait autem pilatus ad principes
sacerdotum et turbas. Nichil inuenio cause
in hoc homine. At illi inualescebant
dicentes. Commouet populum. docens per
uniuersam iudeam. incipiens a ga
lilea usque huc. Pilatus autem audiens
galileam. interrogauit si homo galileus
esset. Et ut cognouit quod de herodis po
testate esset. remisit eum ad he
rodem. qui et ipse ierosolimis erat hiis
diebus. Herodes autem uiso ihesu. gaui
sus est ualde. Erat enim ex multo
tempore cupiens uidere eum. eo quod au
diret multa de illo. et sperabat
signum aliquod ab eo uideri fieri. Interro
gabat autem eum multis sermonibus. At
ipse nichil respondebat. Stabant autem princi
pes sacerdotum et scribe. constanter accu
santes eum. Spreuit autem illum
herodes cum exercitu suo. et illusit

indutum ueste alba. et remisit
ad pilatum. Et facti sunt amici in die
illa inter se herodes et pilatus.
Nam antea inimici erant ad inuicem.
Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et
magistratibus et plebe (ł plebis). dixit ad
illos. Obtulistis michi hunc hominem
quasi auertentem populum. et ecce ego
coram uobis interrogans. nullam causam
inuenio in homine isto. ex hiis in quibus
eum accusatis. sed neque herodes. Nam
remisit illum ad nos. et ecce nichil
dignum morte actum est illi. Emenda
tum ergo dimittam. Necesse autem ha
bebat dimittere eis unum per diem
festum. Exclamauit autem simul uni
uersa turba dicens. Tolle hunc et
dimitte nobis barabbam. Qui erat propter
sedicionem quandam factam in ciuitate.
et homicidium missus in carcerem.
Iterum autem pilatus locutus est ad illos
uolens dimittere ihesum. At illi
succlamabant dicentes. Cruci
fige crucifige eum. Ille autem tercio dixit
ad illos. Quid enim mali fecit iste?
Nullam causam mortis inuenio in eo.
Corripiam ergo illum et dimittam. At
illi instabant uocibus magnis postu
lantes ut crucifigeretur. Et inuales
cebant uoces eorum. l. h. xx. c.
Et pilatus adiudicauit fieri peticio
nem eorum. Dimisit autem eis illum
qui propter homicidium et sedicionem mis
sus fuerat in carcerem quem petebant.
ihesum uero tradidit uoluntati eorum. Et
cum ducerent eum apprehenderunt simo
nem quendam cyreneum uenientem
de uilla. et inposuerunt illi crucem
portare post ihesum. Sequebatur

ā eū multa tba pp̄. ⁊ mulierū.
q̄ plangebāt ⁊ lamētabant eū.
Cōūsus ā ad illas ihc dix. Filie
ierlm nolite flere sup me. s; sup
uos ipas flete. ⁊ sup filios urōs
qm̄ ecce uenient dies. ī qb' di
cent. Beate steriles. ⁊ uentres
q̄ n̄ genuerūt. ⁊ ubera q̄ n̄ lacta.
t͡c incipient dicere montib' cadite
sup nos. ⁊ collib' opite nos. q2 si
ī uiridi ligno h' faciūt. ī a. q̄
fiet. Ducebant ā ⁊ alii duo
neq̄ cū eo. ut interficerent. ⁊
pq̄ uenerūt ī loc q̄ uocat cal
uarie. ī. crucifixerūt eū. ⁊ latro
altm nes. unū a dextis ⁊ alt̄ a sinistris.
Ihc a dicebat. Pr. dimitte ill'
nō ē sciūt q̄d faciūt. Diuidētes
uō uestimēta ei. miserūt sortes.
⁊ stabat pp̄ls expectās. ⁊ deride
bant ill' pncipes cū eis dicētes. Ali
os saluos fec. se saluū faciat. si
l di hic ē fili' x̄ dī electus. Illudebāt
ā ei ⁊ milites accedētes. ⁊
acetū illi offerētes ⁊ dicētes.
Si tu es rex iudeoȝ. saluū te
fac. Erat ā ⁊ supscriptio scripta
sup ill' litts hebicis. grecis. et
latinis. h' ē rex iudeoȝ. Vnus
ā de his q̄ pendebāt latronib'. bla
phabat eū dicēs. Si tu es xp̄c.
saluū fac temetipm. ⁊ nos. Re
spondens ā alt' increpabat eū dicens.
N; tu times dm̄. q2 ī eadem
dapnatione es. ⁊ nos qd' iuste
na digna factis recipim'. hic uō
nih mali gessit. ⁊ dicebat ad
c ihm. Dne. mem. m. d. ue.
ī rg. t. ⁊ dix illi ihc. Amē dico t.

hodie mecū eris ī p. Erat ā fere
hora. vi. ⁊ tenebre fce s. in
uniusa tra. usq; ī hora. viiii. ⁊
obscuratus ē sol. et uel tepli scissū
ē p mediū. ⁊ clamās uoce mag
ihc. emis spm. ait. Pat. ī man
t. q. s. m. ⁊ h dicēs expirauit.
Vidēs ā centurio q̄ fcm fuat.
glificauit dm dicēs. Vere h hō iust'
erat. ⁊ oīs tba eoȝ q̄ simul ad
erat ad spectaculm istd. ⁊ uidebāt
q̄ fiebat. pcutiētes pectora sua
reuertebantr. Stabat ā ⁊ oēs noti
eī a longe. ⁊ mulieres q̄ secute
erat eū a galilea. h' uidētes.
⁊ ecce uir nōe ioseph. q̄ erat
decurio. uir bon'. ⁊ iust'. hic nō
consenserat cōsilio ⁊ actib' eoȝ. ab
arymathia ciuitate iudee. q̄
⁊ ipe expectab regnū dī. hic ac
cessit ad pilatū. ⁊ petiit corp ihu.
⁊ depositū īuoluit sindone. ⁊ posuit
eū ī monumēto exciso. ī quo nō
dū quisq̄ posit' fu. ⁊ dies erat pasche
ve. ⁊ sabbm illucescebat. Subse
cute ā mulieres q̄ cū ipo uene
rant de galilea. uiderūt mo
numētū. ⁊ q̄admō positū erat corp
eī. ⁊ reūtentes parauerūt aro
mata. ⁊ unguēta. ⁊ sabbō q̄dē silue
runt s m̄ mandatū. V Na aūt
sabbi. ualde diluculo uenerūt ad
monumētū portātes q̄ paue
rant aromata. ⁊ īuenerūt la
pidē reuolutū a mōnto. ⁊ ingressē
īuenerūt corp dni ihu. ⁊ fcm
ē dū mēte cōsternarentur de
isto. ecce duo uiri steterūt sec
illas ī ueste fulgēti. Cū time

rent a(utem) et d(e)clinar(ent) u(u)ltu(m) i(n) t(er)ram. dixer(un)t ad illas. Q(ui)d q(ue)ritis
uiuente(m) c(um) mortuis. n(on) e(st) h(ic). sed
surrexit. Recordamini q(ua)l(ite)r lo
cut(us) e(st) u(obis). c(um) adhuc i(n) galilea e(ss)et
dic(en)s. q(uia) op(or)tet filiu(m) ho(minis) tradi in
man(us) p(e)cc(at)or(um) ho(mi)nu(m). et c(ru)cifigi.
et die .iii. resurge(re). Et recorda
te s(un)t u(er)bor(um) ei(us). et reg(re)sse a monu
mento nu(n)t(iaueru)nt h(ec) o(mn)ia. ill(is) .xi. et ce(teris) o(mn)ib(us).
Erat a(utem) maria magd(alene). et iohana.
et maria iacobi. et cet(er)e q(ue) c(um) e(i)s
erant. q(ue) dicebant ad ap(osto)los h(ec). Et
uisa s(un)t a(n)t(e) illos q(ua)si deliramenta. u(er)
ba ista. et n(on) c(re)debant ill(is). Petr(us)
a(utem) surgens cucurrit ad monumentu(m).
.C. et p(ro)cumbens uid(it) linteamina sola
posita. et abiit secu(m) mirans q(uo)d
factu(m) fuerat. Et ecce duo
ex ill(is) ibant ipsa die i(n) castellu(m).
q(uo)d erat i(n) spatio stadior(um) .lx. ab
ier(usa)l(e)m. no(m)i(n)e emaus. Et ipsi loq(ue)
bant(ur) ad i(n)uice(m) de hiis q(ue) accide
rant. Et factu(m) e(st) du(m) fabularen
tur. et secu(m) q(ue)rer(ent). et ip(s)e ih(esus) ap
p(ro)pinq(ua)ns ibat c(um) ill(is). Oc(u)li a(utem) eor(um)
tenebant(ur). ne eu(m) ag(no)sc(erent). Et ait ad illos.
Qui s(un)t hi s(er)mones q(uo)s (con)fert(is) ad i(n)
uicem. et e(stis) t(ri)stes. Et r(espon)d(en)s un(us)
c(ui) n(omen) cleophas dix(it) ei. Tu sol(us) peg(re)
nus es i(n) ier(usa)l(e)m. et n(on) (co)g(n)o(uisti). q(ue) facta s(un)t
i(n) illa hiis dieb(us). Q(ui)b(us) ille dix(it).
Que. Et dixer(unt). de ih(es)u naza(reno).
q(ui) fuit uir p(ro)ph(et)a. pote(n)s i(n) op(er)e et s(er)mo(ne) c(oram)
deo. et o(mn)i p(o)p(u)lo. et q(uo)m(odo) eu(m) tradide
r(un)t su(m)mi sacerdotes. et p(ri)ncipes
n(ost)ri i(n) da(m)pnatio(n)e(m) mortis. et
crucifixer(un)t eu(m). Nos a(utem) sp(er)aba
m(us). q(uia) ip(s)e esset r(e)de(m)pt(ur)us isr(ae)l.

Et n(un)c sup(er) h(ec) o(mn)ia. t(er)cia dies e(st) ho
die. q(uod) hec facta s(un)t. S(ed) et mulie
res quedam ex n(ost)ris t(er)ruer(unt) no(s).
q(ue) a(n)te luce(m) fuer(unt) ad monume(n)tu(m).
et n(on) inuento corp(or)e ei(us) uener(un)t
dic(en)tes. se et uisione(m) angelor(um)
uidisse. q(ui) dic(un)t eu(m) uiue(re). Et
abier(un)t quida(m) ex n(ost)ris ad mo
nume(n)tu(m). et ita inuener(un)t sicut
mulieres dixer(unt). Et ip(s)e dix(it) ad
eos. O stulti. et tardi corde ad
c(re)dend(um). i(n) o(mn)ib(us) q(ue) lo(cuti) s(un)t p(ro)ph(et)e. N(on)ne h(ec)
op(or)tuit pati xp(istu)m. et ita i(n)trare
i(n) glo(riam) sua(m). Et incipie(n)s a moise .C.
et o(mn)ib(us) p(ro)ph(et)is i(n)t(er)p(re)tabat(ur) ill(is) et i(n)
o(mn)ib(us) scripturis q(ue) de ip(s)o erant.
Et app(ro)pinq(ua)uer(un)t castello q(u)o ibant.
et ip(s)e finx(it) se longi(us) ire. Et coe
gerunt ill(um) dic(en)tes. Mane nob(iscu)m.
q(uonia)m aduesp(er)ascit. et i(n)clinata e(st) ia(m) dies. Et i(n)trauit
c(um) ill(is). Et factu(m) e(st) du(m) recu(m)beret c(um) ill(is).
ac(cepit) pa(nem). et b(enedixit). ac freg(it). et porrigebat ill(is). Et
ap(er)ti s(un)t oc(u)li eor(um). et (co)gnouer(un)t
eum. et ip(s)e euanuit ex oc(u)lis
eor(um). Et dixer(un)t ad i(n)uice(m). Non(n)e
cor n(ost)r(u)m ard(ens) e(ra)t. i(n) n(obis). du(m) loq(ue)ret(ur)
i(n) uia. et ap(er)iret n(obis) scripturas. Et
surge(n)tes ead(em) hora regressi s(un)t
i(n) ier(usa)l(e)m. et i(n)uener(un)t congrega
tos .xi. et eos q(ui) c(um) ip(s)is erant di
ce(n)tes. q(uod) surrex(it) d(omi)n(u)s u(er)e. et ap(par)uit
sy(moni). Et ip(s)i narrabant q(ue) gesta
erant in uia. et q(uo)m(odo) cognouer(unt) eu(m)
i(n) fractio(n)e pa(nis). Du(m) a(utem) h(ec) loq(ue)ntur.
Ih(esu)s stetit i(n) medio eor(um). et dix(it) .C.
eis. Pax u(obis). Ego su(m) nolite ti(mere).
Co(n)turbati u(er)o et (con)t(er)riti existima
bant se sp(iritu)m uide(re). Et dix(it) eis.
Q(ui)d turbati estis. et cogitatio(n)es

ascendunt in corda uestra. Videte ma-
nus meas et pedes meos quia ego ipse sum.
Palpate et videte quia spiritus carnem
et ossa non habet, sicut me videtis habere.
Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et
pedes. Adhuc autem illis non credentibus
et mirantibus pre gaudio dixit: Ha-
betis hic aliquid quod manducetur?
At illi obtulerunt ei partem piscis assi
et favum mellis. Et cum manducasset coram
eis, sumens reliquias dedit eis. Et dixit
ad eos: Hec sunt verba que locutus sum
ad vos cum adhuc essem vobiscum,
quoniam necesse est impleri omnia que scrip-
ta sunt in lege Moysi et prophetis
et psalmis de me. Tunc aperuit
illis sensum ut intelligerent scrip-
turas. Et dixit eis: Quia sic scrip-
tum est, et sic oportebat Christum pati et re-
surgere a mortuis die tertia, et pre-
dicari in nomine eius penitentiam et re-
missionem peccatorum in omnes gentes,
incipientibus ab Ierusalem. Vos autem
testes estis horum. Et ego mit-
to promissum patris mei in vos. Vos
autem sedete in civitate quoadusque
induamini virtute ex alto.
Eduxit autem eos foras in Bethani-
am, et elevatis manibus suis bene-
dixit eis. Et factum est dum benediceret
illis, recessit ab eis et ferebatur
in celum. Et ipsi adorantes regres-
si sunt in Ierusalem cum gaudio magno.
Et erant semper in templo laudantes
et benedicentes deum. Amen.

Explicit Lucas.

Incipit Iohannes.

HIC EST IOHANNES
unus ex xii discipulis dei,
qui virgo electus a deo est, quem de
nuptiis volentem nubere re-
vocavit deus. Cui virginitatis in hoc
duplex testimonium in evangelio
datur, quod et pre ceteris dilectus a deo di-
citur, et quod huic matrem de cruce com-
mendavit dominus, ut virginem virgo ser-
varet. Denique manifestans in
evangelio quod erat ipse incorruptibi-
lis verbi opus inchoans solus ver-
bum carnem factum esse, nec lumen
a tenebris comprehensum fuisse te-
statur, primum signum ponens quod in
nuptiis fecit dominus, ut ostendens
quod erat ipse legentibus demon-
straret, quod ubi dominus invitatus est
deficere nuptiarum vinum debeat,
ut veteribus immutatis nova omnia
que a Christo instituuntur appareant. Hoc
autem evangelium scripsit in Asia, postea quam in Path-
mos insula apocalypsin scrip-
serat, ut cui in principio canonis
incorruptibile principium in gene-
si, et incorruptibilis finis per vir-
ginem in apocalypsi redderetur,
dicente Christo: Ego sum alpha et o.
Hic est Iohannes qui sciens supervenis-
se diem recessus sui, convocatis
discipulis suis in Epheso, per multa sig-
norum experimenta promens Christum, des-
cendens in defossum sepulture sue locum,
facta oratione, positus est ad patres suos, tam
extraneus a dolore mortis
quam a corruptione carnis invenitur
alienus. Tamen post omnes scripsit evangelium, et hoc
virgini debebatur. Quorum tamen vel scripturarum
temporis dispositio vel librorum ordinatio
ideo a nobis per singula non exponitur, ut sciendi desiderio et querentibus fructus laboris
et deo magisterii doctrina ser — ve — t u r.

Io han

IN PRINCIPIO erat
verbum. Et verbum erat
apud deum. Et deus erat verbum.
Hoc erat in principio apud deum.
Omnia per ipsum facta sunt: et ·a·
sine ipso factum est nichil. Quod factum
est in ipso vita erat. et vi
ta erat lux hominum. et lux in
tenebris lucet. et tenebre
eam non comprehenderunt. Fuit homo missus
a deo. cui nomen erat iohannes. Hic venit
in testimonium ut testimonium
perhiberet de lumine. ut omnes crederent
per illum. Non erat ille lux, sed ut te
stimonium perhiberet de lumine.
Erat lux vera. que illuminat om
nem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat.
et mundus per ipsum factus est. et mundus
eum non cognovit. In propria
venit. et sui eum non receperunt.
Quotquot autem receperunt eum. dedit eis po
testatem filios dei fieri. hiis qui credunt
in nomine eius. Qui non ex sangui
nibus neque ex voluntate carnis. neque ex vo
luntate viri. sed ex deo nati sunt. Et ver
bum caro factum est. et habitavit
in nobis. Et vidimus gloriam eius
gloriam quasi unigeniti a patre.
plenum gratie et veritatis. Iohannes
testimonium perhibet de ipso. et cla
mat dicens. Hic erat quem dixi vobis.
qui post me venturus est. ante me factus est.
quia prior me erat. Et de plenitudi
·c· ne eius omnes nos accepimus gratiam pro
gratia. quia lex per moysen data est. gratia et veritas
per ihesum christum facta est. Deum nemo vidit
umquam. nisi unigenitus filius qui est in sinu
patris ipse narravit. ·ii·
Et hoc est testimonium iohannis quando

Miserunt iudei ab ierusalem sacerdo ·d·
tes et levitas ad eum ut interro
garent eum. Tu quis es? Et confessus
est. et non negavit. et confessus est. quia non
sum ego christus. Et interrogaverunt eum.
Quid ergo? Helias es tu? Et dixit. non sum.
Propheta es tu? Et respondit. non. Dixerunt
ergo ei. Quis es. ut responsum de
mus hiis qui miserunt nos. Ait. Ego vox Quid dicis
clamantis in deserto. dirigite viam domini. sicut dixit ysaias. de teipso?
Et qui missi fuerant. erant ex phariseis.
Et interrogaverunt eum. et dixerunt.
Quid ergo baptizas. si tu non es christus.
neque helias. neque propheta. Respondit eis
iohannes dicens. Ego baptizo in aqua. ·c·
medius autem vestrum stetit quem vos ne
scitis. Ipse est qui post me venturus
est. qui ante me factus est. cuius ego non sum
dignus ut solvam eius corrigiam calcia
menti. Hec in bethania facta sunt trans
iordanem. ubi erat iohannes baptizans.
Altera die vidit iohannes ihesum venien ·v·
tem ad se. et ait. Ecce agnus
dei. ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi.
post me venit vir qui ante me factus est.
quia prior me erat. et ego nescie
bam eum. Sed ut manifeste
tur in israel. propterea veni ego in aqua
baptizans. Et testimonium perhi
buit iohannes dicens. quia vidi spiritum
descendentem quasi columbam de celo.
et mansit super eum. et ego nescie
bam eum. Sed qui me misit baptiza
re in aqua. ille michi dixit. Super quem vi
deris spiritum descendentem. et ma
nentem super eum. hic est qui bapti
zat in spiritu sancto. Et ego vidi et
testimonium perhibui. quia hic est
filius dei. Altera die iterum

Stabat iohannes. et ex discipulis eius duo.
Et respiciens ihesus ambulantem dixit.
Ecce agnus dei. Et audierunt eum
duo discipuli loquentem. et secuti sunt
ihesum. Conuersus autem ihesus. et uidens eos
sequentes se dicit eis. Quid queritis.
Qui dixerunt ei. Rabbi. quod dicitur
interpretatum magister. Ubi habitas.
Dicit eis. Uenite et uidete. Ue
nerunt et uiderunt ubi maneret. et
apud eum manserunt die illo. Hora
autem erat quasi .x. Erat autem andreas
frater symonis petri unus ex duobus
qui audierant a iohanne. et secuti
fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem
suum symonem. et dicit ei. Inuenimus
messiam. quod est interpretatum xpistus. Et
adduxit eum ad ihesum. Intuitus autem
eum ihesus dixit. Tu es symon filius ioha
na. tu uocaberis cephas. quod inter
pretatur petrus. In crastinum uoluit
exire in galileam. et inuenit phi
lippum. et dicit ei ihesus. Sequere
me. Erat autem philippus a bethsa
ida. ciuitate andree et petri.
Inuenit philippus nathanael. et dicit
ei. Quem scripsit moyses in
lege et prophete. inuenimus ihesum fi
lium ioseph a nazareth. Et dicit
ei natanael. A nazareth potest
aliquid boni esse. Dicit ei philippus
Ueni et uide. Uidit ihesus natanael
uenientem ad se. et dicit de eo. Ecce
uere israelita in quo dolus non est. Dicit
ei nathanael. Unde me nosti.
Respondit ihesus et dixit ei. Priusquam te phi
lippus uocaret. cum esses sub ficu.
uidi te. Respondit ei nathanael et ait.
Rabbi. tu es filius dei. tu es rex israel.

Respondit ihesus et dixit ei. Quia dixi tibi uidi
te sub ficu. credis. maius his
uidebis. Et dixit eis. Amen amen dico uobis.
uidebitis celum apertum. et angelos dei
ascendentes et descendentes supra fi
lium hominis. III.

Et die tercio. Nuptie facte
sunt in chana galilee. et erat ibi mater
ihesu. Uocatus est autem ihesus et discipuli eius ad
ad nuptias. Et deficiente uino.
dicit mater ihesu ad eum. Uinum non habent.
Et dicit ei ihesus. Quid michi et tibi est mulier.
nondum uenit hora mea. Dicit mater
eius ministris. Quodcumque dixerit uobis fa
cite. Erant autem lapidee ydrie
.vi. posite secundum purificationem iudeorum.
capientes singule metretas bi
nas uel ternas. Dicit eis ihesus. Im
plete ydrias aqua. Et impleuerunt
eas usque ad summum. Et dicit eis
ihesus. Haurite nunc et ferte archi
triclino. Et tulerunt. Ut autem gusta
uit architriclinus aquam uinum factam.
et non sciebat unde esset. ministri autem
sciebant. qui hauserant aquam. uo
cat sponsum architriclinus. et dicit ei.
Omnis homo primum bonum uinum ponit. et cum
inebriati fuerint. tunc id quod deterius est.
Tu autem seruasti bonum uinum usque adhuc.
Hoc fecit inicium signorum ihesus in cha
na gal. et manifestauit gloriam suam. Et
crediderunt in eum discipuli eius. Post hec
descendit ihesus capharnaum ipse et
mater eius et fratres eius. et discipuli eius. et
ibi manserunt non multis diebus. Et prope
erat pascha iudeorum. et ascendit
ihesus ierusalem. Et inuenit in templo
uendentes et ementes boues et o
ues et columbas. et nummularios

sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum
de funiculis. omnes eiecit de templo. oves
quoque et boves. et nummulariorum effu
dit es. et mensas subvertit. Et his
qui columbas vendebant dixit. Auferte
te ista hinc. et nolite facere domum pa
tris mei domum negotiationis. Recordati
sunt vero discipuli eius quia scriptum est. zelus
domus tue comedit me. Responderunt ergo
iudei et dixerunt ei. Quod signum ostendis
nobis quia hec facis. Respondit ihesus et dixit eis.
Solvite templum hoc. et in tribus diebus
excitabo illud. Dixerunt ergo iudei. xl
et vi annis edificatum est templum hoc.
et tu in tribus diebus excitabis illud. Ille
autem dicebat de templo corporis sui. Cum
ergo resurrexisset a mortuis. re
cordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat
et crediderunt scripture et sermoni quem dixit
ihesus. Cum autem esset ierosolimis in pascha in
die festo. multi crediderunt in nomine
eius videntes signa eius que faciebat.
Ipse autem ihesus non credebat semet
ipsum eis. eo quod ipse nosset omnes. et quia
opus ei non erat ut quis testimonium
perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid
esset in homine. Erat autem homo ex phari
seis nychodemus nomine. princeps iu
deorum. Hic venit ad ihesum nocte. et
dixit ei. Rabbi. scimus quia a deo veni
sti magister. Nemo enim potest hec signa facere que
tu facis. nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus et
dixit ei. Amen amen dico tibi. nisi quis natus
fuerit denuo. non potest videre regnum dei.
Dicit ad eum nychodemus. Quomodo potest homo nasci
cum sit senex. Numquid potest in ventrem ma
tris sue iterato introire et nasci. Respondit
ihesus et dixit ei. Amen amen dico tibi. nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. non
potest introire in regnum dei. Quod natum est ex
carne caro est. et quod natum est ex spiritu
spiritus est. Non mireris quia dixi tibi. te
oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi
vult spirat. et vocem eius audis
sed nescis unde veniat. et quo vadat.
Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit
nychodemus. et dixit ei. Quomodo possunt
hec fieri. Respondit ihesus et dixit ei. Tu
es magister in israel. et hec ignoras. Amen
amen dico tibi. quia quod scimus loquimur. et quod
vidimus testamur. et testimonium
nostrum non accipitis. Si terrena dixi
vobis et non creditis. quomodo si dixero vobis
celestia credetis. Et nemo ascendit
in celum. nisi qui descendit de celo. filius ho
minis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit
serpentem in deserto. ita exaltari oportet filium hominis.
ut omnis qui credit in ipso non pereat. sed habeat
vitam eternam. Sic enim dilexit deus mundum.
ut filium suum unigenitum daret. ut
omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat vitam eternam.
Non enim misit deus filium suum in mundum.
ut iudicet mundum. sed ut salvetur mundus
per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur.
Qui autem non credit. iam iudicatus est. quia non
credit in nomine unigeniti filii dei.
Hoc est autem iudicium. quia lux venit in
mundum. et dilexerunt homines magis te
nebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera.
Omnis enim qui male agit odit lucem. et
non venit ad lucem ut non arguantur
opera eius. Qui autem facit veritatem venit
ad lucem. ut manifestentur opera eius
quia in deo sunt facta. ·vii·
Post hec venit ihesus et discipuli eius in
iudeam terram. et illic demo
rabatur cum eis. et baptizabat.
Erat autem et iohannes baptizans in enon.

iuxta Salim quia aquae multae erant illic
et veniebant et baptizabantur. Non-
dum enim missus fuerat in carcerem Iohannes.
Facta est ergo quaestio ex discipulis Iohannis
cum Iudaeis de purificatione. Et ve-
nerunt ad Iohannem et dixerunt
ei: Rabbi, qui erat tecum trans Ior-
danen, cui tu testimonium perhibu-
isti, ecce hic baptizat et omnes ve-
niunt ad eum. Respondit Iohannes et dixit:
Non potest homo accipere quicquam nisi fuerit datum
ei de caelo. Ipsi vos testimonium
perhibetis quod dixerim: ego non sum
Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui
habet sponsam sponsus est. Amicus autem
sponsi qui stat et audit eum gaudio
gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gau-
dium meum impletum est. Illum
oportet crescere, me autem minui. Qui de-
sursum venit super omnes est. Et qui est
de terra loquitur. Et qui de caelo venit
super omnes est. Et quod vidit et audivit hoc
testatur, et testimonium eius
nemo accipit. Qui autem accepit eius
testimonium signavit quia Deus verax est.
Quem enim misit Deus verba Dei loquitur.
Non enim ad mensuram dat Deus spiritum.
Pater diligit filium et omnia dedit in
manu eius. Qui credit in filium habet
vitam aeternam. Qui autem incredulus est filio
non videbit vitam, sed ira Dei manet
super eum. Ut ergo cognovit Iesus quia
audierunt Pharisaei quia Iesus plures
discipulos facit et baptizat quam
Iohannes, quamquam Iesus non baptizaret, sed
discipuli eius, reliquit Iudaeam
Et abiit iterum in Galilaeam. b
Oportebat autem eum transire per Sama-
·C· riam. Venit ergo in civitatem Samariae

quae dicitur Sychar iuxta praedium quod dedit
Iacob Ioseph filio suo. Erat autem
ibi fons Iacob. Iesus ergo fati-
gatus ex itinere sedebat sic super
fontem. Hora erat quasi sexta.
Venit mulier de Samaria hau-
rire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi
bibere. Discipuli enim eius abierant in
civitatem ut cibos emerent.
Dicit ergo ei mulier illa Samarita-
na: Quomodo tu Iudaeus cum sis bibere
a me poscis quae sum mulier Samari-
tana? Non enim coutuntur Iudaei
Samaritanis. Respondit Iesus et dixit ei:
Si scires donum Dei et quis est qui dicit tibi: Da
mihi bibere, tu forsitan petisses ab
eo et dedisset tibi aquam vivam. Dicit
ei mulier: Domine, neque in quo haurias ha-
bes, et puteus altus est. Unde ergo ha-
bes aquam vivam? Numquid tu maior
es patre nostro Abraham. Iacob.
qui dedit nobis puteum hunc, et ipse ex
eo bibit et filii eius et pecora eius?
Respondit Iesus et dixit ei: Omnis qui bibit
ex hac aqua sitiet iterum. Qui autem
biberit ex aqua quam ego dabo ei
non sitiet in aeternum, sed aqua quam ego
dabo ei fiet in eo fons aquae sali-
entis in vitam aeternam. Dicit ad eum
mulier: Domine, da mihi hanc aquam ut non
sitiam neque veniam huc haurire.
Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum
et veni huc. Respondit mulier et dixit: Non
habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene di-
xisti quia non habeo virum. Quinque enim viros
habuisti, et nunc quem habes non est tuus
vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei mulier:
Domine, video quia propheta es tu. Pa-
tres nostri in monte hoc adoraverunt. b·

et uos dicitis quia ierosolimis est locus ubi
adorare oportet. Dicit ei ihesus.
Mulier crede mihi quia ueniet hora
quando neque in ierosolimis neque in monte hoc
adorabitis patrem. Vos adora
tis quod nescitis. nos adoramus quod
scimus. quia salus ex iudeis est. Sed
uenit hora et nunc est. quando ueri ado
ratores adorabunt patrem in
spiritu et ueritate. Nam et pater ta
les querit. qui adorent eum. Spiritus
est deus. et eos qui adorant eum in spiritu
et ueritate adorare oportet.
Dicit ei mulier. Scio quia messias
uenit qui dicitur christus. Cum ergo uenerit ille
annuntiabit nobis omnia. Dicit ei ihesus.
Ego sum qui loquor tecum. Et continuo
uenerunt discipuli eius. et miraba
tur quia cum muliere loquebatur. Nemo
tamen dixit. quid queris. aut quid loqueris
cum ea. Reliquit ergo mulier ydriam
suam. et abiit in ciuitatem. et
dicit illis hominibus. Venite et uide
te hominem. qui dixit mihi omnia quecumque
feci. Numquid ipse est christus. Exierunt
ergo de ciuitate. et ueniebant ad eum.
Interea rogabant eum discipuli di
centes. Rabbi. manduca. Ille autem
dixit eis. Ego habeo cibum mandu
care quem uos nescitis. Dicebant
ergo discipuli ad inuicem. Numquid aliquis
attulit ei manducare. Dicit eis
ihesus. Meus cibus est ut faciam uolun
tatem eius qui misit me. ut perficiam
opus eius. Nonne uos dicitis quod
adhuc .iiii. menses sunt. et messis
uenit. Ecce ego dico uobis. Le
uate oculos uestros et uidete
regiones. quia albe sunt iam ad messem.

sem. Et qui metit. mercedem
accipit. et congregat fructum in
uitam eternam. ut et qui seminat simul
gaudeat et qui metit. In hoc enim est
uerbum uerum. quia alius est qui seminat
et alius est qui metit. Ego misi
uos metere quod uos non laborastis.
Alii laborauerunt. et uos in la
bores eorum introistis. Ex ciuita
te autem illa multi crediderunt in eum
samaritanorum. propter uerbum mulie
ris testimonium perhibentis. quia
dixit mihi omnia quecumque feci. Cum uenis
sent ergo ad illum samaritani. ro
gauerunt eum ut ibi maneret. Et
mansit ibi duos dies. Et multo
plures crediderunt propter sermonem
eius et mulieri dicebant. quia iam non
propter tuam loquelam credimus. ipsi
enim audiuimus et scimus quia hic
est uere saluator mundi. Post
duos autem dies exiit inde. et abiit
in galileam. Ipse enim ihesus testimo
nium perhibuit. quia propheta in patria
sua honorem non habet. Cum ergo ue
nisset in galileam. exceperunt eum
galilei. cum omnia uidissent que
fecerat in ierosolimis in die festo. Et
ipsi uenerant ad diem festum. Ve
nit ergo iterum in chana galilee.
ubi fecit aquam uinum. Et erat qui
dam regulus cuius filius infirmabatur
capharnaum. Hic cum audisset quia
ihesus adueniret de iudea in ga
lileam. abiit ad eum et rogabat
eum ut descenderet et sanaret fi
lium eius. Incipiebat enim mori. Dixit
ergo ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia
uideritis non creditis.

Dixit ad eum regulus. Domine descende
priusquam moriatur filius meus. Dicit ei
ihc. Vade filius tuus uiuit. Cre-
didit homo sermoni quem dixit ei ihc et
ibat. Iam autem eo descendente occur-
rerunt serui ei et nuntiauerunt ei
dicentes quia filius eius uiueret. Interro-
gabat ergo horam ab eis in qua melius
habuerit. Et dixerunt ei quia heri
hora vii. reliquit eum febris. Cogno-
uit ergo pater quia illa hora erat in qua
dixit ei ihc filius tuus uiuit. et credidit
ipse et domus eius tota. Hoc iterum secun-
dum signum fecit ihc cum uenisset a iudea in
galileam. **Cap. vi.**

Post hec erat dies festus iudeorum
et ascendit ihc ierosolimis. Est autem
ierosolimis probatica piscina que cogno-
minatur hebraice bethsaida. v.
porticus habens. In his iacebat mul-
titudo magna languentium cecorum
claudorum aridorum expectan-
tium aque motum. Angelus autem domini secundum
tempus descendebat in piscinam et mo-
uebatur aqua. Et qui prior descendisset
in piscinam post motionem aque sanus
fiebat a quacumque detinebatur in-
firmitate. Erat autem quidam homo ibi
xxxviii. annos habens in infirmita-
te sua. Hunc cum uidisset ihc iacen-
tem et cognouisset quia iam multum
tempus haberet. dicit ei. Vis sanus fieri.
Respondit ei languidus. Domine non habeo ho-
minem ut cum turbata fuerit aqua
mittat me in piscinam. Dum enim
uenio ego. alius ante me descendit.
Dicit ei ihc. Surge tolle gra-
batum tuum et ambula. Et statim
sanus factus est homo et sustulit grabatum
suum et ambulabat. Erat autem
sabbatum in illo die. Dicebant ergo
iudei illi qui sanus factus fuerat. Sab-
batum est. non licet tibi tollere grabatum
tuum. Respondit eis. Qui me sanum fecit.
ille mihi dixit. tolle grabatum tuum et
ambula. Interrogauerunt eum
ergo. Quis est ille homo qui dixit tibi tolle
grabatum tuum et ambula. Is autem
qui sanus fuerat effectus nesciebat
quis esset. Ihc autem declinauit a turba
constituta in loco. Postea inuenit
eum ihc in templo. et dixit ei. Ecce
sanus factus es. iam noli peccare ne
deterius tibi aliquid contingat. Abiit
ille homo et nuntiauit iudeis quia ihc
esset qui fecit eum sanum. Propterea perse-
quebantur iudei ihm. quia hec facie-
bat in sabbato. Ihc autem respondit eis.
Pater meus usque modo operatur. et ego
operor. Propterea ergo magis querebant eum
iudei interficere. quia non solum solue-
bat sabbatum. sed et patrem suum di-
cebat deum. equalem se faciens deo.
Respondit itaque ihc et dixit eis. Amen amen
dico uobis. non potest filius a se facere quic-
quam. nisi quod uiderit patrem facien-
tem. Quecumque enim ille fecerit. hec et
filius similiter facit. Pater enim diligit filium
et omnia demonstrat ei que ipse facit.
et maiora his demonstrabit ei opera.
ut uos miremini. Sicut enim pater
suscitat mortuos et uiuificat sic
et filius quos uult uiuificat. Neque enim
pater iudicat quemquam. sed omne iudicium
dedit filio. ut omnes honorificent
filium sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium.
non honorificat patrem qui misit illum. Amen
amen dico uobis. quia qui uerbum meum

aud. & cred'it ei q me mis. h; uita
et'. & i iudiciu n ue s; tr. a mor.
.C. i ui. Amen am dico ub q uenit
hora & nc e qn mortui audiet
uoce filii di & q audiert uiuet
Sic e pr ht uita i semetipo.
sic ded & filio uita hre i semet
ipo. Et potestate ded ei & iudici
um face q fili ho. e. Nolite
mirari h. q ueni hora qn i q
os q i monumetis s audiet uo
ce ei. et pcedent. Q boa fecer
i resurrectione uite. q uero
mala egert i re. iudicii.
Non possu ego a meipo face qc
qua. s; sic audio iudico. & iudi
ciu meu iustu e. q n qo uolun
tate mea. s; uol ei q mis me.
Si ego testimoniu phibo d me
testim meu n e uer. Ali e q
testiu phib; d me. & scio q u
e testiu q phib; d me. Vos mi
sistis ad ioh'm & testim phibuit
u'itati. Ego a n ab hoe testim.
accipio. s; h dico u uos salui sitis.
Ille erat lucerna ardens et
lucens. vos a uoluistis exulta
re ad hora i luce ei. Ego au
habeo testim mai ioh'e. Opa e
q ded m pr ut pficia ea. ipa
opa q ego facio testim phibnt
de me q pr me mis. Et q mi
sit me pr. ipe testim p. d me.
n; uoce ei umq audistis. neq;
spem ei umq uidistis. Et ubu
ei n habetis manes i ub. q q
mis ille. huic uos n cditis. Scru
tamini scpturas. q uos putatis
i ipis uita etna hre. & ille s q

testim phibnt d me. & n uul
tis uenire ad me ut uita ha
beatis. Claritate ab hoib n
accipio. s; cognui uos. q dilco;
n hetis in ub. Ego ueni i noe
patris mei. & n suscepistis me.
Si ali ueniet i noe s. illu susci
pietis. Quo uo potestis uos cdere — q increduli
q glam ab inuice accipitis. et
glam q a solo do e n queritis.
Nolite putare. q ego accu
saturus sim uos ap patre. Est q
accusat uos. moyses i q spatis. — q n recipie
tes librum
ist.
Si e crederetis moysi. crederetis
forsitan & m. De me e ille
scripsit. Si a litteris illi n cre
ditis. qm ubis meis credetis.

Post h abiit ihc
trans mare galilee. q est — .C.
tybiadis. Et seqbat eu multitu
do mag. q uidebat sig q facie
ebat sup his q ifirmabant.
Subiit g i monte ihc. & i sede
bat c dis. s. Erat a pximu
pascha. dies fest iudeor. Cu
subleuass; g oclos ihc & uidiss;
q multitudo uen ad eu dic ad
philipp. Vn emem pa. ut ma. hii
Hoc a dicebt teptas eu. Ipe eni
sciebt q ess; facturus. R ei phil.
.CC. denarior panes n suffici
unt eis. u unqsq; mo q accipiat.
Dic ei un ex discipl'is ei. andre
as fr symois petri. Est puer
un hic. q h. v. panes ordaceos
& du pis. S; h q s int tantos.
Dix g ihc. Facite hoes discube
Discubuert g uiri. nuo q.
v. milia. Accep g panes ihc
Erat eni fenu multu i loco.

7 cu gs egisset. distbuit discu
bentib;. Silit 7 ex piscib qntu
uolebant. Vt a impleti s. dixit
disci. ss. Colligi q supauer
fragmta ne peant. Collegert
g. 7 impleuert. xii. cophinos
fragmtoz ex v. paib ordaceis
7 duob piscib. q sup fuert his
q maducauert. Illi g hoes cu
uidisset q fecat signu dicebat.
Q'a h; uere ppha q e ventur
i mudu. g cu cog uisset q
uentri eent ut eu rapet 7 fa
cert eu rege. fug itei i mon
tem ipe solus. Vt a sero fcm
e. descender disc. ei ad mare.
Et cu ascendissent naue. uenert
tns mare i capharnau. 7 tene
bre ia fce erat. 7 n uenat ad
eos ihc. Mare a uento magno
flante exurgebat. Cu remi
gassent g qsi stadia. xxv. aut xxx.
uident ihm ambulante sup ma
re. 7 pximu naui fi. 7 timu
ert. Ille a dic eis. Ego su nol
te time. Voluert ergo eu ac
cipe i naui. 7 statim fuit nauis
ad tra q ibat. Altra die tur
ba q stabat tns mare. vid q
nauicla alia n erat ibi. nisi
una. 7 q n introisset c disc. s.
ihc i naui. s; soli discip abis
sent. Alie u naues aduenert a tybriade
iuxta loc ubi ma
ducauant pane gs agntes dno.
Cu g uidisset turba q ihc no
esset ibi. n; discip. e. ascende
runt i nauiclas. 7 uenert
capharnau grentes ihm. Et
cu inuenissent eu tns mare di
xerunt. Rabbi. qn huc uenisti.
Rx. eis ihc 7 dix. Am am di. ub
grtis me. n q uidistis sig. s;
q maducastis ex paib;. et
saturati estis. Opamini n
cibu q perit. s; q pmanet
i uita etna. q fili ho. dab ub.
Hc e signauit pat ds. Dixert g
ad eu. Qd faciem ut opemur
opa di. Rx ihc 7 dix eis. hoc e
opus di. ut credatis i eu que
misit ille. Dixert g ei. Quod
g tu signu facis. ut uideam
7 credam t. Qd oparis. Pa
tres nri mand. mana i deserto.
sic scpt e. Pane d celo ded eis
maducare. Dix g eis ihc. Am
am di u. n moses ded ub pa
d celo. s; pat ms dat ub pan
d celo uerz. Pan e di e q de
scend d celo. 7 dat uita mdo.
Dixert g ad eu. Sp da nob
pan hc dne. Dix a eis ihc. Ego
su pan uite. Qui uenit ad me
n esuriet. 7 q cred i me. no
sitiet umq. Sed q dixi ub
q 7 uidistis me. 7 n creditis.
Omne q. dat m pr ad me ueni
et. 7 eum q ue. ad me n e fo.
q descendi d ce. n v fa. uolu
m. s; uol. ei q mi. me. Hec a
uoluntas ei q mis me patr. v
oe q. ded m n p. ex eo. s; res.
illud i no. die. Hec e e uol
pa. mi q m. me. v ois q uid;
filiu 7 cred i eu. ha. vi et.
Et ego res. eu i no. die. Mur
murabat g iudei d illo. q a

dixisset. ego sum panis vivus qui de celo descendi.
Et dixerunt. Nonne hic est ihesus filius io-
seph. cuius nos novimus patrem et matrem?
Quomodo ergo hic dicit. quia descendi de
celo? Respondit ergo ihesus et dixit eis. Nolite
murmurare invicem. Nemo potest
venire ad me. nisi pater qui misit
me traxerit illum. et ego resuscitabo eum in no-
vissimo die. Est scriptum in prophetis. Et erunt omnes
docibiles dei. Omnis qui audivit a pa-
tre meo et didicit. venit ad me.
Non quia vidit quisquam. nisi is qui est a deo. hic
vidit patrem. Amen amen dico vobis. qui
credit in me. habet vitam eternam. Ego sum pa-
nis vite. Patres vestri manduca-
verunt manna in deserto. et mortui sunt.
Hic est panis de celo descendens. ut si quis
ex ipso manducaverit non moriatur.
Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Si quis
manducaverit ex hoc pane vivet in eternum. Et panis
quem ego dabo caro mea est pro mundi vita.
Litigabant ergo iudei. ad invicem di-
centes. Quomodo potest nobis hic car-
nem suam dare ad manducandum?
Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico vobis. nisi
manducaveritis carnem filii hominis et bi-
beritis sanguinem. non habebitis vitam in vobis. Qui man-
ducat meam carnem et bibit meum sanguinem. habet vitam eternam.
Et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro
enim mea vere est cibus. et sanguis meus ve-
re est potus. Qui manducat meam carnem et bibit
sanguinem meum. in me manet et ego in illo.
Sicut misit me vivens pater. et ego
vivo propter patrem. Et qui manducat
me. et ipse vivet propter me. Hic est
panis qui de celo descendit. Non sicut
manducaverunt patres vestri manna
et mortui sunt. Qui manducat hunc
panem vivet in eternum. Hec dixit in

hic no. q. corp. et sang. d. d. boni recipe.

synagoga. docens in capharnaum.
Multi ergo ex discipulis eius audientes
dixerunt. Durus est hic sermo. quis potest
eum audire? Sciens autem apud semet-
ipsum quia murmurarent de hoc discipuli
eius. dixit eis. Hoc vos scandalizat?
Si ergo videritis filium hominis ascendentem
ubi erat prius. Spiritus est qui vivificat.
caro non prodest quicquam. Verba que ego
locutus sum vobis. spiritus et vita sunt. Sed
sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat
enim ab initio ihesus qui essent credentes
et quis traditurus esset eum. et dicebat.
Propterea dixi vobis. quia nemo potest veni-
re ad me. nisi fuerit ei datum a patre
meo. Ex hoc multi discipulorum eius
abierunt retrorsum. et iam non cum illo
ambulabant. Dixit ergo ihesus ad xii. Numquid
et vos vultis abire? Respondit ergo ei Sy-
mon petrus. Domine ad quem ibimus?
Verba vite eterne habes. et nos cre-
didimus et cognovimus. quia tu es christus filius dei.
Respondit eis ihesus. Nonne ego vos xii.
elegi. et unus ex vobis diabolus est?
Dicebat autem de iuda symonis scariothis.
hic enim erat traditurus eum. cum
ut esset unus ex xii. c. viii. viii.
Post hec ambulabat ihesus in galileam.
non enim volebat in iudeam ambulare
quia querebant eum iudei interficere.
Erat autem in proximo dies festus iudeorum
scenophegia. Dixerunt autem ad eum
fratres eius. Transi hinc et vade in
iudeam. ut et discipuli tui videant
opera tua que facis. Nemo enim in occul-
to quid facit. et querit ipse in palam esse.
Si hec facis. manifesta teipsum
mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum.
Dicit ergo eis ihesus. Tempus meum non

dū aduenit · tps aūt uřm sēp ē pa
ratū · Ñ pōt mūd' odisse uos · me
aūt odit · q' ego testimoniū phi
beo d' illo · q' opa ei' mala sūt ·
Vos ascendite ad diē festū
hc · ego n̄ ascendā ad diē fest
istū · q' tps meū n̄dū implet
ē · Hec cū dixisset · ipe mansit i gali
lea · Vt aūt ascenderūt frēs ei'
tc ⁊ ipe ascendit ad diē festū
n̄ manifeste s; qⁱ i occulto ·
Iudei ḡ qrebāt eū i die festo ·
⁊ dicebāt · Vbi ē ille · Et murmur
multū erat d' eo i turba · Qdā
ē dicebāt · q' bon' ē · Alij aūt dice
bāt · n̄ · s; seducit t'bas · Nēo tn̄
palā loqbat' d' eo · ppt metū iu
deor · Iam aūt die festo medi
ante · ascendit ihc i templū ⁊ do
cebat · Et mirabant' iudei dicen
tes · Qmō hic litas scit cū n̄ di
dicerit · Rx eis ihc ⁊ dix · Mea
doctrina n̄ ē mea · s; ei' q̄ misit me ·
Si qs uoluit uoluntatē ei' fa
cere · cognoscet d' doctrina utrū ex
deo sit · an ego a meipo loquor ·
Qi a semetipo loq̄ · gl'am ppi
am qrit · Qui aūt qrit gl'am ei'
q̄ misit illū · hic uerax ē · ⁊ iusti
cia n̄ ē i illo · Nonne moises
dedit uob legē · ⁊ nēo ex uob facit
legē · Qid me qritis interficere ·
Rx turba · Demoniū habes ·
quis te qrit interficere · Rx d'
ihc ⁊ dix eis · Vnū op' feci
⁊ oēs miramini · Ppterea moises
dedit uob circūcisionē · n̄ q' ex
moise ē s; ex patrib; · ⁊ i sabbato
circūcidītis hoīem · Si circūcisi

onē accipit ho i sabbo · ut n̄ solua
tur ~~sabb~~ lex moisi · m̄ indig
namini · q' totū hoīem sanū feci i
sabbo · Nolite iudicare s'm
faciē · s; iustū iudiciū iudica
te · Dicebāt ḡ qdā ex ierl'is ·
Nonne hic ē q̄ qrebāt interficere ·
Et ecce palā loq' · ⁊ nich ei dicūt ·
Nūqd uere cognouerūt p'ncipes · q' hic
ē xpc · S; hūc scim' unde sit · xpc
aūt cū uenerit nēo scit unde sit ·
Clamabat ḡ ihc docēs i teplo · Et
me scitis ⁊ unde sim scitis · ⁊ a
meipo n̄ ueni · s; ē uerus q̄ misit
me q̄ uos nescitis · Ego scio
eū q' ab ipo sū · ⁊ ipe misit me ·
Querebāt ḡ eū apphendere
⁊ nēo misit i illū manū · q' nō
dū uenerat hora ei' · De turba
aūt multi crediderūt i eū · ⁊ dice
bāt · Xpc cū uenerit · nūqd plura signa
faciet · q̄ q̄ hic facit · Audierūt
aūt pharisei turbā murmurantē
d' illo hec · ⁊ miserūt p'ncipes et
pharisei ministros · ut app
hēderent eū · Dix ḡ ihc ·
Adhuc modicū tps uob cū sū
⁊ uado ad eū q̄ misit me · Que
retis me ⁊ n̄ inuenietis · ⁊ ubi
sum ego · uos n̄ potestis ueni
re · Dixerūt ḡ iudei ad seipsos ·
Quo hic itur' ē · q' n̄ inueniem' eū ·
Nūqd i dispsionē gentiū iturus
ē ⁊ docturus gentes · Qis ē hic
sermo · q̄ dix · Qretis me ⁊ n̄ in
uenietis · ⁊ ubi sū ego · uos n̄ po
testis uenire · In nouissimo aūt
die magno festiuitatis stabat ihc
⁊ clamabat dicēs · Si quis sitit ueniat

ad me et bibat. Qui credit in me
sicut dicit scriptura. flumina de ventre
eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de
spiritu quem accepturi erant creden
tes in eum. Nondum enim erat spiritus
datus. quia ihesus nondum fuerat glo
rificatus. Ex illa ergo turba cum
audissent sermones eius. dicebant.
Hic est vere propheta. alii dicebant
hic est christus. Quidam autem dicebant
Numquid a galilea venit christus? Non
ne scriptura dicit. quia ex semine
david. et bethleem castello. ubi
erat david. venit christus? Dissensio
itaque facta est in turba propter eum. Qui
dam autem ex ipsis volebant appre
hendere eum. sed nemo misit super il
lum manus. Venerunt ergo mini
stri ad pontifices et pharise
os. et dixerunt eis illi. Quare non
adduxistis eum? Responderunt mi
nistri. Numquam sic locutus est ho
sicut hic homo loquitur. Responderunt ergo
eis pharisei. Numquid et vos se
ducti estis? Numquid aliquis ex
principibus credidit in eum aut
ex phariseis? Sed turba hec que
non novit legem maledicti sunt.
Dicit ad eos nychodemus ille
qui venit ad eum nocte. qui unus
erat ex ipsis. Numquid lex nostra
iudicat hominem. nisi audierit
ab ipso prius. et cognoverit quod
faciat? Responderunt et dixerunt ei
Numquid et tu galileus es? Scru
tare scripturas et vide. quia propheta
a galilea non surgit. Et reversi
sunt unusquisque in domum suam. [ihc]
autem perrexit in montem oliveti. et dilu
culo iterum venit in templum. Et
omnis populus venit ad eum. et sedens
docebat eos. Adducunt autem ei scri
be et pharisei mulierem in
adulterio deprehensam. Et statue
runt eam in medio. et dixerunt ei.
Magister hec mulier modo deprehensa est
in adulterio. In lege autem moyses
mandavit nobis huiusmodi lapida
re. Tu ergo quid dicis? Hoc autem
dicebant temptantes eum. ut pos
sent accusare eum. Ihesus autem incli
nans se deorsum. digito scri
bebat in terra. Cum autem perseverarent
interrogantes eum. erexit se et dixit
eis. Qui sine peccato est vestrum. pri
mus in illam lapidem mittat. Et iterum
se inclinans. scribebat in terra. Au
dientes autem unus post unum exiebant
incipientes a senioribus. Et re
mansit ihesus solus. et mulier
in medio stans. Erigens autem se
ihesus dixit ei. Mulier. ubi sunt
qui te accusabant? Nemo
te condempnavit? Que dixit.
Nemo domine. Dixit ergo ihesus. Nec
ego te condempnabo. Vade et
amplius iam noli peccare. Iterum
ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego
sum lux mundi. Qui sequitur me
non ambulat in tenebris. sed habebit lumen vite.
Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de
te ipso testimonium perhibes. te
stimonium tuum non est verum. Respondit ihesus et
dixit eis. Et si ego testimonium perhi
beo de me ipso. verum est testimonium
meum. quia scio unde veni et quo vado.
Vos autem nescitis unde venio. aut
quo vado. Vos secundum carnem iudica

nes. ego non iudico quemquam. Et si iu
dico ego, iudicium meum verum est.
quia solus non sum, sed ego et qui misit me pater.
Et in lege vestra scriptum est, quia duo
rum hominum testimonium verum est.
Ego sum qui testimonium perhibeo de me
ipso, et testimonium perhibet de me qui
misit me pater. Dicebant ergo ei.
Ubi est pater tuus? Respondit ihesus. Neque
me scitis, neque patrem meum. Si
Si me sciretis, forsitan et pa
trem meum sciretis. Hec verba lo
cutus est ihesus in gazophilacio,
docens in templo. Et nemo appre
hendit eum, quia nondum venerat hora eius.
c. Dixit ergo iterum eis ihesus. ciiii v.
Ego vado et queretis me, et
in peccato vestro moriemini. Quo
ego vado, vos non potestis veni
re. Dicebant ergo iudei. Numquid
interficiet semetipsum, quia dicit
quo ego vado vos non potestis venire?
Et dicebat eis. Vos de deorsum es
tis. ego de supernis sum. Vos de
mundo estis, ego non sum de hoc
mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini
in peccatis vestris. Si enim non credi
deritis quia ego sum, moriemini in peccato
vestro. Dicebant ergo ei. Tu quis es?
Dixit eis ihesus. Principium qui
et loquor vobis. Multa habeo de
vobis loqui et iudicare. Sed qui misit
me verax est, et ego que audivi
ab eo, hec loquor in mundo. Et non cognove
runt quia patrem eis dicebat deum.
Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaveritis
filium hominis, tunc cognoscetis quia ego
sum, et a meipso facio nihil.
sed sicut docuit me pater hec loquor.

Et qui me misit mecum est, et non reli
quit me solum, quia ego que placi
ta sunt ei facio semper. Hec illo loquen
te, multi crediderunt in eum. Di
cebat ergo ad eos ihesus qui crediderunt
ei iudeos. Si vos manseritis c.
in sermone meo, vere discipuli mei
eritis. Et cognoscetis veritatem
et veritas liberabit vos. Responderunt
ei. Semen abrahe sumus, et nemini
servivimus umquam. Quomodo tu dicis
liberi eritis? Respondit eis ihesus. Amen amen d.
dico vobis, quia omnis qui facit peccatum servus est peccati.
Servus autem non manet in domo in eternum;
filius autem manet in eternum. Si ergo filius
vos liberaverit, vere liberi eritis. Scio
quia filii abrahe estis, sed queritis me
interficere, quia sermo meus non capit in
vobis. Ego quod vidi apud patrem
meum loquor, et vos que vidistis
apud patrem vestrum facitis. Responderunt
et dixerunt ei. Pater noster abraham
est. Dixit eis ihesus. Si filii abrahe
estis, opera abrahe facite.
Nunc autem queritis me interficere hominem
qui veritatem locutus sum vobis, quam audi
vi a deo. Hoc abraham non fecit. Vos
facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque
ei. Nos ex fornicatione non sumus nati.
Unum patrem habemus deum. Dixit ergo
eis ihesus. Si deus pater vester esset, dilige
retis utique me. Ego enim ex deo pro
cessi et veni. Neque enim a meipso veni,
sed ille me misit. Quare loquelam meam
non cognoscitis? Quia non potestis audi
re sermonem meum. Vos ex patre
diabolo estis, et desideria patris
vestri vultis facere. Ille homici
da erat ab initio, et in veritate

non stetit, quia non est ueritas in eo. Cum
loquitur mendacium ex propriis loquitur, quia mendax
est et pater eius. Ego autem quia ueritatem di-
co non creditis. Quis ex uobis arguet
me de peccato? Si ueritatem dico, quare
uos non creditis mihi? Qui est ex deo, uer-
ba dei audit. Propterea uos non audi-
tis, quia ex deo non estis. Responderunt ergo
iudei et dixerunt ei: Nonne bene
dicimus nos quia samaritanus es tu
et demonium habes? Respondit eis ihesus: E-
go demonium non habeo, sed honorifi-
co patrem meum, et uos inhono-
rastis me. Ego autem non quero gloriam
meam. Est qui querat et iudicet. Amen amen
dico uobis, si quis seruauerit sermonem meum,
mortem non uidebit in eternum. Dixerunt
ergo iudei: Nunc cognouimus quia demonium habes.
Abraham mortuus est et prophete, et
tu dicis: Si quis seruauerit sermonem meum, non
gustabit mortem in eternum. Numquid
tu maior es patre nostro abra-
ham, qui mortuus est, qui mortuus est? Et
prophete mortui sunt. Quem te
ipsum facis? Respondit ihesus: Si ego glorifi-
co me ipsum, gloria mea nihil est.
Est pater qui glorificat me, quem uos
dicitis quia deus noster est, et non cogno-
uistis eum. Ego autem noui eum. Et
si dixero quia non scio eum, ero similis
uobis mendax. Sed scio eum et sermonem man-
data eius seruo. Abraham pater uester
exultauit ut uideret diem me-
um, et uidit et gauisus est. Dixerunt
ergo iudei ad eum: Quinquaginta an-
nos nondum habes et abraham ui-
disti? Dixit ergo eis ihesus: Amen amen
dico uobis, antequam abraham fieret, ego
sum. Tulerunt ergo lapides ut ia-
cerent in eum. Ihesus autem abscondit se et
exiuit de templo. Et preteriens
uidit hominem cecum a natiuitate.
Et interrogauerunt eum discipuli sui:
Rabbi, quis peccauit, hic aut parentes
eius, ut cecus nasceretur? Respondit ihesus: Neque
hic peccauit neque parentes eius, sed ut mani-
festentur opera dei in illo. Me oportet op-
erari opera eius qui misit me, donec di-
es est. Uenit nox quando nemo potest operari.
Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi.
Hec cum dixisset, exspuit in terram et fecit
lutum ex sputo et liniuit lutum super
oculos eius et dixit ei: Uade, laua
in natatoria siloe, quod interpretatur
missus. Abiit ergo et lauit et uenit
uidens. Itaque uicini et qui uiderant
eum prius quia mendicus erat dicebant:
Nonne hic est qui sedebat et mendicabat?
Alii dicebant quia hic est. Alii autem dice-
bant: Nequaquam, sed similis est ei. Ille uero
dicebat quia ego sum. Dicebant ergo ei:
Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo
qui dicitur ihesus lutum fecit ex sputo et
unxit oculos meos et dixit mihi: Uade
ad natatoria siloe et laua. Et
abii et laui et uidi. Et dixerunt
ei: Ubi est ille? Ait: Nescio.
Adducunt eum ad phariseos qui
cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando
lutum fecit ihesus et aperuit oculos eius.
Iterum ergo interrogabant eum phari-
sei quomodo uidisset. Ille autem dixit eis:
Lutum posuit mihi super oculos, et la-
ui et uideo. Dicebant ergo ex pha-
riseis quidam: Non est hic homo a deo, qui
sabbatum non custodit. Alii autem dicebant:
Quomodo potest homo peccator hec signa facere?
Et scisma erat inter eos. [illegible]

Dicit ergo ceco itrm. Tu quid dicis de
eo qui aperuit oculos tuos? Ille autem
dixit quia propheta est. Non crediderunt ergo
iudei de illo quia cecus fuisset et uidisset.
donec uocauerunt parentes eius qui
uiderat. et interrogauerunt eos dicen
tes. Hic est filius uester quem uos dicitis quia
cecus natus est. Quomodo ergo nunc uidet?
Responderunt parentes eius et dixerunt.
Scimus quia hic est filius noster et quia
natus est. quomodo autem nunc uideat nes
cimus. aut quis eius aperuit oculos suos
nescimus. Ipsum interrogate. etatem
habet. ipse de se loquatur. Hec dixerunt
parentes eius quia timebant iudeos.
Iam enim conspirauerant iudei. ut si quis eum
confiteretur esse Christum. extra synagogam fi
eret. Propterea parentes eius dixerunt
quia etatem habet. ipsum interrogate. Vo
cauerunt ergo rursum hominem qui fuerat
cecus. et dixerunt ei. Da gloriam deo.
Nos scimus quia hic homo peccator est. Di
cit ergo ille. Si peccator est nescio.
unum scio. quia cecus cum essem. modo uideo.
Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo
aperuit tibi oculos? Respondit eis. Dixi
uobis iam et audistis. quid iterum uul
tis audire? Numquid et uos uultis
discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo
ei et dixerunt. Tu discipulus eius
sis. nos autem moysi discipuli sumus.
Nos scimus quia moysi locutus est deus.
hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo
et dixit eis. In hoc enim mirabile est
quia uos nescitis unde sit. et aperuit
meos oculos. Scimus autem quia pecca
tores deus non audit. sed si quis dei cultor
est et uoluntatem eius facit hunc
exaudit. A seculo non est auditum quia

quis aperuit oculos ceci nati. Nisi hic
esset a deo. non poterat facere quicquam.
Responderunt et dixerunt ei. In peccatis
natus es totus. et tu doces nos? Et
eiecerunt eum foras. Et cum inuenisset
eum iesus. dixit ei. Tu credis in
filium dei? Respondit ille et dixit. Quis est
domine. ut credam in illum? Et dixit illi
iesus. Et uidisti eum. et qui tecum loquitur
ipse est. At ille ait. Credo domine.
Et procidens adorauit eum. Et dixit
ei iesus. In iudicium ego in hunc mundum
ueni. ut qui non uident uideant. et
qui uident ceci fiant. Et audierunt
quidam ex phariseis qui cum ipso erant.
et dixerunt ei. Numquid et nos ceci su
mus? Dixit eis iesus. Si ceci essetis
non haberetis peccatum. Nunc uero dicitis
quia uidemus. peccatum uestrum manet.

Audiuit iesus quia eiecerunt
eum foras. et cum

Amen amen dico uobis. X
Qui non intrat per hostium in ouile
ouium. sed ascendit aliunde. ille
fur est et latro. Qui autem intrat per
hostium. pastor est ouium. Huic
ostiarius aperit. et oues uocem eius
audiunt. et proprias oues uocat nomina
tim. et educit eas. Et cum proprias o
ues emiserit. ante eas uadit. et
oues illum sequuntur. quia sciunt uo
cem eius. Alienum autem non sequuntur. sed fu
giunt ab eo. quia non nouerunt uocem
alienorum. Hoc prouerbium dixit illis iesus.
illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis.
Dixit ergo iterum eis iesus. Amen amen di
co uobis. quia ego sum hostium ouium. Omnes
quotquot uenerunt fures sunt et latro
nes. sed non audierunt eos oues.
Ego sum hostium ouium. Per me si
quis introierit. saluabitur. et ingredietur. et

.C.

ł fuerunt .c.

egdiet᷑. ⁊ pascua īueniet.
Fur n̄ uen̄ n̄ ut furet᷑ et
mactet ⁊ pdat. Ego ueni ut
uitā hant. ⁊ aplı̄ habeant.
C. Ego sum pastor bo᷒. Bo᷒ pas-
t. s. dat p. o. s. Mercennari᷒
& ⁊ q n̄ est pastor. c̄ n̄ s̄ oues
ppe. uid; lupu ueniente. et
dimittit oues ⁊ fug. ⁊ lup᷒ ra
pit. & dispg oues. Mercennari᷒
aut fug. q mercenari᷒ ē ⁊ n̄ p
tinet ad eu d ouib᷒. Ego su
pastor bo᷒. ⁊ cgnosco meas. et
cgnoscunt me mee. Sicut
nouit me pr ⁊ ego agnosco
patre. ⁊ aīam meā pono
p o. m. Et alias oues habeo
q n̄ s̄ ex h ouili. ⁊ illas opor
tet me adducere. ⁊ uocē me
D. am audient. & fiet unum
ouile ⁊ un᷒ pastor. Pp ea
pat dilig me. q ego pono
aīam meā. ⁊ itm sumo eā.
Nemo tollet eā a me. s; ego
pono eā a meipo. Potestatē
habeo ponendi eā. ⁊ potestatem
habeo itm sumendi eā. Hoc
mandatū accepi a patre mo.
Dissensio itm fca ē int iude
os. pp sermones hos. Dicebant
aut multi ex ipis. Demoniū ht
⁊ insanit. Qd eu auditis.
Alii aut dicebant. H uba. non st
demoniū hntis. Nuq demoni
ū pot cecorꝝ oculos apire.
C. Facta s aut encenya in ierlis
⁊ hiemps erat. Et ambula
bat ihc in templo. in porticu sa
lomonis. Circūdederunt g eū iudi
⁊ dixert ei. Quo usq; aiam; nram
tollis. Si tu es xs. dic nob palā.
Rx eis ihc. Loquor uob ⁊ non
creditis. Opa q ego facio in
noīe patris mei. h testim phi
bent d me. S; uos n̄ cditis.
q n̄ estis ex ouib᷒ meis. Oues
mee uocē meā audiunt. ⁊ ego
cgnosco eas ⁊ sequunt me. Et
ego uitā etnā do eis. ⁊ n̄ pi
bunt ī etnū. n; rapiet eas
qsq d manu mea. Pat meus q
dedit m. maī oib; ē ⁊ nemo
pot rape d manib᷒ patris mei.
Ego ⁊ pr unū sum᷒. Sustu
lerunt g lapides iudi ut lapi
darent eū. Rx eis ihc. Mul
ta bona opa ostendi uob ex pa
tre mo. pp q eoꝝ op᷒ me
lapidatis. Rnderunt ei iudi.
De bo ope n̄ lapidam᷒ te
s; d blasphia. & q tu ho c
sis facis te ipm deū. Rx eis
ihc. None scriptū ē in lege
ura. q ego dixi dii estis.
Si illos dix deos ad qs smo di
fcs ē. ⁊ n̄ pot solui scptā.
q pat scificau ⁊ misit in mū
dū. uos dicitis q blasphe
mas. q dixi fili᷒ di sum.
Si n̄ facio opa patris mi. no
lite credere mihi. Si aut facio
⁊ si m n̄ uultis cdere opibus
cdite. ut cgnoscatis ⁊ creda
tis q i me ē pat. ⁊ ego i
patre. Querebant g eū ap
phendere ⁊ exiuit d manib᷒ eoꝝ

Et iterum abiit trans iordanem in eum
locum ubi erat iohannes baptizans
primum. et mansit illic. Et multi
uenerunt ad eum et dicebant. quia
iohannes quidem signum fecit nullum. (r. ipsius.)
Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc uera e-
rant. et multi crediderunt in eum.
(C. xi.) Erat autem quidam languens lahza-
rus a bethania de castello ma-
rie et marthe sororis eius. Ma-
ria autem erat que unxit pedes domini
unguento. et extersit pedes
eius capillis suis. cuius frater lahzarus infir-
mabatur. Miserunt ergo sorores eius
ad eum dicentes. Domine. ecce quem
amas. infirmatur. Audiens
autem ihesus dixit eis. Infirmitas hec non
est ad mortem. sed pro gloria dei ut
glorificetur filius dei per eam. Dilige-
bat autem ihesus martham. et sororem
eius mariam et lahzarum. Ut ergo au-
diuit quia infirmabatur. tunc quidem
mansit in eodem loco duobus di-
ebus. Deinde post hec dicit discipulis suis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt ei di-
scipuli. Rabbi. nunc querebant
te iudei lapidare. et iterum
uadis illuc. Respondit ihesus. Nonne xii.
hore sunt diei. Si quis ambula-
uerit in die non offendit. quia lu-
cem huius mundi uidet. Si autem ambu-
lauerit in nocte offendit. quia
lux non est in eo. Hec ait. et post hec
dicit eis. Lahzarus amicus noster
dormit. sed uado ut a sompno
excitem illum. Dixerunt ergo disci-
puli eius. Domine. si dormit. saluus
erit. Dixerat autem ihesus de mor-
te eius. Illi autem putauerunt quod de
dormitione sompni diceret.
Tunc ergo dixit eis ihesus manifeste. (lazarus mortuus est)
et gaudeo propter uos ut credatis quia non
eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit ergo
thomas ille qui dicitur didimus ad con-
discipulos. Eamus et nos et moria-
mur cum ipso. Uenit ergo ihesus et inuenit
eum. iiii. dies iam in monumento
habentem. Erat autem bethania iuxta
ierusalem. quasi stadiis. xv. Multi autem
ex iudeis uenerant ad martham
et mariam. ut consolarentur eas de
fratre suo. Martha ergo ut audiuit
quia ihesus uenit occurrit illi. Ma-
ria autem domi sedebat. Dixit ergo
martha. Domine. si fuisses hic. frater
meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio.
quia quecumque poposceris a deo. dabit tibi deus. Dicit illi
ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei mar-
tha. Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die.
Dicit ei ihesus. Ego sum resurrectio et uita
qui credit in me. et si mortuus fuerit uiuet.
Et omnis qui uiuit et credit in me non morietur
in eternum. Credis hoc. Ait illi. Utique
domine. Ego credidi quia tu es christus
filius dei. qui in hunc mundum uenisti. Et cum hec
dixisset. abiit et uocauit mariam
sororem suam silentio dicens. Magister
adest et uocat te. Illa ut audi-
uit surgit cito et uenit ad eum. Non-
dum enim uenerat ihesus in castellum. sed
erat in illo loco ubi occurrerat ei
martha. Iudei ergo qui erant cum ea
in domo et consolabantur eam. cum
uidissent mariam quia cito surre-
xit et exiit. secuti sunt eam di-
centes. quia uadit ad monumen-
tum ut ploret ibi. Maria ergo cum
uenisset ubi erat ihesus.

uidiſſ eū ꝓcid ad pedeſ eī ⁊ dix
eī. Dn̄e ſi fuiſſeſ hic n̄ eſſ& mor
tꝰ fr̄ meꝰ. Ihc ergo ut uid eā plora
re. ⁊ iudeoſ q̄ uenerant cū ea plo
rantes. infremuit ſpū. ⁊ tur
bauit ſemetipm̄ ⁊ dix. Ubi poſu
iſtis eū. Dicūt ei. Dn̄e ueni ⁊ uid.
⁊ lacrimatꝰ ē ihc. Dixert ergo iu
dei. Ecce quō amabat eū. Qui
dā aūt ex ipſis dixert. N̄ poterat
hic q̄ aperuit oculos ceci facere
ut ⁊ hic n̄ moreret᷑. Ihc ergo
ruꝰ fremens in ſemetipſo.
uenit ad monumentū. Erat aūt
ſpelunca. ⁊ lapis ſup poſitꝰ erat
ei. ⁊ ait ihc. Tollite lapidē.
Dic ei martha ſoror eiꝰ qui
mortuꝰ fuerat. Dn̄e iā fetet. quat
riduanus ē ē. Dic ei ihc. Non
ne dixi tibi. qr ſi credideriſ. uidebiſ
gl'am dī. Tulert ergo lapidē.
Ieſuſ aūt eleuatiſ ocul' ſur
ſum dix. Pat' grāſ tibi ago.
q. audiſti me. Ego aūt ſciebā.
Ho qr ſēp me audiſ. ſꝫ ꝑpt ꝑplm̄ q̄
circūſtat dixi. ut credant
qr tu me miſiſti. Hec cū dixiſ
ſet. uoce magna clamauit.
Lazare ueni foraſ. Et ſtatim
ꝓdiit qui fuerat mortuus.
ligatꝰ man̄ pedeſ. ⁊ manus
inſtitiſ. ⁊ facies illiꝰ ſudario
erat ligata. Dix eiſ ihc. Sol
uite eū ⁊ ſinite abire.
Multi ergo ex iudeiſ q̄ uenerant
ad mariā. ⁊ uiderant que
fecerat. crediderūt in eū.
Quidā aūt ex ipſis abierūt
ad phariſeos. ⁊ dixert

Inſtitis .i. lin
teole, qbꝫ pollices
mortuorum
ligaban
tur.

eiſ q̄ fecit ihc. Collegert ergo .C.
pontifices et pharisei conciliū.
⁊ dicebāt. Quid facimꝰ. qr
hic ho multa ſig̃ fac&. Si dimit
timꝰ eū ſic. oēs credent in eū. et ue
nient romani. ⁊ tollent nr̄m locū
⁊ gentē. Unꝰ aūt ex ipſis caiphaſ
noīe. cū eſſ& pontifex anni illiꝰ dix
eiſ. Uoſ neſcitiſ quicq̄ nec cogitatiſ.
qr expedit uob ut unꝰ moriat᷑ ho
ꝓ ꝑplo. ⁊ n̄ tota gens pereat.
Hoc aūt n̄ dix a ſemetipſo. ſꝫ cū
eſſ& pontifex anni illiꝰ ꝓphauit
qr ihc moriturꝰ erat ꝓ ꝑplo.
⁊ n̄ tm̄ ꝓ gente. ſꝫ ut filios
dī q̄ erant diſpſi. congregaret in
unū. Ab illo ergo die cogitauert
ut interficerent eū. Ihc ergo iā n̄ in
palā ambulab apud iudeos. ſꝫ
abiit in regionē iuxta deſertū in ci
uitatē q̄ dr̄ effrē. ⁊ ibi mora
batur cū diſcipliſ. XI.
PRoximū aūt erat paſcha iudeo
rum & aſcenderūt multi ierlm̄
de regione an paſcha ut ſcīfi
carent ſeipoſ. Querebāt ergo
ihm. ⁊ colloquebant᷑ ad inuicē
in templo ſtantes. Quid putatis
qr n̄ uenit ad diē feſtū. De
derāt aūt pontifices ⁊ phariſei
mādatū. ut ſiquis cognouerit ubi
ſit. indicet ut apphendant eū.
Ihs Ihc ergo ante ui. dies paſche uenit C.
bethaniā. ubi fuerat lazarus mor
tuꝰ quē ſuſcitauit ihc. Fecert
aūt ei cenā ibi. ⁊ martha mi
niſtrabat. Lazarꝰ uero erat u
nus ex diſcūbentib cū eo. Ma
ria ergo accepit librā nardi pi

stici preciosi. et unxit pedes ihu
et extersit capillis suis pedes eius. et
domus impleta est ex odore
unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius
iudas scariothis. qui erat eum tra-
diturus. Quare hoc unguentum non
uenidit trecentis denariis. et datum
est egenis. Dixit autem hoc non quia de ege
nis pertinebat ad eum. sed quia fur e
rat et loculos habens. ea que mit
tebantur portabat. Dixit ergo ihc
Sine illam. ut in die sepulture mee
seruet illud. Pauperes enim semper habe
bitis uobiscum. me autem non semper habebitis.
Cognouit ergo turba multa ex iudeis
quia illic est. et uenerunt non propter ihm
tantum. sed ut lazarum uiderent quem
suscitauit a mortuis. Cogitaue
runt autem principes sacerdotum ut et lazarum
interficerent. quia multi propter illum ab
ibant ex iudeis. et credebant in ihm.
In crastinum autem turba multa que uene
rat ad diem festum. cum audissent quia
ihc uenit ierusalem. acceperunt
ramos palmarum et processerunt ob
uiam ei. et clamabant osanna.
benedictus qui uenit in nomine domini. rex israel.
Et inuenit ihc asellum. et sedit super
eum sicut scriptum est. Noli timere filia
syon. ecce rex tuus uenit. sedens
super pullum asine. Hec non cognoue
runt discipuli eius primum. sed quando glori
ficatus est ihc. tunc recordati sunt
quia hec erant scripta de eo. et hec fe
cerunt ei. Testimonium ergo perhi
bebat turba que erat cum eo. quando lazh
arum uocauit de monumento. et
suscitauit eum a mortuis. Propterea et
obuiam uenit ei turba. quia audierunt

eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo di
cebant ad semetipsos. Videtis quia
nichil proficimus. Ecce mundus totus post
eum abiit. Erant autem gentiles quidam
ex his qui ascenderant ut adorarent in ierusalem
in die festo. Hii ergo accesserunt ad
philippum qui erat a bethsaida ga
lilee. et rogabant eum dicentes. domine
uolumus ihm uidere. Venit philippus
et dicit andree. Andreas autem rur
sum et philippus dicunt ihu. Ihc autem re
spondit eis dicens. Venit hora. ut clarificetur
filius hominis. Amen amen dico uobis. nisi granum frumenti
cadens in terram mortuum fuerit. ipsum solum manet.
Si autem mortuum fuerit. multum fructum affert.
Qui amat animam suam perdet eam. et qui odit animam
suam in hoc mundo. in uitam eternam custodit eam. Si quis
mihi ministrat. me sequatur. et ubi sum ego
illic et minister meus erit. Si quis mihi mi
nistrauerit. honorificabit eum pater meus qui est in celis.
Nunc anima mea turbata est. et quid dicam.
Pater saluifica me ex hac hora.
Sed propterea ueni in horam hanc. Pater cla
rifica nomen tuum. Venit ergo uox de celo
dicens. Et clarificaui. et iterum cla
rificabo. Turba ergo que stabat et
audierat. dicebat. tonitruum
factum esse. Alii dicebant. angelus ei
locutus est. Respondit ihc et dixit. Non propter
me uox hec uenit. sed propter uos. Nunc
iudicium est mundi. nunc princeps
mundi eicietur foras. Et ego si
exaltatus fuero a terra. omnia traham
ad meipsum. Hoc autem dicebat. significans
qua morte esset moriturus. Respondit ei
turba. Nos audiuimus ex lege
quia xpc manet in eternum. et quomodo tu
dicis. oportet exaltari filium hominis.
Dixit ergo eis ihc. Adhuc modicum lumen

Quis est filius hominis. Dixit ergo eis ihesus
Adhuc modicum lumen in vobis est.
Ambulate dum lucem habetis
ut non tenebre vos comprehendant.
Et qui ambulat in tenebris nescit
quo vadat. Dum lucem habetis credite in lucem ut
filii lucis sitis. Hec locutus est ihesus et abiit
et abscondit se ab eis. Cum autem tanta
signa fecisset coram eis non crede-
bant in eum ut sermo ysaie prophete
impleretur quem dixit. Domine quis credidit au-
ditui nostro et brachium domini cui revelatum est. Propterea
non poterant credere quia iterum dixit ysaias.
Excecavit oculos eorum et induravit
cor eorum ut non videant oculis
et intelligant corde et convertantur et
sanem eos. Hec dixit ysaias quando vidit
gloriam eius et locutus est de eo. Ve-
rumtamen et ex principibus multi credide-
runt in eum sed propter phariseos non confi-
tebantur ut de synagoga non
eicerentur. Dilexerunt enim gloriam
hominum magis quam gloriam dei. Ihesus
autem clamavit et dixit. Qui credit in me
non credit in me sed in eum qui misit me.
Et qui videt me videt eum qui misit me.
Ego lux in mundum veni ut omnis qui
credit in me in tenebris non ma-
neat. Et si quis audierit verba mea
et non custodierit ego non iudico
eum. Non enim veni ut iudicem mundum
sed ut salvificem mundum. Qui sperni-
t me et non accipit verba mea
habet qui iudicet eum. Sermo quem locu-
tus sum ille iudicabit eum in novis-
simo die. Quia ego ex meipso
non sum locutus sed qui misit me pater
ipse mihi mandatum dedit quid dicam et
quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita
eterna est. Que ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic
loquor.

Ante diem autem festum pasche sci- XIII
ens ihesus quia venit eius hora ut transe-
at ex hoc mundo ad patrem cum
dilexisset suos qui erant in mundo in
finem dilexit eos. Et cena facta cum
diabolus iam misisset in cor ut
traderet eum iudas symonis
scariothis. Sciens quia omnia dedit
ei pater in manus et quia a deo exivit
et ad deum vadit. Surgit a cena et
ponit vestimenta sua. Et cum ac-
cepisset linteum precinxit se.
Deinde mittit aquam in pelvim et cepit
lavare pedes discipulorum et
extergere linteo quo erat pre-
cinctus. Venit ergo ad simonem
petrum. Et dicit ei petrus. Domine
tu mihi lavas pedes. Respondit ihesus et
dixit ei. Quod ego facio tu ne-
scis modo. Scies autem postea. Dicit
ei petrus. Non lavabis mihi pedes
in eternum. Respondit ei ihesus. Si non lavero
te non habebis partem mecum. Dicit
ei symon petrus. Domine non tantum pedes
sed et manus et caput. Dicit ei ihesus.
Qui lotus est non indiget nisi ut manus
lavet sed est mundus totus. Et vos
mundi estis sed non omnes. Sciebat enim
quisnam esset qui traderet eum.
Propterea dixit non estis mundi omnes.
Postquam autem lavit pedes eorum et ac-
cepit vestimenta sua et cum re-
cubuisset dixit eis. Scitis quid fecerim vo-
bis. Vos vocatis me ma-
gister et domine et bene dicitis. Sum
etenim. Si ergo ego lavi vestros pe-
des dominus et magister et vos de-
betis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi
vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis.

Amen amen dico uobis non est
seruus maior domino suo.
neque apostolus maior eo qui misit illum.
Si hec scitis, beati eritis si fe-
ceritis ea. Non de omnibus uobis dico.
Ego scio quos elegerim. Sed ut
adimpleatur scriptura. Qui
manducat mecum panem
leuabit aduersum me calca-
neum suum. Amodo dico uobis prius quam
fiat. ut cum factum fuerit credatis
quia ego sum. Amen amen dico uobis qui
accipit si quem misero me ac-
cipit. qui autem me accipit accipit eum qui me
misit. Cum hec dixisset ihesus turbatus est
spiritu et protestatus est et dixit. Amen
amen dico uobis quia unus ex uobis tradet me.
Aspiciebant ergo discipuli ad inui-
cem hesitantes de quo diceret. Erat
ergo unus recumbens ex discipulis eius in si-
nu ihesu quem diligebat ihesus. In-
nuit ergo huic Symon petrus et dicit ei.
Quis est de quo dicit? Itaque cum re-
cubuisset ille supra pectus ihesu dicit ei.
Domine quis est? Respondit ihesus. Ille est cui in-
tinctum panem porrexero. Et
cum intinxisset panem dedit iude
Symonis Scariothi. Et post bucel-
lam tunc introiuit in illum Sathanas.
Et dixit ei ihesus. Quod facis fac ci-
tius. Hoc autem nemo discumbentium
sciuit ad quid dixerit ei. Quidam
enim putabant quia loculos habebat
iudas. quia diceret ei ihesus. Eme
ea que opus sunt nobis ad diem festum.
aut ut egenis aliquid daret. Cum
ergo ille accepisset bucellam ex-
iuit continuo. Erat autem nox. Cum
ergo exisset dixit ihesus. Nunc clarifica-
tus est filius hominis. et deus clarificatus
est in eo. Si deus clarificatus est in eo
et deus clarificabit eum in semetipso.
et continuo clarificabit eum. Filio-
li adhuc modicum uobiscum sum.
et sicut dixi iudeis. quo ego uado
uos non potestis uenire. et uobis modo
dico. Mandatum nouum do uobis ut
diligatis inuicem sicut dilexi uos. In hoc cognoscent omnes
quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad inuicem.
Dicit ei symon petrus. Domine quo uadis?
Respondit ihesus. Quo ego uado non potes
me modo sequi. sequeris autem postea.
Dicit ei petrus. Quare non possum te sequi
modo? animam meam pro te ponam. Respondit
ihesus. animam tuam pro me pones? Amen amen
dico tibi non cantabit hodie gallus donec
me ter neges. Et ait discipulis suis.
Non turbetur cor uestrum. Creditis in .C. xiiij.
deum et in me credite. In domo patris mei
mansiones multe sunt. Siquominus dixissem
uobis. quia uado parare uobis locum. Et si
abiero et preparauero uobis locum. iterum
uenio et accipiam uos ad meipsum.
ut ubi sum ego et uos sitis. et quo ego ua-
do scitis. et uiam scitis. Dicit ei
thomas. Domine nescimus quo uadis.
et quomodo possumus uiam scire? Dicit
ei ihesus. Ego sum uia et ueritas et uita.
Nemo uenit ad patrem nisi per me. Si
cognouissetis me. et patrem meum utique
cognouissetis. et amodo cognoscetis eum et uidistis
eum. Dicit ei philippus. Domine ostende
nobis patrem et sufficit nobis. Dicit ei ihesus.
Tanto tempore uobiscum sum et non cognouistis
me? Philippe. Qui uidet
me uidet et patrem. Quomodo tu dicis
ostende nobis patrem? Non creditis quia ego
in patre et pater in me est? Verba que

ego loqr ub. a meipo n loqr. Pat
a i me manens. ipe fac opa. N
cditis q ego in patre et pat i
me e. Alioqn ppt opa ipa cdite
Am. a. d. ub. qui cred i me opa
q ego facio et ipe faciet et maio
ra hor faciet. q ego uado ad
patre. et qcq petieritis patre
i no. mo h faciam. ut glificet pr
i filio. si q petieritis me i noe
meo. h faciam. Si diligitis
me ma. m. suate. Et ego roga
bo pa. et aliu paraclitu dab ub ut
maneat u. i et. spm u. q md
n p ac. q n uid eu n scit eu.
C Vos a cog. eu. q ap uos ma. et
i ub er. Non relinq u. orph.
uenia ad uos. Adhuc modicu
et mud ia me n uid. uos au
uidetis me. q ego uiuo. et uos
uiuetis. I illo die uos cognosce
D tis. q ego su i patre mo. et uos
i me. et ego i uob. Qi hz ma
data ma et suat ea. ille e q
dilig me. Qi a di me. diliget
a pa. mo. et e dil. eu. et manife
stabo ei meipm. Dic ei Iud.
n ille scarioths. D. q fcm e q
manifestatur es teipm nb et n
C mudo. R ihc et dixit ei. Si qs
dilig me s. m. s. Et pr ms dil
eu et ad eu ue. et ma. ap eu fa.
Qi n dilig me. smoes mos n
suat. Et s q au. n e ms. s ei
q me. me pa. Hc lo. su ub. ap
uos ma. Paracli a. s. s. q mittet
pr i no. m. ille uos do. o. et sug.
ub o. qcq dix. ub. Pace re. ub
pa. mea do ub. No qm m. dat.

ego do ub. N turb. cor u. n;
for. Audistis q ego di. ub. ua.
et ue. ad uos. Si dilig. me. gau.
utiq. q ua. ad pa. q pr ma.
me e. Et nc di. ub. pqm fiat.
ut c fac. fu. c. Ia n mul. lo. u.
Venit e pceps m. h et i me n h;
qcqm. s ut cog. md q di. pa. et
sic man. ded m pr sic facia.
Surgite eamus hinc. XIIII
Ego su uitis ua. et pr ms C
ag. e. Omne pal. i me n
ferente fru. toll eu. et omn
q fr fruc. pgab eu ut fructu
pl afferat. Ia uos mdi estis ppt
s. q lo. su ub. Manete i me
et ego i ub. Sic palmes n p ferre
fruc. a semetipo n man. i uite.
sic n uos n i me man. Ego su
uitis uos palmites. Qi manet
i me et ego i eo. h fr f. mlt. q
sn me nih po. fa. Si qs i me
n ma. mitt. foras sic pal. et are
scet. et col. eu. et i ig. mittet et
ard. Si ma sertis i me et u.
ma i ub man. qcq uol. peteti
et fiet ub. In hoc clarificat e
pr ms ut fruct plimu affe
ratis. et efficiamini mi dis.
Sic dilex me pr. et ego dilexi
uos. Manete i dilcoe ma.
Si pcepta ma suautis. mae
bitis i dilcoe ma. sic et ego
pcepta ma patris mi suaui. et
maneo i ei dilcoe. Hc locut
su ub. ut gaudiu meu i ub sit
et gau. urm impleat. Hoc e C
pcept m. ut dil. i. s. di. uos.
Maiore hac dilone nemo ht.

q̄s aīa suā po. q̄s p̄ a. s. Vos
amici mei e. si fe. q̄ p̄. ub.
Iā ñ dicā uos s̄uos. q2 s̄u. ne
q̄ fa. do e. Vos a. dixi amicos.
q2 oīa q̄cūq3 au. a pa. meo nota
feci ub. Nō uos me ele. s3 ego
el. uos. 7 po. uos ut eatis 7 fru
affe. 7 fructꝰ ur̄ ma. ut q̄cūq3
petieritis patrē ī no. m. d3
ub. Hec mādo ub ut dil. ī.
Si mūd uos od. scitote q2
me p̄orē ub odio hu. Si
d mūdo fuissetis. mūd q̄ suū
erat diliget. Q2 au. d mūdo
ñ estis. s3 ego elegi uos d mūdo.
ꝓpea od uos mūd. Memētote s̄
monis mei q̄ ego dixi ub. nō
ē s̄u maior do. suo. Si me pse
cuti s̄. 7 uos pseq̄nt. Si s̄monē
meū s̄uauerūt. 7 ur̄m s̄uabūt.
S3 h̄ oīa faciēt ub ꝓpt n meū.
q2 nesciūt eū q̄ misit me. Si
ñ uenissē 7 locutꝰ ñ fu. eis. pec.
ñ ha. Nc a. excu. ñ ha. d p. s.
.c. Q̄i me od. 7 patrē meū od.
Si opa ñ fecissē ī eis. q̄ nēo
ali fecit. pec. ñ ha. Nūc au.
uiderūt 7 oderūt me 7 patrē
meū. S3 ut impleat̄ s̄mo q̄
ī lege eoꝝ sc̄ptꝰ ē. q2 odio ha
me g̃tis. Cum a. uenit pa
clitꝰ q̄ē mittā ub a patre sp̄m
ūitatis q̄ a patre ꝓced. Ille
testi. phi. de me. 7 uos testi
phib. q2 ab inicio mec estis.
xvi H locutꝰ sū ub ut ñ scādali3 he
mini. Abs3. sy. fa. uos. S3 uenit
ho. ut oīs q̄ īficit uos. ar. ob.
se p̄. do. 7 h̄ fa. ub. q2 ñ no-

pa. n3 me. S3 h̄ lo. sū ub. ut
cū ue. hora eoꝝ rem. q2 ē d. ub.
H a. ub ab inicio ñ dixi. q2 ub
cū era. Nūc a. Vado ad eū q̄
me misit. 7 nēo ex ub īt'ro-
gat me. q̄o uadis. S3 q2 h̄ locutꝰ sū
ub. t̄sticia impleuit cor ur̄m.
S3 ego ūitatē dico ub. q2 exped
ub ut ego uadā. Si ē ñ abiero. ł ñ ego abiero
pa. ñ ue. ad uos. Si a. abiero.
mittā eū ad uos. 7 cū uenit.
ille arguet mūd d p̄. 7 d iusti.
7 d iu. De pcō q̄. q2 ñ crediderūt
ī me. De iusticia ūo q2 ad patrē
uado. 7 iā ñ uidebitis me. De
iudicio a. q2 princeps mūdi h' iu
dicatꝰ ē. Adhuc multa habeo
ub dic. s3 ñ po. por. m. Cū
a. uenit ille sp̄c ūitatis. docebit
uos om. ū. Nō ē loq̄t a semet
ipo. s3 q̄cūq3 au. lo. 7 q̄ ūn. s̄.
an. ub. Ille me clarificab .c.
q2 d mō ac. 7 an. ub. Modic
7 iā ñ uidebit me. 7 itm̄ modi.
7 ui. me. q2 uado ad pa. Dixe
rūt ē ex dis. ei ad īuicē. Q̄d
ē h̄ q̄ dic nob mo. 7 iā ñ ui.
me. 7 iterū mo. 7 ui. me. q2 ua.
ad patrē. Dicebāt ē. Q̄d ē h̄
q2 d nob modic. Nescim q̄ loq̄.
Cognouit a. ih̄c q2 uolebāt eū īt̄
rogare. 7 dix eis. De h̄ q̄ritis
īt' uos. q2 dixi ub. modic. 7 ñ
uidebitis me. Amē a. d. ub. q2
plo. 7 fle. uos. mūd a. gaudeb.
Vos a. cōt'. s3 t̄sticia ur̄a cū ī
gau. Mulier cū pit t̄sticiā h3. .b.
q2 uenit hora ei. cū a. pepit.
iā ñ meminit p̄ssure ꝓpt gaudiū.

qr nat' e ho i mudo. Et uos nūc
qd tristicia hetis. iterum aute uide
bo uos. ⁊ gau. cor. u. Et gaudiu
u. nēo toll; a ub. ⁊ i illo die
.C. me rogabitis qcq. Amen amen
di. ub. Si qd petieritis pa. in
noe m̃o. dab ub. Usq; m̄ n pe
qcq i no. m̃o. Petite ⁊ accipi
etis. ut gaudiu urm sit plenu.
H in pūerbis locut su ub. Ue
nit hora. cū ia n i pu. loqr ub.
s; pala d patre m̃o annutiabo ub.
Illo die in no. m̃o petetis. ⁊ n
dico ub. qr ego rogabo patre
d ub. Ipe ē pr amat uos. qr
uos me amastis. ⁊ cdistis. qa
a do exiui. Exiui a patre. ⁊ ueni
i md. Itm relinq mund. et
ua. ad pa. Dicut ei dis. ei. Ecce
nūc pala loqris. ⁊ puerbiu nllm
dicis. Nc scim qr scis oia. ⁊ n
ops e t ut qs te interroget. In h
credim qr a do exisiti. Rnd
eis ihc. Mo cdistis. ecce uenit
hora. ⁊ ia uen. ut disiunga
mini unusq; i pa. ⁊ me solu
xvij relinqtis. Et n sol. qr pat
mec e. H locut su ub. ut in
me pace habeatis. I mdo pssu
ra habebitis. s; cfidite. qr
ego uici mud. XVII.
iiii .C. HEC. Locut e ihc. ⁊ Sub
leuatis ocis i celu dix. Pr
ueni hora. clarifica filiu tuu
ut fili tu clarificet te. sicut
ddisti ei potestat ois carnis
ut oe qd dedisti ei. det ei uita
etna. Hec e a uita etna. ut
cgnoscant te sol uerū dm. et
que misisti ihm x. Ego te cla

ii
9 patenus

rificaui sup tra. op cosum
maui qd dedisti m. ut facia.
Et nc clarifica me tu pat
ap temetipm. claritate
q hui prius q mund eet ap te.
Manifestaui nom tuu hoi
bus. qs dedisti m d mdo.
Tui erat ⁊ m eos ddisti. ⁊ s
mone tuu suauert. ⁊ nc cog
uert qr oia q dedisti mihi
abste s. qr uba q ddisti m.
ddi eis. ⁊ ipi acceperut. ⁊ cog
uert ue qr a te exiui. ⁊
cdidert qr tu me misisti.
Ego p eis rogo. n p mdo. s;
p his qs ddisti m. qr tui s. ⁊
mea oia tua s. ⁊ tua mea s. ⁊
clarificat su i eis. ⁊ ia n su
i mdo. ⁊ hi i mdo s. ⁊ ego ad
te uenio. Pat sce. sua eos i xvi
noe tuo quos ddisti m. ut sit
unu sic ⁊ nos. Cu essē c eis ego
suaba i noe tuo. Quos ddisti
m custodiui. ⁊ nemo ex his
piit. n fili pditionis. ut scriptura
impleatr. Nc a ad te uenio.
⁊ h loqr i mdo. ut habeat gau
diu meu impletu i semetip
sis. Ego ddi eis smone tuu. ⁊
md eos odio habuit. qr n s de
mdo. sic ⁊ nos n sum d mdo. ego
N rogo ut tollas eos d mdo. s;
ut suues eos ex malo. D mdo
n s. sic ⁊ ego n su d mudo.
Sanctifica eos i ueritate. Smo
tu ueritas e. Sic tu me misi
sti i mdu. ⁊ ego misi eos in
mud. ⁊ p eis ego scifico me
ipm. ut ⁊ ipi sint scificati
i ueritate. N p his a rogo tm.

s; ⁊ p eis q̄ credituri s̄ p ūbū
eoꝝ i me. ut oēs unū sint.
sic ⁊ tu pr̄ i me. ⁊ ego i te:
ut et ipi i nob unū sint. ut
mund' credat. qr tu me mi.
ſ. ⁊ ego claritatē q̄ dedisti m̄
dedi eis. ut sint unū. sic et
nos unū sum'. Ego i eis ⁊ tu
i me. ut sīt ꝯsūmati i unū.
⁊ cognoscat mūd'. qr tu me misi.
⁊ dilexisti eos. sic ⁊ me dilexi
sti. Pat̄. q̄s dedisti m̄ uolo ut ubi
ego sū ⁊ illi sīt mecū. ut uide
ant claritatē q̄ dedisti m̄. qr
dilexisti me an̄ ꝯstitutionē
mūdi. Pat̄ iuste. mūd' te n̄ cog
uit. ego aūt te cognoui. ⁊ hi cogno
uerūt. qr tu me misisti. ⁊ notū
feci eis nomē tuū. ⁊ notū faciā.
ut dilc̄o q̄ dilexisti me
xviii i ipis sit. ⁊ ego i ipsis. Hec
c dixisset ihc. Egressus ē c dis
ciplis suis trans torrentē cedron. ubi
erat hortus. i quē introiuit ipse
⁊ discipli ei'. Sciebat aūt ⁊ iudas
qui tradebat eū loc. qr ihc freq
quent' ꝯuenerat illuc cū dis
cipulis suis. Iudas ergo cū accepisset
cohortē ⁊ a pontificib' ⁊ phari
seis ministros. uenit illuc cum
lat'nis ⁊ facib' ⁊ armis. Ihc itaq;
sciens oīa q̄ uentura erāt sup
eū, processit ⁊ dicit eis. Quē que
ritis. Responderūt ei. Ihm nahare
nū. Dicit eis ihc. Ego sū. Stabat
aūt ⁊ iudas q̄ tradebat eū cū
ipsis. Ut ergo dix eis. ego sū.
abierūt retrorsum. ⁊ ceciderūt
interra. Itm̄ ergo eos interrogauit.
Quē queritis. Illi aūt dixerūt.

Ihm naharenū. Rn̄dit ihc. Dixi
uob qr ego sum. Si ergo me q̄ritis,
sinite hos abire. Ut impleret̄
sermo q̄ dix. qr q̄s dedisti m̄ n̄ ꝑ
didi ex ipis quēq. Symō ergo pe
trus habens gladiū eduxit eū
⁊ pcussit s'uū pontificis. ⁊ am
putauit auriculā ei' dextrā. Erat aūt s'uo
nomē malch'. Dix ergo ihc petro.
Mitte gladiū tuū i uaginā. Ca
licē q̄ dedit m̄ pr̄ n̄ uis ut bibā
illū. Cohors ergo ⁊ tribun' ⁊ mi
nistri iudeoꝝ ꝯphenderūt ihm.
⁊ ligauerūt eū. ⁊ duxerūt eū ad
annā pmū. Erat ē soc' cayphe
q̄ erat pon. an. illi'. Erat aūt cay
phas q̄ ꝯsiliū dederat iudis. qr ex
pedit unū hoīem mori p pplo.
Sequebatur aūt ihm symon petr'
⁊ ali' discipls. Discipls aūt ille no
tus erat pontifici. ~~⁊ dix hostia~~
~~rie. ⁊ introduxit petrū. Dix ergo~~
~~petro ancilla hostiaria.~~ ⁊ intro
iuit cū ihu i atriū pontificis. Pe
trus aūt stabat ad hostiū foris.
Exiuit ergo ali' discipls. q̄ erat notus
pontifici. ⁊ dix hostiarie: ⁊ in
troduxit petrū. Dix ergo petro ancil
la hostiaria. Numq̄d ⁊ tu ex dis
cipulis es hoīs illi'. Dicit ille: Non
sum. Stabat aūt ⁊ s'ui ⁊ ministri
ad prunas qr frig' erat ⁊ cale
faciebat se ad ignē. Erat aūt
cū eis ⁊ petr' stans ⁊ calefaciens
se. Pontifex ergo interrogauit eū de
ihu de discipulis ei' ⁊ de doctri
na ei'. Rn̄dit ei ihc. Ego palam
locut' sum mūdo. ego semp do
cui i synagoga ⁊ i templo. q̄o
oēs iudei ꝯueniūt. ⁊ i occulto
locut' sū nih. Interroga eos qui

audierũt · q̄ locut' ſũ ipis · Ecce hi
ſciũt q̄ locut' ſim ipis · Hec ãt dixiſ
ſet · unuſ miniſtroꝝ aſſiſtens ·
dedit alapã ihũ dicens · Sic reſpõdẽ
põtifici · R̄ ihc · Si male locut'
ſũ · teſtimoniũ phibe de malo ·
ſi aũt bn̄ · q̄d me cedis · Et miſit eũ
annas ~~cayf~~ ligatũ ad caypha
pontificẽ · Erat aũt ſymõ petr'
ſtanſ ⁊ calefaciẽs ſe · Dixerũt ẽg°
ei · Nũq̇d ⁊ tu ex diſciplis ei' es ·
Negauit ille ⁊ dix · Nõ ſũ · Dic' un' ex
ſuiſ põtificis cognat' ei' cui abſcid
petrus auriclã · Nõne ego te
uidi i horto cũ illo · Iterũ ẽg° negauit
petr' · ⁊ ſtatiṁ gall' cantauit ·

Adducũt ẽg° ihm̄ in pretoriũ **XV.**
ad cayphan · Erat aũt mane ·
⁊ ipi n̄ introierũt in pretoriũ ·
ne cõtaminarent' · ſ; ut manduca
rent paſcha · Exiuit ẽg° pilat'
ad eos foraſ · ⁊ dix · Quã accuſatio
nẽ affertiſ aduerſ' hoĩem hũc ·
R̄derũt ⁊ dixerũt ei · Si n̄ eſſ; hic
malefcoꝝ · n̄ tibi tradidiſſem' eum ·
Dix' eiſ pilatus · Accipite eũ uos
⁊ ſcđm legẽ urãm iudicate eũ ·
Dixerũt ẽg° ei iudei · Nob' n̄ licz interfi
cere q̄nquã · Ut ſmo ihu imple
ret' q̄ dix · ſignificanſ q̄ morte eſſ;
moritur' · Introiuit ẽg° iterũ pilat'
i pretoriũ · ⁊ uocauit ihm̄ ⁊ dix ei ·
Tu es rex iudeoꝝ · Et R̄ ihc · A
temetipo hoc dicis · an alii tibi
dixerũt de me · R̄ pilat · Nũq̇d
.a. ego iude' ſum · Gens tua ⁊ pon
tificeſ tui · tradiderũt te mihi ·
Quid feciſti · R̄ ihc · Regnũ meũ
n̄ ẽ ex hoc mundo · Si ex hoc
mũdo eet regnũ meũ · miniſtri mei
utiq; decertarent · ne traderer
iudeis · Nũc aũt regnũ meũ n̄ ẽ
hinc · Dixit itaq; ei pilat' · Ergo
rex es tu · R̄ ihc · Tu dicis · quia
rex ſum ego · Ego in hoc nat' ſũ
⁊ ad hoc ueni i mũdũ · ut teſtimoniũ
phibeã ueritati · Oĩs q̄ ẽ ex ueritã
te audit uocẽ meã · Dic' ei pila
tus · Q̇d ẽ ueritas · Et cũ hoc dixiſſ;
iterũ exiuit ad iudeos · ⁊ dic' eis
Ego nullã i eo inuenio cauſam · Eſt aũt
cõſuetudo · ut unũ dimittã uob
i paſcha · Uultis ẽg° dimittã uob
regẽ iudeoꝝ · Clamauerũt oẽs
rurſũ dicentes · Nõ hũc · ſ; barra
ban · Erat aũt barrabas latro ·
Tc̄ ẽg° app̄hendit pilat' ihm̄ · et XIX
flagellauit · Et milites plecten
tes coronã de ſpinis · impoſuerũt
capiti ei' · ⁊ ueſte purpurea
circũdederũt eũ · ⁊ ueniebãt ad
eũ ⁊ dicebãt · Aue rex iudeoꝝ ·
Et dabãt ei alapas · Exiuit iterũ
pilat' foras · ⁊ dic' eis · Ecce ad
duco uob eũ foras ut cognoſcatis
q̄ nullã i eo inuenio cauſam · Exiuit
ẽg° ihc portãs ſpineã coronã
⁊ ueſtimentũ purpureũ · ⁊ dicit eis
Ecce homo · Cũ ẽg° uidiſſet eũ pon
tificeſ ⁊ miniſtri clamabãt di
centes · Crucifige · crucifige eũ · Dicit
eis pilat' · Accipite eũ uos et cru
cifigite · Ego ẽn̄ n̄ inuenio i eo
cauſam · R̄derũt iudei · Nos legẽ ha
bem' ⁊ ſcđm legẽ debz mori · q̄ filiũ
dei ſe fecit · Cũ ẽg° audiſſ; pilat'
hũc ſmonẽ · magis timuit · Et
ingreſſus ẽ iterũ i pretoriũ · ⁊ dicit ad

Ihesum. Unde es tu? Ihesus autem non dedit
ei responsum. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi
non loqueris? Nescis quia habeo po
testatem crucifigere te, et potestatem habeo
dimittere te? Respondit Ihesus: Non haberes
potestatem adversus me ullam, nisi tibi
esset datum desuper. Propterea qui tradidit me
tibi maius peccatum habet. Exinde querebat
Pilatus dimittere eum. Iudei autem cla
mabant dicentes: Si hunc dimit
tis, non es amicus cesaris. Omnis qui se
regem facit contradicit cesari. Pila
tus ergo cum audisset hos sermones ad
duxit foras Ihesum, et sedit pro tribu
nali in loco qui dicitur lythostrotos,
hebraice autem gabatha. Erat autem pa
rasceve pasche, hora quasi sexta,
et dixit Iudeis: Ecce rex vester.
Illi autem clamabant: Tolle, tolle,
crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem
vestrum crucifigam? Responderunt pontifi
ces: Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo
tradidit eis illum ut crucifigeretur.
Susceperunt ergo eum et eduxerunt. Et
Ihesus baiulans sibi crucem exivit in
eum qui dicitur calvarie locum, hebraice autem
golgotha, ubi eum crucifixerunt, et
cum eo alios duos hinc et hinc, me
dium autem Ihesum. Scripsit autem Pilatus
titulum et posuit super crucem. Erat
autem scriptum: Ihesus nazarenus rex Iudeorum.
Hunc ergo titulum multi legerunt Iudeorum,
quia prope civitatem erat locus ubi
crucifixus est Ihesus. Et erat scriptum
hebraice, grece et latine. Dicebant ergo Pi
lato pontifices Iudeorum: Noli scri
bere rex Iudeorum, sed quia ipse dixit
rex sum Iudeorum. Respondit Pilatus: Quod
scripsi scripsi. Milites ergo cum cru

Aug.

cifixissent eum acceperunt vestimenta
eius, et fecerunt quattuor partes, unicuique
militi partem, et tunicam. Erat autem
tunica inconsutilis, desuper contexta
per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non
scindamus eam, sed sortiamur de illa
cuius sit; ut scriptura impleretur dicens: Par
titi sunt vestimenta mea sibi, et in vestem meam miserunt sor
tem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant
autem iuxta crucem Ihesu mater eius et soror
matris eius Maria cleophe et Maria
magdalene. Cum vidisset ergo Ihesus matrem
et discipulum quem diligebat, dicit matri sue: Mulier,
ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater
tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.
Postea sciens Ihesus quia iam omnia consum
mata sunt, ut consummaretur scriptura, dicit:
Sitio. Vas ergo positum erat aceto
plenum. Illi autem spongiam aceto ple
nam ysopo circumponentes obtu
lerunt ori eius. Cum ergo accepisset Ihesus
acetum, dixit: Consummatum est. Et in
clinato capite tradidit spiritum. Iu
dei ergo quia parasceve erat, ut non re
manerent in cruce corpora sabbato, erat
enim magnus ille dies sabbati, rogaverunt
Pilatum ut frangerentur eorum crura
et tollerentur. Venerunt ergo milites,
et primi quidem fregerunt crura, et alterius qui
crucifixus est cum eo. Ad Ihesum autem cum venis
sent, ut viderunt eum iam mortuum,
non fregerunt eius crura, sed unus mili
tum lancea latus eius aperuit, et con
tinuo exivit sanguis et aqua. Et qui vidit
perhibuit testimonium, et verum est testimonium
eius. Et ille scit quia vera dicit, ut et
vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura
impleretur: Os non comminuetis ex
eo. Et iterum alia scriptura dicit: Vide

bunt ĩ q̄ trãsfixert. Post h̄ aũt ro
gaũ pilatũ ioseph. ab arymathi
eo q̄ eẽt diſcipls ihu. occult̄ aũt
pp metũ iudeorũ. ut tolleret corp̄
ihu. et pmis pilat̄. Venit ergo et
tulit corp̄ ihu. Venit aũt et nycho
demus q̄ uenerat ad ihm nocte p̄
mũ. ferens mixturam aloes et
mirre. q̄si libs. c. Acceperunt ergo
corp̄ ihu. et ligauert eũ linteis
cũ aromatib;. ſicut mos iudeis ē
ſepelire. Erat aũt ĩ loco ubi c̄
cifixus ē ihc hort̄. et ĩ horto
monumentũ nouũ. ĩ q̄ nondũ
q̄sq̃ positus erat. Ibi ergo pp paraſce
uen iudeorũ. q̄ iuxta erat mo
xx numentũ posuert ihm. Una aũt
ſabbi. mar. magd. uenit mane cũ
adhuc tenebre eẽnt ad monumentũ. et uidit
lapidẽ ſublatũ a monumento. Cucurrit ergo et
uenit ad ſy. pe. et ad al. diſ. q̄m ama
bat ihc. et dicit eis. Tulert dñm de monumento.
et neſcimus ubi posuert eũ. Exiit ergo pe
trus. et ille alius diſ. pcucurrit cito petro
et uenit pͥ ad monumentũ. Venit ergo ſymon
pe. ſequens eũ. et introiuit ĩ monumentũ.
et uidit linteamina posita et ſuda
riũ q̄ fuerat ſup caput ihu. nõ cũ lintea
minib; positũ. ſ; ſeparatũ inuo
lutũ ĩ unũ locũ. Tunc ergo introiuit et
ille alius diſ. q̄ uenerat pͥm ad
monumentũ. et uidit et credidit. Nondũ enĩ ſci
ebant ſcripturã. q̄ oporteret eũ a
mortuis reſurgere. Abierunt ergo
iterũ ad ſemetipsos diſcipli.
Maria aũt ſtabat ad monumentũ foris plo
rans. Dũ ergo fleret. inclinauit ſe et
pſpexit ĩ monumentũ. et uidit duos angelos
ĩ albis ſedentes. unũ ad caput et u

nũ ad pedes. ubi posit̄ fuerat corp̄ ihu.
Dicunt ei illi. Mulier q̄d ploras?
Quẽ q̄ris. Dicit eis. Quia tulert
dñm meũ et neſcio ubi posuert eũ. Hec cũ
dixiſſ;. cõuersa ē retrorsũ. et uidit
ihm ſtantem. et nõ ſciebat q̄ ihc eẽt.
Dicit ei ihc. Mulier q̄d ploras? q̄m
q̄ris. Illa existimans q̄ hortu
lanus eẽt. dicit ei. Dñe ſi tu ſustu
listi eũ. dic m̄. ubi posuisti eũ. et ego eũ
tollã. Dicit ei ihc. Maria. Con
uersa illa dicit ei. Raboni. q̄d dicitur
magister. Dicit ei ihc. Noli me
tangere. nondũ ẽ aſſ. ad patrẽ meũ.
Vade aũt ad fratres meos et dic eis.
Aſcendo ad patrẽ meũ et patrẽ uestrũ. dm̄
meũ et dm̄ uestrũ. Venit maria magd
annũtians diſcipulis. q̄ uidi do
minũ. et hec dix m̄. Cũ ergo eẽt
ſero die illo una ſabbatorũ. et fores
eẽnt clauſe. ubi erant diſ. cõgrega
ti pp metũ iudeorũ. uenit ihc et
ſtetit ĩ medio eorũ et dicit eis. Pax
uobis. Et cũ hec dixiſſ;. oſtendit eis ma
nus et latus. Gauiſi ſunt ergo diſ. uiſo dño.
Dixit ergo eis iterũ. Pax uobis. Sicut mi
ſit me pr̄. et ego mitto uos. Hec cũ
dixiſſ;. inſufflauit. et dixit eis. Acci
pite ſpm ſcm. Quorũ remi
ſeritis peccata remittuntur eis. et quorũ rete
nueritis retenta ſunt. Thomas aũt unus
ex xii. q̄ dicitur dydimus. nõ erat cũ
eis q̄n uenit ihc. Dixerunt ergo ei
alii diſcipli. Vidimus dñm. Ille
aũt dixit eis. Niſi uidero ĩ manib; ei
fixurã clauorũ. et mittã digi
tũ meũ ĩ locũ clauorũ. et mit
tã manũ meã ĩ latus ei. nõ credã.
Et post dies. viii. iterũ erant diſ.

eu int. 7 thomas c ei. Venit ihc
ianuis clausis. 7 stetit i me
dio 7 dixit eis. Pax uob. Dein
dic thome. Infer digitu tuu
huc 7 uide man meas. 7 affer
man tua 7 mitte i lat me
um. 7 noli ee incs. s; fidel.
Rx thomas 7 dix ei. Dns ms 7
ds ms. D ei ihc. Q ui me. o
bam q n ui 7 c. Multa q 7 a
sig fec ihc i cspectu discipl
m suoz. q n s. s. i lib h. H a
scpta s. ut credat q ihc est
fili di. 7 ut credetes uita habeat
C. xxi. i noe ei. Postea iterum Manife
stauit se ihc ad mare tyberiad.
manifestauit a s. Erat simul sy
mo pe 7 thomas q d dy 7 na
thanael q erat a chana galil.
7 filii zeb. 7 alii ex disc eius
duo. D eis sy. pe. Vado pisca
ri. Dic ei. Venim 7 nos tec.
Exierut g 7 ascederut naue
7 illa nocte nih prendidert.
Mane a ia fco. stet ihc i
litore. n tn cgueru disci. q
ihc e. D g eis ihc. Pu. nq d
pulmtar u het. Rnderut ei.
N. D eis. Mittite i dextam
nauigii rete. 7 iueniets.
Miserut g. 7 ia n ualebant
illd trhe p multitudie piscium.
D g discipls ille q dil ihc. pe
tro. Dns e. Symo g pe. cu
audiss; q dns e. tunica suc
cinx se. erat e nud. 7 misit
i mare. Alii a disci. nauigio
uenert. N e loge erat a
tra. s; q cubitis. cc. trhn
tes rete piscium. Vt g dscen
dert i tra. uidert pruna
positas. 7 pisce suppositu 7
pan. Dic eis ihc. Affte de
piscib qs prendidistis nc. Ascen
dit g sy. pe. 7 trxit rete i t
ra plen magis piscib. c. l. trib.
Et c tanti essent. n e scissum
rete. D eis ihc. Venite 7 pn
dete. 7 nemo aud bat discum
bentiu interrogare eu. tu qs
es. scientes q dns e. Venit
ihc 7 accep pan. 7 dab eis. et
pisce silr. H ia tcio maifesta
t e ihc dis. s. c resurrexiss;
a mort. Cu g prndissent. dic ·C.
syoi pet ihc. Symo iohis di
ligis me pl his. D ei. Et dne.
tu scis q amo te. Dic ei.
Pasce ags meos. D ei itm. Sy
mo ioh. diligis me. Ait illi.
Et dne. tu scis. q amo te.
Dic ei. Pasce agnos meos. D ei
tcio. Symo io. amas me. Co
tristat e petr q dix ei tcio.
amas me. dicit ei. D. tu oia
scis. tu scis q amo te. D ei.
Pasce oues meas. Am a. di. t. c
esses iunior cigebas te 7 am
bulabas ubi uolebas. Ca senu
eris extendes man tuas 7 ali
us te cing; 7 ducet q tu n uis.
H a dix. signcans q morte
cla. e. d. Et c h dixiss;. D
ei. Seqre me. Cusus petr ·C.
uid ill dis. q dil. ihc sequte q
7 recubuit i ce. s pec ei.
7 dix. D. qs e q tdet te. Hc
g c uidiss; petr. dic ihu. D

h' a qd. d' erat ihc. S eu uolo
mane don ue. q adte tu
me seqre. Exiuit g sermo iste
int fres. qr dis. ille n mor.
Et n dixit ei ihc n mor. sz sic eu
uo. ma. do. ue. q ad te. hic
e dis. ille q testim ph; de hiis
y scripsit h. y scim qr uim
e testim ei. Sut a y alia
multa q fec ihc. q si scriba-
tur p singla. n ypm arbitror
mundu cape eos q scbndi
sunt li B R O S.

Sic libr inc. Candescit ergo
uis in iudicia uirginee car-
nis. flamescit uita ardore
gemine caritatis. flagr pas
sim odore boni opis leuatur
ad supna uirtutor granua
cordis.

Heretici q hnt errore suu
d deuguria. Machuls. s. de
soiano epc illor d concgano. q
amigo filii ei maior. plat uni
partis hticor. cdt q pdicat
et ptrato hnt dnos duos ee sin
pncipio. q sin fine. unu petit
bonu q altm petit malu. Et
dicit q uniqs; cat anglos. bon
bonos. mal ma. Et dicit q bon
ds oips e i celesti patria. q mal
dnat i hac tota mudiali machi-
na. Et dicit duas ee naturas.
una bona icorpaleu celestiu supnor
ado opotete cata. alia malor
aialiu corpaliu terrestriu a ma
lo do cata. Et dicit q lucif e
fil di tenebrar. qr dr i eug iohis
Vo ex p. d. e. q e. ui; mdax e q p. ei.
.s. luciferi. u exponed e mdax.
Et dicit q lucif alcdd exl suo
reg icel supi. peuqd dic i ysaia.
ascd i c. q e. s. al. q ee instigat
e i anglm lucis. aglisq; admi
rantib; forma ei q icedentib; p eo
ad bonu dnu. suscepe e i celu. q
i uilic anglor e effcs. Vn i euag
luce. hoqda. e. d. q. u. q icali ui
licatioe sedux anglos. q ee ftm
e plur d q dr i apoc. q picet e
d. m. f. an. cu anglis seductis.
Vn sup dr. q cauda ei thebat
t. p. stellar. c. Et illi angli
ostabat exib. s. exaia. corpe
q spu. q corpa remasit i celo
oceata. q dnr osa aida i ege. q
abaplo coir celestiu. q spc rema
see ibi. dio u tpre ste abipo

lucifero et in hoc mundo incorporavit.
Et dicunt quod Christus filius dei pro hiis solis
animabus descendit. Sed quod dicitur filius hominis non venit
-a. p. s. salvare et querere. non sum missus
etc. et tamen venit filius hominis salvare quod perierat.
et ovem centesimam reduxit. et de predic-
to prelio frequentant hunc psalmum. Deus venerunt
gentes. Et dicunt quod ad hoc sunt in celo ve-
stes et corone. et sedes quas amiserunt.
et tamen debent eas recipere. Unde apostolus.
de reliquo reposita est mihi corona etc. usque ad
adventum eius. Et dicunt quod sententia iudi-
tii iam est data. pro eo quod dicitur princeps
huius mundi iam iudicatus est. Et dicunt quod corpora humana
preterita vivificabuntur ab illis spiritibus
malignis. qui dicuntur cavi. preterita ab illis
animabus que ceciderunt. et ille anime agunt
in illis corporibus penitentiam. et unaquaque
illarum si in uno corpore non salvatur.
ingreditur aliud. donec agat penitentiam.
et peracta penitentia corpus recipit. et
spiritum quem in celo remanserat. et in hoc
sensum exponunt illud apostoli. Deus autem
pacis s. v. p. o. ut in. spiritus vester et
anima et corpus. etc. heretici qui ista di-
cunt dicuntur manichei. nec autem catari
dicuntur.

Mantuani heretici qui et catari qui
habent episcopum suum de Sclavonia. et
Mediolanenses qui habent ordinem
suum de Bulgaria credunt et predicant
tantum unum bonum deum omnipotentem
sine principio qui creavit angelos et
iiij elementa. Et dicunt quod lucifer et
complices sui peccaverunt in celo.
sed unde processerit peccatum eorum du-
bitant. quidam dicunt quod archangelus est.
Quidam quod dicunt quod quidam neque spiritus habens
unum faciens unam hominis aliam volunt.

tiam prelatis. quia anima fuit sine
principio. et manebat in hoc chaos. nullam
habens potestatem cadi. Et lucifer ad hoc
bonus descendit et videns spiritum illum spiritus
admiratus est. et collocatione et suggestione
istius maligni spiritus seductus est. et remeans
in celo inseduxit alios. et proiecti sunt
de celo. sed dona naturalia que habebant non
perdiderunt. Et dicunt quod lucifer et ille
predictus. s. n. volebat distinguere elementa.
et non poterat. sed lucifer impetravit a domino
bonum angelum coadiutorem. et ita
concessione dei et auxilio boni angeli
et virtute et sapientia sua distinxerunt elementa.
Et dicunt quod lucifer est ille deus quod dicitur in
genesi creasse celum et terram. et illa opera sex
dies fecisse. et quod formavit adam de limo
terre. et illa forma ui suffocavit
bonum angelum. Unde in eis. t. s. eum.
et fecit ei evam. ut per eum faceret eum peccare.
Et dicunt quod comestio ligni prohibiti
fuit fornicatio. Et secundum quosdam
illorum sicut caro carne. ita spiritus spiritus
procreatur. iuxta illud quod natum est ex
c. c. est et q. n. e. ex spiritu. s. e. Alii
in hac sententiam impugnantes dicunt omnes spiritus
salvandos fore. et paulatim corporibus
humanis infundi voluntate dei.
et isti quidem dicunt omnes spiritus salvandos
fore. asserunt quod illi spiritus qui ceciderunt
incorporantur non salvandi. et de corpore
in corpus procedunt. et hoc erit usque ad consu-
mationem seculi. et in iudicio iunum
erit boni et mali. boni supplebunt
locum illorum. mali patientur penam
eternam. Alii vero autumant quod
pars illorum qui ceciderunt salvandi
sunt. s. qui non ex voluntate sed quasi
coacti peccaverunt. et quod ex deliberatione

peccauerit dampnadi sunt. Et dicit
quod alii spiritus cati sunt add quod dimit
supple loc illorum non sal. Et omn
omnium catarorum opinio est quod omnia
quod dicit ignis de diluuio de liberatione.
de locutione dei ad abraham de destruc
tione pentapolis. sodome scilicet et aliarum
ciuitatum. facta sunt a diabolo qui dicitur
nominatur. Et dicit quod ille deus eduxit
populum israel de terra egypti. et summit
pha .i. m. rub. et in deserto dedit
eis legem. et induxit eos in terram promissionis. Et
dicit quod misit adeo prophetas et prophe
tias et faciebat sibi offerri. sa
nialium. ut coleret tamquam deus. Et
dicit quod si qui illi prophete aliquid de christo
predixerunt uirtute spiritus sancti se nescien
tibus qui coacti uaticinabantur
Et maxima eorum multitudo
confitetur deum omnipotentem fecisse hec
omnia non per se sed per diabolum tamquam per minis
trum. Et dicit quod diabolus cum sa
pientia et uirtute sibi ab omnipotente in
creatione collata hominem fecisse
concessione dei. hac intentione ut sine
fine super hominem dominaretur. deus non alia
intentione permittere. ut fierent
tum saluatorum per penitentiam
exhibere quam exhibet.
Solam edunt quod tempore gratie filii dei
scilicet christus et iohannes baptista et maria. fuerunt
tres angeli apparentes in carne.
Et dicit quod christus non in ueritate carnem
suscepit. nec comedit. non bibit
non crucifixus est. non mortuus. non sepultus. et omnia
quod secundum ueritatem scilicet humanitatem
fecit. non in ueritate fecit sed in apparentia
tantum. ut sic uidebatur.
Quidam de bulgaris credunt mariam

uere feminam fuisse. et dicunt fi
lium dei extra carnem suscepisse. et
uere comedisse. et ueram carnem crucifixum
fuisse. sed in ascensione eam deposuisse.
De iohanne baptista dicit quod fuit missus
a diabolo. cum baptismo aque
ad impediendam predicationem christi. et
quem christus demonstrauit digito uel dum ad penitentiam
uocabatur. deo. non a se sed aperuit scilicet
qui per tubam loquitur. et qui coactus et
ignorans loquebatur ut cayphas. Pauci
catarorum discrepant ab hac sententia. et
bulgari hoc credunt. Omnes dicunt baptismum
aque nullo tempore contulisse salutem.
et baptismum aque quod dederunt apostoli tamquam
materiale. Omnes penitus sacramentum
eucharistie pro nichilo habent. et
quod presbiter et omnes credentes illum esse corpus christi
sunt condempnati. Omnes condempnant
matrimonium in procreatione filiorum.
Omnes negant resurrectionem istorum
corporum uisibilium.

Quod corpora sint glorificanda prohibetur.
uirtutes sunt immediate. ad
beatitudinem anima operationes suas
exercet per corpus. sed uirtutes et uirtutes
uitia habent per corpus. sed per uirtutes
uel uitia debemus beatificari
uel puniri. ergo corpus debet beatificari uel
puniri. anima per se non agit nec corpus.
sed ipsum compositum. unde utrumque
debet beatificari uel puniri. Item deus est
iustus. sed iustitia est ius etc. et est
uerax in promissis. cum ergo sic iustus
unicuique reddit secundum suum laborem.
et quia uerax non mentietur. Corpus ergo
quod hos labores sustinuit. retribuetur.
alioquin iustus non esset nec uerax;

eius de peccatore. et ex ponte diuino manare. Sic apostolus dicit omnes qui de resurgent. Sed quia resurgere dicitur oportet quod primo mortuum sit. et suscitatum et sic resurgat. i. iterum surgat. Anima uero cum sit inmortalis. iuxta illud. Nolite timere eos qui corpus occidunt. animam autem non possunt occidere. non dicitur resurgere. ad inpleadum ergo apostoli preceptum. oportet quod corpus resurgat.

Item contra hanc opinionem cum dicit de moriacum liberum. debebat excaminis remanere. Sed non uel de uno alio homine est. Iuxta quod dicitur philosophus. de regentium di. et est. Sic si anima hominis de uno est. et contra hanc ad illa bonum. sic homo naturaliter totus malus est. et sic nullo modo bonum operari potest. quia non potest at. m. et est. et sic stultus est deus qui orat nos ad penitentiam.

Contra hos qui dicunt diabolum omnium malorum factorem. sic opponitur. diabolus est potens in suo genere sicut deus. Sed omne bonum potest deus facere. ergo diabolus omne malum. nullum uero maius malum quam destruere summum bonum. ergo diabolus potest destruere ipsum deum qui est summum bonum.

Item attendendum quod iohannes qui dampnat nobilitatem de. parentibus. mirabilis. moribus. munere. passione. et hominis omnia in euangelio reperies.

Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Qui uero non crediderit condempnabitur. Qui uult ergo eternam condempnationem euadere et ad salutem eternam peruenire. baptizetur in fide sancte trinitatis. hic est in nomine patris et filii et spiritus sancti et credat. quia ut dicit apostolus. sine fide inpossibile est placere deo. et sine ea nulla prodest. immo non est conclusio. Ipsa enim est omnium bonorum fundamentum et humane salutis initium. et sine ea nemo ad filiorum dei pertinet numerum peruenire. quia sine ipsa non in hoc seculo quisquam iustificationis gratiam consequitur. nec in futuro uitam eternam habebit. Sine fide omnis labor hominis uacuus est. Et talis est homo qui sine uera fide in uelut deo per contemptum sibi placere. qualis est qui tendere uolens ad patriam; in qua se sperat beatum esse uicturum. si relinquens uie rectitudinem. et inprudens sectaretur errorem. quo non ad beatam ciuitatem perueniret. sed in precipitium caderet. ubi non gaudium peruenienti daretur. sed cadenti interitus inferretur. Fides secundum sonum dicitur. quia fit quod dicitur. Unde deus qui implet quod pollicetur fidelis dicitur. sicut hic. fidelis deus qui non mentitur. et sicut hic. fidelis deus in omnibus uerbis suis. Hinc et homines illi fideles uocantur. qui seruiunt in operando. quod in baptismo promiserunt credendo. Eius si quis gratia sue fidei gesserit. neque quisque fidelis recte dici poterit. uide illud. fides sine operibus mortua est. Multum ergo laudanda est fides. Ipsa enim est omnium uirtutum fundamentum. fides omnia peccata relaxat et a morte liberat. et martires facit. fides diluuium superat. abrahe saluat. maria secat. hostium colla calcat. fides est hostium ecclesie et ianua paradisi. Cum ergo tale sit et tanta uirtus catholice fidei. ut sine ipsa ad eternam quis pertingere aliquando faciendum est. non uero quibus uolens contra regere. quod indubitanter credere debeat. ex sacre scriptura sanctorum patrum recte et humiliter colligat. et a sanctis doctoribus perquirat. sicut hic Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi et cetera. Sed quia per se non potest homo fragilis sine fide. sine me nichil potestis facere et quia et in uanum fratres laborat lingua doctoris. nisi intus opem gratia salutaris. cum discipulis fiducialiter ad deum. i. christum accedat et dicat. Domine adauge nobis fidem et cum sancta ecclesia misericordiam dei implorans dicat. Domine da nobis fidei rectam spem firmam caritatem perfectam. uel aliter da nobis fidei spei et caritatis augmentum. Iste fidei sermo panes sine quibus omnis peregrinus et aduena presentis uie uel uite deficeret in uia. Hec ergo deficiam eos in stantissime petram et ignoranti ex quibus prius panis. s. fides consistat consideremus. quod sunt xl. sicut dicit augustinus ad petrum diaconum in libro de fide et operibus fidei testatur. Et de primo genere sic dicit. Firmissime tene.

Primum capitulum. FIrmissime tene et nullatenus dubites patrem et filium et spiritum sanctum
unum esse naturaliter deum in cuius nomine baptizati sumus. Cum enim dicitur a filio
in nomine patris et filii et spiritus sancti, hoc est utique unum nomen horum trium quod dicitur deus
qui dicit in deuteronomio: Videte videte quod ego sum deus et non est alius deus praeter me. Et illud:
Audi israel dominus deus tuus deus unus est. et dominum deum tuum adorabis et cetera.
ii. Firmissime tene et nullatenus dubites quod pater et filius et spiritus sanctus id est sancta trinitas est solus naturaliter
verus deus. quia etsi dii dicantur nobis, colere non licet nisi unum solum verum deum
trinitatem. patrem verum deum dico teste paulo qui dicit: conversi estis ad deum a simulacris
servire deo vivo et vero et cetera. Filium quoque verum deum dico, unde iohannes in sua epistola canonica
in fine dicit: Scimus quia filius dei venit et cetera. Quoniam verus deus est et vita
est quia ipse de se dicit: Ego sum via veritas et vita. Sic et spiritum sanctum esse verum deum quia
spiritus veritas est, unde iohannes in euangelio: Cum venerit paraclitus spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Quem
et paulus dominum confitetur dicens: Nescitis quia templum dei estis et spiritus sanctus qui in vobis est quem habetis et cetera.
iii. Firmissime tene et nullatenus dubites quod pater et filius et spiritus sanctus
id est sancta trinitas est unus aeternus deus sine initio sempiternus. unde iohannes in euangelio:
In principio erat verbum et cetera usque hoc erat in principio apud deum. De hac sempiternitate dicit psalmista:
Deus autem rex noster ante saecula operatus est et cetera. et alibi: Sempiterna quoque virtus eius et divinitas.
iiii. Firmissime tene et nullatenus dubites quod pater et filius et spiritus sanctus
id est sancta trinitas solus verus deus, sicut solus est aeternus, ita solus naturaliter immu
tabilis est. unde dominus ad moysen: Ego sum qui sum. et psalmista: Initio tu domine terram fundasti
et cetera omnia usque in finem illius psalmi.
v. Firmissime tene et nullatenus dubites quod pater et filius et spiritus sanctus id est sancta trinitas unus solus deus vivus
et verus est creator omnium rerum visibilium et invisibilium. unde iohannes:
Omnia per ipsum facta sunt et cetera. et psalmista: Beatus est cuius deus iacob adiutor eius et cetera usque in fine
illius. et paulus: Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia.
vi. Firmissime tene et nullatenus dubites patrem et filium et spiritum sanctum unam quidem esse naturam, tres
vero esse personas. patremque solum esse qui dixit: Hic est filius meus dilectus et cetera,
et filium esse solum super quem haec vox facta est divinitus cum in iordane bap
tizatus est unigenitus deus qui carnem solus accepit. et spiritum sanctum pa
tris et filii solum esse qui in columbae specie super christum baptizatum et ascenden
tem ab aqua descendit. qui et in die pentecostes super apostolos in uno loco
positos in visione linguarum ignearum replevit. Illamque vocem
quam solus locutus est deus pater, et illam carnem quam solus homo factus est uni
genitus deus, et illam columbam in cuius specie spiritus sanctus super christum descendit, illasque
linguas igneas in quarum visione apostolos in uno loco positos replevit, opera esse
totius trinitatis id est unius dei qui fecit omnia in caelo et in terra visibilia et invisibilia.
vii. Firmissime tene et nullatenus dubites solum deum filium id est unam
ex trinitate personam solius dei patris esse filium. spiritum vero sanctum ipsum
una ex trinitate personam non solius patris sed simul patris et filii esse spiritum. filius enim
dei ostendens se solum esse de patre genitum ait: Sic deus dilexit mundum
ut filium et cetera. et paulo post: Qui autem non credit iam iudicatus est et cetera. Spiritum autem sanctum
et patris et filii esse spiritum docet apostolus, qui ait: Vos autem non estis in carne sed in
spiritu et cetera. et paulo post: Si quis autem spiritum christi non habet, hic non est eius.
viii. Firmissime tene et nullatenus dubites eundem spiritum sanctum qui patris et filii unus spiritus est de
patre et filio procedere. de quo filius ait: Cum venerit paraclitus spiritus veritatis qui a patre procedit.
ubi suum esse spiritum docuit quia ipse est veritas. de filio quoque spiritum sanctum procedere
prophetica et apostolica scriptura docet. Ysaias enim dicit de filio: Percutiet
terram virga oris sui et cetera, et spiritu labiorum suorum interficiet impium et cetera. Quem dominus ihesus
interficiet spiritu oris sui et cetera. Quem etiam ipse unicus dei filius spiritum oris
sui significans post resurrectionem suam insufflans in apostolos ait: Accipite spiritum sanctum. Et
iohannes in apocalypsi dicit quod gladius utrimque acutus procedebat de ore ipsius domini ihesu,
ipso qui spiritus oris eius ipse est gladius qui de ore eius procedit.

Firmissime tene et nullatenus dubites trinitatem ix.
deum immensum esse, immensum non mole sed omni
potentiam spiritualem atque corporalem virtute eius et
praesentia continentem. dicit enim deus per prophetam: Caelum et terram ego ad
impleo. et de sapientia dei quod filius eius est, quia attingit a fine
usque ad finem fortiter et cetera. De spiritu sancto quoque: Spiritus domini replevit orbem terrarum. et psalmista:
Quo ibo a spiritu tuo, et quo a facie tua et cetera. x.
Firmissime tene et nullatenus dubites unam ex trinitate personam id est
deum filium qui de natura dei patris solus natus est
et unius eiusdemque naturae cum patre est, in pleni
tudine temporis suscepto formae servilis
voluntarie in virgine conceptum et de virgine
natum, verbum caro factum, ipsumque esse qui aeternaliter
de patre natus est qui essentialiter de spiritu sancto con
ceptus et natus quoque de virgine, ipsumque unum esse et
deo unius naturae cum patre et unius naturae cum virgine matre.
quod dicit de deo pater: Ante saecula fundavit me et ante
omnes colles genuit me. de quo et apostolus dicit: Ubi venit
plenitudo temporis misit deus filium suum et cetera. xi.
Firmissime tene et nullatenus dubites christum dei filium sicut de deo
patre plenum perfectumque deum, sic de maria
virgine natum plenum perfectumque hominem genui
tum, id est verbum deum habentem sine peccato
veram nostri generis carnem et animam rationalem.
ipse enim deus filius hoc de carne sua aperte osten
dit cum dixit: Palpate et videte quia spiritus carnem et ossa
non habet sicut me videtis habere. Animam quoque se habere
ostendit dicens: Propterea diligit me pater quia ego pono
animam meam et iterum sumo eam. Intellectum quoque animae se habere osten
dit cum dixit: Discite a me et cetera. Et de ipso
deus per prophetam dicit: Ecce intelliget puer meus et ex
altabitur et sublimis erit valde. Et david
loquens in spiritu de carne et anima ipsius christi dixit:
Caro mea requiescet in spe, quia non derelinques
animam meam in inferno et cetera. Hoc idem petrus in actibus apostolorum
confirmans dicit: Propheta cum esset, usque in fine illius v.
Firmissime tene et nullatenus dubites dei verbum xii.
quod caro factum est duas naturas inconfusibiliter
atque inseparabiliter permanere, unam veram
divinam quam habet communem cum patre, secundum quam dicit: Ego et
pater unum sumus, et qui videt me videt et patrem, et ego
in patre et pater in me est; secundum quam et apostolus dicit splen
dorem gloriae et figuram substantiae. Alteram vero veram
humanam, secundum quam ipse dei filius incarnatus ait:
Pater maior me est.
Firmissime tene et nullatenus dubites deum verbum ~~caro factum~~ carnem xiii.
factum unam habere divinitatis suae car
nisque personam. deus enim verbum plenam naturam humanam
ita sibi unire dignatus est et p

Incipit summa contra hereticos.

Uergente Prologus.

ad occidentem mundo et instantibus pe-
riculosis temporibus quibus multi discedent a fi-
de, confinguntur secte perdicionis congregan-
tes sibi discipulos. Et cum unusquisque fidelis pro
re debitus sit deus m̄. fi. d. insurgere contra
illos hereticos qui patarini dicuntur. qui non in
uno solo articulo fidei errant sed etiam
in omnibus. Dicunt enim christum fantasticum fuisse
et non hominem et sic non uere incarnatum
non uere crucifixum non passum non mortuum non se-
pultum non resurrexisse non ascendisse. Dicunt
de personis trinitatis male sentientes
dicentes quod tres persone post iudicium erunt
tantum una. quod est contra illa quod dicit apostolus quod
non est finis. n. u. ob. Duos etiam
duo eterna principia dicunt et duos
deos constituunt unum inuisibilium et
alterum uisibilium. Et de pluribus contra omnibus fide
catholice ... Ego autem iam non ... me
murum pro domo domini oppositum sed super mu-
ros ierusalem ... auctoritates euangelicas atque
apostolicas ascendens hos quasi ... de
bestias lapides uiuos contra iam dictos he-
reticos proiciam. quos a fide ... co-
minus illos potentioribus armis ex-
pugnare non est ... meo ...
supra ... excusandum
si hostibus ... salute ... possim non re-
sistam. Unde ... pro hoc
opusculum ... resistendi op-
portunitatem et ... hinc
hereticum et inde catholicum ...
... disputantes. Capitula.

·I· De creatione uisibilium quam patarinus a
diabolo. catholicus a deo esse dicit. et de
unitate dei. sed patarinus dicit esse duos deos.
duoque principia rerum.

De matrimonio quod katholicus approbat. ·II·
patarinus dampnat. Tercium.
De patribus ueteris testamenti et scriptis eorum quos ka-
tholicus approbat patarinus dampnat. ·IIII·
De spiritibus hominum quos patarinus dicit esse
demones. sed catholicus dicit nouos spiritus
nouis infundi corporibus. V.
De humanitate christi quam patarinus dicit esse phan-
tasticam. katholicus autem ueram confitetur.
De Iohanne baptista quem patarinus dampnat. Sextum.
sed katholicus approbat. VII.
De oratione pro defunctis quam ecclesia facit
patarinus dampnat. VIII.
De resurrectione carnis quam ecclesia
credit sed patarinus non credit. VIIII.
De iuramento quod patarinus penitus prohibet
sed ecclesia recipit. X. capitulum
De penis quas patarinus penitus in hoc mundo prohibet
fieri. sed ecclesia recipit et regibus materia-
lem gladium concedit. Undecimum
De excommunicatione quam ecclesia facit patarinus dicit non
debere fieri. Duodecimum
De distinctione ciborum quam patarinus facit
sed ecclesia non facit. Tercium decimum
De cruce quam patarinus blasphemat sed
ecclesia ueneratur. XIIII.
De miraculis et signis uisibilibus que facit
ecclesia. sed patarinus dicit omnia esse a diabolo.
De blasphemia ecclesie XV.
et eiusdem humili defensione.

Exurge deus iudica causam tuam.

Conflictus christiani et heretici

Catholicus primo opponit de eo quod Iohannes
capitulo primo continetur et dicit.
Omnia per ipsum facta sunt. et sine ipso factum est nichil.
et infra. Mundus per ipsum factus est. et infra.
Sui eum non receperunt. Paulus ad ephesios capitulo III.
In deo qui omnia creauit. Paulus ad

ad eph. c. ij. Ipſi factura ſum̄ creati in x̄
ihu. Jt̄ ad he. c. ui. in medio. Q̄ oīa
creauit d̄s ē. Jt̄ ad ro. ca. xi. O
altitudo. ⁊ inf. quō ex ipō ⁊ p ip.
⁊ in ip. ſ͞ o. Jt̄ ad tymot. ca. iiij. ab
ſtinētiū abſtinē a cib̄ q̄s d̄s creauit
ad pcipiend̄ ē g̃r accōe fidelib̄.
⁊ i apok. angl̄s iurau̾ p uiuente
i ſc̄la q̄ creau̾ cel̄ ⁊ o. q̄ i eo ſ͞. ⁊ t̄rā ⁊ q̄
i ea ſ͞. ⁊ ma. ⁊ q̄ i eo ſ͞. ⁊ lu. i ac ap.
ca. iiij. Dn̄e tu q̄ feciſti celū
⁊ t̄rā. his aūc patet q̄ ſol d̄s ē c
reator omniū. R̄ſio. patini.

N Ec oīa creaſſe credo. ſcil bona.
ſ; uana ⁊ mala ⁊ inſtitu̾ta ⁊
uiſibilia ipē n̄ fec̄ ſ; minor creator
. ſ. lucifer. ⁊ iō d̄ a ioh. ſ ſine ipō
f. ē nih. i. tranſitoria q̄ nih ē. Q̄
aū d̄ mund̄ p ip. f. ē. i intelligo
mund̄ . i. mund̄ aīe. ſcil n̄re. ſ;
corpa n̄ra ⁊ alia oīa uiſibilia a
minore creatore. i. a diab̄ fc̄a ē. Ce
lum ā. i. celatas aīas n̄ras. t̄rā. i. t̄
rena adhuc aīas credentiū. mare.
. i. aīas n̄ras q̄ aq̄s doctrine habundant
creauit d̄s. ⁊ oīa q̄ i eis ē. i. fide n̄ra
tota. q̄ in p̄dictis aīab̄ ē. oīa h creauit d̄s.

Johannes pſb̄r

T Epiſſime manichee q̄m expoīs.
Sui eū n̄ rec. Q̄m ſui creati. qui
eū n̄ receperunt. n̄ erat ſui g̃. q̄ creator.
Cū ali exponendi mod̄ h̄ reperi nō
p̄ſtr. Q̄ ā oīa bona a dō. ſ; uiſibili
a ⁊ tranſitoria a diā ēē dicis. audi
apo. q̄ i ep̄ ad col. ca. i. t̄ d̄icen
te. ⁊ labia tua obſtruente. ū d̄
x̄ ait. Q̄ ē ymago di inuiſibil̄.

pgenit̄ oīs creature. q̄ i ipō cōdita ſ͞
uniuſa. q̄ ſ͞ i celo ⁊ i t̄ra uiſ. ⁊ inuiſ.
Jt̄ ad he. ca. i. i fi. Q̄ tu i p̄n. dn̄e t̄.
ſ. ⁊ o. m. t. ē. c. Si uiſ g̃ intelligē ſc̄
expoſuiſti. q̄ p t̄rā aīas credentiū.
p celos ā aīas pfcōr patinoꝝ intel
ligas. g̃ audi q̄ ſeq̄. Ipſi pibūt ⁊ c.
g̃ aīe patinoꝝ pibunt. Jt̄ petr
i ep̄. ii. cap. iii. Celi ā qui
nc ſ͞ ⁊ t̄ra eod̄ ūbo repo. ſ͞. Si d̄
uiſibilib̄ cel̄ intelligi. g̃ d̄s creauit in
uiſibilia. ſiā d̄ aīab̄ patinoꝝ. g̃ aīe pa
audi q̄ ſeq̄. Igni reſeruati i die
iudicii ⁊ pdi. impi. ho. g̃ aīe pat.
cū impiis igne pibunt. Jt̄ pau.
ad cor. cap. vi. pā . Sic mu
lier d̄ uiro. ita uir p mulierē.
oīa ā ex dō. Ergo ex dō ē ⁊ p̄ma
hoīm ⁊ ſequentiū natiuitas. ⁊ n̄ ex
diā. ut mentiris. Si ā p uirū x̄. p
mulierē ā ecc̄; intelligis. ut mentiris
eſt; apl̄s. q̄ illa uir. i. x̄ n̄ ē p mu
lierem. i. p ecc̄; ſ; ecc̄ p illū ⁊ ab
illo ēē d; . Oppoſitio patā.

. ix.
Vos ex pa. diā. eſ. Pau. ad eph. c. Johes.
ij. Erātis nā filii ire. Jt̄ ad
ro. c. ix. Vaſa ire apta i interitū.
Joh i eu. c. xiiij. Venit p̄n. m. h. ⁊ i i fin.
me n̄ inueniet q̄c. Math. c. iiij. Oſtē
d̄ ei oīa reg̃ m. ⁊ glo eoꝝ ⁊ d̄. ei. h
oīa t̄ da. Joh. i ca. ep̄. ſua pā. c. ult.
mūd̄ to. i mal. po. ē. Sic g̃ diā ē
pat̄ hoīm. ⁊ ipi ſ͞ uaſa ei⁹ ⁊ ē p̄n
ceps h mūdi. g̃ ē d̄s ⁊ creator mūdi.
R̄ſio cath. Bene credo p̄ma h̄
argmt̄. ſcil q̄ ipē pat̄ ē ⁊ pnceps

xi

mdi. i. mundanarum delectationum et
mundanorum hominum. et ipsi sunt filii eius quia
eum imitantur. Sed et malum quod fecisti
dicis quod est carne et deus.
Hebedeus fuit pater io. et ia. qui fuit
deus et carne quod falsum est.
Reges gen. do. carum. quod sunt carnales
et dominum eorum quod est falsum est. Quia a dia. p
misit quod omnia reg. m. sic solet
mirari est. ignorans quod regi reg.
et do. do. loqueretur. Questio pa.

ad corinthios ca. In hoc deus huius seculi excecavit mentes infi
delium quod est carne minuti. i. dia. est deus
huius seculi. Responsio ca. Sic intelligo deus
pater celestis excecavit. i. excecari
permisit mentes infi. huius seculi. sicut dicit pau.
ca. x. ad Ro. Deus cuius vult miseretur et quem vult
indurat. i. indurari permittit. Vel
aliter. deus huius seculi. i. seculari iniquitatum
. s. diabolus. non deus creatione sed illecta
tione: quia allicit homines ad iniquitatem.
ca. iii. sicut id quod pau. dicit in epistola ad philip. Quorum
deus venter est. i. quos venter allicit.
Sicut quod venter allicit. sic et dia. deus huius seculi
. i. secularium iniquitatum. et deus vero
dici potest. non quia aliquis creavit sed quia
allicit. Oppositio pa.

Quod factum est in ip. vi. e. quia quicquid factum est
in Christo est vita sed corpora mortuorum quod
non sunt facta in Christo. quia Christus non fecit corpora. Responsio
ca. Stultus non dicit quod factum est ab ipso
vi. e. quia ab ipso facta est vita et mors.
ipse est occidit et vi. dec. adi et re.
Sed ita dicit Quod factum est in ip. v. e.
quia in ipso facta est predicatio. nam

vitas. circumcisio. baptismi. ieiunium
fames. passio. crucifixio. mors. se
pultura et resurrectio. et hoc totum quod
factum est in ip. vi. e. quia per passionem
eius et omnia que predicta sunt vivimus. Quia
a bene sic exponatur. patet per id
quod sequitur. Et vita erat lux ho. quia non
de alia vita nisi de ipsa intellexit.
Questio Patarini. vii.
Non po. duob. do. s. Pau. ad co.
prima. ca. viii. Si quid sint dii mul
ti et do. mul. Responsio ca. Hii inperverti
quod dicunt duos deos. Non dicit in eua.
duob. dus. sed du. do. et verba dicit
dicit deus. non tamen vere sed nuncupati
ve. sic pau. in ep. ad cor. expon
auctoritate quam nec super nos indu
xistis. vel infertis. Nam et si sunt
qui dicantur dii. sive in celo sive
in terra. nobis tamen unus est deus pater ex quo
omnia. et nos in illo. et unus do. ihesus Christus
per quem omnia. et nos per ipsum. Retorque
mus quod in nos auctoritates euangelii.
et apostoli dicentium quod dici potest deus.
sed non est. immo unus solus deus pater. et
potest dici dominus eorum quod sibi serviunt.
sic nos. sed non per eum carum est aliquid.
immo unus solus est Christus per quem omnia.
Questio para.
Quaeritur in ordine baptismi ut in
dicitis infantia. albus. scilicet.
et terr. do quod eiecit dominus. vii. dec.
de ea. mag. non quia dya est in bap
tizandis et in omnibus malis. quod eos
cavit. Responsio ca. Dya in mul
tis est. sicut et in ub. non ut creator. sed
ut fur et invasor. sic dicit in eu. luce. ca. xiii.
hac a filia hab. quam alligavit sa.

Qui dic. Alligau ea ut fur. s; n ipse e
pat imo abba.
Vanitas ua. 7 o. ua.
Vanitas unius. ua. o. ho. u. Epla. ii. ad
cor. ca. IIII. Que uident tpa
lia s. q au n v. e. Cu g h q uiden
t sunt uana. a do q etnus e cata
n s. R. ka. Nih uanu. nihq; ma
lu i eo q catu e a do. s; oia bona
i eo q creata s a do. Omia boa i
sui natura. s; uicio d puante corrup
ta s. h a e insta tue cognis.
h e ungo. q n e nata d corrupta.
cu. XV. Para d eod. i passioe. s. ioh. Regnu
m. n e ex h m. s x n e rex h mdi.
R. ca. N dix x q regnu suu n eet s
hc mdu. s; dix q n erat ex mdo.
i. a mdo. q mund illa potestate
s n ded. q ue regnu eius n e ex mdo.
s; ex patre. Trena a regnu ex mdo
e. q a mdo. i. ab hoib mudanis illa
hnt potate.

peru ad eph. cu IIII. h regis flecto. ge. m. add. n. i. xm.
exq oma 7 c. ad timo. c. i.
. Regi sclor. ad heb. c. i. Q
gsti. hec. uru. p q fec. 7 sc. Jt ad heb.
c. XI. i pncipio. Fide intelligim
aptata ee sec. u. di. ad ro. c. IX.
Potestate h; figls exead massa lu
ti face aliu qd uas i onu. 7 a i ho.
Judas. ca. i. i fine. Solu dnatore 7
do. n. i. xm negantes. de ipis sup di
xat i ipa epla q erat impu. Sic g
habem q ambo scla cata s a deo.
7 n e sic dicentes. unu a do. 7 unu a
diabolo. 7 un e figul. s. ds. q fac
uasa. a qd i honore. s. bonos. et
a uasa i onu. i. malos. Et q negat solu
xm dominari. impi e. Secta. ho nat
e d pcco. q n d do. R. ca. Istm e. q ho
nascat d pcco. s; in peccis ocipit ho.
sic margarita n e d luto. s; i luto.
d pecca a n s nascat alia suba. s; mos.
sic d. ia. Pecc cu ocem fu. g. m.
Questio par. Crede dem. qd
lignu q e i medio pa. uulua e muli
eris. d q dictu e. d lig scie boni 7
mali noli comede. i. noli fornicari
c muliere. s; serpns. i. diabol prius come
dit d h lig. q fornicat e c eua. 7 ex
illo coitu nat e cayn. Posth a eua
pariens dedit uiro suo. q peccad
ultima e cu ada. 7 nati s in abel
7 seth. Videntes a filii di. i. demones.
filias ho q es. pul. acce s ux. ex oi
bus q s sibi elegant. Resio cathol.
O scelaratissimi. heretici. ita cora
simplicib 7 ydiotas dogmatizatis.
7 d his gen occasio; h errores assu
mitis. s; ex ipo gen. pbo fitam ee
exponem ura. Ibi eni d. Planta
uat ds pa. uol ab inicio. i q po. ho.
q foz. Ergo pa die facta fuit pa
disus. 7 prius i ea posit fuit ho. q
mitr plasmaret. Sic g muliere n e
padisus. n lignu q e i mea pa. n e uul
ua mulis. sicut uos dicitis. Jt i do.
q electus e uir d padiso. S; patre
q d mle n e elect. g muliere n e
padis. Q d a dicitis demones acce
pisse filias ho. i uxores. male ex
ponitis. q demones n hnt uirilia
n ossa n carnes. q d i eu. Sps car
ne 7 ossa n ha. S; ita itellig. filii
di. i. illi q descendant de seth. Inc. ulr.

qui fuit bonus et per abel a deo datus in
dentes filii hominis. Hii sunt mites qui descende
runt de kayn qui fuit ex malignitate per
imitationem. et est quod sequitur. De
Matrimonio quod [illegible] dampnat.

Vide ubi quod dampnatur scilicet heretici non
matrimonium. Prophetatum est a pau
lo in epistola i. ad tym. ca. iiii. Verba
dicit. Spiritus manifeste dicit quia in novissimis diebus
discedent quidam a fide attendentes spi
ritibus erroris et doctrinis demoniorum in
ypocrisi loquentium mendacium cauteriatam habentium suam
conscientiam prohibentium nubere et abstinere
a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fi
delibus et hiis qui cognoverunt veritatem.
Ecce vos estis spiritus erroris et demonum
prohibentes nubere. vos estis qui precipitis
abstinere a cibis scilicet a carnibus ab ovis
et caseo. propter vestram ypocrisim. ut a sim
plicibus sancti videamini. ~~Responsio~~
Nos non condempnamus matrimonium. sed
adulterium. Matrimonium enim est inter christum et
ecclesiam. Ut dicit apostolus. Despondi vos uni viro ut
ca. ex. x. Hoc matrimonium et tale nubere
nos non condempnamus. Sed vos qui non permitti
tis aliquem venire ad ecclesiam et predicatio
nem. Sed illud turpe negotium quod
facit homo cum muliere cum carnaliter mi
scentur. adulterium est. quod nos prohibemus
et deus prohibet dicens. Non adulterabis. Responsio
katholici. O caupones diaboli.
vos miscetis aquam vino. vos inquinatis
sacre scripture veritati falsa miscetis.
Verum fatemur quod matrimonium est inter christum et
ecclesiam. sed falsum est quod sit adulterium inter
virum et uxorem. et quamvis non datum
verba coloratis dicentes quod turpe est.
non tamen statim ideo peccatum est. quia modo ex

ad cor. ii. cap. / x. i. fin.

cedat quantum. sicut non superfluum pondus de
ponere peccatum est quia turpe est. Paulus
dicit in epistola i. ad cor. ca. vii. Propter forni
cationem unusquisque suam habeat uxo
rem. et unaquaque virum suum. Et infra.
Hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium.
Volo autem omnes homines esse sicut meipsum. Quod forni
cari est cum uxore. cum dicatur propter
fornicationem. dicit hec. et ideo subditur
in indulgentia. quia peccatis est necessaria.
et contra voluntatem est. ~~Responsio~~. Prius
omnia exponatis. Quare autem dicit propter fornicationem unusquisque
suam habeat uxorem non intelligitur propter fornicationes
faciendas sed propter evitationes forni
cationis. Et huic simile est quod dicitur ad ro.
iiii. in fine. Christus traditus est propter peccata nostra.
non facienda sed destruenda. Quod autem
dicitis indulgentiam non dari nisi de
lictis. verum est. Set quia indulgentia accipitur
pro venia. sed quandoque accipitur indulgentia pro
permissione. quia non datur delictis. sed mune
ribus bonis. Quod autem est bonum matrimonium. sic
dicitur ibidem. Unusquisque proprium donum habet ex deo.
alius quidem sic. alius autem sic. Est ergo donum dei
matrimonium. est et donum dei virginitas.
sed virginitas est donum maius et ex
cellentius. matrimonium autem donum minus.
Item in eadem epistola ca. vii. Qui matrimonio
iungit virginem suam bene facit. et qui non iungit melius
facit. Utrumque ergo bonum et placens deo et
apostolo. sed virginitas magis. Et propter hoc dixit
volo omnes homines esse sicut ego sum. Per totum
autem textum illorum capitulorum ad cor. ubi
de matrimonio tractat talia dixit. Vir
uxori debitum reddat. similiter autem et
uxor viro. Ne autem de spirituali uxore
intelligas subdit. Mulier sui corporis po
testatem non habet. sed vir. similiter autem et vir sui corporis

ca. vii. ideo

po. n̄ h;. s; mu. q̄ neut̄ alt̄i corp⁹
suũ dare p̄. n̄ 7 ɔtinē. n̄ sic sub
dit̄ exɔsensu ad tp̄s ũ ua. uacē.
Vos q̄ neq̄. mat̄ia datis malignā
eis. q̄ p̄ aliq̄ occasiuncłam dimit
te uolt̄ uxores. qb⁹ d̄r ad co. i. eu. s
math. c. xx. Q̄ q; dimis̄it ux.
su. n̄ ob ꝯ̄te mechat̄. 7 q̄ di. du. ad.
7 ā ꝯ̄ta supiora loca. his q̄ matrim
iuncti s̄ p̄cipio n̄ ego s; do. uxorē
a uiro n̄ discedē.
Q̄ aū ṽginitas n̄ sit p̄ceptū. p̄bat̄
his auctoritatib⁹. Math. c. xx. Sr
eunuchi q̄ se castrauert̄ p̄ reg̃ dī
q̄ p̄t eu ca. Q̄ī dicat. nec p̄cipio. s;
q̄ pot̄ ũgo ee bn̄ fac. 7 ā ad cor. ca.
vii. D ũginib⁹ p̄. d̄ n̄ ha. ɔ. ā do.
7 infra. alligat⁹ es ux. no q̄. sol. solu
tus es ab ux. no q̄ ux. Si aū accepis
ux. n̄ p̄cası. 7 si nup. ũgo n̄ p̄cat.
Pa. Bon̄ ē mulierē n̄ tan. q̄ ma
lū ē tang̃e. R. ca. Bon̄ ē n̄ bibe
uinũ. q̄ malū ē bi. ui. Pa. V̄ ē
q̄n;. Ca. Ita malū ē q̄n; tange
mul. uidel q̄n exced̄ mod. Pa. ā
d̄. Q̄ hnt̄ uxo. sint taq̄ n̄ ha. q̄ n̄
debem⁹ ē eis ɔcube. Ca. Q̄ emũt
sint taq̄ n̄ possidentes. q̄ d̄ fructib⁹
ag̃ n̄ debem⁹ comedē. Pa. Q̄ n̄ re
linq̄ uxorē 7 fi. p̄ me. n̄ ē m. d. q̄
sepanda s̄ matrimo̅ia. Ca. Q̄ n̄ od
aiam su. n̄ p̄ m. e. d. q̄ debem⁹ aia;
occidē 7 mortalit̄ peccare. Eod̄ q̄
m̄ relinq̄da ē uxor. 7 odienda aia.
Vxor ē uult ad ydolatria; l̄ heresim l̄
ad aliq̄ maleficiũ t̄he. relinq̄da ē
nec ipi ɔsenciat̄. S; sic aia n̄ p̄ hoc
separat̄ a corpe. q̄ nemo sepm
p̄ hoc interficit. sic nec uxor p̄ sup̄
dicta. si uult resipiscē. relinq̄da ē.

ad cor. i. ca. vii.

eodem ca.

sic d̄. ā ad cor. c. vii. Si q̄s fr̄
uxorē h; infidelē 7 h̄ ɔsen. ha. ē illo
n̄ di. illā. 7 infra. Scificat⁹ ē ṽ in
fidel p̄ mu. fi. 7 scificata ē mu. fi.
p̄ ui. fi. Q̄ aū n̄ sit adult̄m sic di
cunt. ad s̄cda uota t̄nsire p̄bat̄
p̄ ap̄lm q̄ dicit ad Ro. c. vii. Q̄ ue
sub uiro ē mulr̄. uiuente uiro
alligata ē leg̃ uiri. Ig̃ uiuente
uiro. uocab⁹ adult̄a. si fuit̄ ē alio
uiro. Si aū mortuꝰ fuit̄ ũ eī. soluta
ē a lege uiri. ita ũ n̄ sit adult̄a
si fuit̄ ē alio uiro. Jd ad cor. ca.
vii. Mulier alligata ē legi.
q̄nto t̄pe uir ei⁹ uiuit. q̄ si dormi
erit uir ei⁹ libata ē. cui uult
nu. t̄ i dn̄o. i. xp̄iano. q̄ i dn̄o uiuit.
Ē 7 nobcū q̄ ad samarit̄ dix̄. Q̄ nq̄ Joh. c. V.
ui. ha. 7 hc̄ q̄ hes n̄ ē tu ṽ. Q̄ sex
tū dampnau. p̄culdubio. ṽ. dam
pnasset si tm̄modo p̄mū ɔiugi
um 7 p̄ma ples p̄missa eet̄. Ita
vii. uiros n̄ dampnau. s; i resurr̄
nōe sic anglos di futuros dix̄. Pa.
Audi. joh. chrys. dapnante s̄cda
matrimo̅ia. ṽ dic. Scdm̄ n uxorē ac
cipe. s ɔsiliũ ē apli. s̄cdm aũ ũtta
tis rationē. ũe fornicō ē. Si s
p̄mittente dm̄ publice 7 licent̄
ɔmittit̄. honesta ē fornicō. R.
Ca. Ita expōi d;. q̄ d̄ ioh. ē s. hone
sta fornicatio ē. i. honesta dilectō.
Ja q̄ q̄escite nolite dapnare
matrimo̅ia t̄tes ypocrite. q̄ ext̄
minatas habentes facies. ũ tem
natres 7 honesti uideamini.
q̄ sodomiticũ scel̄ pori⁹ eligitis.
masclorum ɔcubitores. 7 si adhuc
alias autē t̄ uerecundia uiri ɔ re
q̄ritis. inferiora ɔsiderate; pau.

ad eph. c v. Viri dil' ux. ii. sic & x
ec. i eod' ca. Q' ſuā uxo dilig. ſeipm
dilig. nēo ē unq car. ſu. o. ha. ſ; nu
& fo. eā. Jd ad tym. ca. v. Adoleſ
ſcentiores uidnā & j. volo ā iunio
res nube. filio pcare. matreſ fā
liaſ ee. nllam occōne dare adūſa
rio. g maledicti. Jā ē qda ūūſe
ſ ret ſathanā. Jd ad he. c. xj. fi
de ſara ſteril' ūtutē ɔceptionis
ſeminis accep. & pt' tps etatis.
Q a pgnantes n dāpnentr ſicut
muſitans. q ut remediabilr
dāpnentr ſi moriantr an partū l
i ptu. h inprobant rartōe. q i ptu
ē pena. n culpa. ūd' dō. Mulier
cū p. i. ſ. h; . g ſi i ɔceptiōe mortalē
excesserit. & h dolore pturient' ita
tur. ipmq; p pena ſui ſcelis femu
lier pati ɔfitear. cti ſaluar. Jd
pbar his auct. q ſupponuntr. Angls
i lu. ca. i. d io. b. Spu ſco re. ad. ex
u. m. ſ. l' i eod. ca. i Repleta ē
ſpu ſco ely. q ɔcul infans i v. eī d
ad tym. ca. ii. Mulr ſeducta ē in
puaricatiōe. ſaluab' ā p filior gna
tione. **De ſcīs patribus ve**
teris te. quos putant in dam
pnat. cath' ſaluat.

Sācīſſimos ue. te. pat. teſteſq; di
ɔdepnans. q ē c ōtra n diligens
eī teſtiōia reprbans. n admidentes
ḡrtas ab ipō dno & ei aplis laudes
pcipiat. ſic infra ɔtinet. Math. ca.
v. Jota unū aū un apex n pt.
a le. do. o. fi. Jd. ca. viij. Multi ue.
ab. or. & oc. & ren. c ab & y. & ia. i r
c. Jd. ca. xviij. Apparuert e eo loq.
moy. & ely. Jd. ca. xxiiij. Diliges
do. de. t. & c. & dili. p. t. ſi. teip. Jh'ſ
du. man. io. lex pen. & p. g i bono
e pendent. Jd. ca. xxvi. Ecce ego
mit. ad uos p. & infra. a ſange abel
ui. Marc. ca. vi. Bn irritu facitis
man. di. ū tradītione ūtā; ſeruetis.
Moyſes ē d'. hono. pa. tu. g dictum
moiſi. ē mādatū di. aq lege accep.
n adiā. ut dicit putant. Mar. ca.
x. Dd dicit i ſpu. dix do. & infra.
Si g dd dicit eū dnm. ūn filius eī ē.
Lu. c. x vi. hnt moy. & pphas. a.
Jd lu. i eū. dno ex dis. iſta. Incipiens
a moy. & o. p. intp. il. ſ. d o. q d il. e.
Joh. ca. vi. Si crederetis moy. c. fort.
& m. d me ē il. ſc. Jd. & ibid. Scru
tamini ſcp. q uos putatis i ill' uitā
et hre. & ille ſ q teſta. p. d me. Ja
cob. ca. v. Exemplū acci. fris labo.
& patie. p. q lo. ſ i no. d. Petri. i. e
ca. i. d q ſalute exqſiert atq; ſcru
ſ p. q d futa i uob g pphauert. ſcru
tantes q l' q le tps ſigcau eis ſps x.
pnucians eas q in x ſunt pas. & poſt.
glias. Jd i pa. ca. c. iij. Sic ē aliqn
& ſce mulies ſrabat ſe. & infra. ſic
ſarra. Jd. i ſa ca. c. i. habem fir
miore pphicū ſmone. c bn factis
atndentes. q luc. luc. i cali. loco. Jd
i eod. ca. j. Spu ſco iſpirati locuti
ſ ſci di ho. Jd i eod. ca. ij. Justū loth
oppſſu a nefandoz iniria. l iniusta
ac lux. gu. eripuit. aſpectu ē &
au. iu. erat. habi. ap eos q d die i die
a. ſ. iuſſ op. c. Jd ad Ro. ca. i. Paulus
ſu. i. x. uo. a. ſeg i eu. di. q ante pmi.
p p. ſuos i ſcp. ſcīs d fi. ſuo. Jdem i
eod. ca. vii. Lex qd ſca ē & manda
tū ſcm. & iuſtū & bonū. Scim quo
lex ſpual' ē. ego a car. Jd i eod. ca.
xv. Queq; ſcpta ſ ad n. doc. ſc.

ſ iob. c. xiiij

ſco

ſ. c. ult c fine.

i eod. c. xv. Dico x̄m ihm ministru
fu. c. ad ꝯfir. p patru. pp u̇itate di.
Id. i pa ad cor. ca. iiii. hntes eund
spm fidi. sic scptu ē. Credidi ppq
lo. su. ⁊ nos c. pp q. loqm. s g id spc
fuit i dd q h scripsit. q ⁊ i paulo.
Id i eod. c. vi. Sic d do. qm iha
bitabo i ill. ⁊ c. g ds erat i ehe
chiele. c h scpta ē. lu. i ac. ap. ca.
vii. Qx accepistis lege i dispo. an
g moises c angel loqbat. n cu dy
c. iiii. abolo. a ad gal. Lex adusus p mis
sa di. absit. i ead. ca. iii. Lex ordi
nata ē p an. i ma. me. Ibid. Lex
peda. n. fu. i x. Id ad thesal. i pma.
ca. v. Spm noli. ext. ⁊ p. nol.
spni. Id ad tymo. i pa. ca. i. Scim
q boa ē lex. si qs ea leg. utat. Id
ad heb. ca. iii. Moises q fidel erat
i tota domo ei. tanq famulus. in te
stimon. eor q dicenda erat. x̄ u
tanq fili i domo. In ead. ca. iii.
Quida eni audientes exac. s; n
i uni. q pfec s ab eg. p mo. Iam ac
qesette ipusimi malchei. ⁊ patr
ue. te. cu scptis eor. ea dnica
q aptica uoce laudatos nolite re
pbare. q spu sco inspi. lo. ē. At
tendite ⁊ h; q. d abha d i eu. ioh.
c. ix. abra. pat u. ex. u ui. di m.
ui. ⁊ ga. ē. n potestis si uultis dre
q abraha pat celestis intelligat.
q n dixiss; ihc uideis. abrh pa. ur.
q sic in supiorib pribus eugli ꝯtinet.
ipi ex patre dyab erat. n exce
i ioh. c. ix. lesti. ⁊ ipsis dictu erat. ppea uos
n au. q ex do n e. g n intellig ibi
p ab. pat celestis. s; ille terren. q
uid dic d. ⁊ ga. ē. p pm d isto ex
in eod. ca. ix. trahend. It ibidem dic. sit pat

q glo. me. q uos di. q ds nre ē. Ote
ipi iudi. ad qs h uba erat. d nullo
alio dicebat q ds eor erat. n d illo
q lege dedat moisi. q locut fuat
abra. ys. ⁊ ia. q ds apparuit mo. in
flama ru. g ds ille erat pat x̄.
Sic g n fuit dia. u uos dicitis qu
appuit patrib ue. te. ⁊ lege ded s;
pat celestis. In ac. apo. dix petr. .c. i.
Oportet impli scptum q p dix spc sc
p os dd sic leg i lib psalmor. fiat
ꝯmo. eor d. Certe n potestis h
p dd x̄m inspirari. q ipe n libr
psalor i sua p fec. n ista scpta
leg aliqn dixisse. d carnali g
dd intelligat d ē. p q spc scs loqbat
d q ⁊ paulo infra legit. ppha g cu iii. c.
ess; ⁊ sciret q iure iurando iusiu
rass; illi ds. d fructu lubor ei se
dere sup sede ei. puidēs locut ē d
res. x̄. s g iuran ds ⁊ locut ē. It i
ac. ap. ca. iii. Ds ab. ds ys. d. ia. ds
patr nror. glificauit filiu suu. e
ille cui fili fuit ihc. fuit ds patr
nror ⁊ aplor. g boni fueri patres an
tiqui. q sic dicitis malor ds ē ipse
lucifer. It i ac. ap. iiii. Dne q fe ci
cisti ce. ⁊ t. m. ⁊ o. q i e. ē. q spu sco p
os dd patr nri lo. es. ⁊ c. It ca. iii.
Vos estis filii pphar ⁊ tes. q dispo
suit ds ad pa. nros. g testamti q
ipi hebant. erat a do. It a ca. xxv.
Et nos ub anuntiam illa q ad pa. no.
repm. fca ē. quo hac ds conpleu
fi. u. res. ihm. Videte adhuc m
q̇ntas abhe laudes faciat. iacob; i
ep. sua dics. Credid ab. do ⁊ re. i c. ii.
ē ei ad i. ⁊ io ami. di. apt. ē. Qx de
patre n ē itelligi. q n ei aliq cde.
s; omia s ei nuda ⁊ apta. Crede

e e d n apparentib. q fides e argu
mentu reru n appa. y a ad ro. c. iiii.
dicitur q reputata e ab. fides do
Ierem. c. — ui. 7 iustia. n 9siderauit corp suu iam
emortuu c fere c. e. a. n emor
tua uulua sare. It ad gal. c. iiii.
Scptu e q. ab. d. fi. ha. u. d an. 7
Ierem. c. — u. d li. 7 insta. h enim s duo test.
o sic duo filii ex abraha. ita duo te
stamta ex uno patre. Eo q e ds
no. te. e ds 7 ue. te. n q uet
te. e a diab. sic dicitis. s; ax. a
q e 7 nouu te. Iudas. an. i ep.
a. s. — sua. 9 mone a uos uolo semel
oia. q ihc pplm d tra egipti
saluas. scdo eos q n crediderunt
pdid. anglos u qui n obs. suu
prin. s; derel. suu do. i iudicio
mag di uinctis etnis sub cali
gine reseruauit. h d ihu na
ue n p intelligi. q ipe anglos
n iudicat. q d ihu x intelligi
oportet. q procul dubio e iudex an
glorum 7 iste p moysen pplm
isrl d t. eg. saluauit. q pbat
p eplam pau. ad cor. prima.
ca. x. Neq; temptaueritis
dnm x. sicut qd tep. 7 a s. p.
Sic g x fuit q temptat e q i mo
yse erat. Re sa pa Ioh. eu. c. i.
Lex p moy. da. e. g 7 u. p i. x. f. e.
Ioh. c. x. — It i eu. Quotquot an me uen.
fu. fu. 7 la. Ioh. ca. lxxxix. Lex
terminat ad p. d. a ad cor. ii. c.
iii. . Qd si ministerio mortis
litteris 9formata i lap. fu. i glo.
na u n pos. intendere filii isrl
i fa. moy. pp glo. uult ei q euacu
at. qmo n mag mini. spc erit i gla.

Nā si ministratio dapnationis i gla
e 7 c. Sic g lex mo. ad p. n duc.
imo morte ministrans q mala e.
Sacerdotes 7 q uenerunt an x. fures fu
erunt 7 la. q mali. Re. ca. In eu.
d. quodq an me uenerunt. n qr
fuerunt necesse. Intelligim nāq; q
a do missi n erant. isti pseudo pphe
erant. d qb d p ph. Ve ill qui p
phetant ex corde suo 7 dicunt h
d do. 7 do n mis ille. 7 petr i
sa ep. ca. ii. fuerunt u pseudo p.
i pplo. sic 7 i uob erunt mag mdaces.
Ioh. c. viii. — Viii 7 do i eu. Q a semetipso uen
glam ppriam qrit. q a qrit glam ei
q mis illu hic uax e. S; moyses
do 7 elias glam ppriam n qrebant.
q uaces erant. Lex moysi ad pfem
n dux imo solus x. sic n pdico
pet. n x a ssn. n tn ideo lex n pdico
pet mala fuit. Qd a lex minist
tio mortis 7 dapnationis d. ide d
eug dic h. n q ministrent i. fu
turam morte. s; q ministrant. i.
pmittunt morte n edentib. 7 da
pnatione. Mauchel. R. None
moises do 7 elias homicide fue
runt. Re. ca. Non. Q re. q no
omne occide hoem. fac homici
dam ee hoem. sic infert dicens
i illo capto u tetrabrm d pemi spa
lib. Ma. R. O q pessim ds e
ille q moysi i flama ru. appuit.
7 p ea i caligine moris. certe
ille fuit ds tenebrarum. O q crudel
ds ille fuit q elia i c. ig. rapuit.
nos nolum i tale dm cedere q nos
9bureret. Re. ca. O q terribilis
ide ds ut appeb i die iudicii. cu

ue. in. ii. 7 ma. 7 s. pig. 7 uos de
rata blasphia punier. Nob aute
ds masuet 7 dulcissim sit. Iste e
em de aplor. q sup illos in die pen
t igis lin. ap. 7 eos igne sui amoris
inflamauit. Cur ftatu utriqtis
si in ignis spe moysi 7 elie appru
it. q i ead spe scos aplos iflamau
Stulti 7 fatui. Cuiusta ge e h spes. v
d a ad he. ca. xii. i fin. ds nr ignis
9su e. q pecca qsumit 7 pgat. 7 de
h igne scissimo d ipe ds. i eu. lu
ca. xii. Igne ue. i t. 7 q u. n u ar.
d fumo a scissimo 7 caligne q
erat i more syna. sile impleu
dic petr i ac. ap. ca. ii. ubi dr.
i. c. ii. h e q dic e p pph iohele. Dabo
pdigia i ce. sur. 7 sig i t. deor. san
7 ig. 7 ua. fumi. 7 ioh b. i eu. Iohis
Ego bap. uos i aq. me. a u. fort
q uos ne. Ipe bap. uos i. s. s. 7 ig.
Ergo nolite usurpare tale ig
nem. q ignis scissim e. q 7 uos
suo amore iflamab si uolutis.

De spib hoium qs pa. d ee
dmones. s; ca. dic nouos

Vllic migtans spe. no. i. coe
i. c. xv. uict d quo dic eug. diab fuit cu
omium anglor cura fuit d pmta
ut laudu 7 psalmor pesioes do ab
anglis ~~reddent~~ reddendas col
ligeret. S; cu anglis pmpta 7 du
ra pesioe guatis qunu. q sibi
ee pser altissimo. 7 d pesionib;
ia dictis cotidie fraudab dies
Q tinu de. do. uno. R. c. choros t.
P accipe cau. tu. mgr. 7 s. hyx
7 silia. hoc uides altissim ipm a
uillicae remouit. 7 c ss 9plicib
d celo eiect. 7 mychaele ei subst
tuit. Ipe u diab tm aq discoop

uit. 7 duo hua corpa fabcauit d;
e p. xxx. anos uitale spm illi du
ob; corpib infunde n poss;. accessit
ad miam altissimi. 7 duos sps ab
ipo qsiuit. illi tertius q duo q occul
te diabolu diligebant. 7 rogaue
rut altissimu. ut e diabolo iter
cito reuisuri. Quor ds fraude
ds agscens. dix. Ite s; cauete
ne dormiatis. q p sopore redire
n possetis. 7 uia obliuioi tradetis.
S; si dormieritis. p. vi. m. anor
uenia ad uos. Venert g 7 dormi
ert i corpib pdictis. 7 obliti patre
celestis. i ill inclusi s. Isti s ada 7 eua.
Isti s spe p corpa enoc 7 elye 7 noe
7 abrahe 7 omniu patriarchar 7
pphar ertimtes. q nuq salute rep
ire potuert. s; demu i symeone 7
ana s pmissione i padiso fom sal
uari s. Vn sym dix. Nc dimit s. i luca. c. ii.
m. do. s. u. t. i p. Vbu intellige s
missiois q m i celo ang descen
dere fecisti. Sic os spe q te ce
ciderit i diuisa corpa intrnt. 7 p
~~nat~~ prue amaritudine. 7 p ma
patar i nor saluant. 7 si i uno
corpe n saluant. intrant alia
puerorum nascentiu corpa. 7 salua
tur. n aliud s aie hoium q spe q
ceciderit. Resio catholici.

Adh q expotis lucifer fuisse
illu uil. miq. repugt q i fine
illi eugli d. Laudau do ul. nq. luc. c. xx.
q ds n laudaret dyabolu d iiqui
tate. n haec exemplu dedis;
dices. facite uob amic d m. iniq.
Sic e ad malefaciendu hor
taret. Sic g expo uia nlla e.
Q a dicitis corp ade. 7 eue. xxx
annis sin aia fuisse. 7 h q i gen

pius log fcs ee ada . 7 multo p̃s
spm uite accepisse . io n̄ d' q p̃
ea sit fem . s; q auctor more suo
sup dicta repologat . q collig ex
eo . q c . vii . dieru opa . pa natu
asser . ab ope ṗm diem re cep
dies . Iste ẽ gñatiões ce . 7 t̃ i die
q cauit ds ho . 7 c . Ad h q dictu
q aie hoim sint spc q de celo
ceciderunt . 7 n̄ alias nouas . S; se
des celor implende s̃ . u satu
tor ascendant . q̃ r ceciderunt .
q os saluabunt . qb q dictu e
x i die iv . Ite ma . i eg . et t̃
quom seq . q pa . e dia . 7 an . ei
angli Si os illi saluabunt . 7 si spc tn
sit ab uno corpe i aliu q q psi
ieiunia 7 afflictiones . Cogent
ia multi ex q n̄ timer dap
nari . d nouis ceteras ubi time
uacatur . vn a . ad ro . c ix .
d ia . 7 esau dic . Cu n̄ du ess;
nati . n̄ fec ad bo . t ma . Sic q
spc eor n̄ peauerat . h q fuert
d ill spiibs; q d celo eiecti s̃ .
illi e spc os peauer . Pa . R . Ho
ne dicit in libro ihu filii syrac .
ca ~~xlix~~ xlix . Q uiu i et . ca . o .
simul . q os aie insimul s̃ care .
q n̄ d nouo care . s; spc celeste
fuert . R ca . Veru e q simil
o . cau ds . qm ad pfecta sed
adhuc cottidie d nouo car ds
aias . sic ipe dic i eu . ioh . Par
ms us; m op . 7 e op . Sic te dic
ecclastes . ca . i . Q uid e q fuit
ipsum q factu e . Q d e q fcm e .
ipm q fiend e . Q i dic . Crea fu
tura i mte diuina fca . 7 pena
la s̃ . q uocat ea q n̄ s̃ 7 c . De

Lignat x q pa . d phantastica s; ca .
verram cfitetur .
Lib gen . i . x . fi . d . fi . ab . Joh . ca .
i . Vbu ca . fac . ẽ 7 ha . i nb . Joh . i e .
sua . pa . ca . v . Ois spc q cfi . ih . x
ue . i car . ex do e . Jo . i . ii . ca . i . Q
n̄ cfi . ih x . ue . i car . h ẽ seductor
7 antix . A ad ro . ca . i . Q fcs e ei
ex se . ad . s . car . P ad gal . ca . vi . Q a
i ipo hitau ple . di . cor . Jd ad tym .
ca . ii . Vn med . di 7 ho . ho x . i . Jd
ad heb . vii . Manifestu e q ex i bu
uida ort e ds nr . i q tbu . 7 c . Lu
cas . ca . xi . The a cs . lap . 7 era . ap dm
7 ho . Joh i eu . Mea doctina n̄ ẽ ma .
Lu . ho mea uol . s; tua fiat . Joh .
Potestate ho po . a . m . 7 i . su . ea .
Jd . ca . iii . Soluite te h 7 c . hoc
x di . de t . cor . su . Joh . v . The fa
cutine . Luc i fi . Palpate 7 ui . q
s . car . 7 os . n̄ h; . si me ui . ha . h sanc .
pbat x ue hoem mortale fuisse .
Vamq; carne huisse . huamq; a
nima p q istabat tims morte . q
aiam deponere potu . q si tm sbam
dicatas huiss; illa pculdubio dpo
ne n̄ potuiss; . n̄ illa istaret
tede 7 paue n̄ potat . q ap dicare
n̄ ẽ tms . n̄ uicis . obiun . Q m . q dyxiss;
istas ẽ a . ma . us; ad m . q dicas istari
n̄ p . s; hua aia erat q istabat . Q
m eria fa . cor ex ui . Q a diabs
ih x n̄ comedisse carnale cibu . s;
tm spuale d q ipe dix dis . Ms cib ẽ
u fa . uol pa . m . fcm e . q utruq; co
med . q pbat h ub . Lu . ca . vi . Ve
nit ioha . n̄ man . n; bi . 7 os dicitis
demo h; . uen fi . ho . man . 7 bi . 7
dicitis . ecce ho uorax 7 po . vi . 7 ami
c publ . Math . P fcm e discu . eo
i do . ecce mul publ . 7 p . dis . c ihu .

Et inscia. Qualiter ē publi. 7 pca man-
c. j. mag. ut. Lu. i. ca. ap. Juestes p. c-
abie. n. d. Jd i eod. ca. y. Not q
maduca. ū ē ilo. 7 bitur. ad cap.
i. ca. xj. d ithulog. Sunt 7 cali
p q ce. Lu. ca fin. Et ē maduoss.
cea eis. sic rel. ded eis. R. pa.
Si dis maria fuisse femina dic
q fuit mat ei 7 q s pat. j toto
eu. h n inuenies. q maria fuit q da
abr agicts. Vn n texit genealogia
x p maria. s; p iosep. q euglste
n potuert repire a q b genita ess;
maria. R. ca. Solute. n ē co
suetudo diuine scripture ut p mu
lieres texat geneal. s; p uiros.
Et uiri tam i testamto ue. tam de
sua gnacōe 7 tribu uxores accipie
bant. 7 max iusti sic iosep. Pat u
marie fuit ioachi. 7 mat ei ana.
q i eu g n oia scripta s. s; tot s ibi
q ad salut sufficiut. n ē ē scriptu
de matre philip. n de patre ei.
s; m cōtris eu parentes h uisse. d ha
mus a q maria n fuit angls tur
bata non p. s; ipa tur fu. i sal. an.
Sile angli n hnt ꝯ langueos. s;
ma. h uit. vn gab. i eu dix ei. Ecce
elys. cg. t. y ip. ꝯ fi. R. pa. Ihc
luc. c. j. inuitat ad nup. dix marie. Qd
joh. c. ij. m 7 t ē mul. Ergo nih ē ea cōe
h uit. q n fuit mat ei. R. ca. Vo
ē q nih fuit cōe x 7 marie. q u
adhoc q ipa petebat aq i uin uti.
q hac potentia ex ei carnali genitura
n ꝯxerit. s; ab eterna patris
potentia. S; n dix gnalit d oib;
Qd m 7 t. q p ea ea ugine ugini
gm. u hret solatiu fortioris sex. 7
luc. c. ij. erat subdit ill sic i eu leg. R. p.
Cu respiceret a parentib dix ihc.
Qd e q me q. 7 q s f m. Et ex ma c. c. xiij.
i di s. au. Ecce mr m. 7 f. m. Q q;
d fc uol pa. m. q i ce. ē ip. m s f. 7
s. 7 m. e. R. ca. O impie. disci
pulu h u laudat s; mr ei maria m
uitupat. n mr ē negat. R. pa.
Dicenti bat u. q te poe 7 u q su lu. c. xi
xisti. R. ca. Quini
mo. b. q au. u. d. 7 e i. R. ca.
Aliud q mo. tam ualz qui in sup.
Q. d. n solu illa q me portau. in
uent p me bata ē. sic fauiit
ceti hoies q sola se matre faci
unt beata. quia. p in sup. imo
illi q au. u. di 7 cu. bati s. q po
tens 7 ualens su ego os in me c
dentes bati ficare. R. Joh dic i
eu. ca. x iiii. Ego n su d h mdo.
q n fuit uat d mulie. R. ca.
Ita uestigo. n su d h mdo. i de
mudanis. sic do dix d aplis. ca
x iiii. n s d mdo. sic 7 ego n su
d mdo. Sic q apli d mdo erat. q
d mulierib; 7 n erat d mdo. i.
d mudanis. i. 7 x. Jt x ē ueras. s;
ueras n falli n fallere pot. q x n fe
fellit q n fuit pharasma. De
Iohanne bap. q pa. dap
nat. s; cath. approbat.
Et spu sco. pe. ad. ex. m. f. Jt luc. c. j.
i eu. ioh. fuit ho m. a do. cui c. j.
n. io. e. h ue i re. Lu. ca. vij.
Omnis pp audiens. 7 publicani iusti
ficauert dm. baptizati baptismo
iohis. Pharisei a. 7 leg pti ꝯsili
um di spreuert i semetipis. n
bap. bap. ioh. Jd lu. c. vij. Ma
ior int na. mul. ppha. iohe bap.
n suit. Jd. c. vij. Veni ioh bap.

n̄ man. n; b. vii. 7 c. u. s. Math
cxiij a diebus ioh b. regnum celorum vim patitur. 7 vi. ra.
u. 7 infra. Omnes prophete 7 lex usque ad
iohannem prophetaverunt. 7 si vultis accipere iohannes ipse est helias
qui venturus est in mundo. Qui habet aures audiendi audiat. Sic ergo
testio gabel 7 x. pbat iohs. n̄ solu
sic s. q exitio fuisse sallim. 7 tes
timonium d luce n̄ q lum dedisse
sic nos intuemur dicente q. iohs
bap. io dix. Ecce agnus dei. 7 c. a. d.
Istum capite n̄ me. s; stultitia hs
ubi laudatus n̄ i iuriam. adul
tam 7 laudam. mathi dictus. q
sic intelligit. Inter natos mulierum non surre-
xit maior iohanne baptista. i. maior diabolo. s; n̄ sic
imp. n̄ e. s; sic lucas expon. ma
ior propheta. R. i. fu. Si bonus fuisset
iohs. itum q laudatur secure fuiss;
R. ea. Securus e iohs i tm spualit
sic 7 paul 7 mtra alii. q c dno no
fuerit. Semp e iohs bonum testi
monium d ihu 7 humilit prulit.
Cum e the ederet ne ferre ipe
essi, x. gfessus e 7 n̄ ne. q n̄ su e x.
7 itm medius uestrum stetit. c n̄ sum
dig cor. cal. sol. 7 i eod venit fac
me p me. Si a x uoluiss; iohs
p eum iuiss; 7 compalit. s; x h no
luit. ut uidi testim iohis cavil
lare n̄ possent dicentes q iohs car
rupt essi;. Sic libato a demoniu
legione 7 uolenti p dmn ire carna
liter. n̄ p misit illu do. s; sic d' luk-
c. ca. v. ait illi ihc. Vade in
domum tuam 7 annuntia illis quanta tibi ds
fecerit. 7 abiit 7 cep p dicare in
decapoli. i absentia ihu. quanta s
fecissit ihc. 7 om̄s mirabant. Plus
q fec ille ho pdicans i d capoli i
absentia ihu. q si carnalit

e eo iuiss;. 7 io n̄ p mis eu x sec ire.
e 7 iohs plus fec testum laudi i ab
sentia p fectus ihu x. q te fecerit
apli. q nih laud adhuc dabit. n̄ po
tat esse suspectu testim ioh. q x di
gito ostend dicens. Ecce ag. di. 7 c.
Mattheus Iohs dubitav e duos
ex dis. g misit int rogare ihm
dicens. Tu es q uen. es. an al. ex. Re
uertentib a ill iohs p occupatus est
morte. 7 i i dubito defunct e 7
e dampnat e. R. ca. Precessu istoru
duor discipulor. ualde meli testim
prulit ihc x d iohe q uos pferans.
dices ad turbas d eo. Quid existis
i de. u. hart. uen. ag. An ho. mol
ues. Q. d. Non hoem mol. ues.
Q. d. n̄. vm 7 subd. Ecce q mol.
ue. i do. re. s. 7 infra uocat eu
apph. 7 plusq p. 7 pea uocat eu an
gelum suu dicens. hic e d q scptu e
Ecce mit. an. me 7 c. R. q angls
ei fuat i terris. q uoluit angls ei
i inferno. Resta q dubitau d ad
uentu x ad inferos. 7 io interroga
uit eu. tu q uen. es. intellige ad
inferna in pa p. an al exp. i. p
aliu exp hes nos d inferno. ut nun
ciem h scis patriarchis 7 pph q i inf
no s. n̄ omnis dubitatio dampno
sa e au moera fa. 7 tn n̄ habens
ex eo. q i hac dubitat e moriuste.
immo nuncium su ad eu reita po
tuit 7 nunciare s. Si e sic di
citis p occupat fuiss; morte. q
male p cepisset ihc dicens Ite re
nunciate iohi q au. 7 ui. R. e
i possibile p cepiss; n̄ ess; ungu ei
suaue s; i p rabile q p mortuo nih
potuissent renunciasse. Patet q

q(uod) f(a)l(s)a sit doctrina u(est)ra. q(ue) laudatur
a d(omi)no (et) co(n)dempnatur. (et) p(re)cepta x(risti) uici
um ip(s)i sibi utilitatis adaptatis.
Possum(us) a(utem) (et) aliter dic(er)e. q(uod) ioh(ann)es n(on) e(st)
s(ed) dis(cipuli). q(ui) int(er)rogau(erunt). Cu(m) e(nim) uita(m)
austeriore(m) ageret q(uam) x(ristus) i(n) uictu (et) i(n) uest(itu).
q(uia) ioh(ann)es uin(um) n(on) bib(it). (et) pane(m) n(on) co
med(it). x(ristus) u(er)o s(ic). Ideo discip(u)li ioh(ann)is ieiu
nabant. s(ed) discip(u)li x(risti) n(on). S(ed) p(ro) uisu(m) e(st)
discip(u)lis. q(uod) ioh(ann)es ess(et) maior (et) du
bitabant de x(risto) n(on) t(ame)n testio ioh(ann)is
credebant. immo uidebat(ur) eis ioh(ann)es cu(m)
humilitas nimia. (et) io ne i(n) hac
dubitatione remaneret. misit eos ad
ih(esu)m. ut ip(s)e ih(esu)s t(an)q(ua)m bon(us) p(ro)pha
de se ip(s)o testimo(n)ium p(er)ferret. Hec h(uic)
sequit(ur). Int(er)rogau(erunt) q(uia) dubitau(erunt).
Instantia. x(ristus) int(er)rogau(it) dic(en)s. Cu(ius)
e(st) h(ec) numisma. q(uod) dubitau(it) n(on) e(st) u(erum).

De Sacramento baptis mi. q(uo)d pa(terini) dampnant. s(ed) catho(lici) approbant.

q c. ult.

Nisi q(ui)s re(na)t(us) fu(erit) ex aq(ua) (et) s(piritu) s(ancto) n(on) p(otest) i(ntrare) i(n) r(egnum)
dei. Joh(annes) i(n) e(uangelio) i(ii). Tres s(unt) q(ui) testi(monium)
dant i(n) t(er)ra. sp(iritu)s aq(ua) (et) sangu(i)s. Lu(cas) i(n) ac(tibus)
ap(ostolorum) ca(pitulo) viii. Ecce aq(ua) q(ui)s p(ro)hibet me bap(tizari).
Mar(cus) ca(pitulo) ult(imo). Q(u)i crediderit (et) bap(tizatus) fu(erit)
sal(uus) e(rit). Math(eus) i(n) fi(ne). Euntes do(cete) o(mn)es g(ente)s
bap(tizantes) e(os) i(n) n(omine) p(atris) (et) fi(lii) (et) s(piritus) s(ancti). — act. x. — Nu(m)q(ui)d
aq(uam) q(ui)s p(ro)hibere pot(est) ut n(on) bap(tizentur) hi q(ui)
s(piritum) s(anctum) ac(ceperunt) si(cut) (et) nos. Joh(annes) i(n) eu(angelio) ca(pitulo) iii.
Post h(ec) uenit ih(esu)s i(n) iudea(m) t(er)ra(m) (et) discip(u)li
ei(us). (et) illic (com)morabat(ur) c(um) eis (et) bap
tizabat. R(esponsi)o pa(terini). Co(n)cedo q(uod) x(ristus) bapti
zauit (et) discip(u)li ei(us) s(imi)l(ite)r. in aq(ua). h(oc) e(st)
i(n) p(re)dicat(ion)e (et) sp(irit)u s(an)c(t)o. s(ed) n(on) in aq(ua) cor
porali. sic ioh(ann)es bap(tista) dic(it) i(n) eu(angelio). Math(eus)
ca(pitulo) iii. Ego bap(tizo) uos i(n) aq(ua). medi(us) a(utem) u(est)r(u)m
ste(tit) q(ue)m uos nesc(itis). ip(s)e uos bap(tizabit) i(n) s(piritu) s(ancto) (et) ig(ni).
(et) lu(cas) i(n) act(ibus) ap(ostolorum) c(apitulo) i. Joh(annes) q(ui)de(m) bap(tizauit) aq(ua). uos
a(utem) bap(tizabimini) s(piritu) s(ancto) n(on) p(ost) m(ultos) hos di(es).

(et) ioh(annes) i(n) eu(angelio) ca(pitulo) viii. Q(u)i e(ss)et nu(n)c
sic dic(it) s(an)c(t)o. fi(lio) d(e)i u(er)e fi(lio) a(utem) u(er)o h(abe)at d(omi)n(u)m
d(e) sp(irit)u q(ue)m ac(ceperunt) e(x) c(ruce) i(n) eu(angelio). Ex his collig(itur)
q(uod) p(er) aq(uam) p(re)dicac(ionem) intellig(itur) (et) sp(iritu)s s(an)c(tu)s.
R(esponsi)o ca(tholica). Baptismu(m) sp(irit)us s(an)c(t)i n(on) ne
gam(us). s(ed) aq(uam) (et) sangui(n)e(m) i(n) baptismo
ee ioh(ann)is ep(isto)la testat(ur). aq(ua) bap
tismatis sangui(n)e redemptio(n)is.
Q(u)ia n(on) effusus erat sang(ui)s x(risti) (et) n(on)
ib(i) ess(et) sp(iritu)s s(an)c(tu)s. aq(ua) t(ame)n corpus n(on)
baptizaret. s(ed) ista t(ame)n ibi sit
necc(essar)ia. (et) ista t(ame)n s(unt) unu(m) baptis
ma. sic dic(it) pau(lus) ad eph(esios) c(apitulo) v.
x(ristus) dilex(it) eccl(es)iam (et) se ip(su)m tradid(it) p(ro) ea.
ut illa(m) s(an)c(t)ificaret. mundans ea(m)
lauacro aque i(n) u(er)bo. i(d est) inuocati
one t(ri)nitatis. S(i) u(er)o dix(er)is ide(m) e(ss)e
baptismu(m) q(uod) p(re)dicac(io)n(e)m u(e)l sp(iritu)m.
q(ua)re q(ui)d dic(it) ap(ostolus) ad cor(inthios) i. p(ar)te ca(pitulo) i.
Non e(nim) misit me x(ristus) bap(tizare). s(ed) eu(angelizare). (et) i(n) ead(em) c(apitulo) iii.
Ego plantaui. ap(ostolus) ri(gauit). Corneli(us)
a p(re)dicat(ore) (et) sp(irit)u s(an)c(t)o i(n)flamat(us).
(et) eunuch(us) p(re)dicat(us). q(ui) p(er) eos t(ame)n aq(ua)
baptizati. Lu(cas) i(n) ac(tibus) ap(ostolorum) dic(it).
S(ed) d(e) infantib(us) a(utem) m(a)x(im)e a(n)i(m)a(rum)
dicentes q(uod) n(on) saluant(ur). s(ed) incredu
litas u(e)l crudelitas u(est)ra. d(e)i ampla
mina refrenat(ur). Ip(s)e e(nim) sic d(icit)
i(n) math(eo). ca(pitulo) xix. p(re)cip(it) dicens.
Videte ne (con)te(m)pnatis unu(m) ex his pu
sillis. ubi q(ui)a an(gel)i eo(rum) sp(er) ui(dent) fa(ciem) pa
tri(s) m(e)i q(ui) i(n) celis e(st). Ven(it) e(nim) fi(lius) ho(minis) salua
re q(uod) perierat. R(esponsi)o pa(terini). Excecati
estis si putatis q(uod) ibi d(e) infan
tib(us) loqueret(ur). cu(m) dixiss(et) s(upr)a.
pusill(os) istos q(ui) i(n) me c(redunt). Infantes
e(nim) (et) pueri n(on) credunt. q(uia) sci
entia(m) n(on) h(abe)nt. s(ed) n(ost)r(u)m dat(u)m e(st) nos
s(cir)e reg(num) d(e)i. q(ui) p(er) p(ue)r(u)m statutu(m) i(n)
medio intelligim(us) x(ristu)m. q(uia) s(ic) e(st) puer.

huilitate 7 inocentia. f pusillos a
q i eu credebat intelligim aplos q pui
erant malicia. Rica Vos pot ex
cecati estis q sola ista spualem intel
ligentia h uulis hre. 7 intellcu
ystoricu respuitis. d puo e h dic
o. ca. xvii. accipiens puum statuit
i me. eor. q cu oplex essz. 7 d sic
g patet hic puum aliu fuisse q ihm
q scpm oplex n e. d pusill a in
tcia p. pusill discipls a i sa. vn
patz. q. alii pusilli erant. n apli pui
dici te potant sic uos expotis. imo
mag erant i malicia. q supbe et
arroganter otendebant. quis eor
m. e. ma. g nlla e expo una. sz
d aliis puis 7 d alio puero statuto
i medio intelligendu e. qs ds con
plexabatur. sic 7 infert dic o. ca.
viii. Offerebant illi p. u ta. eos
discipli a omnabant offerentib;. q. cu uider ihc idigne tulit
7 ait ill. Sinite p. ue. ad me 7
ne phi. eos. tal. e e r. c. am di
ub quisqs receperit regnum di ut par
uulus. intrabit illud. 7 oplexas
eos bndicebat eos. Patet g q. alii e
rant pui. qs ds bndicebat. g sal
uantur pui. Ri. pa. Ds d i eu. Q
credidit 7 b. f. s. e. q a n c. g. S;
pui n credit. g dapnantur. Ri. ca.
Intellig i q n crediderit si p cre
condepnabitur. Q sitis e istantia.
i ep. ia. Q i ubo n peccat. hic
p. e vir. S; mut i uerbo n p
cat. g pfect e u. S; intelligit
d his qui i ubo pcare psunt. s;
muto n pcare i ubo n e uirtu
u. q ex inpotentia e otingit. Sic
puo n cde. n e meritoriu. q

adhuc e inpotens. S 7 illd pauli intellig.
Sin fide ip. e pla. do. i. si ho p crede R
amychi. Quomo saluabuntur pueri q n boi
fec. Ri. ca. Vel quomodo dapnabuntur. si n mali fec.
ca. Infide im pentu saluantur pui.
Ri. pa. Vnsqs; on su. pe. V e. s;
n e in d corona. sic d pena. 7 h e cor
mag d i. mia. q pecca uni. n inpon
alti. s; fide 7 mi uns uni. altim saluat.
Pa. Vn hs q fid uni alt saluet.
Ex eug. fides e chananee. pfuit filie.
vn dix ei ds. O mu m. e fi. t. fi. t. sic
uis. 7 sa. e fi. ei ex il. ho. Q d his q pa
liticu p tectu submiserunt cora dno.
d eug. Quor fide uidns ihc dix
pa. O ho rem. t pec. t. Sic g fides
illor pfuit i censitro paltico q mue
runt uenia pcator. sic fides pentu
pmeatur puo baptizato reg ce.

De or p defunctis. q ecc facit. pa. dampnat.

Maria 7 mar. p lazaro exoratis
impetruerunt. g pui e p defunctis
exorare. Ri a i ep. i. ad cor. ca. xv.
Si mortui n resurgunt. q faciunt q bapti
zantur p mortuis. S; aliud bapts n tu
pers n or tetia. 7 sitia. g talia psunt.
Ioh. i. ca. ep. i. ca. anpent. Q sat pca
re fra. sit pec. n ad mor. orat p eo. E
pecm ad mor. n p illo di. u ro. qs. h
de or q fit p mortui intellig. Q e
i ueniali q e n ad mor. decesserit.
ei pde or. q a i mor. decesserit. illi n
pde e. 7 p illo n lic; orare. Sic a opes
sime machee uis intellige d or
q fit p uiuis. g intrat iohs. q nllm e
ado mortalissimu pecm. p q orari
n liceat. du uiu ille peccat. Q e
pecm mortalis g illor q do. re. xi. 7 s.
staph. 7 alios sacs mires interficiebat.

q sic pill' uīt fectaub' x̄ 7 stephs
orabat. ī 7 nos p ia despans ex
orare possum' 7 debem' ut ouiat
eos dō. Patet g q ō ia dapnatis 7
mortuis dix ioh. ē peccm ad mo[r]te
n p eo di. ū roger qs. Phis aqs in
purgatorio 7 c ueialib' obiect. dix
id ioh. Q' scit fra su p p n ad mor
tem p eo 7 da ei ui. Pa. Nescio
quid sit p. ueiale. q sit pgatoriu.
De peccm cdo ēē mortale. Oms p
catores cdo eqlit puniedos. Vnus
erit igs iudicii. q̄ ɔbutet eqlit.
ē ī h seclo pcca remissa n fuerit
n remittent. Ca. Himus ella 7
supma ē igorantia tua. 7 stulta crē
dulitas. q dicis q id ē peccm ueia
le. q mor. Vn pau. ī sa ep. ad cor
ī fine. c. xii. Donate m hc iniu

Tale

riam. h ē dicē iniuria ɔdonabile
qle ē pec ueiale. Peccatores 7 qda pu
nient' mici. qda fectr. & gliare
cruriis. Vn dix d pilato. Q' me t
tdid. mai pec. h. ī mat. ca. xii.
Tyro 7 sy. re. erit ī die iu. q uob.
Sic g cde debetis q n oia pecca
paria. n s pena pari puniēda.
In futuro 7 qda leuia pcca dimittent.
n ē ī futo aliq dimittent. q m dicet

Scdo

dō. Q' p ī spi. s. n re. ei n; hic neq
ī futo. Q' re dix ī futo. si oia ī h mu
do q dimittenda s. dimittent. ia
suplluu ess; dicē n; ī futo. Q' a
sit pgatorius ignis. q distat ab ī
fernali gehna. n s etnū s; exti
guibil. patet p id q d a ī ī. ad cor
ca. iii. Siqs sup edificat sup fun
dam h. au. ar. la. p. lig. fe. sti.
uni cuiq; opus manifestu erit. dies
ē d dcla. q m igne reuel. 7 unicq;

op' qle sit igs p. Si cu op' remāt q supe
m. ac. sic op' ar. dt. pa. ipe a salu'
erit. s tm q si p ig. Bon ē istc igs q
ī die d. ī. p' morte. h facit. Due
uiuum. dies nr ē. dies opandi. s;
pq moriem. ille s dies d. ī. dies re
tributionis. ī illo mq die d. igs reue
lat purgatori' opa nra. pq igne sic
ī fine capli d. saluam' nos mm p
fecti dī m tu tm. ī. tormta patie
mur. Phis g aiab q ī h ig purga
torio s orat ecc. h ū ē s q pecca
uert pec n ad mor. ū ioh dic. P
his a qs ī celo. n orat ecc. s; ipos
laudat. 7 p se ipos petit orare.
Phis 7 q sunt ī inferno n orat ecc.
si scit. qa ū d ī lib sap. ca. xxvii. ī
p u. Mortuo hoē impio n erit ulti
spes. Q' ecclsies. ca. xix. Q; p ma
nus tua facet. ī. op. q n op' n ro
n scia erit ap inf. q tu p. Qa
Pau. ad Ro. ca. ii. Q' tu redd;
v. f. o. ei. hrag; unqs; ut m p se
red. ro. do. ad cor ī. ca. ī
Vnqs; p. m. ac. f su. la. ad gal. c. vi.
Vnqs; on su. por. Q' ppha. Vnug
q; f uias suas iudicabo. dic d. gg
ī dyal. lib. iiii. Q'lis qs; hinc
exierit. tal ī iudicio appeb. P
se g unqs; laboret. n expectet
uiuam alt'ius. q unqsq; p se red.
ra. 7 n un p albo. R. ca. Con
cedo q unusqs; p se red. ra. sic
ī pdictis auc. ɔtinet. s; q d bur
sa tua uis addē n recipio. uidet
q uiuam alti n expecte 7 du
uiuo 7 p morte. q d xanis.
alt al ho. por. 7 c. p dic nb. ɔtr
rem; al pec. ū. 7 or. p i. ū sal
D 7 h recipio. q un p alio n de

debet racionem reddere. quia dixit dominus petro in persona
omnium prelatorum. Pasce agnos meos. Quos si in-
pasti fuerint per eum et omnes episcopi reddent
domino racionem. omnes quia laici sunt et in lege pax
precepto quereret aliorum. si abscondo ta-
lentum in terra. sed si quis unusquisque reddet racionem et
quod dat pro se et pro aliis. Timeo enim ne ipsi
data in nomine a me requirantur. falso
est ergo generale. si terra de [illegible] excola. Quod
autem dixit augustinus. qualis quisque hic exierit. tali-
ter [illegible] apostolus non dixit qualiscumque. quia [illegible] est ma-
xima iusticia exierit qui est maxima
leticia appetit. Sumitur est ibi et fl.
m. s. s. [illegible] ex p. m. s. Et quidam
minus purgati exeunt qui in purga-
torium appetunt. Ecclesiastes dicit
Lignum quoque etc. ibi erit. sive ad au-
strum sive ad aquilonem. Ergo non potest se homo post mortem
mutare. [illegible] Vel est quod non possit ab
austro in aquilonem [illegible] sed ab ipsa parte qua
aquilonem [illegible] purgatorium et [illegible]
na et de post austrum corona. De isto [illegible]
[illegible] ad illa. In isto est polire et e-
rudire [illegible] ad illa corona in edificio
eterno coaptanda [illegible] Ad hanc
policionem necessarie sunt [illegible]
et ieiunia et [illegible] bipennis et ascia
[illegible] Insinuum [illegible]

Ubi te invenero ibi te iudico.
quia sic invenerit fuit in morte ita iudi-
catur quia non [illegible] Vox est
[illegible] ad iudicium. quia iudicium non mu-
tatur [illegible] sed ipsum iudicium [illegible]
[illegible] mandatur. Statim est in mor-
te ei ad absolutionem qui in morte ta-
lis non reperitur. sed non statim ista sententia
absolutionis effectum mancipatur.
non inveniebatur [illegible] et aliis quae
proficiunt ad salutem. [illegible] Vel
reperitur in sacra pagina quod ait extra

hanc de pena quod sit post mortem. Vel quod dominus ad
inferna descenderit. Dixit enim quod salu-
erimus per paulum [illegible] Quod autem dominus des-
cenderit ad inferna et expoliavit ipsum
infernum probatum per p. sicut eciam eidem ual-
[illegible] quod in persona christi dixit. O mors ero mors tua etc.
Et per actus apostolorum ubi dixit petrus capitulo ii de christo
[illegible] et scriptum quod [illegible]
illi david etc. providens locutus est de resur-
rectione christi quia neque derelictus est in inferno neque ca-
ro eius vidit corruptionem. Et sequitur dixerat petrus. dicitur
quod deus suscitavit solutis doloribus inferni quia impossibi-
le erat teneri illum ab inferno. Et paulus
ad Ro. ca. x. Ne dixeris in corde tuo
quis descendet in abyssum. hoc est christum a mortuis
revocare. Et in apocalypsi capitulo i in fine.
Ego sum primus et novissimus et fui mortuus et sum
[illegible] et habeo claves mortis et inferni.
Et paulus ad col. ca. ii. Delens quod adversum
nos erat cyrographum decreti quod erat
contrarium nobis. et ipsum tulit de medio affi-
gens illud cruci. expolians principatus et
potestates traduxit confidenter palam triumphans
illos in semetipso. Et in euangelio. Multa cor-
pora sanctorum qui dormierant surrexerunt etc. Istas auctoritates
[illegible] debens quod christus infernum [illegible]
[illegible] expoliavit. Nec obstat quod dicitur
In inferno nulla est redemptio. quia hoc intelligitur de
inferno inferiori. ubi sancti [illegible] non erant.
sed erant in quadam parte inferni quae dicitur sinus
abrahe. ubi non afficiebantur alia pena
nisi desiderio videndi deum. De

Resurrectione corporum.

Quod ecclesia credit. sed [illegible] non est
[illegible] videbo [illegible] in [illegible]
ii ad cor. ca. iiii. Ut et vita ihesu
manifestetur in carne nostra mortali. Idem ad cor. i. ca.
xv. Insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius
moriatur. Idem in eadem. Omnes quidem resurgemus
sed non omnes immutabimur. Et infra. Oportet enim corruptibile hoc in-
duere incorruptionem et mortale hoc induere immortalitatem.

Id ad philip. ca. iii. Qui reformabit cor-
pus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Id ad thes-
sal. i. epistola ca. ultimo. Ut integer spiritus et
anima et corpus sine querela in adventu domini nostri servetur. Id
ad ephe. ca. iiii. Donec occurramus omnes in
unitatem fidei et agnitionis filii dei in
virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi.
Ad cor. ca. xv. Qui suscitavit
ihesum christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra.
O pessima maichea. multas de su-
prema resurrectione auctoritates in medium
possumus introducere. Sed quia vos eas con-
traria mente contendentes intelligitis
tantum de resurrectione anime. quod hic fieri
per penitentiam. Et ideo dicitis ipsam etiam
appellari nomine corporis. quia secundum Paulum sunt
corpora terrestria et corpora celestia. et idcirco contendentes
resurrectionem omnem corporum intelli-
gitis celestium creaturarum. id est animarum.
Ideo his auctoritatibus vos convincere suffici-
at. in quibus de mortalibus corporibus ne-
cessario intelligi oportet quod resur-
gant. ~~Man.~~ Nonne sic distinguit
apostolus. Est corpus animale et est corpus spirituale.
Seminatur corpus animale surget spiri-
tuale. Ergo corpus quod resurget erit spiritua-
le. ergo erit spiritus. ~~R. ca.~~ O impii vos
de pravitatis sensu apostoli qui vitas alium
esse corpus anime et alium spiritus. Sed alium esse
idem quod patet per precedentem litteram qui
dicit. Insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius
ide moriatur. Sic ergo quod moritur. scilicet caro nostra
per eam vivificatur quia hic de anima non potest
intelligi cum non moriatur. Et per sequentem
litteram similiter patet. ubi dicit. Cum mor-
tale hoc induerit immortalitatem et cetera. Eadem ergo que nunc est ~~co~~
~~re~~ animalis caro. id est ponderosa. tunc erit
spiritualis. id est ad modum spiritus agilis velox
et impassibilis et incorruptibilis. Que
sic christo vero et palpabili corpore innuitur

ad discipulos. Luce ca. ultimo. Sicut et nos quos ut dicit iohannes evange-
lista similes ei erimus. id est verum et palpabile cor-
pus habebimus. spirituale tamen. id est impassibile.
et ad modum spiritus agile. Ad argumentationem
autem quam facis. Hoc meum corpus spirituale erit.
ergo erit spiritus. Instantia. Hoc meum corpus
est animale. ergo est anima. quia sicut animale non est
anima. sed simile in sensibilitate. ita spiritu-
ale non vere est spiritus. sed simile spiritui in agili-
tate. ~~Ma.~~ O stulta quam tu edicis
impossibilem. Et audi quod ibidem dicitur. Caro · xv ·
et sanguis regnum dei non possidebunt. Sic ergo tunc carnem
non habebimus sed tota actio et hic la-
bia refrenate. quia sic carnales
esse tamen de carne tractatis. ~~R. ca.~~
Nos quamvis carnales sumus et peccatores. vos
non carnales nec spirituales. sed quod peius est
diabolici estis. quod et sathan luciferum
adoratis. Sed nos de carne tractamus
de qua deus et prophete et sancti apostoli tractaverunt.
Unde apostolus. Nescitis quoniam corpora vestra templum sunt
spiritus sancti. Quod autem dicit apostolus. Caro et san-
guis regnum dei non possidebunt. ipse mox exponit
cum subdit. neque corruptio incor-
ruptionem. quia per hoc vocabulum caro
et sanguis intellexit ibi apostolus corruptionem.
quia nichil per eam corrumpetur. Hoc autem refertur
ad estimationem quorundam simpli-
cium. qui per eam putabant iterum matri-
monia contrahere. sed in resurrectione non erit
caro et sanguis. id est opus matrimoniale. in
quo homo corrumpitur. et de carne et san-
guine generatur. ~~Man.~~ Audi dominum dicen-
tem. quia in resurrectione neque nubent neque nu-
bentur sed erunt sicut angeli dei. ergo sicut ipsi sine
corpore. sic et nos tunc erimus sine corpore.
~~Catholicus~~ Ibi dicit. sicut. sed non sic cum quod
in hoc erimus eis similes. scilicet in non nubendo. sed
non erimus eis similes in omnibus et per omnia. Et
hec est illa tua argumentatio. Nos erimus
similes christo. ergo erimus altissimi sicut ipse.

n seq. q n p oia eciam scies. Jt si pt
resurrectionem aie. alia n intelligitis
qd g dixi. Os q resur. s n os i.
Quo m resurget mali. S; os o carni
corpe resurgent. n m os ad eterna
na iniuria. Jt q m intelligitis illu
Jacobi. Agite nunc diuites. ubi infra
dr. aurum et ar. uestrum eru. et eru
eorum i te. ub erit. et man. car. u
sic ignis. Q n comed i hec uita eru
go aurum i carnes diuitu. g i resur
rectione h erit. g n e carnes
diuitu.

De iuramento qd eccla recipit. s; pa pe nitus phibet.

Audistis q dicm e an. n p iu. red.
a do. iu. tua. Ego a ub di. no
oio iurare n; p c. q t. d i e. n; p t. q
s. e pe. ei. n; p ie. q c. e m. r. n; p
c. t. u. q n potes u. ca. fa. al. l. ni.
Sit a s. u. e e n n. Q a his ha. e
a ma. e. Ru. ca. Jn hac auct. tas
phibitio. consiliu. et pmissio. Phibi
tionem ad q caueda necessio tene
mur. s. ne iurem p creat. s; no
phibem iurare p deu; ad consili
um soli pfecti tenent. si uolunt.
ut sit sermo uester e e. n n. Pmissio
q imperfectis et tpe necessitatis
pfectis concedit. s. q his ha. e a
ma. e. i. a malo i credulitatis pced.
Q. d. Ubi malum incredulitatis e.
et tu impfectus potes tua l paupm
l pximi tui uides d pite. habun
dantia e dice pmitto. i. iurare. sic
fit i causis ciuilib. et h n e a malo
iurantis. q iurans bn fac. s; a ma
lo e n credentis. Jt si pfect es. et
aliq ubi ad utilitatem animarum p
suades. h e simplici ubo contentus.

iurare potes sicut aplus i multis locis.
uult. u dicebat. Testis m e ds. q
pelloudio uite habundantius
dign qce v. et tamen non est eidem
contra phibitionem dni dixisse. Quo
iuram n malu habundantius
dic. [illegible]. sicut e expo n
qns litta cu supiori concordabit. u
dic qd habui ds uestra ui plus
scrib. et phor. qd amplius antiquis
quid amplius pharisei faciens.
Cath. ru. Multi qd p cez modu.
q phy sic omnia teuto. Math. c. c
c. xxiii. iurabat et faciebat his iu
rare p tep. p aur tep. p altare
et p donu altaris. et ppls i usu hebat
iurare p ce et t. et ier. et p cap sui q
oia h phibem. et sic docem i iusticia
pillis habundare. et consiliu e addi. ut
n necessitati nullo m iuret. Ma. ks
nc q m cauen p creatura iurare. q e
iurantis pengla. et p olla memoria q
dictis religas scis. Ca. Ri. Hec p eng
n p religas scas iuram. s; sup eng
et sup religas scas. et h io. ut rebus
uisibilib ad dm pnentib cerciam
uisca iurantis ad memoria d i. et si
qn a uulgarib l a scptis i ueniesq
aliqs iuret p eug. intellige p. p sup.
Ca. Palliato simone loquitur. sed
late n potes. q h e tenor iuramenti
ut. Sic te ds adiuuet. et ista sca
eug. et iste scas relige. et ista sca
crux. et scm sepulchrum. et tam uita
ns p res insensatas. Ca. Ri. Jta
debes intellige. q ds te adiuuet.
et scm eug. i. ds adiuuet te p eug.
p crucem. et p sepulchrum. et p illu cui
e relige. ds eni e p res insensa
tas nos adiuuat. sic p lignu crucis.

c. P his lic; iurare. Pax et fama fides. reuerentia. cautio dapni. Defectus ui. qrt e ua meri.

et cetera predicta. Totum quod iuramentum ad
deum pertinet et refertur. Glosa. Ita et
quod iurabitur per celum et terram et cetera iuramentum
in deum refertur quia sunt creature et
mirabilia dei. Ray. Non est ita quia
numinis ipsi ad numinis in celo esse putabant et
in manufacto templo. Et ideo prohibitum est
ne per ipsas creaturas iurent. Glosa.
Similiter et simplices existimabant aliquid
numinis putantes esse in crucem ma
nufacta et sepulcro manufacto. Glosa.
Qui tale consuetudinem habent non sunt
simplices sed fatui existimantur. sed per gratiam dei
c.v nulli habent. Glosa. Re. Audi iacobum
vos refrenantem. Ante omnia mei fratres
nolite iurare neque per celum neque per terram neque per a
liud quodcumque iuramentum ne in iudicium incidatis.
Glosa. Ridemus dicit nolite et nos no
lumus non cogamus neque per quodcumque iuramentum
id est per quelibet res. Sed pro re utili cum neces
sitas iuramus. Sic legimus an
gelum et apostolum iurasse. Unde Gregorius apoc.
ca. x. Et fit angelus iuravit per viventem in se
cula. Ad Ro. ca. i. Testis enim mihi deus cui
servio in evangelio. Item ad Ro. ca. ix. Ve
ritatem dico in christo non mentior testimonium mihi perhi
bente conscientia mea in spiritu sancto. Ad Cor. ii. e
pistola ca. i. Ego autem testem deum invoco in
animam meam quod parcens vobis non veni ultra
Corinthum. Ad Philip. Testis enim mihi est
c.i deus quomodo vos omnes cupiam in visceribus Ihesu Christi. Item
ad Thess. i. ca. ult. Adiuro vos per
dominum ut legatur hec epistola omnibus sanctis fratribus.
Ad Heb. c. iiii. Quibus iuravi ut non in
troirent in requiem meam. non ulterius quod increduli
fuerunt. Item ad Heb. ca. vi. Abrahe
namque promittens deus quoniam neminem
habuit per quem iuraret maiorem iuravit per
semetipsum dicens et cetera. Et infra. Homines enim per
maiorem sui iurant et omnis controversie
eorum finis ad confirmationem est iuramentum.

De penis quas papa ponit prohibitis? ... sed cetera recipiunt et ma
terialem gladium regibus dat.

Quidam in ve. te. inveniuntur quod in evangelio et epistolis nisi
pau. dicitur. Non occides. Sic ergo necandum hominem
sed non bestiam licet alicui occidere. Ca. x.
Contra manicheos sic dicit Augustinus ad cor.
Non ergo de brutis est dictum. Sic ergo de quibus non
non de quibuslibet bestiis vetitum est non occi
dere. sed de hominibus tamen. Vos autem contra sim
plicibus philosophantium dicitis.
Vos non est licitum interficere non sequen
pedes. quia generaliter intelligentes non
occides. nullum debes occidere. Sed si
generaliter intelligitis quod quelibet occisio sit
vetita quod non iuste debemus occidere.
quia sine est. Re. Si ut confitemini vi
hac parte quod homicidium sit vetitum.
et non alia quecumque occisio. cur vos
interficitis invicem aliquem. Et propter ut quidam
dicit locum habet tenere. cur propter
occidi bella fieri. cum dicatur a domino non ade fin c vi
nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem vel
homines. sed adversus principes et potestates id est demones.
Et dominus in evangelio. Ego autem dico non resistere malo. m.c.v.
quia cum nos oderint propter hoc dicatur Ioh. Omnis
qui odit fratrem suum homicida est. et omnis homicida non habet partem.
Glosa. Papa vero non occidit nec aliquem occidi
precipit. sed lex occidit quos papa occidi permit
tit. et ipsi se occiderunt qui ea fecerunt
unde occidi debeant. Minus autem vel aliquis propterea vel
alicui seculari iudici permittitur vel
leges execucioni mandari precipi
entem manum ad occidendum porrigens non
occidit si zelo rectitudinis movea
tur et non concupiscentia occidendi. Sic apparet
in exemplo. Unde dicitur. Exercent co M.c. xvi
gnationes ma. fur. homi. adul. et cetera.
Ergo illud solum est homicidium quod ex
cedere procedit quod sine discretione ultionis
vel vindicte celari. sed amore pacis
inter alios conquiunde et iusticie confir

mande. miles l' minist' ei ad q̄ ptinet
aliq̄ occidere n̄ ē homicida. q̄ n̄ excede
pceptū illū occidere. Unde d' ad ro. n̄ sine
cā gla. port. minist' d'i ē vindex in irā
ei q̄ male agit. Rab. ait. Si capiti
mors ... pcep. d'. exarare dig. Obsecro ḡ
pmū omnium fi' obsec' postul'. etc. ḡ
ac. p regib' et pn. et oib' q̄ i subli' ḡ
gstitut'. ut q̄etā subd' dic. v' q̄etā et
tnq̄llā uitā ducē possimus etc. Si ca
pitul' ... n̄ ... ut occidat
s; ut ... ad uitā. uitā ... h'
n̄ uat. q' sic pacē et tnq̄llitatē eccl'
n̄ darent. Maior ē pars malefac'
gladiū spūale n̄ curat. s; gladio
matiali reprimunt'. Ma. Ioh bap.
militib; q̄ ad se ueniant n̄ dix. mi
licia relinq̄re. stipendia refutate.
s; dix. neīem g'cu. i. aliq̄m bellū facia
tis. Rī ca. Prave intptaris. q' sic
docuisti, eos d'cipe dct' duces. si sti
pendia reciperēt. et cū ipis opame
ret bella n̄ facerent. sic. s. Martin'
R' imperatori. donatiuū tuū militā
turus accipiat. l' pau. n̄ ad occidē
fuerunt s. fictē. Sic ecce fac do n'
Rx. q' militare lub; n̄ ad occidē
du. s; ad integritatē d'fendenda. et
tnq̄llanda. sic pau. militē arma
tos impetrauit. c n'ote ḡ fec' esse
q̄dā insidie. q' d' uouant se n̄
man. n; bi. n̄ p'us occiderent eū.
Ma. Pau n̄ impetrauit milites n̄
ad r'endū. Rī ca. Q'd si studio
occidendi eū. et insidiatores illi i
man militū incidissent. Pa. Rī
Pau. sciebat illos ḡ se n̄ interituros.
Ca. Rī. Cur ḡ milites impetrauit.
Ve dixisti papā nr̄m locū pet'
tenē. q' pet' duos occid. s. ana

nia et sa. d' pcio ag' fraudātes. Ma. d'
q'o m' occid. Ca. Rī. Ubo. Ma. d'. Sic fa
tiat pp ut occidat ubo n̄ gladio. Ca.
Dum' q's occidat. q' iuste ē. uertū ubo
an gla. occidat'. Ma. N' ipos dapnati
oni et leg' obnoxios pcep' d's l' pmis
occide. sic leg' d' muliē i adul. capta.
s; misc'dy dix ei. Nemo te. g. N' ē te
g'd. ua. et iam no. p. Sic oib' d; dicē pp
int. et n̄ pcipe occidi hoēs. Ca. Rī
S fac pp int et fieri pcipīt. ē cor'g'
biles reppit. sic illa mul. cōuu. s; i'cor
rigibiles et minis et penis cog. sic et
do n' ihc x' coeg' paulū excecando
eū. et sic pat'sa. pcipit suo dig. i pel
le inire. q' sic eug' dic nemo uen'
ad dm. n̄ pat'hu' t' eū. Ma. Xpc et
pat' lic; cogē et uindicare. q' reser
uauit ḡ ius uindicādi. dic. m' uin. ē
te. Ca. Rī Hoc ē q' ipe solus h; pote
state et q̄q; hr. ab eo h;. sic dic pau.
ad Ro. Non ē po. n̄ a d'o. l' ipam uin
dictā exere; p minist'. sic d' i math.
ca. ... xxvi. Misit exer. pdi. ho. illos.
et i lu. ca. ... xxiii. Ite et adducite illos
et inte'fi. an me. D's et excecauit elymā
magū. p paul'. Hic eciā dō scissimū
patarcha et oēs pat's uet. te. et oēs reges
x'anos q̄ bella fecerunt p d'fendenda
et tnq̄llanda eccl'a a reatu homicidii
excusatos. Malo ā n̄ resistē a dno
ṗsiliū habem'. et ṡ ṗsiliū tpale. Te
ē malo rē n̄ debem'. licet paul'
malo resistet. ē milites armatos a
t'buno impetrauit. N' ā h' fec' timore
mortis. l' ipe psone uidica. s; p sa
lute uniuersal' eccle. cui se tanq̄
necessarissimū doctorē suabat. Quo
ciēs ḡ salus et pax eccle turbat'. nec
alit' pot sedari turbatio. te ... q' uice

pauli tenet i ecc. v pp nr d; iplorare
auxiliu marcial gladii. sic ipm pau
lu legim ar marcos milites impertisse.
Ce e 7 aliu ọsiliu tpale. v q ad ros ita
debem v illu. Si qs te pcuss. i u ma. p. u
al. H e fussi; tpale ọsiliu q se fecisse;
x. q pcutienti maxilla. n pbuit alta;
s; sua allegau iusticia. dicens. Si male lo
cu tes. p. d ma. Si a bn. c me ce. Pau
7 pcutienta maxilla. n p. al. s; dix.
Pcutiat te ds pa. dal. & n sp ad isto
ọsiliu necio tenem. s; nimm exeplo
dni possim allegare iusticia. 7 etia
auxiliu humanay legu iplorare. ex
pauli q cesare appellauit. Ma. Be.
Dicit in eu. ubi tractat d passione
x. q dd dix ad petru. Mitte gla in
uag. Oms qui ac gla. gla p. Ergo no
dbem occidere. Ca. R. ad h satis suffici
ent e ksu. Q accepit gla. amore
uindicte 7 odio pximi. gl. p. It ab
ham n solu hoicidiu s; 7 picidiu p
pettauit. q uoluit 7 p eum n sbetit.
ds a n dsidat manu s; cor. Vn h ipm
picidiale cor placuit do. v dr i ep
ad heb. ca. x. i. fide ab. obtulit ys.
filiu suu. Et q do e h pcipienti cre
did. reputatu e ei ad iu. v dic iacob.
7 amic di ap. e. Pa. R. Nos suom illi d
quib d. Bai q p. pa pp ui. Ca. Inmo
pp hesim. Ma. In nouo te. n repit
q boni psequantur malos. s; mali sp
psecunt bonos. sic synagoga uta sp
pseq eccam nram. Ca. Inmo dicit
i eug q do fco fla. d fu. eiec em. yy.
d templo. ubi 7 dic. Zelus do. tu. co. m.
Et pau. ad cor. ii. ca. x. Fam ulcis
sci omne i obediam. It sara q typu
tenet eccle dix. Eice ancilla. i. spe
lunca Zeticay. Sic g boni psecunt

Q sac uet. l p sa. p
dant. hos p. euello
fco d fu. flagello

malos. 7 iam Zeticos. n ut peant s;
ut ouitant. Ma. P dicom debet
q s ouin n cogi. q coacta fuicia do
n placent. sic dicit 7 aug ut. Cetera
p ho nolens. cde n p n uolens. Ca.
No placet do coacta fuicia. S;
si p ius fuert coacta 7 p ro fuit
spontanea. placet. Idoq; uos cogi
mus. ut x paulu. s; u e q n po
testis cde n uolentes. Idoq; uos
cogim p potitia. ut qui ddignam
audire. coacti taceatis. 7 p ro do
dante spontanee cdatis. q fides e
ex au. vel si n cdidmis. coacti
taceatis. cu ub ling fuit mutilata.

De excomunicatione qua facit ecclia. pata dic non debere fieri.

Nolite iudi. 7 n iu. Nol. cd. 7 n cd.
p. a adro. ca. xi. i fi. Bndicite
7 nol mal. Q maledic dia. ma
led ate sue. J d. i. ad cor. c n.
N; maledici n; rapaces 7 c. reg di
n p. Sic g malefaciut sacdotes
q iudicant maledici. excoicant 7
ọdepnat alios. c. 7 ipe do 7 salua
tor ntr leg maledixisse. Ca.
Duo s gna iudicadi 7 maledici
di. Justu e q fac pau. ioh euugla
perius 7 ipe do. iniustu q ex
arbitrio temitaty prod. q p hi
bet sic ipe do dic. i eu. ioh. caplo
uii. dum dices. Nolite iudicare
sfacie. s; iu. iu. iu. 7 d seipo dic
i eod eug. ioh. ca. vi. Ego n psu
a meipo fa. qcq. s; sic au. iu. 7 iu
dicu meu iustu e. h a dix nob
ad ex. vn oib aplis 7 spalit pet
ded potestate lig. 7 sol. Vn 7 no
potate h mg iudicandi. n solu

sclarya .s. angelos. sic i sequentibus;
auctoritatibus patet. Math. ca. xvii. Ergo;
lig. su. t. 7c. Joh. i eu. circa fine. de
capite .s.s. quorum re. p. re. eis. 7 quorum
re. re. s. Math. ca. xxiii. dix
dns ad ficulnea ficu. Nunquam ex te fruct
Math. ca. Si a eccl; n au.
sit t sic et 7 pu. Luc. i ac. ap. petr
ad symone. ca. vi. i. u. Pecunia tua
sit tecu i p. Jt i ac. ap. ca. xiii
paul ad pncipe. Penciar te d.
pa dal. Joh. i ep. Siquis uenit ad
uos 7 ista doctrina n hab. nol
te eu re. i do. n aue ei dixitis.

Et no. effectu l modus exco.

Paul ad Cor. ca. v. de illo q eu
bebat e noverca. Ego quidem absens
corpe p. a spu. ia iudicavi eu
ut p̄sens. eu q sic opat e i no. d.
n. i. x. cgregatis uobis 7 meo spu
c iutute dni n. i. x. trade huiusmodi
sathe i interitu carnis. ut spc sal.
sit i die d. n. i. x. 7 infra.
Siquis frater noiatur int uos. 7 e
fornicator au auarus. 7c. cu huiusmo
n ca. su. & infra. Nonne de his q
int s. uos iud. 7 infra. ca. v.
Deserit q int au. eu. q. se. Jo i add.
ca. ult. Siquis n amat dn. n. i. x.
sit ana. maranatha. Jt ad gal
ca. i. S; licet nos aut angls d
cel euglizet; ut. ptq q euglz
uaum ut anathema sit. Jt ad ty
moth. ca. i. Hymeneus 7 alex.
q̄s tra. sathe ut discant n blasphare.
Notandu s o casus i q̄b excoicat
.i. us a nemine p absolui n a solo
pp. Quoz p̄mus e. c. si ūbat cleri
cu l monachu. l quēcu. cui; sc
religionis. v. xvii. q. iiii. Siquis sua

dente dia. 7 i ex. i. d snia exco. n dubiu.
It q falsat litteras d pp. l falsis utit. l .ii.
q; falsari litteras dni pp. v. i. ex. iii.
d falsariis. Dura. 7c. ad falsarioz.
It q eccliam l cymiteriu cbusserit. .iii.
7 io p mo excoicat fuerit ab aliq n por
n ab aptico. v ex. ii. d immunitate ecc
xiarum. ca. i. d cimitiis. It q clericu .iiii.
uibat. 7 p i excoione cstitut fiat et
diuers receperit. ad pp; mittat. ut ab
eo absoluatur. 7 excepcionis; aliquis pe
ter ab eo. q eu tal n epc n archi
epc pot dispensare. l eu absolue. v
ex. iii. d snia excoicois. Cu illoz.
Q m os i articlo mortis positi a q̄l;
simplici sacdote possit absolui. ita
tam ut reddita sibi sanitate sede
aplica usitent. ut in p̄dictis capitis c
tinet expssum. Et no. q os uerbe
rantes clericos. l excoicati mit
tunt ad cu. ro. s; a q̄s epis possint ab
solui. 7 s ista illi s. qui capitales hnt .i.
inimicicias. v ex. i. d snia exco. ca. ult.
pt quātitate dīam. l nimia pau .ii.
ptate quari. v ex. ii. d snia exco. Ex d
his. Et no. q in tb h ac cditoe p hic
standa e absoluto. q reddita eis oportu
nitate cu. ro. usitet. It Claustra
les l religiosi sise pcutiat l abbas
claust monachu. possint absolui a q̄s
abbatibus. l p̄oribus. nisi ad enorme le
sione ueniat. ut pote ad mbri muti
latione l sanguinis effusione. l abbatem
l epm l p̄ore l clericu pcusserit
sclarem. ut i ex. iii. d snia exco. Cu
illoz. It senes ualetudinariu.
ut ex. ii. d snia exco. Ex d his. It pui
7 mulieres. ut ex. i. d snia exco. ca. i.
7 ca. Mulieres. It moniales si se iui
ce pcutiat. n posse a sua abbissa l p̄oressa
absolui. s; a loci epo. ut i ex. iii. d snia exco. D his.

Et no. q. n̄ oīs ub̄ aut clericū ē excōi
catus. 7 h̄ h̄ f. vi. modos. Quoꝝ pmꝰ ē.
si magr̄ pcutit scolarē. ꝉ plat̄ subdi
.i. tm̄. ca. correctionis. ꝉ doctine. v. ex̄. iii.
de sn̄ia exco. Sup eo. Scd̄s. Si aliq̄ ioco
ii. seu leuitate se pcutiāt. v. scolares. ut
.iii. ex̄. i. de sn̄ia exco. ca. fo. Terci͡s. Si inue
tus ē cū marito ꝉ uxore ꝉ filia ꝉ sorore
tur ppē iacentē. v. ex̄. i. de sn̄ia exco.
iiii. Si ū aliq̄s. Quartꝰ. Si q̄s repcusserit
eū ignorantia. scꝫ ꝉ sua defendendo. v.
ex̄. i. de appellationib;. Si quis uero. 7 ex̄. i. de
v. sn̄ia exco. Si uero. Quītus. si ignorauit
eū ēē clicū. v. ex̄. i. de sn̄ia exco. c. ult̄.
vi. Sextꝰ s̄ p mīa amonicioē a suo plato fa
ctam. clericꝰ noluit dimittere arma
deponere. 7 si sic pcussus fuit ab aliq̄
pcussor n̄ ē exco. Itē no. q. cōicans
excōicato exco. ē. v. xi. Q. cū exco
7 c. Q. cōicauit. S; ē quidā casꝰ in q̄ b;
cōicando excōicato n̄ ē q̄s excōicatꝰ.
Qui notant̄ h̄s uēsib;. Utile lex humile res
ignorata necesse. Hāc anathē q̄ feriunt ne
possit habere. Expō. Utile. i. utilitas
mea. v. si nuncius m̄ excōicato a q̄ sūm
reportare. [illegible] excōicatꝰ. v. ex̄. iii. de sn̄ia
exco. Si uero nos uenerit. Ut̄ ualeas ex
cōicatū [illegible] admitti excōicatū 7 ad
confitendū. [illegible] xi. q. iii. Cum ex-
cōicato. 7 ex̄. iii. de sn̄ia exco. Resum
ii. Lex. i. cōl lex q. ē mulier ē cū ꝯiu
ge n̄ mulier cōicans cū uiro suo excōicat
to. n̄ ē excōicata. v. xi. q. iii. Quoniā mltos.
.iii. humile. i. qn̄ quando humiles. 7 subiec
[illegible] ancille. mancip
[illegible] rusticꝰ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] n̄ [illegible]
v. [illegible]
filio. ꝉ [illegible] non [illegible].

Res ignorata. q. si nescio eū exco. n̄ .iiii.
sū exco. n̄ ignorantia sit crassa 7 supina
q. tē n̄ excusat. v. ex̄. x. q. vi. Quē
multos. 7 xii. q. ii. Quia 7 huiꝰ.
Necesse. i. necessitas excusat. q̄ scꝫ a. ui .x.
uentes. peregrinos. mercatores. si fu
erint [illegible] ꝓ terra excōicata. 7
cōicant cū eis i emendo. n̄ ē exco.
7 sic q̄s sit cū eum excōicatum. i. susti
[illegible] uite 7 [illegible] n̄
ē exco. [illegible] 7. i
.iiii. q̄b; excōicatū [illegible].
[illegible] salutare. [illegible]
7 i comestione. [illegible]. Si [illegible]
anathema q̄s efficiat. Q. [illegible]
uale comunio [illegible] negat. Q.
[illegible] x. q. iii. [illegible] 7 cū
excōicato. [illegible] hos cas. [illegible]
ē aliq̄ [illegible]
dispensatione [illegible]
[illegible]
v. i. de [illegible]
[illegible] pecunia [illegible]
v. i. q. i. [illegible] Si excōica .iii.
tus celebrauit diuina. v. i. q. iii. Si
q̄s epc. [illegible] .viii.
ꝉ [illegible]
7 cū [illegible] v. ex̄. i. de bigamis.
ca. ii. [illegible] duob; [illegible] .v.
[illegible]
ex duo [illegible]
[illegible] v. xxiv. q. ii. ca. ult. Sext .vi.
[illegible] Si q̄s [illegible]
[illegible] ab [illegible] v. ii. q. vii. [illegible]
[illegible] excōicat [illegible]
[illegible] ad regē ꝉ ad pncipes
7 sic i [illegible] v. xxi.
q. v. [illegible]

Restituens [illegible] solus. depon̄. 7 ipse [illegible]. ac uiua. [illegible] atq; probat.
Iudices [illegible] synodusq; [illegible]. Transfert. 7 mutat. appellat nullꝰ ab illo.

Prologus Jeronimi in Paulum.

.i. Primo queritur quare post euangelia que
supplementum legis sunt. in quibus nobis
exempla et precepta uiuendi
plenissime digesta sunt. uo-
luerit apostolus has epistolas ad singulas
ecclesias destinare. Uel nascen-
tis ecclesie nouis causis existentibus et
presentia atque futura exorientia ui-
cia resecaret. et questiones post fu-
turas excluderet. exemplo prophetarum
qui post editam legem moysi. in qua omnia dei man-
tm data legebantur. nichilominus doctrina sua re-
diuiua semper populi compescere peccata. et propter ex-
emplum ad nostram et memoriam libros
.ii. q. transmiserunt. Deinde queritur cur non amplius quam .x.
epistolas ad ecclesias scripserit. x. enim sunt cum illa
que dicitur ad hebreos. Nam reliquae .iiii. ad disci-
pulos specialiter sunt porrecte. ut ostenderet
nouum testamentum non discrepare a ueteri testamento.
et se non facere contra legem moysi. ad nume-
rum primorum decalogi mandatorum suas or-
dinauit epistolas. et quibus ille preceptis a
pharaone instruit liberatos. hic totidem is
epistolis a diabolo et ydolatrie seruitute
edocet acquisitos. Nam et duas tabulas
lapideas duorum testamentorum figur-
am habuisse uiri eruditissimi tra-
dunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidam
pauli non esse contendunt. eo quod non sit
eius nomine titulata. et propter sermonis
stilique distantiam. sed aut barnabe
iuxta tertullianum. aut luce secundum quosdam.
uel clementis discipuli apostolorum. epi-
scopi romane ecclesie post ipsos apostolos ordinati.
Quibus respondendum est. Si propterea pauli
non erit quia eius nomen non habet. ergo nec alicuius erit.
quia nullius nomine titulatur. Quod si ab-
surdum est. ipsius magis esse credenda est. que
tanto doctrine fulget eloquio. Sed quia apud
ebreos quasi destructor legis falsa suspica-
tione habebatur. uoluit tacito nomine de
figuris legis et ueritate Christi reddere rationem.
ne odium nominis fronte prelati.
utilitatem excluderet lectionis. Non est
sane mirum. si eloquentior fuit in proprio id est
ebreo. quam in peregrino id est in greco. quo cetere
epistole scripte sunt sermone. Mouet etiam quos-
dam quare romanorum epistola in primo sit posita. cum
eam non esse in primo scriptam ratio manifestet.
Nam hac se proficiscentem ierusalem scrip-
sisse testatur. cum corinthios et alios an-
tea ut ministerium quod secum portaturus e-
rat colligerent. litteris adhortatus sit.
Unde et intelligi quidam uolunt ita omnes epistolas
ordinatas. ut per singulos gradus ad perfecti- b
onem creuerit. ut prima poneretur quibus a
fuit destinata. Romanorum enim plerique ita
rudes erant. ut non intelligerent se dei gratia
sed suis meritis esse saluatos. et ob hoc cum
duo populi inter se conflictarentur. ideo
illos indigere confirmari. uicia gentili-
tatis priora commemorans. Corinthi-
is autem iam donatam scientie gratiam esse concessam.
et non tam omnes increpat. quam cur peccantes
non increpauerint reprehendit. ut est ait. Auditur
inter uos fornicatio. et iterum. congrega-
tis uobis cum meo spiritu tradere huiusmodi hominem sathane.
In secunda uero laudantur. et ut magis ac magis
proficiant ammonentur. Galathe iam nullius
criminis arguuntur. nisi hoc tantum quia callidis-
simis pseudo apostolis crediderunt.
Ephesii sane nulla reprehensione sed
multa laude digni sunt. quia fidem apostolicam
seruauerunt. Phylippenses etiam multo
magis laudantur. quod nec audire quidem
falsos apostolos uoluerunt. Colossenses

q talef erant. ut cum apl'o uel corpalit
n fuisset. h' tn laude dig haberet. et
si corpe absens su. s; spu gaudens ub
cu. et uidens ordine urm. Thessaloni
censes nouum in duab eplis in lau
de psequi. eo q n sol' fide i concussa
suauint. uirtutis. s; et i psecutioe
ciuiu fuerit gstantes inuenti. de
ebis ut q dudu e. quoz thessaloicen
ses q plimu laudati s. imitato
res facte dicunt. sic ipse ait. et
uos fr's mi imitatores facti estis
eccrum q s i iuda. ead e et uos
passi estis a cotribulib urs. q illi
a iudis. dep ipos q; ebos ead gme
morat. dics. na et uinctis gpassi
estis. et rapina boz urox cu gau
dio suscepistis. agnoscentes uos
hre meliore et manete sbam.
in celestib. **Argumentum.**

ROmani ex iudis gentibusq; c
diderunt. Hii supba gtentioe
uolebat se alterutr suppone
re. Na iudi dicebant. nos sumus ppls di.
quos ab initio dilex et fou. nos
circcisi ex gne abrha. sca des
cendim ex stirpe. et nor retro
ap iudam tm ds. nos de egipto
di sign et uirtutib; libati. mare
sicco pransium pede. cu inimicos
nros grauissimi fluct inoluerent.
nob mana pluit i desto. et q's filiis
celeste pabul ministrat. nos die
noctuq; i colu nub. igsq; pcessit.
ut nob ite ostenderet. atq; ut cetera
eius erga nos inmensa bnficia taceam
nos soli dig fuimus di lege accipe
et uoce di loqntis audire. cuq; uo
luntate gg sce. in q lege nob pro
missus e x. ad quos ipe se uenisse testat
e dics. n ueni n ad o. q. p. d. i. cu
uos canes appellauit. Equum ne
g e. ut hodie ydola deserentes
quib ab initio deseruistis. nob gpe
mini. et n potius i pselitoz locum
ex legis auctoritate et gsue
tudine deputemini. et h ipm n
meremini. q larga di sp clem
tia uoluit uos ad nram imita
tione admitte. Gentes a econ
trario rndebant. qnto maiora erga uos
di bnficia narratis. tanto
maioris uos criminis reos ee
monstrabitis. Sp e his oib exti
tistis ingrati. Na ipis pedib
qb; arid mare transistis. lude
batis ante ydola q fecistis. et
ipo ore q paulo ante ob necem ad
uersarioz dno cantaueratis. sy
mulacra uob fieri poposcistis. et ill
oculis ueniandis qb dnm i nube
ul i igne uidere soletatis. symu
lacra intuebamini. mana q; ap
uos fastidio fuit. et sp i desto g
dnm murmurastis. et ad egiptum un
uos manu ualida eiecerat re
dire uoluistes. Quid plura. ita patres
ursi crebra puocatioe dnm irrita
uerunt. ut oes i heremo moreretur.
n plures ex senioib q duo hoes i
tra pmissionis intrent. S; qd
antiqua replicam. cu et si
illa n fecissetis. ob h sol' nemo
uos dign uenie iudicaret. qd
ipm ihm xm dnm pphaz sp uo
cib pmissu. n solu suscipe no
luistis. s; et morte pessima l
turpissima pemistis. que nos ut

conquirimus statim edidimus cum nobis non fuit ante de illo predicatum. Unde quod ydolis serviebamus non obstinationi mentis sed ignorantie deputandum est. Qui cum agnitum vivo sequi olim servi fuissemus si ante cognovissemus. Si autem vos de generis nobilitate iactatis, quia non moribus imitatio magis quam carnalis nativitas nos facit filios esse sanctorum. Denique esau et ysmael cum ex abrahe stirpe sint minime tamen in filios reputantur. Hiis utrumque altercantibus apostolus se medium interponens ita partium dirimit questiones ut neutrum eorum sua iusticia meruisse salutem confirmet: iudeos quod per prevaricationem legis deum inhonoraverint, gentiles quod cum deum cognoverint, cognitum de creatura creatorem deum debuerint venerari, gloriam eius in manufacta mutaverint. Utrosque et similiter veniam consecutos equales esse verissima ratione demonstrat. Presertim cum in eadem lege predictum sit et iudeos et gentes ad fidem christi vocandos ostendat. Quapropter vicissim eos humilians ad pacem et concordiam cohortatur.

Argumentum.

Romani sunt in partibus ytalie. Hii preventi a falsis apostolis ut sub nomine domini ihesu christi in lege et prophetas inducti. Hos revocat apostolus ad veram et evangelicam fidem. scribens eis a corintho. Primum quidem gratias ago deo meo.

Prologus.

Epistole ad Romanos causa hec est. Ecclesiam de duobus populis i. iudeis et gentibus aggregata exequitur meritis ut causas eis auferret simultatis que de voluntate prelationis mutue nascebantur. Ergo ut pace et caritate inter se iungantur ostendunt pares et comprobantur salutem per fidem christi et gratiam consecuti. Nam et iudeos profuisse legem incustoditam docet. nec gentiles posse legis ignorantia defendi. quos et ad dei noticiam producere et ab omni vite impuritate potuit revocare.

Versus damasi.

Iam dudum saulus procerum precepta secutus. Cum domino patrias vellet proponere leges. Abnuerat sanctos christi laudasse prophetas. Predibus assiduis carpens discerpere plebem. Dum lacerat sancte matris pia viscera cet. Post tenebras verum meruit cognoscere lumen. Temptavit sensit posset que gloria christi. Auribus et domini vocem lucemque recepit. Posuit mores christi precepta secutus. Mutato placuit postquam de nomine paulus. Mira fides rerum subito trans ethera vectus. Noscere promeruit possent que premia vite. Ascendens raptus martyr penetralia christi. Tercia lux celi tenuit paradysus euntem. Colloquiis domini fruitur secreta reservat. Gentibus ac populis iussus predicere vera. Profundum penetrare maris noctemque diemque. Discere et magnum satis est vicisse latentem. Verbera vincla famem lapides rabiemque ferarum. Carceris inluviem virgas tormenta catenas. Naufragium

lacrimas. Serpentis dira venena.
Stygmata non timuit portare
in corpore Christi. Credentes docuit
possent qui vincere mortem. Dignus
amore dei. vixit per secla magister.
Versibus his breviter fateor be-
atissime doctor. Sanctus ecce tuos Da-
masus. voluit monstrare triu-
p h o s. Epistola .i.

PAULUS servus
ihesu christi. vocatus apostolus
segregatus in evangelium dei. quod
ante promiserat per prophetas suos
in scripturis sanctis de filio suo.
qui factus est ei ex semine david secundum carnem.
qui predestinatus est filius dei filius
dei in virtute secundum spiritum sanctificatio-
nis. ex resurrectione mortu-
orum. ihesu christi domini nostri. per quem accepimus
gratiam et apostolatum ad obedien-
dum fidei in omnibus gentibus pro nomi-
ne eius. in quibus estis et vos vo-
cati ihesu christi. omnibus qui sunt rome.
dilectis dei. vocatis sanctis. gratia
vobis et pax a deo patre nostro.
et domino ihesu christo. Primum quidem gratias ago de-
o meo per ihesum christum pro omnibus vobis. quia fides
vestra annuntiatur in universo mun-
do. Testis enim mihi est deus. cui servio
in spiritu meo in evangelio filii eius. quod sine
intermissione memoriam vestri fa-
cio semper in orationibus meis. obsecrans.
si quo modo tandem aliquando prosperum iter
habeam in voluntate dei veniendi
ad vos. Desidero enim videre vos. ut
aliquid impertiar vobis gratie spiritualis
ad confirmandos vos. id est simul conso-
lari in vobis per eam que invicem est
fidem vestram atque meam. Nolo
autem ignorare vos fratres. quia sepe pro-
posui venire ad vos. et prohi-
bitus sum usque adhuc. ut aliquem
fructum habeam in vobis. sicut et in ce-
teris gentibus. Grecis ac bar-
baris. sapientibus et insipientibus
debitor sum. ita quod in me promptum
est evangelizare. Non enim erubesco
evangelium. Virtus enim dei est in salutem
omni credenti. iudeo primum et greco.
Iusticia enim dei in eo revelatur ex
fide in fidem. sicut scriptum est. Iustus
autem meus ex fide vivit. Revelatur enim ira abacuc
dei de celo super omnem impietatem
et iniusticiam hominum eorum. qui veritatem
dei in iniusticia detinent.
quia quod notum est dei manifestum est in illis.
Deus enim illis manifestavit. Invisi-
bilia enim ipsius a creatura mundi per
ea que facta sunt intellecta conspici-
untur. Sempiterna quoque virtus
eius et divinitas. ita ut sint
inexcusabiles. quia cum cognovis-
sent deum. non sicut deum glorifica-
verunt aut gratias egerunt.
sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est insipiens
cor eorum. dicentes enim se esse sapientes
stulti facti sunt. et mutaverunt
gloriam incorruptibilis dei in simili-
tudinem ymaginis corrup-
tibilis. et volucrum. et quadrupe-
dum. et serpentium. Propter quod tradidit
illos deus in desideria cordis sui in
inmundiciam ut contumeliis af-
ficiant corpora sua in semetipsis.
qui commutaverunt veritatem dei
in mendacium. et coluerunt et ser-
vierunt creature potius
quam creatori qui est benedictus in secula.

Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie. Nam femine eorum inmutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Similiter et masculi relicto naturali usu femine exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt habere deum in noticia, tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant que non conveniunt. Repletos omni iniquitate, malicia, inpudicitia, fornicatione, avaricia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus inobedientes, insipientes, inconpositos, sine affectione, absque federe, sine misericordia. Qui cum iusticiam dei cognovissent non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte, non solum qui faciunt ea, sed et qui consentiunt facientibus.

ii **Cap. Secundum.**

Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas teipsum condempnas; eadem enim agis que iudicas. Scimus enim quod iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo omnis qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea, quia tu effugies iudicium dei? An divitias bonitatis eius et patientie et longanimitatis contempnis? ignorans quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit. Secundum duriciam tuam et inpenitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die ire et revelationis iusti iudicii dei, qui reddet unicuique secundum opera eius. His quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem querunt vitam eternam. His autem qui ex contentione sunt et qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira et indignatio. Tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudei primum et Greci. Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum, Iudeo primum et Greco. Non est enim personarum acceptio apud deum. Quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege peribunt; et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deum, sed factores legis iustificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium, in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per Iesum Christum dominum nostrum. Si autem tu Iudeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo et cognoscis voluntatem eius et probas utiliora instructus per legem, confidis teipsum ducem esse cecorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientie et veritatis in lege.

Quare malorum differatur vindicta et quare deus peccatores non statim castiget [illegible] non occidat duplex est ratio. videlicet ut eos huiusmodi gratia tolerantia ad penitentiam consulatur et ut ille iudicet impatientes. Si ideo noluit dampnare peccantes. Si enim patiens non esset, ideo deus qui hunc dispensat, non iustos de peccatoribus habuisset, non habiturus esset. Si mox deus vellet punire quos punit.

qui ergo alium doces, te ipsum non doces.
quid predicas non furandum, furaris.
quid doces non mechandum, mecharis.
qui abhominaris ydola, sacrilegium facis.
qui in lege gloriaris, per prevaricationem
legis deum inhonoras. Nomen enim dei per
vos blasphematur inter gentes, sicut scriptum
est. Circumcisio quidem prodest, si legem ob
serves. Si autem prevaricator legis sis,
circumcisio tua preputium facta est. Si igitur
preputium iusticias legis custodiat,
nonne preputium illius in circumcisionem re
putabitur? et iudicabit quod ex natura est
preputium legem consummans, te qui per
litteram et circumcisionem prevaricator
legis es. Non enim qui in manifesto
iudeus est, neque que in manifesto in car
ne est circumcisio. sed qui in abscondito
iudeus, et circumcisio cordis in spiritu non
littera. cuius laus non ex hominibus sed ex
deo est. ·III· Quid ergo
amplius est iudeo? aut que utili
tas circumcisionis? Multum quidem per
omnem modum. Primum quidem quia credi
ta sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam
illorum non crediderunt? Numquid
incredulitas illorum fidem dei evacu
avit? absit. Est autem deus verax. omnis autem
homo mendax. sicut scriptum est. ut iustifi
ceris in s. t. et v. c. iud. Si autem
iniquitas nostra iusticiam dei commendat.
quid dicemus? Numquid iniquus est deus qui in
fert iram? secundum hominem dico. absit.
Alioquin quomodo iudicabit deus hunc
mundum? Si enim veritas dei in meo
mendacio habundavit in gloriam ipsius,
quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor?
et non sicut blasphemamur, et sicut aiunt
quidam nos dicere. Faciamus mala ut
veniant bona. quorum dampnatio iusta est.
Quid ergo? precellimus eos? Nequaquam.
Causati enim sumus iudeos atque grecos
omnes sub peccato esse. sicut scriptum est. quia
non est iustus quisquam. non est intelligens. non
est requirens deum. omnes decli. simul i. f. s.
non est qui faciat bonum. non est usque ad unum. Se
pulcrum patens est guttur eorum. linguis suis
dolose agebant. venenum aspidum sub labiis eorum.
Quorum os maledictione et amaritudine plenum est.
veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio
et infelicitas in viis eorum. et viam pacis non
cognoverunt. non est timor dei ante oculos eorum.
Scimus autem quia quecumque lex loquitur, his qui in
lege sunt loquitur. ut omne os obstruatur.
et subditus fiat omnis mundus deo. quia ex
operibus legis non iustificabitur omnis caro
coram illo. Per legem enim cognitio peccati.
Nunc autem sine lege iusticia dei mani
festata est. testificata a lege et
prophetis. Iusticia autem dei per fidem iesu christi in
omnes et super omnes qui credunt in eum. Non
enim est distinctio. Omnes enim pecca
verunt et egent gloria dei. iusti
ficati gratis per gratiam ipsius per redemp
tionem que est in christo ihesu. quem propo
suit deus propiciatorem per fidem in
sanguine ipsius. ad ostensionem iu
sticie sue propter remissionem prece
dentium delictorum in sustentatione
dei. ad ostensionem iusticie eius in hoc
tempore. ut sit ipse iustus et iustifi
cans eum qui ex fide est ihesu. Ubi
est ergo gloriatio tua? Exclusa est.
Per quam legem? Factorum? Non. sed
per legem fidei. Arbitramur enim
iustificari hominem per fidem sine
operibus legis. An iudeorum deus tantum?
nonne et gentium? Immo et gentium.

quidem unus deus qui iustificat circumci
sionem ex fide. et preputium per fidem.
Legem ergo destruimus per fidem? absit.
Sed legem statuimus. IIII
Quid ergo dicemus invenisse abraham
patrem nostrum secundum carnem? Si enim abraham
ex operibus iustificatus est. habet gloriam.
sed non apud deum. Quid enim dicit scriptura?
Credidit abraham deo. et reputatum est illi ad iu-
sticiam. Ei autem qui operatur merces non imputa
tur secundum gratiam sed secundum debitum. Ei vero qui
non operatur. credenti autem in eum qui iu-
stificat impium. reputatur fides
eius ad iusticiam. secundum propositum gratie
dei. sicut et david. beatitudinem ho
minis cui deus accepto fert iu-
sticiam sine operibus. Beati quorum re
misse sunt iniquitates. et quorum tecta sunt peccata. Beatus
vir cui non imputavit deus peccatum. Beati
tudo ergo hec. in circumcisione tantum ma
net. an et in preputio. Dicimus
enim quia reputata est fides abrahe
ad iusticiam. In circumcisione. an
in preputio. Non in circumcisione sed in
preputio. Et signum accepit circumci
sionis signaculum iusticie fidei que
est in preputio. ut sit pater omnium
credentium per preputium. ut reputetur
et illis ad iusticiam. et sit pater
circumcisionis. non his tantum qui sunt ex circumci
sione. sed et his qui sectantur vesti
gia que fidei. que est in preputio patris
nostri abrahe. Non enim per legem pro
missio facta est abrahe. aut semini eius.
ut heres esset mundi. sed per iusti
ciam fidei. Si enim qui ex lege heredes
sunt. exinanita est fides. abolita est
promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim
non est lex. nec prevaricatio. Ideo
ex fide. ut secundum gratiam firma sit promis
sio omni semini. non ei qui ex lege est
tantum. sed et ei qui ex fide est abrahe
qui est pater omnium nostrum. sicut scriptum est quia
patrem multarum gentium posui te
ante deum cui credidisti. qui iustificat
mortuos. et vocat ea que non sunt. tamquam
ea que sunt. Qui contra spem in spem credidit. ut fie
ret pater multarum gentium. secundum quod dictum
est ei. Sic erit semen tuum sicut stelle
celi. et sicut harena maris. Et non
est infirmatus in fide nec consideravit
corpus suum iam emortuum. cum iam fere
centum annorum. et emortuam vulvam
sare. In repromissione autem dei non hesi
tavit diffidentia. sed confortatus est
fide: dans gloriam deo. plenissime
sciens. quia quecumque promisit. potens est et
facere. Ideo et reputatum est illi ad
iusticiam. Non est autem scriptum tantum propter ipsum
tantum. quia reputatum est ei ad iusticiam sed et propter
nos quibus reputabitur credentibus
in eum qui suscitavit iesum christum dominum nostrum ex
mortuis. qui traditus est propter delicta nostra
et resurrexit propter iustificationem nostram.
IUstificati igitur ex fide. V.
pacem habeamus ad deum per
dominum nostrum iesum christum per quem et accessum
habemus per fidem in gratiam istam in qua
stamus. et gloriamur in spe glorie filiorum
dei. Non solum autem. sed et gloriamur in tri
bulationibus. scientes quod tribulatio
pacientiam operatur. pacientia vero proba
tionem. probatio vero spem. spes autem non confundit.
quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid enim christus cum adhuc
infirmi essemus secundum tempus pro impiis mor
tuus est. Vix enim pro iusto quis
moritur. Nam pro bono forsitan quis audeat mori.

Commendat autem deus caritatem suam in nobis quoniam
si cum adhuc peccatores essemus christus pro nobis
mortuus est. multo magis igitur iustifica-
ti nunc in sanguine ipsius salvi erimus ab
ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus
reconciliati sumus deo per mortem fi-
lii eius. multo magis reconciliati sal-
vi erimus in vita ipsius. Non solum autem, sed et
gloriamur in deo per dominum nostrum iesum christum per quem nunc
reconciliationem accepimus. Propterea sicut
per unum hominem in hunc mundum peccatum in-
travit. et per peccatum mors. ita in omnes
homines pertransiit mors in quo omnes peccave-
runt. usque enim ad legem peccatum erat
in mundo. peccatum autem non imputabatur cum
lex non esset. sed regnavit mors ab
adam usque ad moysen. et in eos qui non
peccaverunt in similitudinem prevarica-
tionis ade. qui est forma futuri.
Sed non sicut delictum ita et donum. Si enim in
unius delicto multi mortui sunt. mul-
to magis gratia dei et donum in gratia unius hominis
iesu christi in plures habundavit. Et non sicut
per unum peccantem ita et donum. Nam
iudicium quidem ex uno in condempnationem.
gratia autem ex multis delictis in iustificationem.
Si enim in unius delicto mors regnavit
per unum. multo magis habundantiam
gratie et donationis et iustitie acci-
pientes in vita regnabunt per unum iesum
christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines
in condempnationem. sic et per unius iustitiam
in omnes homines in iustificationem vite.
Sicut enim per unius inobedientiam unius hominis
peccatores constituti sunt multi. ita et per unius
obedientiam iusti constituentur multi.
Lex autem subintravit ut habundaret
delictum. ubi autem habundavit delictum. super-
habundavit et gratia. ut sicut regnavit
peccatum in mortem. ita et gratia regnet per
iustitiam in vitam eternam per iesum christum dominum nostrum.

Quid ergo dicemus VI. VI.
Permanebimus in peccato ut gratia
habundet? absit. Qui enim mor-
tui sumus peccato quomodo adhuc vive-
mus in illo? An ignoratis fratres quia
Quicumque baptizati sumus in christo iesu in
morte ipsius baptizati sumus. Conse-
pulti enim sumus cum illo per baptismum
in mortem. ut quomodo surrexit christus a mor-
tuis per gloriam patris. ita et nos in
novitate vite ambulemus. Si
enim complantati facti sumus similitudi-
ni mortis eius simul et resurrec-
tionis erimus. Hoc scientes quia vetus
homo noster simul crucifixus est. ut de-
struatur corpus peccati. ut ultra non
serviamus peccato. Qui enim mortuus est
iustificatus est a peccato. Si autem mor-
tui sumus cum christo. credimus quia simul
etiam vivemus cum eo. scientes quod christus
resurgens ex mortuis iam non moritur.
mors illi ultra non dominabitur. quod enim mor-
tuus est peccato. mortuus est semel. quod autem
vivit vivit deo. Ita et vos existima-
te vos quidem mortuos esse peccato vi-
ventes autem deo in christo iesu domino nostro. Non
ergo regnet peccatum in vestro mortali
corpore. ut obediatis concupiscen-
tiis eius. Sed neque exhibeatis membra
vestra arma iniquitatis peccato. sed ex-
hibete vos deo tamquam ex mortu-
is viventes. et membra vestra arma
iustitie deo. Peccatum enim vobis non
dominabitur. non enim estis sub lege. sed
sub gratia. Quid ergo? Peccabimus quia
non sumus sub lege. sed sub gratia?
absit. An nescitis quoniam cui exhi-
betis vos servos ad obediendum.
servi estis eius cui obedistis. sive

VI. pecc(at)i in mortem. sive obeditionis
in vitam. Gratias autem deo quia
fuistis servi peccati. obedistis autem
ex corde in eam formam doctrine
in qua traditi estis. liberati autem a
peccato servi facti estis iustitie.
Humanum dico propter infirmita
tem carnis vestre. Sicut enim exhibu
istis membra vestra servire inmundi
tie et iniquitati ad iniquitatem ita
nunc exhibete membra vestra servire iu
stitie in sanctificationem. Cum enim servi
essetis peccati. liberi fuistis iustitie.
Quem ergo fructum habuistis tunc in illis
in quibus nunc erubescitis. Nam
finis illorum mors est. Nunc vero liberati
a peccato servi autem facti deo. habetis
fructum vestrum in sanctificationem.
finem vero vitam eternam. Stipendia
enim peccati mors est. gratia autem dei vita e
VII. terna in christo ihesu domino nostro. VII.
An ignoratis fratres. Scien
tibus enim legem loquor. quia
b. lex in homine dominatur quanto
tempore vivit. Nam que sub viro
est mulier. vivente viro alli
gata est legi. Si autem mortuus fuerit
vir eius. soluta est a lege viri. Igitur
vivente viro vocabitur adultera. si
fuerit cum alio viro. Itaque et vos fratres
mei. et vos mortificati estis legi
per corpus christi. ut sitis alterius qui ex mor
tuis resurrexit. ut fructificemus
deo. Cum enim essemus in carne. et passio
nes peccatorum que per legem erant operabantur
in membris nostris ut fructificarent
morti. Nunc autem soluti sumus a lege
mortis. in qua detinebamur. ita ut serviamus
in novitate spiritus et non in vetusta
te littere. Quid ergo dicemus. lex pec
catum est? Absit. Sed peccatum non cog
novi nisi per legem. Nam concupiscentiam
nesciebam esse peccatum nisi lex diceret.
Non concupisces. Occasione autem accep
ta peccatum per mandatum operatum est in me
omnem concupiscentiam. Sine lege
enim peccatum mortuum erat. Ego autem
vivebam sine lege aliquando. Sed cum
venisset mandatum. peccatum revixit.
Ego autem mortuus sum. et inventum est mihi
mandatum quod erat ad vitam. hoc esse
ad mortem. Nam peccatum occasione
accepta per mandatum. seduxit me.
et per illud occidit. Itaque lex sancta quidem. .c.
et mandatum sanctum. et iustum et bonum.
Quod ergo bonum est mihi factum est mors? Absit.
Sed peccatum ut appareat peccatum. per bo
num mihi operatum est mortem. ut fiat
supra modum peccans peccatum per mandatum.
Scimus enim quia lex spiritualis est. ego autem carnalis
sum. venundatus sub peccato. Quod enim operor
non intelligo. Non enim quod volo hoc ago.
sed quod odi illud facio. Si autem quod nolo.
illud facio. consentio legi quoniam bona est.
Nunc autem iam non ego operor illud. sed quod in
habitat in me peccatum. Scio enim quia
non habitat in me. hoc est in carne mea
bonum. Nam velle adiacet mihi. perficere
autem bonum non invenio. Non enim quod volo bo
num hoc facio. sed quod nolo. malum hoc
ago. Si autem quod nolo illud facio. non
ego operor illud. sed quod habitat in me peccatum.
Invenio ergo legem volenti mihi fa
cere bonum. quoniam mihi malum adiacet.
Condelector enim legi dei secundum interiorem
hominem. Video autem aliam legem in mem
bris meis repugnantem legi mentis
mee. et captivantem me in lege

peccati · que est in membris meis · Infelix
ego homo ; quis me liberabit de corpore mor
tis huius · Gratia dei per iesum christum dominum nostrum · Igitur
ego ipse mente seruio legi dei · car
ne autem legi peccati · Nihil ergo nunc dampnationis
est his · qui sunt in christo ihesu · qui non
secundum carnem ambulant · Lex enim spiri
tus uite in christo · id est liberauit me a
lege peccati et mortis · VIII

Nam quod inpossibile erat
legi · in quo infirmabatur per
carnem · deus filium suum mittens in
similitudinem carnis peccati · et de peccato
dampnauit peccatum in carne · ut iusti
ficatio legis impleretur in nobis · qui non
secundum carnem ambulamus · sed secundum spiritum ·
Qui enim secundum carnem sunt · que carnis sunt sapi
unt · qui uero secundum spiritum · que sunt spiritus sapiunt ·
Nam prudentia carnis mors est ·
prudentia autem spiritus uita et pax ·
quoniam sapientia carnis inimica est deo ·
Legi enim dei non est subiecta · nec enim potest ·
Qui autem in carne sunt · deo placere non possunt
Vos autem in carne non estis · sed in spiri
tu si tamen spiritus habitat in uobis · Si quis autem
spiritum christi non habet ; hic non est eius · Si autem christus in
uobis est · corpus quidem mortuum est propter
peccatum · spiritus uero uiuit propter iustificationem ·
Quod si spiritus eius qui suscitauit ihesum christum a mor
tuis · uiuificabit et mortalia corpora uestra propter
inhabitantem spiritum eius in uobis · Ergo fratres
Debitores sumus non carni · ut secundum car
nem uiuamus · Si enim secundum carnem uixeritis
moriemini · Si autem spiritu facta carnis
mortificaueritis · uiuetis · Quicumque
enim spiritu dei aguntur · hi filii sunt dei ·
Non enim accepistis spiritum seruitutis
iterum in timore · sed accepistis spiritum
adoptionis filiorum in quo clamamus · abba · pater

·spiritui·

·habitantem in uobis·
corpora·

Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui
nostro · quod sumus filii dei · Si autem filii et
heredes · heredes quidem dei · coheredes autem
christi ; si tamen conpatimur · ut et conglorificemur ·
Existimo enim quod non sunt condigne passi
ones huius temporis ad futuram gloriam · que reuelabitur in nobis ·
Nam expectatio creature reuelati
onem filiorum dei expectat · Vanitati enim
creatura subiecta est non uolens · sed propter eum qui sub
iecit in spe · quia et ipsa crea
tura liberabitur a seruitute cor
ruptionis in libertatem glorie filiorum dei ·
Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et
parturit usque adhuc · non solum autem illa ·
sed et nos ipsi primicias spiritus habentes ·
intra nos gemimus · adoptionem fi
liorum dei expectantes redemptionem
corporis nostri · Spe enim salui facti sumus ·
Spes autem que uidetur non est spes · Nam
quod uidet quis · quid sperat · Si autem quod non
uidemus speramus · per patientiam expec
tamus · Similiter autem et spiritus adiuuat in
firmitatem nostram · Nam quid oremus sicut
oportet nescimus · sed ipse spiritus postu
lat pro nobis gemitibus inenarrabi
libus · Qui autem scrutatur corda · scit
quid desideret spiritus · quia secundum deum postulat
pro sanctis · Scimus autem quod diligentibus
deum · omnia cooperantur in bonum · his qui secundum propositum
uocati sunt sancti · Nam quos presciuit et
predestinauit conformes fieri y
maginis filii sui · ut sit ipse primogenitus
in multis fratribus · Quos autem predestina
uit · et hos et uocauit · et quos uoca
uit · hos et iustificauit · Quos autem
iustificauit · illos et glorificauit ·
Quid ergo dicemus ad hec · Si deus pro nobis
quis contra nos · Qui etiam proprio filio suo non
pepercit · sed pro nobis omnibus tradidit illum

·subiectam·
·eam·

Quomodo non etiam cum illo nobis omnia donavit?
Quis accusabit adversus electos dei?
Deus qui iustificat. Quis est qui condem-
net? Christus Ihesus qui mortuus est pro
nobis. immo qui et resurrexit. qui est
ad dexteram dei. qui etiam interpellat pro
nobis. Quis ergo nos separabit a caritate
Christi? Tribulatio. an angustia. an
persecutio. an fames. an nudi-
tas. an periculum. an gladius? Sicut
f scriptum est quia propter te mortificamur tota die:
estimati sumus ut oves occisionis. Sed in his
omnibus superamus propter eum qui dilexit nos.
Certus sum enim quia neque mors neque
vita neque angeli neque principatus neque
presentia neque futura neque fortitudo.
neque altitudo neque profundum. neque crea-
tura aliqua. poterit nos separare
a caritate dei que est in Christo Ihesu domino nostro.

ix. Veritatem dico VIII.
in Christo. non mentior. testimonium
mihi perhibente conscientia mea in
spiritu sancto. quia tristicia est mihi magna.
et continuus est mihi dolor cordi
meo. Optabam enim ipse ana-
thema esse a Christo pro fratribus meis.
qui sunt cognati mei secundum carnem. qui sunt
israhelite. quorum est adoptio filio-
rum dei. et gloria. et testamentum. et
legislatio. et obsequium. et rep-
f missio. quorum patres. et ex qui-
bus est Christus secundum carnem. qui est super omnia deus
benedictus in secula amen. Non autem quod
exciderit verbum dei. Non enim omnes qui
ex israhel sunt. hii sunt israhelite. neque qui semen sunt
abrahe. omnes filii. sed in ysaac vocabi-
tur semen. id est non qui sunt filii carnis. hii
sunt filii dei. sed qui filii sunt promissionis.
estimantur in semine. Promissionis enim

verbum hoc est. Secundum hoc tempus veniam
et erit sare filius. Non solum autem. sed
et rebecca ex uno concubitu ha-
bens duos filios ysaac patris nostri.
Cum enim nondum nati fuissent. aut d
aliquid egissent boni aut mali. ut secundum
electionem propositum dei maneret.
non ex operibus. sed ex vocante dic-
tum est ei. quia maior serviet mi-
nori. sicut scriptum est. Jacob dilexi.
esau autem odio habui. Quid ergo
dicemus? Numquid iniquitas est apud deum?
Absit. Moysi enim dicit. Misere-
bor cui misereor. et misericordiam pre-
stabo. cui miserebor. Igitur non vo-
lentis. neque currentis. sed miseren-
tis est dei. Dicit enim scriptura pharaoni.
quia in hoc ipsum excitavi te. ut o-
stendam in te virtutem meam. et
ut annuntietur nomen meum in uni- a
versa terra. Ergo cuius vult deus miseretur.
et quem vult indurat. Dicis itaque
mihi. Quid adhuc queritur? Vo-
luntati enim eius quis resistit?
O homo. tu quis es. qui respondeas deo?
Numquid dicit figmentum ei qui se
finxit. quid me fecisti sic? An
non habet potestatem figulus luti.
ex eadem massa facere aliud quidem vas a
in honorem. aliud vero in contumeliam.
Quod si volens deus ostendere iram
suam. et notam facere potentiam
suam. sustinuit in multa patientia
vasa ire apta in interitum. ut o- e
stenderet divicias glorie sue.
in vasa misericordie sue. que preparavit
in gloriam. quos et vocavit. non solum
ex iudeis sed et ex gentibus. sicut in
osee dicit. vocabo non plebem meam.

plebē meā. 7 n̄ dilectā meā di
lectā meā. 7 n̄ miam ɔ̄secutā.
miā; ɔ̄secutā. Et erit i loco. ubi
dictū ē eis. n̄ plebs mea uos. hi
uocabunt filii di. Ysaias aūt cla
mat p isrl. Si fuit nūs filiorū
isrl. tanq̄ harena maris. relique
salue fient. Vbum ē ɔ̄summans 7
bruians i equitate. q. ubum brui
atū faciet dns sup trā. 7 sic p̄dix
ys. n̄ dns sabaoth reliq̄sset nob semē.
sic so. fc̄i essem. 7 sic gomorra
siles fuissem. Qd g̃ dicem.
q. gētes q n̄ sectabant iusticiā
ap̄hnderūt iusticiā. iusticiā
aūt q̄ ex fide ē. isrl u sectando
lege iusticie. i legē iusticie
n̄ puenit. Q̄re. q. n̄ ex fide. s;
q̄i ex opib. offenderūt i lapidē
offensionis. sic sc̄pt ē p ysaiā.
Ecce ponā i syon lapidē offen
sionis 7 petrā scan. 7 ois q̄ c̄dideit
i eū n̄ ɔ̄fundet. Ca. X.

Fr̄es. Voluntas qd̄e cordis mei
7 obsecratio i dm̄ fit p illis
i salut. Testimoniū pibeo
illis. q. emulationē di hn̄t. s; n̄ s̄
sciam. Ignorantes ē di iusticiā.
7 suā uolentes statuere. iusticie
di n̄ s subiecti. finis ē legis
x̄c ē ad iusticiā oī credenti.
Moises ē sc̄ps. q. iusticiā q̄ ē
ex lege q̄ fecit ho. uiuet i ea.
Quē aūt ex fide ē iusticia sic dicit.
Ne dixis i corde tuo. q̄s ascendet
i celū. i. x̄m deducere. aū q̄s descen
det i abyssū. h. ē. x̄m a mortuis
reuocare. S; q̄d dic sc̄pta.
Ppe ē ubū i ore tuo. 7 i corde tuo.
hoc ē ubū fidi q. p̄dicam. q. si ɔ̄
fitearis i ore tuo dm̄. i. xp̄m.
7 i corde tuo c̄didis q. ds illū
excitauit a mortuis. salu eris.
Corde ē c̄dit ad iu. ore aūt ɔ̄fes
fit ad sal. Dic ē sc̄pta. Ois qui
c̄d i il. n̄ ɔ̄. Nō ē e distinctio iu
dei 7 greci. nā id dns oium diues
i oēs qui inuocāt illū. Ois ē q;
inuocauit n̄ d. saluus erit. Q̄o
m̄ g̃ inuocabūt eū in q̄ n̄ credi
derunt. aū q̄m credent ei.
q̄ n̄ audierūt. quō aūt audient
sin̄ p̄dicante. quō u p̄dicabūt
n̄ mittant. sic sc̄pt ē. Q̄m
speciosi pedes euglizantiū
pacē. euglizantiū boā. S;
n̄ oēs obediūt eug. Ysa. ē dic.
D. q̄s credidit auditui nr̄o.
Ergo. fides ex auditu. audit
aūt p ubū x̄i. S; dico. Nūqd
n̄ audierūt. Et quidē. In om
nē t. exi. so. eorū. 7 i fi. orb t.
u. eorū. S; dico. Nūq̄ isrl n̄
ɔ̄guit. Primus moyses dic.
Ego i emulonē uos adducā.
in n̄ gentē. i gentē i̇sipientē.
i irā uos mittā. Ysaias aūt
aud; 7 d. Inuent sū a nō q̄
rentib me. palā apparui his
q̄ me n̄ interrogabant. Ad isrl
aūt dic. Tota die expandi ma
n̄ mas ad po. n̄ c. s; ɔ̄dicentē
m̄. Dico g. Nūq̄ reppulit
ds. ppl̄m suū. absit. Nā et ego
isrlita sū. ex semie abrahe.
d tribu beniamī. N̄ reppu
lit ds ⟨p⟩plebē suā q̄ p̄sciuit.
An nescitis i elia q̄d dic sc̄pta.

quemadmodum interpellat deum adversus
israel. Domine, prophetas tuos occiderunt,
altaria tua suffoderunt, et ego
relictus sum solus, et querunt animam
meam. Sed quid dicit illi responsum divinum?
Reliqui mihi vii milia virorum qui non
curvaverunt genua sua ante baal.
Sic ergo in hoc tempore reliquie secundum electio
nem gratie salve facte sunt. Si autem gratia,
iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia.
Quid ergo? Quod querebat israel hoc non est conse
cutus; electio autem consecuta est. Ceteri
vero excecati sunt. sicut scriptum est: Dedit
illis deus spiritum compunctionis, oculos ut
non videant, et aures ut non audiant,
usque in hodiernum diem. Et david dicit:
Fiat mensa eorum in laqueum, et in cap
tionem, et in scandalum, et in retribu
tionem, et tribulatio illis. Obscu
rentur oculi eorum ne videant, et dorsum eorum semper
incurva. XI.
Dico ergo. Numquid sic offende
runt ut caderent? Absit.
Sed illorum delicto salus gentibus est, ut
illos emulentur. Quod si delictum eorum
divicie sunt mundi, et diminu
tio eorum divicie gentium, quanto
magis plenitudo eorum? Vobis enim dico
gentibus: quamdiu quidem ego sum gentium apostolus,
ministerium meum honorifi
cabo, si quomodo ad emulandum provocem
carnem meam, ut salvos faciam ali
quos ex illis. Si enim amissio eorum
reconciliatio est mundi, que assump
tio nisi vita ex mortuis? Quod
si libatio sancta est et massa; et si
radix sancta et rami. Quod si aliqui
fracti sunt ex ramis, tu autem cum
oleaster esses, insertus es in illis

et socius radicis et pinguedinis oli
ve factus es, noli gloriari adversus
ramos. Quod si gloriaris, non tu radi
cem portas, sed radix te. Dicis ergo:
Fracti sunt rami ut ego insererer.
Bene. propter incredulitatem suam vel tuam
fracti sunt. tu autem fide stas. Noli
altum sapere, sed time. Si enim deus naturali
bus ramis non pepercit, ne forte nec
tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severi
tatem dei: in eos quidem qui ceciderunt
severitatem, in te autem bonitatem dei, si
permanseris in bonitate; alioquin et tu
excideris. Sed et illi si non permanse
rint in incredulitate, inserentur.
Potens est enim deus iterum inserere illos.
Nam si tu ex naturali excisus es olea
stro, et contra naturam insertus es in bonam
olivam, quanto magis hi secundum naturam inse
rentur sue olive. Nolo enim vos
ignorare fratres misterium hoc, ut non
sitis vobis ipsis sapientes, quia cecitas
ex parte contigit in israel, donec pleni
tudo gentium intraret, et sic omnis
israel salvus fieret, sicut scriptum est: Veni
et ex syon qui eripiat et avertat
impietatem ab iacob. Et hoc illis a me
testamentum, cum abstulero peccata eorum.
Secundum evangelium quidem inimici propter vos,
secundum electionem autem karissimi propter patres. Si
ne penitentia enim sunt dona et vocatio dei.
Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo,
nunc autem misericordiam consecuti estis propter incre
dulitatem illorum, ita et isti nunc non
crediderunt in vestram misericordiam, ut et ipsi
misericordiam consequantur. Conclusit enim deus
omnia in incredulitate, ut omnium mi
sereatur. O altitudo diviciarum
sapientie et scientie dei, quam incomprehensibilia

bilia sunt iudicia eius et investigabiles vie eius.
Quis enim cognovit sensum domini. aut quis
consiliarius eius fuit. aut quis prior dedit illi et
retribuetur ei. Quoniam ex ipso et per ipsum
et in ipso sunt omnia. ipsi gloria et impe
rium in secula seculorum amen. XII.
Obsecro itaque vos fratres
per misericordiam dei ut exhibeatis
corpora vestra hostiam viventem sanctam
deo placentem. rationabile sit obse
quium vestrum. Et nolite conformari huic
seculo. sed reformamini in novita
te sensus vestri. ut probetis que sit
voluntas dei bona et bene placens.
et perfecta. Dico enim per gratiam que
data est mihi omnibus qui sunt inter
vos. non plus sapere quam oportet sa
pere. sed sapere ad sobrietatem. et uni
cuique sicut deus divisit mensuram
fidei. Sicut enim in uno corpore multa
membra habemus. omnia autem membra non eundem
actum habent. ita multi unum corpus
sumus in Christo. singuli autem alter alterius
membra. Habentes autem donationes
secundum gratiam que data est nobis differentes.
Sive prophetiam secundum rationem fidei.
Sive ministerium in ministran
do. Sive qui docet in doctrina. Qui
exhortatur in exhortando. Qui
tribuit in simplicitate. Qui preest
in sollicitudine. Qui miseretur in
hilaritate. Dilectio sine si
mulatione. odientes malum.
adherentes bono. caritate fra
ternitatis invicem diligentes.
Sollicitudine non pigri. Spiritu fer
ventes. domino servientes. Spe gau
dentes. in tribulatione patientes.
Orationi instantes. necessitatibus
sanctorum communicantes. hospita

litatem sectantes. Benedicite perse
quentibus vos. benedicite et noli
te maledicere. Gaudere cum
gaudentibus. flere cum flentibus. Idipsum
invicem sentientes. Nolite pru
dentes esse apud vosmetipsos. nulli
malum pro malo reddentes. providen
tes bona. non tantum coram deo. sed etiam
coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex
vobis est. cum omnibus hominibus pacem habentes. Non
vosmetipsos defendentes karissimi.
sed date locum ire. Scriptum est enim.
Mihi vindictam. et ego retribuam dicit dominus. Sed si
esurierit inimicus tuus. ciba illum.
Si sitit. potum da illi. Hoc enim faci
ens. carbones ignis congeres super
caput eius. Noli vinci a malo. sed
vince in bono malum. XIII.
Omnis anima potestatibus
sublimioribus subdita sit.
Non est enim potestas nisi a deo. Que autem sunt
a deo ordinata. vel ordinate sunt.
Itaque qui resistit potestati. dei or
dinationi resistit. Qui autem resistunt
ipsi sibi dampnationem acquirunt. Nam
principes non sunt timori boni operis.
sed mali. Vis autem non timere potesta
tem. bonum fac et habebis laudem
ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum.
Si autem male feceris. time. Non enim
sine causa gladium portat. Dei enim
minister est vindex in iram ei qui
male agit. Ideo subditi neces
sitate estote. non solum propter iram. sed
et propter conscientiam. Ideo enim et tributa
prestatis. ministri enim dei sunt. in hoc
ipsum servientes. Reddite ergo
omnibus debita. cui tributum tri
butum. cui vectigal vectigal.
cui timorem timorem. cui honorem

honorem

vindex. ministri dei. vel ministri dei iudica
tis. qui hoc puniendo iudicat persistentem
in malo gravius puniendos

i. Mat. vel boni
conscientia
iustus quod sibi
mul. i. imm
...
sublimio
res s.
ita per dei
boni; propter
bene operantes
non puniunt sed
diligunt. Malis
debent timere
quia timeris
principes quia
mala puniunt
...
tore ne fi
at malum
timore; est
habet gladium
i. iudicium
et potestatem
non tantum sed
malos puniat
... dei mi
nister loco
dei iudicat

Nemini quicquam debeatis. nisi ut inui
cem diligatis. Qui enim diligit proxi
mum. legem impleuit. Nam non adulte
rabis. non occides. non furaberis. non
falsum testimonium dices. non concupisces
rem proximi tui. et si quod est aliud
mandatum. in hoc uerbo instauratur.
Diliges proximum tuum. sicut teipsum.
Dilectio proximi malum non operatur.
Plenitudo ergo legis est dilectio.
Et hoc scientes. quia hora est iam
nos de sompno surgere. Nunc
enim propior est nostra salus. quam cum cre
didimus. Nox precessit. dies autem
appropinquauit. Abiciamus ergo
opera tenebrarum. et indua
mur arma lucis. sic ut in
die honeste ambulemus.
non in comessationibus et ebrie
tatibus. non in cubilibus et impudi
citiis. non in contentione et emulati
one. sed induimini dominum iesum christum.
Et carnis curam ne feceri
tis in desideriis uestris.

Infirmum autem in fide XIIII.
assumite. non in disceptati
onibus cogitationum. Alius
enim credit manducare omnia.
qui autem infirmus est holera manducet.
Is qui manducat. non manducantem
non spernat. Et qui non manducat.
manducantem non iudicet. Deus enim
illum assumpsit. Tu quis es qui iudicas
alienum seruum. Suo domino stat aut
cadit. Stabit autem. Potens est enim deus sta
tuere illum. Nam alius iudicat di
em inter diem. alius iudicat om
nem diem. Unusquisque in suo sensu ha
bundet. Qui sapit diem domino sapit.
Et qui manducat domino manducat.
gratias enim agit deo. Nemo enim nostrum
sibi uiuit. et nemo sibi moritur. Siue
enim uiuimus domino uiuimus. siue morimur.
domino morimur. Siue ergo uiuimus. siue mori
mur. domini sumus. In hoc enim christus mortuus
est et resurrexit. ut et uiuorum et
mortuorum dominetur. Tu autem quid iudi
cas fratrem tuum. aut quare tu spernis fra
trem tuum. Omnes enim astabimus ante
tribunal christi uel dei. Scriptum est enim quia ui
uo ego dicit dominus. quoniam mihi flectetur
omne genu. et confitebitur omnis lingua. Itaque u
nusquisque nostrum pro se rationem reddet
deo. Non ergo amplius inuicem iudice
mus. sed hoc iudicate magis. ne
ponatis offendiculum fratribus uel scan
dalum. Scio et confido in domino iesu quia
nihil commune per ipsum. nisi ei qui existimat
quid commune sit. illi commune est. Si enim propter
cibum frater tuus contristatur. iam non secundum caritatem
ambulas. Noli cibo tuo illum per
dere. pro quo christus mortuus est. Non
ergo blasphemetur bonum nostrum. Non
est enim regnum dei esca et potus. sed
iustitia et pax et gaudium in spiritu
sancto. Qui enim in hoc seruit christo. placet deo.
et probatus est hominibus. Itaque que pacis
sunt sectemur. et que edificationis sunt
inuicem custodiamus. Noli propter escam
destruere opus dei. Omnia quidem
munda sunt. sed malum est homini qui per offen
diculum manducat. Bonum est enim
non manducare carnem. neque bibere
uinum. neque in quo frater tuus offenditur
aut scandalizatur. aut infirmatur.
Tu fidem quam habes apud temetipsum.
habe coram deo. Beatus qui non iudicat
semetipsum in eo quod probat. Qui

autem discernit, si manducaverit damp-
natus est, quia non est ex fide. Omne autem
quod non est ex fide peccatum est. XV.
Debemus autem nos firmiores in-
becillitates infirmorum su-
stinere, et non nobis ipsis pla-
cere. Unusquisque autem vestrum proximo
suo placeat in bonum ad edifica-
tionem. Etenim Christus non sibi placuit, sed
sicut scriptum est: Improperia improperanti-
um tibi ceciderunt super me. Quecumque enim
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per pa-
tientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Deus
autem patientie et solatii det vobis idipsum
sapere in alterutrum secundum Iesum Christum, ut una-
nimes uno ore honorificetis
deum et patrem domini nostri Iesu Christi. Propter quod
suscipite invicem, sicut et Christus suscepit
vos in honorem dei. Dico enim Christum Iesum
ministrum fuisse circumcisionis pro
veritate dei ad confirmandas promis-
siones patrum. Gentes autem super misericordia
honorare deum, sicut scriptum est: Propter-
ea confitebor tibi in gentibus domine, et nomi-
ni tuo cantabo. Et iterum dicit: Letamini
gentes cum plebe eius. Et iterum: Laudate
dominum omnes gentes, et magnificate eum
omnes populi. Et rursus Ysaias ait: Erit
radix Iesse, qui exurget regere
gentes: in eum gentes sperabunt.
Deus autem spei repleat vos omni gau-
dio et pace in credendo, ut ha-
bundetis in spe et virtute spiritus sancti.
Certus sum autem fratres mei et ipse de vobis,
quia et ipsi pleni estis dilectione, re-
pleti omni scientia, ita ut possitis alter-
utrum monere. Audacius autem scripsi vobis
fratres ex parte, tamquam in memoriam
vos reducens, propter gratiam que data est
mihi a deo, ut sim minister Christi Iesu in
gentibus, sanctificans evangelium dei, ut
fiat oblatio gentium accepta
et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur
gloriam in Christo Iesu ad deum. Non enim
audeo aliquid eorum loqui que per me non
efficit Christus in obedientia gentium
verbo et factis, potestate signorum
et prodigiorum in virtute spiritus sancti.
Ita ut ab Ierusalem per circuitum usque
Illiricum repleverim evangelium Christi.
Sic autem hoc predicavi evangelium non ubi
nominatus est Christus, ne super alienum
fundamentum edificarem, sed sicut
scriptum est: Quia quibus non est annuntiatum
de eo, videbunt, et qui non audie-
runt intelligent. Propter quod et
impediebar plurimum venire ad
vos. Nunc vero ulterius locum non habens
in his regionibus, cupiditatem autem
habens veniendi ad vos ex mul-
tis iam precedentibus annis. Cum in
Yspaniam proficisci cepero, spero quod
preteriens videam vos, et a vobis de-
ducar illuc, si vobis primum ex par-
te fruitus fuero. Nunc igitur proficis-
car Ierusalem ministrare sanctis.
Probaverunt enim Macedonia et Achaia
collationem aliquam facere in pauperes
sanctorum qui sunt in Ierusalem. Placuit enim
eis, et debitores sunt eorum. Nam si spi-
ritualium eorum participes facti sunt gen-
tiles, debent et in carnalibus mi-
nistrare eis. Hoc igitur cum consummavero et
assignavero eis fructum hunc, profi-
ciscar per vos in Hyspaniam. Scio autem
quoniam veniens ad vos in habundan-
tia benedictionis Christi veniam. Obse-
cro igitur vos fratres per dominum nostrum Iesum Christum et per

caritatem spiritus sancti. ut adiuvetis
me in orationibus vestris ad deum. ut liber
er ab infidelibus qui sunt in iudea. et
obsequii mei oblatio accepta fi
at in ierusalem sanctis. ut veniam ad vos
in gaudio per voluntatem dei. et re
frigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum
omnibus vobis. amen. XVI.
Commendo autem vobis phebem sororem
nostram que est in ministerio ecclesie
que est kencris. ut eam suscipia
tis in domino digne sanctis. et assistatis
ei in quocumque negotio vestri indiguerit.
Etenim et ipsa quoque astitit multis et mi
hi. Salutate priscam et aquilam ad
iutores meos in christo ihesu. qui pro anima mea
suas cervices supposuerunt. quibus non
solus ego gratias ago. sed et cuncte ecclesie
gentium. et domesticam eorum ecclesiam.
Salutate ephenetum dilectum mihi. qui est
primitivus asie in christo. Salutate mariam
que multum laboravit in vobis. Salutate
andronicum et iuliam cognatos et concap
tivos meos. qui sunt nobiles in apostolis.
qui et ante me fuerunt in christo. Salutate
ampliatum dilectissimum mihi in domino.
Salutate urbanum adiutorem nostrum in christo
et stachyn dilectum meum. Salutate
appellen probum in christo. Salutate eos qui sunt in
arystoboli domo. Salutate herodionem
cognatum meum. Salutate eos qui sunt in nar
cissi domo. qui sunt in domino. Salutate
tryphenam et tryphosam. que laborant in
domino. Salutate persidam karissimam. que multum
laboravit in domino. Salutate rufum electum
in domino. et matrem eius et meam. Salutate
asyncritum flegontem. hermen.
patrobam. hermam. et qui sunt cum eis fratres.
Salutate phylologum. et iuliam nereum
et sororem eius. et olympiadem et omnes qui
cum eis sunt sanctos. Salutate invicem in osculo
sancto. Salutant vos omnes ecclesie christi. Ro
go autem vos fratres. ut observetis eos qui
dissensiones et offendicula preter
doctrinam quam vos didicistis faciunt.
et declinate ab illis. Huiusmodi enim christo domino non
serviunt. sed suo ventri. et per dulces ser
mones et benedictiones seducunt
corda innocentium. Vestra enim obedien
tia in omnem locum divulgata est. Gau
deo igitur in vobis. sed volo vos sapientes
esse in bono. et simplices in malo. Deus
autem pacis conterat sathan sub pedi
bus vestris velociter. Gratia domini nostri ihesu christi
vobiscum. amen. Salutat vos tymotheus
adiutor meus. et lucius. et iason. et
sosipater cognati mei. Saluto vos ego
Tercius. qui scripsi hanc epistolam
in domino. Salutat vos gaius hospes meus. et
universa ecclesia. Salutat vos erastus arcarius
civitatis. et quartus frater. Gratia
domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis. amen. Ei autem qui
potens est vos confirmare iuxta
evangelium meum et predicationem ihesu christi secundum
revelationem mysterii temporibus
eternis taciti. quod nunc patefactum est
per scripturas prophetarum secundum preceptum eterni
dei. ad obeditionem fidei in cunc
tis gentibus cognito solo deo sapienti
per ihesum christum honor et gloria in secula seculorum. amen. Explic

ARG.

Paulus apostolus .xiiii. epistolis predica
tionis sue. perstrinxit stilum. ex quibus aliquas.
per typum septiformis ecclesie. vii. scrip
sit ecclesiis. confutans pseudo. non excedens numerum sa
cramenti. per septiformem spiritus sancti efficaciam.
Scripsit autem ad romanos. et ad corinthios. ad gala
tas. ad ephesios. ad thessalonicenses. ad hebreos. ad
philippenses. Reliquas vero per modum singularibus e
didit personis. ut rursus illum numerum septe
narium ad sacramentum unitatis converteret.

Prologus

Romani sunt in partes
italie. hii fidem habentes. et scientiam fidei. igno
rantes physicas rationes consociare. predicati
oni apostoli vel prophetarum discunt. Scripsit e
is ab athenis.

Corinthii sunt achaici. Et hi
similiter ab apostolo audierunt ver-
bum veritatis. et subversi sunt multi-
fariam a falsis apostolis. quidam a ver-
bosa eloquentia philosophie; alii
ad sectam legis iudaice inducti.
Hos revocat ad veram et evangeli-
cam sapientiam. scribens eis ab epheso
per tymotheum discipulum suum.

PAULUS
vocatus apostolus ihesu christi per vo-
luntatem dei et Sostenes
frater. ecclesie dei que est corinthi.
sanctificatis in christo ihesu. vocatis
sanctis. cum omnibus qui invocant nomen domini
nostri ihesu christi. in omni loco ipsorum et nostro.
Gratia vobis et pax a deo patre nostro
et domino ihesu christo.

Cap. I.

Gratias ago deo meo semper pro
vobis in gratia dei que data est vobis
in christo ihesu. quia in omnibus divites
facti estis in illo in omni verbo. et in omni
scientia. sicut testimonium christi confirma-
tum est in vobis. ita ut nichil desit vobis
in ulla gratia. expectantibus revelati-
onem domini nostri ihesu christi. qui et confirmabit vos
usque ad finem sine crimine. in die
adventus domini nostri ihesu christi. Fidelis deus per quem
vocati estis in societatem filii eius
ihesu christi domini nostri. Obsecro autem vos fratres per nomen
domini nostri ihesu christi. ut idipsum dicatis omnes. et
non sint in vobis scismata. sitis autem per-
fecti in eodem sensu et in eadem scientia.
Significatum est enim michi de vobis fratres mei ab
hiis qui sunt cloes. quia contentiones sunt
inter vos. Hoc autem dico fratres. quod unus-
quisque vestrum dicit. ego quidem sum pauli.
ego autem apollo. ego vero cephe.
ego autem christi. Divisus est christus. Numquid pau-
lus pro vobis crucifixus est. aut in
nomine pauli baptizati estis.
Gratias deo meo quod neminem vestrum
baptizavi. nisi Crispum et
Gaium. ne quis dicat. quod in nomine
meo baptizati sitis. Baptiza-
vi autem et stephane domum. Ceterum ne-
scio si quem vestrum alium baptizaverim.
Non enim misit me christus baptizare
sed evangelizare. non in sapientia verbi.
ut non evacuetur crux christi.
Verbum autem crucis pereuntibus quidem
stulticia est. hiis autem qui salvi fiunt
id est nobis dei virtus est. Scriptum est enim
Perdam sapientiam sapientium et pru-
dentiam prudentium reprobabo. Ubi
sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor huius
seculi? Nonne stultam fecit deus sapi-
entiam huius mundi. Nam quia in dei sapientia
non cognovit mundus deum per sapientiam.
placuit deo per stulticiam predica-
tionis salvos facere credentes. Quoniam
et iudei signa querunt. et greci sapientiam
petunt. Nos autem predicamus christum
crucifixum. iudeis quidem scandalum.
gentibus autem stulticiam. Ipsis autem vo-
catis iudeis atque grecis christum
dei virtutem et dei sapientiam. quia quod
stultum est dei. sapientius est hominibus.
et quod infirmum est dei. fortius est hominibus.
Videte autem vocationem vestram
fratres. quia non multi sapientes secundum
carnem. non multi potentes. non
multi nobiles. sed que stulta sunt
mundi elegit deus. ut confundat
sapientes. et infirma mundi
elegit deus. ut confundat fortia. et ignobi-
lia et contemptibilia mundi elegit

deus, et ea que non sunt, ut ea que sunt
destrueret: ut non glorietur omnis caro
in conspectu eius. Ex ipso autem vos es-
tis in Christo Iesu, vocati, qui factus
est nobis sapientia a deo, et iusticia
et sanctificatio et redemptio: ut
quemadmodum scriptum est: Qui gloriatur (Ieremia)
in domino glorietur. ·II·
Et ego cum venissem ad
vos fratres, non veni per subli-
mitatem sermonis aut sapientie,
annuntians vobis testimonium Christi.
Non enim iudicavi scire me
aliquid inter vos, nisi Christum Iesum, et hunc
crucifixum. Et ego in infirmita-
te et timore et tremore mul-
to fui apud vos: et sermo meus et pre-
dicatio mea non in persuasibilibus
humane sapientie verbis, sed in osten-
sione spiritus et virtutis: ut fides
vestra non sit in sapientia hominum,
sed in virtute dei. Sapientiam autem
loquimur inter perfectos: sapientiam
vero non huius seculi, neque principum
huius seculi, qui destruuntur: sed loquimur
dei sapientiam in misterio dei
Christi, que abscondita est, quam predestina-
vit deus in gloriam nostram, quam nemo
principum huius seculi cognovit. Si enim cognovis-
sent, nunquam dominum glorie crucifix-
issent. Sed sicut dicitur in scriptura
quod oculus non vidit, nec auris audi-
vit, nec in cor hominis ascendit, que preparavit deus his
qui diligunt illum. Nobis autem revelavit
deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scru-
tatur, etiam profunda dei. Quis enim
est scit hominum que sunt hominis, ni-
si spiritus hominis qui est in illo? Ita et
que dei sunt nemo cognovit, nisi spiritus dei.
Nos autem non spiritum huius mundi accepi-
mus, sed spiritum qui ex deo est, ut sciamus
que a deo donata sunt nobis. Que et loquimur
non in doctis humane sapientie verbis,
sed in doctrina spiritus sancti, spiritualia spiri-
tualibus comparantes. Animalis autem homo non per-
cipit ea que sunt spiritus dei. Stulti-
cia enim est illi, et non potest intelligere,
quia spiritualiter examinatur. Spiritualis
autem iudicat omnia: et ipse a nemine
iudicatur. Quis enim cognovit sensum
domini, nisi spiritus domini, qui instruit illum?
Nos autem sensum Christi habemus. ·III·
Et ego fratres karissimi non potui
vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi car-
nalibus. Tanquam parvulis in Christo
lac vobis potum dedi, non escam. Nondum
enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis.
Adhuc enim estis carnales. Cum
enim sint inter vos zelus et contentio,
nonne carnales estis, et secundum hominem
ambulatis? Cum enim quis dicit: ego
quidem sum Pauli: alius autem: ego Apollo: nonne
homines estis? Quid igitur est Apollo? quid
vero Paulus? Ministri eius cui
credidistis, et unicuique sicut dominus
dedit. Ego plantavi, Apollo ri-
gavit: sed deus incrementum dedit. Itaque
neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat:
sed qui incrementum dat deus. Qui autem
plantat et qui rigat unum sunt. Unus-
quisque autem propriam mercedem accipiet secundum
suum laborem. Dei enim sumus adiuto-
res: dei agricultura estis, dei edifi-
catio estis. Secundum gratiam que data
est mihi, ut sapiens architectus
fundamentum posui: alius autem supere-
dificat. Unusquisque autem videat quo-
modo superedificet. Fundamentum
enim aliud nemo potest ponere preter
id quod positum est, quod est Christus Iesus.

Si quis autem superedificat super fundamen
tum hoc. aurum. argentum. lapides pre
ciosos. ligna fenum. stipulam.
unicuiusque opus manifestum erit.
dies enim domini declarabit. quia in igne
revelabitur. et uniuscuiusque opus quale
sit ignis probabit. Si cuius opus manse
rit quod superedificavit. mercedem acci
piet. Si cuius opus arserit. detrimen
tum patietur. ipse autem salvus erit. sic tamen
quasi per ignem. Nescitis quia templum dei
estis. et spiritus dei habitat in vobis. Si quis
autem templum dei violaverit. disperdet
illum deus. Templum enim dei sanctum est quod estis vos.
Nemo vos seducat. Si quis vi
detur inter vos sapiens esse in hoc
seculo. stultus fiat ut sit sapiens.
Sapientia enim huius mundi stultitia est apud
ys. deum. Scriptum est enim. Comprehen
dam sapientes in astutia eorum.
sapientium Et iterum. Dominus novit cogitationes hominum quoniam vane
sunt. Itaque nemo glorietur in ho
minibus. Omnia vestra sunt.
sive paulus. sive apollo. sive
cephas. sive hic mundus. sive vita.
sive mors. sive presentia. sive fu
tura. Omnia enim vestra sunt. vos autem christi.
Christus autem dei. IIII.
Sic nos existimet ho
mo ut ministros christi. et
dispensatores misteriorum dei.
Hic iam queritur inter dispensatores. ut
fidelis quis inveniatur. Michi autem pro minimo
est ut a vobis iudicer. aut ab humano die.
sed neque meipsum iudico. Nichil enim michi con
scius sum. sed non in hoc iustificatus sum. Qui
autem iudicat me dominus est. Itaque nolite
ante tempus iudicare. quoadusque veniat
dominus. qui et illuminabit abscondita te

nebrarum. et manifestabit consilia cor
dium. et tunc laus erit unicuique a deo.
Hec autem fratres transfiguravi in me et apollo. propter
vos. ut in vobis discatis. ne supra quam scri
ptum est. unus adversus alium infletur pro alio.
Quis enim te discernit. Quid autem habes
quod non accepisti. Si autem accepisti. quid
gloriaris quasi non acceperis. Iam saturati es
tis. iam divites facti estis. sine nobis
regnatis. et utinam regnetis. ut et nos
vobiscum regnemus. Puto enim quod nos deus apo
stolos novissimos ostendit. tamquam
morti destinatos. quia spectaculum
facti sumus huic mundo. et angelis et hominibus.
Nos stulti propter christum. vos autem prudentes in christo.
nos infirmi. vos autem fortes. Vos no
biles. nos autem ignobiles. Usque in hanc ho
ram et esurimus. et sitimus. et nudi sumus.
et colaphis cedimur. et instabiles sumus.
et laboramus operantes manibus nostris.
Maledicimur. et benedicimus. Persecu
tionem patimur. et sustinemus. Blasphe
mamur. et obsecramus. Tamquam purga
menta huius mundi facti sumus. omnium pe
ripsima. usque adhuc. Non ut confundam
vos hec scribo vobis. sed ut filios meos ka
rissimos moneo. Nam si decem milia peda
gogorum habetis in christo. sed non multos patres.
Nam in christo ihesu per evangelium ego vos genui.
Rogo ergo vos fratres. imitatores mei
estote. Ideo misi ad vos tymotheum
qui est filius meus karissimus. et fidelis in domino.
qui vos commonefaciat vias meas que sunt
in christo ihesu. sicut ubique in omni ecclesia doceo.
Tamquam non venturus sim ad vos. sic
inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos
cito si dominus voluerit. et cognoscam non ser
monem eorum qui inflati sunt. sed virtu
tem. Non enim in sermone est regnum dei. sed in vir
tute.

Q'd uultis. In uirga ueniā ad uos.
an in karitate et spu mansuetudinis.
O Mnino audit' int' V.
uos fornicō. et tal' fornicō
q'l n inf gtes. ita u uxore pa
tris sui q's hēat. Et uos inflati estis.
et n mag luctū hūistis. ut tollat'
d' medio urm qui h' op' fec. Ego
qd' absens corpe. p'sens at spu. iam
iudicaui ut p'sens eum. eū q' sic
opat' ē. in no. dn. n. i. x. congregati ub
et meo spu cū uirtute domini ihu.
tdē sathane in int'itū carnis. ut
sps salu' sit i die iudicii. Nō bona
glatio u'. Nescitis q' modic' fer
mētū totā massam corrūpit. Ex
E xpurgate g' uet' fermētū. ut
sitis noua cōspsio. sic estis azimi.
Etenī pascha nrm imolat' ē x̄. Itaq;
epulemr n i fermēto ueti. n; in
fermēto malicie et neq'cie. sed
i azimis sinceritatis et u'itatis.
Scpsi ub i epla. ne cōmisceamini
fornicariis. et n utiq; h' m'. l' h'
mdi. aut rapacib'. aut auaris. aut
ydol' s'uientib'. alioq' d'buerat'is
d' h' mūdo exisse. Nc at scripsi
ub n cōmisceri. Si is q' fr noiat'
int' uos. ē fornicator. aut auarus.
aut ydol' s'uiens. aut maledic'. aut
ebriosus. aut rapax. cū hi. n cib'
sumere. Q'd ē m d' his q' foris s'
iudicare. Nonne d' his q' int'
s' uos iudicatis. Nā eos q' foris
s' ds iudicab'. Auferte mal' ex
A uob ipsis. VI.
Vdz aliq's urm hns negoti
um adu'sus alt'm iudi
cari ap iniquos. et n ap scos. An
nescitis q'm sci d' h' mūdo iudicab't. Et si i ub
iudicab' hic mūd'. īdigni estis
q' d' minimis iudicetis. Nescitis
q'm angelos iudicabim'. q'nto magis
sclaria. Sclaria g' iudicia si habu
eritis. cōteptibiles q' s' i ecce. illos
cōstituite ad iudicandū. Ad u'e
cundiā urā dico. Sic n ē int' uos
sapiēs q'sq'. q' possit iudicare int'
frēm suū et frēm. s; fr cū fre i iu
dicio cōtēdit. et h' ap infideles.
Iā qd' oio delictū ē i ub. q' iudicia
habetis int' uos. Q'r e non mag
iniuriā accipitis. et q'r n mag frau
dē patimini. S; uos iniuriā faci
tis. et fraudatis. et h' frīb'. An nes
citis q' iniq' regnū dī n possidebunt.
Nolite errare. n; fornicarii. n;
ydol' s'uientes. n; adult'i. n; molles.
n; masculo4 cōcubitores. n; fures.
n; auari. n; ebriosi. n; maledici.
n; rapaces. regnū dī n p'. Et h' q'de
fuistis. s; abluti estis. s; scificati.
s; iustificati. i noē dn. n. i. x. et i spu
dī nri. Oīa m licēt. s; n oīa expe
diūt. Oīa m l'. s; ē sub nlli' re
digar pote. Esca uētri. et uenter
escis. ds at h' et hā d'struet. Cor
p' at n fornicōi. s; dnō. et dns corpi.
ds u' et dnm suscitauit. et nos susci
tab' p uirtutē suā. Nescitis quia
corpa u'a mēb' s' x̄. Tollens g' mēb'
x̄. et faciā mēb' meretricis. absit.
An nescitis q'm q' adhēt meretri.
unū corp' efficit'. Erit ē inq'
duo i carne una. Q' at adhēt
dō. un' sps ē. Fugite fornicōēm.
Omē pccm q'cūq; fecit hō. q' at
fornicat'. i corp' suū pccat. An
nescitis q'm mēbra u'a templū st
sps sci. qui i ub ē. q'm hētis a dō. et
n estis uri. Empti ē estis p'cio.
G; mag. glificate et portate dm i corde et corpe uestro.

Int'ent' et eīt s'b tartara. : n red : ē hab — iturī
Q' p uos p uos p'ugnat.

cap' corp' ob'.

vii De quibus autem scripsistis VII.
b mihi. bonum est homini mulierem non
b tangere. Propter fornicationem autem unusquisque
suam uxorem habeat. et unaquaeque virum
b suum. Uxori vir debitum reddat.
similiter et uxor viro. Mulier sui cor-
sed vir poris potestatem non habet. sed vir. Similiter autem et vir
sui corporis non habet. sed mulier. Nolite
fraudare invicem. nisi forte ex
consensu ad tempus. ut vacetis orationi.
et iterum revertimini in idipsum. ne
temptet vos sathanas propter incontinen-
tiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgen-
tiam non secundum imperium. Volo autem omnes homines
b esse sicut meipsum. Sed unusquisque proprium
donum habet ex deo. alius quidem sic. alius
vero sic. Dico autem non nuptis et vidu-
is. Bonum est illis si sic permaneant
sicut et ego. Quod si se non continent
nubant. Melius est nubere quam uri.
His autem qui matrimonio iuncti sunt. pre-
cipio non ego sed dominus. uxorem a viro non
discedere. Quod si discesserit manere
innuptam. aut viro suo reconcili-
b ari. Et vir uxorem non dimittat.
Nam ceteris ego dico non dominus. Si quis
frater habet uxorem infidelem. et hec consen-
tit habitare cum illo. non dimittat illam.
Et si qua mulier habet virum infidelem. et hic
consentit habitare cum illa. non dimittat virum.
Sanctificatus est enim vir infidelis per mulie-
rem fidelem. et sanctificata est mulier
infidelis per virum fidelem. Alioquin filii vestri in-
mundi essent. nunc autem sancti sunt. Quod si
infidelis discedit. discedat. Non est enim
servituti subiectus frater aut soror in
eiusmodi. In pace autem vocavit nos deus.
Unde enim scis mulier. si virum salvum
facias. Aut unde scis vir si mulie-

rem salvam facies. Nisi unicuique
sicut divisit dominus. et unumquemque sicut
vocavit deus. ita ambulet. et sicut
in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus
aliquis vocatus est. non adducat pre-
putium. In preputio aliquis vocatus est.
non circumcidatur. Circumcisio nihil
est. et preputium nihil est. sed observatio
mandatorum dei. Unusquisque in qua
vocatione vocatus est in ea permane-
at. Servus vocatus es. non sit tibi cure.
sed si liber potes fieri. magis utere. Qui
enim vocatus est servus. liber est domini.
Similiter qui liber vocatus est. servus est Christi. Precio
empti estis. nolite fieri servi hominum.
Unusquisque in quo vocatus est fratres. ibi perma-
neat apud deum. De virginibus b
autem preceptum domini non habeo. consilium autem
do. tamquam misericordiam consecutus a domino. ut
sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse
propter necessitatem instantem. quoniam sic
bonum est homini sic esse. Alligatus es
uxori. noli querere solutionem.
Solutus es ab uxore. noli querere
uxorem. Si autem acceperis uxorem non
peccasti. et si nupserit virgo
non peccat. Tribulationem autem car- m
nis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis
parco. Hoc itaque dico fratres. quoniam tempus
breve est. Reliquum est ut qui habent b
uxores. sint tamquam non habentes. et
et qui flent tamquam non flentes. et qui
gaudent. sint tamquam non gau-
dentes. et qui emunt tamquam non b
possidentes. et qui utuntur hoc mundo.
tamquam non utantur. Preterit enim figura
huius mundi. Volo autem vos sine sollicitu- lo
dine esse. Qui sine uxore est
sollicitus est que sunt domini quomodo placeat

deo. Que autem cum uxore est. sollicita est
que sunt mundi. et diuisus est. Et mulier
innupta. et uirgo cogitat que
domini sunt. ut sit sancta et corpore et spiritu.
Que autem nupta est cogitat que sunt mundi.
quomodo placeat uiro. Porro. ad u-
tilitatem uestram hoc dico. Non ut la-
queum uobis iniciam. sed ad id quod hone-
stum est et quod uobis facultatem pre-
beat sine impedimento domino ob-
secrandi. Siquis autem turpem se
uideri existimat super uirgine sua
quod sit superadulta. et ita oportet
fieri. quod uult faciat. non peccat si nu-
bat. Nam qui statuit in corde suo
firmus. non habens necessitatem po-
testatem autem habens sue uoluntatis.
et hoc iudicauit in corde suo seruare
uirginem suam bene facit. Igitur et qui
matrimonio iungit uirginem suam
bene facit. sed qui non iungit. melius facit.
Mulier alligata est legi. quanto
tempore uir eius uiuit. Quod si
dormierit uir eius. liberata est
a lege uiri. cui uult nubat tantum
in domino. Beatior autem erit si sic
permanserit. secundum meum consilium.
Puto autem quod et ego spiritum dei
habeam. VIII.
De his autem que ydolis sacrifi-
cantur. scimus quia omnes scientiam
habemus. Scientia inflat. caritas
uero edificat. Si quis autem existi-
mat se scire aliquid. nondum cognouit
quemadmodum oporteat eum scire. Si quis
autem diligit deum. hic cognitus est ab eo.
De escis autem que ydolis immolantur.
scimus quia nichil est ydolum in mundo.
et quia nullus deus nisi unus. Nam et si
sunt qui dicantur dii. siue in celo siue
in terra. siquidem sunt dii multi et domini mul-
ti. nobis tamen unus deus pater ex quo omnia.
et nos in ipsum. Sed non in omnibus est scientia.
Quidam autem cum conscientia usque nunc ydoli quasi
ydolothitum manducant. et conscientia
ipsorum cum sit infirma polluitur. Esca
autem non commendat nos deo. Neque enim si man-
ducauerimus deficiemus. neque si man-
ducauerimus habundabimus. Videte
ne forte hec licentia uestra offendicu-
lum fiat infirmis. Si enim quis uiderit
eum qui habet scientiam in ydolio recumben-
tem. nonne conscientia eius cum sit infirma
edificabitur ad manducandum ydolo-
thita. et peribit infirmus in tua scientia
frater propter quem christus mortuus est. Sic autem pecca-
tes in fratres et percutientes conscientiam
eorum infirmam. in christum peccatis.
Quapropter si esca scandalizat fra-
trem meum. non manducabo carnem
b. in eternum ne fratrem meum scandalizem.
Non sum liber. VIIII.
Non sum apostolus. nonne uidi
dominum nostrum ihesum christum. Nonne opus meum uos
estis in domino. Et si aliis non sum
apostolus. sed tamen uobis sum. Nam signaculum
apostolatus mei uos estis in domino.
Mea defensio apud eos qui me inter-
rogant hec est. Numquid non habemus po-
testatem manducandi et bibendi.
Numquid non habemus potestatem mulie-
rem sororem circumducendi. sicut
et ceteri apostoli et fratres domini et Cephas.
Aut solus ego et barnabas non
habemus potestatem hoc operandi.
Quis militat suis stipendiis umquam.
Quis plantat uineam et de fructu
eius non edit. Quis pascit gregem

.ix.

et de lacte gregis non manducat? Numquid secundum hominem dico haec? an et lex haec non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bubus cura est Deo? an propter nos hoc dicit? Nam propter nos utique scripta sunt. quia qui arat debet in spe arare. et qui triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? Si alii potestatis vestrae participes sunt, quare non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus evangelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt edunt. et qui altari deserviunt, cum altario participant? Ita et Dominus ordinavit his qui evangelium annuntiant, de evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. Non scripsi autem haec ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, non est mihi gloria. necessitas enim mihi incumbit. Ve enim mihi est si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo. si autem invitus, dispensatio mihi credita est. Quae est ergo merces mea? Ut evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium, ut non abutar potestate mea in evangelio. Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer. his qui sub lege sunt quasi sub lege essem, cum ipse non essem sub lege, ut eos qui sub lege erant lucrifacerem. his qui sine lege erant, tamquam sine lege essem, cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi, ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes salvos facerem. Omnia autem facio propter evangelium, ut particeps eius efficiar. Nescitis quod hi qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet. Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego autem sic curro, non quasi in incertum. sic pugno, non quasi aerem verberans. sed castigo corpus meum, ne forte cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar.

Nolo enim vos ignorare fratres, quia patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, et omnes eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant autem de spiritali consequenti eos petra. Petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo. fiuus Nam prostrati sunt in deserto. Haec autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt. Neque idolatrae efficiamini, sicut quidam ex ipsis, quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare

et bibere, et surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt uno die xx. iii. milia. Neque temptemus Christum, sicut quidam eorum temptaverunt, et a serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem ad correctionem nostram, in quos fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est, qui non patietur vos temptari supra id quod potestis, sed faciet cum temptatione etiam proventum ut possitis sustinere. Propter quod, karissimi, fugite ab ydolorum cultura. Ut prudentibus loquor, vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus, nonne participatio corporis domini est? Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane et de uno calice participamus. Videte Israel secundum carnem: nonne qui edunt hostias participes sunt altaris? Quid ergo dico? quod ydolis immolatum sit aliquid? aut quod ydolum sit aliquid? Sed que immolant gentes, demoniis immolant et non deo. Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis mense domini participes esse et mense demoniorum. An emulamur dominum? Numquid fortiores illo sumus? Omnia michi licent, sed non omnia expediunt. Omnia michi licent, sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat, sed quod alterius. Omne quod in macello venit manducate, nichil interrogantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius. Si quis infidelium vocat vos ad cenam et vultis ire, omne quod vobis apponitur manducate, nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit: Hoc immolatum est ydolis, nolite manducare propter illum qui indicavit, et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia? Si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quod gratias ago? Sive ergo manducatis sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote Iudeis et gentibus et ecclesie dei, sicut et ego per omnia placeo, non querens quod michi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.

Capitulum XI.

Imitatores mei estote sicut et ego Christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis, et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos scire quod omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir, caput vero Christi deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum. Unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier, et tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari, veletur. Vir quidem non debet velare caput suum, quoniam ymago et gloria est dei. Mulier autem gloria est viri. Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro. Etenim non est creatus

Non potestis calicem domini participare et calicem demoniorum.

propter mulierem. sed mulier propter virum.
Ideo debet mulier velamen habere super
caput. et propter angelos. Verumtamen neque
vir sine muliere. neque mulier
sine viro in domino. Nam sicut mulier
a. de viro. ita et vir per mulierem.
omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate.
Decet mulierem non velatam ora
re deum. Nec ipsa natura docet
nos. quod vir quidem si comam nutriat
ignominia est illi. Mulier vero si
comam nutriat. gloria est illi. quoniam ca
consuetudo ecclesie lex est — pilli pro velamine dati sunt ei. Si
quis autem videtur contentiosus esse. nos
talem consuetudinem non habemus. neque
ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans
quod non in melius. sed in deterius conve
nitis. Primum quidem convenientibus vobis
in ecclesiam audio scissuras esse. et
ex parte credo. Nam oportet hereses esse.
ut et qui probati sunt in vobis. manifes
In cena — ti fiant. Convenientibus ergo vobis
in unum. iam non est dominicam cenam man
ducare. Unusquisque enim suam cenam
presumit ad manducandum. et alius quidem
d. ecclesia — esurit. alius autem ebrius est. Numquid
domos non habetis ad mandu
candum. aut ecclesiam dei contempni
tis. et confunditis eos qui non habent.
Laudo vos. in hoc non laudo. Ego
enim accepi a domino quod et tradidi
vobis. quoniam dominus ihesus in qua nocte tra
debatur. accepit panem et gratias
agens fregit et dixit. Accipite
et manducate. hoc est corpus
meum quod pro vobis tradetur. hoc faci
te quotienscumque sumitis in meam
commemorationem. Similiter
et calicem. postquam cenavit dicens.
Hic calix novum testamentum

est in meo sanguine. Hoc facite quo
ciescumque bibetis in meam comme
morationem. Quotienscumque enim manducabitis
panem hunc et calicem bibetis.
mortem domini annuntiabitis do
nec veniat. Itaque quicumque mandu
caverit panem hunc et biberit ca
licem domini indigne. reus erit
corporis et sanguinis domini. Probet
autem se ipsum homo. et sic de pane illo edat
et de calice bibat. Qui enim man
ducat et bibit indigne. iudici
um sibi manducat et bibit. non di
iudicans corpus et sanguinem domini.
Ideo inter vos multi infirmi et
inbecilles. et dormiunt multi.
Quod si nosmetipsos diiudica
remus. non utique iudicaremur.
Dum iudicamur autem a domino corripi
mur. ut non cum hoc mundo dampnemur.
Itaque fratres mei cum convenitis ad man
ducandum. invicem expectate. Si
quis esurit. domi manducet.
ut non in iudicium conveniatis.
Cetera autem cum venero disponam.
De spiritualibus autem XII. — xii.
Nolo vos ignorare fratres.
Scitis enim quoniam cum gentes essetis
ad symulacra muta prout duce
bamini euntes. Ideo notum vobis fa
cio. quod nemo in spiritu dei loquens dicit
anathema ihesu. Et nemo potest
dicere dominus ihesus nisi in spiritu sancto. Divi
siones vero gratiarum sunt. idem autem spiritus.
Et divisiones ministrationum sunt.
idem autem dominus. Et divisiones operati
onum sunt. idem autem deus. qui operatur
omnia in omnibus. Unicuique autem
datur manifestatio spiritus
ad utilitatem. Alii quidem per spiritum

datur sermo sapientie. alii autem sermo scientie secundum eundem spiritum. alteri fides in eodem spiritu. alii gratia sanitatum in uno spiritu. alii operatio virtutum. alii prophetia. alii discretio spirituum. alii genera linguarum. alii interpretatio sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est et membra habet multa. omnia autem membra corporis cum sint multa. unum tamen corpus sunt. ita et christus. Etenim in uno spiritu omnes nos baptizati estis in unum corpus. sive iudei sive gentiles. sive servi sive liberi. Et omnes in uno spiritu potati sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dixerit pes. quoniam non sum manus. non sum de corpore. non ideo non est de corpore. Et si dixerit auris. quia non sum oculus. non sum de corpore. non ideo non est de corpore. Si enim totum corpus oculus. ubi auditus. Et si totum auditus. ubi odoratus. Nunc autem posuit deus membra in corpore unumquodque eorum sicut voluit. Quod si omnia essent unum membrum. ubi corpus. Nunc autem quidem multa membra. unum autem corpus. Non potest autem dicere oculus manui. opera tua non indigeo. aut iterum caput pedibus. non estis mihi necessarii. Sed multo magis que videntur membra corporis infirmiora esse necessariora sunt. et que putamus ignobiliora esse membra corporis. his honorem habundantiorem circumdamus. et que inhonesta sunt nostra habundantiorem honestatem habent. honesta autem nostra nullius egent. Sed deus temperavit corpus. ei cui deerat habundantiorem tribuendo honorem. ut non sit scisma in corpore. sed in idipsum pro invicem sollicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum. compatiuntur omnia membra. Sive gloriatur unum membrum. congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus christi. et membra de membro. Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia. primum apostolos. secundo prophetas. tercio doctores. deinde virtutes. exinde gratias curationum. opitulationes. gubernationes. genera linguarum. interpretationes sermonum. Numquid omnes apostoli. numquid omnes prophete. numquid omnes doctores. numquid omnes virtutes. numquid omnes gratiam curationum habent. numquid omnes linguis loquuntur. numquid omnes interpretantur. Emulamini autem karismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. XIII.

Si linguis hominum loquar et angelorum. caritatem autem non habeam. factus sum velut es sonans. aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam et noverim misteria omnia. et omnem scientiam. et si habuero omnem fidem. ita ut montes transferam. caritatem autem non habeam. nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ita ut ardeam. caritatem autem non habuero. nichil michi prodest. Karitas paciens est. benigna est. Karitas non emulatur. non agit perperam.

no · inflat̃. n̄ ē ābitiosa. n̄ q̄rit
q̄ sua s̄. n̄ irritat̃. n̄ cogitat malū.
n̄ gaud; sup̃ iniq̄tate. cgaud; aūt
ūitati. Oīa suffer. oīa cred. oīa sperat. oīa
sustin;. karitas nūq̄ excid;. Siue
pphie euacuabunt̃. siue lingue cessa
bunt. siue sciā destruet̃. Ex pte ē cog
scim᷒ 7 ex pte pphamus. Cū aūt
uenit q pfcm ē. euacuab q ex
pte ē. Cū eēm puul᷒ loq̄bar ut
par. sapiebā ut par. cogitabā ut p.
Qn̄ aūt fcūs sum uir. euacuaui q̄
erāt puuli. Uidem᷒ nc p speclm i
enygmate. tc aūt facie ad faciē. Nc
cgsco ex pte. tc aūt cgscā. sic et
cgnit᷒ su. Nc aūt manet fides spes
cartas. maior aūt hiis ē kā. Ca.
S Ectamini karitatē. XIIII.
Emulamini spualia. mag aūt ut
pphetis. Q ē loq ling. n̄ hoīb loq
s; dō. nēo ē aud. spc aūt loq mistia.
Nā q pphat. hoīb loq ad edificōn;.
7 exhortatiō; 7 csolatiō;. Q aūt
loq ling. semetipm edificat. q aūt
pphat. eccām edificat. Uolo aūt uos
loq lingis. mag aūt ut pphetis. Maior
aūt ē q pphat. q qui loq lingis.
n̄ forte interpret̃. ut ecc̄ edificōnē
accipiat. Nc aūt frēs si uenio ad uos
linguis loqns. q uob pdo. n̄ uob loqr
aut i reuelatiōe. aut i sciā. aut p
phetia. aut doctia. Tam q sine
aīa s uocē dantia. siue tybia. siue
cythara. n̄ distinctiō; sonituū
dedint. qm̄ sciet q canit aut qd
cytharizat̃. Etē si n̄ certā uocē
det tuba. qs pparab se ad bellum.
Ita 7 uos p linguā. n̄ manifestū
smonē dedits. qm̄ sciet id qd d̄r.

Eritis ē i aera loq̄ntes. Tam mul
ta ut puta gna linguaꝝ s i h mdo.
7 n̄ sin uoce ē. Si g nesciero ui
tutē uocis. ero ei c loquor
barbarus. 7 q m̄ loq barbar᷒.
Sic 7 uos. qm̄ emulatores estis
spuum. ad edificationē eccle
q̄rite ut habundetis. Et iđo q
loq ling. oret ut interpretur.
Nā si orē ling. spc ms orat. s;
mēs mea sine fructu ē. Qd g.
Orabo spū orabo 7 mte. Psallā
spū. 7 psallā 7 mte. Cetēm si
bndixeris spū. q supplet locū
ydiote. Qmd dicet amē. sup
tuā bndictiōem. qm q dicas
nescit. Nā tu q bn gras agis.
s; alt n̄ edificat̃. Gras ago
dō mō. q omniū urm ling te
loquor. S; i ecc uolo. v. ūba
loqui sensu mō. ut alios istru
am. q x. m. ūboꝝ i ling. Frēs
mei. nolite pueri effici sen
sib;. s; malicia puuli estote
ut sensib pfcti sitis. In lege ē
scptū ē. q i aliis lingis 7 i aliis
labiis loqr ppło huic. 7 nec
sic exaudiet me dic dns. Ita;
lingue s in sig n̄ fidelib; s; i
fidelib. pphie aūt n̄ i fidelib
s; fidelib;. Si g cueniat uni
ūsa ecc. i unū 7 os ling loqn
tur. intrent aūt ydiote 7 ifid
les. n̄ne dicnt q isanitis.
Si aūt os pphetent. intret aūt
qs fidel. ł ydiota. cuincit̃
ab oib; diiudicat̃ ab oib;.
Occulta ē cordis ei᷒ manifesta
fiūt. 7 ita cadns i faciē adorab

deum pronuntians quod vere deus in vobis sit.
Quid ergo est fratres? Cum convenitis uni-
usquisque vestrum psalmum habet, doctri-
nam habet, apokalypsin habet, linguam habet,
interpretationem habet: omnia ad aedifica-
tionem fiant. Sive lingua quis loquitur, secundum
duos aut ut multum tres, et per partes, et
unus interpretetur. Si autem non fuerit
interpres, taceat in ecclesia: sibi autem loquatur
et deo. Prophetae duo aut tres dicant,
et ceteri diiudicent. Quod si alii
revelatum fuerit sedenti, prior ta-
ceat. Potestis enim omnes per singulos
prophetare: ut omnes discant, et omnes
exhortentur. Et spiritus prophetarum prophetis
subiecti sunt. Non enim est dissensionis
deus sed pacis: sicut in omnibus ecclesiis
doceo. Mulieres in ecclesiis tace-
ant: non enim permittitur eis loqui, sed
subditas esse sicut et lex dicit. Si quid
autem volunt discere, domi viros
suos interrogent. Turpe est enim
mulierem loqui in ecclesia. An a vobis
verbum dei processit? aut in vos solos per-
venit? Si quis videtur propheta esse
aut spiritualis, cognoscat quae scribo
vobis, quia domini sunt mandata. Si quis
ignorat, ignorabitur. Itaque fratres mei,
aemulamini prophetare: et loqui
linguis nolite prohibere. Omnia autem
honeste et secundum ordinem fiant.
xv. Notum autem facio vobis XV.
fratres evangelium quod praedicavi vobis, quod
et accepistis, in quo et statis, per
quod et salvamini: qua ratione praedica-
verim vobis si tenetis, nisi frustra cre-
didistis. Tradidi enim vobis in primis
quod et accepi: quoniam Christus mortuus est pro
peccatis nostris secundum scripturas: et quia sepul-
tus est, et quia resurrexit [illegible]
tertia die secundum scripturas: et quia visus est Ce-
phae, et post hoc illis undecim. Deinde visus est plus quam
quingentis fratribus simul: ex quibus multi
manent usque adhuc, quidam autem dor-
mierunt. Deinde visus est Iacobo, deinde
apostolis omnibus. Novissime autem omnium
tamquam abortivo visus est et mihi. Ego
enim sum minimus apostolorum, qui non sum
dignus vocari apostolus, quia persecutus sum
ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id quod sum, et gratia
eius in me vacua non fuit, sed abun-
dantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia dei
mecum. Sive enim ego, sive illi, sic praedica-
mus, et sic credidistis. Si autem Christus praedi-
catur quod resurrexit a mortuis, quomodo
quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio
mortuorum non est? Si autem resurrec-
tio mortuorum non est: neque Christus resur-
rexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis
est praedicatio nostra, inanis est et fides. q. f. surrex. / f. cap.
invenimur autem et falsi testes dei: quia
testimonium diximus adversus
deum quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit.
Nam si mortui non resurgunt, neque Christus
resurrexit. Quod si Christus non resurrexit,
vana est et fides vestra: adhuc
enim estis in peccatis vestris. Ergo et qui dormie-
runt in Christo perierunt. Si in hac vita
tantum in Christo sperantes sumus, misera-
biliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem
Christus resurrexit a mortuis primitiae
dormientium. Quoniam quidem per hominem mors,
et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes
moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem
in ordine suo: primitiae Christus, deinde hi
qui sunt Christi, in adventu eius crediderunt.
Deinde finis, cum tradiderit regnum
deo et patri, cum evacuaverit omnem

principatum 7 potestatem 7 virtutem. Oportet autem illum regnare donec ponat inimicos sub pedibus eius. Novissima autem omnium inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei. sine dubio preter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia. tunc 7 ipse filius subiectus erit illi. qui subiecit sibi omnia. ut sit deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis. si omnino mortui non resurgunt. ut quid 7 baptizantur pro illis. ut quid 7 nos periclitamur omni hora. Cotidie morior per vestram gloriam fratres. quam habeo in christo ihesu domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi ephesi. quid mihi prodest. si mortui non resurgunt. Manducemus 7 bibamus. cras enim moriemur. Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate iusti 7 nolite peccare. Ignorantiam enim dei quidam habent. Ad verecundiam vobis loquor. Sed dicet aliquis. Quomodo resurgunt mortui. quali autem corpore venient. Insipiens tu quod seminas non vivificatur. nisi prius moriatur. Et quod seminas. non corpus quod futurum est seminas. sed nudum granum. ut puta tritici. aut alicuius ceterorum seminum. Deus autem dat illi corpus sicut vult. Et unicuique seminum proprium corpus.

Non omnis caro eadem caro. sed alia quidem hominum. alia pecorum. alia volucrum. alia autem piscium. Et corpora celestia 7 corpora terrestria. Sed alia quidem celestium gloria. alia autem terrestrium. Alia claritas solis. alia claritas lune 7 alia claritas stellarum. Stella enim differt a stella in claritate. sic 7 resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione. surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate. surget in gloria. Seminatur in infirmitate. surget in virtute. Seminatur corpus animale. surget corpus spiritale. Si est corpus animale. est 7 spiritale. sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animam viventem. novissimus adam in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spiritale est. sed quod animale est. deinde quod spiritale est. Primus homo de terra terrenus. secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus. tales 7 terreni. 7 qualis celestis. tales 7 celestes. Igitur Sicut portavimus imaginem terreni. portemus 7 imaginem celestis. Hoc autem dico fratres. quia caro 7 sanguis regnum dei non possidebunt. neque corruptio incorruptelam possidebit. Ecce misterium vobis dico. Omnes quidem resurgemus. sed non omnes inmutabimur. In momento in ictu oculi in novissima tuba. Canet enim tuba. 7 mortui resurgent incorrupti 7 nos inmutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem. 7 mortale hoc induere inmortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit inmortalitatem. tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua. Ubi est mors stimulus tuus. Stimulus autem mortis peccatum est. virtus vero peccati lex. Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam. per dominum nostrum ihesum christum. Itaque fratres mei dilecti. stabiles estote 7 inmobiles. habundantes in opere domini semper. scientes quod labor vester non est inanis in domino.

[illegible]

XVI. De collectis autem XVI. que fiunt in sanctos sicut ordinaui ecclesiis galatie. ita et uos faciatis. per unam sabbati. unusquisque uestrum apud se reponat. recondens quod ei bene placuerit. ut non cum uenero tunc collecte fiant. Cum autem presens fuero. quos probaueritis. hos per epistolas mittam perferre gratiam uestram in ierusalem. Quod si dignum fuerit. ut et ego uadam. mecum ibunt. Veniam autem ad uos cum macedoniam pertransiero. Nam macedoniam pertransibo. apud uos autem forsitan manebo. uel etiam hiemabo. ut uos me deducatis quocumque iero. Nolo enim uos modo in transitu uidere. spero autem me aliquantulum temporis manere apud uos. si dominus permiserit. Permanebo autem ephesi. usque ad pentecosten. Hostium enim michi apertum est magnum et euidens. et aduersarii multi. Si autem uenerit tymotheus. uidete ne sine timore sit apud uos. Opus enim domini operatur sicut et ego. Ne quis ergo illum spernat. deducite autem illum in pace. ut ueniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus.

De apollo autem uobis notum facio fratres. quoniam multum rogaui eum ut ueniret ad uos cum fratribus. et utique non fuit uoluntas eius ut nunc ueniret. ueniet autem cum ei uacuum fuerit. Vigilate. et orate. et state in fide. uiriliter agite. et confortamini in domino. et omnia uestra in caritate fiant. Obsecro autem uos fratres nostis Stephane domum. et fortunati. et achaici. quoniam sunt primicie achaie. et in ministerium sanctorum ordinauerunt seipsos. ut et uos subditi sitis huiusmodi. et omni operanti. Gaudeo autem in presentia stephane et fortunati et achaici. quoniam id quod uobis deerat. ipsi suppleuerunt. Refecerunt enim et meum spiritum et uestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt. Salutant uos omnes ecclesie asye. Salutant uos multum in domino. aquila et prisca. cum domestica sua ecclesia apud quos et hospitor. Salutant uos omnes fratres. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutatio mea. manu pauli. Si quis non amat dominum nostrum ihesum christum. sit anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu christi uobiscum. Caritas mea cum omnibus uobis in christo ihesu. Amen. *(margin: uitat)*

Prologus In prima ad corinthios.

Epistola prima ad corinthios. multas causas diuersasque complectitur. quarum precipue relatione fratrum cognouerat apostolus. quedam autem ipsi per uerba corinthii per litteras indicauere. Nam multas uel pro officii cura. aut ordinat aut emendat. et uariis curationibus medetur. diuersa infirmitate languentes. Nam primum apud eos. curat dissensiones uitium. quia multi pseudo apostolorum uenerant. unitatem scindentes ecclesie. ut propriis nominibus facerent sectatores. quod his uerbis apostolus exprobrat. dicens. Hoc autem dico. quod unusquisque uestrum dicit ego quidem sum pauli. ego autem apollo. ego uero cephe. ego autem christi. Et oblique horum notum se dicit facere intentionem. ut multo magis erubescant id se facere

natha uerbum pdicto. magis syrum ; quam hebreum. tamen et si ex confinio utriusque lingue aliquid sonat et hebreum sonat. interpretatur dominus noster uenit. ut sit sensus pdicto in aduentum domini eius qui eum non amat. et uelle aut uetrusque non credit.

sub falsorum apostolorum nominibus. quod et sub
pauli et petri fieret nomine displic-
.i. et. Secunda causa eum inducit. quod patris
obliti reuerentie uxorem eius non eru-
buit facere de nouerca. Quem facinu-
licet fornicatorem appellauit. Ac tamen
in condempnauit. uel in ultionem facti
actorem talis operis diabolo iudica-
uerit de puniendum. in re posita
iii iudiciorum et licitum tercia questione.
iiii Quarto loco matrimoniorum iura te-
v tantur. his. v. loco uirginitatis consi-
lium uetitum eunucho subiungitur. vi.
vi loco de escarum licentia disputatur.
vii vii. loco de accedendo uiris et mulie-
ribus uelando capite. ac sacramento
viii corone percipitur. ix. lo. de emulatione
que de diuersitate spiritalium donorum
nascebatur. sub exemplo membrorum
x. et corporis castigatur. x. lo. resurrec-
tionis spes. multis argumentis et testibus
approbatur. Ultimo de colligendis ad ne-
cessitatem sanctorum nominis caritatis cura
uel edificatio cultum imponitur. Interseru-
ntur his pauca. que tamen non quibusdam
uidentur pendere ex superioribus. aut
hic licet pars in particulas actiones.

Item ad Corinthios

In. Secunda ad Corinthios epistola. quia
tempore superiori per rebellionem suarum
relationes. reddit causam quare ad eos
ipse non uenerit. quia non leui mutatione
consilium fecisse se asserit. sed ne ad-
uentu suo tristiciam incurreret
cum in peccato permanere discipulos repperisset.
Deinde per agnitionem fructus penitentie re-
conciliat eum ecclesie. qui in prima pro forni-
catione a consortio sanctorum iusserat a-
moueri. Tercio contra pseudo apostolos

officium sui dignitatem tuetur. et
noui testamenti ministros tanto
amplius esse quam ostendit. quanto euangelium pre-
stantius est lege. Inmoratur et in ca-
usa plurimum. quia breuiter in prima perstrin-
git. ut pro imperio ac libertate animo
necessaria presentis uite non ha-
bentibus largiantur. et utilitate
spiritualis commercii communicent presentia
cum futuris. atque habundantia sua sanctorum
inopia suppleant. ut uicissim eorum
inopia. habundantia sanctorum supple-
atur. In fine repetit quod superius
contra pseudo apostolos egerat. et iactantiam
eorum predicationesque de se gloriosas.
uel collata auctoritate gratis. uel ca-
talogo iniuriarum ac periculorum suorum
euacuat. dicitque eos operarios sub-
dolos. quia ad imitationem sathane
transfigurentur in apostolos Christi. sub predi-
cationis specie. hic quoque pecuniam
prosequentes. Item

Post actam penitentiam consola-
toriam scribit eis epistolam. a Tra-
de per Titum. et collaudans eos hor-
tatur ad meliora. contristatos
quidem eos sed emendatos ostendens.

Cum hic per pauli sit causa. Item
Causa qui in prima per quorundam peccatis
doctores eorum precipue corri-
puerat. et mutuum fuerint con-
stituti. nec eos consolatur. sui uersip-
pones exemplum. et doctris non debere
referre. quod per aliorum correp-
tionem salutem. cum ipse per aliena
salute. et ~~...~~. et multis cot-
tidie periculis subiaceat et
morti. Incipit Epistola
secunda ad Corinthios

PAULUS
apostolus ihesu christi per volun
tatem dei et Ty
motheus frater eccle
sie dei que est Corinthi cum
sanctis omnibus qui sunt in universa A
chaia. gratia vobis et pax a deo
patre nostro et domino ihesu christo
·I· Benedictus deus et pater
domini nostri ihesu christi pater misericordia
rum et deus totius consolationis qui consolatur
nos in omni tribulatione nostra.
ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni
pressura sunt per exhortationem qua exhorta
mur et ipsi a deo. quoniam sicut habundant
passiones christi in nobis. ita et per christum habun
dat consolatio nostra. Sive autem tribula
mur pro vestra exhortatione et salu
te. sive exhortamur pro vestra exhor
tatione et salute. que operatur tolera
tiam earundem passionum. quas et nos
patimur. ut spes nostra firma sit pro vobis.
scientes quod sicut socii passionum
estis. sic eritis et consolationis. Non
enim volumus vos ignorare fratres de
tribulatione nostra que facta est in Asya.
quoniam supra modum gravati sumus
supra virtutem. ita ut tederet nos
etiam vivere. Sed ipsi in nobis ipsis responsum
mortis habuimus. ut non simus fiden
tes in nobis sed in deo. qui suscitat mor
tuos. qui de tantis periculis eripuit
nos. et eruet. in quem speramus. quoniam
et adhuc eripiet. adiuvantibus
et vobis in oratione pro nobis. ut ex mul
tarum personis faciei eius que in
nobis est donationis per multos gratie
agantur pro nobis. Nam gloria nostra hec
est. tes. c. n. quod in simplicitate et
sinceritate dei. et non in sapientia carnali
sed in gratia dei conversati sumus in hoc mundo. ha
bundantius autem apud vos. Non enim
alia scribimus vobis. quam que legistis
et cognovistis. Spero autem quod usque ad finem
cognoscetis. sicut et cognovistis nos
ex parte. quia gloria vestra sumus sicut et vos
nostra in die domini nostri ihesu christi. Et hac confi
dentia volui prius venire ad vos.
ut secundam gratiam haberetis. et per vos tran
sire in Macedoniam. et iterum
a Macedonia venire ad vos. et
a vobis deduci in Iudeam. Cum ergo
hoc voluissem. numquid levitate usus
sum. aut que cogito. secundum carnem cogito.
ut sit apud me est et non. Fidelis autem
deus. quia sermo noster qui fuit apud
vos. non est in illo est et non. sed est in
illo est. Dei enim filius dominus ihesus christus. qui in
vobis per nos predicatus est. per me et
Silvanum et Tymotheum. non fuit in
illo est et non. sed est in illo fuit. Quod
quot enim promissiones dei sunt
in illo est. Ideo et dicimus per ipsum amen
deo. ad gloriam nostram. Qui autem con
firmat nos vobiscum in christo. et qui unxit
nos deus et qui signavit nos. et
dedit pignus spiritus in cordibus nostris.
Ego autem testem invoco deum in animam
meam. quod parcens vobis non veni ultra
Corinthum. non quia dominamur fidei
vestre. sed adiutores sumus gaudii
vestri. Nam fide statis. ·II·
Statui autem hoc ipse apud me.
ne iterum in tristicia venirem
ad vos. Si enim ego contri
sto vos. et quis est qui me leti
ficet. nisi qui contristatur ex me.
Et hoc ipsum scripsi vobis. ut non

cum venero. tristiciam habeam super tristiciam. de quibus oportuerat me gaudere. confidens in omnibus vobis. quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas. ut non contristemini. sed ut sciatis quam caritatem habeam habundantius in vobis. Si quis autem contristavit non me contristavit. sed ex parte. ut non honerem omnes vos. Sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio hec que fit a pluribus. ita ut magis econtrario donetis et consolemini. ne forte habundantiori tristicia absorbeatur qui eiusmodi est. Propter quod obsecro vos. ut confirmetis in illum caritatem. Ideo enim scripsi vobis ut cognoscam experimentum vestrum. an in omnibus obedientes sitis. Si cui autem aliquid donastis. et ego. Nam et ego quod donavi. si quid donavi. propter vos. in persona Christi. ut non circumveniamur a sathana. Non enim ignoramus cogitationes eius. Cum autem venissem troadem propter euangelium Christi. et hostium michi apertum esset in domino. non habui requiem spiritui meo. eo quod non invenerim tytum fratrem meum. sed valefaciens eis profectus sum in macedoniam. Deo autem gratias qui semper triumphat in nobis. et odorem noticie sue manifestat per nos in omni loco. quia Christi bonus odor sumus deo. in his qui salvi fiunt. et in his qui pereunt. aliis quidem odor mortis in mortem. aliis autem odor vite in vitam. Et ad hec quis tam ydoneus? Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei. sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in Christo loquimur.

Incipimus iterum nos ·III·
metipsos commendare? aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis epistolis ad vos. aut ex vobis? Epistola nostra vos estis. scripta in cordibus nostris. que scitur et legitur ab omnibus hominibus. manifestati quia epistola estis Christi ministrata a nobis et scripta. non .iii.
atramento. sed spiritu dei vivi. non in tabulis lapideis. sed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam talem habemus per Christum ad deum. non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis. quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex deo est. qui et ydoneos nos fecit ministros novi testamenti. non littera sed spiritu. Littera enim occidit. spiritus
autem vivificat. Quod si ministratio .c.
mortis litteris deformata fuit in lapidibus fuit in gloria. ita ut non possent filii israel intendere in faciem moysi. propter gloriam vultus eius que evacuatur. quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio dampnationis in gloria est. multo magis habundat ministerium iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte. propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur per gloriam est. multo magis quod manet. in gloria est. Habentes igitur talem spem. multa fiducia utimur. et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam. ut non intenderent filii israel in faciem eius quod evacuatur. sed obtusi sunt sensus eorum. usque in hodiernum diem. idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum. quod in Christo evacuatur.

sed usque in hodiernum diem cum legitur
Moises, velamen positum est super
cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad
Dominum, auferetur velamen. Dominus autem
spiritus est. Ubi autem spiritus Domini, ibi libertas.
Nos vero omnes revelata facie gloriam
Domini speculantes in eandem ymagi-
nem transformamur a claritate in
claritatem, tamquam a Domini spiritu.
Ideo habentes hanc · IIII ·
administrationem, iuxta quod
misericordiam consecuti sumus, non defi-
cimus, sed abdicamus occulta dede-
coris, non ambulantes in astutia, neque
adulterantes verbum Dei, sed in manife-
statione veritatis commendantes nos-
metipsos ad omnem conscientiam ho-
minum coram Deo. Quod si etiam opertum est
evangelium nostrum, in his qui pereunt oper-
tum est, in quibus deus huius saeculi excaecavit
mentes infidelium, ut non fulgeat
illuminatio evangelii gloriae Christi,
qui est ymago Dei. Non enim
nosmetipsos praedicamus, sed Iesum
Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros
per Iesum. Quoniam Deus qui dixit
lumen splendescere de tenebris,
illuxit in cordibus nostris ad illumi-
nationem scientiae claritatis Dei
in facie Christi Iesu. Habemus autem thesau-
rum istum in vasis fictilibus,
ut sublimitas sit virtutis Dei
et non ex nobis. In omnibus tribulationem
patimur, sed non angustiamur; apo-
riamur, sed non destituimur; persecuti-
onem patimur, sed non derelinquimur;
deicimur, sed non perimus; semper mortifica-
tionem Iesu in corpore nostro circumferen-
tes, ut et vita Iesu manifestetur in corpo-
ribus nostris. Semper enim nos qui vivimus in mor-
tem tradimur propter Iesum, ut et vita Iesu
manifestetur in carne nostra mor-
tali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem
in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei,
sicut scriptum est: Credidi, propter quod lo-
cutus sum, et nos credimus, propter quod et loquimur,
scientes quoniam qui suscitavit Iesum et
nos cum Iesu suscitabit et constituet
vobiscum. Omnia enim propter vos, ut gratia
abundans per multos in gratiarum
actione abundet in
gloriam Dei. Propter quod non deficimus, sed
licet is qui foris est noster ho-
mo corrumpitur, tamen is qui intus est
renovatur de die in diem. Id enim quod
inpresenti est momentaneum et le-
ve tribulationis nostrae supra modum in
sublimitate aeternum gloriae pondus
operatur in nobis, non contemplantibus nobis
quae videntur, sed quae non videntur. Quae
enim videntur temporalia sunt, quae autem non
videntur aeterna. · V ·
Scimus enim quoniam si terrestris domus
nostra huius habitationis dissolvatur,
quod aedificationem habemus ex Deo, domum non manufactam
aeternam in caelis. Nam et in hoc inge-
miscimus, habitationem nostram quae
de caelo est superindui cupientes,
si tamen vestiti et non nudi invenia-
mur. Nam et qui sumus in hoc taberna-
culo ingemiscimus gravati, eo
quod nolumus expoliari sed superpvesti-
ri, ut absorbeatur quod mortale
est a vita. Qui autem efficit nos
in hoc ipsum Deus, qui dedit nobis pignus spiritus.
Audentes igitur semper et scientes
quoniam dum sumus in corpore peregrinamur
a Domino. Per fidem enim ambulamus.

et non per speciem. Audemus autem et bonam
voluntatem habemus magis peregrina
ri a corpore et presentes esse ad dominum.
Et ideo contendimus sive presentes sive
absentes placere. Omnes enim nos mani
Ro. xiiii festari oportet ante tribunal Christi, ut
referat unusquisque propria corporis, prout
gessit, sive bonum sive malum. Scientes
ergo timorem domini hominibus suademus, deo
autem manifesti sumus. Spero autem et in conscientiis
vestris manifestos nos esse. Non enim
commendamus nos vobis, sed occasionem
damus vobis gloriandi pro nobis, ut habeatis
ad eos qui in facie gloriantur et non in corde.
Sive enim mente excedimus deo, sive
sobrii sumus vobis. Caritas enim Christi
urget nos, estimantes hoc, quoniam si unus
pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt.
Et pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt
iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mor
tuus est et resurrexit. Itaque nos ex
hoc neminem novimus secundum carnem.
Et si cognovimus secundum carnem Christum,
sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo
nova creatura, vetera transierunt, et
ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex
deo qui reconciliavit nos sibi per Christum
et dedit nobis ministerium reconcili
ationis. Quoniam deus erat in Christo mundum
reconcilians sibi, non reputans illis de
licta eorum, et posuit in nobis ver
bum reconciliationis. Pro Christo ergo lega
tione fungimur, tamquam deo exhor
tante per nos. Obsecramus pro Christo,
reconciliamini deo. Eum qui non
noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit,
ut nos efficeremur iustitia
dei in ipso. VI.
VI Adiuvantes autem exhor

tamur vos ne in vacuum gratiam dei
recipiatis. Ait enim: In tempore ac
cepto exaudivi te, et in die sa
lutis adiuvi te. Ecce nunc tempus
acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini dan
tes ullam offensionem, ut non vi
tuperetur ministerium nostrum, sed in omnibus nosmetipsos
exhibeamus sicut dei ministros
in multa patientia, in tribulationibus, in
necessitatibus, in angustiis, in
plagis, in carceribus, in seditionibus,
in laboribus, in vigiliis, in ieiuni
is, in castitate, in scientia, in longani
mitate, in suavitate, in spiritu sancto,
in caritate non ficta, in verbo verita
tis, in virtute dei, per arma iusti
tie a dextris et a sinistris, per gloriam
et ignobilitatem, per infamiam et bonam
famam, ut seductores et veraces, sicut
qui ignoti et cogniti, quasi morientes et
ecce vivimus, ut castigati et
non mortificati, quasi tristes, semper
autem gaudentes, sicut egentes, multos
autem locupletantes, tamquam
nihil habentes et omnia possidentes.
Os nostrum patet ad vos, o Corinthi
i, cor nostrum dilatatum est. Non angustiami
ni in nobis, angustiamini autem in visceribus
vestris. Eandem autem habentes remunerationem,
tamquam filiis dico, dilatamini et vos.
Et nolite iugum ducere cum infidelibus.
Que enim participatio iustitie cum iniqui
tate? Aut que societas luci ad te
nebras? Que autem conventio Christi ad Bel
ial? Aut que pars fideli cum infide
li? Qui autem consensus templo dei cum
idolis? Vos enim estis templum dei
vivi, sicut dicit deus: Quoniam inhabitabo in .c.
illis et inambulabo inter eos, et ero

illorum deus. et ipsi erunt mihi populus. Propter quod
exite de medio eorum et separami-
ni ab eis dicit dominus. et immundum ne
tetigeritis. et ego recipiam vos
et ero vobis in patrem et vos eritis
mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens.

Has ergo habentes pro- VII.
missiones karissimi mundemus
nos ab omni inquinamento carnis et
spiritus perficientes sanctificationem in ti-
more dei. Capite nos. neminem
lesimus. neminem corrupimus
neminem circumvenimus. Non ad con-
dempnationem vestram dico. Predixi
enim quod in cordibus nostris estis ad
commoriendum et ad convivendum.
Multa mihi fiducia est apud vos.
multa mihi gloriatio pro vobis. Repletus
sum consolatione. superhabundo gaudio
in omni tribulatione nostra. Nam et cum venis-
semus Macedoniam nullam requiem
habuit caro nostra. sed omnem tribu-
lationem passi. foris pugne.
intus timores. Sed qui consolatur hu-
miles. consolatus est nos deus in ad-
ventu Titi. Non solum autem in adventu
eius. sed et in consolatione qua consolatus
est nos in vobis. referens nobis
vestrum desiderium. vestrum fletum. vestram
emulationem pro me. ita ut magis
gauderem. Quia et si contristavi vos
in epistola. non me penitet. et si pe-
niteret videns quod epistola illa et
si ad horam contristavit vos. nunc gau-
deo. non quia contristati estis. sed quia
contristati estis ad penitentiam. Contrista-
ti enim estis secundum deum. ut in nullo de-
trimentum patiamini ex nobis.
Que enim secundum deum tristitia est penitentiam
in salutem stabilem operatur. Seculi autem
tristitia mortem operatur. Ecce enim
hoc ipsum secundum deum contristari vos. quantam
in vobis operatur sollicitudinem. sed de-
fensionem. sed indignationem. sed timo-
rem. sed desiderium. sed emulationem.
sed vindictam. In omnibus exhibuistis
vos incontaminatos esse negotio.
Igitur et si scripsi vobis. non propter eum qui fecit
iniuriam. nec propter eum qui passus est.
sed ad manifestandam sollicitudi-
nem nostram quam habemus pro vobis coram deo.
Ideo consolati sumus. In consolatione
autem nostra habundantius magis gavisi
sumus super gaudio Titi. quia refec-
tus est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid
apud illum gloriatus sum de vobis. non sum confu-
sus. sed sicut omnia vobis in veritate lo-
cuti sumus. ita et gloriatio nostra.
que fuit ad Titum veritas facta est. et
viscera eius habundantius in vobis sunt.
reminiscentis omnium vestram
obedientiam. quomodo cum timore et
tremore excepistis eum. Gaudeo
quod in omnibus confido in vobis. VIII.

Notam autem vobis facimus fratres gratiam
dei que data est in ecclesiis
Macedonie. quod in multo experimento
tribulationis habundantia gaudii
ipsorum fuit. et altissima paupertas
eorum. habundavit in divitias sim-
plicitatis eorum. Quia secundum virtutem
testimonium illis reddo. et supra virtutem
voluntarii fuerunt. cum multa ex-
hortatione obsecrantes nos gratiam
et communicationem ministerii quod fit in
sanctos. Et non sicut speravimus. sed semet-
ipsos dederunt primum domino. de-
inde nobis per voluntatem dei. ita

ut rogarem tytū. ut q̄admodū
cep̄. ita ⁊ pficiat ī uob ⁊ grām iſtā.
Sȝ ſic ī oīb habundatis fide ⁊
ōi ſmōe ⁊ ſciā ⁊ ſollicitudīe. īſup
caritate ūr̄ ī nos. ut ⁊ ī hac grā ha
būdetis. Non q̄ſi ipans dico. ſȝ p alioȝ
ſollicitudinē ⁊ ūre karitatis
igeniū bonū cōpbās. Scitis eīm
grām dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. q̄r pp̄ nos egenus
f̄cs ē. cū eſſ& diues. ut illi⁹ inopia
uos diuites eētis. Et cōſiliū ī hoc
do. hoc eīm uob utile ē. q̄ n̄ ſolū face
ſȝ ⁊ uelle cepiſtis ab āno p̄ore.
Nūc u ⁊ f̄co pficite. ut q̄admodū
aīus uoluntatis ꝓmptus ē. ita
⁊ ſit pficiendi. ex eo q̄ h̄etis. Si
ē uoluntas ꝓmpta ē. ſcdm id qd
h̄ȝ. accepta ~~[struck]~~ eſt. n̄ ſcdm id
q̄ n̄ h̄ȝ. Non ē ut alijs ſit re
miſſio. uob aūt tribulatio. ſȝ ex e
q̄litate ī p̄ſenti tp̄e ūra habun
dantia illoȝ iopiā ſuppleat. ut
⁊ illoȝ habūdantia ūre iopie
ſit ſupplemētū. ut fiat eq̄litas.
ſic ſcriptū ē. q̄ m̄ltū huit nō
habundauit. ⁊ q̄ modicū n̄ mi
norauit. Grās aūt dō q̄ dedit
eandē ſollicitudinē ī corde titi.
q̄r exortationē q̄dē ſuſcep̄. ſȝ cū
ſollicitior eſſ&. ſua uoluntate
ꝓfect⁹ ē ad uos. Miſim⁹ ⁊ cū illo
frēm cui⁹ laus ē ī eūg p oēs eccīas.
Non ſolū aūt ſȝ ⁊ ordinat⁹ ab eccīis
comes pegrinatiōis nr̄e ī hāc
grām q̄ miniſtrat a nob ad dn̄i
glām. ⁊ dſtinatā uoluntatē
nr̄am. deuitantes hoc ne q̄s nos uitu
peret ī hac plenitudine q̄
miniſtrat a nob. ꝓuidem⁹ eīm bona

n̄ ſolū corā dō ſȝ ⁊ corā oīb hoīb.
Miſim⁹ aūt cū illis ⁊ frēm nr̄m q̄ ꝓba
uim⁹ ī m̄ltis ſepe ſollicitū eē.
nūc aūt m̄lto ſollicitiorē. cōfidentia
m̄lta ī uos. ſiue ꝓ tito q̄ ē ſoci⁹ m̄s
⁊ ī uos adiutor. ſiue frēs nr̄i eē
apli eccīaȝ glē xp̄i. Oſtenſionē ergo
q̄ ē karitatis ūre ⁊ nr̄e glē p
nob ī illos oſtēdite ī faciē ec
cleſiaruȝ. VIIII.

Nam de miniſterio q̄d fit in
ſcōs ex habūdantia m̄ eſt
ſcribe uob. Scio eīm ꝓmptū aīum
ūrm. p q̄ de uob glor apd macedoēs
q̄r ⁊ achaia parata ē ab āno p̄terito.
⁊ ūr̄ emulatio ꝓuocauit plurimos.
Miſim⁹ aūt frēs. ne q̄d glām de uob
euacuet ī hac pte. ut q̄admodū
dixi. parati ſitis. ne cū uenerint me
cū macedones. ⁊ inuenerint uos
iparatos. erubeſcam⁹ nos. ut nō
dicā uos ī hac ſubſtā. Neceſſariū ergo
exiſtimaui rogare frēs. ut p̄
ueniant ad uos. ⁊ p̄parent rep
miſſā bndictionē hanc paratā
eē. ſic q̄ſi bndictionē. n̄ q̄ſi aua
riciā. Hoc aūt dico. Qui parce ſe
minat. parce ⁊ metet. Et qui ſe
ī bn̄dictionib ⁊ metet. Unuſq̄ſq;
p ut dſtinauit ī corde ſuo. nō
nō ex triſticia. aūt ex neceſſitate.
hylarē eīm datorē dil dēs. Potens ē
aūt dēs omnē grām habundare face
ī uob. ut ī oīb ſp omnē ſuffi
cientiā h̄ntes. habūdetis ī oē
op bonū. ſic ſcptū ē. Diſpſit de
dit paupib. iuſt eī⁹ ma. ī ſ. ſ. Qui aūt
adminiſtrat ſemē ſeminanti ⁊ pa
nē ad manducandū p̄ſtabit et

multiplicabit semen vestrum et augebit
incrementa frugum iusticie vestre. ut
in omnibus locupletati habundetis in om-
nem simplicitatem que operatur per nos
gratiarum actionem deo. quoniam mini-
sterium huius officii non solum sup-
plet ea que desunt sanctis. sed et habun-
dat per multas gratiarum actiones do-
mino. per probationem ministerii huius glori-
ficantes deum in obedientia confessi-
onis vestre in evangelium christi et simplici-
tate communicationis in illos et in omnes.
et in ipsorum obsecratione pro vobis desi-
derantium vos propter eminentem gratiam
dei in vobis. Gratias deo super ine-
narrabili dono eius. X
Ipse autem ego Paulus obsecro vos
per mansuetudinem et modestiam
christi. qui in facie quidem humilis inter vos. absens
autem confido in vobis. Rogo autem ne presens
audeam per eam confidentiam qua existi-
mor audere in quosdam. qui arbitran-
tur nos tamquam secundum carnem ambu-
lemus. In carne enim ambulantes. non
secundum carnem militamus. Nam arma
milicie nostre non carnalia sed
potentia sunt deo ad destructionem
munitionum consilia destruentes. et
omnem altitudinem extollentem
se adversus scientiam dei. et in capti-
vitatem redigentes omnem in-
tellectum in obsequium christi. et in promp-
tu habentes ulcisci omnem inobe-
dientiam. cum impleta fuerit vestra
obedientia. Que secundum faciem sunt videte. Si
quis confidit sibi se esse christi. cogi-
tet hoc iterum apud se. quia sicut ipse christi
est. ita et nos. Nam et si amplius
gloriatus fuero de potestate nostra.
quam dedit nobis dominus in edificationem. et non
in destructionem vestram non erubescam. Ut
autem non existimer terrere vos per
epistolas. quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt
et fortes. presentia autem corporis infirma.
et sermo contemptibilis. hoc cogitet qui
eiusmodi est. quia quales sumus verbo per
epistolas absentes. tales et presentes
in opere. Non enim audemus nos
inserere aut comparare nos quibusdam
qui seipsos commendant. sed ipsi in nobis nos
metipsos metientes. et comparantes
nosmetipsos nobis. Nos autem non in im-
mensum gloriamur. sed secundum mensuram regule.
qua mensus est nobis deus mensuram pertingen-
di usque ad vos. Non enim quasi non pertingen-
tes ad vos superextendimus nos. Usque
ad vos enim venimus in evangelio christi. non in
immensum gloriantes in alienis labo-
ribus. spem autem habentes crescentis fidei
vestre in vobis magnificari secundum regulam
nostram in habundantiam. et in illa que ultra
vos sunt evangelizare. non in aliena re-
gula. in his que preparata sunt gloriari. Qui
autem gloriatur in domino glorietur. Non enim qui seipsum
commendat ille probatus est. sed quem deus commendat. Utinam su-
stineretis modicum quid insipientie
mee. sed et supportate me. Emulor
enim vos dei emulatione. despondi enim .b
vos uni viro virginem castam exhi-
bere christo. XI.
Timeo autem ne sicut serpens e-
vam seduxit astutia sua.
ita corrumpantur sensus vestri. et ex-
cidant a simplicitate que est in christo.
Nam si is qui venit alium christum predicat. quem
non predicavimus. aut alium spiritum accipi-
tis. quem non accepistis. aut aliud evangelium
quod non recepistis. recte pateremini.

Existimo enim me nihil minus feciſ
ſe a magnis apostolis. Et si imperitus ſum
ſermone. ſed non ſcientia. In omnibus manifesta
tus ſum in vobis. Aut numquam peccatum feci
meipſum humilians ut vos exalte
mini. quia gratis evangelizavi vobis
evangelium dei. Alias ecclesias expoliavi
accipiens ſtipendium ad ministe
rium veſtrum. Et cum eſſem apud vos et ege
rem. nulli honeroſus fui. Nam quod mihi
deerat ſuppleverunt fratres qui venerunt
a Macedonia. et in omnibus ſine hone
re me vobis ſervavi. et ſervabo. Eſt ve
ritas Christi in me. quia haec gloria non infrin
getur in me in regionibus Achaiae.
Quare? quia non diligo vos. Deus ſcit.
Quod autem facio et faciam. ut amputem
occaſionem eorum qui volunt occaſionem. ut
in quo gloriantur. inveniantur ſicut et nos. Nam
eiuſmodi pſeudo apostoli. operarii ſubdo
li. tranſfigurantes ſe in apostolos
Christi. Et non mirum. Ipſe enim ſatanas tranſfigurat
ſe in angelum lucis. Non est ergo magnum ſi
miniſtri eius tranſfigurentur velut
miniſtri iuſtitiae. quorum finis erit
ſecundum opera ipſorum. Iterum dico. ne quis pu
tet me inſipientem. alioquin velut
inſipientem accipite me. ut et ego
modicum quid glorier. Quod loquor non
loquor ſecundum deum. ſed quasi in inſipientia in hac
ſubſtantia gloriae. quia multi gloriantur ſecundum car
nem. et ego gloriabor. Libenter
enim ſuffertis inſipientes cum ſitis
ipſi ſapientes. Suſtinetis enim ſi quis
vos in ſervitutem redigit. ſi quis devo
rat. ſi quis accipit. ſi quis extollitur. ſi
quis in faciem vos caedit. Secundum ignobili
tatem dico. quasi nos infirmi fuimus
in hac parte. In quo quis audet. in inſipientia

dico. audeo et ego. Hebraei ſunt. et ego.
Iſraelitae ſunt et ego. Semen Abrahae ſunt et ego.
Miniſtri Christi ſunt et ego. Ut minus ſapi
ens dico plus ego. In laboribus plu
rimis. in carceribus habundantius.
in plagis ſupra modum. in mortibus frequenter.
A Iudaeis quinquies quadragenas. una
minus accepi. Ter virgis caeſus ſu
ſemel lapidatus ſum. ter naufragium
pertuli. Nocte ac die in profundo
maris fui. In itineribus ſaepe. periculis
fluminum. periculis latronum. periculis ex genere.
periculis ex gentibus. periculis in civitate. periculis
in ſolitudine. periculis in mari. periculis in falſis
fratribus. In labore et aerumna. in
vigiliis multis. in fame et ſiti.
in ieiuniis multis. in frigore et
nuditate. Praeter illa quae extrinſecus
ſunt inſtantia mea cotidiana ſolli
citudo omnium ecclesiarum. Quis infir
matur et ego non infirmor? Quis
Scandalizatur et ego non uror?
Si. Gloriari **XII.**
oportet. quae infirmitatis meae
ſunt gloriabor. Deus et pater domini nostri Iesu Christi ſcit
qui est benedictus in ſaecula quod non mentior.
Damaſci praepoſitus gentis Arethe
regis. cuſtodiebat civitatem Da
maſcenorum ut me comprehenderet. et per
feneſtram in ſporta dimiſſus ſum
a fratribus per murum. et ſic effugi ma
nus eius. Si gloriari oportet. non expedit
quidem. Veniam autem ad viſiones
et revelationes domini. Scio hominem
in Christo ante annos xiiii. ſive in corpore
ſive extra corpus neſcio. deus ſcit.
raptum huiuſmodi uſque ad tertium caelum.
Et ſcio huiuſmodi hominem ſive in corpore
ſive extra corpus neſcio deus ſcit. quia

raptus est in paradisum. et audivit
archana verba que non licet homini loqui.
Pro huiusmodi gloriabor. pro me autem nichil glo-
riabor. nisi in infirmitatibus meis.
Nam si voluero gloriari non ero insipiens.
Veritatem enim dicam. Parco autem. ne quis
me existimet supra id quod videt
in me. aut aliquid audit ex me. Et ne
magnitudo revelationum extollat
me. datus est mihi stimulus carnis mee
angelus sathane. qui me colaphizet. Propter
quod ter dominum rogavi. ut auferretur discederet a
me. Et dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea.
Nam virtus in infirmitate perficitur.
Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus
meis. ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod
placeo mihi in infirmitatibus meis. in contume-
liis. in necessitatibus. in persecutionibus. in
angustiis pro Christo. Cum enim infirmor
tunc potens sum. Factus sum insipiens. vos
me coegistis. Ego enim debui a
vobis commendari. Nichil enim minus fui ab
xii his qui sunt supra modum apostoli. Tamen et si nichil
sum. signa tamen apostolatus mei facta sunt super
vos in omni patientia. in signis et prodigiis et
virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis
pre ceteris ecclesiis. nisi quod ego non gravavi vos.
Donate mihi hanc iniuriam.

ECCE hoc tercio XIII.
paratus sum venire ad vos. et
non ero gravis vobis. Non enim quero que vestra sunt.
sed vos. Nec enim filii debent paren-
tibus thesaurizare. sed parentes
filiis. Ego autem libentissime impen-
dam et superimpendar ipse pro animabus
vestris. licet plus diligens vos mi-
nus diligar. Sed esto. ego vos non gravavi.
sed cum essem astutus. dolo vos cepi.
Numquid per aliquem eorum quos misi ad vos
circumveni vos? Rogavi Titum. et misi
cum illo fratrem. Numquid Titus circumvenit vos?
Nonne eodem spiritu ambulavimus? Non-
ne eisdem vestigiis? Olim pu-
tatis quod excusemus nos apud vos. Co-
ram deo in Christo loquimur. omnia autem karissimi propter
vestram edificationem. Timeo enim ne
forte cum venero. non quales volo inveni-
am vos. et ego inveniar a vobis. qualem non
vultis. Ne forte contentiones emula-
tiones. animositates. dissensiones. de-
tractiones. susurrationes. inflationes.
seditiones sint inter vos. ne iterum
cum venero humiliet me deus apud vos.
et lugeam multos ex hiis qui ante pecca-
verunt. et non egerunt penitentiam super inmun-
dicia et fornicatione. et inpudicicia
quam gesserunt. Ecce tercio hoc venio ad vos.
In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum.
Predixi vobis et predico. ut presens. et
nunc absens hiis qui ante peccaverunt
et ceteris omnibus. quia si venero iterum non
parcam. An experimentum queritis eius qui in
me loquitur Christus. qui in vobis non infirma-
tur. sed potens est in vobis. Nam et si cruci-
fixus est ex infirmitate. sed vivit ex vir-
tute dei. Nam et nos infirmi sumus
in illo. sed vivemus cum eo ex virtute dei
in vobis. Vosmetipsos temptate si
estis in fide. ipsi vos probate. An non
cognoscitis vosmetipsos. quia Christus Iesus in
vobis est. nisi forte reprobi estis. Spero
autem quod cognoscetis. quia nos non sumus reprobi.
Oramus autem deum ut nichil mali faciatis.
non ut nos probati pareamus. sed ut vos
quod bonum est faciatis. nos autem ut reprobi
simus. Non enim possumus aliquid adversus
veritatem. sed pro veritate. Gaudemus
enim quoniam nos infirmi sumus. vos autem

potentes estis. hoc et rogamus vestram
consummationem. Ideo hec absens scribo ut
non presens durius agam secundum potestatem
quam dominus dedit michi in edificationem et non in
destructionem. De cetero fratres gau
dete. perfecti estote. et exhorta
mini. idem sapite. pacem habete.
et deus pacis et dilectionis erit vobiscum.
Salutate vos invicem in osculo sancto.
Salutant vos omnes sancti. Gratia domini nostri Iesu
Christi. et caritas dei. et communicatio sancti spiritus
sit cum omnibus vobis. A M E N.

Prologus

Galathas post susceptionem evangelii
quidam ad observationem legis ve
teris converterunt. Unde et ebyoni
tarum heresis nata est que et Christum credit et in
observatione circumcisionis et sabbati iuda
izat. ac similium mandatorum. Hos apostolus
exemplis rationis auctoritate revo
cat ab errore. Nam primum primitias sua
eis obicit. ut ipsa reminiscantur quod secundum
fidem quesierat. et dicit se in iudais
mo super coetaneos suos studium et
emulatorem paternarum traditionum fu
isse. ita ut Christi persequeretur ecclesiam. post
susceptionem tamen fidei. ita credidisse. et cruci eum affixum esse
ut videretur mortuum legi. Deinde ali
ud quod ex[em]plum profert. et petrum a se
correctum indicat. quod metu
iudeorum in convictu eorum qui ex gentibus
crediderant non tenuit libertatem
cum utique sub evangelio par esset omni
um conditio atque una communio.
Asserit et exemplo abrahe qui ante legem
fecerat fide iustificatus sit. quique
benedictionem ob hoc accepit ut iam
non tantum ostenderet nemine ad iu
stitiam per se aliud querere. non fide
abrahe fuisse imitatores. Argumenta
tur etiam quod in lege iustificari ne
mo umquam possit. sub qua utique erat
Iustus autem ex fide vivit. Ex hoc
colligitur si tantum fides potest ut quemquam
extra legem. quoniam et abraham et sub
lege non in ipsa iustificat. Ab-
solutum est eam tempore suo ad
iustificandum non putare sola
per se sufficere. Ad postremum pro
fert auctoritatem apostolicam di
cens. Ecce ego paulus dico vobis
quia si circumcidamini Christus vobis nihil
proderit. Quia excidistis qui in
lege iustificamini.

Galathe sunt greci. **Argumentum.**
Hii verbum veritatis primum
ab apostolo acceperunt. sed post discessum eius
temptati sunt a falsis pseudo apostolis. ut
in legem et circumcisionem verterentur.
hos revocat apostolus ad fidem verita
tis. scribens eis ab epheso.

PAULUS APOSTOLUS
non ab hominibus neque per hominem
sed per Iesum Christum et deum pa
trem qui suscitavit eum a
mortuis. et qui mecum sunt
omnes fratres ecclesiis galatie.
Gratia vobis et pax a deo patre
nostro. et domino Iesu Christo. qui dedit semet
ipsum pro peccatis nostris. ut eriperet
nos de presenti seculo nequam secundum
voluntatem dei et patris nostri. cui
est gloria in secula seculorum amen. .I.
Miror quod sic tam cito trans
feremini ab eo qui vos

uocauit in gratiam xpi. in aliud euangelium. quod
non est aliud. nisi quod sunt aliqui qui uos conturba-
bant. et uolunt subuertere euangelium xpi.
Sed licet nos aut angelus de celo
euangelizet uobis preterquam quod euangelizauimus
uobis. anathema sit. sicut predixi. et nunc
iterum dico. Si quis uobis euangelizauerit
preter id quod accepistis. anathema sit.
Modo enim hominibus suadeo. an deo. aut
quero hominibus placere? Si adhuc homi-
nibus placerem. xpi seruus non essem. Notum
enim uobis facio fratres euangelium quod euangeli-
zatum est a me. quia non est secundum hominem.
neque didici neque enim ab homine accepi illud. sed per re-
uelationem ihesu xpi. Audistis enim con-
uersationem meam aliquando in iudais-
mo. quoniam supra modum persequebar ecclesiam dei.
et expugnabam illam. et proficiebam in
iudaismo supra multos coetaneos
meos in genere meo. habundantius
emulator existens paternarum mea-
rum traditionum. Cum autem placuit
ei qui me segregauit ex utero matris me-
e. et uocauit per gratiam suam ut reue-
laret filium suum in me. ut euangeli-
zarem illum in gentibus. continuo non ad-
quieui carni et sanguini. neque ueni
ierusalem ad antecessores meos
apostolos. sed abii in arabiam. et iterum re-
uersus sum damascum. II.
Deinde post annos tres ueni
ierusalem. uidere petrum. et
mansi apud eum diebus. xv. Alium
autem apostolorum neminem uidi. nisi ia-
cobum fratrem domini. Que autem scribo uobis.
ecce coram deo quia non mentior. De-
inde ueni in partes syrie et cilicie.
Eram autem ignotus facie ecclesiis
iudee que erant in xpo. tantum autem au-
dītum habebant. quia qui persequebatur nos ali-
quando. nunc euangelizat fidem quam aliquando
expugnabat. et in me glorificabant deum.
Deinde post annos. xiiii. iterum ascendi
ierusalem cum barnaba et tyto.
Ascendi autem secundum reuelationem. et contu-
li cum illis euangelium quod predico in gentibus. se-
orsum autem his qui uidebantur aliquid esse.
ne forte in uacuum currerem aut
cucurrissem. Sed neque tytus qui mecum
erat cum esset gentilis compulsus est circum-
cidi. sed propter introductos falsos fratres
qui subintroierunt explorare liber-
tatem nostram. quam habemus in xpo ihesu. ut
nos in seruitutem redigerent. quibus neque
ad horam cessimus subiectione. ut ue-
ritas euangelii permaneat apud uos.
Ab his autem qui uidebantur esse aliquid. quales
aliquando fuerint nichil mea interest.
Deus enim personam hominis non accipit. Michi enim qui ui-
debantur esse aliquid. nichil contulerunt. Sed
econtra cum uidissent quod creditum est mihi
euangelium prepucii. sicut petro circumcisio-
nis. Qui enim operatus est petro in apostolatum
circumcisionis. operatus est et mihi inter gentes.
Et cum cognouissent gratiam que data
est mihi. iacobus et cephas et iohannes qui
uidebantur columpne esse. dextras
dederunt mihi et barnabe
societatis. ut nos in gentes. ipsi
autem in circumcisionem. tantum ut me-
mores pauperum essemus. quod etiam sol-
licitus fui hoc ipsum facere. Cum
autem cephas uenisset ierusalem an-
tyochiam. in faciem ei restiti re-
stiti quia reprehensibilis erat. Prius
enim quam uenirent quidam ab iacobo cum
gentibus edebat. Cum autem uenissent
subtrahebat et segregabat se

tum eos qui ex circumcisione erant. & si
mulationi eius consenserunt ceteri iudei. ita
ut barnabas duceretur ab eis in illa si
mulatione. Sed cum uidissem quod non recte
ambularent ad ueritatem euangelii. di
xi cephe coram omnibus. Si tu iudeus
cum sis gentiliter & non iudaice uiuis.
quomodo gentes cogis iudaizare. Nos
natura iudei & non ex gentibus peccatores.
scientes autem quod non iustificatur homo ex
operibus legis. nisi per fidem iesu christi. & nos
in iesum christum credimus ut iustificemur ex fide
christi & non ex operibus legis. propter quod ex operi
bus legis non iustificabitur omnis caro. Quod
si querentes iustificari in christo inuenti
sumus & ipsi peccatores. numquid christus mi
nister peccati est. absit. Si enim que
destruxi hec iterum reedifico. preua
ricatorem me constituo. Ego enim
per legem legi mortuus sum. ut deo ui
uam. christo confixus sum cruci. Viuo autem
iam non ego. uiuit uero in me christus. Quod autem
nunc uiuo in carne. in fide uiuo
filii dei. qui dilexit me & tradidit
seipsum pro me. Non abicio gratiam dei. Si
enim per legem iustitia. ergo christus
gratis mortuus est. .iii.

O insensati Galathe. quis
uos fascinauit non obedire
ueritati. ante quorum oculos iesus christus pre
scriptus est & in uobis crucifixus.
Hoc solum uolo a uobis discere. Ex operi
bus legis spiritum accepistis. an ex au
ditu fidei. Sic stulti estis. ut
cum spiritu ceperitis. nunc carne consumma
mini. Tanta passi estis sine causa.
si tamen sine causa. Qui ergo tribuit uobis spiritum
& operatur uirtutes in uobis. ex operibus legis
an ex auditu fidei. sicut scriptum est.
Abraham credidit deo & reputatum est ei ad iu
stitiam. Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt. hii sunt
filii abrahe. Prouidens autem scriptura
quia ex fide iustificat gentes deus. pre
nuntiauit abrahe quia benedicentur in te omnes
gentes. Igitur qui ex fide sunt. benedicentur
cum fideli abraham. Quicumque enim ex operi
bus legis sunt. sub maledicto sunt.
Scriptum est enim. Maledictus omnis qui non
permanserit in omnibus que scripta sunt
in libro legis ut faciat ea. Quoniam
in lege nemo iustificatur apud deum.
manifestum est quia iustus ex fide uiuit.
Lex autem non est ex fide. sed qui fecerit
ea uiuet in illis. Christus maled nos
redemit de maledicto legis.
factus pro nobis maledictum. quia scriptum est.
Maledictus omnis qui pendet in
ligno. ut in gentibus benedictio abra
he fieret in christo iesu. ut pollicita
tionem spiritus accipiamus per fidem.
Fratres secundum hominem dico. tamen hominis
confirmatum testamentum nemo
spernit. aut superordinat. Abra
he dicte sunt promissiones & semini
eius. Non dicit & seminibus quasi in
multis. sed quasi in uno & semini
tuo qui est christus. Hoc autem dico testamen
tum confirmatum a deo. quod post
.cccc.tos & post xxx. annos
facta est lex. non irritum facit
ad euacuandam promissionem. Nam
& si ex lege hereditas. iam non
ex promissione. Abrahe autem per rep
missionem donauit deus. Quid
igitur lex. propter transgressiones posita
est. donec ueniret semen
cui repromiserat. ordinata per
angelos in manu mediatoris. .c.

Mediator autem unius non est. Deus autem unus
est. Lex ergo adversus promissa
Dei? Absit. Si enim data esset lex
que posset iustificare, vere ex le-
ge esset iusticia. Sed conclusit scrip-
tura omnia sub peccato, ut promissio
ex fide Ihesu Christi daretur credentibus.
Priusquam autem veniret fides, sub
lege custodiebamur conclusi in
eam fidem que revelanda erat.
Itaque lex pedagogus noster erat in
Christo, ut ex fide iustificemur. At
ubi venit fides, iam non sumus sub pedago-
go. Omnes enim filii Dei estis per
fidem que est in Christo Ihesu. Quicumque enim in Christo bap-
tizati estis, Christum induistis. Non est
Iudeus neque Grecus, non est servus neque liber, non
est masculus neque femina. Omnes enim vos
unum estis in Christo Ihesu. Si autem vos Christi,
ergo semen Abrahe estis secundum repromissi-
onem heredes. IIII.
Dico autem: Quanto tempore heres
parvulus est, nichil differt a servo,
cum sit dominus omnium, sed sub tutoribus et
actoribus est usque ad prefinitum tempus
a patre. Ita et nos cum essemus parvuli
sub elementis mundi eramus ser-
vientes. At ubi venit plenitudo tem-
poris, misit Deus filium suum natum ex muliere,
factum sub lege, ut eos qui sub lege erant re-
dimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.
Quoniam autem estis filii Dei, misit Deus spiritum
filii sui in corda vestra clamantem: Abba, pater.
Itaque iam non est servus, sed filius. Quod si
filius, et heres per Deum. Sed tunc quidem ig-
norantes Deum, hiis qui natura non sunt dii ser-
viebatis. Nunc autem cum cognoveritis Deum,
immo cogniti sitis a Deo, quomodo converti-
mini iterum ad infirma et egena
elementa, quibus denuo servire vultis?
Dies observatis et menses et tempora et
annos. Timeo ne forte sine causa
laboraverim in vobis. Estote sicut
ego, quia et ego sicut vos. Fratres, ob-
secro vos. Nichil me lesistis. Scitis autem
quia per infirmitatem carnis evangeli-
zavi vobis iampridem, et temptationem
vestram in carne mea non spre-
vistis neque respuistis, sed sicut angelum
Dei excepistis me, sicut Christum Ihesum. Ubi
est ergo beatitudo vestra? Testimonium
enim perhibeo vobis quia si potuisset
fieri, oculos vestros eruissetis et de-
dissetis michi. Ergo inimicus factus sum vobis
verum dicens vobis? Emulantur vos non bene,
sed excludere vos volunt, ut illos emu-
lemini. Bonum autem emulamini in
bono semper, et non tantum cum presens sum apud vos.
Filioli mei, quos iterum parturio donec Christus
formetur in vobis. Vellem autem nunc esse apud
vos et mutare vocem meam, quia con-
fundor in vobis. Dicite michi qui sub lege
vultis esse, legem non legistis?
Scriptum est enim quoniam Abraham duos filios
habuit, unum de ancilla et unum
de libera. Sed qui de ancilla secundum carnem
natus est, qui autem de libera per repromissi-
onem. Que sunt per allegoriam dicta. Hec
enim sunt duo testamenta: unum quidem in
monte Syna in servitutem generans,
que est Agar. Syna enim mons est in Ara-
bia, qui coniunctus est ei que nunc est Ierusalem
et servit cum filiis suis. Illa autem que sursum
est Ierusalem libera est, que est mater nostra.
Scriptum est enim: Letare sterilis que non
paris, erumpe et clama que non par-
turis, quia multi filii deserte ma-
gis quam eius que habet virum. Nos autem fratres

fratres ysaac promissionis filii sumus. Sed
quemadmodum tunc qui secundum carnem natus fuerat
persequebatur eum qui secundum spiritum, ita et nunc.
Sed quid dicit scriptura? Eice ancil-
lam et filium eius. Non enim erit heres
filius ancille cum filio libere. Itaque
fratres non sumus ancille filii sed libere,
qua libertate Christus nos liberavit.
State et nolite iterum iugo ser-
vitutis contineri. V.

Ecce ego Paulus dico vobis
quoniam si circumcidamini Christus vobis nichil
proderit. Testificor autem rursum omni
homini circumcidenti se quoniam debitor est
universe legis faciende. Evacu-
ati estis a Christo qui in lege iustifica-
mini, a gratia excidistis. Nos autem spiritu
ex fide spem iusticie expectamus.
Nam in Christo Ihesu neque circumcisio aliquid valet
neque preputium, sed fides que per caritatem
operatur. Currebatis bene, quis
vos impedivit veritati non obe-
dire? Nemini consenseritis.
Persuasio vestra non est ex eo qui vocat
vos. Modicum fermentum totam ma-
ssam corrumpit. Ego autem confido in vobis in
domino quod nichil aliud sapietis. Qui
autem conturbat vos iudicium portabit quicumque
est ille. Ego autem fratres si circumcisio-
nem predico quid adhuc persecutionem
patior? Ergo evacuatum est
scandalum crucis. Utinam abscidantur
qui vos conturbant. Vos enim fratres in
libertatem vocati estis. Tantum ne li-
bertatem in occasionem detis car-
nis, sed per caritatem servite invicem.
Omnis enim lex in uno sermone im-
pletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum.
Quod si invicem mordetis et comeditis,
videte ne ab invicem con-
sumamini. Dico autem: Spiritu
ambulate et desideria carnis
non perficietis. Caro enim concupiscit
adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Hec enim
invicem sibi adversantur ut non quecumque vultis illa
faciatis. Quod si spiritu ducimini iam
non estis sub lege. Manifesta autem
sunt opera carnis, que sunt fornicatio, in-
mundicia, inpudicicia, luxuria,
avaricia que est ydolorum servitus,
veneficia, inimicicie, contentio-
nes, emulationes, ire, rixe, dis-
sensiones, secte, invidie, ho-
micidia, ebrietates, comessa-
tiones et his similia, que predico vobis
sicut predixi, quoniam qui talia agunt regnum dei
non consequentur. Fructus autem spiritus est ka-
ritas, gaudium, pax, longani-
mitas, bonitas, paciencia, benig-
nitas, mansuetudo, fides, mo-
destia, continentia, castitas.
Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt
Christi carnem suam crucifixerunt cum
vicijs et concupiscentiis. VI.

Si vivimus
spiritu, spiritu et ambulemus.
Non efficiamur inanis glorie cupidi,
invicem provocantes, invicem invi-
dentes. Fratres et si preoccupatus
fuerit homo in aliquo delicto, vos
qui spirituales estis huiusmodi instruite
in spiritu lenitatis, considerans te
ipsum ne et tu tempteris. Alter al-
terius onera portate et sic adimplebitis legem Christi. Nam
si quis existimat se esse aliquid
cum nichil sit, ipse se seducit.
Opus autem suum probet unusquisque et
sic in semetipso tantum gloriam ha-

bebit y n tabo. Vn q̄sq; ē on
siū portab. Coicet ā is q̄ cate
chizatur ei q̄ se cathechizat.
in oib bonis. Nolite errare
ds n irridet. Q̄ ē seiauit
ho. h̄ y metet. q̄ q̄ seiat ī car
ne sua. d carne metet cor
ruptione. Q̄ a seiat ī spu.
d spū metet uitā etnā. Bo
nū aū faciētes n dficiam.
Tempe ē suo metem̄ n defi
cientes. Ē du tpe hm̄s ope
mur boniū ad oēs. maxīe ā
ad domesticos fidi. Videte q̄
lib litis scpsi uob mā manu.
Q̄cūq; ē uolt placē ī carne
hi cogt uos circūcidi. tm̄ ut
crucis x̄ psecutione n pa
tiantur. Neq; ē q̄ cīrcūcidun
tur lege custodiunt. s; uolt
uos cīrcūcidi. ut ī carne urā
gliātur. Q̄ ā absit gliari. n in
cruce do. n. i. x̄. p q̄ m̄ mu
dus crux ē y e m. In x̄ ē n;
cīrcūcisio ād ualz. n; p̄putiū
s; noua ētura. Et quicq;
hanc regulā secuti fuerīt
pax sr̄ illos. y mīa sr̄ isrl di.
De ceto nēo m̄ molestꝰ sit
ego ē stigmata ihū ī corpe
mo porto. Grā do. n. i. xpi
cū spū urō frīs. Amen.

P̄logus

EPHESII. s. asiani
Hi ū accepto ūbo ūita
tis psīterent ī fide.
Hos collaudat ā. scri
bens eis a roma d carce. de
uotione ephesiorū q̄ y fide

y scorū dilcōe uelut duob ydo
neis testib approbat magnifi
gratiā mitis exhortatioib in
citat. pm̄ q̄ dic eos an cstitu
tione mūdi electos. y i adop
tione filiorū uocatos. ut ipsa e
lectio y adoptio gulatiois bō
collate eos sidē faciat dignū.
d in mistiū īcarnatōis diuce
q̄ sup̄iorib igrāti fuāt gnatoib
p eug siū ul reuelatū d. u. ī eo
honorē sue cgtiois cgs sciāt
q̄ eidē nature amortuis sus
scitat ho x̄ ihc ī c̄lis sedēdt hono
re p̄ripatus y uirtutes y dnatio
nes. y sic ī dextā di maneat.
ī q̄ insigne dignitas ostndit
collatus. Reuocant y ī me
moriā signans uite. q̄ ē effi
cacissimū exortatois g. ū du
se abiectos y uiles reminis
scunt. ēscat ap eos psentis
cumlis dignitatis. Na int saxa
ydolorū y ligna in pingndo
di ūi notitiā n habebant.
agebat y ethneos n sot ap
missionū spe. uerū y a gūer
satioe isrl. ē pmisso debe
bat. Sangne naq; x̄ amotū
ē legis obstaclm. q̄ iudeos a
gntib dirimebat. y uideat nōe
gntilq; dpotito. un eduob no
uus ho fcs ē x̄m. h̄is g̊ pmissis
bnficiis. amonet eos ut uice
reddat t reffant. y digne am
bulent uocatioe q̄ uocati s.
ē oi māsuetudie y humilitate.
Deinꝰ ū optimā marz mag. om
nium unitē. ut cautione. offi

cia intimat affectus ordinat: uxoris
in virum, viri in uxorem, filiorum in paren
tes, parentum in filios, servorum in dominos ut
fideliter serviant. dominos admonet ut
clementer imperent. ad postremum in
commune omnibus generalia armorum suggerit quibus
contra spiritales hostes valeant dimica
re. Scribit autem hanc epistolam per tythicum
dyaconum. Epistola

PAULUS
apostolus Iesu Christi per volunta
tem Dei. Sanctis omnibus qui sunt
Ephesi, et fidelibus
in Christo Iesu. Gratia vobis et pax
a Deo patre nostro et Domino Iesu Christo.

Benedictus Deus et I.
pater domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos
in omni benedictione in celestibus
spiritali in celestibus in Christo. sicut elegit
nos in ipso ante mundi constitutionem,
ut essemus sancti et immaculati in con
spectu eius in caritate. qui predes
tinavit nos in adoptionem
filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum
voluntatis sue. in laude
glorie gratie sue. in qua gratificavit nos
in dilecto filio suo. in quo habemus redemp
tionem per sanguinem eius, remissionem
peccatorum secundum divitias glorie eius, que super
habundavit in nobis in omni sapientia et pru
dentia. ut notum nobis faceret sacra
mentum voluntatis sue secundum beneplaci
tum eius, quod proposuit in eo in dispen
satione plenitudinis temporum.
instaurare omnia in Christo que in celis et
que in terris sunt in ipso. in quo et nos sorte
vocati sumus predestinati secundum
propositum eius qui omnia operatur secundum con
silium voluntatis sue. ut simus in

laude glorie eius qui ante speravimus in Christo.
in quo et vos cum audissetis verbum verita
tis evangelium salutis vestre. in quo et creden
tes signati estis spiritu promissionis
sancto. qui est pignus hereditatis nostre in
redemptione adquisitionis. in laude
glorie ipsius. Propterea et ego audiens
fidem vestram que est in Christo Iesu et dilectionem
in omnes sanctos. non cesso gratias agens
pro vobis. memoriam vestri faciens in oratio
nibus meis. ut Deus domini nostri Iesu Christi pater
glorie det vobis spiritum sapientie et reve
lationis in agnitione eius. illumi
natos oculos cordis vestri. ut sciatis que sit
spes vocationis eius. que divitie glorie
hereditatis eius in sanctis. et que sit super
eminens magnitudo virtutis eius
in nos. qui credidimus secundum operationem
potentie virtutis eius, quam operatus est
in Christo suscitans eum a mortuis. et con
stituens ad dexteram suam in celesti
bus super omnem principatum et pote
statem et virtutem et dominationem,
et omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo sed
et in futuro. et omnia subiecit sub pe
dibus eius. et ipsum dedit caput super omnem
ecclesiam que est corpus ipsius. pleni
tudo eius. qui omnia in omnibus

adimpletur. Ca. II.

Et vos cum essetis mortui
delictis et peccatis vestris, in quibus
aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius
secundum principem potestatis aeris huius
spiritus qui operatur nunc in filios diffiden
tie. in quibus et nos omnes aliquando con
versati sumus in desideriis carnis nostre
facientes voluntates carnis
et cogitationum. et eramus natura
filii ire sicut et ceteri. Deus autem

qui dives est in misericordia propter nimiam cari-
tatem suam qua dilexit nos. et cum essemus
mortui peccatis convivificavit nos
in Christo. cuius gratia estis salvati. et con-
resuscitavit et consedere fecit in
celestibus in Christo Ihesu. ut ostenderet
in seculis supervenientibus habundan-
tes divitias gratie sue in bonita-
te super nos in Christo Ihesu. Gratia enim sal-
vati estis per fidem. et hoc non ex vobis.
Dei enim donum est. non ex operibus ut
ne quis glorietur. Ipsius enim factura sumus
creati in Christo Ihesu in operibus bonis. que prepa-
ravit Deus ut in illis ambulemus.
Propter quod memores estote. quod vos qui
aliquando eratis gentes in carne.
qui dicebamini preputium ab ea que
dicitur circumcisio in carne manufacta.
qui eratis illo tempore sine Christo. alienati
a conversatione Israel. et hospites
testamentorum promissionis. spem
non habentes. et sine Deo in hoc mundo.
Nunc autem in Christo Ihesu vos qui aliquando eratis
longe. facti estis prope in sanguine
agni. Ipse enim est pax nostra. qui fecit utraque
unum. et medium parietem macerie
solvens inimicicias in carne sua.
legem mandatorum decretis evacu-
ans. ut duos condat in semet
ipso. in unum novum hominem faciens
pacem et reconciliet ambos in uno
corpore Deo per crucem interficiens
inimicitias in semet ipso. Et veni-
ens evangelizavit pacem
vobis qui longe fuistis. et pacem his
qui prope. quia per ipsum habemus acces-
sum ambo in uno spiritu ad pa-
trem. Ergo iam non estis hospites
et advene. sed estis cives sanctorum
et domestici Dei superedificati
super fundamentum apostolorum et prophetarum.
ipso summo angulari lapide Christo
Ihesu. in quo omnis edificatio
constructa. crescit in templum san-
ctum in Domino. In quo et vos coedifica-
mini in habitaculum Dei in spiritu
sancto. **Capitulum III.**

Huius rei gratia ego ~~Paulus~~
vinctus Christi Ihesu pro vobis in
gentibus. Si tamen audistis dispen-
sationem gratie Dei que data est mihi
in vobis. quoniam secundum revelationem notum mi-
chi factum est sacramentum. sicut supra scripsi in brevi
prout potestis legentes intelligere
prudentiam meam in misterio Christi. quod
aliis generationibus non est agnitum fili-
is hominum. sicut nunc revelatum est
sanctis apostolis eius et prophetis. in spiritu esse
gentes coheredes et concorporales et
comparticipes promissionis in Christo Ihesu
per evangelium. cuius factus sum minister secundum donum
gratie Dei que data est michi secundum operationem
virtutis eius. Michi omnium sanctorum mini-
mo data est gratia hec. in gentibus
evangelizare investigabiles di-
vitias Christi. et illuminare omnes. que
sit dispensatio sacramenti abscon-
diti a seculis. in Deo qui omnia creavit.
ut innotescat principibus et potesta-
tibus in celestibus per ecclesiam multi-
formis sapientia Dei. secundum prefinitionem
seculorum. quam fecit in Christo Ihesu Domino nostro
in quo habemus fiduciam et accessum in con-
fidentia per fidem eius. Propter quod peto
ne deficiatis in tribulationi-
bus meis pro vobis. que est gloria vestra. Huius
rei gratia flecto genua mea ad
patrem Domini nostri Ihesu Christi. ex quo omnis pater-
nitas in celis et in terra nominatur.
ut det vobis secundum divitias glorie sue

uirtute corroborari per spiritum eius
in interiorem hominem. Habitare christum per fidem
in cordibus uestris in caritate radica
ti et fundati ut possitis conprehen
dere cum omnibus sanctis. que sit latitudo.
longitudo. sublimitas et profundum.
scire etiam supereminentem scientie ca
ritatem christi. ut impleamini in
omnem plenitudinem dei. Ei autem qui
potens est omnia facere superhabun
danter quam petimus aut intelligimus
secundum uirtutem que operatur in nobis. ipsi gloria
in ecclesia in christo ihesu in omnes generationes
seculi seculorum amen. **Ca. IIII.**

Obsecro itaque uos ego
uinctus in domino. ut digne am
buletis uocatione qua uocati
estis. cum omni humilitate et mansue
tudine cum patientia. supportantes in
uicem in caritate. solliciti seruare
unitatem spiritus in uinculo pacis.
Unum corpus et unus spiritus. sicut uocati
estis in una spe uocationis uestre.
Unus dominus. una fides. unum bap
tisma. unus deus et pater omnium qui est
super omnes. et per omnia et in omnibus nobis.
Unicuique autem nostrum data est gratia
secundum mensuram donationis christi.
Propter quod dicit. ascendens in altum cap
tiuam duxit captiuitatem. dedit dona hominibus. Quod autem
ascendit quid est nisi quia et
descendit primum in inferiores
partes terre. Qui descendit ipse est
et qui ascendit super omnes celos
ut adimpleret omnia. Et ipse
dedit quosdam apostolos. quosdam
autem prophetas. alios autem euangelistas.
alios uero pastores et
doctores. ad consummationem sancto
rum in opus ministerii in edificationem
corporis christi. donec occurramus omnes in
unitatem fidei et agnitionis filii
dei in uirum perfectum in mensuram etatis ple
nitudinis christi. ut iam non simus paruuli
fluctuantes. et circumferamur omni
uento doctrine. in nequitia hominum
in astutia ad circumuentionem erroris.
Ueritatem autem facientes in caritate
crescamus in illo per omnia qui est caput christus.
ex quo totum corpus conpactum et conexum
per omnem iuncturam subministra
tionis. secundum operationem in mensuram
uniuscuiusque membri. augmentum facit
corporis in edificationem sui in caritate.
Hoc igitur dico et testificor in domino. ut iam
non ambuletis sicut et gentes ambu
lant in uanitate sensus sui. te
nebris obscuratum habentes intelle
ctum. alienati a uia dei per ignoran
tiam que est in illis. propter cecitatem cor
dis ipsorum. qui desperantes semetip
sos tradiderunt inpudicitie
in operationem omnis inmunditie in
auaricia. Uos autem non ita didi
cistis christum. si tamen illum audistis.
et in ipso edocti estis. sicut est ueri
tas in ihesu. deponere uos secundum pristi
nam conuersationem ueterem hominem
qui corrumpitur secundum desideria erroris.
Renouamini autem spiritu mentis uestre et
induite nouum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et
sanctitate ueritatis. Propter quod deponentes men
dacium loquimini ueritatem unusquisque cum proximo
suo. quoniam sumus inuicem membra. Irasci
mini et nolite peccare. Sol non occidat
super iracundiam uestram. Nolite locum dare
diabolo. Qui furabatur iam non furetur.
magis autem laboret operando manibus
quod bonum est. ut habeat unde tri
buat necessitatem patienti.

Omnis sermo malus ex ore vestro non
procedat. sed si quis bonus ad edificati
onem fidei ut det gratiam audienti
bus. Et nolite contristare spiritum sanctum
dei in quo signati estis in diem redemp
tionis. Omnis amaritudo et ira
et indignatio et clamor et blas
phemia tollatur a vobis cum omni mali
cia. Estote autem invicem benigni
misericordes. donantes invicem. sicut
et deus in Christo donavit vobis. V.
ESTOTE ergo imitatores dei
sicut filii karissimi. et ambulate
in dilectione sicut et dilexit vos. et tra
didit semetipsum pro vobis oblati
onem et hostiam deo in odorem sua
vitatis. Fornicatio autem et omnis inmun
dicia aut avaricia nec nominetur
in vobis sicut decet sanctos. aut turpitu
do aut stultiloquium aut scurili
tas. que ad rem non pertinet. sed ma
gis gratiarum actio. Hoc enim scitote
intelligentes. quod omnis fornica
tor aut inmundus. aut avarus
quod est ydolorum servitus. non habet heredita
tem in regno Christi et dei. Nemo vos
seducat inanibus verbis. Propter hec
enim venit ira dei in filios diffi
dentie. Nolite ergo effici parti
cipes eorum. Eratis enim aliquando
tenebre. nunc autem lux in domino. ut
filii lucis ambulate. Fructus enim lucis est in
omni bonitate et iusticia et veri
tate. probantes quid sit beneplaci
tum deo. Et nolite communicare
operibus infructuosis tenebrarum.
magis autem et redarguite. Que
enim in occulto fiunt ab ipsis. tur
pe est et dicere. Omnia autem que argu
untur. a lumine manifestantur.

Omne enim quod manifestatur lumen est.
Propter quod dicit. Surge qui dormis et
exsurge a mortuis et illuminabit te Christus. Vide
te itaque quomodo caute ambuletis.
non quasi insipientes sed quasi sapientes
redimentes tempus. quoniam dies mali sunt.
Propterea nolite fieri imprudentes
sed intelligentes. que sit voluntas di
ei. Et nolite inebriari vino in quo est
luxuria. sed impleamini spiritu sancto. lo
quentes vobismetipsis in psalmis et
ymnis et canticis spiritualibus.
cantantes. et psallentes domino in
cordibus vestris. gratias agentes semper pro
omnibus in nomine domini nostri ihesu Christi. deo et patri.
subiecti invicem in timore Christi.
Mulieres viris suis subdite
sint sicut domino. quoniam vir caput est mu
lieris. sicut Christus caput est ecclesie. ipse
est salvator corporis eius. Sed sicut
ecclesia subiecta est Christo. ita et mulie
res in omnibus viris suis. Viri dili
gite uxores vestras. sicut et Christus ecclesiam. et semetipsum .b.
tradidit pro ea. ut eam sanctifica
ret. mundans eam lavacro aque
in verbo vite. ut exhiberet sibi
gloriosam ecclesiam. non habentem ma
culam aut rugam. aut aliquid huiusmodi.
sed ut sit sancta et inmaculata. ita
et viri debent diligere uxores
suas ut corpora sua. Qui suam uxo b.
rem diligit seipsum diligit. Nemo
enim umquam carnem suam odio habuit
sed nutrit et fovet eam sicut et Christus
ecclesiam. quia membra sumus corporis eius.
de carne eius et de ossibus eius.
Propter hoc relinquet homo patrem et matrem et
adherebit uxori sue. et erunt duo in carne una.
Sacramentum hoc magnum est. Ego autem
dico in Christo et in ecclesia. Verumtamen

& uos singli unusqsq; suã uxorem
sic sicut seipm diligat. Uxor aũt ut
timeat uirũ. VI.
Filii. obedite parentib;
uris in dño. hoc ẽ iustũ
ẽ. Honora patrẽ & mrẽ. q ẽ
mandatũ primũ i pmissiõe.
ut bn sit ti & sis longeuus sup trã.
Et uos patres. nolite ad iracundiã puocare filios uros
s; educate eos i disciplina et
correptiõe dñi. Servi! obedite dñis carnalib cũ timore & tremore i simplicitate
cordis uri sic xpo. n ad oculũ
suientes. qi hoib placentes
s; ut serui xpi. facientes uoluntate di ex aio cũ bona uoluntate suientes sic dño & nõ
hoib;. Scientes q unusqsq;
qd cũq; bonũ fecit. hoc pcipiet
a dño. siue seruꝰ siue liber. Et
uos dñi eadẽ facite illis. remittentes minas. scientes q & illoꝝ
& urꝰ dñs ẽ i celis. & psonaꝝ acceptio n ẽ apud deũ. De cetero.
frs Confortamini i dño. &
i potentia uirtutis eiꝰ. Induite uos armaturã dĩ. ut possitis stare adũs isidias diabli.
q n ẽ nob colluctatio adũs
carnẽ & sanguinẽ. s; adũs pricipes & potestates. adũsus mũdi rectores tenebraꝝ harꝝ.
cõ spũalia nequitie i celestib.
Pp ea accipite armaturã dĩ.
ut possitis resistere i die malo
& i oib pfecti stare. State
g succincti lũbos uros i ueritate
& induti loricã iusticie. & calciati pedes i pparatione euglii
pacis. I oib; sumentes scutũ fidei. i quo possitis oĩa tela nequissimi ignea extinguere. et
galeã salutis assumite. & gladiũ spc q ẽ ubũ di. P omnẽ
orõnẽ & obsecrationẽ orantes
oĩ tpe i spũ. & i ipo uigilantes i oĩ istantia & obsecratiõe
p oib scis & p me. ut det m
smo i apertione oris mei. cum
fiducia notũ facere mistium
euglii. p quo legatiõe fungor
i catena. ita ut i ipo audeã
put opt me loqui. S; ubũ
dĩ nõ pot alligari. Ut aũt
sciatis q circa me s. q agam.
oĩa nota uob faciet tychicus kmus fr & fidel minister i dño.
q misi ad uos in hoc ipm. ut
cognoscatis q circa nos s. & cõsolet corda ura. Pax frib & caritas cũ fide. a dõ patre nro.
& dño n. i. x. Gra cũ oib q diligunt dñm n. i. x. i incorruptione. amen. Explicit.

Ad Philippen.

Philippẽs sũt ciuitas macedonie. i q ap pm uisione q ei ostensa fuerat. sic i actib aptoꝝ
refert. uisio p noctem
paulo ostensa ẽ. uir qda
macedo erat stans & dpcans eũ & dicens. trãsiens
i macedonia adiuua nos.
ꝑ inuẽ euglm pdicauit. q tanta
fide suscepit. ut n solũ ipi
crederent. uerũ id q audierant & aliis pdicarent.

⁊ feruore sp̄c rudimta dis
ciploꝝ ꝯponentes. officia su
scipent ministroꝝ. Q̄ꝰ ꝯ co
gaud; ap̄ dicēs. obsecrātiōne fa
ciēs sup̄ corōne urā ī eug. hor
ta; cursu fauore suo īcentit.
⁊ catenas suā dic̄ ad pfectū
euglii puenie. qr dū qrentib
redd causā uincloꝝ suoꝝ. x̄ n̄
nescientib īsinuat. ꝯuolūtati
⁊ uite sue tpe pferet ⁊ morti
au ipende. dū amittat fide eī. aū
p fide eī mori n̄ timet. hortat
q̄ a philippenses. ū dig̃ ī eug x̄ ꝯ
usent. h̄ ē ut fide pdicois ⁊ ꝯūsa
tiōis bono ope ⁊ testimōio pse
quēt. n̄ metu adūsarioꝝ ꝯdu
cant ab euglii hndi studio. ut
q̄ tenebꝯ factiēdo oīa sin mūr
atiōib ⁊ hesitatiōib ꝯbeant
uite sue splendore radiare.
Ammonet ꝯ uī s̄ caueāt a pseu
i do aplis. q̄ ī iustia gr̄e custodi
endas obsuatioēs legis uetꝯ p
dicabat. ꝯgaudēs ī fine oblatio
nib eoꝝ n̄ obli; qr ipē ad accipe.
s; qr talib eos uelit fructib ha
bundare. Phylippenses
s̄ macedoēs. hī accepto ūbo ū
itatis pstiterūt ī fide n̄ rece
perūt ftos aplos. q̄s ap̄ collaudat
ꝯ carcere scbns eis a Roma.

IN actib aploꝝ legit̄. Argum̄
q̄ paulo pdicante crediderit phy
lippenses ī x̄. Gr̄m ī hc̄ sitā pse
uerit ū ī ipsī eug pdicant̄e ⁊ ꝯ
fendeit a pseudo aplis ipugnati.
Q̄ꝰ ꝑ ab hīs m̄ supr̄ se meminat
accepisse. ⁊ c̄ ali pdicaret. hos q̄
collaudās. mon; ne eī passiōib;

cresant. q̄b n̄ ꝯstruat x̄ eug. s;
s; firmat. dū intelligi dat tanta
pati p falsa l' dubia o
n̄ pse. Inq; exhortat eos ꝯx suo.
ut usq; ad morte libent ꝯbeat
certare p x̄.

PAULUS
et Tymotheus.
serui ihu x̄. Oīb scis
ī x̄. ihu q̄ s̄ phylip
pis. c̄ epis ⁊ dyaco
nib. gr̄a ūb ⁊ pax a do
patre n̄. ⁊ dn̄o. i. xp̄o.
Gras ago dō mō. · I ·
ī oī memoria ura s̄p ī cunct
orōib meīs p oīb ūb c̄ gaudio
ꝯprecatione faciens sr̄ cōicati
oē ura ī eug x̄. a pa die us;
nc. ꝯfidens h̄ ipm̄. qr q̄ cepit
ī ūb op bonū pficiet. us;
ī die x̄ ihu. sicē m̄ iustū h̄
sentire p oīb ūb. eo q̄ habā
uos ī corde. ⁊ ī uinctis meīs
⁊ ī ꝯfensiōe ⁊ ꝯfirmatiōe
euglii socios gaudii mei oēs uos
ee. Testis ē e m̄ ds quō cu
pia uos oēs ī uiscerib x̄ ihu. Et hoc
oro ū caritas ūr magis ac magis
habund; ī oī scia. ⁊ ī oī sensu. ut
pbetis potiora. ū sitis sinceres ⁊
sin offensa ī die x̄. repleti fruc
tu iusticie p. i. x̄. ī laude ⁊ glam
dī. Scire aūt uolo uos fr̄s. qr q̄ circa
me s̄. mag ad pfectū euglii p
uenerūt. ita ū uincula mea mani
festa fierent ī x̄. ī oī pretorio. ⁊
ī ceteris oīb. ⁊ plures ex fr̄ib ī dn̄o
ꝯfidentes ī uinctis meīs. habūdā
tī auderent sin timore ūb dī loq.
Q̄dā q̄dē ⁊ ꝑ ī uidia ⁊ ꝯtentiōe x̄

predicant: quidam autem et propter bonam voluntatem. quidam vero ex caritate. scientes quod in defensione evangelii positus sum. Quidam autem ex contentione Christum annuntiant non sincere existimantes pressuram se suscitare in vinculis meis. Quid enim? dum omni modo sive per occasionem sive per caritatem Christus annuntietur et in hoc gaudeo. sed et gaudebo. Scio enim quod hoc mihi proveniet ad salutem per vestram orationem et subministrationem spiritus Ihesu Christi. secundum expectationem et spem meam. quia in nullo confundar. sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo. sive per vitam sive per mortem. Mihi enim vivere Christus est et mori lucrum. Quod si vivere in carne hic mihi fructus operis est. quid eligam ignoro. Coartor autem e duobus. desiderium habens dissolvi. et esse cum Christo. multo magis melius. Permanere autem in carne necessarium propter vos. Et hoc confidens scio quia permaneo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei. ut gratulatio vestra habundet in Christo Ihesu in me per meum adventum iterum ad vos. Tantum digne in evangelio Christi conversamini. ut sive cum venero et videro vos. sive absens audiam de vobis. quia statis in uno spiritu unanimes. collaborantes fide evangelii et in nullo terreamini ab adversariis vestris. que est illis causa perditionis. vobis autem causa salutis. Et hoc a deo. quia vobis donatum est pro Christo. non solum ut in eum credatis. sed ut etiam pro illo patiamini. idem certamen habentes. quale et vidistis in me. et nunc audistis de me.

cap. scdm

Capitulum secundum

Si qua ergo consolatio in Christo. si quod solatium caritatis. si qua societas spiritus. si qua viscera miserationis. implete gaudium meum. ut idem sapiatis. eandem caritatem habentes. unanimes. idipsum sentientes. nihil per contentionem neque per inanem gloriam. sed in humilitate. superiores sibi invicem arbitrantes. non que sua sunt singuli considerantes. sed et ea que sunt aliorum. Hoc enim sentite in vobis. quod et in Christo Ihesu. Qui cum in forma dei esset. non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. sed semetipsum exinanivit. formam servi suscipiens. in similitudine hominum factus et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem. mortem autem crucis. Propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen quod est super omne nomen. ut in nomine Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus Ihesus Christus in gloria est dei patris. Itaque karissimi mei sicut semper obedistis non in presentia mei tantum. sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et timore et tremore salutem vestram operamini. Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmurationibus et hesitationibus. ut sitis sine querela et simplices filii dei. sine reprehensione in medio nationis prave et perverse. inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. verbum vite continentes ad gloriam meam in die Christi. quia non in vacuum cucurri. neque in vacuum laboravi. Sed et si immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestre

He gerpt. abebat. mlos redo.

gaudeo et congratulor omnibus vobis.
Idipsum autem et vos gaudete et con-
gratulamini mihi. Spero autem in domino
Ihesu Tymotheum cito mittere
ad vos. ut et ego bono animo sim.
cognitis que circa vos sunt. Ne-
minem enim habeo tam unanimem
qui sincera affectione pro vobis sollicitus
sit. Omnes enim que sua sunt querunt non que
Ihesu Christi. Experimentum autem eius cognoscite
quia sicut patri filius mecum servivit in
evangelio. Hunc igitur spero me mittere ad
vos. mox ut videro que circa me sunt.
Confido autem in domino. quia et ipse veniam
ad vos cito. Necessarium autem existi-
mavi epaphroditum fratrem et coo-
peratorem et commilitonem meum. vestrum
autem apostolum et ministrum necessi-
tatis mee: mittere ad vos. quoniam
quidem omnes vos desiderabat. et mestus
erat. propterea quod illum audieratis
infirmatum. Nam et infirmatus est
usque ad mortem. sed deus misertus
est eius. non solum autem eius verum et mea
ne tristiciam super tristiciam haberem.
Festinantius ergo misi illum. ut
viso eo iterum gaudeatis. et
ego sine tristicia sim. Excipi-
te itaque eum cum omni gaudio in domino.
et huiusmodi cum honore habetote.
quoniam propter opus Christi usque ad mortem acces-
sit. tradens animam suam ut imple-
ret id quod vobis deerat erga
meum obsequium. III.

De cetero fratres mei
gaudete in domino. eadem
eadem vobis scribere. mihi quidem non pi-
grum. vobis autem necessarium. Videte
canes. videte malos operarios.
videte concisionem. Nos enim
sumus circumcisio qui spiritu dei servimus. et
gloriamur in Christo Ihesu. et non in carne fi-
duciam habentes. quamquam et ego habeam con-
fidentiam in carne. Si quis alius vi-
detur confidere in carne. ego magis.
circumcisus. octavo die. ex genere Israel
de tribu beniamin. hebreus ex
hebreis. secundum legem phariseus. secundum e-
mulationem persequens ecclesiam dei.
secundum iusticiam que in lege est conversatus sine
querela. Sed que michi fuerunt lucra. hec
arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verum-
tamen existimo omnia detrimentum esse propter
eminentem scientiam Ihesu Christi domini mei.
propter quem omnia detrimentum feci. et arbitror
ut stercora. ut Christum lucrifaciam. et inve-
niar in illo non habens meam iusticiam.
que ex lege est. sed illam que est ex fide
Ihesu Christi. que est ex deo iusticia in fide
ad cognoscendum illum. et virtu-
tem resurrectionis eius. et socie-
tatem passionum illius. configuratus
morti eius. si quomodo occurram ad re-
surrectionem que est ex mortuis.
non quod iam acceperim. aut iam perfectus
sim. sequor autem si quomodo comprehendam
in quo et comprehensus sum a Christo Ihesu.
Fratres ego me non arbitror me compre-
hendisse. Unum autem quod que retro sunt
obliviscens. ad ea que sunt priora ex-
tendens meipsum ad destina-
tum persequor ad bravium superne
vocationis dei in Christo Ihesu. Quicumque ergo per-
fecti sumus. hoc sentiamus. et si quid aliter
sapitis. et hoc deus vobis revelabit.
Verumtamen ad quod pervenimus ut idem
sapiamus. et in eadem regula perma-
neamus. Imitatores mei estote
et observate eos qui ita ambu-
lant sicut habetis formam nostram.

Multi enim ambulant quos sepe dice-
bam vobis. nunc autem et flens dico. inimicos
crucis Christi. quorum finis interitus. quorum
deus venter est. et gloria in confusione ipsorum
qui terrena sapiunt. Nostra autem conversatio in
celis est. unde et salvatorem expec-
tamus dominum ihesum christum. qui reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum corpori
claritatis sue. secundum potestatem qua
possit et subicere sibi omnia. .IIII.
Itaque fratres mei karissimi. et desideratissimi
gaudium meum et corona
mea. sic state in domino karissimi.
Euchodiam rogo et synthicen depre-
cor. id ipsum sapere in domino. Etiam ro-
go et te germane compar. adiuva
illas que mecum laboraverunt in evangelio.
cum clemente et ceteris adiutoribus
meis. quorum nomina sunt in libro vite.
Gaudete in domino semper. iterum dico gau-
dete. modestia vestra nota sit omnibus hominibus.
dominus prope est. nichil solliciti sitis. sed in omni
oratione et obsecratione cum gratiarum actione
petitiones vestre innotescant apud deum.
Et pax dei que exsuperat omnem sensum
custodiat corda vestra. et intelligen-
tias vestras in christo ihesu domino nostro. De cete-
ro fratres. quecumque sunt vera. quecumque pudica. quecumque
iusta. quecumque sancta. quecumque amabilia. quecumque
bone fame. siqua virtus. siqua laus disci-
pline. hec cogitate. que et didicistis.
et accepistis. et audistis. et vidi-
stis in me. hec agite. et deus pacis
erit vobiscum. Gavisus sum autem in domino
vehementer. quoniam tandem aliquando reflo-
ruistis pro me sentire sicut et sen-
tiebatis. Occupati autem eratis
non quasi propter penuriam dico. Ego enim
didici in quibus sum sufficiens esse.
Scio et humiliari. scio et ha-
bundare. et penuriam pati.
Omnia possum in eo qui me confortat.
Verumtamen bene fecistis communicantes
tribulationi mee. Scitis autem et
vos philippenses. quia in principio evan-
gelii quando profectus sum a macedo-
nia nulla mihi ecclesia communicavit in ratione
dati et accepti. nisi vos soli. quia
et thessalonicam semel et bis in usum
mihi misistis. non quia quero datum. sed
requiro fructum habundantem
in ratione vestra. habeo autem omnia et
habundo. Repletus sum accep-
tis ab epaphrodito que misistis
in odorem suavitatis. hostiam
acceptam placentem deo. Deus autem
meus impleat omne desiderium vestrum
secundum divitias suas in gloria in christo ihesu.
Deo autem et patri nostro gloria in secula seculorum amen.
Salutate omnes sanctos in christo ihesu. Sa-
lutant vos qui mecum sunt fratres.
Salutant vos sancti. maxime autem qui
de cesaris domo sunt. Gratia domini
nostri ihesu christi cum spiritu vestro. amen.

Prologus.

Prima apud Colossenses
Epaphre verbo iacta
sunt fidei fundamenta. Unde
testis est ipse apostolus dicens.
Sicut didicistis ab Epaphra karis-
simo conservo nostro. His igitur scri-
bens magis tamquam velut sug-
gesta fabrice manum superedi-
ficationis admovit. et inci-
piens a laude fidei quam in dictis et
operibus comprobabat. confirmationibus cete-
ra notisque ad correctionem pertinentque
et quecumque ad omnem perfectio-
ne erant necessaria. optat
ut impleantur agnitione volun-

tatis dei. uebit fonte ad omi
um doctrinam nutiendam sed saepe
et intellectus spiritualis possit habu
dans riuus infunde. cuius
haustu gaudeant se auulsos
de ariditate gentilium. et in
irriguo quasi uinia plantaria
collocatos. Iubet itaque eos
gratias agere deo patri qui eripuit
eos de potestate tenebrarum
et transtulit in regnum filii di
lectionis suae. ut aut ad perfectionem
eorum proficiat beneficium memori
a. aut certe ut non relabantur
ex eo prosequi uolentur. et translatos
in regnum filii dilectionis suae. et
quis sit filius hic docet. id est et dei
tatis per imaginem dei et huma
nitatis dicendo primogenitus
omnis creaturae. uoluit indaga
re substantiam. Nam omnia per ipsum
et in ipso creata sunt. solido operum
primogenitus non est deus ex materi
is. homo uerus ostenditur. et ideo
pacificauit quae in caelis sunt et quae in terra
per utriusque elementi hominem fi
et deus. et ut angelicas uirtutes
humilitate exemplo suo. iam et
hoc docuit scientiae quorum
omnium id se dicit fatebatur ratione.
ne obliti tantorum beneficiorum. il
liciantur a terrena sapientia. et ne
magistra sectentur humana. id est
neque a philosophorum eam pra
uae subtilitatibus. aut uida
leis implicentur obseruationibus.

Argumentum

Colosenses et hii sicut
Laodycenses sunt asiani.
et ipsi praeuenti erant a pseudo
apostolis. nec ad hos accessit apostolus ipse
et hos per epistolam recorrigit. audi
erant enim uerbum ab archippo. qui et
ministerium in eis accepit. Ergo apostolus
iam ligatus scribit eis ab epheso.

Epistola.

PAULUS apostolus ihesu christi per uolu
ntatem dei. et ty
motheus frater his
qui sunt Colosis. sanctis et
fidelibus fratribus in christo ihesu.
gratia uobis et pax a deo patre nostro
et domino ihesu christo. GRATIAS 1.
agimus deo et patri domini
nostri ihesu christi. semper pro uobis orantes.
audientes fidem uestram in
christo ihesu. et dilectionem quam habetis
in omnes sanctos. propter spem quae re
posita est uobis in caelis. quam audi
stis in uerbo ueritatis euangelii.
quod peruenit ad uos sicut et in uni
uerso mundo est. et fructifi
cat et crescit. sicut in uobis ex ea
die qua audistis et cognouistis
gratiam dei in ueritate. sicut didicistis
ab epaphra karissimo conseruo nostro.
qui est fidelis pro uobis minister christi ihesu.
qui et manifestauit uobis dilectio
nem uestram in spiritu. Ideo et nos ex qua
die audiuimus. non cessamus pro uobis
orantes et postulantes ut imple
amini agnitione uoluntatis
eius in omni sapientia et intellectu spiritali.
ut ambuletis digne deo per omnia
placentes. in omni opere bono fruc
tificantes. et crescentes in scientia
dei. in omni uirtute confortati secundum
potentiam claritatis eius. in omni
patientia et longanimitate cum gau

dio. gratias agentes deo et patri qui
dignos nos fecit in partem sortis
sanctorum in lumine. qui eripuit nos de
potestate tenebrarum. et
et transtulit in regnum filii dilec
tionis sue. in quo habemus redemp
tionem per sanguinem eius re
missionem peccatorum. qui est yma
go dei invisibilis. primogeni
tus omnis creature. quia in ipso
condita sunt universa in celis
et in terra. visibilia et invisibi
lia. sive throni. sive dominationes
sive principatus. sive potesta
tes. omnia per ipsum et in ipso ipso.
creata sunt. et ipse est ante omnes. et omnia
in ipso constant. et ipse est caput
corporis ecclesie. qui est principium.
primogenitus mortuorum. ut sit
ipse in omnibus primatum tenens.
quia in ipso complacuit omnem ple
nitudinem inhabitare. et per eum
reconciliare omnia. in ipsum paci
ficans per sanguinem crucis eius.
sive que in terris sunt que in celis sunt.
Et vos cum essetis aliquando alie
nati. et inimici sensu in operibus
malis. nunc autem reconciliavit in
corpore carnis eius per mortem ex
hibere vos sanctos et inmaculatos
et irreprehensibiles coram ipso.
si tamen permanetis in fide fundati
et stabiles. et inmobiles a spe
evangelii quod audistis. quod predica
tum est in universa creatura que
sub celo est. cuius factus sum ego
Paulus minister. qui nunc gaudeo
in passionibus pro vobis. et adimpleo
ea que desunt passionum Christi in
carne mea. pro corpore eius quod est
ecclesia. cuius factus sum ego minister
secundum dispensationem dei que data
est mihi in vobis. ut impleam verbum
dei. misterium quod absconditum
est a seculis et generationibus. nunc
autem manifestatum est sanctis eius. quibus
voluit deus notas facere di
vitias glorie sacramenti
huius in gentibus. quod est Christus in vobis
spes glorie. quem nos annuntiamus.
corripientes et docentes om
nem hominem. ut exhibeamus om
nem hominem perfectum in Christo Ihesu. in
quo et laboro certando secundum operatio
nem eius quam operatur in
me in virtute. ·II·
Volo enim vos scire qua
lem sollicitudinem ha
beam pro vobis. et pro his qui sunt Lao
dicie. et quicumque non viderunt
faciem meam in carne. ut conso
lentur corda eorum instructi in
caritate et in omnes divitias ple
nitudinis intellectus in ag
nitionem misterii dei patris
et Christi Ihesu. in quo sunt omnes thesauri
sapientie et scientie absconditi. Hoc
autem dico ut nemo vos decipiat
in sublimitate sermonum. Nam
et si corpore absens sum. sed spiritu
vobiscum sum gaudens. et vi
dens ordinem vestrum. et firma
mentum eius que in Christo est fidei vestre.
Sicut ergo accepistis dominum Ihesum
Christum dominum nostrum in ipso ambula
te radicati et superedificati
in ipso. et confirmati in fide. sicut
et didicistis. habundantes in
illo in gratiarum actione. Vide
te ne quis vos decipiat per

philosophiam et inanem fallaciam
secundum traditionem hominum secundum elementa
huius mundi et non secundum Christum. quia in
ipso inhabitat omnis plenitudo di
uinitatis corporaliter. et estis in
illo repleti qui est caput omnis
principatus et potestatis. in quo et
circumcisi estis circumcisione
non manufacta in expoliatio
ne corporis carnis. in circumcisi
one ihesu christi. consepulti ei in
baptismo. in quo et resurre
xistis per fidem operationis dei.
qui suscitauit illum a mortuis.
Et uos cum mortui essetis in
peccatis delictis et preputio carnis
uestre. conuiuificauit cum illo. do
nans uobis omnia delicta. delens quod
aduersus nos erat cyrographum de
creti quod erat contrarium nobis. et ipsum
tulit de medio. affigens illud
cruci. expolians principatus et
potestates traduxit confidenter pala
triumphans illos in semetipso.
Nemo ergo uos iudicet in cibo aut
in potu. aut in parte diei festi. aut
neomenie. aut sabbatorum quae sunt umbra
futurorum. corpus autem christi. Nemo uos se
ducat uolens in humilitate et religi
one angelorum quae non uidit ambulans
frustra inflatus sensu carnis
sue. et non tenens caput ex quo totum cor
pus per nexus et coniunctiones sub
ministratum et constructum cres
cit in augmentum dei. Si ergo mor
tui estis cum christo. ab elementis mundi
huius. quid adhuc tanquam uiuentes
in mundo decernitis. Ne te
tigeritis. neque gustaueritis. neque
contrectaueritis quae sunt omnia in interitum
ipso usu. secundum precepta et doctrinas
hominum. quae sunt rationem quidem habentia
sapientie in superstitione et humilitate
et non ad parcendum corpori. non in honore
aliquo. ad saturitatem carnis.
Igitur. Si conresur ·III·
xistis cum christo quae sursum sunt quae
rite. ubi christus est in dextera dei sedens. quae
sursum sunt sapite. non quae super terram.
Mortui enim estis et uita uestra ab
scondita est cum christo in deo. Cum autem ap
paruerit christus uita uestra. tunc et uos
apparebitis cum illo in gloria. Mortificate
ergo membra uestra quae sunt super terram. forni
cationem. inmunditiam. libidinem.
concupiscentiam malam. et auariciam
quae est ydolorum seruitus. propter quae uenit
ira dei super filios incredulitatis.
in quibus et uos ambulastis aliquando cum
uiueretis in illis. Nunc autem deponite et
uos omnia. iram et indignationem.
maliciam. blasphemiam. turpem ser
monem de ore uestro. Nolite menti
ri inuicem. expoliantes uos ue
terem hominem cum actibus suis et induentes
nouum eum qui renouatur in agni
tionem dei. secundum ymaginem eius qui creauit
illum. ubi non est masculus et femina. gentilis
et iudeus. preputium et circumcisio. et barba
rus et schyta. seruus et liber. sed omnia
et in omnibus christus. Induite ergo uos sicut
electi dei. uiscera misericordie. benignitatem.
humilitatem. modestiam. patientiam. sub
portantes inuicem et donantes uobis
metipsis. si quis aduersus aliquem habet que
relam. sicut et dominus donauit nobis.
ita et uos. Super omnia autem caritatem
habete. quae est uinculum perfectionis. et
pax christi exultet in cordibus uestris. in qua
et uocati estis in uno corpore. et

et grati estote. Verbum Christi habitet
in vobis habundanter. in omni sapientia docentes
et commonentes vos metipsos in psalmis
et ymnis et canticis spiritualibus. in
gratia cantantes et psallentes in cordi
bus vestris domino. Omne quodcumque facitis in
verbo aut in opere. omnia in nomine domini ihesu christi.
gratias agentes deo et patri per ipsum. Mu
lieres subdite estote viris.
sicut oportet in domino. Viri diligite
uxores vestras. et nolite amari esse
ad illas. Filii obedite parentibus per omnia
parentibus. hoc enim placitum est in domino. Pa
tres nolite ad indignationem provo
care filios vestros. ut non pusillo animo
fiant. Servi obedite per omnia dominis
carnalibus. non ad oculum servientes.
quasi hominibus placentes. sed in simplicita
te cordis timentes dominum. Quod
cumque facitis ex animo operamini. sicut
domino. et non hominibus. scientes quod a domino
accipietis retributionem hereditatis.
domino christo servite. Qui enim iniuriam
facit. recipiet id quod inique gessit.
et non est personarum acceptio apud deum. Domini.
quod iustum est et equum servis prestate. sci
entes quod et vos dominum habetis in celo.

Orationi instate. ·IIII·
vigilantes in ea in gratiarum acti
one. orantes simul et pro nobis. ut deus
aperiat nobis hostium sermonis ad loquendum
misterium christi. propter quod etiam vinctus sum. ut
manifestem illud. ita ut oportet
me loqui. In sapientia ambulate
ad eos qui foris sunt. tempus redimen
tes. Sermo vester semper in gratia sit sale
conditus. ut sciatis quomodo oporteat vos
unicuique respondere. Que circa me sunt
omnia vobis nota faciet Tythicus karissimus
frater et fidelis minister. et conservus in domino.

quem misi ad vos ad hoc ipsum. ut cognos
cat que circa vos sunt. et consoletur corda
vestra. cum Onesimo karissimo et fideli
fratre. qui est ex vobis. quod omnia que hic a
guntur nota facient vobis. Salutant
vos Aristarcus concaptivus meus. et
Marcus consobrinus barnabe. de
quo accepistis mandata. Si venerit
ad vos excipite illum. et ihesus
qui dicitur iustus. qui sunt ex circumcisione.
hii soli sunt adiutores mei in regno
dei. qui mihi fuerunt solatio. Salutat
vos. Epaphras qui ex vobis est servus
christi. semper sollicitus pro vobis in orationibus. ut
perfecti stetis et pleni in omni vo
luntate dei. Testimonium enim perhibeo
illi. quod habet multum laborem pro vobis
et pro his qui sunt Laodicie. et qui Iera
poli. Salutat vos lucas medicus
karissimus. et demas. Salutate fratres
qui sunt laodocie. et nympham. et que
in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta
fuerit apud vos epistola. facite ut et
in laodicensium ecclesia legatur. et eam
que laodycensium est vos legatis.
et dicite archyppo. vide mini
sterium quod accepisti in domino. ut illud
impleas. Salutatio mea. manu
Pauli. Memores estote vinculorum
meorum. Gratia domini ihesu vobiscum amen.

Ad Laodicenses.

PAULUS. apostolus
non ab hominibus neque per
hominem. sed per ihesum christum.
fratribus qui sunt Laodycie. gratia
vobis et pax a deo patre nostro.
et domino ihesu christo. Capitulum

GRatias ago christo per omnem
orationem meam. quod estis
permanentes. et in eo perseve

rantes in opib; ei. sperantes p
missum in die iudicii. uel ei.
Dilecti quod audistis presentia m
na retinere. et facite in timo
re dni. et erit ub unia eius.
Est .e. ds q operat in ub. l. facite
sine retractu qd que facitis.
et q e diluti gaudere in x. et p
cauere sordidos in luc. petti
ones ure pala sint ap dm. l.
estote firmes in sensu x. et in
teg. et ua et pudica et iusta et
amabilia facite. et q audistis
et accepistis in corde retinere
et erit ub pax. Salute oes fres in
osclo sco. Salutant uos oes sci. g
d. n. i. x. e spu uro. am.

G. Prologus ad th.

Gratiande fidei testimoniu
thesalonicensib; phib
eut dr. Vos e fris imita
tores nri fci estis et dni. ut q;
ill dee ad pfcone testat illa
sua q d. suffic discipto u sit
s. m. ei. et seru s. dns ei. Nec tnl
ubo pdicasse id aplo suffic. s;
ipa opa pferet in mediu. p q ad
uirtute imitatois pfecerat.
l. ascenderat. Tanto naq; fer
uore spd et gaudio. pdicatoe;
euglii susceperut. ut tribulatioib;
q obuiauat auditu eox. mi
nime frangerent. s; i occone
leticie ducerent q eq ad usi pa
terent. Que constantia eox uicinis
q; regionib; i. macedonie et acha
ie. eis suo magisterio fuit q aie
fide deberent uirtutes suscipe
tm u anunciaridi sue dne eos
pbuisse reuerentia a. u s n apli
s; di cederet presentis uba reso
nare. Cui rei documtu fuit
q psecutioes a cotribulib; susce
ptas ad imitatione eox q in
iudea erant eccliu eq aio susce
pat. de qb; ad heb. d. Ista et uinc
ti compassi estis et ra. box u. c g. s.
hos q consequit obuestbus amon; u
partas ia uirtutes. n sot sollicite
custodiant. s; et cottidianis acces
sib; i cumlm pduant. P. pcione
et caritatis eis studia cmdat.
eo amun. q. d eos a do edoctos.
u ex neo n egent magistio. am
mon; i fine tristicia mitigare
p spe resurrectionis q de car ox
amissioe nascebat. de ipi q; re
surrectionis l. ordine l. qualitate l. de
incerto tepox docet. ff q incta
uigilantes spu et sobos amicis d
eos debe maiore sollicitudine
ppare.

T. ARGUM.

THESALONYCENSES sunt
macedones i x ihu q re
ceperant uerbu ueritatis et p
stiterut i fide et i psecutione
ciuiu suox. P. tea n receperut ea
q a fls aplis dicebant. hos collau
dat a scbens eis ab athis.

Epistola.

PAULUS. ET.
SILVANUS
et Tymotheus.
ecce. Thesaloni
censiu. i do patre et
d. i. x. gra uob et pax.
Gracias agimus
do sp p oib; uob memo
ria uri facient i orob; nris
sine intermissioe. memores

operis fidei vestre et laboris et caritatis
et sustinentie spei domini nostri iesu christi ante deum
et patrem nostrum. Scientes fratres dilecti
a deo electionem vestram quia evangelium nostrum
non fuit ad vos in sermone tantum. sed et in
virtute et in spiritu sancto et in plenitudine
multa. sicut scitis quales fue-
rimus in vobis propter vos. et vos imitato-
res nostri facti estis et domini. excipi-
entes verbum in tribulatione multa. cum
gaudio spiritus sancti. ita ut facti sitis
forma omnibus credentibus in macedo-
nia et in achaia. A vobis enim diffa-
matus est sermo. non solum in macedonia
et achaia. sed in omni loco fides vestra que
est ad deum profecta est. ita ut non sit nobis
necesse quicquam loqui. Ipsi enim de vobis an-
nuntiant qualem introitum habu-
imus ad vos. et quomodo conversi estis
ad deum a simulacris servire deo
vivo et vero. et expectare fili-
um dei de celis quem suscitavit
ex mortuis dominum iesum qui eri-
puit nos ab ira ventura.

Nam ipsi scitis ·II·
fratres introitum nostrum
ad vos. quia non fuit inanis. sed ante
passi et contumeliis affecti sicut
scitis in philippis. fiduciam habuimus
in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in
multa sollicitudine. Exhorta-
tio enim nostra non de errore neque de in-
mundicia. neque in dolo. sed sicut proba-
ti sumus a deo ut crederetur nobis
evangelium. ita loquimur non quasi hominibus placen-
tes. sed deo qui probat corda nostra. Neque
enim aliquando fuimus in sermone adu-
lationis sicut scitis. neque in occasione
avaricie. deus testis est. nec querentes
ab hominibus gloriam. neque a vobis. neque
ab aliis. cum possemus honori vobis esse
ut christi apostoli. sed facti sumus parvuli
in medio vestrum. tamquam si nutrix fo-
veat filios suos. ita desiderantes
vos cupide volebamus tradere vobis
non solum evangelium dei. sed etiam animas nostras. quia
karissimi facti estis nobis. Memores
enim estis fratres laboris nostri et
fatigationis. nocte et die opera-
tes ne quem vestrum gravaremus. predica-
vimus vobis evangelium dei. Vos enim testes
estis et deus. quam sancte et iuste et
sine querela vobis qui credidistis fuimus.
sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam
pater filios deprecantes vos et consola-
tes testificati sumus. ut ambula-
retis digne deo qui vocavit vos in
suum regnum et gloriam. Ideo et
nos gratias agimus deo sine intermissi-
one. quia cum accepissetis a nobis
verbum auditus dei. accepistis
illud non ut verbum hominum. sed sicut vere
est verbum dei qui operatur in vobis qui cre-
didistis. Vos enim imitatores
facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt in iudea
in christo iesu. quia eadem passi estis et
vos a contribulibus vestris sicut et ipsi
a iudeis. qui et dominum iesum occide-
runt et prophetas. et nos persecuti sunt
et deo non placent. et hominibus adver-
santur. prohibentes nos gentibus
loqui ut salve fiant. ut imple-
ant peccata sua semper. Prevenit enim
ira dei super illos usque in finem.
Vos autem fratres desolati a vobis ad tem-
pus hore aspectu non corde. habundantius fe-
stinavimus faciem vestram vide-
re cum multo desiderio. quia voluimus veni-
re ad vos. ego quidem paulus et semel
et iterum. sed impedivit nos sathanas.

ad ephe. ii
q. ii. l.

Que est enim nostra spes. aut gaudium. aut corona glorie. Nonne uos ante dominum ihesum estis in aduentu eius. Vos enim estis gloria nostra et gaudium.

P Ropter quod non sustinentes amplius placuit .III. nobis remanere athenis solis. et misimus tymotheum fratrem nostrum. et ministrum dei in euangelio xpisti ad confirmandos uos et exhortandos uos pro fide uestra ut nemo moueatur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam et cum apud uos essemus predicabamus uobis nos passuros tribulationes. sicut et factum est et scitis. Propterea et ego amplius non sustinens. misi ad cognoscendam fidem uestram. ne forte temptauerit uos is qui temptat. et inanis fiat labor noster. Nunc autem ueniente tymotheo ad nos a uobis. et annuntiante nobis fidem et caritatem uestram. et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos uidere. sicut nos quoque uos. ideo consolati sumus fratres in uobis in omni necessitate et tribulatione nostra per fidem uestram. quia nunc uiuimus. si uos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere pro uobis in omni gaudio quo gaudemus propter uos ante deum nostrum. nocte ac die habundantius orantes. ut uideamus faciem uestram. et compleamus ea que desunt fidei uestre. Ipse autem deus pater noster et dominus ihesus xpistus. dirigat uiam nostram ad uos. Vos autem deus multiplicet. et habundare faciat karitate in inuicem et in omnes. quemadmodum et nos in uobis ad confirmanda corda uestra sine querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum in aduentu domini ihesu cum omnibus sanctis eius. amen.

D E cetero ergo fratres. Rogamus .IIII. uos et obsecramus in domino ihesu. ut quemadmodum accepistis a nobis. quomodo uos oporteat ambulare et placere deo. sic et ambuletis. ut habundetis magis. Scitis enim que precepta dederimus uobis per dominum ihesum. Hec est enim uoluntas dei sanctificatio uestra. ut abstineatis uos a fornicatione. ut sciat unusquisque uestrum uas suum possidere in sanctificatione et honore. non in passione desiderii. sicut et gentes que ignorant deum. Et ne quis supergrediatur. neque circumueniat in negotio fratrem suum. quia uindex est deus de his omnibus; sicut prediximus uobis et testificati sumus. Non enim uocauit nos deus in inmunditiam. sed in sanctificationem; Itaque qui hec spernit. non hominem spernit sed deum. qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere uobis. Ipsi enim uos a deo didicistis ut diligatis inuicem. etenim facitis illud in omnes fratres in uniuersa macedonia. Rogamus autem uos fratres ut habundetis magis. et operam detis. ut quieti sitis. et ut uestrum negotium agatis. et operemini manibus uestris sicut precepimus uobis. et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt. et nullius aliquid desideretis.

N olumus autem uos ignorare .V. fratres de dormientibus ut non contristemini. sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod ihesus mortuus est et resurrexit. ita et deus eos qui dormierunt per ihesum adducet cum eo. Hoc enim uobis dicimus in uerbo domini. quia nos qui uiuimus qui residui sumus in aduentum domini. non preueniemus eos qui dormierunt. quoniam ipse dominus in iussu et in uoce archangeli. et in tuba dei descendet de celo. et mortui qui in xpisto sunt resurgent primi.

tnsit ad etha ugo puerpa filia y — esse.
h sui corpe. s; sini rpe tnsit ad

deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul
rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in
aera et sic semper cum Domino erimus. Itaque conso
laminī invicem in verbis istis.

De temporibus et momentis
fratres non indigetis ut scribamus
vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies
Domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerint
pax et securitas tunc repentinus eis superveniet interitus
sicut dolor in utero habenti et non effugient. Vos autem
fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur
comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei.
Non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur
non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus
et sobrii simus. Qui enim dormiunt noc
te dormiunt et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt.
Nos autem qui diei sumus sobrii simus induti
loricam fidei et caritatis et galeam
spem salutis quia non posuit nos Deus in iram
sed in adquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum
qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus
sive dormiamus simul cum illo vivamus.
Propter quod consolamini invicem et edificate
alterutrum sicut et facitis. Rogamus
autem vos fratres ut noveritis eos qui la
borant inter vos et presunt vobis in Domino
et monent vos ut habeatis illos abun
dantius in caritate propter opus illorum et pa
cem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres
corripite inquietos consolamini pusill
animes suscipite infirmos patientes estote ad omnes. Videte
ne quis malum pro malo alicui reddat sed
semper quod bonum est sectamini in invicem
et in omnes. Semper gaudete. Sine intermissi
one orate. In omnibus gratias agite. Hec enim est
voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.
Spiritum nolite extinguere. Prophetias no
lite spernere. Omnia autem probate quod bonum
est tenete. Ab omni specie mala abstine
te vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet

vos per omnia ut integer spiritus vester et anima
et corpus sine querela in adventu
Domini nostri Iesu Christi servetur. Fidelis est
qui vocavit vos qui et faciet.
Fratres orate pro nobis. Salutate
omnes fratres in osculo sancto. Adiuro vos
per Dominum ut legatur epistola hec omnibus sanctis
fratribus. Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis amen. d'iura·

Prologus.

Ad Thessalonicenses secundam
apostolus scribit epistolam in qua notum
facit eis de novissimis temporibus
et de adversarii detectione.
Scribit eam ab Athenis per Titum di
aconum et Onesimum acolitum. Mo
nens eos ne facile credant quod quidam
pseudoduli in predicabant apud eos
dicentes finem mundi et diem adven
tus Domini instare. Per quam inter eos non
parva erat exorta contentio. Unde
et predicit eis certa signa que sunt adven
tum Domini precessura. Addit preterea pre
cepta quibus et indisciplinate ambu
lantium inquietudo frenetur. Et ociosis
per negationem cibi operan
di ad necessitas imponatur. Et hu
manitatis ne restricta videatur
vigilis conservetur consuetudo.

Epistola

PAULUS ET SILVANUS ET TIMOTHEUS
ecclesie Thessalonicensi
um in Deo patre nostro et
Domino Iesu Christo. Gratia vobis et pax a Deo
patre nostro et Domino nostro Iesu Christo. ·I· ·i·
Gratias agere debemus Deo semper
pro vobis fratres ita ut dignum est quia super
crescit fides vestra et habundat
caritas uniuscuiusque vestrum in invicem.

ta ut 7 nos ipi gl'em i ub. in
ecclis di. p pacia u 7 fide i oib
psecutioib; 7 tbulatioib uris
qs sustinetis i exemplu iusti iu
dicii di. u dig habamini i reg di.
p q 7 patimini. si tn iustu e ap
dm retribuere tbulatione his
q uos tbulat. 7 ub q tbulamini
reqe nbcu i reuelatoe d. n. i. x.
d celo. c angls uirtutis ei. in
flama igs dantis uindicta his
q n nouert dm 7 q n obediut
eug d. n. i. x. q penas dabunt
in intitu etnas a facie dni.
7 a gla uirtutis ei. c uenit glo
rificari i scis sz. 7 amirabil
fieri i oib q credider. q credi
tu e testim nrm sr uos i die
illo. i q 7 sp oram p ub. u dig
netur uos uocare uocone sua
ds nr. 7 impleat omem uolu
tate bonitatis sue. 7 op fidei
i uirtute. u clarificet nom d. n.
i. x. i ub. 7 uos i illo s gtam di
nri. 7 do. ihu x. .II.

Rogam a uos frs p
aduentu d. n. i. x. 7 nre
cogregatois i ipm. ut n cito
moueamini. a uro sensu n;
tereamini. n; p spm. n; p smo
ne. n; p eplam tanq p nos missa.
qi instet dies d. Nequis uos se
ducat ullo mo. q. n ueniet dis
sensio pmu. 7 reuelat fuer
filius ho pcci. filius pditois. q
aduersat 7 extollit s oe q dr
ds. au q colit. ita u i tepla
di sedeat. ostndens se tanq
sit deus. N retinetis q cu
adhuc uobcu eem h dicebat ub.

nc
Et q detineat scitis. u reueletur i
suo tpe. Na mysteriu i iqtatis iam
opatur. tm. u q ten; nc. teneat.
donec d medio fiat. Et tc reuelab
ille iniq. q ds. i. x. inficiet spu
oris sui. 7 dstruet illustratoe
aduent sui. eu c e aduent s opa
tione sathe. i oi uirtute sigs et p
digiis mndacib. 7 i oi seductoe
iniqtatis his q pereut. Io mittet ill
ds opatione i iqtatis erroris. u
credant mdatio. u iudicent os q n
crediderut ueritati. s; 9senser i iqta
ti. Nos a debem gs age do sp p
ub frs dilcti a do. q elegit nos
ds pmicias i salute. i sctificatione
spc 7 fide ueritati. in q 7 uocauit
uos p eug nrm i acqsitio; gle x. d. n.
Itaq; frs. State 7 tenete tdi
coes qs didicistis. siu p smone.
siu p eplam nram. Ipe a ds. i.
x. 7 ds pr nr q dilex nos. 7 ded nb
9solone etna. 7 spe bona i gra
exortet corda u. 7 9firmet i
oi ope. 7 smoe bo. .III.

De. Cetero frs orate p nb. u
smo di curat 7 clarifi
cet sic 7 ap uos. u libem ab in
portunis 7 mal hoib. N e omiu;
e fide. fidel a ds e q 9firmab
uos. 7 custodi; a malo. 9fidim a i
d d ub. q a q pcipim facitis 7 fa
tietis. Ds a dirigat cor. u. i ca.
di. 7 pa. x. Denutiam a ub frs
i noie d. n. i. x. u subtrahatis uos ab
oi fre ambulate i ordina
te. 7 n s tdtione q acceperut
a nb. Ipi e scitis qadm oportet
uos imitari nos. q n inqeti fu
im int uos. n; pane gris mandu

q si usum q no...
dimitt usum ...
... patimu...

cauim⁹ ab aliq° . s; i labore et fa
tigatione . nocte ac die operantes .
neq; ut m gravarem⁹ . n qi n ha
buerim⁹ potestatem . s; ut nos
metipos forma daremus ub .
ad imitand⁹ uos . Na et cu essem⁹ ap
uos . h denuntiabam⁹ ub . q: si qs
n uult operari . n manducet . Au
diuim⁹ e qsda int uos ambulare
iquiete . n operantes . s; curiose agen
tes . hi s a q eo modo di s denunti
am⁹ et obsecram⁹ i x . i . u c silentio
operantes . suu pane manducent .
vos a fr̃s nolite deficere bene
facientes . Qd si qs n obedierit
ubo nro p eplam ; hunc notate .
et n comisceamini cu illo . u con
fundatur . et nolite qsi inimic ex
istimare illu . s; corripite ut
fratrem . Ipe a ds pacis d; uob
pace sempiterna i oi loco . et
dns sit c oib⁹ ub . am . Salo
na mau pauli . q e signu i omni
epla . ita scribo . G dni n i x
cu oib⁹ ub . am .

ar io gu.

Q ue p̃ficiscens
Macedoniam ;
ap⁹ Tymotheo
ap ephesu agendu mandauit .
ne nimus po d⁹ s mõe p̃fiscis
scitus i ebria hec uiderent . scip
to reperunt . i . u p dicatores lega
liu obseruationu . q documenta
picie sue cedebat . si guarto
nu antiqs gd et sectae p̃som
nouum decantarent . interdicto
cohibet . p̃serti c p caritate
et bona osciam et fide n ficta
uetiu i operendu ut redacta ma
datoz . multiplico s uarerent .

n p dicatione sic i uirtia legis p
ficeret . q uisti n erat porta .
quoq; p uet erat . uoluntaria d
uotio uissione et ab iiustis
n imperabat obsequiu . et ma e
rat ap utroq; p̃e occiosa .
Cui tam inmitio ; x adunt
ipleu . q pat ue sal fa . q li
bitab⁹ aiq ab his audiret d;
q largiuatis oscu . curatione in
digente . Instruit p h nouu
epm ecctiasticis instruti disciplinis
et q sint i ordinatioib⁹ q n
da p̃sbiti . et recessuros qsda
a fide ultis tpib⁹ . et i consarcha
blasphemias dilapsuros . spu
reuelatois denuntiat . Pcipit et u
det opam lectioi . e instruc
tioe . et ipe et audientes ptec
tum capiat scientis .

T Imotheu Item.
instruit et docet de
ordinatione epatus . et diaconis .
et ois ecce discipline .

PAULUS . ap
x ihu s impiu
di . et saluatoris
n i . x . Spe nre
Tymotheo dilco
filio i fide . g et
mia et pax a do patre
n . et ihu x . dno nro . I .
Sicut rogaui te u maneres
ephesi . cu irem i macedo
nia . u denuntiares quibusda
ne aliter docerent . neq; in
tenderent fabulis et gesa
genealogiis interminatis .
q qstiones mag p̃stant q edifi

catione q̄ ē ī fide. Finis aūt p
cepti ē caritas. de corde puro.
7 ꝯsciā bona. 7 fide nō ficta. A qb
qdā aberrantes. ꝯuersi s̄ ī uani
loquiū. uolentes ēē legis docto
res. nō intelligentes neq; q̄ locunt̄
neq; de qb affirmant. Scim aūt q
bona ē lex. si qs eā legitime
utat̄. sciens h̄ q iusto nō est
lex posita. s; iniustis. 7 nō sub
ditis impiis 7 peccatorib. sce
leratis 7 ꝯtaminatis. patri
cidis 7 matricidis. fornicariis. c. re
masculoꝝ ꝯcubitorib. pla
giariis mendacib piuriis. 7 si
q aliud sane doctrine adūsat̄.
que ē s̄ euāg glie beati dī. qd ē
credituē ē m. Gras ago ei qui
me ꝯfortauit ī x̄ i. dño n. qui
fidelē me existimauit. po
nens ī ministio. q p̄ fui blas
phemus. 7 psecutor. 7 ꝯtumeli
osus. s; miam dī ꝯsecut̄ sū.
q ignorans feci ī incredulitate.
Sup habundauit aūt g̃ dn̄i n. i. x̄ c
fide 7 dilcoe q̄ ē ī x̄ ihū. Fide
lis smo 7 oī accep. dig. q x̄ i.
uē. ī hc mūd pec. sal. fa. q̄ x̄
pim̄ ē sū. s; io miam ꝯsecut̄
sū. ut ī me p̄mo ostēderet x̄ ihc
omnē patiam; ad īformatioꝫ
illoꝝ q̄ c̄dituri s̄ illi ī uitā eternā.
a Regi aūt sctoꝝ. īmortali. īuisi. soli dō
ho. 7 glā ī sc̄. sc̄. am̄. Hoc p̄cept
ꝯmdo t̄ fili. tymothee. s̄ p̄
cedētes ī te ꝓphias. ut milites
ī ill. bonā miliciā. h̄ns fide 7 ꝯ
sciām bonā. q̄ qdā repellentes
circa fidē naufragauerūt. Ex
qb ē hymeneus. 7 alexand. qs
tradidi sathe. ut discāt nō blasphāre.

O Vm.
Obsecro g̃ p̄mo oīum fi. ii.
obsecratioes. oroes. postulatioes. g
raꝝ actioes. p oib; hoib. p reg
b. 7 oib q ī sublimitate s̄t. ut q̄
ētam. 7 qetā 7 tnqllā uitā aga
m. ī oī pietate 7 castitate. Hoc
ē bonū ē 7 acceptū corā salua
tore nrō dō. q uult oēs ho. sal
fi. 7 ad agnitionē ūitatis uenire.
Vnꝰ ē ds. 7 unꝰ mediator dī 7
ho. ho x̄ i. q dedit semetipm p
oib. c testimoniū ꝯfirmatū est
tpib suis. in q pos. sū ē p̄dicator. 7
ap. Vitate dico 7 nō mētior. doc
tor gētiū ī fide 7 ūitate. Volo
g̃ uiros orare ī oī loco. leuātes
manꝰ puras sin ira 7 disceptati
one. Silr̄ 7 mulieres ī hitu or
nato c̄ uecūdia. 7 sobrietate or
nantes se. nō ī tortis crinib. aut
auro. aū margaritis. l̄ ueste
p̄ciosa. s; q decet mulieres p̄mit
tentes pietatē p bona opa. Mulier
ī silentio discat. cū oī subiectioē.
Docē aūt mulieri nō p̄mitto. neq;
dnari ī uiꝝ. s; ēē ī silentio. e
Adā ē p̄us formatus. ē. d̄ in eua.
7 adā nō ē seductus. mlr aūt se
ducta fuit ī p̄uaricatoē. Salua
bit aūt p filioꝝ genationē. si p
manserit ī fide 7 dilcoe 7 scificatoē
cū sobrietate. iii.
Fidelis smo. Siqs epātū
desiderat. bonū opus desidat.
Oportet g̃ epm̄ ēē irreprehn̄sibi
lem. uniꝰ uxoris uirū. sobriū.
ornatū. prudentē. pudicū. ho
spitalē. doctorē. nō uinolentū.
nō pcussorē. s; modestū. nō litigio
sum. nō cupidū. sue domui bn̄

Marginalia: c (left); e, ꝯ leonitã, b, ii, iii (right); heretico … (left, lower).

propositum filios habentem subditos cum
omni castitate. Si quis autem domui sue
preesse nescit: quomodo ecclesie dei diligentiam
habebit? Non neophytum: ne in
superbiam elatus in iudicium incidat di
aboli. Oportet autem illum et testimonium
habere bonum ab his qui foris sunt: ut non in
opprobrium incidat et laqueum diaboli.
Dyacones similiter pudicos: non bilingues:
non multo vino deditos: non turpe
lucrum sectantes: habentes misterium
fidei in conscientia pura. Et hii autem primum
probentur: et sic ministrent: nullum cri
men habentes. Mulieres similiter pu
dicas: non detrahentes: sobrias: fide
les in omnibus. Dyacones sint unius uxo
ris viri: qui filiis suis bene presint: et
suis domibus. Qui enim bene ministrave
rint: gradum sibi bonum acquirent: et multam
fiduciam in fide que est in Christo Ihesu. Hec tibi
scribo: sperans me venire ad te cito.
Si autem tardavero: ut scias quomodo opor
teat te in domo dei conversari: que est
ecclesia dei vivi: columpna et firma
mentum veritatis. Et manifeste
magnum est pietatis sacramentum: quod
manifestatum est in carne: iustifi
catum est in spiritu: apparuit angelis:
predicatum est gentibus: creditum est in
mundo: assumptum est in gloria.
Spiritus autem manifeste dicit. IIII.
quia in novissimis temporibus disce
dent quidam a fide: attendentes spiritibus
erroris: et doctrinis demoniorum: in
ypocrisi loquentium mendacium: et cauteri
atam habentium suam conscientiam: prohibentium
nubere: abstinere a cibis quos deus
creavit ad percipiendum cum gratiarum
actione fidelibus: et his qui cognoverunt
veritatem. Quia omnis creatura dei bona. et

Ordo ministerii sacri sic est tibi
[illegible] norma [illegible] discussa
[illegible] ministrandi [illegible] perfecta
electas [illegible] fiat.

nichil reiciendum quod cum gratiarum ac
tione percipitur. Sanctificatur enim per verbum
dei et orationem. Hec proponens
fratribus bonus eris minister Christi Ihesu.
enutritus verbis fidei et bone doctri
ne quam assecutus es. Ineptas autem et
aniles fabulas devita. Exerce autem
teipsum ad pietatem. Nam corporalis
exercitatio ad modicum utilis est.
pietas autem ad omnia utilis est: promissi
onem habens vite que nunc est et future.
Fidelis sermo et omni acceptione dignus. In hoc enim la
boramus et maledicimur: quia speramus
in deum vivum: qui est salvator omnium
hominum: maxime fidelium. Precipe
hec et doce. Nemo adolescentiam
tuam contempnat: sed exemplum esto fi
delium in verbo: in conversatione: in cari
tate: in fide: in castitate. Dum
venio attende lectioni: et exhor
tationi: doctrine. Noli negligere
gratiam que in te est: que data est tibi per prophe
tiam cum impositione manuum
presbiterii. Hec meditare: in hiis esto.
ut profectus tuus manifestus sit omnibus.
Attende tibi et doctrine: insta in
illis. Hoc enim faciens: teipsum salva
bis: et eos qui te audiunt. Se
niorem ne increpaveris: sed obsecra
ut patrem: iuvenes ut fratres:
anus ut matres: iuvencu
las ut sorores in omni casti
tate. V.
Viduas honora que vere vi
due sunt. Si qua autem vidua
filios aut nepotes habet: discat pri
mum domum suam regere: et mutu
am vicem reddere parentibus. Hoc
enim acceptum est coram deo. Que autem
vere vidua est et desolata speret

[illegible]

uidam. et instet obsecrationibus et
orationibus die ac nocte. Nam que in de
liciis est uiuens mortua est. Et hoc
precipe ut irreprehensibiles sint.
Si quis autem suorum et maxime dome
sticorum curam non habet: fidem negauit
et est infideli deterior. Vidua e
ligatur non minus .lx. annorum. que
fuerit unius uiri uxor. in operibus
bonis testimonium habens. si filios edu
cauit. si hospicio recepit. si sanctorum
pedes lauit. si tribulationem patien
tibus subministrauit. si omne opus bonum
subsecuta est. Adolescentiores
autem uiduas deuita. Cum enim luxuriate
fuerint in christo nubere uolunt. habentes dampna
tionem quia primam fidem irritam fece
runt. simul autem et otiose discunt circu
ire domos. non solum autem otiose. sed
et uerbose et curiose loquentes que
non oportet. Volo ergo iuniores nube
re, filios procreare, matres familias esse.
nullam occasionem dare aduersario
maledicti gratia. Iam enim quedam conuerse
sunt retro post sathanan. Si quis ergo fide
lis aut si qua fidelis habet uiduas.
subministret illis ut non grauetur
ecclesia. ut hiis que uere uidue sunt suffi
ciat. Qui bene presunt presbiteri du
plici honore digni habeantur. maxime
qui laborant in uerbo et doctrina. dicit
enim scriptura. Non infrenabis os boui tri
turanti. et dignus est operarius mercede sua. Aduersus
presbiterum accusationem noli recipere:
nisi sub duobus uel tribus testibus. Peccan
tes autem coram omnibus argue. ut ceteri
timorem habeant. Testor coram deo
et christo ihesu et electis angelis. ut hec
custodias sine preiudicio. nichil fa
ciens in aliam partem declinando. Manus

cito nemini imposueris. neque com
municaueris peccatis alienis. Te ipsum ca
stum custodi. Noli adhuc aquam bi
bere. sed modico uino utere propter sto
machum et frequentes tuas infirmitates. Quorum
dam hominum peccata manifesta sunt prece
dentia ad iudicium. quosdam autem et
subsequuntur. Similiter et facta bona
manifesta. et que aliter se habent abs
condi non possunt. VI

Quicumque sunt sub iugo serui.
dominos suos omni honore dig
nos arbitrentur. ne nomen domini et doctri
na blasphemetur. Qui autem fideles habent
dominos. non contempnant quia fratres sunt. sed
magis seruiant. quia fideles sunt et dilec
ti qui beneficii participes sunt. Hec do
ce et exortare. Si quis aliter docet
et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri
ihesu christi. et ei que secundum pietatem est doctri
ne. superbus est nichil sciens. sed languens
circa questiones et pugnas uerborum. ex
quibus oriuntur inuidie. contentiones.
blasphemie. suspitiones male. con
flictationes hominum mente corrup
torum. et qui ueritate priuati sunt. existi
mantium questum esse pietatem. Est
autem questus magnus pietas cum sufficien
tia. Nichil enim intulimus in hunc mun
dum. haut dubium quia nec auferre
quid possimus. Habentes ergo alimenta et
quibus tegamur. hiis contenti simus. Nam qui
diuites uolunt fieri. incidunt in tempta
tionem et in laqueum diaboli et desideria
multa et inutilia et nociua. que mergunt
homines in interitum et perditionem. Ra
dix enim omnium malorum cupiditas. quam
quidam appetentes errauerunt a fide
et inseruerunt se doloribus multis.
Tu autem o homo dei hec fuge. sectare u

amor seculi cupiditas.

iusticiam. pietatem. fidem. caritatem.
patientiam. mansuetudinem. Certa bonum
certamen fidei. apprehende uitam eter
nam in qua uocatus es. et confessus bonam
confessionem coram multis testibus. Prae
cipio tibi coram deo qui uiuificat omnia et
christo ihesu. qui testimonium reddidit sub pon
tio pilato. bonam confessionem. ut
serues mandatum sine macula et irre
prehensibile. usque in aduentum domini nostri
ihesu christi. quem suis temporibus ostendet beatus et solus
potens rex regum et dominus dominantium
qui solus habet inmortalitatem. et lu
cem habitat inaccessibilem. quem nullus ho
minum uidit. sed nec uidere potest. cui ho
nor et gloria in secula seculorum amen. Diuitibus
huius seculi praecipe non sublime sapere.
neque sperare in incerto diuitiarum. sed
in deo uiuo qui praestat nobis omnia ha
bunde. ad fruendum. bene agere di
uites fieri in operibus bonis. facile tribu
ere communicare. thesaurizare sibi
fundamentum bonum in futurum. ut ap
prehendant uitam aeternam. O Tymo
thee custodi depositum. deuitans
prophanas uocum nouitates. et
oppositiones falsi nominis scientiae quam quidam
promittentes circa fidem errauerunt.
Gratia tecum. amen. ARGumentum.

Hic episcopus fuit discipulus pauli a
postoli. huic per litteras dat auc
toritatem configendi omnem ecclesiasticam
disciplinam. et episcopos ac diacones ordi
nandi. praeterea instruit eum quomodo pseu
doapostolis sibi detrahentibus respondere ra
tionem reddens quod non ex persecutore sal
uatus sit. cum christus peccatores omnes uenit
liberare. ad extremum alios doctores
monet esse uitandos.

Iter initium epistolae suae Item
ab annuntiatione euangelii tymo
theum habere fidem quam ab auia
ac matre didicerat commemo
ratione confectat. et ad seruorem
sui eum memoriam reuinxerit. Du
uult eum resuscitare. quo caligo
primum fuerit tepefactus.
Et admonet eum ne opprobria crucis
christi et uincula pauli. erubescat cum
pudoris. exemplo suo omnium
tribulationum decernit et trepidationis.
Dum dicit illum scire quia illi fecerunt
sunt a(b) asya. et eo. Ly. et spem illi
ingerit. pati per auxilium dicendo.
et exortatoribus ex timore. Vult per
extremo bonae uitae exemplo nobis esse gradalem te
stimonium. si malorum hominum incur
rat odium. ut et ipse attollatur
bona conscientia si tribulationum onere
premitur. Item.

Ralsam scientiam esse quae a fide
euangelica praedicationis recedit
et nec ratione iudicat nec telem
omnium commendare nititur uel subtili
tate disputationum. Item

Item timotheo scribit de
exortatione mysterii et omnis
regule ueritatis. et quod futurum sit
temporibus nouissimis. et de sua passione.

Cum esset romae in uinculis Item
constitutus. scribit timotheo. com
monens eum. ne per absentiam uel pro
pris uel magistri tribulationibus terreatur.
aut testimonium domini erubescat.
pro quo ipse usque ad mortem certauit.
simul et de hereticis uitandis. atque
his qui suas magis fabulas quam
dei predicant ueritatem.

Item Tymotheo scribit de exhortatione martirii. et omnis regule veritatis. et quid futurum sit in temporibus novissimis. et de sua passione.

Paulus Epistola apostolus christi ihesu per voluntatem dei. secundum promissionem vite que est in christo ihesu. Tymotheo karissimo filio. gratia. misericordia. et pax a deo patre. et christo ihesu domino nostro. Cap. I.

Gratias ago deo cui servio a progenitoribus meis in conscientia pura. quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis. nocte ac die. desiderans te videre: memor lacrimarum tuarum ut gaudio implear. recordationem accipiens eius fidei que est in te non ficta. que et habitavit primum in avia tua Loyde. et matre tua Evnice. certus sum autem quod et in te. Propter quam causam admoneo te. ut resuscites gratiam dei que est in te. per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris. sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri ihesu christi. neque me vinctum eius; sed collabora evangelio secundum virtutem dei. qui nos liberavit et vocavit vocatione sua sancta. non secundum opera nostra. sed secundum propositum suum. et gratiam que data est nobis. in christo ihesu. ante tempora secularia. manifestata est autem nunc per illuminationem salvatoris nostri ihesu christi. qui destruxit quidem mortem. illuminavit autem vitam. et incorruptionem per evangelium. in quo positus sum ego predicator et apostolus. et magister gentium. Ob quam causam hec et patior. sed non confundor. Scio enim cui credidi. et certus sum. quia potens est depositum meum servare in illum diem; formam habens sanorum verborum que a me audisti in fide et dilectione que est in christo ihesu. bonum depositum custodi. per spiritum sanctum. qui habitat in nobis. Scis enim quod aversi sunt a me qui in asia erant. ex quibus est phigelus et hermogenes. Det misericordiam dominus. honesyphori domui. quia sepe me refrigeravit. et catenam meam non erubuit. sed cum roma venisset; sollicite me quesivit et invenit. Det illi dominus invenire misericordiam a domino in illa die. et quanta ephesi ministravit tu melius nosti. · II ·

Tu ergo fili mi. confortare in gratia que est in christo ihesu. et que audisti a me per multos testes. hec commenda fidelibus hominibus; qui ydonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles christi. Nemo militans deo. implicat se negotiis secularibus. ut ei placeat cui se probavit. Nam qui certat in agone. non coronatur nisi legitime certaverit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. Intellige que dico. dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. Memor esto christum ihesum resurrexisse a mortuis ex semine david secundum evangelium meum. in quo laboro usque ad vincula quasi male operans. sed verbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur. que est in christo ihesu cum gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus. et convivemus. si sustinebimus. et conregnabimus. Si negaverimus. et ille negabit nos. Si non credimus. ille fidelis permanet. negare seipsum non potest. Hec commoneo. testificans

coram deo. Noli verbis contendere. ad nichil
enim utile est. nisi ad subversionem audi
entium. Sollicite cura te ipsum pro
babilem exhibere deo. operarium incon
fusibilem. recte tractantem verbum
veritatis. Prophana autem et vanilo
quia devita. Multum enim proficiunt
ad impietatem. et sermo eorum ut
cancer serpit. Ex quibus est hymeneus
et philetus qui exciderunt a veritate:
dicentes resurrectionem iam esse
factam. et subverterunt quorundam fidem.
Sed firmum fundamentum dei stat.
habens signaculum hoc. Cognovit dominus qui sunt eius.
et discedat ab iniquitate omnis qui in
vocat nomen domini. In magna autem domo
non solum sunt vasa aurea et argentea
sed et lignea et fictilia. et quedam quidem in
honorem. quedam autem in contumeliam. Si
quis ergo emundaverit se ab istis. erit
vas in honorem. sanctificatum et utile
domino. ad omne opus bonum paratum.
Iuvenilia autem desideria fuge. sec
tare vero iustitiam. fidem. caritatem.
pacem. cum his qui invocant dominum de
corde puro. Stultas autem et sine di
sciplina questiones devita. sciens quia
generant lites. Servum autem domini non
oportet litigare. sed mansuetum esse
ad omnes. docibilem. patientem. cum
modestia corripientem eos qui re
sistunt. nequando det illis deus penitentiam
ad cognoscendam veritatem. et resi
piscant a laqueis diaboli. a quo capti
tenentur ad eius voluntatem.

Hoc autem scito quod in ·III·
novissimis diebus instabunt
tempora periculosa. et erunt homines seipsos
amantes. cupidi. elati. superbi.
blasphemi. parentibus non obedien
tes. ingrati. scelesti. sine affectione.
sine pace. criminatores. incontinen
tes. immites. sine benignitate. prodito
res. protervi. tumidi. voluptatum
amatores magis quam dei. habentes quidem
speciem pietatis. virtutem autem eius
abnegantes. Et hos devita. Ex
his enim sunt qui penetrant domos. et
captivas ducunt mulierculas one
ratas peccatis. que ducuntur variis
desideriis. semper discentes et
numquam ad scientiam veritatis pervenien
tes. Quemadmodum autem iamnes et mam
bres restiterunt moysi. ita et
hii resistunt veritati. homines mente
corrupti. reprobi circa fidem. sed
ultra non proficient. Insipientia enim
illorum manifesta erit omnibus. sicut et
illorum fuit. Tu autem assecutus es
meam doctrinam. institutionem.
propositum. fidem. longanimitatem. di
lectionem. patientiam. persecutiones.
passiones. qualia mihi facta sunt antyo
chie. yconio. lystris. quales persecu
tiones sustinui. et ex omnibus eri
puit me dominus. Et omnes qui pie vo
lunt vivere in christo. persecutionem
patientur. Mali autem homines et se
ductores proficient in peius erran
tes. et in errorem alios inducen
tes. Tu vero permane in his que didi
cisti. et credita sunt tibi. sciens a quo di
dicis. et quia ab infantia sacras
litteras nosti. que te possunt in
struere ad salutem per fidem que est
in christo ihesu. Omnis enim scriptura divi
nitus inspirata. utilis est ad docen
dum. ad arguendum. ad corripiendum.
ad erudiendum in iustitia. ut perfectus
sit homo dei ad omne opus bonum instructus.

Testificor coram deo ·IIII·
et Christo Ihesu qui iudicaturus est
vivos ac mortuos. et adventum
eius et regnum ipsius. predica verbum. insta
opportune. inportune: argue ob
secra. increpa in omni patientia et doctrina.
Erit enim tempus cum sanam doctrinam non
sustinebunt. sed ad sua desideria coa
cervabunt sibi magistros prurientes
auribus. et a veritate quidem auditum aver
tent. ad fabulas autem convertentur. Tu
vero vigila. in omnibus labora. opus fac
evangeliste. ministerium tuum imple.
sobrius esto. Ego enim iam delibor. et
tempus mee resolutionis instat. Bo
num certamen certavi. cursum consummavi. fidem servavi. In reliquo
reposita est michi corona iusticie quam reddet michi dominus in
illa die iustus iudex. Non solum autem michi. sed et hiis qui dili
gunt adventum eius. Festina ve
nire ad me cito. Demas enim me
dereliquit. diligens hoc seculum. et abiit
in Thesalonicam. Crescens in Gala
tiam. Titus in Dalmatiam. Lucas mecum
est solus. Marcum assume et adduc
tecum. est enim michi utilis in ministe
rium. Tychicum autem misi Ephesum.
Penulam quam dimisi Troade apud
Carpum. veniens affer tecum. et
libros maxime autem membranas.
Alexander erarius multa mala
michi ostendit. Reddet illi dominus secundum opera ei
us. quem et tu devita. valde enim restitit
verbis nostris. In prima mea defensione
nemo michi affuit. sed omnes me dereliq
uerunt. non illis imputetur. Dominus autem michi
astitit et confortavit me. ut per me
predicatio impleatur. et audiant omnes
gentes. et liberatus sum de ore leonis.
Liberavit me dominus ab omni opere
malo. et salvum me faciet in regnum
suum celeste. cui gloria in secula seculorum amen. Sa
luta Priscam et Aquilam et Onesyphori do
mum. Erastus remansit Corinthi. Tro
phimum autem reliqui infirmum Mileti. Fe
stina ante hyemem venire. Salutat
te Eubolus. et Pudens. et Linus. et Clau
dia. et fratres omnes. Dominus Ihesus Christus cum spiritu
tuo. gratia vobiscum. amen.

Prologus.

BREVIS. nimio usui
ad Titum epistola. sed multa com
plectitur. Primo quod electos ec
clesie perfici conveniat. et qui
bus virtutibus plenos. qui inter reliqua
morum ornamenta. studio habundi
sermonis et copia. exortationis often
impleatur. et contradicentium imperitiam vel
inpudentiam possint confutare. De
inde quibus specialiter diversarum conveniat
etatum gradibus. inculcat. Qualiter etiam
qui a veritate contentionis ad susceptio
nem fidei veniunt. probabiliores
fieri ferant doctrine testimoni
um iane. per quod meliores esse di
dicerant.

Argumentum.

Titum commonefacit et in
struit de constitutione presbiterii.
et de conversatione spirituali. et de here
ticis vitandis qui in iudaicis credunt
scripturis. Explicit.

Aug. Sapientia dei est non eloquia dei scire. sed secundum eo
qua vivere. B. O homo vide vulnera eius
et erubesce. vide cicatrices et gemisce. qui
vadis et gemisce. Christus pendet in memor sue
crucis. sed non in memor tue salutis est.
Dormivit quidem affectio. immo non dormit
sed mortua est. qui non reddit tali beneficio.

vel aversantium vel avertentium se a veritate

Paulus servus dei apostolus autem ihesu christi secundum fidem
electorum dei et agnitionem
veritatis que secundum pieta-
tem est in spem vite eterne
quam promisit qui non mentitur deus.
ante tempora secularia. manifestavit autem temporibus suis verbum suum in
predicatione que credita est mihi secundum pre-
ceptum salvatoris nostri dei.
Tyto dilecto filio secundum communem fidem
gratia et pax a deo patre nostro et ihesu christo sal-
vatore nostro. I. Huius rei gratia
reliqui te crete ut ea
que desunt corrigas et constitu-
as per civitates presbiteros sicut ego
tibi disposui. Si quis sine crimine est
unius uxoris vir filios habens fideles.
non in accusatione luxurie aut non subdi-
tos. Oportet enim episcopum sine crimine esse
sicut dei dispensatorem. non superbum non
iracundum. non vinolentum non percusso-
rem. non turpis lucri cupidum. sed hospi-
talem benignum sobrium sanctum iustum
continentem. amplectentem eum qui secundum
doctrinam est fidelem sermonem. ut potens
sit exhortari in doctrina sana. et
eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi et
inobedientes. et vaniloqui et seducto-
res. maxime autem qui de circumcisione sunt. quos
oportet redargui. qui universas domos
subvertunt. docentes que non oportet
turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius
eorum propheta. Cretenses semper mendaces.
male bestie ventris pigri. Testi-
monium hoc verum est. Quam ob rem increpa
illos dure ut sani sint in fide. non
intendentes iudaicis fabulis. et
mandatis hominum adversantium veritatem.
Omnia munda mundis. coinquinatis autem
et infidelibus nichil est mundum. sed inquinate
sunt eorum et mens et conscientia. Confitentur se nosse ubis
deum. factis autem negant. cum sint abhominati et incredi-
biles. et ad omne opus reprobi. II. operibus bonis
Tu autem loquere que decent sanam doctri-
nam. Senes ut sobrii sint.
pudici. prudentes. sani in fide in
dilectione. in patientia. Anus similiter in
habitu sancto. non criminatrices. non
multo vino servientes. bene docentes.
ut prudentiam doceant. adolescen-
tulas. ut viros suos ament. filios dili-
gant. prudentes. sobrias. castas. be-
nignas. domus curam habentes. Iuve-
nes similiter hortare. ut sobrii sint.
In omnibus teipsum prebe exemplum bonorum
operum. in doctrina. in integritate. in
gravitate. verbum sanum. irreprehen-
sibile. ut is qui ex adverso est vereatur.
nichil habens malum dicere de nobis. Ser-
vos dominis suis subditos esse. in omnibus
placentes non contradicentes. non fraudan-
tes. sed in omnibus bonam fidem ostendentes.
ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent
in omnibus. Apparuit enim gratia dei salva-
toris nostri omnibus hominibus erudiens nos.
ut abnegantes impietatem et secula-
ria desideria. sobrie et iuste et pie vi-
vamus in hoc seculo. expectantes beatam
spem. et adventum glorie magni dei et sal-
vatoris nostri ihesu christi. qui dedit semetipsum
pro nobis. ut nos redimeret ab omni
iniquitate et mundaret sibi populum ac-
ceptabilem. sectatorem bonorum operum.
Hec loquere et ex- III.
hortare. et argue cum omni
imperio. Nemo te contempnat. Ad-

mone illos principibus et potestati
bus subditos esse. dicto obedire.
ad omne opus bonum paratos esse. neminem
blasphemare. non litigiosos esse. sed mo
destos. omnem ostendentes mansue
tudinem. ad omnes homines. Eramus enim et nos
aliquando insipientes. increduli. erran
tes. servientes desideriis. et volup
tatibus variis. in malicia et invidia
agentes. odibiles. odientes invicem.
¶ Cum autem benignitas et humanitas apparuit
salvatoris nostri dei. non ex operibus iusti
cie que fecimus nos. sed secundum misericordiam suam
salvos nos fecit per lavacrum regener
ationis et renovationis spiritus sancti quem
effudit in nobis habunde per ihesum christum
salvatorem nostrum. ut iustificati gratia
ipsius heredes simus secundum spem vite eterne.
Fidelis sermo est. et de his volo te confir
mare. ut curent bonis operibus pre
esse qui credunt deo. Hec sunt bona et
utilia hominibus. Stultas autem questiones
et genealogias. et contentiones et pug
nas legis devita. Sunt enim inutiles et
vane. Hereticum hominem post unam et
secundam correptionem devita. sciens quia
subversus est qui eiusmodi est. et delinquit
proprio iudicio condempnatus. Cum misero
ad te artheman aut tyticum. festina
ad me venire nycopolim. ibi enim
statui hyemare. Zenam legis peri
tum. et apollo sollicite premitte.
ut nichil illis desit. Discant autem et nostri
bonis operibus preesse ad usus necessa
rios. ut non sint infructuosi. Sa
lutant te qui mecum sunt omnes. Saluta
eos qui nos amant in fide. Gratia
domini cum omnibus vobis. amen.

Explicit.

Philemoni.

Phylemonem commonefacit pro
Onesimo. familiaribus litteris. servo eius
[illegible] Epistola
Paulus vinctus ihesu christi. et tymotheus
frater. Phylemoni dilecto et ad
iutori nostro. et appie sorori
karissime. et archippo commilito
ni nostro. et ecclesie que in domo tua
est. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo.
Gratias ago deo meo semper .I.
memoriam tui faciens in orationibus
meis. audiens caritatem tuam. et
fidem quam habes in domino ihesu. et in omnes
sanctos. ut communicatio fidei tue evidens
fiat in agnitione omnis boni in christo ihesu.
Gaudium enim magnum habui. et consolationem in
caritate tua quia viscera sanctorum requieve
runt per te frater. Propter quod multam fiduci
am habens in christo ihesu imperandi tibi quod ad
rem pertinet. propter caritatem magis
obsecro. cum sis talis ut paulus senex. nunc autem et
vinctus ihesu christi. Obsecro te pro meo filio
quem genui in vinculis onesimo. qui
aliquando tibi inutilis fuit. nunc autem et mihi
et tibi utilis. quem remisi ad te. Tu autem
illum ut mea viscera suscipe. quem ego
volueram mecum detinere. ut pro te mihi
ministraret in vinculis evangelii. sine
consilio tuo nichil volui facere. ut ne
velut ex necessitate bonum tuum esset
sed voluntarium. Forsitan enim ideo ad horam
discessit a te. ut in eternum illum reci
peres. iam non sicut servum. sed plus servo ka
rissimum fratrem. maxime mihi. quanto
autem magis tibi et in carne et in domino.
Si ergo habes me socium suscipe il
lum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi. aut
debet. hoc mihi imputa. Ego paulus
scripsi mea manu. ego reddam. ut non

.i. cap.

dicat t. q. et te ipsum m debes. Ita frater ego te fruar in d. refice uiscera mea in x. Confidens de obedientia tua scripsi t. sciens quia et sup id quod dico facies. Simul autem et para m hospitium. Nam spero per orationes uestras donari me uobis. Salutat te epaphras concaptiuus meus in x ihu. et marcus aristarcus et demas et lucas. adiutores mei. Gratia d. n. i. x. cum spiritu tuo amen.

Argumentum.

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribendo non seruauit morem suum. ut uel uocabulum nominis sui uel ordinis scriberet dignitatem. Haec est causa. quia ad eos scribens qui de circumcisione crediderant. quasi gentium apostolus et non hebreorum. sciens quoque eorum superbiam. suamque humilitatem ipse demonstrans. meritum officii sui noluit anteferre. Nam simili modo et iohs apostolus propter humilitatem in epistola sua non suum in epistola sua eadem ratione non protulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebraica lingua misisse. cuius sensum et ordinem retinens lucas euangelista post excessum beati pauli apostoli euangelista greco sermone composuit.

Epistola ad heb.

MULTIFARIAM MULTIS; modis. olim deus loquens patribus in prophetis. nouissime diebus istis locutus est nobis in filio suo. quem constituit heredem uniuersorum per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie. et figura substantie eius portansque omnia uerbo uirtutis sue purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. tanto melior angelis effectus quanto differentius pre illis nomen hereditauit. Cui enim aliquando dixit angelorum filius meus es tu. ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patrem. et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit. et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus. et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi. uirga equitatis uirga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem. propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis.
a. Et tu in principio domine terram fundasti. et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt. tu autem permanebis. et omnes ut uestimentum ueterascent. et uelut amictum mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es. et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando. Sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorii spiritus. in ministerium missi. propter eos qui hereditatem capiunt salutis.

.ii.

Propterea habundantius oportet obseruare nos ea que audiuimus ne forte pereffluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo. factus est firmus. et omnis preuaricatio et inobedientia accepit iustam mercedis retributionem. quomodo nos effugiemus. si tantam neglexerimus salutem. Que cum initium accepisset enarrari per dominum. ab eis qui audierunt in nos confirmata est. contestante deo signis et prodigiis et portentis et uariis uirtutibus. et distributionibus spiritus sancti secundum suam uoluntatem. Non enim angelis

Contra hyam optime... excellentia xpi ... insufficientia legis.

Hanc ... apostolus hanc epistolam ... de officio ap. ... ilationis ... ...

Hec epistola diuiditur in tres partes. prima pars hic. in qua notatur excellentia xpi.

subiecit deus orbem terre futurum de quo loquimur.

subiecit deus orbem terre futurum de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis dicens. Quid est homo quod memor es eius. aut filius hominis quia visitas eum. Minuisti eum paulo minus ab angelis. gloria et honore coronasti eum. et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod omnia subiecit ei. nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quam angeli minoratus est. videmus ihesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum. ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decet enim eum propter quem omnia et per quem omnia. qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passionem consummari. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur. ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Nuntiabo nomen tuum fratribus meis. in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce ego et pueri mei quos mihi dedit deus. Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini. et ipse similiter participavit eisdem. ut per mortem destrueret eum qui mortis habebat imperium. id est diabolum. et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam enim angelos apprehendit. sed semen abrahe apprehendit. Unde per omnia debuit fratribus assimilari. ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum. ut repropitiaret delicta populi. In eo enim in quo passus est ipse et temptatus. potens est et eis qui temptantur auxiliari.

Vnde fratres sancti vocationis .III. celestis participes. considerate apostolum et pontificem confessionis nostre ihesum. qui fidelis est ei qui fecit illum. sicut et moyses in omni domo illius. Amplioris enim glorie iste pre moise dignus habitus est. quanto ampliorem honorem habet domus is qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem creavit omnia deus est. Et moises quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus in testimonium eorum que dicenda erant. Christus vero tamquam filius in domo sua. que domus sumus nos. si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus. Quapropter sicut dicit spiritus sanctus. Hodie si vocem eius audieritis. nolite obdurare corda vestra. sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto. ubi temptaverunt me patres vestri. probaverunt et viderunt opera mea XL annis. Propter quod offensus fui generationi huic. et dixi. Semper hii errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias meas. quibus iuravi in ira mea. si introibunt in requiem meam. Videte ergo fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo. sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies. donec hodie cognominatur. ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi facti sumus. si tamen initium substantie eius usque ad finem firmum retineamus. Dum dicitur hodie si vocem eius audieritis. nolite obdurare corda vestra. quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt. sed non omnes universi qui profecti sunt ab egipto per moisen. Quibus autem infensus est annis XL. Nonne illis qui peccaverunt. quorum cadavera prostrata sunt in deserto. Quibus autem iuravit non introire in requiem suam. nisi illis qui increduli fuerunt. Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

.IIII. Timeamus ergo ne forte relic-

ta pollicatiõe introeundi i re
quiē eī. existimet' ali' ex uob' de
ee. Etenī 7 nob' nūciatū ē quadm
7 ill'. S; n pfuit ill' smo audit' n
admixt' fidei. ex hi' q audierūt.
Ingdiem' ā i requiē q credim' quad
mod dix. sic iuraui i i. m. si introt
i re. m. et q' opib' ab istitutione
mudi pfectis. Dix ē in quodā
loco d' die. vii. sic. 7 reqeuit ds
die. vii. ab oīb' opib' ss. Et in isto
rursū. si introibunt i re. m. Qm
g sup ē q'sdā introire i illā. 7 hug
b' pori' anūciatū ē n introiert
p' incredulitatē. iter t'minat
quēdā diē hodie i dd dicendo.
post tāt tpi' sic s dictū ē. hod
si uo. ei au. no. ob. co. u. Nā si
eis ihc requiē pstitisset; nuq de
alia loqret' p' hac die. Itaq;
relinq' sabbatism' p' di. Q' enī
ingssus ē i requiē eius. 7 ipe re
qeuit ab opib; ss. sic 7 a s ds.
Festinemus g ingdi i illā reqe
em. ne i idipm quis incidat i
credulitatis ex. Viuu ē ē di
smo 7 efficax. 7 penetrabilior
oī gla. ancipiti. 7 ptingens usq;
ad diuisionē aīe ac spc. cpag
q; 7 medullar. 7 discretor
cogitationu; 7 intētionū cordis.
7 n ē ulla creatura inuisibil' i c
spectu ei. Oīa a nuda 7 apta
s oclis ei. ad q nob' smo.
Habentes g pontificē magnū q pe
netrauit celos. ihm filiu di. te
neam' cfessionē ei. N ē hmus
pontificē q n possit cpati infir
mitatib' nris. temptatu a p oīa

p similitudinē absq; peccō. Adeam'
g c fiducia ad thronu gre ei
ut miam csequamur. 7 grām i uenia
m' i auxilio oportuno.
Omnis naq; pon V.
tifex ex hoīb' assumpt'.
p hoīb' cstituit' in his q s ad dm.
ut offerat dona 7 sacficia p
peccis. q cdole possit his q ignorant
7 errant. q. 7 ipe circūdat' ē
infirmitate. 7 pp ea d; quadm
p p'. ita 7 p semetipo offerre
p peccis. Nec q'sq sumit s honorē.
s; q uocat' a do tamq aaron.
Sic 7 x' n semetipm clarifi
cauit ut pontifex fieret. s;
q locut' ē ad eū. fili' ms es
tu. e ho. g. te. Quēadm 7 i
alio loco dic. Tu es sa. i et. scd.
or. melchysedech. q i diebus
carnis sue preces supplicōnesq;
ad eū q possit illu saluū facē. a
morte. c clamore ualido 7 lac
mis offerens exaudit' ē p sua
reuerentia. Et q' c eet fili' di
didic ex hi' q passus ē obedi
entiā. 7 csumat' fcs ē oīb; s
obtemperantib' ei cā salutis etne. ap
pellat' a do pontifex. iux ordin
melchisedch. De quo nob' grandis
smo. 7 ininterptabil' ad dicend.
qr i becilles fci estis ad audien
du. Et enī cū deberetis magri
ee p' tpe. rursu indigetis.
ut uos doceamini. q sint ele
menta smonu di. 7 fci estis qb'
lacte op' sit n solido cibo
Oīs ē q lactis ē p'ticeps. exps
est smonis iusticie. Paruulus

perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali. VI.

Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem ad perfectionem feramur. non rursum iacientes fundamentum penitentie ab operibus mortuis et fidei ad deum. baptismatum doctrine: impositionisque manuum. ac resurrectionis mortuorum. et iudicii eterni. et hoc quidem faciemus siquidem permiserit deus. Impossibile est enim eos qui semel sunt illuminati. gustaverunt etiam donum celeste. et participes sunt facti spiritus sancti. gustaverunt nihilominus bonum dei verbum. virtutesque seculi futuri. et prolapsi sunt. renovari rursus ad penitentiam. rursum crucifigentes sibimetipsis filium dei. et ostentui habentes. Terra enim sepe venientem super se bibens ymbrem et generans herbam oportunam illis a quibus colitur. accipit benedictionem a deo. proferens autem spinas ac tribulos. reproba est. et maledicto proxima cuius consummatio in combustionem. Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti. tamen et si ita loquimur. Non enim iniustus est deus. ut obliviscatur operis vestri et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius. qui et ministrastis sanctis et ministratis. Cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem. ut non segnes efficiamini. verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones. Abrahe namque promittens deus. quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem. iuravit per semetipsum dicens. nisi benedicens benedicam te. et multiplicans multiplicabo te. et sic longanimiter ferens. adeptus est repromissionem. Homines enim per maiorem sui iurant. et omnis controversie eorum finis ad confirmationem est iuramentum. In quo habundantius volens deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui. interposuit iusiurandum. ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum. fortissimum solatium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem. quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam. et incedentem usque in interiora velaminis. ubi precursor pro nobis introiuit Ihesus secundum ordinem melchisedech. pontifex factus in eternum. VII.

Hic enim melchisedech rex salem. sacerdos dei summi. qui obviavit abrahe regresso a cede regum et benedixit ei. Cui et decimas omnium divisit abraham. primum quidem qui interpretatur est rex iusticie. deinde autem rex salem. quod est rex pacis. sine patre sine matre. sine genealogia. neque initium dierum. neque finem vite habens. assimilatus filio dei. manet sacerdos in eternum. Intuemini autem quantus sit iste cui et decimas dedit de precipuis

Ista est 2a pars tractatus. no. insufficientia legis.

abrahã patriarcha. Quid ꝙ filiis le
ui sacerdotium accipientes. man
datum hnt decimas sumere a ppło
ꝯ legem. i. a fratribus suis. qq et ipi
exierint de lumbis abrahe. Cuius
aũt generatio nõ annumeratur in eis. deci
mas sumpsit ab abraham. et hunc qui habe
bat promissiones benedixit. Sine
ulla aũt contradictione. quod minus ē. a
meliore benedicitur. Et hic quidem
morientes homines accipiunt de
cimas. ibi aũt contestatur quia uiuit.
Et ut ita dictum sit per abraham et leui
qui decimas accepit. decimatus ē. Ad
huc ẽ in lumbis patris erat. qn ob
uiauit ei melchisedech. Si ergo
consummatio per sacerdotium leuiticum
erat. populus ẽ sub ipso legem accepit.
quid adhuc necessarium fuit ꝯ ordinem
melchisedech. alium surgere sacerdotem.
et nõ ꝯ aaron ordinem dici. Trans
lato ẽ sacerdotio. necesse ẽ ut et
legis translatio fiat. In quo ẽ hic di
cuntur de alia tribu ẽ. de qua nullus
altario præsto fuit. Manifestum
ẽ ẽ quod ex iuda ortus sit dominus. in
qua tribu nihil de sacerdotibus moises
locutus ẽ. Et amplius adhuc mani
festum ẽ. si ꝯ similitudinem melchisedech.
exurget alius sacerdos. qui nõ ꝯ legem
mandati carnalis factus ẽ. sed ꝯ uir
tutem uite insolubilis. Contestatur
ẽ. quia tu es sacerdos in eternum ꝯ ordinem melchis.
Reprobatio quidem fit præcedentis man
dati propter infirmitatem eius et inutili
tatem. Nihil ẽ ad perfectum adduxit
lex. Introductio uero melioris spei
per quam ad deum proximamus. et quantum ẽ
nõ sine iureiurando. Alii quidem

sine iureiurando sacerdotes facti
sunt. hic aũt cum iureiurando. per eum
qui dixit ad illum. Iurauit dominus et nõ pe
nitebit eum. tu es sacerdos in eternum. In tantum
melioris testamenti sponsor factus
ẽ ihc. Et alii quidem plures facti sunt sacer
dotes. idcirco quod morte prohiben
tur permanere. hic aũt eo quod mane
at in eternum. sempiternum habet sacerdo
tium. Unde et saluare in perpetuum
potest. accedentes ad deum per semetipsum.
semper uiuens ad interpellandum pro nobis.
Talis ẽ decebat ut nobis esset sancte
pontifex. sanctus. innocens. inpollutus.
segregatus et excelsior a peccatoribus. et ex
celsior celis factus. qui nõ habet cotidie
necessitatem quemadmodum alii sacerdotes
prius pro suis delictis hostias offerre.
deinde pro populi. hoc ẽ fecit semel se
se offerendo. Lex ẽ homines consti
tuit sacerdotes infirmitatem
habentes. Sermo aũt iurisiurandi qui

C post legem ẽ filium in eternum perfectum.
apitulum aũt super VIII. VIII
ea que dicuntur. talem habemus
pontificem qui consedit in dextera sedis
magnitudinis in celis. sanctorum mini
ster. et tabernaculi ueri quod fixit deus et nõ
homo. Omnis ẽ pontifex ad offerendum
munera. et hostias constituitur. Unde
necesse ẽ et hunc habere aliquid quod offe
rat. Si ergo esset super terram. nec esset
sacerdos. cum essent qui offerrent secundum
legem munera. qui exemplari et
umbre deseruiunt celestium.
Sicut responsum ẽ moysi. cum consummaret
tabernaculum. Uide inquit. facito omnia
ꝯ exemplar quod tibi ostensum ẽ in monte.
Nunc aũt melius sortitus ẽ ministerium.

q̃to ⁊ melioris testam̃ti medi
ator ẽ. q̃ i melioribꝰ repmissio
nibꝰ sacc̃tu ẽ. Nã si illud p̃ acul
pa uacasset. n̄ utiq; scdi loc inq̃
reret̃. Vitupans ẽ eos d̃. Ecce
dies ueniẽt dic d̃. ⁊ ↄsumabo
sr̃ domũ isrt̃. ⁊ sr̃ domũ iuda. testa
mtũ nouũ. n̄ ꝑ testam̃tũ q̃ feci
patribꝰ eoꝝ. i die q̃ app̃hndi man̄
eoꝝ. ut educẽm eos d̃ t̃ra egipti.
q̃ ipi n̄ pmãserũt i testam̃to m̃o.
⁊ ego neglexi eos d̃ ds̃. q̃ h̃ ẽ te
stam̃tũ q̃ disponã domui isrt̃.
p̃ dies illos d̃ ds̃. dando leges
meas. i mẽte eoꝝ. ⁊ i corde eoꝝ.
sup scibã eas. ⁊ ero eis i d̃m. ⁊ ipi
erũt m̃ i p̃p̃m. ⁊ n̄ docebit unusq̃q;
p̃ximũ suũ. ⁊ unusq̃; fr̃m suũ. di
cens. ↄgnosce d̃m. q̃ õs sciẽt me
a minore usq; ad maiorẽ eoꝝ.
q̃ p̃piti erõ iniq̃tatibꝰ eoꝝ ⁊ pec
catoꝝ illoꝝ iã n̄ memorabor.
Dicendo aũ nouũ. inueterauit p̃ius.
Qđ aũ antiq̃tur ⁊ senescit. ꝓpe
interitũ ẽ. Habuit q̃dẽ ⁊ p̃us iustifi
cationes culture. ⁊ sc̃m sclare.

Tabernaclm̃ ẽ viii.
fc̃m ẽ p̃m i q̃ erãt cande
lab. ⁊ m̃sa ⁊ ꝓpositio panũ q̃ d̃r
sc̃a. p̃ uelam̃tũ aũ s̃ tabernaclm̃
q̃d d̃r sc̃a sc̃oꝝ. aureũ h̃ns thuri
bulũ. ⁊ arcã testam̃ti circũtectã
ex oĩ pte auro. i q̃ urna aurea
h̃ns mana. ⁊ uirga aaron que
frõduerat ⁊ tabule testam̃ti
sup q̃ erãt cherubyn glĩe obumbrã
tia ꝓpitiatoriũ d̃ q̃b; m̃ n̄ est
dicendũ p̃ singla. His ũ ita ↄpo
sitis. in p̃ri q̃dẽ tabernaclm̃ sp̃

introibãt sacdotes. sacificioꝝ officia
ↄsumãtes. i sc̃o aũ semel i anno sol
pontifex n̄ sin̄ sang̃e. q̃ off̃t p̃ sua
⁊ p̃p̃li ignorantia. h̃ sigñante sp̃u sc̃o.
n̄ dũ ꝓpalatã ẽẽ sc̃oꝝ uiã. adhuc
p̃rre statũ. Que parabola ẽ t̃pis
istantis. Iuxª q̃ muna ⁊ hostie
offerunt̃. q̃ n̄ p̃sũt iux ↄsciam
pfcm̃ face s̃uiẽtẽ. solum i
cib ⁊ potibꝰ. uariis baptismati
bꝰ. ⁊ iusticiis carnis. usq; ad t̃pc
correctionis iposita. Xp̃c aũt
assistens pontifex futuroꝝ boꝝ.
p̃ amplius ⁊ pfectiꝰ tabnaclm̃ n̄
manufcm̃. i. n̄ h̃ creationis. n̄; p̃
sang̃nẽ yrcoꝝ aũ uituloꝝ. s; p̃
p̃p̃u sang̃nẽ introiuit semel i sc̃a. et̃
na redemptioẽ inuẽta. Si eñ
sangs yrcoꝝ ⁊ thauroꝝ ⁊ cinis
uitule asp̃sus iq̃natos sc̃ificat.
ad emũdationẽ carnis. q̃to mag
sangs x̃. q̃ p̃ sp̃m sc̃m semetip̃m
obtulit do i maclatũ d̃o. emũ
dabit ↄsciam n̄ram ab opibꝰ mor
tuis ad s̃uiendũ d̃o uiuenti. Et
io noui t̃e. mediator ẽ. ut mor
te intercedẽte i redemptionẽ
eaꝝ p̃uaricationũ q̃ erãt sub
p̃ori testam̃to. repmissionẽ ac
cipiant q̃ uocati s̃ et̃ne h̃editã
tis. Vbi ẽ testam̃tũ ẽ. mors ne
cesse ẽ intercedat testatoris. Testa
m̃tũ ẽ i mortuis ↄfirmatũ ẽ.
Alioq̃ n̄ dũ ual;. dũ uiuit q̃ te
status ẽ. Vn̄ n̄ p̃m q̃dẽ sin̄ sang̃e
d̃dicatũ ẽ. Lecto eñ oĩ man
dato legis a moise. uniũso p̃p̃o.
accipiens sang̃nẽ uituloꝝ ⁊ yrcoꝝ
cũ aq̃ ⁊ lana coccinea ⁊ ysopo.

No. q̃ ↄstit̃ x̃o debet aspgi p̃p̃s cũ lana coccinea ⁊
ysopo. i. bona ⁊ honesta ↄuersatiõe eoꝝ hũilj ⁊
⁊ deuota i monte. s̃ lecto ẽ

Marginalia (left): vii.
spp. dominat — ↄig tabnacli — ... a.b.ix. — ... hic — ... ipse fec — ...
... dominat — ... significa — ... i. hug — ... ita.

Marginalia (right): ul' offeretur
p̃ori tabnaclo
Hos indicit ap̃ls. co... / formitatẽ legis ... / p̃licatiõẽ p̃ ... / legis. i. q̃ parabola / ... n̄ potest / ... t̃pis. i. ... / p̃ potest ... / tis mundi ... / i. x̃po assi... / q̃tũ ad inhab... / diuinitatis ... / q̃tũ ad singlarẽ ... / ficationẽ. tabnacl... / q̃tũ ad spãlẽ ... / tionẽ.
p̃ potest redemptionis ... / firmatiõẽ. i. Si eñ ...
No. ex x̃o sang̃e / noui testam̃ti ↄfirma... / Mediator d̃r x̃ dup... / ex s. sb̃alis ⁊ acci... / talis. sub. q̃tũ ad d... / uitatẽ. acci. q̃tũ ad... / ut mãnitatẽ. No. / uocatio ẽ dup. i. et... / pdestinatiõis. Lo q̃... / pleuit. pdestinauit... / s̃. uocatio p̃ pdest... / iustificationẽ.
Dup est mandatũ. s. / morale. cerimoniale. ... / diuale.

[illegible marginal gloss]

ysopum, ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens: Hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos Deus. Et tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia pene sanguine mundantur secundum legem, et sine sanguinis effusione non fit remissio peccatorum. Necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari, ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis. Non enim in manufacta sancta Iesus introivit exemplaria verorum, sed in ipsum caelum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neque ut saepe offerat semetipsum, quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium, sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata; secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem. X

Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter, numquam potest accedentes perfectos facere. Alioquin cessassent offerri, ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi. Holocausta pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio, in capite libri scriptum est de me, ut faciam, Deus, voluntatem tuam. Superius dicens: Quia hostias et oblationes et holocaustomata pro peccato noluisti, nec placita sunt tibi, quae secundum legem offeruntur. Tunc dixi: Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam. Aufert primum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel. Et omnis quidem sacerdos presto est cotidie ministrans, et easdem saepe offerens hostias, quae numquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet in dextera Dei, de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum suorum. Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos et Spiritus Sanctus. Postquam enim dixit: Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas, et peccatorum eorum et iniquitatum eorum non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, iam non oblatio pro peccato. Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen, id est carnem suam, et sacerdotem magnum super domum Dei, accedamus ad eum puro corde in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala, et abluti corpus aqua munda, teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem, fidelis enim est qui repromisit. Et consideremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum, non deserentes collectionem

viam novam per quam nos introducit. Nam novus homo renovatur in baptismo.

nram. sicut est consuetudinis quibusdam. sed
consolantes et tanto magis quanto
videritis appropinquantem diem. Volun-
tarie enim nobis peccantibus post accep-
tam noticiam veritatis. iam non relinqui-
tur hostia pro peccatis. Terribilis autem est quedam
iudicii expectatio. et ignis emulatio.
que consumptura est adversarios. Irri-
tam quis faciens legem moysi. sine
ulla miseratione duobus vel tribus testibus
moritur. quanto magis putatis deteriora
mereri supplicia. qui filium dei concul-
caverit. et sanguinem testamenti pol-
lutum duxerit. in quo sanctificatus est et
spiritui gratie contumeliam fecerit. Sci-
mus enim qui dixit. Michi vindictam et ego reddam.
Et iterum. quia iudicabit dominus populum suum. Hor-
rendum est incidere in manus dei vi-
ventis. Rememoramini autem pristi-
nos dies. in quibus illuminati magnum
certamen sustinuistis passionum. Et in
altero quidem opprobriis et tribulationibus spec-
taculum facti. in altero autem socii ta-
liter conversantium effecti. Nam et vin-
ctis compassi estis. et rapinam bono-
rum vestrorum cum gaudio suscepistis. cognos-
centes vos habere meliorem et
manentem substantiam. Nolite itaque
amittere confidentiam vestram que magnam habet remu-
nerationem. Patientia enim vobis necessaria est. ut voluntatem
dei facientes. reportetis re-
promissionem. Adhuc enim modicum
aliquantulum qui venturus est veniet. et non
tardabit. Iustus autem meus ex fide vivit. Quod si
subtraxerit se non placebit anime
mee. Nos autem non sumus subtractionis
filii in perditionem. sed fidei in acquisi-
tionem anime. XI.

Est autem fides sperandarum
substantia rerum argumentum non apparentium.
In hac enim testimonium consecuti sunt
senes. Fide intelligimus aptata
esse secula verbo dei. ut ex invisibilibus
visibilia fierent. Fide plurimam
hostiam abel quam cayn obtulit deo.
per quam testimonium consecutus est esse iustus. te-
stimonium perhibente muneribus eius
deo. et per illam defunctus adhuc loquitur.
Fide Enoch translatus est ne vide-
ret mortem. et non inveniebatur. quia
transtulit illum deus. Ante translationem
enim testimonium habebat placuisse deo.
Sine fide autem impossibile est placere deo.
Credere enim oportet accedentem ad
deum. quia est. et inquirentibus se remu-
nerator. Fide Noe responso accep-
to de hiis que adhuc non videbantur.
metuens aptavit archam in salutem
domus sue. per quam dampnavit mundum.
et iusticie que per fidem est heres est
institutus. Fide qui vocatur Ab-
raham obedivit in locum exire quem
accepturus erat in hereditatem. et
exiit. nesciens quo iret. Fide de-
moratus est in terra repromissionis
tamquam in aliena. in casulis habitan-
do. cum ysaac et iacob coheredibus
repromissionis eiusdem. Expectabat
enim fundamenta habentem civitatem.
cuius artifex et conditor deus. Fide
et ipsa sara sterilis. virtutem in concep-
tione seminis accepit. etiam preter tempus
etatis. quia fidelem credidit esse
qui repromiserat. Propter quod et ab uno
orti sunt. et hoc emortuo tamquam sy-
dera celi in multitudine. et sicut harena
que est in ora maris innumera-
bilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes

Adhuc est modicum. scilicet in tempore. aliquantulum scilicet
in mensura. [illegible] pro mortis pu-
nitione. et non tar[dabit] pro retributione.
subtraxerit se scilicet per apostasiam.

isti acceptis repromissionibus. sed
a longe eas aspicientes. et salu
tantes. et confitentes. quia peregri
ni et hospites sunt super terram. Qui enim
hec dicunt. significant se patriam in
quirere. et si quidem meminissent
illius unde exierunt. habebant
utique tempus revertendi. Nunc autem
meliorem appetunt. id est celestem.
Ideo non confunditur deus vocari deus
eorum. paravit enim illis civitatem.
Fide obtulit abraham ysaac cum
temptaretur. et unicum offerebat in
quo susceperat repromissiones. ad quem
dictum est. quia in ysaac vocabitur tibi semen.
arbitrans quia et a mortuis susci
tare potens est deus. Unde eum in pa
rabolam accepit. Fide et de futuris bene
dixit ysaac iacob et esau. Fide
iacob moriens singulos filios io
seph benedixit. et adoravit fastigium
virge eius. Fide ioseph moriens
de profectione filiorum israhel memora
tus est. et de ossibus suis mandavit.
Fide moyses natus occultatus est
mensibus tribus a parentibus suis. eo quod
vidissent elegantem infantem. et non
timuerunt regis edictum. Fide moy
ses grandis factus negavit se esse fili
um filie pharaonis. magis eligens
affligi cum populo dei. quam temporalis peccati habere io
cunditatem. maiores divitias estimans
thesauro egiptiorum inproperium christi. aspi
ciebat enim in remunerationem. Fide
moyses grandis factus occidit egiptium.
considerans dolorem fratrum suorum. Fide
reliquit egiptum. non veritus animosita
tem regis. invisibilem enim tamquam videns
sustinuit. Fide celebravit pascha

et sanguinis effusionem. ne qui vastabat
primitiva tangeret eos. Fide transierunt
mare rubrum tamquam per aridam terram. quod
experti egiptii devorati sunt. Fide
muri iericho corruerunt circuitu
dierum vii. Fide raab meretrix non periit
cum incredulis. excipiens exploratores.
et alia via eiciens. Et quid adhuc dicam?
deficiet enim me tempus enarrantem de
Gedeon. Barach. Sanson. Iepte. David.
samuel. et aliis prophetis. qui per fidem
vicerunt regna. operati sunt iustitiam. adepti sunt repromissiones.
Obturaverunt ora leonum. extinxe
runt impetum ignis. effugaverunt aciem gla
dii. convaluerunt de infirmitate. fortes facti sunt in bello.
Castra verterunt exterorum. acceperunt mulieres
de resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti
sunt. non suscipientes redemptionem. ut meliorem invenirent re
surrectionem. Alii vero ludibria et verbera experti. insuper
et vincula et carceres. lapidati sunt. secti sunt. temptati sunt.
in occisione gladii mortui sunt. Circuierunt
in melotis in pellibus caprinis. egentes.
angustiati. afflicti. quibus dignus non erat
mundus. in solitudinibus errantes. et in montibus
speluncis. et in cavernis terre. Et hii omnes testimonio
fidei probati. non acceperunt repromissi
onem. deo pro nobis melius aliquid providente
ut ne sine nobis consummarentur.
Ideoque et nos habentes tantam XII
inpositam nubem testium. deponen
tes omne pondus et circumstans nos peccatum.
per patientiam curramus ad propositum nobis cer
tamen. aspicientes in auctorem fidei.
et consummatorem ihesum. qui proposito sibi gau
dio. sustinuit crucem. confusione con
tempta. atque in dextera sedis dei sedet.
Recogitate enim eum qui talem sustinuit
a peccatoribus adversus semetipsum contradictio
nem. ut non fatigemini animis vestris defi

tienter. Nondum enim usque ad sanguinem restiti-
stis adversus peccatum repugnantes, et obliti
estis consolationis quae vobis tamquam filiis loquitur dicens:
Fili mi, noli negligere disciplinam domini, neque fatigeris
dum ab eo argueris. Quem enim diligit dominus castigat, et
flagellat omnem filium quem recipit. In disciplina perseverate;
tamquam filiis vobis offert se deus. Quis enim filius quem
non corripiat pater? Quod si extra disciplinam
estis, cuius participes facti estis, ergo adulteri et
non filii estis. Deinde patres quidem carnis nostrae
habuimus eruditores, et reverebamur eos;
non multo magis obtemperabimus patri spirituum
et vivemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum
secundum voluntatem suam erudiebant nos; hic autem
ad id quod utile est in recipiendo sanctifica-
tionem eius. Omnis autem disciplina in presenti quidem vi-
detur non esse gaudii, sed meroris; postea autem
fructum pacatissimum exercitatis per eam
reddet iustitiae. Propter quod remissas manus et
soluta genua erigite, et gressus rectos
facite pedibus vestris, ut non quis claudicans
erret, magis autem sanetur. Pacem sequimi-
ni cum omnibus, et sanctimoniam sine qua nemo
videbit deum; contemplantes ne quis desit
gratiae dei, ne qua radix amaritudinis
sursum germinans impediat, et per illam inqui-
nentur multi; ne quis fornicator aut
prophanus ut esau, qui propter unam escam vendi-
dit primitiva sua. Scitote enim quoniam et
postea cupiens hereditare benedictionem
reprobatus est. Non enim invenit penitentiae locum,
quamquam cum lacrimis inquisisset eam. Non enim ac-
cessistis ad tractabilem et accessibilem
ignem, et turbinem, et caliginem, et procellam,
et tubae sonum, et vocem verborum, quam qui au-
dierunt excusaverunt se ne eis fieret
verbum. Non enim portabant quod dicebatur:
Et si bestia tetigerit montem lapidabitur. Et
ita terribile erat quod videbatur, Moyses
dixit: Exterritus sum et tremebundus. Sed
accessistis ad Syon montem et civitatem
dei viventis, Jerusalem celestem, et multorum
milium angelorum frequentiam, et ecclesiam primi-
tivorum qui conscripti sunt in celis, et iudicem omni-
um deum, et spiritum iustorum perfectorum, et te-
stamenti novi mediatorem Ihesum, et san-
guinis aspersionem melius loquentem quam Abel.
Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi
non effugerunt recusantes eum qui super terram
loquebatur, multo magis nos qui de celis loquentem
nobis avertimur; cuius vox movit terram tunc,
modo autem repromittit dicens: Adhuc semel et
ego movebo non solum terram sed et celum. Quod
autem adhuc semel dicit, declarat mobilium
translationem tamquam factorum, ut maneant ea
quae sunt immobilia. Itaque regnum immobile
suscipientes habemus gratiam per quam serviamus
placentes deo cum metu et reverentia.
Etenim deus noster ignis consumens est.

XIII.

Caritas fraternitatis
maneat in vobis, et hospitalita-
tem nolite oblivisci. Per hanc enim quidam
placuerunt angelis hospitio recep-
tis. Mementote vinctorum tamquam simul
vincti, et laborantium tamquam et ipsi in
corpore morantes. Honorabile co-
nubium in omnibus, et thorus immaculatus. thorus
Fornicatores enim et adulteros iudicabit deus. Sint
mores sine avaritia, contenti presen-
tibus. Ipse enim dixit: Non te deseram,
neque derelinquam. Ita ut confidenter dicamus:
Dominus mihi adiutor; non timebo quid faciat mihi homo. Me-
mentote prepositorum vestrorum qui vobis locuti
sunt verbum dei, quorum intuentes consummatio-
nem conversationis imitamini fidem. Ihesus
Christus heri et hodie, ipse et in secula. Doctrinis
variis et peregrinis nolite abduci.
Optimum est enim gratia stabilire cor, non

escis. que non profuerunt ambulantibus
in eis. Habemus altare de quo edere non
habent potestatem qui tabernaculo de-
serviunt. Quorum enim animalium infertur
sanguis pro peccato in sancta per pontificem ho-
rum corpora cremantur extra castra. Propter quod
et Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem
populum. extra portam passus est. Exeamus
igitur ad eum extra castra improperium eius
portantes. Non enim habemus hic manen-
tem civitatem. sed futuram inquirimus.
Per ipsum ergo semper offeramus hostiam laudis
Deo. id est fructum labiorum confitentium
nomini eius. Beneficientie autem et communica-
tionis nolite oblivisci. talibus enim
hostiis promeretur Deus. Obedite
prepositis vestris et subiacete eis. Ipsi
enim pervigilant quasi rationem reddituri
pro animabus vestris. ut cum gaudio hoc fa-
ciant et non gementes. hoc enim expedit
vobis. Orate pro nobis. Confidimus enim quia
bonam conscientiam habemus in omnibus bene
volentes conversari. Amplius autem deprecor
vos hoc facere. quo celerius restituar
vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mor-
tuis pastorem magnum ovium in san-
guine testamenti eterni. Dominum nostrum Iesum Christum
aptet vos in omni bono. ut faciatis eius
voluntatem faciens in vobis quod pla-
ceat coram se per Iesum Christum cui est gloria in secula
seculorum amen. Rogo autem vos fratres ut suf-
feratis verbum solatii. etenim perpaucis
scripsi vobis. Cognoscite fratrem nostrum Ty-
motheum dimissum. cum quo si celerius
venerit videbo vos. Salutate preposi-
tos vestros et omnes sanctos. Salutant vos
de Ytalia fratres. Gratia Dei cum omnibus vobis.
amen. Explicit.

Prologus.

Canit psalmista.
ambulabunt de virtute in
virtutem. Apostoli Pauli epistolas
dudum uno ubi volumine translata.
Et Rogatiane karissime actus
apostolorum compellitis ut transferam in
latinum. quem librum nulli dubium est a Lu-
ca Antiocheno arte medico. qui
postea in servitute Paulo apostolo Christi factus est
discipulus. fuisse editum. Certum
est pmitt in porta sept' orius mag-
nido. quia studia invidorum reprehen-
sione digna putant ea que scribimus. sed
illorum numquam odio et detractione vivan-
te Christo meum silebit eloquium. Actus apo-
stolorum nudam videntur sonare hystoriam
et nascentis ecclesie infantiam texere.
sed si noverimus scriptorem eorum Lucam
esse medicum. cuius laus in evangelio. animad-
vertimus pariter omnia verba illius anime lan-
guentis esse medicinam.

Item.

Lucas natione
syrus. cuius laus in evangelio canti-
tur. apud Antiochiam arte
medicine egregius. et
apostolorum Christi discipulus fuit. postea usque
ad confessionem Paulum secutus apostolum.
sine crimine in virginitate permanens
Domino maluit servire. qui LXXXIIII.
agens etatis anno in Bythinia no-
scitur migrasse. Hic divino stimula-
tus inpio. postquam in Achaie par-
tibus evangelium scribens grecis fidelibus incar-
nationem Domini fideli narratione
ostendit. eumque ex stirpe David
descendisse monstravit. Cui non in-
merito scribendorum actuum apostolorum

potestas in ministerio datur. uel dona in
dom pleno. et filio perditionis ex
stincto. ordo ab apostolis fuit. secte
domini eiectionis numerus completur. sicque pau
lum consummationis apostolicis actibus da
ret. quod dum quondam stimulum calcitrante
deo elegisset. Quibus legentibus ac re
quirentibus domini verbum voluit sermone
ostendere. quod prolixi ad fastidientibus
prodidisse. sciens quod operante agrico
lam oportet et de suis fructibus
edere. quod in divina subsecuta est
gratia. ut non solum corporibus sed et animabus
proficeret medicina.

PRIMUM quidem sermonem feci de
omnibus o Theophile. que
cepit ihesus facere et docere
usque in diem qua precipiens
apostolis per spiritum sanctum. quos elegit
assumptus est. quibus et prebuit se ipsum
vivum post passionem suam in multis ar
gumentis per dies .XL. apparens
eis et loquens de regno dei.
Et convescens precepit eis ab ierosolymis
ne discederent. sed expectarent promissionem patris. quam
audistis inquit per os meum. quia iohannes
quidem baptizavit aqua. vos autem baptizabi
mini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur
qui convenerant. interrogabant eum di
centes. domine. si in tempore hoc. restitues regnum israhel.
Dixit autem illis. Non est vestrum nosse tempora vel
momenta. que pater posuit in sua po
testate. sed accipietis virtutem
supervenientis spiritus sancti in vos. et eritis
mihi testes in ierusalem et in omni iudea et
samaria et usque ad ultimum terre. Et cum hec
dixisset. videntibus illis elevatus est. et nu
bes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intu
erentur in celum euntem illum. ecce
duo viri astiterunt iuxta illos in ve
stibus albis qui et dixerunt. Viri galilei quid sta
tis aspicientes in celum. Hic ihesus qui assumptus est a
vobis in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum.
Tunc Reversi sunt ierusalem a monte
qui vocatur oliveti. qui est iuxta ierusalem
sabbati habens iter. Et cum introissent in
cenaculum. ascenderunt ubi mane
bant petrus et iohannes. iacobus et andre
as. phylippus et Bartholomeus. thomas et
matheus. Iacobus alphei et Symon ze
lotes. et Iudas iacobi. Hii omnes e
rant perseverantes unanimiter
in oratione cum mulieribus et Maria
matre ihesu. et fratribus eius. Et In
diebus illis. exurgens petrus in me
dio fratrum dixit. Erat autem turba hominum.
fere .c. XX. Viri fratres oportet im
pleri scripturam. quam predixit spiritus sanctus per os
david de iuda. qui fuit dux eorum qui
prehenderunt ihesum. qui connumeratus erat
in nobis. et sortitus est sortem mini
sterii huius. Et hic quidem possedit agrum de mer
cede iniquitatis. et suspensus cre
puit medius. et diffusa sunt omnia viscera
eius. Et notum factum est hoc omnibus habitanti
bus ierusalem. ita ut appellaretur ager ille
lingua eorum acheldemach. hoc est ager
sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmorum.
Fiat commoratio eorum deserta. et non
sit qui inhabitet in ea. et episcopatum eius ac
cipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui
nobiscum sunt congregati in omni tempore. quo
intravit et exivit inter nos dominus ihesus.
incipiens a baptismate iohannis usque
in diem qua assumptus est a nobis. testem
resurrectionis eius nobiscum fieri unum
ex istis. Et statuerunt duos. io

sep q noiatur barsaba q cognoiat
e iust. & mathia. & orantes di
xerut. Tu dne q corda nosti
oium. ostende q elegis ex hi du
ob unu. accipe loc ministii h.
& aplat. d q puaricat e judas.
ut abiret i loc suu. Et dedert sor
tes ei. & cecid sors sup mathia.
& anumerat e cu xi. aplis.

Et du cplerent dies **II.**
Pentecostes. erat os prt
i eod loco. Et fcs e repnte d ce
lo. tanq aduen. spc ueh. & repl.
to. do. u erat sedntes. Et appa
ll dispite ling tanq igs. sedq;
s sin. eo. Et repl. s os. s. s. & ce.
loq ua. lin. pu. s. s. dabat eloq
ill. Erat a in ierlm hitantes
iudi. uiri religiosi. ex oi nat
q sb celo e. Fca a hc uoce. c
uen multitudo. & mte cfusa e.
q. audiet unqsq; ling sua illos
loqtes. Stupebat a os. & mira
bant dicentes. Nne os ecce isti
q locunt. galilei s. Et qmo nos au
diuim unqsq; lingm nram; i qua
nati sum. Parthi. & medi. & e
lamyte. & q hitat mesopotami
am. judam & capadocia. pontu
& asyam. phrygia & paphilia.
egiptu & ptes lybie q e circa cy
renen. & aduene romani. judi
q; & pseliti. cretes & arabes.
audiuim eos loqtes nris lings
magnalia di. Stupebat a oms
& mirabant dicentes. ad iuice
Qd nam uult h ee. Alii a ir
ridebat dicentes. q musto ple
ni s isti. Stans a petrus
c. xi. leuau uoce sua. & locut
e eis. Uiri iudi. & q hitatis ierl
uniusi. h ub nob sit. & aurib;
pcipite ubamea. Nn e sic uos estima
tis hii ebii s. cu sit hora diei iii. s; h; e
q dictu e p pph. iohl. Et erit i nouis
simi dieb d ds. effunda d spu
mo sup omne carne. & pphabut
filii uri & filie ure. Juuenes uri u
sioes uidebt. & seniores uri sopnia
sopniabt. Et qde sr suo meo & sr
ancilla meas i dieb; ill. effunda
d spu mo. & pphabt. Et dabo pdi
gia i celo sursu. & sig i tra deorsum. sig
sangne & igne & uapore fumi.
Sol cuertet i tenebs. & luna i san
gne. anq ueiat dies dni magn
& maifest. Et ois qcq; iuocaut n
d. salu erit. Uiri isrlite. audite
uba h. ihm nazarenu uiru appro
batu a do i uob uirtutib & pdigiis
& sigs q fec p ill ds. i medio uri
sic uos scitis. hc dfinito csilio &
pscia di. traditu p manu iniquoz
affligentes. interemistis. q ds sus
scitau. solutis dolorib; inferni.
iux q i pssibile erat teneri eu ab
eo. dd naq; d eu. puidebam
dnm i csp. m. sp. q. a dex. e m. ne
c. Pp h le. e cor m. & ex. lin. ma.
insup & ca. m. req. i spe. q. n de.
a. m. i infno. n da. s. t. ui. cor.
no. m fe. ui. uite. replebi me
iocditate cu facie tua. Uiri
frs. liceat audent dice ad uos
d patriarca dd. q dfunct e &
sepult. & sepulcru ei e ap nos
us; i hodiernu die. Pphā g
cu eff; & sciret. q iure iurn

.c. c. c.
.q. fuit h denn

do iuraff; illi ds. d fructu lubi
ei sede sup sede ei. puidens
locut e d resurrectioe x q
n; delict e i inferno. n; caro
eius uidebit cor. hc ihm sus
scitau ds. c nos testes sumus.
Dextra g di exaltat. 7 pmissio
ne spc sci accepta a patre. ef
fudit h donu. q uos uidetis 7
auditis. N e d ascend i celos.
Dic a ipe. Dix ds d mo. sede
a dex. m. d. po. i. t. s. p. t. Cer
tissime g sciat oi domi isrl
q 7 dnm eu 7 xm ds fec. huc
ihm q uos crucifixistis. his
auditis. cpuncti s corde. et
dixert ad petru 7 ad reliqs
aplos. Qd faciem uiri frs.
Petr u ait ad illos. Pniam ing
agite. 7 baptizet unqsq; urm
i noe i. x. i remissio; peccor
uror. 7 accipietis donu spc
sci. Vob e e est repmissio 7
filiis uris. 7 omib; qui longe
s. quosq; aduocauit ds ds nr.
Alus a etia uerb plib; testi
ficat e. 7 exortabat eos dics.
Saluamini a gnatioe ista pua.
Qi g receput smoes eius bapti
zati s. 7 apposite s i illa die
aie circit. iii. m. Erat a pse
uerantes i doctrina aplor. 7 co
municatioe fractioe panis
7 oronib;. Fiebat a oi aie timor.
Multa quoq; pdigia 7 sig p
aplos fiebat i ierlm. 7 metu
magn erat i uniusis. Oms
e q credebant. pariter habe
bant oia coia. Possessiones 7

subas uendebat. 7 illa diuidebant
op ut cuiq; op erat. Cotidie q;
pdurantes erat unanimit in
teplo. 7 frangentes circa domos
pane. sumebat cibu cu exulta
tioe 7 simplicitate cordis. colla
dantes dm 7 hntes gra ad
omne plebe. Ds a augebat q
salui fierent cotidie i ipm.
In illa dieb. Petrus 7 ·III·
iohs. ascedbat i teplu ad
hora orois nona. Et qda uir q
erat claud ex utro mats sue baio
labat. q ponebat cotidie ad porta
tepli q dr speciosa. u peteret etiam
ab introeuntib; i teplu. Is cu uidiss;
petru 7 ioh; incipietes itire in
teplu. rogabat ut elias acciperet.
Intuens a i eu petr c iohe dix. Re
spice i nos. At ille intendbat i eos.
sperans se a d accepturum ab eis. Petr
a dix. Argentu 7 au n e m. q a ha
beo. h t do. I noe ihu x na. surge
7 ambula. Et apphensa manu eius
dextra. alleuauit eu. Et ptin cso
lidate s bases ei 7 plante. 7 exi
liens stetit 7 ambulabat. 7 intr
uit cu ill i teplu ambulans 7 exiliens
7 laudans dm. Et uid eu ois pplus
ambulante 7 laudante dm. Cog
noscebat a q. ipe erat q ad etiam
sedebat ad speciosa porta te
pli. 7 inpleti s stupore 7 exthasi.
i eo q ctigerat illi. Cu a tene
ret petru 7 ioh; · ille cucurrit ad
eos omis ppls ad porticu q appllat
tur salomonis stupentes. Videns a
Vpetrus respdit ad pplm.
uiri isrlite q amiramini i h.

l alr. Cu tenet a
pe. 7 iohm is q sanat
effectus fuat. gcurr

aut nos quid intuemini quasi nostra uir-
tute aut pietate fecerimus hunc
ambulare. Deus abraham et deus ysaac
et deus iacob. deus patrum nostrorum glorifica-
uit filium suum ihesum. quem uos quidem tradi-
distis et negastis ante faciem pilati.
iudicante illo dimitti. Vos autem
iustum et sanctum negastis. et petistis
uirum homicidam donari uobis. aucto-
rem uero uite interfecistis. Quem deus
suscitauit a mortuis. cuius nos testes
sumus. et in fide nominis eius hunc quem uide-
tis et nostis confirmauit nomen eius.
Et fides que per eum est. dedit integram sani-
tatem istam. in conspectu omnium uestrum.
Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis
sicut et principes uestri. Deus autem que prenuncia-
uit per os omnium prophetarum pati christum
suum impleuit sic. Penitemini igitur
et conuertimini. ut deleantur peccata uestra.
ut cum uenerint tempora refrigerii a con-
spectu domini. et miserit eum qui predica-
tus est uobis ihesum christum. quem oportet quidem celum
suscipere. usque in tempora restitutionis
omnium que locutus est deus per os sanctorum suorum
a seculo prophetarum. Moyses quidem dixit. quia
prophetam suscitabit uobis dominus deus uester de fra-
tribus uestris. tamquam me ipsum audietis
iuxta omnia quecumque locutus fuerit uobis. Erit
autem. omnis anima que non audierit prophetam
illum. exterminabitur de plebe. Et omnes
prophete a samuel et deinceps qui lo-
cuti sunt. annuntiauerunt dies istos.
Vos estis filii prophetarum et testamenti
quod disposuit deus ad patres nostros.
dicens ad abraham. In semine tuo bene-
dicentur omnes familie terre. Vobis pri-
mum deus suscitans filium suum. misit eum
benedicentem uobis ut conuertat se unusquisque
a nequitia sua.

Loquentibus autem illis ad populum. supra .IIII.
uenerunt sacerdotes et magistratus
templi et saducei. dolentes quod
docerent populum. et annuntiarent in ihesu
resurrectionem ex mortuis. Et in-
iecerunt in eos manus. et posuerunt eos
in custodiam in crastinum. Erat enim ues-
pera. Multi autem eorum qui audierant
uerbum crediderunt. et factus est
numerus uirorum .v. milia. Factum est autem in cra-
stinum. ut congregarentur principes eorum
et seniores et scribe in ierusalem. et annas
princeps sacerdotum. et cayphas. et iona-
thas. et alexander. et quotquot erant
de genere sacerdotali cum eis. et statu-
entes eos in medio interrogabant.
In qua uirtute aut in quo nomine fecistis
hoc uos. Tunc petrus repletus spiritu sancto
dixit ad eos. Principes populi et seni-
ores audite. Si nos hodie di-
iudicamur in benefacto hominis infirmi
in quo iste saluus factus est. notum sit omni-
bus uobis. et omni plebi israel. quia in nomine
ihesu christi nazareni quem uos crucifixi-
stis. quem deus suscitauit a mortuis.
in hoc iste astat coram uobis sanus. hic
est lapis qui reprobatus est a uobis edifi-
cantibus. qui factus est in caput anguli. et
non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud
nomen est sub celo datum hominibus in quo oportet
nos saluos fieri. Videntes autem
petri constantiam et iohannis. comperto quod
homines essent sine litteris et ydio-
te. mirabantur. et cognoscebant eos
quoniam cum ihesu fuerant; hominem quoque uiden-
tes stantem cum eis. qui curatus
fuerat. nihil poterant contradicere.
Iusserunt autem eos extra concilium foras
recedere. et conferebant ad inuicem

dicentes. Quid faciemus hominibus istis?
quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus
habitantibus in Ierusalem manifestum
est et non possumus negare. Sed ne am-
plius divulgetur in populo, comminemur eis
ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum.
Et vocantes eos denuntiaverunt ne
omnino loquerentur neque docerent in nomine Ihesu.
Petrus vero et Iohannes respondentes dixerunt.
Si iustum est in conspectu Dei vos po-
tius audire quam Deum, iudicate. Non
enim possumus quae vidimus et audivimus non
loqui. At illi comminantes dimi-
serunt eos non invenientes quomodo pu-
nirent eos propter populum. quia omnes glorifica-
bant Deum in id quod factum fuerat. et in eo
quod acciderat. Annorum enim erat am-
plius xl. homo in quo factum erat signum istud
sanitatis. Dimissi autem venerunt ad
suos. et annuntiaverunt eis quanta
ad eos principes sacerdotum et seniores
dixissent. Qui cum audissent unani-
miter levaverunt vocem ad Dominum et
dixerunt. Tu Domine qui fecisti caelum et
terram, mare et omnia quae in eis sunt. qui Spiritu Sancto per
os patris nostri David pueri tui dixi-
sti. Quare fremuerunt gentes et populi me-
ditati sunt inania. Astiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum ad-
versus Dominum et adversus Christum eius. Convenerunt enim ve-
in civitate ista adversus sanctum puerum
tuum Ihesum quem unxisti. Herodes et
Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israel
facere quae manus tua et consilium de-
creverunt fieri. Et nunc Domine respice
in minas eorum et da servis tuis cum
fiducia loqui verbum tuum. in eo
quod manum tuam extendas ad sanita-
tes et signa et prodigia fieri per nomen sancti
filii tui Ihesu Christi. Et cum orassent com-
moti sunt locus in quo erant congregati. et
repleti sunt omnes Spiritu Sancto et loquebantur
verbum Dei cum fiducia. Multitudinis
autem credentium erat cor unum
et anima una. nec quisquam eorum quae possidebat
suum esse dicebat sed erant illis omnia communia.
Et virtute magna reddebant apostoli te-
stimonium resurrectionis Ihesu Christi Domini.
et gratia magna erat in omnibus illis. Neque enim quisquam
egens erat inter illos. Quotquot enim
possessores erant agrorum aut domorum ven-
dentes afferebant pretia eorum quae vende-
bant. et ponebant ante pedes apostolorum.
Dividebantur autem singulis prout cuique
opus erat. Ioseph autem qui cognominatus est
Barnabas ab apostolis quod est interpretatum
filius consolationis. Cyprius genere, cum haberet
agrum vendidit illum et attulit pretium
et posuit ante pedes apostolorum.

Vir autem quidam nomine
Ananias cum Saphira uxore
sua vendidit agrum et fraudavit
de pretio agri conscia uxore sua et
afferens partem quandam ad pedes apostolorum
posuit. Dixit autem Petrus ad eum. Ana-
nia. cur temptavit Sathanas cor tuum
mentiri te Spiritui Sancto et fraudare
de pretio agri. Nonne manens tibi ma-
nebat. et venundatum erat in tua
potestate. Quare posuisti in corde
tuo hanc rem. Non es mentitus
hominibus sed Deo. Audiens autem Ananias
verba haec cecidit et expiravit. Et
factus est timor magnus in omnes qui audi-
erant. Surgentes autem iuvenes
amoverunt eum et efferentes se-
pelierunt. Factum est autem quasi horarum trium
spatium. et ecce uxor eius nesci-
ens quod factum erat introiit.

Respondit autem ei petrus dixit. Dic mihi si tan
ti agrum uendidistis. At illa dixit.
Etiam tanti. Petrus autem ait ad eam. Quid utique
conuenit uobis temptare spiritum domini.
Ecce pedes eorum qui sepelierunt
uirum tuum ad hostium. et efferent te.
Confestim cecidit ante pedes eius et expi
rauit. Intrantes autem iuuenes inuene
runt eam mortuam. et extulerunt et
sepelierunt ad uirum suum. Et factus est
timor magnus in uniuersa ecclesia. et in omnes
qui audierunt hec. Per manus autem apostolorum
fiebant signa et prodigia multa in plebe
et erant unanimiter omnes in porticu
salomonis. Ceterorum autem nemo audebat se
coniungere illis. sed magnificabat eos populus.
Magis autem augebatur multitudo uirorum
ac mulierum in domino credentium. ita ut in
plateas eicerent infirmos. et ponerent
in lectulis et grabattis. ut ueniente pe
tro. saltem umbra illius obumbraret quemquam
illorum et liberarentur ab infirmitate.
Concurrebat autem et multitudo uicina
rum ciuitatum ierusalem. afferentes
egros et uexatos a spiritibus inmun
dis. qui curabantur omnes. Exurgens
autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant
que est heresis saduceorum. repleti sunt
zelo. et iniecerunt manus in apostolos. et
posuerunt eos in custodia publica.
Angelus autem domini per noctem aperiens ianu
as carceris. et educens eos dixit.
Ite. et stantes loquimini in templo.
plebi. omnia uerba uite huius. Qui cum
audissent. intrauerunt diluculo in
templum. et docebant. Adueniens autem
princeps sacerdotum. et qui cum eo erant. conuo
cauerunt concilium. et omnes filios israel. et
miserunt ad carcerem ut adducerentur.
Cum uenissent autem ministri. et aperto car
cere non inuenissent eos. reuersi nuntia
uerunt dicentes. Carcerem quidem inue
nimus clausum cum omni diligentia. et cu
stodes stantes ad ianuas. aperien
tes autem neminem intus inuenimus. Ut
audierunt hos sermones magistra
tus templi. et principes sacerdotum. am
bigebant de illis. quidnam fieret.
Adueniens autem quidam nuntiauit
eis. quia ecce uiri quos posuistis in
carcere. sunt in templo stantes et do
centes populum. Tunc abiens magistra
tus cum ministris adduxit illos sine
ulla ui. Timebant enim populum. ne lapi
darentur. Et cum adduxissent illos
statuerunt in concilio. et interrogauit
eos princeps sacerdotum dicens. Prece
piendo precepimus uobis. ne doceretis
in nomine isto. et ecce replestis ierusalem
doctrina uestra. et uultis inducere super
nos sanguinem hominis istius. Respondens autem
petrus et apostoli dixerunt. Obedire
deo oportet magis quam hominibus. At illi
dixerunt deo. et petrus ad illos.
Deus patrum nostrorum suscitauit ihesum
quem uos interemistis suspendentes
in ligno. Hunc deus principem et saluatorem
exaltauit dextera sua. ad dan
dam penitentiam israel. et remissionem
peccatorum. Et nos sumus testes horum uer
borum. et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus o
bedientibus sibi. Hec cum audissent.
dissecabantur. et cogitabant interficere
eos. Surgens autem quidam in concilio
phariseus. gamaliel nomine. legis
doctor. honorabilis uniuerse ple
bi. iussitque pusillum foras apostolos
secedere. dixitque ad illos.

Viri isti lite attendite uob sup
hoib istis q actur sitis. ante hos
e dies exstitit theodas dicens se
ee aliquem mag. c consensit nus ui
roꝝ circiter quadringentoꝝ. qui
occisus e. 7 oms qq; credebant ei dis
sipati s. 7 redacti s ad nihilu.
Post hc exstitit judas galile in die
b; pfessionis. 7 auertit ppłm post se.
7 ipse piit. 7 oms quotquot consenserunt
ei dispsi s. Et nc itaq; dico uob dis
scedite ab hoib istis 7 sinite illos.
q si e ex hoib consiliu h op dissolue
tur. si u ex deo e. n poterit dissol
uere eos. ne forte 7 deo repugnare
inueniamini. Consenserunt a illi. 7 con
uocantes aplos. cesis illis denuntia
uerunt ne loquerent in noie ihu. et
dimiserunt illos. Et illi quidem ibant a con
spectu conciliu gaudentes. q. d. h. s
p no. i. q. pati. Omni a die in tem
plo 7 circa domos n cessabant do
centes 7 euglizantes xpm ihm.

In dieb a illis crescente **VI.**
nuo . . . discipłoꝝ. factum e
murmur grecoꝝ aduersus hebre
os. eo q despicerentur in ministerio
cottidiano uidue eoꝝ. Conuoca
tes a xii multitudine discipłoꝝ
dixerunt. Non e equum nos relinque
uerbu dei. 7 ministrare mensis. Consi
derate g fratres uiros ex uob boni
testimonii vii plenos spu s. 7
sapia. quos constituamus sup hoc op.
nos u oroi 7 ministerio uerbi in
stantes erimus. Et placuit sermo
coram oi multitudine. Et elegerunt
Stephanu uiru plenu fide 7 spu
sco. 7 phylippu. 7 pcoꝝ. 7 nycano
re. 7 parmena. 7 tymothim 7
nycolau aduena antyocenu.
Hos statuerunt an conspectu aploꝝ.
7 orantes imposuerunt eis man.
7 uerbu dei crescebat 7 multiplica
batur nus discipłoꝝ in ierlm ualde.
Multa q; turba sacdotu obediebat
fidei. **S**tephs a plen gra et
fortitudine faciebat signa 7 p. mag
in ppło. Surrexerunt a quidam de syna
goga. q appellabatur lybtinoꝝ 7
cyrenensiu 7 alexandrinoꝝ 7 eoꝝ
qui erant a cylicia 7 asya dispu
tantes c stepho. 7 n poterant re
sistere spui 7 sapie qui loquebatur.
Tc submiserunt uiros q dicerent
se audisse eu dicente uba blas
phemie in moysen 7 dm. Commo
uerunt itaq; plebe. 7 seniores et
scribas. 7 concurrentes rapuerunt eu.
7 adduxerunt eu in concilio. 7 sta
tuerunt testes falsos. q dicerent. ho
iste n cessat loqui aduersus locu
scm 7 lege. Audiuim e eu dicen
te. q. ihc nazarenus h destruet
locu istu. 7 mutabit traditiones qs tra
didit nob moises. Et intuentes in eu
oms q erant in concilio. uiderunt faciem
ei tamquam faciem angli. Dixit a princeps
sacdotu stepho. Si h ita se ha
bent. **Q**ui ait. **VII.**

Viri fratres 7 patres audite. Deus
glorie apparuit patri nro ab
ham. cu esset in mesopotamia.
priusquam moraretur in aran. 7 dixit ad
illu. Exi de tra tua 7 de cognatio
ne tua. 7 ueni in tram quam monstra
uero tibi. Tc exiit de tra chaldeoꝝ
7 habitauit in aran. 7 inde postquam .c.

mortuus est pater eius. transtulit illum in
terram istam in qua nunc vos habitatis. et
non dedit illi in possessionem hereditatem in
ea. nec passum pedis. sed repromisit
dare eam illi in possessionem et semi
ni eius post illum. cum non haberet filium.
Locutus est autem illi deus. quia erit se
men eius accola in terra aliena.
et servituti eos subicient et male
tractabunt eos annis quadringen
tis. et gentem cui servierint iudi
cabo ego dixit deus. et post hec exient
et servient mihi in loco isto. Et
dedit ei testamentum circumcisionis et sic
genuit ysaac. et circumcidit eum die
viii. et ysaac iacob. et iacob xii.
patriarchas. et patriarche emulantes.
iosep vendiderunt in egiptum. Et
erat deus cum eo. et eripuit eum ex
omnibus tribulationibus suis. et dedit ei gratiam
et sapientiam in conspectu pharaonis regis
egipti. et constituit eum prepositum
super egiptum et super omnem domum
suam. Venit autem fames in universam
terram egipti et chanaan. et tribulatio
magna. et non inveniebant cibos patres
nostri. Cum autem audisset iacob ~~esse~~
esse frumentum in egipto. misit
patres nostros primum. et in secundo cognitus
est iosep a fratribus suis. et manifesta
tum est pharaoni genus eius. Mittens autem
iosep accersivit iacob patrem suum
et omnem cognationem suam in animabus
lxxv. Et descendit iacob in egiptum
et defunctus est ipse. et patres nostri
translati sunt in sychem. et positi
in sepulchro quod emit abraham pretio
argenti a filiis emor filii sychem.
Cum appropinquaret autem tempus repromissio
nis quam confessus erat deus abrahe. crevit
populus. et multiplicatus est in egipto.
quoadusque surrexit rex alius in egip
to. qui non sciebat iosep. Hic circumve
niens genus nostrum afflixit patres nostros
ut exponerent infantes suos ne
vivificarentur. Eodem tempore natus est
moyses. et fuit gratus deo. qui nutritus
est tribus mensibus in domo patris sui. Ex
posito autem illo. sustulit eum filia pha
raonis. et nutrivit eum sibi in filium.
et eruditus est moises omni sapientia egip
tiorum. et erat potens in verbis et in
operibus suis. Cum autem impleretur ei xl.
annorum tempus. ascendit in cor eius ut
visitaret fratres suos filios israel.
et cum vidisset quendam iniuriam patien
tem. vindicavit eum. et fecit ulti
onem illi qui iniuriam sustinebat. per
cusso egiptio. Existimabat autem
fratres suos intelligere quia deus per manum
ipsius daret illis salutem. at illi non
intellexerunt. Sequenti vero die appa
ruit illis litigantibus. et reconcili
abat eos in pace dicens. Viri fratres
estis. ut quid nocetis alterutrum. Qui
autem iniuriam faciebat proximo. re
pulit eum dicens. Quis constituit te
iudicem super nos. Numquid interficere
me tu vis quemadmodum interfecisti
heri egiptium. Fugit autem moyses in
verbo isto. et factus est advena in terra
madian. ubi genuit autem duos filios.
Et expletis annis xl. apparuit
illi in deserto montis syna angelus
in igne flamme rubi. Moises
autem videns. admiratus est visum. et
accedente illo ut consideraret. facta
est ad eum vox domini dicens. Ego sum

ds patrum tuorum. ds abraham. et ysaac. et iacob. Tremefactus autem moises non audebat considerare. Dixit autem illi ds. Solue calciamentum pedum tuorum. locus enim in quo tu stas. terra sancta est. Videns uidi afflictionem populi mei qui est in egipto. et gemitum eorum audiui. et descendi liberare eos. Et nunc ueni. et mittam te in egiptum. Hunc moisen quem negauerunt dicentes. quis constituit te principem et iudicem super nos. hunc ds principem et redemptorem misit cum manu angeli. qui apparuit ei in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia et signa in terra egipti. et in mari rubro. et in deserto annis. xl. Hic est moises qui dixit filiis isrl. prophetam uobis suscitabit ds de fratribus uestris. tamquam me ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte syna. et cum patribus nostris. qui accepit uerba uite. dare nobis. cui noluerunt obedire patres nostri. sed repulerunt. et auersi sunt cordibus suis in egiptum. dicentes ad aaron. Fac nobis deos. qui precedant nos. Moisi enim huic qui eduxit nos de terra egipti. nescimus quid factum sit ei. Et fecerunt uitulum in illis diebus. et obtulerunt hostiam simulacro. et letabantur in operibus manuum suarum. Conuertit autem ds. et tradidit eos seruire milicie celi. sicut scriptum est in libro prophetarum. Numquid uictimas aut hostias obtulistis michi annis. xl. in deserto. domus isrl. Et suscepistis tabernaculum moloch. et sydus dei uestri rempha. figuras quas fecistis adorare eas. Et transferam uos trans babilonem.

Tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto. sicut disposuit ds loquens ad moisen. ut faceret illud secundum formam quam uiderat. quod et susceperunt patres nostri induxerunt cum ihesu in possessionem gentium quas expulit ds a facie patrum nostrorum. usque in diebus dd. qui inuenit graciam ante dm. et pecijt ut inueniret tabernaculum deo iacob. Salomon autem edificauit ei domum. sed non excelsus habitat in manufactis. sicut propheta dicit. Celum michi sedes est. terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum edificabitis michi dicit dominus. Aut quis locus requietionis mee. 9 px. Nonne manus mea fecit hec omnia. Dura ceruice et incircumcisi cordibus et auribus. uos semper spiritui sancto restitistis. sicut patres uestri. et uos. Quem prophetarum non sunt persecuti patres uestri. Et occiderunt eos qui prenuntiabant de aduentu iusti. cuius uos nunc proditores et homicide fuistis. qui accepistis legem in dispositione angelorum. et non custodistis. e Audientes autem hec dissecabantur cordibus suis. et stridebant dentibus in eum. Cum autem esset stephanus plenus spiritu sancto. intendens in celum. uidit gloriam dei. et ihesum stantem a dextris dei et ait. Ecce uideo celos apertos. et filium hominis stantem ad dexteram dei. Exclamantes autem uoce magna continuerunt aures suas. et impetum fecerunt unanimiter in eum. Et eicientes eum extra ciuitatem lapidabant. Et testes deposuerunt uestimenta sua secus pedes adolescentis qui uocabatur saulus. Et lapidabant stephanum inuocantem et dicentem.

Domine ihesu suscipe spiritum meum. Po
sitis autem genibus clamavit voce
magna dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum.
Et cum hoc dixisset obdormivit in domino
Saulus autem erat consentiens neci eius.
Facta est autem in illa die VIII.
persecutio magna in ecclesia que
erat in ierosolimis. et omnes dispersi sunt per
regiones iudee et samarie pre
ter apostolos. Sepelierunt autem Ste
phanum viri timorati et fece
runt planctum magnum super eum.
Saulus autem devastabat ecclesiam per
domos intrans. et trahens viros
ac mulieres tradebat in custodiam.
Igitur qui dispersi fuerant pertransiebant
evangelizantes verbum. Philippus
autem descendens in civitatem samarie.
predicabat illis xristum. Intendebant autem tur
be his que a philippo dicebantur
unanimiter audientes. et viden
tes signa que faciebat. Multi enim eorum
qui habebant spiritus inmundos. clama
ntes voce magna exiebant. Mul
ti autem paralitici et claudi curati sunt.
Factum est ergo gaudium magnum in illa civi
tate. Vir autem quidam nomine symon
qui ante fuerat magus in civitate. se
ducens gentem samarie. dicens
se esse aliquem magnum. Cui auscul
tabant omnes a minimo usque ad
maximum dicentes. Hic est virtus
Dei que vocatur magna. Attendebant
autem ei. propter quod multo tempore magicis
suis artibus dementasset eos. Cum
vero credidissent philippo evangelizan
ti de regno Dei. et in nomine ihesu xristi bap
tizabantur viri ac mulieres. tunc
et ipse symon credidit. Et cum bap
tizatus esset. adherebat philippo.
Videns etiam signa et virtutes maximas
fieri. stupens admirabatur. Cum autem
audissent apostoli qui erant ierosolimis quia
samaria recepisset verbum Dei. miserunt ad eos Petrum et Iohannem.
Qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum Sanctum. Non
dum enim in quemquam illorum venerat sed baptizati tantum erant in
nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos et accipiebant
Spiritum Sanctum. Cum vidisset autem symon quia per impo
sitionem manuum apostolorum daretur
Spiritus sanctus. obtulit eis pecuniam dicens.
Date et mihi hanc potestatem. ut
cuicumque imposuero manus. accipiat spiritum
sanctum. Petrus autem dixit ad eum. Pecunia
tua tecum sit in perditione. quia donum
Dei existimasti pecunia possideri.
Non est tibi pars neque sors in sermone isto.
Cor enim tuum non est rectum coram Deo.
Penitentiam itaque age ab hac nequitia
tua. et roga Deum. si forte re
mittatur tibi hec cogitatio cordis tui.
In felle enim amaritudinis et obliga
tione iniquitatis video te esse. Re
spondens autem symon dixit. Precamini
vos pro me Dominum. ut nihil veniat
super me horum que dixistis. Et illi
quidem testificati et locuti verbum Domini.
redibant in ierosolimam. et in multis re
gionibus samaritanorum evangelizabant.
Angelus autem Domini locutus est ad phi
lippum dicens. Surge et vade
contra meridianum. ad viam que descen
dit ab ierusalem in gaza. hec est deser
ta. Et surgens abiit. Et ecce
vir ethiops eunuchus potens.
candacis regine ethyopum. qui
erat super omnes gazas eius. venerat ad
orare in ierusalem. et revertebatur
sedens super currum suum. legensque

prophetam ysaiam. Dixit autem spiritus philippo.
Accede et adiunge te ad cur
rum istum. Adcurrens autem philippus
audivit eum legentem ysaiam prophetam et dixit.
Putasne intelligis que legis. Qui
ait. Et quomodo possum intelligere si non
aliquis ostenderit michi. Rogavitque phi
lippum ut ascenderet et sederet secum.
Locus autem scripture quam legebat hic erat.
Tanquam ovis ad occisionem ductus est. et sic
agnus coram tondente se sine voce.
sic non aperuit os suum. In humilitate
iudicium eius sublatum est. generatio
nem eius quis enarrabit. quoniam tolletur
de terra vita eius. Respondens autem eunu
chus philippo dixit. Obsecro te de
quo propheta dicit hoc. de se an de alio aliquo.
Aperiens autem philippus os suum et inci
piens a scriptura ista evangelizaha
bat illi xpistum ihesum. Et dum irent per
viam. venerunt ad quandam aquam. Et
ait eunuchus. Ecce aqua. quis me
prohibet baptizari. Dixitque phi
lippus. Si credis ex toto corde
licet. Et respondens eunuchus ait.
Credo dei filium esse ihesum xpistum.
Et iussit stare currum. Et de
scenderunt uterque in aquam philippus et
eunuchus. et baptizavit eum.
Cum autem ascendissent de aqua. spiritus
domini rapuit philippum. et amplius
non vidit eum eunuchus. Ibat autem per
viam gaudens. Philippus autem in
ventus est in azoto. et pertransiens
evangelizabat civitatibus cunc
tis. donec veniret cesaream.
SAULUS autem viii.
adhuc spirans minarum
et cedis in discipulos domini. accessit
ad principem sacerdotum. et petiit
ab eo epistolas in damascum ad synago
gas. ut si quos invenisset huius vie viros
ac mulieres. vinctos perduceret in
iherusalem. Et cum iter faceret contigit ut appro
pinquaret damasco. et subito circum
fulsit eum lux de celo. et cadens in terram
audivit vocem dicentem sibi. Saule sau
le. quid me persequeris. Qui dixit. Quis es domine.
Et ille. Ego sum ihesus quem tu persequeris.
Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et ille tremens
ac stupens dixit. Domine quid me vis facere.
Et dominus ad eum. Surge et ingredere ci
vitatem. et dicetur tibi quid te oporteat
facere. Viri autem illi qui comitabantur cum
eo stabant stupefacti. audientes quidem
vocem neminem autem videntes. Sur
rexit autem saulus de terra. apertisque oculis nichil
videbat. Ad manus autem illum trahentes
introduxerunt damascum. Et erat ibi tribus
diebus non videns. et non manducavit
neque bibit. Erat autem quidam [illegible] discipulus
damasci [illegible] nomine anania. Et dixit
ad illum in visu dominus. Anania. At ille
ait. Ecce ego domine. Et dominus ad illum.
Surge et vade in vicum qui vocatur rec
tus. et quere saulum in domo iude
saulum nomine tharsensem. Ecce enim orat.
Et vidit virum nomine ananiam intro
euntem et inponentem sibi manus ut
visum recipiat. Respondit autem ananias.
Domine. audivi a multis de viro hoc.
quanta mala sanctis tuis fecit in iherusalem.
et hic habet potestatem a principibus sacer
dotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum.
Dixit autem ad eum dominus. Vade quoniam
vas electionis michi est iste. ut portet no
men meum coram gentibus et regibus
et filiis israel. Ego enim ostendam illi
quanta oporteat eum pro nomine meo
pati. Et abiit ananias et introiu

in domum et imponens illi manum
dixit. Saule frater dominus ihesus misit me
qui apparuit tibi in via qua veniebas
ut videas et implearis spiritu sancto.
Et statim ceciderunt ab oculis eius
tamquam squame et visum recepit
et surgens baptizatus est. et cum acce
pisset cibum confortatus est. Fuit autem cum
discipulis qui erant damasci per dies
aliquot. et continuo ingressus in synago
gas predicabat ihesum. quoniam hic est filius dei.
Stupebant autem omnes qui audiebant. et
dicebant. Nonne hic est qui expugnabat nomen
istud. Et huc ad hoc venit ut vinc
tos illos duceret ad principes sacerdotum.
Saulus autem magis ac magis convalesce
bat et confundebat iudeos qui habita
bant damasci. affirmans quia hic est christus.
Cum autem implerentur dies multi con
siliabantur iudei ut interficerent eum.
Nota autem facta sunt saulo insidie eorum.
Custodiebant autem et portas die ac
nocte. ut eum interficerent. accipi
entes autem discipuli eum nocte per
murum dimiserunt eum. submit
tentes in sporta. Cum autem venisset
ierusalem. temptabat se iungere illis
discipulis. et omnes timebant eum non
credentes quia esset discipulus. Bar
nabas autem apprehensum eum duxit ad
apostolos. et narravit illis quomodo in via
vidisset dominum. et quia locutus est ei. et
quomodo in damasco fiducialiter egerit
in nomine ihesu. Et erat cum illis intrans
et exiens in ierusalem. fiducialiter
agens in nomine ihesu. Loquebatur quoque
gentibus. et disputabat cum grecis.
Illi autem querebant occidere eum. Quod
cum cognovissent fratres deduxerunt eum
cesaream. et dimiserunt tharsum.

Ecclesia quidem per totam iudeam et galileam et q ludi
samariam habebat pacem. et edifica
batur ambulans in timore domini et
consolatione spiritus sancti replebatur.
Factum est autem ut petrus dum transiret
universos. deveniret ad sanctos qui
habitabant lydde. invenit autem ibi
hominem quendam nomine eneam. ab annis
viii. iacentem in grabatto. qui erat
paraliticus. Et ait illi petrus. Enea.
sanat te dominus ihesus christus. Surge et sterne
tibi. Et continuo surrexit. Et vide
runt illum omnes qui habitabant lydde et
saronam. qui conversi sunt ad dominum. In
ioppe autem fuit quedam discipula nomine
thabyta. que interpretata dicitur dorcas.
Hec erat plena operibus bonis et
elemosinis quas faciebat. Factum est autem
in illis diebus infirmata moreretur.
Quam cum lavissent posuerunt in ce ea
naculo. Cum autem prope esset liddya
ab ioppe. discipuli audientes quia
petrus esset in ea. miserunt duos
viros ad eum rogantes. ne pigri
teris venire usque ad nos. Ex
urgens autem petrus venit cum illis.
Et cum venisset duxerunt illum in
cenaculum. et circumsteterunt
illum omnes vidue flentes. et osten
dentes tunicas et vestes quas
faciebat illis dorcas. Eiectis autem
omnibus foras. petrus ponens
genua sua oravit. et conversus
ad corpus dixit. Tabyta surge. At
illa aperuit oculos. et viso petro re
sedit. Dans autem illi manum petrus e
rexit eam. Et cum vocasset sanctos et
viduas assignavit eam vivam. Notum autem
factum est per universam ioppen. et credide
runt multi in domino. Factum est autem

ut dies multos moraret' i ioppe
ap q'da symone coriariu. X

V ir a q'da erat i cesarea.
noĩe corneli' centurio cohor
tis q' dr ytalica. religios'
ac timens dm cu oi domo sua. faci
ens elias multas plebi. et dep'cans
dm sp. uid' i uisu manifeste q'i
hora. viii. diei. angl'm di intro
euntem ad se et dicente s. Corne
li. At ille intuens eu timore ex
rept' dix. Qs es dne. Dix au
illi. Orones tue et elie tue as
cenderut i memoria i ɔspectu di.
Et nc mitte uiros i ioppe et acc
si symone q' ɔgnoiat' petr'. hic
hospitat' ap symone q'da coria
riu. c' dom' e iux mare. Et cu
discessiss; angl's q' loqbat' illi. uo
cauit duos domesticos suos et
milite et timente metuete dnm
ex hi q' illi parebat. Q'b' e narrass;
oia. misit illos i ioppe. Postera a die ill'
it faciētib' et appropiqntib' ciuitati
ascendit petr' i supiora ut oraret c'
ca hora sexta. Et cu esuriss; et esuri
ret. uoluit gustare. Parantib' aut
ill' cecid' sup eu mtis excessus. Et
uid' cel' apertu. et descendes uas q'da
uelut linteu magnu. quatuor initis
submitti d' celo i tra. i q' erant
oia qdrupedia et sptia tre et
uolatilia celi. Et facta e uox ad
eu. Surge petre. occide et
manduca. Ait a petr'. Absit
dne. q' nuq' manducaui coe et
imundu. Et uox itu a scdo ad
eu. Que ds purificauit tu ne
coe dixis. Hoc a factu e p ter. et
stati receptu est uas i celo.

Et du int' se hesitaret petr'. q'd
nā eēt uisio q' uidiss; ecce uiri q'
missi erāt a cornelio. inqrentes
domu symois astiterut ad ianua.
Et cu uocassent. interrogabāt si symo
q' ɔgnoiat' petr' illic hitaret.
Petro a cogitante d' uisioe. dix ei
sps. Ecce uiri. iii. qrūt te. Sur
ge itaq; et descende. et uade nih
dubitans. q' e misi illos. Descendens
a petr' ad uiros dix. Ecce ego sum
q'm qritis. Que ca e p'p q' uenistis.
Qi dixert. Corneli' centurio uir
iust' et times dm. et testimoniu bonu
hns ab uniusa gente iudeor'. Respsu
accep ab anglo sco. accsire te in
domu sua et audire uba abste. Jn
troducens g' recep eos hospitio. Seq
ti a die. surgens pfect' e c' eis. Et
quida ex fratrib; ab ioppe comitati
s eu. Altera a die introiuit cesarea.
Corneli' u' expectabat illos. conuoca
tis cognatis s et necessariis amicis.
Et factu e cu itroiss; petrus cesarea
obui' uenit ei corneli'. et pcidens ad
pedes ei' adorauit eu. Petr' uero
leuauit eu dicens. Surge et ego ipe
ho sum. Et loqns cu illo intrauit
et iuenit multos q' conuenerant. dixq;
ad illos. Uos scitis qm abhominatu est
uiro iudeo coniungi au accede ad
alienigena. S; m' ostendit ds. ne
minem coem aut imundu dice
hoem. Pp' q' ueni sin dubitatioe
ueni accersitus. Jnterrogo g' ob q'
cam accersistis me. Et cornelius
ait. A nudi' qrta die usq; ad
hanc hora. orans era hora. ix.
i domo mea. et ecce uir stetit
an me i ueste cadida. et ait.

Corneli exaudita est oratio tua et elemosine tue commemorate sunt in conspectu dei. Mitte ergo in ioppen et accersi Symonem qui cognominatur petrus. Hic hospitatur in domo symonis coriarii iuxta mare. Confestim ergo misi ad te et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo assumus audire omnia quecumque tibi precepta sunt a domino. Aperiens autem petrus os suum dixit. In veritate comperi quia non est personarum acceptor deus. sed in omni gente qui timet deum et operatur iusticiam acceptus est illi. Verbum misit filiis israel annuntians pacem per ihesum christum. Hic est omnium dominus. Vos scitis quod factum est verbum per universam iudeam. incipiens enim a galilea post baptismum quod predicavit iohannes ihesum a nazareth. quomodo unxit eum deus spiritu sancto et virtute qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo. quoniam deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium que fecit in regione iudeorum et in ierusalem. quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc deus suscitavit tercia die et dedit eum manifestum fieri non omni populo. sed testibus preordinatis a deo. nobis qui manducavimus et bibimus cum eo. postquam resurrexit a mortuis. Et precepit nobis predicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a deo iudex vivorum et mortuorum. Huic omnes prophete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum. Adhuc loquente petro verba hec. cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circumcisione fideles qui venerant cum petro. quia et in nationes gratia spiritus sancti effusa est. audiebant enim illos loquentes linguis et magnificantes deum. Tunc respondit petrus. Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos. Et iussit eos baptizari in nomine ihesu christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret cum eis aliquot diebus.

XI. xi.

Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iudea quia et gentes receperunt verbum dei et honorificabant deum. Petrus vero post multum temporis voluit ire ierusalem et vocavit fratres et confirmans eos egressus est. Copiosumque verbum faciens per regiones docebat eos. Cum autem ascendisset ierusalem disceptabant adversus eum qui erant ex circumcisione dicentes. Quare introisti ad viros preputium habentes et manducasti cum illis. Incipiens autem petrus exponebat illis ordinem dicens. Ego eram in civitate ioppe orans et vidi in excessu mentis visionem. descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis submitti de celo et venit usque ad me. In quod intuens considerabam et vidi quadrupedia terre et bestias et reptilia et volatilia celi. Audivi autem et vocem dicentem michi. Surge petre occide et manduca. Dixi autem. Nequaquam domine quia commune aut inmundum numquam introivit in os meum. Respondit autem vox secundo de celo. Que deus mundavit tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter et rursum recepta sunt omnia in celum. Et ecce confestim tres viri astiterunt domui in qua eram missi a cesarea ad me. Dixit autem michi spiritus ut irem cum illis nichil hesitans. Venerunt autem et mecum vi-

ſrs iſti. ⁊ ingſſi ſum ī domū
uiri. Narrauit aūt nob̄ q̄m ui
diſſ; angłm ī domo ſua ſtan
tē ⁊ dicentē s. Mitte ī iop
pen. ⁊ accerſi ſy. q̄ cogn̄. pe. q̄ lo
quet̄ t̄ ūba. ī quib; ſaluꝰ eris. tu
⁊ uniūſa domꝰ tua. Cū aūt cepiſ
ſem loq̄. cecid̄ ſp̄c. s. ſup eos. ſic
⁊ ī noſ ī īicio. Recordatꝰ ſū aūt
ūbi d̄. ſic dicet. Joh̄s q̄d bapti
ʒauit aq̄. uos aūt bap. s. s. Si ḡ e
andē gr̄am ded̄ ill̄ ds̄. ſic ⁊ nob̄
q̄ c̄didim̄ ī do. i. x̄. ēḡo q̄s erā q̄
poſſē phibe dm̄. His audit̄
tacuerūt ⁊ gl̄ificauerūt dm̄ di
centes. Ḡo ⁊ ḡntib̄ ds̄ pniam de
dit ad uitā. Et illi q̄dē q̄ diſpſi
fuāt a t̄bulōe q̄ fc̄a fuāt ſub
ſtepho. pambulauerūt uſq;
phenicē ⁊ cypꝛū. ⁊ antyochiā
nē loqntes ūbū n̄ ſol̄ iudeis.
Erāt aūt ex ipis uiri cyprii et
cyrenei. Q̄ cū intraſſent anty
ochiā. loq̄bant̄ ad ḡcos. ānun
tiantes dn̄. ihm̄. Et erat manꝰ
d̄ c̄ eis. multiq; nūs c̄uſus ē cre
dentiū ī dn̄m. Puenit aūt ſmo ad
aures ecc̄ q̄ erat iet̄lis ſuper
iſtis. ⁊ miſerūt barnabā uſq;
ad antyochiā. Q̄ cū puenıſſ;
⁊ uidiſſ; gr̄am di. gauiſꝰ ē. et
hortabat̄ oēs ꝓpoſito cordis p̄
manē ī dn̄o. q2 erat uir bonus
⁊ plenꝰ ſpū. s. ⁊ fid̄. Et appoſita
ē turba multa dn̄o. Pfectꝰ ē aūt
tharſū. ut q̄reret ſaulū. Q̄ cū
c̄ inueniſſ; pdux̄ antyochiā. et
ānū totū c̄uſati s̄ ī ecc̄. et
docuerūt turbā multā; ita ut
c̄gnomināret̄ p̄mū antyochie
diſcipli x̄ani. In his aūt dieb̄ ſup
uenerūt ab ierl̄is ꝓphe antyo
chiā. Exurgn̄s aūt unꝰ ex eis noīe
agabꝰ ſiḡcabat p ſpm̄. famē ēē
magnā futurā ī uniūſo orbe
t̄rar̄. Que fc̄a ē ſub claudio
ceſare. Diſcipli aūt p ut q̄ſq; habe
bat ꝓpoſuerūt ī miniſt̄iū mitte
re habitantib̄ ī iudea frib̄. q̄ ⁊ fe
cerūt mittentes ad ſeniores p ma
nus barnabe ⁊ ſauli.

Mō aūt tpe. Miſit XII.
Herodes rex manū. ut affli
geret quoſdā de ecc̄. Occid̄ aūt
iacob̄. frēm ioh̄. gl̄a. Videns aūt q̄
placēt iudeis. ap. ꝓph̄. ⁊ petrū.
Erāt aūt dies azymor̄. Quē cū
app̄hendiſſ;. miſ ī car. t̄des q̄; iiii.
quatnionib; militū ad cuſtodi
endū. uolēs p̄ pa. p. eū pp̄. Et
pe. q̄d ſuabat̄ ī car. orō aūt fiebat
ſin intmiſſiōe ab ecc̄ ad dm̄ p
eo. Cū aūt pducturꝰ eū ēēt he
rodes. ī ipā nocte erat petrus
dormiēs int̄ duos milites. uīc
tus catē. duab̄. ⁊ cuſ. añ ho. cuſto.
car. Et ecce ang. d̄ aſtitit ⁊
lum̄ re. ī habitaclo car. pcuſſo;
la. pe. exci. eū di. Surge uelo.
⁊ cōtinuo ceciderūt ca. d̄ ma. eī.
Dix̄ aūt ang. ad eū. Pcinge. ⁊
calcia te caligas tuas. Et fec̄ ſ.
Et dix̄ illi. Circūda t̄ ueſ. tuū.
⁊ ſeq̄re me. Et exiens ſeq̄bat̄
eū ⁊ neſciebat q2 uerū ē q̄ fie
bat p angłm. Eſtimabat aūt
ſe uiſū uidē. Tranſeuntes aūt p̄a
⁊ ſc̄am cuſtodiā. ueñ. ad portā
ferreā. q̄ ult̄ aptā ē ill̄. ducit
ad ciuitatē. q̄ ult̄ apta ē illis.

Et exeuntes processerunt vicum unum
et continuo discessit angelus ab eo. Et
Petrus ad se reversus dixit. Nunc scio
vere quia misit dominus angelum suum et eri-
puit me de manu Herodis et de omni expectatione plebis Iu-
deorum. Considerans que venit ad domum Marie
matris Iohannis qui cognominatus est Marcus
ubi erant multi congregati et orantes.
Pulsante eo ostium ianue processit
puella ad videndum nomine Rohde.
Et ut cognovit vocem Petri pre gaudio
non aperuit ianuam, sed intro currens
nuntiavit Petrum stare ante ianuam.
At illi dixerunt ad eam. Insanis.
Illa autem affirmabat sic se habere. Illi
autem dicebant. Angelus eius est. Petrus autem per-
severabat pulsans. Cum autem aperuissent
ostium viderunt eum et obstipuerunt.
Annuens autem eis manu ut tacerent
narravit quomodo dominus eduxisset eum de
carcere. Dixitque. Nuntiate Iacobo
et fratribus hec. Et egressus abiit ad a-
lium locum. Facta autem die erat non
parva turbatio inter milites quidnam
de Petro factum esset. Herodes autem cum
requisisset eum et non invenisset, inqui-
sitione facta de custodibus iussit eos
duci. Descendensque a Iudea in Ce-
saream ibi commoratus est. Erat autem
iratus Tyriis et Sydoniis. At illi
unanimes venerunt ad eum et per-
suaso Blasto qui erat super cubiculum
regis, postulabant pacem eo quod
alerentur regiones eorum ab illo.
Statuto autem die Herodes vestitus
vestitus veste regia sedit pro tri-
bunali et concionabatur ad eos.
Populus autem acclamabat voces dei et
non hominis. Confestim autem percussit eum
angelus domini eo quod non dedisset hono-
rem deo. Et consumptus a vermibus expira-
vit. Verbum autem domini crescebat et
multiplicabatur. Barnabas autem
et Saulus reversi sunt ab Ierusalem ex-
pleto ministerio, assumpto Iohanne
qui cognominatus est Marcus.

Erant autem in ecclesia XIII.
que erat in Antiochia
prophete et doctores in quibus Barna-
bas et Symeon qui vocabatur Niger
et Lucius Cyrenensis et Mana-
hen qui erat collactaneus Herodis
tetrarche et Saulus. Ministrantibus
autem illis domino et ieiunantibus dixit
spiritus sanctus. Segregate mihi Barnabam
et Saulum in opus quod assumpsi eos. Tunc
ieiunantes et orantes imponentesque
eis manus dimiserunt eos. Et ipsi
quidem missi a spiritu sancto abierunt Se-
leuciam et inde navigaverunt Cyprum.
Et cum venissent Salaminam predica-
bant verbum dei in synagogis Iudeorum.
Habebant autem et Iohannem in ministerio.
Et cum perambulassent universam in-
sulam usque Paphum invenerunt quendam
virum magum pseudoprophetam Iudeum nomine
Bariesu qui erat cum proconsule Sergio
Paulo viro prudente. Hic accer-
sitis Barnaba et Paulo desidera-
bat audire verbum dei. Resistebat
autem illis Elymas magus, sic enim interpretatur
nomen eius, querens avertere proconsulem a fide.
Saulus autem qui et Paulus repletus spiritu sancto
intuens in eum dixit. O plene omni
dolo et omni fallacia, fili diaboli,
inimice omnis iustitie, non desinis
subvertere vias domini rectas. Et nunc ec-
ce manus domini super te, et eris cecus
non videns solem usque ad tempus. Et confe-
stim cecidit in eum caligo et tenebre.

qualiter Paulus excecavit magum

⁊ circuieñ querebat q ei manū da
ret. Tc ꝓconsul. cū vidisset fcm̄ c̄
did. amirans sr̄ doctrina dn̄i. Et
cū navigassent a papho. paul' ⁊
q cū eo erāt. venert pgen pan
philie. Iohs aūt discedens ab ei'
xiii reuersus ē ierusalem. Illi aūt ptrans
euntes pgen. venert antyochi
am psydie. Et ingssi synago
ga die sabbatoꝝ sederūt. Post lec
tione aūt legis ⁊ pphaꝝ miserūt
ad eos pncipes synagoge dicentes
Viri fr̄s. si qs ē i uob sermo ex
hortationis ad plebē dicite.
Surgens aūt paul'. ⁊ manu silen
tiū indicens ait. Viri isrł'ite
⁊ q timetis dm̄ audite. Deus
plebis isrł'. elegit patres nros. ⁊
plebē exaltauit cū eent incole
i t̄ra egypti. ⁊ i bchio excelso
eduxit eos ex ea. ⁊ p. xl. annoꝝ
tps. mores eoꝝ sustinuit i de
serto. Et destruens. vii. gentes
i t̄ra chanaā. sorte distribuit
eis t̄ram eoꝝ. q̄si p quadringētos
⁊ l. annos. ⁊ post hec dedit eis
iudices usq; ad samuel pphām.
⁊ exinde postulauert regē. Et
dedit illis ds̄ saul filiū cys. viꝝ d
dd salui t̄bu beniamin. ann. xl. ⁊ amoto
illo. suscitauit illis dd̄ regē. cui et
testimoniū phibens dixit. Inueni
dd̄ filiū yesse. viꝝ sc̄dm cor meū.
q faciet oēs uoluntates meas.
Huius ex semie ds̄ sc̄dm pmissione e
duxit isrł'. saluatorē ihm. pre
adūn' dicante iohe an faciē ei' bap
tismū penitentie. oi ppło isrł'. Cū aūt
impleret cursū suū dixit. Quē
me arbitramini ēe n sū ego.

Sed ecce venit p me. cui n sum dign' cal
ciamentū pedū ei' solue. Viri fr̄s
filii gen̄is abrahā ⁊ q i uob timent
dm̄. uob uerbū salutis hui' missū est.
Qui ēi habitabant ierl'm ⁊ pncipes
ei' hūc ignorantes. ⁊ uoces pphaꝝ
q p oē sabbatū leguntur iudicantes
impleuerūt. Et nullā causā mor
tis iuenientes i eo. petierunt
a pilato ut interficerent eū. Cumq;
consumassent oīa q de eo sc̄pta erāt.
deponentes eū de ligno. posuerūt in
monumento. Ds̄ u° suscitauit eū a
mortuis. iii. die. Qui visus ē p dies
multos. hiis q simul ascenderant cū
eo de galilea. i ierl'm. q usq; nc
testes ei' sūt ad plebē. Et nos uob
annuntiam' eā q ad patres nros
fc̄a ē repmissio. q̄. ds̄ hāc adim
pleuit filiis nr̄is resuscitans
ihm. sic ⁊ i ps. sc̄o. sc̄ptū ē. Filius
meus es tu. e. ho. g. te. Qr aūt sus
citauit eū a mortuis ampli'
iā n reuersuꝝ i corruptionē. i.
dixit. qr dabo uob sc̄a dd̄ fidelia.
Ideoq; ⁊ alias dic. N dabis scm̄ t.
u. cor. Dauid ēni i sua gn̄atione
cū amministrasset uoluntati dei. dor si q fuer possibil'
miuit ⁊ appositus ē ad patres su
os. ⁊ uidit corruptionē. Notū g̃ sit Quē u° ds̄ suscitauit.
uob fr̄s. qr p hūc uob remissio pctōꝝ n uidit corruptionē.
annuntiatur. ab oib; qb; n po
tuistis i lege moisi iustificari.
In hoc oīs q credit iustificatur. Vide
ergo ne sup ueniat uob q dictū ē i
pphis. Videte contemptores ⁊ am
miramini ⁊ dispimini. qr op'
ego opor i dieb; uris. op' q n cre
detis. si qs enarrauerit uob. Ex
euntib; aūt ill'. rogabant ut sequenti

sabb[...]ent s ubah. Cumq; dimi
sa ee[...]agoga. secuti s mlti iu
deoꝝ ⁊ colentiu aduenaꝝ paulu ⁊
barnaban. q loqntes suadebat eis.
ut pmanerent i g̃ di. Sequti u
sabbo. quenit pene uniusa ciui
tas audire ubu di. Videntes au
tem tbas iudei repleti s zelo. ⁊ cdi
cebat his q a paulo dicebant blas
phemantes. Tc ɔstant paul ⁊ bar
naba dixert. Vob pmu oportebat
loq ubu di. s; q repellitis illu ⁊
idignos uos iudicatis eterne uite.
ecce ɔuertimur ad gentes. Sic e pcep
nob dns. Posui te i lumen gentib u sis
i salute usq; ad extremu terre. Au
dientes aut gentes gauise s. ⁊ glo
rificabat ubu dni. ⁊ crediderunt quot
erat pordinati ad uita eterna.
Disseminabat aut ubu di p uniu
sam regione. Iudei aut ɔcitauer
religiosas mulieres ⁊ honestas ⁊
pmos ciuitatis. ⁊ excitauert p
secutio; i paul ⁊ barnaba. ⁊ eie
cert eos d finib suis. At illi exc
usso puluere pedu i eos. uenert
yconiu. Discipli q; replebantur
gaudio ⁊ spu sco. XIIII.
Actu e aut i yconio. ut
simul introirent synagoga
iudeoꝝ ⁊ loqrent. ita ut iudeoꝝ
⁊ grecoꝝ copiosa crederet multitudo.
Qui u increduli fuert iudei. susci
tauert ⁊ ad iracudia ɔcitauer
animas gentiu aduersus fres. Dns a
ded ctio pace. Multo q tpe de
morati s fiducialit agentes i dno,
testimoniu phibente ubo gre sue.
dante sig ⁊ pdigia fieri p man
eoꝝ. Diuisa e aut multitudo illi

ciuitatis. ⁊ qda qdem erat cu iudeis.
qda u cu aplis. Cu aut fcs eet
impet gentiliu ⁊ iudeoꝝ cu pricipi
b suis. ut ɔtumeliis afficerent ⁊ la
pidarent eos intelligentes. ɔfuge
rut ad ciuitates lycaonie lystra
⁊ derben. ⁊ uniusa i circuitu re
gione. ⁊ i euglizantes erat.
Et qda uir i lystris infirmus
pedib; sedebt claud ex utero ma
tris sue. q nuq ambulauerat. hic
audiuit paulu loqnte. q intuitus
eu. ⁊ uidens q hret fide ut saluus
fieret. dix magna uoce. Surge
sup pedes tuos rect. ⁊ exiliuit
⁊ ambulauit. Turbe aut cu uidi
ssent q fecerat paulus. leuauert
uoce sua lycaonice dicentes.
Dii siles facti hoib; descendert
ad nos. ⁊ uocabat barnaban
Iouem. paulu u mercuriu. q ipe
erat dux ubi. Sacedos q; Io
uis q erat an ciuitate. thau
ros ⁊ corona an ianuas ferns.
cu ppłis uolebat sacrificare. Qd
u audiert apli barnabas ⁊ paul
ɔscissis tunicis suis exilierut in tur
bas clamantes ⁊ dicentes. Viri.
q h facitis. ⁊ nos mortales
sumus siles uob hoies annunciantes
uob ab his uanis ɔuti ad dm ui
uum. q fecit celu ⁊ t. ma. ⁊ o. q i
eis s. q in pteritis generatoib dimi
sit os gentes ingdi uias suas. ⁊ qdem
n sine testimonio semetip relin
qt. bn faciens d celo das pluui
as. ⁊ tpa fructifera. implens
cibo ⁊ leticia corda ura. Et hec
dicentes. uix sedauert turbas
ne eis imolarent. Supuene

Ꝯ paul. ⁊ B. ⁊ [illegible]

rūt aūt qdā ab antiochia ⁊ yconio
iudei. ⁊ psuasis turbis. lapidan
tesq; paul'. traxerūt extra ciuitatē.
estimātes eū mortuū eē. Circū
dantib; aūt eū discipulis surgēs in
trauit ciuitatē. Et postā die pfec
tus ē cū barnaba in derben. Cūq;
euglizassent illi ciuitati ⁊ do
cuissent multos. reuersi s̄ lystram. ⁊
yconiā ⁊ antyochiā. cōfirmātes
aīas discipulorū. exhortantesq; ut
pmanerent in fide. ⁊ qr p multas
tribul' op. nos in. in reg. dei. Et cū
ordinati sunt pspi teri cōstituissent ill' p singlās eccl'as pr
sbiteros. ⁊ orassent cū ieiuniis. cōm
dauerūt eos dn̄o. in q crediderūt.
Transeuntes; pisydiā. uenerūt in pan
philiā. ⁊ loquentes in pgen uerbū dn̄i.
descenderūt in ytaliā. ⁊ inde nauiga
uerūt antiochiā. unde erant tradi
gratie dei in opus qd cōpleuerūt. Cū aūt
uenissent ⁊ congregassent eccām. retule
rūt quanta fecisset deus cū ill'. qr aperuisset
gentib; hostiū fidei. XV.

M Orati s̄ aūt tpe n̄ modicū cū
discipulis. ⁊ quidā descendē
tes de iudea docebant fr̄s. qr n̄
circūcidamini s̄m morē moisi. n̄
potestis salui fieri. Facta ē g seditio
one: n̄ minima a paulo ⁊ barna
be. adūsū illos statuerūt. ut ascen
derent paul' ⁊ bar. ⁊ qdā ex aliis.
ad aplos ⁊ pbros in ierl'm. sup hac
questiōe. Illi g ab eccā deducti. p
transiebant fenicē ⁊ samariam.
narrantes cōuersatione gentiū.
⁊ faciebant gaudiū magnū oīb;
fr̄ib;. Cū aūt uenissent ierl'm. ab
eccā suscepti s̄. ⁊ ab aplis ⁊ senio
rib;. annūciantes quanta deus fecisset
cū ill'. Surrexerunt aūt qdā de h̄si pha
riseor̄ q crediderāt dicentes qr oportet
eos circūcidi. pcipere q; seruare legē
moisi. Cōuenerūt aūt apl'i ⁊ senio
res uidere de uerbo h. Cū aūt magna cōq
sitio fieret. surgens petrus dix ad eos.
Viri fr̄s. uos scitis qr ab antiquis
dieb; in nob elegit deus p os meū au
dire gentes uerbū euglii ⁊ cred'e. ⁊ q
nouit corda deus testim phibuit.
dans ill' sp̄m sc̄m. sic ⁊ nob. ⁊ n̄ discreuit
inter nos ⁊ illos fide pificans corda
eor̄. Nūc g quid temptatis dm̄ inponē
iugū sup ceruice discipulor̄. qd neq;
patres n̄ri neq; nos portare potuim. s;
p grām dn̄i ihū credim saluari. quē
modū ⁊ illi. Tacuit aūt oīs multi
tudo. ⁊ audiebant barnabā ⁊ paul'
narrantes quanta fecisset deus signa ⁊ p
digia p eos in gentib. Et postqm ta
cuerūt. rn̄dit iacob dicens. Viri fr̄s
audite me. Symon narrauit
quēadmodū primū deus uisitauit sumere ex
gentib; pplm nomini suo. ⁊ huic concordant
uerba pphar̄. sic scriptū ē. Post hec
reuertar. ⁊ reedificabo tabnacl'm
dd. qd decidit. ⁊ diruta ei' reedi
ficabo. ⁊ erigam illud. ut requirant
ceteri hoīum dn̄m. ⁊ oēs gentes sup quas
inuocatū ē. nomē meū. dicit dn̄s. faciens
hec. Notū a sclo ē dn̄o opus suū. Propter qd
ego iudico n̄ inquietari eos. qui
ex gentib; cōuertunt' ad dm̄. s; scribe
re ad eos. ut abstineant se a cōtamina
tionib; symulacror̄. ⁊ fornicatione. ⁊
suffocato ⁊ sanguine. Moises ē a
tpib; antiquis h̄; in singulis ciuitati
b; q eū pdicent in synagogis. ubi p
oē sabbm legit'. Tē placuit aplis
⁊ senioib; cū oī eccā. elige uiros

exeis 7 mittere antyochiam cum
paulo 7 barnaba. iudam qui cognomi
natur barsabam. 7 silam. uiros
primos in fratribus. scribentes per manum eorum.
Apostoli 7 seniores fratres. hiis qui sunt an
tyochie 7 syrie 7 cilicie fratribus
ex gentibus salutem. Quoniam audiuimus quod
quidam ex nobis exeuntes turbauerunt
uos uerbis euertentes animas uestras quibus
non mandauimus. placuit nobis in unum
collectis. eligere uiros 7 mittere
ad uos cum karissimis nostris barnaba
7 paulo hominibus qui tradiderunt a
nimas suas pro nomine domini nostri ihesu christi. Misi
mus ergo iudam 7 sylam. qui 7 ipsi uo
bis referent eadem. Visum est enim
spiritui sancto 7 nobis. nichil ultra imponere
uobis oneris quam hec necessaria. ut abstine
atis uos ab immolatis simula
chrorum. 7 sanguine suffocato. 7
fornicatione. a quibus custodien
tes. bene agetis. ualete. Illi igitur
dimissi. descenderunt antyochiam.
7 congregata multitudine tradiderunt
epistolam. Quam cum legissent. gauisi
sunt super consolatione. Iudas autem 7 sille
as 7 ipsi cum essent prophete. uerbo plu
rimo consolati sunt fratres. 7 confirmaue
runt eos. Facto autem ibi tempore. dimissi
sunt cum pace a fratribus. ad eos qui mise
rant illos. Visum est autem sileae rema
nere ibi. paulus autem 7 barnabas demora
bantur antyochie docentes et
euangelizantes cum aliis pluribus uerbum dei.
Post aliquot autem dies dixit paulus ad bar
Reuertentes uisitemus fratres per uniuer
sas ciuitates in quibus predicauimus uerbum
domini quomodo se habeant. Barnabas autem uo
lebat secum assumere iohannem qui cognomi
natur marcus. paulus autem rogabat eum
ut qui discessisset ab eis a pamphilia 7 non

Altercatio fuit inter paulum
7 barnabam.

ut secum non debere eum recipi.
7 facta est dissensio inter eos. ita ut
discederent ab inuicem. 7 barna
bas assumpto marco nauigauit
cyprum. paulus uero electo sillea. profec
tus est 7 traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat
bulabat autem syriam 7 ciliciam confir
mans ecclesias. 7 precipiens custodire
precepta apostolorum 7 seniorum. Peruenit autem in
derben 7 lystram. XVI.

XVI
Et ecce quidam discipulus erat
ibi nomine tymotheus. filius
mulieris uidue fidelis. patre
gentili. Huic testimonium redde
bant qui erant in lystris 7 yconio
fratres. Hunc paulus uoluit secum proficis
sci. 7 assumens circumcidit eum propter iude
os. qui erant in illis locis. sciebant enim omnes
quod pater eius gentilis esset. Cum autem pertrans
irent ciuitates. tradebant eis
custodire dogmata. que erant
decreta ab apostolis 7 senioribus qui
erant ierusalem. 7 ecclesie quidem confir
mabantur fide. 7 habundabant
numero cottidie. Transeuntes autem
phrigiam 7 galatie regionem
uetati sunt a spiritu sancto loqui uerbum in
asia. Cum autem uenissent in mysiam
temptabant ire bythiniam. 7 non
permisit eos spiritus ihesu. Cum autem pertransissent
mysiam. descenderunt troadem. 7 per
noctem uisio ostensa est paulo.
Vir macedo quidam erat stans
7 deprecans eum 7 dicens. transiens
macedoniam adiuua nos. Vt
autem uidit uisum statim quesiuimus profi
cisci in macedoniam. certi facti
quod uocasset nos deus euangelizare eis.
Nauigantes autem a troade. recto cursu
uenimus samotraciam. 7 sequenti
die neapolim. 7 inde philippis.

i Timotheo

quod spiritus sanctus prohibuit
loqui

ł parti
que est prima partis macedonie ciui
tas colonia. Eramus autem in hac urbe
diebus aliquot conferentes. Die autem sabbati
egressi sumus foras portam iuxta flu
mum ubi uidebatur oratio esse. et seden
tes loquebamur mulieribus que conuene
rant. Et quedam mulier nomine lydia
purpuraria ciuitatis tyatirenorum
colens deum audiuit. cuius dominus aperuit
cor intendere hiis que dicebantur a
paulo. Cum autem baptizata esset ipsa
et domus eius. deprecata est nos dicens.
Si iudicastis me fidelem domino esse
introite in domum meam. et manete.
et coegit nos. Factum est autem euntibus nobis
ad orationem. puellam quandam habentem spiritum phy
tone obuiare nobis que questum magnum
prestabat dominis suis. diuinando. Hec
subsecuta paulum et nos clamabat
dicens. Isti homines serui dei excelsi sunt. qui
nobis annunciant uiam salutis. Hoc autem
faciebat multis diebus. Dolens autem paulus
et conuersus dixit spiritui. Precipio tibi
in nomine ihesu christi. exire ab ea. et exiit
eadem hora. Videntes autem domini eius quia
exiit spes questus eorum. apprehenden
tes paulum et sylam. perduxerunt in
forum ad principes. et offerentes eos
magistratibus dixerunt. Hii homines
conturbant ciuitatem nostram. cum sint
iudei. et annunciant morem quem non licet
nobis suscipere neque facere. cum simus roma
ni. Et cucurrit plebs aduersus eos
et magistratus scissis tunicis
eorum iusserunt eos uirgis cedi. et cum
multas plagas inposuissent eis. miserunt
eos in carcerem. precipientes custodi
ut diligenter custodiret eos. Qui cum
tale preceptum accepisset. misit eos in
interiorem carcerem. et pedes eorum strinxit
in ligno. Media autem nocte paulus et silas
adorantes laudabant deum. et audie
bant eos qui in custodia erant. Su
bito uero terremotus factus est magnus. ita
ut mouerentur fundamenta carceris.
Et statim aperta sunt omnia hostia. et uniuer
sorum uincla soluta sunt. Expergefactus
autem custos carceris. et uidens ianuas car
ceris apertas. euaginato gladio. uole
bat se interficere. estimans fugisse
uinctos. Clamauit autem paulus magna
uoce dicens. Nichil tibi mali feceris. uni
uersi enim hic sumus. Petitoque lumine
ingressus est. et tremefactus procidens
ad pedes pauli et syle. et producens
eos foras ait. Domini. quid me oportet
facere ut saluus fiam. At illi dixerunt.
Crede in domino ihesu. et saluus eris
tu et domus tua. Et locuti sunt ei uerbum domini
cum omnibus qui in domo eius erant. Et tollens
eos in illa hora noctis. lauit plagas
eorum. et baptizatus est ipse et omnis domus
eius continuo. Cumque perduxisset eos in do
mum suam apposuit eis mensam. letatus
est cum domo sua. credens deo. Et cum dies
factus esset. miserunt magistratus licto
res dicentes. Dimitte homines illos.
Nunciauit autem custos carceris uerba hec paulo.
quia miserunt magistratus ut dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite in pace. Paulus autem dixit eis.
Cesos nos publice indempnatos homines roma
nos. miserunt in carcerem. et nunc occulte nos ei
ciunt. Non ita. sed ueniant. et ipsi nos
eiciant. Nunciauerunt autem lictores magi
stratibus uerba hec. Timueruntque audito quod
romani essent. et uenientes deprecati sunt
eos. et educentes rogabant ut egrederentur
de urbe. Exeuntes autem de carcere in
troierunt ad lidyam. et uisis fratribus
consolati sunt eos. et profecti sunt. XVII.

Cum aut pambulasset amphy
polim 7 appolonia uenerunt
thessalonica · ubi erat synagoga iudeorum
Paulus aut 9suetudine introiuit ad eos.
7 p tria sabba disserebat eis de scpturis.
adapiens 7 insinuans · qr xpm oportuit pa
ti · 7 resurgere a mortuis · 7 qr hic est xpc
ihc q ego annuntio uob · Et qda ex eis cre
diderunt · 7 adiuncti sunt paulo 7 sylee ·
7 de colentib gentilib multitudo ma
gna · 7 mulieres nobiles n pauce.
Zelantes aut iudei · assumentesq de uul
go uiros qsdam malos · 7 turba fca 9turba
uerunt ciuitate · 7 assistentes domui
yasonis · qrebant eos pducere in ppłm. Et
cum n inuenissent eos trahebant yaso
ne 7 qsdam fres ad pncipes ciuitatis
clamantes · qr hii sunt q urbe 9citant
7 huc uenerunt · qs suscepit yason · 7 hii
oms 9 decreta cesaris faciunt.
regem aliu dicentes ee ihm. 9citau
erunt aut plebe 7 pncipes ciuitatis au
dientes hec. Et accepta satisfcone ab
yasone 7 a ceteris · dimiser eos. Fres
uero 9festim p noctem dimiserunt paulu
7 sylea i beroea. Qui cu uenissent
introierunt synag iudeorum. Hii aut erant
nobiliores eorum q sunt thessalonice q
susceperunt ubu cu oi auiditate: cot
tidie scrutantes scpturas si hec ita se
hrent. Et multi qde ex eis crediderunt 7
gentiliu mlierum honestarum · 7 uiri n
pauci. Cu aut 9gnouissent i thessaloi
ca iudei · qr 7 beroee pdicatu e apud
los ubu di · uener 7 illic · 9mouentes
7 turbantes multitudinem. Statimq
tc dimiserunt paulu fres · ut iret usq ad
mare. sileas aut 7 tymotheus rema
ser ibi. Qui aut deducebant paulu · pdu
xerunt eu usq athenas. Et accepto ma

dato ab eo ad sylea 7 tymotheu.
ut q celerius uenirent ad illu pfci
sunt. Paulus aut cu athenis eos expectaret
incitabat sps ei i ipo · uidens ydolatrie
dditam ciuitate. Disputabat ig i sy
nagoga cu iudeis 7 colentib gentib ·
7 i foro p oms dies ad eos q audiebant.
Quida aut epycurei 7 stoici philo
sophi disserebant cu eo · 7 qda dice
bant. Quid uult seminator uborum
hic dicere. Alii u dicebant. Nouorum
demoniorum uidetur annuntiator ee. qr
ihm 7 resurrectionem annuntiabat eis. 7
apphensu eu ad ariopagu duxe-
runt dicentes. Possumus scire q e hec
noua q a te dr doctrina. Noua qda
infers auribus nris. Volumus ig scire
q nam uelint hec ee. Athenienses aut
oms aduene hospites · ad nihil aliud
uacabant · n aut dicere aut audire
aliqd noui. Stans aut paulus i medio
ariopagi ait. Viri athenienses p
oia qsi supsticiosos uos uideo. Preteriens
enim 7 uidens symulacra ura · inueni 7
ara in q scriptu erat. ignoto deo. · q ds fec mūd
Quod g ignorantes colitis · hoc ego annun
tio uob. Deus q fecit hunc mundu 7 oia
q i eo sunt · hic celi 7 tre cu sit dns. n No
i manufcis templis habitat. n manib
humanis colitur indigens aliquo · cu ipe oib
det uita · 7 inspiratione 7 oia. fe
citq ex uno oe genus hominu · inhabitare
sup uniusa faciem tre · diffiniens
statuta tpa 7 terminos inhabitatio
nis eorum: querere dm. si forte de
attrectent ł inueniant eu · aut
inueniant. q uis n longe sit ab uno
quoq nrm. In ipo eni uiuim mouem
7 sum. sic 7 qda urorum poetarum dixer.
Ipius eni 7 genus sum. Genus g cu sim di

non debemus estimare auro uel argen
to. aut lapidibus sculpture artis. et co
gitationis hominum. diuinum esse simile.
Et tempora quidem huius ignorantie despiciens deus.
nunc annunciat hominibus ut omnes ubique
penitentiam agant. eo quod statuit diem.
in quo iudicaturus est orbem in equitate.
in uiro in quo statuit fidem prebens omnibus.
suscitans eum a mortuis. Cum audis
sent resurrectionem mortuorum. quidam
quidem irridebant. quidam dixerunt. Audie
mus te de hoc iterum. Sic paulus exiuit de
medio eorum. Quidam uero uiri adherentes
ei crediderunt. in quibus et dyonisius ariopa
gita. et mulier nomine damaris. et alii cum
eis. XVIII. uenit Corin
Post hec paulus egressus ab athenis
thum. et inueniens quendam iudeum
nomine aquilam ponticum genere. qui nuper uene
rat ab ytalia. et priscillam uxorem eius. eo
quod precepisset claudius discedere omnes iudeos
a roma. accessit ad eos. Et quia eiusdem
erat artis manebat apud eos. et operaba
tur. Erant autem scenofactorie artis. et dis
putabat in synagoga per omne sabbatum.
interponens nomen domini ihesu. suadebatque
iudeis et grecis. Cum uenissent autem de ma
cedonia syleas et tymotheus. instabat
uerbo paulus. testificans iudeis esse christum ihesum.
Contradicentibus autem eis et blasphemantibus. ex
cutiens uestimenta sua paulus dixit. San
guis uester super caput uestrum. mundus ego. ex hoc ad
gentes uadam. Et migrans inde intrauit domum
cuiusdam nomine tyti iusti et colentis deum. cuius domus
coniuncta erat synagoge. Crispus autem ar
chisynagogus credidit domino cum omni domo sua.
et multi corinthiorum audientes crede
bant et baptizabantur. Dixit autem dominus nocte
per uisum paulo. Noli timere. sed loquere et ne
taceas. propter quod ego sum tecum. et nullus apponetur tibi ut noceat te

ponetur. et nemo apponetur tibi ut noceat
te. quia populus est michi multus in hac ciuitate.
Sedit autem ibi annum et vi. menses. docens
eos uerbum dei. Gallyone autem proconsule acha
ie. insurrexerunt uno animo iudei in
paulum. et adduxerunt eum ad tribunal di
centes. quia hic contra legem persuadet hominibus
colere deum. Incipiente autem paulo aperire
os. dixit gallio ad iudeos. Si quidem esset in
iquum aliquid aut facinus pessimum. o uiri
iudei. recte sustinerem uos. si uero questi
ones sunt de uerbo et nominibus legis uestre. uos
ipsi uideritis. iudex ego horum nolo esse.
Et minauit eos a tribunali. Apprehen
dentes autem omnes Sosthenem principem synago
ge. percutiebant illum ante tribunal. et
nichil eorum gallioni cure erat. Paulus
uero cum adhuc sustinuisset dies multos. fratribus
uale faciens nauigauit syriam. et
cum eo priscilla et aquila. qui sibi totonderat
in kencris caput. habebat enim uotum. Deue
nitque ephesum et illos ibi reliquit. Ipse
uero ingressus synagogam. disputabat cum iudeis.
Rogantibus autem eis ut ampliori tempore
maneret non consensit. sed ualefaciens eis
et dicens. oportet me sollempnem diem ad
uenientem facere iherusalem. et iterum re
uertar ad uos deo uolente. profectus est
ab epheso. et descendens cesaream.
ascendit et salutauit ecclesiam. et descendit
antyochiam. et facto ibi aliquanto tempore pro
fectus est. perambulans ex ordine re
gionem galatie et phrigiam. confir
mans omnes discipulos. Iudeus autem quidam
apollo nomine. alexandrinus natione
uir eloquens. deuenit ephesum. potens
in scripturis. Hic erat doctus uiam domini. et feruens
spiritu loquebatur. et docebat diligenter ea
que sunt ihesu. sciens tantum baptisma iohannis.
Hic ergo cepit fiducialiter agere in synagoga.

[illegible] audissz ꝑscilla ⁊ aq̄la. as
s[illegible] eu ⁊ diligenti exposuer
[illegible] dni. Cu aut uellz ire acha
iam exortati fr̄s. scⁱpserit disci
pⁱlis ut susciper eu. Qui cu uenisset
ꝯtulit multu hiis q̄ crediderant.
Vehementer eni iudeos reuicebat
publice ꝑ scripturas osten
dens esse xp̄m ihm. XIX.
Factu e aut cu apollo eet
corinthi. ⁊ paulus ꝑagratis
superiorib ptib ueniret ephesu.
⁊ ueniret quosda discipulos. dix
ad illos. Si spm scm accepistis creden
tes. At illi dixerunt ad eu. Sz neq
si sp̄s scs e audiuimus. Ille u ait.
In quo g baptizati estis. Qui dixe
runt. Johis baptismate. Dix
aut paul. Iohs baptizauit baptis
mo pnie plebem dicens. in eu qui ven
turus esset post ipm ut crederent. h e
in ihm. His auditis baptizati sunt
in noie dni ihu xp̄i. Et cu imposuisset
eis man paul. uenit sps scs sup illos
⁊ loquebantur linguis ⁊ ꝓphabant.
Erant aut oes uiri fere xii. Intro
gressus aut paul i synag. c fiducia
loquebatur ꝑ iii menses disputans
⁊ suadens de regno dei. Cu aut qda
indurarentur ⁊ n crederent ma
ledicentes uia dni coram multi
tudine: discedens ab eis. seg
gauit discipulos. cotidie dispu
tans in scola tyranni cuiusda. hoc
aut factu e ꝑ biennium. ita ut oes
q habitabant i asya audirent u
bu dni. iudei atq gentiles. Vir
tutesq n modicas ds faciebat ꝑ
man pauli. ita ut ⁊ sup lan
guidos deferrentur a corpe eius

sudaria ł semicynthia. ⁊ re
cedebant ab eis languores. ⁊ sp̄c
neq egrediebantur. Temptauer
aut quida de circueuntib iudeis ex
orcistis inuocare sup eos qui
hebant spc malos. nom dni ihu.
dicentes. Adiuro uos ꝑ ihm q
paul pdicat. Erant aut cuiusda sce
ue iudei. pncipis iudeoꝝ sacdo
tu vii. filii. q hoc faciebant. Res
pondens aut sps neqam dix. Ihm
noui. ⁊ paulu scio. uos aut q estis.
Et insiliens ho i eos in q erat demoniu
pessimu. dnatus e amboꝝ ⁊ ualu
it eos. ita ut nudi ⁊ uulnati effu
gerent de domo illa. Hoc aut notu
factu e oib iudeis. atq gentib
q habitabant ephesu. ⁊ cecidit
timor sup oes illos. ⁊ magnificab
nomen dni ihu. Multiq credentiu ueni
ebant ꝯfitentes pecca sua. Mlti
aut ex hiis q fuerant curiosa sectati
ꝯtulerunt libros. ⁊ ꝯbusserunt cora
oibus. ⁊ ꝯputatis pciis illoꝝ inue
nerunt pecuniam dnarioꝝ. l.
milium. ita fortiter crescebat ubum
dei ⁊ ꝯfirmabatur. His aut exple
tis, ꝓposuit paul i spu transire a
macedonia ⁊ achaia ⁊ ire ierls
ma. dicens. q postq fuero ibi oportet
me ⁊ roma uidere. Mittens aut
i macedonia duos ex ministran
tib sibi tymotheum ⁊ erastu. ipe re
mansit ad tpe i asia. Facta e aut illo
tpe turbatio n minima de uia.
Demetri eni qda noie argentari
faciens edes argenteas dyane. psta
bat artificib n modicu qstu. quos
ꝯuocans q eiusm erant opificii dix.
Viri scitis q de hoc artificio acqui

sermo est nobis. et videtis et auditis quia
non solum ephesi, sed pene totius asie
hominibus paulus hic suadens avertit mul
tam turbam dicens quoniam non sunt dii qui manibus
fiunt. Non solum autem hec periclitabitur nobis pars
in redargutionem venire. sed magne
dee dyane templum in nichilum reputa
bitur. sed et destrui incipiet eius maie
stas. quam tota asia et orbis colit. his
auditis repleti sunt ira. et exclama
verunt dicentes. Magna dyana ephesiorum.
Et impleta est civitas confusione. et impetum
fecerunt uno animo in theatrum rapto
Gaio et arystarco macedonibus
comitibus pauli. Paulo autem volente
intrare in populum non permiserunt eum discipuli.
Quidam autem et de asie principibus qui erant
amici eius miserunt ad eum rogantes
ne se daret in theatrum. Alii autem aliud cla
mabant. Erat enim ecclesia confusa. et
plures nesciebant qua ex causa convenissent
De turba autem detraxerunt alexandrum. pro
pellentibus eum iudeis. Alexander autem
manu silentio postulato. volebat
rationem reddere populo. Quem ut cognoverunt
iudeum esse. vox facta est una omnium
quasi per horas duas clamantium. Magna
diana ephesiorum. Et cum sedasset scriba
turbas dixit. Viri ephesii. quis enim est hominum
qui nesciat ephesiorum civitatem cul
tricem esse magne dyane iovisque prolis.
Cum ergo his contradici non possit. oportet vos
sedatos esse et nichil temere agere. Ad
duxistis enim homines istos neque sacrilegos.
neque blasphemantes deam vestram. Quod
si demetrius et qui cum eo sunt artifices habent
adversus aliquem causam. conventus forenses
aguntur. et proconsules sunt. accusent in
vicem. Si quid autem alterius rei queritis in le
gitima ecclesia poterit solvi. Nam

et periclitamur seditionis argui hodi
erne. cum nullus obnoxius sit de quo possimus
reddere rationem concursus istius. Et cum hec dixisset,
dimisit ecclesiam. XX

Postquam autem cessavit tumultus vocatis
paulus discipulis. et exhortatus eos
valedixit. et profectus est ut iret in ma
cedoniam. Cum autem perambulasset partes
illas. et exhortatus eos fuisset multo ser
mone venit ad greciam. Ubi cum fecisset menses
tres facte sunt illi insidie a iudeis navi
gaturo in syriam. habuitque consilium ut re
verteretur in macedoniam. Comitatus est
autem eum sosipater pirri bereensis. the
salonicensium vero aristarcus et secundus. et
Gayus derbeus. et tymotheus. asiani vero
tychicus et trophimus. Hii cum precessissent
sustinebant nos troade. Nos vero navi
gavimus post dies azimorum a philippis.
et venimus ad eos troadem in diebus v. ubi
demorati sumus diebus vii. In una autem sabbati
cum convenissemus ad frangendum panem.
paulus disputabat cum eis. profecturus in
crastinum. protraxitque sermonem usque in me
diam noctem. Erant autem lampades co
piose in cenaculo ubi eramus congregati.
Sedens autem quidam adolescens nomine eu
tychus super fenestram. cum mergeretur sopno
gravi. disputante diu paulo. ductus
somno cecidit de tertio cenaculo deor
sum et sublatus est mortuus. Ad quem cum
descendisset paulus. incubuit super eum. et
complexus dixit. Nolite turbari. anima enim ipsius
in eo est. Ascendens ascendens autem
frangensque panem. et gustans. satisque
allocutus usque in lucem. sic profectus est. Ad
duxerunt autem puerum viventem. et conso
lati sunt non minime. Nos autem ascen
dentes navem. navigavimus in asson.
inde suscepturi paulum. Sic enim disposuerat
ipse pedes iter facturus;

[illegible] enissemus in Ason. assumpto eo
[illegible] mytilenen. et inde nauigantes
[illegible] die uenimus contra chium. et alia die ap
[illegible] plicuimus samum. et sequenti die ueni
[illegible] myletum. Proposuerat enim paulus naui
gare ephesum ne qua fieret ei mora
in asia. festinabat enim si possibile sibi esset
ut diem pentecostes faceret ierusolimis.
A myleto autem mittens ephesum uoca
uit maiores natu ecclesie. Qui cum uenis
sent ad eum. et simul essent. dixit eis.
Uos scitis a prima die qua ingressus sum in
asia. qualiter uobiscum per omne tempus fuerim ser
uiens domino. cum omni humilitate. et mul
tis lacrimis et temptationibus que mihi acci
derunt ex insidiis iudeorum. quomodo nihil
subtraxerim uobis utilium. quo minus annun
tiarem uobis omne consilium dei. et docerem
uos publice. et per domos. testificans
iudeis atque gentibus in deum penitentiam. et
fidem in dominum nostrum iesum christum. Et nunc ecce ego alliga
tus spiritu. uado in ierusalem. que in ea mihi sunt
uentura ignorans. nisi quod spiritus sanctus per omnes ci
uitates protestatur mihi dicens. quoniam uincla
et tribulationes me manent. sed nihil horum
uereor. nec facio animam meam preciosiorem
quam me. dummodo consummem cursum meum et
ministerium uerbi quod accepi a domino iesu. tes
tificari euangelium gratie dei. Et nunc ecce
ego scio. quia amplius non uidebitis faciem
meam omnes uos. per quos transiui predicans
regnum dei. Quapropter contestor uos hodi
erna die quia mundus sum a sanguine
omnium. Non enim subterfugi quo mi
nus annunciarem uobis omne consilium dei.
Attendite uobis et uniuerso gregi. in
quo spiritus sanctus posuit uos episcopos. regere ec
clesiam dei. quam acquisiuit sanguine suo.
Ego scio. quia intrabunt post discessionem
meam lupi graues in uos non parcentes

gregi. Et ex uobis ipsis exurgent uiri loq
uentes peruersa. ut abducant post se disci
pulos. Propter quod uigilate memoria
retinentes. quia per triennium nocte et
die non cessaui cum lacrimis monens
unumquemque uestrum. Et nunc commendo uos deo.
et uerbo gratie ipsius. qui potens est edificare
et dare hereditatem sanctificatis omnibus. i
Argentum aut aurum aut uestem nullius
concupiui. Ipsi scitis quia ad ea que mihi
opus erant et his qui mecum sunt. ministra
uerunt manus iste. Omnia ostendi
uobis quoniam sic laborantes oportet suscipe
re infirmos. ac meminisse uerbi domini
iesu. quia ipse dixit. Beatius est magis
dare quam accipere. Et cum hec dixisset po
sitis genibus suis orauit cum omnibus illis.
Magnus autem fletus factus est omnium. et procum
bentes super collum pauli. osculaban
tur eum. dolentes maxime in uerbo quod
dixerat eis. quia amplius non essent uisuri
faciem eius. et deducebant eum ad nauem. xo
Cum autem factum esset ut XXI
nauigaremus abstracti ab eis
recto cursu uenimus choum. et
sequenti die rodum. et inde patharam.
Et cum inuenissemus nauem transfre
tantem in phenicem. ascendentes
nauem nauigauimus. Cum apparu
issemus cypro. relinquentes eam ad sini
stram. nauigauimus in syriam. et ue
nimus tyrum. Ibi enim erat nauis ex
positura honus. Inuentis autem dis
cipulis. mansimus ibi diebus vii. Qui
paulo dicebant per spiritum sanctum ne ascen
deret ierusalem. Et expletis diebus
profecti ibamus. deducentibus nos omnibus
cum uxoribus et filiis usque foras ciuita
tem. et positis genibus in litore oraui
mus. Et cum ualefecissemus inuicem.

ascendimus in navem. illi autem redierunt
in sua. Nos vero navigatione expleta a
Tyro descendimus Ptolomaidam. et salu-
tatis fratribus mansimus apud illos die uno.
Alia autem die profecti venimus Cesare-
am. et intrantes domum Philippi
evangeliste qui erat unus de vii. apud eum
mansimus. Huic autem erant filie iiii. vir-
gines prophetantes. Et cum immoraremur
aliquot dies. supervenit quidam a Iudea propheta
nomine Agabus. Is cum venisset ad nos. tulit
zonam Pauli. et alligans sibi pedes et ma-
nus dixit. Hec dicit Spiritus Sanctus. Virum cuius est hec
zona. sic alligabunt in Ierusalem Iudei. et tradent
in manus gentium. Quod cum audissemus. roga-
bamus nos et qui loci illius erant. ne ascen-
deret Ierusalem. Tunc respondit Paulus et dixit. Quid fa-
citis flentes et affligentes cor meum.
Ego enim non solum alligari. sed et mori in Ierusalem
paratus sum pro nomine domini Ihesu. Et cum ei suadere non
possemus. quievimus dicentes. Domini voluntas
fiat. Post hos autem dies preparati ascendeba-
mus Ierusalem. Venerunt autem et ex discipulis
a Cesarea nobiscum. adducentes secum apud
quem hospitaremur Iasonem quendam Cyprium
antiquum discipulum. Et cum venissemus
Ierosolimam. libenter exceperunt nos fratres. Se-
quenti autem die introibat Paulus nobiscum ad
Iacobum. collectique sunt omnes seniores. Quos
cum salutasset. narrabat per singula que feci-
sset Deus in gentibus per ministerium ipsius. At
illi cum audissent. magnificabant Dominum. et
dixerunt ei. Vides frater quot milia sunt in Iudeis qui
crediderunt. et omnes emulatores sunt legis. Au-
dierunt autem de te quod discessionem doceas
a Moyse eorum qui per gentes sunt Iudeorum. dicens
non debere circumcidere filios eorum. neque secundum consue-
tudinem ingredi. Quid ergo est? Oportet
utique convenire multitudinem. Audi-
ent enim te supervenisse. Hoc ergo fac quod ti-
bi dicimus. Sunt enim hic viri iiii. votum haben-
tes super se. His assumptis sanctifica te cum
illis. et impende illis ut radant capita
sua. et sciant omnes quia que de te audierunt
falsa sunt. sed ambulas et ipse custodiens le-
gem. De his autem qui crediderunt ex gentibus
nos scripsimus iudicantes. ut abstineant
se ab ydolis immolato et sanguine. et suffoca-
to et fornicatione. Tunc Paulus assumptis viris.
postera die purificatus cum illis intra-
vit in templum annuntians expletionem
dierum purificationis donec offerretur pro
unoquoque eorum oblatio. Dum autem consumma-
rentur dies vii. hii qui de Asia erant Iudei.
cum vidissent eum in templo concitaverunt
omnem populum. et iniecerunt ei manus cla-
mantes. Viri Israhelite adiuvate.
Hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc
omnes ubique docens. Insuper et gentiles in-
duxit in templum. et violavit locum sanctum istum.
Viderant enim Trophimum Ephesium in civita-
te cum ipso. quem estimaverunt quod Paulus eum
introduxisset in templum. Commotaque est tota
civitas et facta est concursio populi. et apprehen-
dentes Paulum trahebant eum extra templum.
et statim clause sunt ianue. Querentibus autem
eum occidere. nuntiatum est tribuno cohortis.
quia tota Ierusalem confunditur. Qui statim assump-
tis militibus et centurionibus decurrit ad
illos. Qui cum vidissent tribunum. cessaverunt
percutere Paulum. Tunc accedens tribunus appre-
hendit eum et iussit alligari catenis
duabus. et interrogabat quis esset. et quid fecisset.
Alii autem aliud clamabant in turba. Et
cum non posset certum cognoscere pre tumultu. iussit
eum duci in castra. Et cum venisset
ad gradus. contigit ut portaretur a militibus
propter vim populi. Sequebatur enim multitudo populi
clamans. Tolle eum. Et cum cepisset duci
in castra. Paulus dixit tribuno. Si licet mihi ad

[...] Qui dixit ei. Grece nosti?
Nonne tu es egyptius qui ante hos dies tu
multum concitasti et eduxisti in deser
tum .iiii. milia virorum sicariorum? Et dixit
Paulus ad eum. Ego sum quidem homo iudeus na
tus a Tarso Cilicie non ignote civitatis
municeps. Rogo autem te permitte
me loqui ad populum. Et cum ille permi
sisset, Paulus stans in gradibus annuit ma
nu ad plebem. Et facto magno silentio
allocutus est eos ebrea lingua dicens.
Viri fratres et patres. XXII.
audite quam ad vos nunc reddo ratio
nem. Cum audissent autem quia hebrea lin
gua loqueretur eis, magis prestiterunt
silentium. Et dixit. Ego sum vir iudeus na
tus Tarso Cilicie, nutritus autem in ista civi
tate, secus pedes Gamaliel eruditus
iuxta veritatem paterne legis, emulator
legis existens, sicut et vos estis omnes hodie:
qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem
alligans et tradens viros ac mulieres in
custodiam, sicut princeps sacerdotum testi
monium reddit et omnes maiores natu, a quibus
accipiens litteras ad fratres Damascum perge
bam, ut adducerem inde vinctos in Ierusalem
ut punirentur. Factum est autem eunte me
et appropinquante Damasco media nocte [die]
de celo subito circumfulsit me lux
copiosa, et decidens in terram audivi
vocem dicentem mihi. Saul, Saul, quid me
persequeris? Ego autem respondi. Quis es domine?
Dixitque mihi. Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris.
Et qui mecum erant lumen quidem videbant, sed
vocem eius non audiebant qui loquebatur
mecum. Et dixi. Quid faciam domine?
Dominus autem dixit ad me. Surge vade
Damascum, et ibi dicetur tibi de omnibus que te oportet fa
cere. Et cum non viderem pre claritate luminis
illius, ad manum deductus a comitibus
veni Damascum. Ananias autem qui
dam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus Da
masci habitantibus iudeis, veniens ad me
et astans dixit mihi. Saule frater respice.
Et ego eadem hora respexi in eum. At ille
dixit mihi. Deus patrum nostrorum preordina
vit te ut cognosceres voluntatem eius
et videres iustum et audires vocem ex
ore eius, quia eris testis illius ad omnes
homines eorum que audisti et vidisti. Et
nunc quid moraris? Exurge et baptiza
re et ablue peccata tua invocato nomine
ipsius. Factum est autem revertenti mihi in Ierusalem
et oranti in templo fieri me in stupore
mentis, et videre illum dicentem mihi. Festi
na et exi velociter ex Ierusalem, quia non re
cipient testimonium tuum de me. Et ego
dixi. Domine, ipsi sciunt quia ego eram inclu
dens in carcerem et cedens per synagogas
eos qui credebant in te. Et cum effunderetur
sanguis Stephani testis tui, ego astabam
et consentiebam et custodiebam vestimen
ta interficientium illum. Et dixit ad me.
Vade quoniam ego in nationes longe mittam te.
Audiebant autem eum usque ad hoc verbum et
levaverunt vocem dicentes. Tolle de
terra eiusmodi. Non enim fas est eum vivere. Vo
ciferantibus autem eis et proicientibus vestimenta
sua et iactantibus pulverem in aerem, tri
bunus iussit eum duci in castra et flagellis
cedi et torqueri eum ut sciret propter quam cau
sam sic acclamarent ei. Et cum astringerent eum — cum astrinxissent
loris, dixit astanti sibi centurioni Paulus.
Si hominem romanum et indempnatum licet
vobis flagellare? Quo audito centurio — f. q[...]
accessit ad tribunum et nuntiavit ei dicens.
Quid acturus es? Hic enim homo civis romanus
est. Accedens autem tribunus dixit illi. Dic mihi
si tu romanus es. At ille dixit. Etiam. Et respondit
tribunus. Ego multa summa civitatem

hac ɔsecut' su. Et paul' ait. Ego aut
7 nat' su. Ꝓtin' g° discesser't ab il
lo. q eu torturi erat. Tribun' q;
timuit p'q scivit q2 civis roman'
esset. 7 q2 alligasset eu. Postera aut die
volens scire diligenti' q'' ex ca accu
saret' a iudeis. solvit eu. 7 iussit sacer
dotes venire 7 oe ɔciliu. 7 pducens
Paulu. statuit int' illos. XXIII.
Intendens aut ɔciliu paul' ait.
Viri fr'es. ego oi ɔscia bona ɔvers'
su an dm. usq; i hodiern' die.
Princeps aut sacdotu ananias pcep
assistentib' s' pcutere os ei'. Tc paul'
dix ad eu. Pcutiet te ds paries d'
albate. 7 tu sedens s' lege iudica'
me. 7 ɔ lege iubes me pcuti.
Et q assistebat dixer't. Summu sacdo
te dei maledicis. Dix aut paulus.
Nesciebam fr'es q' princeps esset sacdo
tu. Sc'ptu e eni. Principe ppli tui
n maledices. Sciens aut paul' q' una
ps esset saduceor 7 alta phariseor
exclamavit i ɔcilio. Viri fr'es.
Ego su pharise' fili' phariseor.
d spe 7 d resurrectioe e iudicor. Et
h dixisset. fca e dissensio int' pha
riseos 7 saduceos. 7 soluta e mul
titudo. Saducei e n dicut n ee
resurrectio; neq; angl'm. neq; spiritu.
pharisei aut utraq; ɔfitent'. fcs e
aut clamor mag'. Et exsurgentes
qda phariseor pugnabat. int' se di
centes. nih mali i venim' i hoie h.
Q2 si sps locut' e ei. aut angl's.
Et cu dissensio fca esset mag' tri
bun' timens ne paul' discerpet'
ab ipis. iussit milites descende'
7 rape eu d medio eor. ac de
duce eu i cast'. Seqti aut nocte

assistens ei dns ait. Ꝯstans esto paule.
Sic eni testificat' es d me i i'rl'm.
sic te opt' 7 rome testificari.
Fca aut die collegert' se qda ex iu
deis. q devover't dicentes se neq;
manducaturos neq; bibituros. donec oc
ciderent paulu. Erant aut plus q'' xl.
q hanc ɔiurationem fecerant. Q' ac
cesser't ad pncipes sacdotu 7 se
niores. 7 dixer't eis. Devotione de
vovim' nos nih manducaturos donec
occidam' paulu. Nc g' vos facite
tribuno c ɔsilio. ut ducat illu ad
vos. tanq ad certi' ɔgnituri aliqd de eo.
Nos v pq' appropiet. parati sum' in
terfice illu. Qd cu audisset fili' soro
ris pauli. s. insidias eor. venit 7 intra
vit i cast'. 7 nuntiavit paulo. Vo
cans aut paul' ad se unu d centurio
nib; ait. Adolescente hunc pduc ad
tribun. ht e aliqd indicare ei. Et
ille qde assumes eu dux ad tribun 7 ait.
Vinct' paul' vocans rogavit me hunc
adolescente pduce ad te. hnte
aliqd loqui t'. Apprehendens aut tribun' ma
nu illi' secessit c eo seorsu. 7 interro
gavit illu. Qd e h q habes indica
re m. Ille aut dix. Iudeis ɔvenit rogare
te ut crastina die pducas paul' i ɔciliu
q'si aliqd certi' ad ɔgnituri d illo. Tu v
ne credideris ill'. insidiant' e ei ex eis
viri ampli' q'' xl. q se devover't n
manducare neq; bibe donec interficiat
eu. 7 nc parati s expectantes pmissu
tuu. Tribun' g' dimisit adolescente
pcipiens ei ne cui dicer' q' h nota sibi fe
cisset. Et vocatis duob' centurioib' dix
ill'. Parate milites .cc. ut eant usq;
cesarea. 7 eqtes .lxx. 7 lancearios
.cc. a .iii. hora noctis. 7 iumenta

[illegible] paul. saluũ eũ pducerẽ
a[illegible] timuit ẽ ne forte
[illegible] 7 occiderent. 7 ipe ca
[illegible] q̄si nũmos accepisset; scri
[illegible] ꝯtinẽtẽ h. Claudi' lisias
[illegible] felici sal. Viꝝ hc app
h[illegible] 7 incipiẽtẽ interfici ab
eis. [illegible] cũ exercitu eripui. ꝯgto q
romn̄ ẽ. uolẽsq; scire cam̄ q̄ obti
cebant illi. dduxi eũ i ꝯciliũ eoꝝ. q̄ in
ue[illegible] accusari d q̄stioib; legis ipoꝝ.
[illegible] morte aũ ul' uinclis hr̃e c̃m.
[illegible] ũ esse; d insidiis q̄s parauerant
[illegible] si ad te. dnũcians 7 accu
[illegible] ut dicant ap̄ te. Vale. Milites
[illegible] suscipientes paul. duxerũt
[illegible] antipatridem. 7 postã die
[illegible] equitib; ire cũ eo. reuersi s̄
[illegible] Q̄ cũ uenissẽt cesarea. 7 tdi
[illegible] la; psidi. statuert an illũ
[illegible] q; legisset. 7 itrogasset d q̄
[illegible] esset. 7 ꝯgnoscẽs q̄ d cylicia
[illegible] audiã te. cũ accusatores tui
uenerĩt [illegible] q; eũ i ptorio herodis
custodiri. XXIIII.

P Ost. v. aũt dies. dscendit pceps sacer
dotũ ananias cũ quibusdã seniori
b; 7 tertullo q̄dã oratore. q̄ adierũt
psidẽ aduũsu paul. Citato paulo.
cep̄ tertull' accusare dicẽns. Cũ in multa
pace agam' pte. 7 multa corrigãtr
p tuã puidentiã. sp̄ 7 ubiq; suscipim'
cũ oĩ grãꝝ actiõe. Ne diutius aũt te ptrahã.
oro breuit' ut audias nos p tua clemẽtia.
Inuenim' hũc hoĩem pestiferũ. 7 ꝯcitan
tẽ seditiões. n̄ in nro genti. sed fere
uniũso orbi terraꝝ. 7 oĩb' iudeis. 7
auctorẽ seditiõis secte nazarenoꝝ.
q. ꝫ templũ uiolare conat' ẽ. q̄ et
apphensũ uoluim' s'c lege nram iudi

care. Superueniẽs aũt tribun' lysias cũ ui
mag' eripuit eũ d manib' nr̃is. iu
bens accusatores ei' ad te uenire.
a q̄o poteris ipe iudicans d oĩb' istis ꝯg
scere. d quib' nos accusam' eũ. Adie
cerũt aũt iudei dicentes h' ita se hr̃e.
R' aũt paul'. annuente s̄ psidẽ dicẽe.
Ex multis annis ẽẽ te iudicẽ genti
huic sciẽs. bono aĩo p me satisfaciã.
Potes ẽ ꝯgnoscere q̄ n̄ plus s̄ dies q̄ xii.
ex q̄ ascendi i ierl'm adorare. 7 neq; i
teplo inuenerũt me cũ aliq̄ disputã
te. aũt ꝯcursũ faciẽte turbe. neq; i
synagogis. neq; i ciuitate. neq; pbare
t' possũt d qb; nũc me accusant. Cõfite
or aũt h' q̄d s'cdm sectã q̄ dicũt heresim. sic
dsuio patrio deo meo. credens i oĩb' q̄
i lege 7 pphis scpta s̃. spẽ aũt hñs in
dm̄. q̄ 7 hui ipi expectant resurrec
tionẽ futurã iustoꝝ 7 iniquoꝝ. i h
7 ipe studeo sin offendiculo ꝯsciam
hr̃e ad dm̄ 7 ad hoĩes sp. Post annos
aũt plures elemosinas facturus i gentẽ meã.
ueni 7 oblationes 7 uota. i qb' iue
nerũt me purificatũ i templo.
n̄ cũ turba. neq; cũ tumultu. Q'dã aũt
ex asia iudei. q̄s oportebat ap̄ te p̄sto
ẽẽ. 7 accusare si q̄d hrẽnt aduũsũ me.
aũt ipi dicãt siquid inuenerĩt i me i
iq̄tatis cũ stem i ꝯcilio. n̄ d una' ac
solum' uoce. q̄ clamaui int' eos stãs.
q̄r d resurrectiõe mortuoꝝ ego
iudicor hodie a uob. Distulit aũt
illos felix. certissime sciẽs d hac uia
dicẽns. cũ tribun' lysias dscenderit
audiã uos. Iussitq; centurioni custo
dire eũ. 7 hr̃e requiẽ. n̄ q̃q̃ phibe
d suis ministrare ei. Post aliquot aũt
dies ueniens felix cũ drusilla uxore
sua q̄ erat iudea. uocauit paul. et

audiuit fidem ab eo. que est in christum ihesum. Dispu
tante autem eo de iusticia et castitate et
de iudicio futuro. tremefactus felix respondit.
Quod nunc attinet; uade. tempore autem oportuno
accersiam te. simul et sperans quod pecu
nia sibi daretur a paulo. propter quod et fre
quenter accersiens eum loquebatur cum eo. Bien
nio autem expleto. accepit successorem
felix. porcium festum. Volens autem gratiam
prestare iudeis felix reliquit paulum
uinctum. XXV.

Festus ergo cum uenisset in prouinciam
post triduum ascendit ierosolimam;
a cesarea. adieruntque eum principes sa
cerdotum et primi iudeorum aduersus paulum.
et [illegible] eum postulantes gratiam aduersus
eum ut iuberet eum perduci ierusalem. in
sidias tendentes ut eum interficerent in uia.
festus autem respondit. seruari paulum in cesarea. se autem
maturius profecturum. Qui ergo in uobis poten
tes sunt. descendentes simul. siquid est in uiro
crimen. accusent eum. Demoratus autem inter eos
non amplius quam .viii. aut .x. dies. descendit
cesaream. et altera die sedit pro tribunali.
et iussit paulum adduci. Qui cum perductus
esset. circumsteterunt eum qui ab ierosolima de
scenderant iudei. multas et graues questi
ones obicientes. quas non poterant probare.
Paulo autem rationem reddente. quoniam nec in
legem iudeorum. neque in templum. neque in ce
sarem quicquam peccaui. festus autem uolens
iudeis gratiam prestare. respondens paulo
dixit. Vis ierosolimam ascendere. et ibi de his
iudicari apud me. Respondit paulus. Ad tri
bunal cesaris sto. et ibi oportet me
iudicari. Iudeis non nocui. sicut et tu
melius nosti. Si autem nocui. aut dignum
morte aliquid feci. non recuso mori. si
uero nihil est eorum que hii accusant me. ne
mo potest me illis donare. Cesarem ap

pello. Tunc festus cum consilio locutus respondit. Cesa
rem appellasti. ad cesarem ibis. Et cum dies
aliquot transacti essent. agrippa rex et berni
ce descenderunt ad salutandum festum.
Et cum dies aliquot ibi demorarentur. festus
indicauit regi de paulo dicens. Vir quidam est
derelictus a felice uinctus. de quo
cum essem ierosolimis adierunt me principes
sacerdotum et seniores iudeorum. postulantes aduersus
illum damnationem. ad quos respondi. quia non est
consuetudo romanis damnare aliquem
hominem priusquam is qui accusatur presentes habeat
accusatores. locumque defendendi accipiat
ad abluenda crimina. Cum ergo huc conue
nissent. sine ulla dilatione. sequenti die
sedi pro tribunali. et iussi adduci uirum.
de quo cum astitissent accusatores. nullam causam
deferebant de quibus ego suspicarer malum.
Questiones uero quasdam de sua superstitione habe
bant aduersus eum. et de quodam ihesu de
functo quem affirmabat paulus uiuere.
Hesitans autem ego de huiusmodi questione. dicebam. si uel
let ire ierusalem et ibi iudicari de
istis. paulo autem appellante ut seruaretur
ad augusti cognitionem. iussi eum ser
uari donec mittam eum ad cesarem.
Agrippa autem ad festum dixit. Volebam et
ipse hominem audire. Cras inquit festus
audies eum. Altera autem die cum uenisset
agrippa et bernice cum multa ambitione
et introissent in auditorium cum
tribunis et uiris principalibus ciuitatis.
iubente festo adductus est paulus. Et dixit
festus. Agrippa rex et omnes qui simul estis
nobiscum uiri. uidetis hunc hominem de
quo omnis multitudo iudeorum interpellauit
me ierosolimis. petentes et clamantes.
non oportere eum amplius uiuere. Ego uero nihil
dignum morte conperi eum admisisse.
Ipso autem hoc appellante ad augustum eum

uidetur mittere. de quo certum scribam domino
non habeo. propter quod produxi eum ad uos. et maxime
ad te o rex agrippa. ut interrogatione facta
habeam quid scribam. Sine ratione enim michi uidetur
eum mittere uinctum et causas eius non
significare. XXVI.

Agryppa uero ad paulum ait. Permitti-
tur tibi loqui pro temetipso. Tunc
paulus extenta manu cepit rationem dicere.
De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa
estimo me beatum esse apud te. cum sim
defensurus me hodie. maxime te scien-
te omnia que apud iudeos sunt. consuetudines et que-
stiones. Propter quod obsecro ut patienter me au-
dias. Et quidem uitam meam a iuuentute
que ab initio fuit in gente mea in ierusalem.
nouerunt omnes iudei. prescientes me ab in-
itio si uelint testimonium perhibere. quoniam secundum cer-
tissimam sectam nostre religionis uixi
pharyseus. et nunc spe que ad patres nostros re-
promissionis facta est a deo. asto iudicio
subiectus. in quam .xii. tribus nostre nocte ac di-
e deseruientes sperant deuenire. de qua spe
accusor a iudeis. o rex. Quid incredibi-
le iudicatur apud uos. si deus mortuos sus-
citat. Et ego quidem existimaueram me
aduersus nomen ihesu nazareni debere
multa contraria agere. quod et feci ierosolimis. et
multos sanctorum ego in carceribus inclusi.
a principibus sacerdotum potestate accepta
et cum occiderentur detuli sententiam. et per omnes
synagogas frequenter puniens eos. compelle-
bam blasphemare. et amplius insa-
niens in eos persequebar usque in exteras
ciuitates. in quibus dum irem damascum
cum potestate et permissu principum sacerdotum.
die medio in uia uidi rex de celo supra
splendorem solis circumfulsisse me lumen. et
eos qui simul mecum erant. omnesque nos cum decidis-
semus in terram. audiui uocem loquentem michi

hebraica lingua. saule. saule. quid me persequeris. durum
est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine.
Dominus autem dixit. Ego sum ihesus nazarenus quem tu persequeris.
sed exurge et sta super pedes tuos. ad hoc
enim apparui tibi. ut constituam te ministrum
et testem eorum quibus apparebo tibi eripiens
de populis et gentibus in quas nunc ego mitto te
aperire oculos eorum. ut conuertantur a tenebris
ad lumen. et de potestate sathane ad
deum. ut recipiant remissionem peccatorum
et sortem inter sanctos per fidem que est in me.
Unde rex agrippa non fui incredulus celestis
uisionis. sed his qui sunt damasci primum et in
ierosolimis et in omnem regionem iudee et gentibus
annuntiabam ut penitentiam agerent et conuer-
terentur ad deum. digna penitentie opera facien-
tes. hac ex causa iudei me cum essem in
templo comprehensum temptabant interfi-
cere. Auxilio autem dei adiutus sum usque in
hodiernum diem. et sto testificans mi-
nori atque maiori. nichil extra dicens quam ea
que prophete sunt locuti futura esse et moises. Si
passibilis christus. si primus ex resurrectione mor-
tuorum lumen annuntiaturus est populo et gentibus.
Hec loquente et ratione reddente. festus
magna uoce dixit. Insanis paule. multe
te littere ad insaniam conuertunt. Et
paulus. non insanio inquit optime feste.
sed ueritatis et sobrietatis uerba loquor.
Scit enim de his rex ad quem constanter loquor.
Latere enim eum nichil horum arbitror. neque enim in
angulo quicquam horum gestum est. Credis rex
agrippa prophetis. Scio quia credis. Agrippa autem
ad paulum. In modico inquit suades me christi-
anum fieri. Et paulus et. Opto apud deum
et in modico et in magno non tantum te sed et omnes
hos qui audiunt me hodie. tales fieri
qualis ego sum. exceptis uinculis his.
Et surrexit rex et preses et bernice. et
qui assidebant eis. et cum secessissent loque-

bant ad inuicem dicentes. quia nihil mor-
te aut uinculis dignum quid fecit homo hic.
Agrippa autem dixit ad festum. Dimitti po-
terat homo hic si non appellasset cesarem.

XXVI.

Ut autem iudicatum est na-
uigare in italiam. et tradi paulum
cum reliquis custodiis centurioni iulio
nomine cohortis auguste. ascendentes
nauem adrumitinam. incipientes naui-
gare circa asie loca sustulimus. perseue-
rante nobiscum aristarcho macedone the-
salonicense. Sequenti autem die uenimus sido-
nem. Iulius autem humane tractans paulum permisit
ad amicos ire. et curam sui agere. Et inde
cum sustulissemus. subnauigauimus
cyprum. propterea quod essent uenti contrarii. pelagus
cylicie et pamphilie nauigantes uenimus
in lystram que est licie. et ibi inueniens
centurio nauem alexandrinam nauiga-
tem in italiam. transposuit nos in eam. Et cum
multis diebus tarde nauigaremus. et uix de-
uenissemus contra gnidum. prohibente nos uento.
nauigauimus crete iuxta salmonem. et uix
iuxta nauigantes. uenimus in locum
quendam qui uocatur boniportus. cui iuxta erat
ciuitas thalassa. Multo autem tempore peracto.
et cum iam non esset tuta nauigatio. eo quod et
ieiunium iam preterisset. consolabatur eos paulus
dicens. Viri uideo quoniam cum iniuria et mul-
to dampno non solum honeris et nauis. sed et
animarum nostrarum incipit esse nauigatio. Cen-
turio autem gubernatori et nauclero magis
credebat. quam his que a paulo dicebantur.
Et cum non esset aptus portus ad hiemandum.
plurimi statuerunt consilium nauigare inde.
si quomodo possent deuenientes phenicen hiema-
re. portum crete. respicien-
tem ad affricum et ad chorum. Aspirante autem
austro estimantes propositum tenere. cum
sustulissent de asson. legebant cretam.

Non post multum autem misit se contra ipsam uentus typho-
nicus qui uocatur euroaquilo. Cumque arrepta
esset nauis. et non posset conari in uentum. da- ł derenta naue flatibus
ta naue flatibus ferebamur. In insulam autem ferebamur
quandam decurrentes que uocatur cauda. potui-
mus uix obtinere scapham. qua sublata ad-
iutoriis utebantur. accingentes nauem
timentes ne in syrtim inciderent. summisso
uase sic ferebantur. Ualida autem nobis tempestate
iactatis. sequenti die iactum fecerunt. et tertia
die suis manibus armamenta nauis proiece-
runt in mare. Neque sole neque syderibus apparentibus
per plures dies. et tempestate non exigua in-
minente. iam ablata erat spes omnis salu-
tis nostre. Et cum multa ieiunatio fuisset.
tunc paulus stans in medio eorum dixit. Oportebat
quidem o uiri audito me non tollere a creta.
lucrique facere iniuriam hanc et iacturam.
Et nunc suadeo uobis bono animo esse. amissio enim
nullius anime erit ex uobis. preterquam nauis. Astitit
enim mihi hac nocte angelus dei cuius sum
ego. et cui deseruio dicens. ne timeas
paule. cesari oportet te assistere. et
ecce donauit tibi deus omnes qui nauigant
tecum. Propter quod bono animo estote uiri. Cre-
do enim deo quia sic erit quemadmodum dictum est
mihi. In insulam autem quandam oportet nos de-
uenire. Sed postquam quartadecima nox superue-
nit nauigantibus nobis in adria circa
mediam noctem. suspicabantur naute ap-
parere sibi aliquam regionem. qui summit- ł bolidem
tentes bolidem. inuenerunt passus
XX. Et pusillum inde separati. inuenerunt
passus XV. Timentes autem ne in aspera loca
incideremus. de puppi mittentes an-
choras IIII. optabant fieri diem. ut
sciremus an salui esse possemus. Nautis uero
querentibus fugere de naui. cum misissent
scapham in mare. occasione quasi incipientes
sub optentu qui a prora inciperent an-

choras extendere [illegible] haberet.
dixit paulus centurioni et militibus. nisi hii
in naui manserint. uos salui fieri
non potestis. Tunc absciderunt funes scaphe:
et passi sunt eam excidere. Et cum lux inciperet
fieri. paulus rogabat omnes cibum sumere. dicens.
quartadecima hodie die expectantes ieiuni
permanetis nichil accipientes. propter quod
rogo uos accipere cibum pro salute uestra.
quia nullius uestrum capillus de capite peribit.
Et cum hec dixisset. sumens panem gratias egit
deo. in conspectu omnium. et cum fregisset
cepit manducare. Animequiores autem
facti. et ipsi assumpserunt cibum. Eramus
uero uniuerse anime in naui. cc. lxx. vi.
Satiati cibo. alleuiabant nauim.
iactantes triticum in mare. Cumque dies
factus esset. non agnoscebant terram. habentes
litus in quem cogitabant si possent eicere
nauem. Et cum anchoras abstulissent
committebant se mari. simul laxan
tes iuncturas gubernaculorum. et leuato arte
mone secundum auram tendebant ad litus.
Et cum incidissemus in locum dythalassum. ubi duo
maria conueniunt. impegerunt nauem.
et prora quidem fixa manebat immobilis. puppis
uero soluebatur a ui maris. Militum autem con
silium fuit. ut custodias occiderent. ne
quis cum enatasset effugeret. Centurio autem uo
lens seruare paulum. prohibuit fieri. iussitque
eos qui possent natare mittere se primos
et euadere. et ad terram exire. et ceteros
alios in tabulis ferebant. quosdam autem
super ea que de naui erant. et sic factum est
ut omnes anime euaderent ad terram.

Et cum euasissemus. XXVIII.
tunc cognouimus quia mytilene
insula uocabatur. Barbari uero non mo
dicam nobis prestabant humanitatem. accensa
enim pyra reficiebant omnes propter ymbrem
qui imminebat et frigus. Cum congregasset autem paulus
aliquantam sarmentorum multitudinem. et in
posuisset super ignem. uipera a calore
cum processisset. inuasit manum eius. Ut uero
uiderunt barbari pendentem bestiam
de manu eius. dicebant ad inuicem. Utique
homicida est homo hic. qui cum euaserit de
mari. ultio non sinit eum uiuere. Et ille
quidem excutiens bestiam in ignem. nichil mali
passus est. At illi existimabant eum
in tumorem conuertendum. et subito casurum
et mori. Diu autem illis expectantibus. et uiden
tibus nichil mali in eo fieri. conuertentes se
dicebant eum esse deum. In locis autem illis erant
predia principis insule nomine publii. qui
nos suscipiens triduo nos benigne exhi
buit. Contigit autem patrem publii febribus
et dissinteria uexatum iacere. Ad quem pau
lus intrauit et cum orasset. et imposuisset
ei manus saluauit eum. Quo facto. omnes qui
in insula habebant infirmitates. ac
cedebant ad eum. et curabantur.
qui etiam multis honoribus nos honorauerunt
runt. et nauigantibus imposuerunt
que necessaria erant. Post menses autem tres
nauigauimus in naui alexandrina
que in insula hiemauerat. cui erat
insigne castorum. Et cum uenissemus syra
cusam. mansimus ibi triduo. inde circum
legentes deuenimus regium. et post
unum diem flante austro. secunda die ue
nimus puteolum. ubi inuentis fratribus
rogati sumus manere apud eos dies vii.
et sic uenimus romam. Et inde cum
audissent fratres. occurrerunt nobis
usque ad appii forum. et tres tabernas.
Quos cum uidisset paulus. gratias agens
deo. accepit fiduciam. Cum autem intro
issemus romam. permissum est paulo si
met manere foris extra castra

C & P.

T.77
(x 1891

578-10

Bull & Auvache
£5.5.–